

LIBRARY OF CONGRESS.

Chap. PG. 6580

Shelf .Z 42

UNITED STATES OF AMERICA.

NIEMIECKO - POLSKI

SŁOWNIK

WYRAZÓW

PRAWNICZYCH I ADMINISTRACYJNYCH.

WYDANIE DRUGIE

staraniem i nakładem

AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

w Krakowie.

Zarządski
"

W Krakowie,

W DRUKARNI UNIwersytetu Jagiellońskiego

pod zarządem Ignacego Stelcła.

1874.

39
11052

PG6680
.Z42

Przedmowa do wydania pierwszego.

Początkiem niniejszego Słownika była praca jednego z Członków Towarzystwa Naukowego krakowskiego*), złożona Towarzystwu niedługo po ogłoszeniu języka polskiego za obowiązujący częściowo w sądach i urzędach.

Istniał podówczas po czteroletniem zawieszeniu prac Towarzystwa. na nowo w témże zawiązany Komitet terminologiczno-prawniczy, którego zadaniem być miało wypracowanie Słownika wyrazów technicznych polskich z zakresu prawa w całej obszerności, w ten sposób: ażeby znaczenie każdego wyrazu polskiego wskazaném było przez określenie pojęcia, jakie przywiązuje się do niego i przez dodanie odpowiednich wyrazów obcych, według potrzeby łacińskich, niemieckich, francuskich lub innych i aby tenże przedstawiał niejako historiją języka prawniczego polskiego.

Ten tedy Komitet zapytany o zdanie, wyraził się w téj myśli: że wprawdzie sposób dokonania przed-

---

*) P. Stanisława Zarańskiego.

stawionego sobie Słownika nie odpowiada dawniej przez Towarzystwo powziętemu zamiarowi, mimo to jednak, uwzględniając potrzebę czasową, ogłoszenie takiej pracy uznaje za korzystne i pożądane; bo jako z jednej strony żywotność Towarzystwa i spójnia jego z krajem na tém właściwie polega, ażeby bacząc na potrzeby kraju, o ile takowe odpowiadają zadaniu Towarzystwa, zaradzać im niezwłocznie, tak zno wu z drugiej ogłoszenie Słownika na podstawie przedstawionj sobie pracy, nie przeszkodzi wydaniu kiedyś innego, w zakresie i sposobie dawniej przez Towarzystwo zamierzonym.

Już zaś nagląca potrzeba pewnego przewodnika terminologicznego wątpliwości ulegać nie mogła. Gdy bowiem w skutek rozporządzeń język polski przywróconym został w korespondencyjach władz krajowych ze stronami; trudno było wymagać od osób do tego poprzednio nieusposobionych, a do niemieckich wyrazów i zwrotów ciągłym użyciem wdrożonych, ażeby w pismach swoich ustrzegły się wyrażen z duchem polskiego języka niezgodnych, wątpliwych, wprowadzających zamieszanie, zacierające historyczność języka polskiego, a nadto z powodu niezrozumiałości, mogących dawać powód do mylnych tłumaczeń.

Uwzględniając te okoliczności, Towarzystwo chętnie przystąpiło do myśli Komitetu, poruczając mu przejrzenie, a według potrzeby, uzupełnienie przedłożonj sobie pracy.

Gdy na tém tle staraniem Komitetu osnowane dzieło dokonaniem zostało, Towarzystwo oddaje je obecnie do powszechnego użycia jako pracę jego zbiorową,

przekonane, że nawet możliwe, a przy względnym pośpiechu nieodzowne przeoczenia, nie będą tego rodzaju, ażeby uwłaczać mogły przysłudze, jaką ogłoszenie całości przynieść może językowi, a przez ten krajowi.

Że mimo wszelkiej usilności ogłoszenie nie mogło nastąpić rychléj, łatwo to pojąć i usprawiedliwić, pomnąc, że praca dokonywaną była kolegijalnie, przez osoby zinađ nawałem obowiązkowych zajęć obarczone. Jeżeli jednak działanie kolegijalne opóźniło wykonanie zamiaru, to z drugiéj strony miało ono tę korzyść, że w znacznej części zastąpiło późniejszą krytykę, tém samém zbliżyło dokonane dzieło do tego stopnia dokładności, jakiego tylko dozwalała w miarę możności przyspieszana praca.

Przedmowa do wydania drugiego.

Jak dalece wydanie w roku 1860 przez b. Towarzystwo naukowe krakowskie Niemiecko-polskiego Słownika wyrazów prawnych i administracyjnych odpowiadało ówczesnej potrzebie, dowodem tego rychłe i zupełne wyczerpięcie całego nakładu.

Ponawiające się odtąd bardzo często żądania tego dziełka, już same przez się byćby mogły dostatecznym powodem powtórnego wydania. Wszakże inna jeszcze okoliczność tego wymagała; a mianowicie, rozszerzony zakres użycia języka polskiego, który rozporządzeniem ministeryjalnym z dnia 5go czerwca 1869 do l. 2354 zaprowadzony został już nietylko, jak poprzednio, między Władzami a stronami, lecz jako urzędowy.

Trudności, jakie ztąd dla wielu uczuwać się dawały, były powodem, że pojawiały się pisma nawet urzędowe, które w prawym zamiarze zapobieżenia każeniu mowy ojczystój, domagały się ustalenia dowolnie i błędnie używanych urzędowych wyrażień.

Téjto właśnie potrzebie zaradzić pragnąc, b. Towarzystwo naukowe postanowiło zająć się powtórniém Słownika swego wydaniem.

W tym celu wysadziło ono z grona swego Komitet, złożony z prawników teoretycznie i praktycznie zawodowi swemu oddanych, który pragnąc powierzonemu sobie zadaniu, o ile można, jak najdokładniéj odpowiedzieć, znosił się nadto z niektórymi prawnikami lwowskimi, korzystając z ich pracy szczególnie w zakresie rachunkowości.

Wyznaczając osobny Komitet, Towarzystwo naukowe tém samém wskazało, że nie idzie mu o prosty przedruk, ale o takie wydanie dawniejszego Słownika, któreby sprostowało uchybienia, jakie w wydaniu dawniejszém przeoczone być mogły; uzupełniło go w sposób odpowiedni rozszerzonemu zakresowi użycia języka polskiego w urzędach; wzbogaciło zaś nietylko przez dodanie pojedynczych wyrazów we wszelkiej służbie rządowej potrzebnych, ale nadto wyrażen i zwrotów, które mylnie użyte, mimo polskich słów, rażą niewłaściwością, a idąc niewolniczo za składnią obcą, odstępując od użycia właściwego polskiej mowie, stają się conajmniej ciemnymi, jeżeli nie zgoła niezrozumiałymi.

Ponieważ niewłaściwość ta w pewnym względzie większą wyrządza szkodę językowi, niż zatrzymanie tu i ówdzie wyrazu obcego; o ile zaś wyraz jaki tego rodzaju ma już z dawna utarte znaczenie i daje się naginać w spadkach i przemianach, o tyle Komitet nie usuwał go bezwzględnie, lecz tylko

w tych razach. w których na to samo pojęcie nie brakowało równie dobrego wyrazu polskiego.

Tych trzymając się zasad, Komitet sprostował niektóre w pierwszym wydaniu Słownika dostrzeżone usterki, wzbogacił go zaś nietylko znacznym zasobem zwrotów, wskazujących właściwy sposób użycia podanego wyrazu, ale nadto dodaniem 1405 wyrazów wydaniem poprzedniém wcale nie objętych. Jeżeli między niemi znajdują się i najpotrzebniejsze wyrazy z Medycyny sądowej, to mniema Komitet, że dodatek ten dla prawników obojętnym nie będzie.

Co do samego układu, winien on zwrócić uwagę, że mając na względzie poddziały naukowe pojęć ogólniejszych, umieszczał je zwykle pod wyrazem głównym; jeźliby zatem odpowiednie im wyrażenia nie znalazły się osobno, szukać ich należy według téj skazówki.

Na niedogodności a natomiast niezaprzeczone korzyści zbiorowej pracy, jaką i niniejsze wydanie dokonaniem zostało, zwrócono już uwagę w przedmowie do wydania pierwszego. Opóźnienie postępu pracy musiało być jój koniecznym następstwem, a to tém bardziej, gdy Członkowie Komitetu skąpe tylko chwile wolne od zajęć zawodowych nieść jój mogli w ofierze. Komitet winien przedewszystkiém podnieść tu zasługi Prof. Dra ALEKSANDRA BOJARSKIEGO, głównego referenta téj pracy, tudzież gorliwe i umiejętne przewodnictwo Jego Excelencyi Dra WIKTORA KOPFFA, wysłużonego Prezydenta Sądu wyższego w Krakowie, które o ile z jednej strony nastęrczyło Komitetowi możność korzystania z jego w długolet-

nim praktycznym zawodzie nabytėj znajomości języka prawniczego polskiego, o tyle ułatwiając pracę, nie pomaha na postęp jėj wpływało.

Akademija umiejętności w Krakowie, jako powstała z przeobrażenia byłego Towarzystwa naukowego, przyjmując w spuściznie pracę z jego ramienia rozpoczętą, oddaje ją do użytku z tą otuchą, iż ci, dla których jest ona głównie przeznaczoną, nie spuszczą z uwagi, jeżeli już nie tego pewnika, że „póki język, dopóty i naród“, to obowiązku swego wobec stron interesowanych i powołanego wyżej rozporządzenia ministeryjalnego.

A.

- Abänderung**, zmiana, odmiana, przemiana, zamiana; 1) *A. der Gesetze*, zmiana ustawy; — 2) *A. der Strafe*, zamiana kary, *porówn. Umänderung*; — 3) *A. des Vertrages*, przemiana układu.
- Abbau w Górn.** 1) wyrób, odbudowa (jako robota w kopalni); — 2) komora, szczyzna (jako miejsce wyrobione); *A. der Grube*, wyrabianie pokładu (wydobywanie ciał kopalnych tamże będących), *die nicht im A. stehende Grube*, kopalnia po zupełnym wyrobieniu w ruchu zarzucona, zrób, zroby, zrobisko, wyrobisko.
- Abbauen w Górn.** 1) odbudowywać, wyrabiać pokład (wydobywać tkwiącą tamże wszelką użyteczną rudę); — 2) zgłębić do pewnego miejsca, np. *diese Grube ist 200' tief abgebaut*, ta kopalnia jest na 200' zagłębiona, zagłębia się do 200'; — 3) wyrobić (w znaczeniu dokonaném) t. j. wyczerpnąć pokład, kopalnię; — 4) *den Recess a.* spłacać zaliczkę wydobytą rudą; — 5) *das Grubenwasser a.* wodę z kopalni wyprowadzić.
- Abbaustollen ob. Förderstollen.**
- Abbaustrecke w Górn.** chodnik wyrobowy, dobywalny.
- Abbauwürdig w Górn.** popłatny, odpowiedni, godzien odbudowy, wyrobu.
- Abberufungsschreiben,** list odwołujący.
- Abbildung,** 1) odwzór (jako rzecz); — 2) odwzorowanie (jako czynność).
- Abbite,** przeproszenie (pokora stp); *A. leisten* przeprosić.
- Abbrändler,** pogorzelec.
- Abbrechen vb.** 1) przerwać, zerwać, np. *eine Unterhandlung a.* zerwać układy; — 2) zaprzestać, *eine Erhebung, eine strafgerichtliche Untersuchung a.* zaprzestać dochodzenia, śledztwa karnego,
- Abbrechen sb. w Górn.** łom, łamanie (pokładów niekruszcowych); *stufenweises A.* łamanie w stopnie, w lawy.
- Abbrennen der Maische,** odpędzenie zacieru.

- Abbruch**, uszczerbek, uszkodzenie, strata, utrata, nadwzięcie. *Jdm grossen A. thun*, przypawić kogo o wielką stratę, *Jdm an seinen Rechten, an seiner Ehre, seinem Vermögen A. thun*, ukrzywdzić kogo w jego prawach, na dobrej sławie, majątku, *A. leiden*, ponieść szkodę, ponieść uszczerbek, np. w rzemiośle, zarobkowaniu, *die Behörde muss sorgen, damit das Gesetz keinen A. leide*, władza powinna czuwać, żeby ustawa ściśle wykonaną była, żeby nie była naruszoną, żeby jój nie ubliżono.
- Abbüßen**, *seine Strafe*, odcierpieć karę, (odprawić, odprować kaźń), odsiedzieć karę.
- Abdanken**, 1) uwolnić, oddalić ze służby, *ein Regiment a. rozpuścić pulk*; — 2) podziękować za co, złożyć co, *der Minister hat abgedankt*, minister złożył swój urząd, wziął dymisyją.
- Abdeckergewerbe**, rzemiosło oprawcy.
- Abdringen**, *ein Geständniss, ein Versprechen Jdm a.*, wymóżyć na kim zeznanie, obietnicę.
- Abdruck**, odcisk, odbitek, *ob. Separatabdruck*.
- Abdruschregister**, wykaz wylotu.
- Aberratio** (Abirring) pr. kar., *ob. Ablenkung*.
- Abfahrts geld**, przesiedlnie.
- Abfahrts recht**, prawo przesiedlenia się.
- Abfall**, 1) *a)* odszczepieństwo, odstępstwo np. od religii, zasad, stronnictwa, *b)* odpadnienie, oderwanie się np. prowincyi od państwa; — 2) *a)* odpadek, odpadki (wszystko co przy mechaniczném lub chemiczném obrabianiu od jakiej rzeczy odchodzi), *b)* strata, ubytek (jako skutek odpadków), *ztd w Gosp. wodn. A. des Wassers*, odpływ, ubytek (zbytniej wody roboczój), *tudzież woda zbywająca (odchodząca na bok), w Górn. A. des Gehaltes der Erze*, ubytek kruszcu (w topieniu, płukaniu rudy); także odpadki (to co przy tém odchodzi); — 3) *in A. bringen*, odpisać, wykreślić (z ksiąg rachunkowych).
- Abfassen**, ułożyć co na piśmie, redagować.
- Abfassung**, ułożenie (ujęcie myśli w wyrazy), napisanie, zredagowanie np. wyroku, próśby, ustawy, testamentu.
- Abfertigung**, 1) odprawa; — 2) zaspokojenie, zbycie (żądań, uroszczeń), danie odczepnego; — 3) wyprawienie, wysłanie, wyekspejowanie pisma.

- Abfinden, (*sich mit Jdn*) zaspokoić kogo, ułożyć, ugodzić się z kim co do należytości (o należytość), praw lub roszczeń.
- Abfindungsgeld v. *Abfindungssumme*, ugodne, suma układowa (za którą się ugodzono).
- Abfordern, żądać zwrotu, *a. lassen*, kazać odebrać.
- Abformung, odwzorowanie, *die durch A. vervielfältigten Erzeugnisse*, odlewy, odwzorowane twory, wyroby.
- Abfrohen, odbyć pańszczyznę.
- Abfuhr, *Geld-A.*, wniesienie, przesłanie pieniędzy (do kasy).
- Abführen, 1) odprowadzić, odstawić, *einen Verbrecher zum Gerieht a.*, zbrodniarza do sądu odstawić; — 2) złożyć, *Geld an die Kasse a.* złożyć pieniądze w kasie, wnieść do kasy; — 3) przeprowadzić, *der Prozess ist im Landesgerieht abgeführt worden*, proces przeprowadzony został w sądzie krajowym.
- Abgabe, 1) oddanie; — 2) danina, *porówn. Auflage*.
- Abgabsrecepisse, *ob. Recepisse*.
- Abgang, ubytek, brak w kasie, niedobór, deficyt; *A. rechtlicher Beweise*, brak prawnych dowodów, *A. des Thatbestandes*, brak istoty czynu.
- Abgangszeugniss, świadectwo odejścia, oddalenia się.
- Abgeben, 1) oddać, wręczyć; — 2) złożyć, wydać, objawić np. *ein Zeugniss a.* złożyć świadectwo, świadczyć, *eine Erklärung a.* złożyć oświadczenie, oświadczyć, *seine Stimme a.* objawić zdanie na radzie, głosować, *einen Ausspruch a.*, wydać orzeczenie, orzec; — 3) przydać się na co, posłużyć do czego, np. *er könnte einen guten Gefangenwärter a.* byłby z niego dobry dozorca więźniów.
- Abgehen, 1) *von seiner Meinung, vom Rechte, vom Beschlusse a.*, odstąpić od zdania, od prawa, od uchwały; — 2) *mit Tode a.* zejść ze świata, umrzeć; — 3) *es gehen ihm 100 fl. ab*, brakuje mu 100 zł., *es geht ihm nichts ab*, na niczem mu nie zbywa, nie schodzi, wszystkiego ma dostatkim, *es geht mir viel dadurch ab*, przez to wiele tracę; — 4) *a. lassen (ablaufen lassen)*, odesłać np. *diese Expedition sogleich abgehen lassen*, tę ekspedycję natychmiast odesłać; — 5) *vom Vertrage a.*, zrzucić się z kontraktu.
- Abgeleitet, pochodni, *a-te Erwerbungsart*, pochodny sposób nabycia.

- Abgeordnetenhaus, izba poselska.
- Abgeordneter, poseł, deputowany, delegowany.
- Abgerissenes Land, oderwisko.
- Abhalten, 1) *ein Gericht, eine Tagsatzung, eine Prüfung*, odbywać sąd, termin v. audyjencyją, egzamin; — 2) powstrzymać, odwieść od czego, *Jdn von einer Handlung a.*, odwieść kogo od jakiego czynu.
- Abhandeln, 1) traktować co, rozprawiać o czém; — 2) postępować urzędownie w czém, przedsiębrać postępowanie urzędowe; *eine Verlassenschaft a.*, przedsiębrać, przewodzić postępowanie spadkowe.
- Abhandlungsinstanz, (*Verlassenschaftsinstanz*), sąd spadkowy, instancja spadkowa.
- Abhelfen, zaradzić czemu, usunąć co, zapobiedz, zabiegać np. *den Gebrechen a.* zaradzić wadom, usunąć je.
- Abhilfe, *gerichtliche*, pomoc, zarządzenie sądowe.
- Abholzungsrecht, prawo wyrębu.
- Abhören, *Zeugen*, przesłuchać, wysłuchać świadków.
- Abkehrschein, *ob. Entlassschein*.
- Abkommen, *vb.* odstąpić od czego, zaniechać czego, wyjść z użycia, np. *es hat von weiterem Verfahren abzukommen*, należy zaprzestać v. zaniechać dalszego postępowania.
- Abkommen, *sb.* 1) ustanie czego, *von der Befolgung dieser Vorschrift hat es in der Zukunft sein A.*, przepis ten nie obowiązuje nadal; — 2) układ, ugoda, np. *ein A. mit Jdm treffen*, układ z kim zawrzeć, wejść z nim w układ, ułożyć się.
- Abkommenschaft, pochodzenie.
- Abkömmling, potomek.
- Abkürzung, skrócenie, *der Frist, der Strafe*, terminu, kary.
- Ablagerung *w Górn.* pokład.
- Ablass *w Hutn.* spust, t. j. otwór w piecu do spuszczenia kruszcu wytopionego.
- Ablassen, *von etwas*, poprzestać, zaniechać czego, odstąpić od czego, *von der Untersuchung, von der Klage a.*, odstąpić od śledztwa, od dochodzenia, od skargi.
- Ablassungsbeschluss, uchwała odstąpienia.
- Ablationstheorie *pr. kar.* teoria uniesienia (przedmiotu w kradzieży).
- Ablauf, *der Frist*, upływ terminu.
- Abläugnen, *ob. ableugnen*.
- Ableben, *sb.* zejście, śmierć, *nach A.* po zejściu, po śmierci.

- A blegen einen Eid**, *ob. Eid*, *eine Prüfung a.*, złożyć egzamin, odbyć popis; *eine Aussage a.*, zeznać, uczynić zeznanie, *eine Zeugenschaft a.* dać *v.* złożyć świadectwo, zaświadczyć; *die Ordensgelübde a.*, wykonać śluby zakonne.
- A b l e h n e n**, odrzucić, nieprzyjąć, wyłączyć, odeprzeć; *ein Gericht, einen Richter a.*, wyłączyć sąd, sędziego, *ein Amt a.*, nieprzyjąć urzędu, wymówić się od niego; *abgelehnter Richter*, sędzia wyłączony; *die Anklage a.*, odeprzeć oskarżenie, *den Verdacht a.*, oczyścić się z podejrzenia.
- A b l e h n u n g des Richters**, wyłączenie sędziego.
- A b l e h n u n g s r e c h t**, prawo wyłączenia.
- A b l e n k u n g**, *pr. kar.* zbroczenie; *der That*, czynu.
- A b l e u g n e n etw.**, zapierać co, wypierać się czego, zaprzeczyć komu czego.
- A b l i e f e r n**, oddać, odstawić, dostarczyć.
- A b l ö h n u n g**, wypłata zasługi z odprawą.
- A b l ö s e n**, *v. tilgen*, *eine Schuld*, spłacić dług, uiścić się; *ablösbare Schuldigkeit*, powinność splatna, *ein Pfand a.*, *ob. auslösen*.
- A b l ö s u n g**, wykup, wykupno, splata, *A. einer Leistung*, wykupno świadczenia.
- A b l ö s u n g s p r e i s**, wykupne splatne.
- A b l e i n u n g s e i d**, *ob. Reini gungseid*.
- A b n e h m e n**, *einen Eid*, odbierać przysięgę.
- A b n e h m e r**, biorca (u kupca lub rzemieślnika), *ob t. Kunde*.
- A b n e i g u n g**, *unüberwindliche*, nieprzewyciężona niechęć, odraza, wstręt.
- A b n ü t z u n g**, zużycie.
- A b o l i t i o n**, zniesienie, umorzenie czego; *A. der Strafe*, zniesienie kary przez panującego, *A. eines Verbrechens*, zakazanie śledzenia zbrodni.
- A b o l i t i o n s v e r t r a g**, kontrakt abolicyjny, umarzający.
- A b o n n e m e n t**, przedpłata.
- A b o r d n e n**, delegować, deputować, wysłać ze zleceniami.
- A b o r t i v m i t t e l**, środki poronne.
- A b o r t u s**, poronienie.
- A b r e c h n e n**, 1) odliczyć; — 2) rozliczyć się (obliczyć co się dało i wzięło nawzajem), odjąć, wytrącić; *abgerechnet*, wyjąwszy, gdyby nie...
- A b r e c h n u n g**, 1) odliczenie, potrącenie; — 2) zamknięcie rachunków; *etwas in A. bringen*, potrącić co.
- A b r e d e**, 1) umowa, układ, *A. mit Jdn nehmen*, umówić

- się z kim; — 2) zaprzeczenie, *etwas in A. stellen*, zaprzeczać czemu.
- Abriss**, rysunek, wzór, plan, zarys, narys.
- Abrogiren**, uchylać, zmieść, odwołać np. prawo, zwyczaj.
- Absagen**, odwołać co, odmówić czego.
- Absatz**, 1) odbył, pokup (towarów); — 2) oddział, ustęp (prawa, paragrafu.)
- Ab schaffen**, 1) zmieść, uchylić np. ustawę; — 2) *aus einem Orte a.* wydalić kogo; — 3) odprawić, oddalić, *einen Diener a.* odprawić służącego.
- Abschieben**, odesłać pod strażą, wydalić (szupasować).
- Abschiebling**, wydalenie, (szupasowany).
- Abschied**, 1) odprawa ze służby zwłaszcza wojskowej; — 2) *Reichs- v. Landtags A.* zamknięcie v. odprawa sejm.
- Abschlag**, potrącenie, odciążenie od należności, *auf A. geben*, dać na poczet.
- Abschlagen**, *etw.*, odmówić komu czego; *ein Gesuch, eine Bitte a.*, nieprzychylić się do żądania lub prośby, odrzucić żądanie lub prośbę.
- Abschlägig**, odmowny, *ob. Bescheid*.
- Abschlägig**, potrąconym być mający; — 1) *abschlägli-*
- che Zahlung*, zapłata zdatkowa; — 2) *er hat das a. bezahlt*, zapłacił aż do rozliczenia się.
- Abschlagszahlung**, upłata, częściowa zapłata (na poczet należności).
- Abschliessen**, 1) ukończyć, przywieść do skutku np. *die gerichtliche Verhandlung zwischen den Parteien ist für abgeschlossen anzusehen*, rozprawa sądowa między stronami poczytaną (uznaną) być ma za ukończoną; — 2) zawrzeć, *einen Vertrag, eine Ehe a.*, zawrzeć umowę, małżeństwo, *einen Kauf a.*, dobić targu; — 3) zamknąć, *eine Rechnung a.*, zamknąć, zakończyć rachunki.
- Abschluss**, 1) zamknięcie np. *A. einer Rechnung*, zamknięcie, zakończenie rachunków; — 2) *A. eines Vertrages*, zawarcie umowy.
- Abschoss**, przesiedlnie (podatek od przesiedlenia, gabella).
- Abschreckungstheorie**, *pr. kar.* teoria odstraszenia.
- Abschreiben**, 1) przepisać, przekopijować; — 2) wypisać co z jakiego dzieła; — 3) wymazać lub wykreślić sumę z hipoteki, odmazać uiszczoną upłatę z hipoteki.
- Abschreibung**, 1) odpisanie (wartości zużytych ka-

- pitałów w przedsiębiorstwach większych); *A. der Steuer*, odpisanie, odmazanie podatku; — 2) wykreślenie.
- Abschrift**, odpis, kopia, *einfache*, prosty (nie pojedynczy), *beglaubigte (vidimirte)* wierzytelny.
- Abschwören**, 1) odprzysiądz się, wyprzysiądz się czego, *ein Darlehen a.* wyprzysiądz się pożyczki; — 2) *einen Eid a.*, przysiądz, złożyć przysięgę.
- Absehen**, *von etwas*, pominąć co, spuścić co z oka, uwagę odwrócić od czego.
- Absender**, wysyłacz, wysyłający.
- Absenteism**, absenteizm, (*w ekon. pol.* trwała nieobecność w kraju właścicieli ziemi).
- Absenztabelle**, wykaz, spis nieobecnych.
- Absetzen**, 1) *w kupiec.* sprzedawać, mieć na co odbyć; — 2) złożyć z urzędu, oddalić, usunąć z posady; — 3) tyle co *herabsetzen*, zniżyć cenę *v. kurs* (monety).
- Absicht**, 1) wzgląd np. *in A. auf...* ze względu na...; — 2) zamiar, zamysł, cel, myśl, (ostatnie dwa wyrazy o ile są wzięte za zamiar).
- Absichtlich**, zamierzony, rozmyślny, z zamiarem po-
- pełniony, umyślny np. występki).
- Absolut**, 1) bezwzględny, konieczny, *a-e Stimmenmehrheit*, bezwzględna większość głosów, *eine a-e Wahrheit*, prawda bezwzględna, konieczna; — 2) samowładny, nieograniczony (co do władzy).
- Absolutismus**, absolutyzm, (zasada monarchii nieograniczonej).
- Absolutorium**, 1) świadectwo z ukończonych nauk uniwersyteckich, wyzwolenie uniwersyteckie; — 2) uwolnienie od odpowiedzialności z prowadzonych rachunków.
- Absolviren**, 1) *w sąd.* uwolnić kogo wyrokiem (od winy, zarzutu, kary); — 2) *die Rechtsstudien a.* skończyć nauki prawnicze.
- Absonderung**, odłączanie, oddzielanie.
- Absorbtionstheorie**, *pr. kar.* zasada wyłączenia (wyłączności), zasada pochłonięcia kar (mniejszych w zbiegu przestępstw).
- Absprechen**, 1) *über etw.* orzekać, wyrokować o czém, osądzić co, *darüber ist bereits in 1. 2. und 3. Instanz abgesprochen*, rzecz już osądzona w 1. 2. i 3. instancji; — 2) *dem Regiments-Kommandanten steht das Recht zu, über Leben und*

- Tod abzusprechen*, pułkownik ma prawo stanowienia o życiu lub śmierci; — 3) *Jdn etw. a.*, odmówić czego, odsądzić od czego, np. *der Richter hat ihm das Haus abgesprochen*, sędzia odsądził go od domu.
- A b s t a m m e n**, pochodzić, brać początek od kogo lub z kąd; *in gerader Linie von Jdm a.*, pochodzić w prostą linię od kogo.
- A b s t a m m u n g**, pochodzenie; *eheliche A.*, pochodzenie ślubne, z prawego łoża.
- A b s t a n d**, 1) przedział, odległość; — 2) odstąpienie od swego prawa.
- A b s t a n d s g e l d**, odstępne.
- A b s t a t t e n**, 1) złożyć t. j. zapłacić, uiścić, np. *die Unkosten*, koszta; — 2) *Zeugniss a.*, złożyć świadectwo, *den Eid a.*, złożyć, wykonać przysięgę.
- A b s t a t t u n g**, złożenie, uiszczenie, zapłata, wykonanie.
- A b s t e h e n**, *von etw.*, odstąpić od czego np. *vom Prozesse, vom Kaufe, von der Forderung*, od procesu, kupna, żądania; *von seinem Rechte a.*, zrzec się swego prawa.
- A b s t e i g e n d**, *ob. Linie*.
- A b s t e l l e n**, 1) odstawić kogo gdzie, *Jdn zum Militär a.* odstawić kogo do wojska; — 2) znieść co, koniec czemu położyć, *die Gebrechen a.* znieść usterki, *einen Missbrauch a.*, usunąć nadużycie, *einen Unfug a.*, nieprzyzwoitości, zdrożności koniec położyć.
- A b s t i f t e n**, obrać kogo z czego np. z majątku; *Jdn von der Wirthschaft a.*, usunąć od gospodarstwa, *einen Unterthan vom Grundstücke*, poddanego z gruntu.
- A b s t i m m e n**, *über etw.*, głosować w jakim przedmiocie.
- A b s t i m m u n g**, głosowanie.
- A b s t o c k u n g**, wyrębywanie (lasu).
- A b s t r e i t e n**, 1) *Jdm etw. a.*, wyprawować, wyprocesować co na kim; — 2) *das Recht a.*, zaprzeczać komu prawa.
- A b t e u f e n** *w Górn.* pogłębić, brać *v. bić* szyb.
- A b t h u n**, 1) odbyć co, ukończyć, *die Sache ist abgethan*, rzecz już skończona, załatwiona; *es wird für abgethan erklärt*, uznaje się za ukończone, załatwione, *der Streit wurde vor Gericht abgethan*, spór został sądownie załatwiony; — 2) *eine Schuld a.* spłacić, zaspokoić dług; — 3) *einen Missbrauch a.* lepij *abstellen*, znieść nadużycie, usunąć nadużycie.
- A b t r a g**, 1) zapłacenie (długu); — 2) wynagrodzenie (za uczynioną szkodę lub krzywdę), *Jdm wegen einer Beleidigung A. thun*, dać komu

- wynagrodzenie za obrazę; — 3) ujma, uszczerbek, szkoda, *Jdm grossen A. thun*, czynić v. wyrządzić komu wielki uszczerbek.
- Abtragen**, 1) znieść, rozebrać, zburzyć np. *ein Gebäude a.* rozebrać budynek; — 2) zapłacić co (dług), uiścić się (z długu).
- Abtreiben**, 1) *die Leibesfrucht a.*, spędzić płód, w żywocie zniszczyć, zgubić, stracić, struć; — 2) *Gewalt mit Gewalt a.*, gwałt gwałtem odeprzeć; — 3) *Gold, Silber a.*, złoto, srebro plawić, czyścić.
- Abtreten ein Recht**, ustąpić prawa, przelać je na kogo; *von seiner Meinung, vom Kaufe a.* odstąpić od swego zdania, od kupna.
- Abtreter**, (*eines Rechtes*), ustępca (prawa), *ob. Cession*.
- Abtretung**, ustępstwo, odstąpienie.
- Abtretungsurkunde**, akt (pismo, dowód) ustępstwa, ustępstwo.
- Abtrittsgeld**, odstępane.
- Abtrünnig**, odszczepiony, odpadły (od religii); *a. werden*, odstąpić, odpaść, odszczepić się, oderwać się.
- Abtrünniger**, odszczepieniec, odstępca, *ob. Renegat*.
- Abtrünnigkeit**, odszczepieństwo, odstępstwo.
- Aburtheilen**, 1) *über etw.*, osądzić, zawyrokować, orzec, wydać wyrok; — 2) *Jdm etwas a.*, odsądzić kogo od czego.
- Aburtheilung**, osądzenie, zawyrokowanie, orzeczenie.
- Abwäger, öffentlicher**, waznik publiczny.
- Abwägungskunst** (*Abwägekunst*), poziomowanie, niwelacja.
- Abwälzen**, odsunąć; 1) *die Schuld von sich a.*, od winy się wymawiać, zrzucić winę ze siebie; — 2) *die Beweislast a. (überwälzen)*, przenieść dowodzenie (obowiązek dowodzenia); — 3) *die Steuer a. (überwälzen)* przenieść podatek.
- Abweichen**, zboczyć, odstąpić lub zrobić wyjątek od czego, *von seiner Meinung a.*, odstąpić od swego zdania, zmienić je, *von der Meinung eines Dritten a.*, niepodzielać zdania czyjego, być odmiennego zdania.
- Abweichung** (*von der Regel, von den Vorschriften*), zboczenie, wyjątek (od prawidła, od przepisów).
- Abweiden**, spasać, wypasać.
- Abweisen**, *ein Begehren, eine Klage, ein Gesuch, eine Berufung*, oddalić z żądaniem, ze skargą, z prośbą, z rekursem (odwołaniem się).
- Abwerfen**, *einen Nutzen*,

- Zinsen*, przynosić pożytki, odsetki.
- Abwesend, nieobecny.
- Abwesenheit, nieobecność.
- Ab- u. zugewähren, *sb. w Górn.* przepisanie posiadania w księgach górniczych.
- Abzug, potrącenie, *A. vom Erbtheile*, potrącenie z części spadkowej, *vom Gehalte*, z płacy, *A. gestatten*, dać rabat, ustąpić z ceny.
- Abzugsbrief, list do potrącenia (porto).
- Abzugsfreiheit, wolność przesiedlenia się bez opłaty, *ob. t. Abfahrtsrecht*.
- Abzugsgeld, przesiedlnie, *ob. Abfahrtsgeld*.
- Abzugsporto, porto do potrącenia.
- Abzugspost, pozycja, kwota w rachunku do potrącenia.
- Abzwingen, wymóżyć, wymusić, wyciskać co na kim.
- Acceptant, przyjemca.
- Acceptation, przyjęcie, *A. eines Wechsels*, przyjęcie weksłu t. j. oświadczenie gotowości zapłacenia; *Ehren-A., v. Ehrenannahme*, przyjęcie wyręcznie.
- Accession, *ob. Zuwachs*.
- Accessionsvertrag, układ przystąpienia.
- Accessorische *Erwerbungsart*, nabycie przez przybytek, *v. przybytkowe*.
- Accidenzien, dochody poboczne, obrywki.
- Accisbar, akcyzie podległy, akcyzny.
- Accise, akcyza, (podatek konsumcyjny).
- Accisfrei, wolny od akcyzy.
- Acclamation, aklamacyja, okrzyk, obwołanie, przyklask.
- Accord, ugoda, zgodzenie się; *A. Verhandlung*, postępowanie ugodowe; *A. Verhandlung einleiten*, zarządzić postępowanie ugodowe (z przedsiębiorcami).
- Accreditiren, akredytować, uwierzytelnić; *einen Gesandten a. zawierzytelnić* posła, *ob. t. beglaubigen*.
- Accrescenzrecht, *ob. Zuwachsrecht*.
- Acht, *sb.* wywołanie, wygnanie, bannicyja, kłątwa; *Jemanden in die Acht erklären*, wywołać kogo z kraju.
- Acquisition, *ob. Erwerb*.
- Act, akt (w znaczeniu dowodu lub czynności); *einen A. ausfertigen*, akt sporządzić (spisać).
- Acte, akt (w prawie publiczném i międzynarodowém) np. *Schiffahrtsacte*, akt nawigacyjny (żeglugi).
- Acte, akt t. j. 1) spisanie jakiej czynności urzędowej; — 2) stanowienie jakiej korporacyi, *die deutsche Bun-*

- desacte*, akt ustanowienia Rzeszy Niemieckiej.
- Acten**, akta procesowe, sprawy, *etwas den A. beilegen*, złożyć co do aktów t. j. nie przedsiębrać żadnej urzędowej czynności.
- Actenauszug**, wyciąg z aktów.
- Acteneinsicht**, przejrzenie aktów; *die A. steht den Partheien frei*, wolno stronom przejrzeć akta.
- Actenmässig**, stósownie do aktów, podług aktów, *a-e Darstellung der Thatumstände*, wywód okoliczności na aktach oparty.
- Actenrotel**, skład aktów.
- Actenverzeichniss**, summaryusz, spis aktów.
- Actenwidrig**, w sprzeczności z aktami, *a-e Behauptungen*, twierdzenia sprzeczne z aktami.
- Actie**, akcyja t. j. udział i dowód udziału w przedsiębiorstwie jakim, *ob. t. Antheil*.
- Actiengesellschaft**, spółka akcyjna.
- Activa**, 1) stan dodatni v. czynny majątku; — 2) summy na procenta wypożyczane.
- Activforderung**, wierzytelność, należność.
- Activirung**, wprowadzenie w czynność, w ruch, w działalność, *die A. der neugorganisirten Behörden*, wprowadzenie władz nowych.
- Activität**, czynność, działalność, *ein Beamte in A.* urzędnik w służbie będący.
- Activitätsgehalt**, płaca w czynnej służbie.
- Activitätszulage**, dodatek służbowy.
- Activstand**, stan czynny, dodatni np. kupca, *der landtäfliche (grundbücherliche) A.* stan czynny v. dodatni w hipotece.
- Actor**, *ob. Kläger*.
- Adaptirung**, przyrządzenie, zastosowanie, *A. eines Gebäudes*, przyrządzenie budynku.
- Additional**, dodatkowy.
- Adel**, *w Górn.* kruszcordanność, *der Gang wurde im A. angefangen*, rozpoczęto kopanie w żyłę kruszec zawierającą, żyła kruszec zawierająca wykryta została, *d. A. hält an*, kruszec znajduje się ciągle, żyła kruszczu ciągnie się dalej, *der A. hört auf*, *der Gang wird faul*, żyła w płonną przechodzi ziemię.
- Adeliges Richteramt** (*Gerichtsbarkeit ausser Streitsachen*) jurysdykcya dobrowolna, jurysdykcya w sprawach niespornych.
- Adeln**, *in Adelstand (Ritterstand) erheben*, nadać komu

- szlachectwo, nadać kogo szlachectwem.
- Adelsbrief, dyplom szlachecki, przywilej na szlachectwo.
- Adelsmächtigkeit, w *Górn.* obfitość kruszcu.
- Adhaesionsverfahren, postępowanie dodatkowe (co do pretensyj prywatnych w postępowaniu karném), postępowanie połączone, przydatkowe.
- Adjudication, przysądzenie.
- Adjunction, przyłączenie.
- Adjustiren, sprawdzić, wyrównać, *die Rechnung, den Kostenüberschlag a.*, sprawdzić rachunek, kosztorys.
- Adjustirung, 1) sprawdzenie, obrachowanie; — 2) ubranie, *A. eines Gendarmen*, ubranie służbowe żandarma.
- Adjutum, adjutum, zasilek.
- Administrativbehörde, władza administracyjna.
- Administrativjustiz, sądownictwo administracyjne.
- Administrator, zarządca, zawiadowca.
- Adoption, przysposobienie, przybranie, przyswojenie.
- Adoptiren, przysposobić, przybrać.
- Adoptivkind, dziecię przysposobione, przybrane, przysposobieniec (dziecię zwolone).
- Adoptivvater, ojciec przybrany, przysposabiający, przysposobiciel.
- Adressant, adresant.
- Adressat, adresat.
- Adresse, adres.
- Adstruiren, *eine Klage, ob. belegen.*
- Advitalität, dożywocie, dożywność, dożywnie używanie rzeczy.
- Advitalitätsrecht, prawo dożywotniego używania v. dożywocie.
- Advokat, adwokat, rzecznik.
- Aerar, skarb (publiczny).
- Affect, uniesienie, wzruszenie umysłowe.
- Affectionswerth, wartość, cena z upodobania; wartość, cena polubowa.
- Affiliation, 1) wcielenie, przyłączenie np. jednej parafii do drugiej; — 2) rozgałęzienie (np. towarzystwa).
- Affinität, powinowactwo.
- Afterbestand, podnajem, poddzierzawa.
- Afterbestandgeber, podnajmujący, poddzierzawiający, dający, wypuszczający w podnajem.
- Afterbestandnehmer, biorący w podnajem, w poddzierzawę, poddzierzawca, podnajemca.
- Afterbürge, podręczyciel, ręczyciel powtórny.
- Afterlehen, podlenność.

Aftermieter, biorący w podnajem, podnajemca.	Akzie <i>ob. Actie</i> .
Afterpächter, biorący w poddzierżawę, poddzierżawca.	Alienation, pozbycie.
Afterpfand, zastaw na zastawie, zastaw zastawiony, podzastaw.	Alimentation, żywienie t. j. dostarczanie na potrzeby życia, utrzymywanie.
Aftervermieter, podnajmujący.	Alimente, alimenta, koszta na utrzymanie.
Afterverpächter, poddzierżawiający.	Aliquoter Theil, część krotna, część ıla.
Agent, ajent, sprawnik, przewodniczący w interesie, <i>Börseagent</i> , ajent giełdowy.	Allegat, alegat, załączka.
Agentschaft, agencja, sprawnictwo.	Alleinbesitz, posiadanie wyłączne.
Agio, zwyczajka, mienne, nadatek (łaża) przy zmianie pieniędzy.	Allfällig, <i>v. allenfällig</i> , w razie, na wypadek, <i>a-ge Kauflustige</i> , <i>a-e Zahlungen</i> , gdyby się znaleźli chęć kupna mający, gdyby jakie wypłaty miały miejsce.
Agiotage, ażyjotarstwo, gra na zmianę kursów papierów.	Allianz, aliens, przymierze, sojusz.
Agnat, agnat, krewny (przez ojca), <i>Agnaten</i> , krewni po mieczu (w przeciwstawieniu do <i>Cognaten</i> , krewnych po kądzieli).	Alliant, przymierzeniec, sojusznik.
Agnation, pokrewieństwo po mieczu, agnacyja.	Allodialgut, dobra wolnodziedziczne.
Agnosciren, poznawać, rozpoznać.	Allonge, przydłużek (weksłu).
Agrargesetzgebung, ustawodawstwo ziemskie.	Alluvion, odsyp, odsypisko, przymulenie, przymulisko.
Ahndung, karcenie, <i>bei sonstiger A.</i> , pod karą.	Alp (<i>Alpdrücke</i>) zмора.
Ahnenprobe, wywód przodków.	Alter <i>sb.</i> 1) wiek (jako nieoznaczona liczba lat);— 2) dawność np. zastawu;— 3) <i>w Górn. A. im Felde (Altersgerechtigkeit)</i> pierwszeństwo, przywilej górniczy.
Aichen <i>ob. Eichen</i> .	Alter <i>adj.</i> <i>w Górn. alter Stamm alte Bauen</i> , pole wyrobione, wyrobisko, zroby.
Akten <i>ob. Acten</i> .	Alternativ, przemienny.
Aktiv <i>ob. activ</i> .	Altersnachsicht, darowanie lat, uletnienie, usamo-

- wolnienie, nadanie pełnoletności.
- Älterntheil *ob. Elternteil*. A m t s b l a t t, dziennik urzędowy.
- A m a l g a m i r w e r k *w Górn.* o d c i a g a l n i a (złota i srebra za pomocą żywego srebra). A m t s b o t h e, sługa urzędowy, woźny.
- A m b u l a n c e, *Post-A.* p o c z t a p o c i a g o w a, *ob. Postamt fahrendes*. A m t s d i e n e r, posługacz urzędowy.
- A m e l i o r a t i o n, poprawa, ulepszenie. A m t s e i d, przysięga na urząd; *den A.* l e i s t e n, złożyć, wykonać przysięgę na urząd; *hat den A. in meine Hände abgelegt*, przedemną złożył, wykonał przysięgę na urząd; *in der Plenarsitzung*, na posiedzeniu pełnym.
- A m e n d e m e n t *zu einem Gesetzentwurfe*, poprawka, dodatek.
- A m n e s t i e, amnestyja, ogólne ulaskawienie, przebaczenie.
- A m o r t i s a t i o n, *Amortisirung*, umorzenie np. długów, weksłu.
- A m o r t i s a t i o n s k a s s e, (*Schuldentilgungskasse*), kasa umorzenia długów państwa.
- A m o r t i s i r e n, umorzyć.
- A m t, urząd; *ein A.* b e k l e i d e n, urząd piastować; *ein A.* f ü h r e n *v. versehen*, urząd sprawować; *ein A.* l e i t e n, kierować urzędem.
- A m t s a l t e r, starszeństwo w urzędzie.
- A m t s a n s e h e n, powaga urzędowa.
- A m t s a n t r i t t, objęcie urzędu, rozpoczęcie urzędowania.
- A m t s a u s w e i s, wykaz czynności urzędowych.
- A m t s b e f u g n i s s, *ob. Amtsgewalt*. A m t s p f l i c h t, powinność, obowiązek urzędowy.

- Amtssache, rzecz, sprawa urzędowa.
- Amtsschrift, pismo, akt urzędowy.
- Amtssiegel, pieczęć urzędowa.
- Amtstag, dzień urzędowania, kadencyja, roki np. notaryjatu, starostwa.
- Amtsverbrechen (*Amtsdelict*), przestępstwo służbowe.
- Amtsverweser v. *A.-vertreter*, zawiadowca w urzędzie.
- Amtswegen, *von*, z urzędu.
- Amtswirksamkeit, działalność urzędowa, zakres władzy urzędowej.
- Amtszeugniss, świadectwo urzędowe.
- Analog, analogicznie, podobnie.
- Analogie, analogija, podobieństwo; *Gesetzesanalogie*, analogija ustawy; *Rechtsanalogie*, analogija prawa.
- Anarchie *ob. Gesetzlosigkeit*
- Anathema v. *Anathem ob. Bann*.
- Anbelangend, tyczący się, odnośny; *anbelangend die Sache*, co się tyczy rzeczy, sprawy.
- Anberaumen, *eine Frist*, wyznaczyć termin.
- Anbetracht, *in Anb.*, ze względu, z uwagi na..., zwłaszcza.
- Anbieten, 1) ofiarować (komu co); — 2) ofiarować się (komu z czém t. j. oświadczyć gotowość dania lub zrobienia czego); — 3) licytować, podawać cenę.
- Anbietung, ofiarowanie, oświadczenie gotowości (dania lub czynienia), *porówn. Eidesanbietung*.
- Anblasen w *Hutn.* puścić piec, zadymać, (rozpocząć topienie kruszcu).
- Anbot, 1) zaofiarowanie ceny kupna, podanie ceny kupna; — 2) cena zaofiarowana, podana.
- Anbringen, 1) *ein Factum, einen Umstand a.*, przytaczać, przywozić fakt, okoliczność; — 2) *ein Gesuch a.*, wnieść podanie, podać prośbę; — 3) *eine Sache bei Gericht a.*, wnieść sprawę do sądu, udać się ze sprawą do sądu; — 4) *sein Geld gut a. v. anlegen*, pieniądze korzystnie umieścić v. ulokować; — 5) *eine Waare a.*, zbyć towar, sprzedać; — 6) *der Zeuge bringt an, dass...*, świadek zeznaje, że...
- Anbruch w *Górn.* nacięcie, najechanie pokładu rudy kruszcowej.
- Andichten, *Jdm ein Verbrechen a.*, zmyślić na kogo zbrodnię.
- Andichtung, zmyślenie (t. j. czynność i rzecz zmyślona).
- Androhung, *der Strafe*, zagrożenie karą.

- Aneifern**, pobudzać, zachęcać, zapalać (do czego).
- Aneiferung**, pobudzanie, zachęcanie, zapalanie (do czego).
- Anerkennen**, 1) przyznać co np. dług, pismo, podpis; — 2) uznać np. kogo, co, przymioty czyje. *Anerkannt*, przyznany, niewątpliwy.
- Anerkennung**, 1) przyznanie; — 2) uznanie, ocenienie przychylnie; *A.-sgeld*, lenne (opłata lennicza).
- Anfahren (einfahren)** *vb. w Górn.* spuszczać się lub wchodzić do kopalni, wjeżdżać, zjeżdżać.
- Anfahren sb. w Górn.** 1) odkrycie pokładu mineralnego (w skutek roboty górniczej), przejechanie; — 2) wjazd, zjazd.
- Anfall**, 1) napad, zajazd; — 2) *A. eines Vermögens*, spadek, — 3) *Anfallstag*, otwarcie spadku, dzień, w którym spadek nastaje.
- Anfechtbar**, wątpliwy, wzruszalny.
- Anfechten, einen Rechtstitel**, zaskarżać, zaczepiać, zbijać zasadę *v.* tytuł prawny, występować przeciw tymże.
- Anforderung ob.Forderung.**
- Angabe (Angeld)**, 1) zadatek; — 2) doniesienie, podanie, oświadczenie, wyjawienie; — 3) wykazanie (np. tytułu prawnego); — 4) zeznanie, twierdzenie. *Eidliche A. ob. Manifestationseid.*
- Angeben**, 1) donieść, podać, zdać (kogo); — 2) oświadczyć, wyjawić, wykazać, zeznać, przytaczać, twierdzić. *Eine Urkunde als bedenklich a.* twierdzić, że dokument jest podejrzan, wątpliwy.
- Angeher**, donosiciel.
- Angeblich** *adj.* mniemany, miany (za kogo, za co), rzekomy; *adv.* domniemalnie, według mniemania, podania, twierdzenia, jakoby, rzekomo, niby.
- Angeboren**, wrodzony, przyrodzony, *a.-es Recht*, prawo wrodzone.
- Angebot**, ofiarowanie, podanie, podaż.
- Angedichtet**, zmyślony.
- Angehen**, 1) tyczyć się, dotyczyć kogo lub czego np. *das geht mich nichts an*, to mnie nie obchodzi; — 2) *eine Behörde um etwas a.*, udać się do władzy, wzywać ją o co.
- Angehören**, należeć do kogo.
- Angehöriger**, swojak, naszyniec, *eines Landes*, krajowiec; *einer Gemeinde*, należący *v.* przynależny do gminy.
- Angeklagter**, oskarżony, obżalowany.

- Angeld, zadatek (przy najmie lub kupnie).
- Angelegen sein, starać się, dbać o co; mieć na pieczy; zadać sobie pracę; *sich etwas angelegen sein lassen*, pilnować czego, zając się czém, mieć staranie.
- Angelegenheit, interes, sprawa, *Jds A-ten besorgen*, zawiadywać czyjemi interesami, *Ministerium der auswärtigen A-ten*, ministerstwo spraw zagranicznych.
- Angeloben, uroczyście przyrzec, ślubować co, *der Mitvormund angelobt durch Handschlag* podaniem ręki przyrzeka spółopiekun; *Sie werden angeloben*, przyrzekniesz Pan.
- Angelobung, przyrzeczenie uroczyście, ślubowanie czego.
- Angelöbniss, 1) to samo co *Angelobung*; — 2) rzecz ślubowana.
- Angemessen, stosowny, zastosowany, odpowiadający, odpowiedni, właściwy, *die Strafe soll der Schuld a. sein*, kara powinna być do winy zastosowana, winie odpowiednia.
- Angesessen (*ansässig*), osiadły, *ein a-ner Bürger*, osiadły obywatel.
- Angestammte Güter, Rechte, dobra, prawa rodowe, odziedziczone, dziedziczne.
- Angränzer, Angrenzer, graniczący z kim, pograniczny.
- Angreifen, 1) zacząć kogo, targnąć się na kogo, *Jdn mit Worten a. skrzywdzić kogo słowami, Jdn an seiner Ehre a. obrazić czyj honor, skrzywdzić kogo na czci, das Testament, die Ehe a. chcieć unieważnić testament, małżeństwo*; — 2) uderzyć na kogo, *den Feind a. uderzyć na nieprzyjaciela*; — 3) wziąć się do czego, zaczynać np. *die Arbeit a. wziąć się do pracy, jać się do pracy*; — 4) naruszyć co, *ein Capital, ein Deposit a. naruszyć kapitału, depozytu*.
- Angriff, 1) napaść, targnięcie się, zamach, *ein A. auf das Leben*, zamach na życie, *ein A. auf die Ehre*, targnięcie się na cześć, *Jds Unschuld gegen A-fe schützen*, niewinność czyją od pocisków zasłaniać; — 2) uderzenie, natarcie; — 3) *etw. in A. nehmen*, wziąć się do czego; *w Górn.* natrafić na pokład.
- Angriffshandlung, czynność zaczepną (w proc. cyw.)
- Anhalt, 1) zatrzymanie się, *einen A. machen*, zrobić przerwę, zatrzymać się; — 2) to czego się kto trzyma, punkt oparcia, *einen A. finden*, znaleźć punkt oparcia.
- Anhalten, 1) zatrzymać, przytrzymać (np. złodzieja),

- Jdn auf der Flucht a.* przytrzymać *v.* ująć kogo w ucieczce, *verbotene Waaren a.* przytrzymać zakazane towary; — 2) *Jdn. zu etw. a.* a) przynaglać, przymuszać np. *zur Erfüllung seiner Pflicht a.* zmuszać do pełnienia powinności, b) pociągać do czego np. *zum Schadenersatze*, do wynagrodzenia szkody; — 3) trwać, nieustawać, *der frühere Zustand hält an*, dawniejszy stan trwa, nieustaje; — 4) zatrzymać się, stanąć (na miejscu).
- Anhaltspunkt, punkt oparcia.
- Anhaltstation, przystanek.
- Anhaltung, 1) przytrzymanie, pojmanie; — 2) przymus, naglenie (do zrobienia czego).
- Anhängig, 1) należący do czego; — 2) *eine Sache gegen Jdn a. machen*, wytoczyć sprawę przed sądem, wnieść sprawę do sądu, pozwać kogo o co; — 3) *a. sein (vor Gericht)* być w toku postępowania sądowego; *die Rechtssache ist a.* sprawa jest w sądzie, sprawa toczy się, wisi; — 4) *anhängige Rechtssache* sprawa wisząca.
- Anhänger, zwolennik, stronnik.
- Anheimfallen, dostać się komu, stać się czyją własnością, przejść w czyje ręce.
- Anheimgeben *v. a-stellen*, zdać co na kogo, zostawić czyjemu rozsądkowi *v.* zdaniu.
- Anheischig, *sich a. machen*, obowiązać się do czego, podjąć się czego.
- Anhetzen *sb.* poduszczenie, podżeganie, podwodzenie.
- Ankauf, zakup, kupno.
- Ankaufen *vb.* zakupować.
- Ankäufer, zakupień, zakupujący.
- Anklage, żałoba, oskarżenie, zaskarżenie.
- Anklagebeschluss, uchwała oskarżenia.
- Anklagejury, przysięgli skargowi (w Anglii Wielka Jury zwana), przysięgli o oskarżeniu stanowiący, podający oskarżeniu.
- Anklagekammer, izba skargowa, oskarżenia, wydział sądu skargowy.
- Anklageprinzip (*Anklagegrundsatz*), zasada oskarżenia, skargi.
- Anklageprozess, postępowanie skargowe.
- Anklagepunkt, punkt zaskarżenia.
- Anklageschrift, akt oskarżenia.
- Anklagestand, stan oskarżenia, *Jdn. in A. versetzen* poddać kogo oskarżeniu,

- pod oskarżenie, *sich im A-e befinden*, być pod oskarżeniem, zostawać pod oskarżeniem.
- Ankläger, oskarżyciel, *öffentlicher A.* publiczny; *Privat A.* prywatny, żalobnik.
- Ankommen *vb. es worauf a. lassen*, dopuścić do czego; *Lasse nicht darauf a.*, nie czekaj, nie dopuść, ażeby się to stało; *auf einen Eidschwur a. lassen*, zdać co na przysięgę, przysięga to ma rozstrzygnąć, dopuścić do przysięgi.
- Ankömmling, przybysz, przybylec, przychodzień.
- Ankündigung *v. Ankündigungsschreiben*, ogłoszenie, obwieszczenie, zapowiedź.
- Anlage, 1) zakład, założenie czego i rzecz założona; *Capital* kapitał zakładowy; — 2) załączka, *in der A.* w załączeniu.
- Anlangend *ob. anbelangend*.
- Anlegen, 1) *Hand a.* przyłożyć rękę, tknąć się (czego), wziąć się (do czego); — 2) *Geld a.* pieniądze umieścić, *Geld in Staatspapieren a.* amieścić pieniądze w papierach publicznych, *Kapitalien auf Zinsen v. fruchtbringend a.* dać *v.* umieścić kapitał na procent; — 3) *Feuer a.* podłożyć ogień; — 4) *etw. darauf a.* godzić na co, zmierzać do czego, *er hat es darauf angelegt*, taki był jego zamiar, zamysł, uwziął się na co.
- Anlegung, *fruchtbringende A. der Kapitalien*, korzystne umieszczenie kapitałów, umieszczenie na procent.
- Anlehen *v. Anleihe*, pożyczka t.j. to co się u kogo pożyczka np. *ein Anlehen v. eine Anleihe bei Jdm machen v. kontrahiren*, pożyczkę *v.* dług u kogo zaciągnąć, *eine Anleihe v. ein Anlehen bewilligen*, zezwolić na pożyczkę *ob. Darlehen*.
- Anleihen *vb.* pożyczyc co od kogo, zapożyczyć się u kogo.
- Anleiher, pożyczający od kogo, biorący pożyczkę.
- Anleiten, przewodzić (komu w czém), *zum Verbrechen a.* nakłaniać, naprowadzać kogo do zbrodni.
- Anleitung, naprowadzanie, podawanie sposobu osiągnięcia czego, *Jdm zu etw. A. geben*, naprowadzić kogo, wskazać komu drogę do czego.
- Anmassen, 1) przywłaszczać sobie co, *sich fremdes Gut a.* przywłaszczać sobie cudzą rzecz, *ein Recht über Jdn*, prawo nad kim.
- Anmassend, zarozumiały, pelen pretensyj, zbyt sobie

- pozwalający, *a-des Betragen*, obejście się pełne zarozumiałości, *auf a. Art*, zarozumiale.
- Anmassung**, przypisywanie, przywłaszczanie sobie czego; *Rechtsanmassung*, uroszczenie.
- Anmelden**, 1) *Jdm etw.* oznajmić komu co; — 2) *eine Forderung a.* zgłosić się z wierzytelnością, pretensyją, *den Eid a.* zgłosić się do przysięgi; — 3) *die Appellation, den Rekurs a.* założyć apelacją, rekurs, *die Firma a.* podać firmę.
- Anmeldung**, oznajmienie, zgłoszenie się. *A. der Forderung*, zgłoszenie się z wierzytelnością, pretensyją, podanie pretensyi, *A. der Berufung*, zapowiedzenie odwołania się, *ohne A.* bez zgłoszenia się, *A-sfrist* termin do zgłoszenia się.
- Anmerken**, zapisać, zanotować, naznaczyć.
- Anmerkung**, zanotowanie.
- Annäherungsweise**, w przybliżeniu, przybliżonym sposobem.
- Annahme**, przyjęcie, *eines Geschenkes, eines Wechsels*, podarunku, weksłu, *A. an Kindesstatt ob. Adoption.*
- Annehmbar**, 1) mogący być przyjęty, zasługujący na przyjęcie; — 2) na uwagę; *diese Bedingungen sind a.*
- warunki te są przyjęte, przyjmowalne, są do przyjęcia.
- Annehmen**, 1) *einen Wechsel, eine Erbschaft, ein Amt*, przyjmując weksel, spadek, urząd; — 2) przybrać, *einen Titel a.* przybrać tytuł, *an Kindesstatt a. ob. adoptiren*; — 3) przypuścić, *etw. für wahr a.* brać, poczytywać, uznawać co za prawdę, *wir wollen a.* przypuścimy, dajmy na to, *angenommen dass*, przypuściwszy że; — 4) *sich Eines a.* ujmować się za kim, zajmować się kim.
- Annihilation ob. Aufhebung.**
- Annuitäten**, obligacyje terminowe.
- Annulliren (für null und nichtig erklären)** unieważnić, uznać za niebyłe.
- Anomalie**, 1) zboczenie; — 2) nieprawidłowość, odstąpienie od prawidła.
- Anonym**, bezimienny, *a-e Anzeige*, doniesienie bezimienne, *a-e Gesellschaft ob. Gesellschaft.*
- Anordnen**, 1) postanowić, ustanowić; — 2) nakazać, zarządzić np. *eine Untersuchung a.* zarządzić śledztwo; — 3) wyznaczyć np. *eine Tagsatzung a.* wyznaczyć termin (do audyencyi, rozprawy sądowej).
- Anordnung**, 1) postanowie-

- nie; — 2) urządzenie, *eine A. treffen*, zarządzić; — 3) rozporządzenie np. *letztwilige A.* rozporządzenie ostateńej woli, *testamentarische A.* rozporządzenie testamentowe.
- Anprägen, *einer Waare den Stämpel*, wycisnąć stempel na towarze.
- Anrainer, graniczący miedzą, sąsiad o miedzę, sąsiad graniczny, ościenny.
- Anrathen, doradzić. *Das A.* dorada, rada, *auf Jds A. etw. thun*, zrobić co za czyją radą, poradą, doradą.
- Anrechnen, 1) policzyć komu co; — 2) komu co przypisywać (uważać kogo za sprawcę) np. *die Schuld Jdm a.* przypisywać komu winę, *Jdm etw. als Verbrechen a.* poczytywać v. brać komu co za zbrodnię, *das kann ihm nicht angerechnet werden*, téj winy niemożna mu przypisać, tego niemożna mu za winę poczytać.
- Anrechnung, 1) policzenie np. *in den Pflichttheil*, na zachówek, na część obowiązkową; — 2) przypisywanie, poczytywanie *ob. anrechnen*.
- Anrecht, prawo, pierwszeństwo do czego.
- Anrede, przemowa, mowa, *eine A. an Jdn halten*, mieć do kogo przemowę.
- Anregen, 1) poruszać, napomknąć o czem, wzmiankę uczynić, *eine Angelegenheit a.* poruszyć sprawę; — 2) pobudzić do czego, zachęcić, dać podnetę, *pochoop, angeregter Massen*, jak się wyżej wspomniało.
- Anregung, 1) napomknienie, poruszenie np. *etw. in A. bringen*, napomknąć, poruszyć, *etw. wieder in A. bringen*, wznowić co, *die Servitutenfrage wieder in A. bringen*, wznowić kwestyję służebności; — 2) zachęcenie, pobudzenie do czego np. *das hat A. gegeben*, to pobudziło, dało powód.
- Anreizen, namawiać, poduszczać, podburzać, podżegać.
- Anrufen, 1) wzywać, *Jdn. zum Zeugen a.* wzywać kogo na świadka, *um Beistand a.* wzywać czyjéj pomocy, ratunku; — 2) *höheres Gericht a.* odwołać się do sądu wyższego.
- Anrühig, podejrzany, złe imię mający.
- Ansage *w Celn.* opowiedzenie na komorze.
- Ansageposten, przykomo-rek.
- Ansässig, osiadły, *sich an einem Orte a. machen*, osiąść gdzie, *ein a-ger Bürger*, obywatel osiadły.

- Ansässigkeit**, osiadłość; *Bäuerliche A-ten*, posiadłości włościańskie.
- Anschaffen**, sprawiać, nabywać, dostarczać.
- Anschlag**, 1) przyklejenie, przybicie (pisma jakiego dla podania go do wiadomości); — 2) samo pismo (obwieszczenie, plakat i t. p.); — 3) obliczenie kosztów, kosztorys; — 4) *w Pr. karn.* zamysł, zamiar, zamach. *In A. bringen*, mieć wzgląd na co, uwzględniać, oceniać co; *Kosten-A.* kosztorys.
- Anschliessen, sich an Jdn, an Jds Meinung a.** przyłączyć się do kogo, do jego zdania.
- Anschluss**, 1) przyłączenie się; — 2) załączenie; — 3) tudzież to, co do czego jest przyłączone, załączone, (załączka); *im A-e* w załączeniu.
- Anschreiben, an die Gewähr**, zaintabulować, zahipotekować za właściciela, zapisać kogo właścicielem.
- Anschuldigen**, posądzać, obwiniać, zarzucać co komu.
- Anschuldigung**, posądzenie, obwinienie, zarzut.
- Anschuldigungsbeweis** *ob. Beweis.*
- Anschwemmung** *ob. Alluvion.*
- Ansehung, in A. dessen**, ze względu, z uwagi na to, co się tego tyczy, co do tego.
- Ansetzen**, 1) umieścić w rachunku, porachować np. *die Gebühr a.* wymierzyć, obliczyć należytość; — 2) tyle co *bestimmen, festsetzen* np. *den Tag, die Frist, eine Geldstrafe a.* wyznaczyć dzień, termin, karę pieniężną.
- Ansetzung des Erdreiches**, osadzenie się ziemi, oplezisko, *porów. Alluvion i Avulsion.*
- Ansicht**, 1) sposób widzenia rzeczy, zdanie; — 2) *Kauf auf A. ob. Kauf.*
- Ansiedeln**, osadzić, założyć osadę, osadowić kogo, *sich irgendwo a.* osiąść, usadowić się gdzie t. j. stałe mieszkanie założyć, zamieszkać, osiedlić się.
- Ansiedelung**, osada, kolonija, osiedlenie.
- Ansiedler**, osadnik.
- Ansiedlerisch**, osadniczy.
- Ansinnen sb.** wezwanie, żądanie; *względnie stron:* roszczenie.
- Anspielen vb.** przymulić.
- Anspinnen w Pr. kar.** wszczynać, wzniecać, knuć, (knuć).
- Anspinnung**, knowanie.
- Ansprechen Jdn** 1) odezwać się do kogo, prosić kogo o co; — 2) domagać się, poszukiwać prawnie cze-

- go, ein Recht a. rościć sobie prawo.
- Anspruch, pretensya, wymaganie, domaganie się, roszczenie prawa do czego, *der Kläger nimmt die Er-sitzung in A.* powód ucieka, odwołuje się do zasiedzenia; *seine Ansprüche aufgeben, fahren lassen*, zrzec się swoich roszczeń, odstąpić od roszczeń.
- Anstalt, 1) urządzenie, rozporządzenie np. *gute A-ten treffen*, dobrze rozporządzić; — 2) zakład, instytut; — 3) przygotowanie np. *A-ten machen*, robić przygotowania.
- Anstand, 1) trudność, przeszkoda np. *die Willfahrung des Gesuchs unterliegt keinem A.* w przychyleniu się do prośby niema trudności, niezachodzi przeszkoda; — 2) przyzwoitość; — 3) wątpliwość; *A. nehmen* wahać się, mieć wątpliwość, *A-e erheben*, robić wątpliwości, trudności, *einen A. beheben*, znieść, usuwać wątpliwość, trudność, przeszkodę, *das kann man ohne A. thun*, można to zrobić bez waha-nia się, bez skrupułu, *bei sonstigem v. etwaigem A.* w razie wątpliwości, *A-e gegen eine Rechnung an-bringen*, robić monita, zarzuty; — 4) *A. v. Stillstand*
- der Gerichte*, zawieszenie sądów, limita.
- Anstandlos, bez trudności, natychmiast.
- Anstandsstrafe, (*custodia honesta*) ob. Strafe.
- Anstellen, 1) *eine Klage ob. anstrengen*; — 2) *Jdn a.* nadać posadę, urząd; *angestellt*, mający posadę.
- Anstellung, 1) umieszczenie np. *eine A. erlangen*, znaleźć pomieszczenie; — 2) posada, miejsce, urząd, *A. einer Comission*, wysadzenie, ustanowienie, złożenie, komisyi.
- Anstellungsdekret, nomi-nacyja.
- Anstellungsfähigkeit, u-zdolnienie do urzędu.
- Anstiften *w Pr. kar.* podżegać, podniecać, podmawiać, poduszczać.
- Anstifter, podżegacz.
- Anstiftung, sprawienie, spro-wadzenie np. nieszczęścia, wojny, podżeganie.
- Anstössig, gorszący, nie-pryzwoity, ohydny, *a-ge Reden führen*, odzywać się gorszącymi, niepryzwoite-mi słowy.
- Anstreben, *etw.* dążyć do czego, *das Beste a.* chcieć najlepiej, dążyć do najlepszego celu.
- Anstrengen, *eine Klage*, wydać pozew, wynieść skar-

- gę, *einen Process a.* wyto-
czyć sprawę lub proces.
- Ansuchen *um etw.* prosić
kogo o co, upraszać, *um*
eine Beförderung a. ubiegać
się o wyższy stopień urzę-
dowy, *um eine Aushilfe a.*
podawać o zapomogę, pro-
sić o wsparcie, *eine für-*
wörtliche Einbegleitung a.
prosić o wstawienie się, do-
praszać się poparcia prośby,
ein A. stellen, zanosić prośbę,
żądać, wnosić t. j. wnioski
czynić, *die Partei stellt das*
A. strona wnosi żądanie,
uprasza, *der Staatsanwalt*
stellt das A. prokurator rzą-
dowy wnosi, domaga się,
prosi, żąda.
- Antheil, udział t. j. część
na kogo wypadająca, dla
tego 1) spadek, scheda; —
2) akcyjja (*ob. Actie*); — 3)
w Górn. kuks t. j. udział jaki
ma gwarek w gwarectwie;
A. haben v. nehmen an etw.
mieć udział w czém, być
uczestnikiem czego, należeć
do czego.
- Antheilbesitzer, właściciel
częstkowy.
- Antheilhaber, uczestnik, u-
dział mający.
- Antheilsschein, *Antheils-*
verschreibung, akcyjja udzia-
łowa.
- Antichresis, umowa anty-
chretyczna.
- Anticipation, zaliczka, przedpłata; *anticipative Zah-*
lung, zapłata z góry; *A.*
des Beweises, ofiarowanie
z góry dowodu.
- Anticipative, z góry.
- Antidatiren, położyć datę
wcześniejszą.
- Antinomie, sprzeczność u-
staw, antynomija.
- Antrag, wniosek, przełoże-
nie, przedstawienie czego,
A. stellen uczynić wniosek,
wnosić.
- Antragen (*anbieten*), ofiaro-
wać komu co, oświadczyć
się z czém, *einen Beweis a.*
ofiarować dowód, *auf etw.*
a. wnosić co, lub o co.
- Antragsteller, wnioskodaw-
ca, wnioskujący.
- Antragstellung, uczynienie
wniosku.
- Antragsverbrechen (*A-de-*
licte) przestępstwa prywatne
(skargowe) — na skargę
dochodzone.
- Antreten, *einen Beweis*, zgło-
sić się, przystąpić do dowo-
dzenia; *ein Amt a.* rozpo-
cząć urzędowanie, objąć ur-
ząd; *eine Erbschaft a.* zgło-
sić się do spadku lub dzie-
dictwa; *eine Strafe a.* roz-
począć karę.
- Antrieb, pobudka, namowa,
poduszczenie, podnieta, bo-
dziec.
- Antwort, *Rede und A. ge-*
ben, odpowiadać (przed wła-
dzą).

- Anwachsen, powiększyć się (co do wysokości, objętości, i ilości). *A-de Zinsen*, narosłe odsetki czyli procenta.
- Anwalt, obrońca, adwokat, patron, rzecznik; *Staats-A.*, prokurator rządowy.
- Anwaltschaft, obrona; — *Staats-A.*, prokuratoryja rządowa.
- Anwaltszwang, przymus działania przez adwokata.
- Anwärter, oczekiwacz, mający ekspektatywę, ekspektant, wyczekujący.
- Anwartschaft, oczekiwanie, ekspektatywa, wyczekiwanie.
- Anweisen, 1) *Jdn zu etw.* polecić komu, nakazać co, wyznaczyć go do jakiej czynności, np. *sämmtliche Behörden werden angewiesen*, poleca się wszystkim władzom; — 2) *Jdn auf etw. a.*, odesłać kogo do czego, np. *auf den Gehalt des N.* — 3) *den Gehalt a.*, nakazać wypłatę, asygnować płacę; — 4) *Jdn dahin a. dass...*, wskazać, przepisać, polecić komu, ażeby...; — 5) *Jdn an einen a.*, przekazać do kogo, t. j. odesłać do niego z pretensją czyli po wypłatę, wynagrodzenie i t. p.; — 6) wyznaczyć komu co, np. mieszkanie.
- Anweisung, 1) przekaz, przekazanie; — 2) zlecenie, przepis; — 3) instrukcja;
- tudzież znaczenie wyrazu „*anweisen*“; *Post-A.*, przekaz pocztowy, *gegen Post-A.* za przekazem pocztowym.
- Anwenden, użyć, stósować, np. *die Gesetze auf die Rechtsfälle a.*, stósować ustawy do przypadków prawnych.
- Anwendung, zastósowanie; *A. finden*, stósować się; *das Gesetz findet A.*, ustawa stósuje się; *das Gesetz findet keine A.*, ustawa nie stósuje się.
- Anwerben, w *Wojsk.* zaciągać, werbować; w *Pr. kar. falsche Zeugen a.*, zmawiać fałszywych świadków.
- Anwerbung, zaciąganie, zaciąg, werbunek, zmawianie.
- Anwesend, obecny.
- Anzeige, uwiadomienie, doniesienie, *benannte A.*, imienne; *unbenannte (anonyme)*, bezimienne.
- Anzeiger, donosiciel, donosca.
- Anzeigezettel, karta oznajmienia.
- Anzeigung, w *Pr. kar.* poszlak.
- Anzetteln, *eine Verschwörung*, knować spisek, *Unruhen a.*, wszczynać, wywoływać niespokojności, wicherzyć, burzyć.
- Anzüglich, uszczypliwy.
- Anzüglichkeiten, uszczypliwe wyrażenia, uszczypliwości.

- Apanage**, apanaż, uposażenie członka rodziny panującej, v. znakomitėj.
- Ap piacere**, w *Pr. weksl.* dowolny termin płatności wekslu.
- Apokryph**, podrobiony (stp. pochybny).
- Apostasie**, ob. *Glaubensabfall*.
- Appellabilität**, odwołalność (do wyższej władzy), nieprawomocność, *die A. dieses Urtheils wird bestritten*, zaprzecza się, aby od tego wyroku służyło odwołanie.
- Appellat**, apelowany.
- Appellation**, apelacja, odwołanie się (do wyższego sądu, dawniej odzew), *A. ergreifen*, założyć, wynieść apelację, apelować, odwołać się.
- Appellationsbeschwerde**, wywód uciążliwości.
- Appellationsgericht**, sąd apelacyjny (sąd wyższy).
- Appellationswerber**, odwołujący się, strona odwołująca się, apelant.
- Apprehension**, wzięcie w posiadanie, ob. *Besitzergreifung*.
- Apprehensionstheorie**, teoria ujęcia (*Pr. kar.*).
- Approbiren**, 1) uznać co za słuszne, dobre, pochwalić, zgodzić się z czém; — 2) zatwierdzić.
- Aquisitiv**, ob. *erwerben*.
- Äquivalent**, równa wartość, rzecz równocenna, równoważnik, ekwiwalent.
- Arbeit**, robota, praca, w *Górn. a)* (ze względu na czas trwania roboty), *Gedingarbeit*, robota na ugodę, *Tagarbeit*, r. dzienna, *Weilarbeit* r. dowolna, przymytek; *b)* (ze względu na sposób wykonania robót górniczych); — 1) *Aufdeckerarbeit*, robota odkrywkowa, odkrywalna, odkrywka; — 2) *Grubenarbeit* r. wydobywalna; — 3) *Feuersetzarbeit*, r. ogniowa, rozsadzanie; — 4) *Hauerarbeit* (*Schlägel- u. Eisenarbeit*), r. rąbana czyli klinomłotowa; 5) *Keilhauerarbeit* r. łupana czyli kilofowa; — 6) *Klopfarbeit* (*Krumhülsearbeit*), r. leżąca; — 7) *Schaufelarbeit*, r. kopana czyli łopatowa; — 8) *Schnir- (Klaub) arbeit*, przebiórka (rud); — 9) *Sprengarbeit*, r. strzelana; — 10) *Versuch- (Schurf) arbeit*, r. poszukiwalna, śledzenie, szurfowanie.
- Arbeiterpersonale**, robotnicy.
- Arbeitsbuch**, książka robotnicza.
- Arbeitshaus**, dom pracy; 1) *freiwilliges A.* dobrowolný; — 2) *Zwangs-A.* przymusowój.
- Arbeitsleistung**, odbywa-

nie, wykonywanie roboty, robota <i>ob. t. Frohndienst.</i>	Armenpölyzei, policyja ubogich.
Arbeitslohn, zarobek, zapłata za robotę.	Armenrecht, prawo ubóstwa.
Arbeitslohnsatz, stopa zarobkowa.	Armenversorgung, opatrzenie ubogich.
Arbeitsstrike, zmowa robotników.	Armenvertreter, obrońca ubogich.
Arbeitsstag, 1) dzień roboczy; -- 2) powszechni.	Arrest, 1) areszt (przytrzymanie osoby i samo miejsce przytrzymania), przymus osobisty; — 2) zatrzymanie urzędowe rzeczy, zapowiedzenie, np. <i>A. legen auf Jds Gehalt</i> , zapowiedzieć czyją pensyją, <i>A. wider Jdn bewilligen</i> , dozwolić przytrzymania, przyaresztowania kogo.
Arbeitstheilung, podział pracy.	Arreststrafe, karu aresztu.
Arbeitsverdienst, zarobek.	Arrestant, aresztant, przytrzymany więzień, pojmaniec, pojmany.
Arbeitsvereinigung, połączenie, zjednoczenie pracy.	Arretiren, <i>ob. verhaften.</i>
Arbiter, <i>ob. Schiedsmann, Schiedsrichter.</i>	Arrha, zadatek.
Arbitrage, arbitraż, przedsiębiorstwo.	Arrogation, arogacyja, <i>ob. Adoption.</i>
Arbiträr, dowolnie.	Arrondirung, zaokrąglenie.
Area, przestrzeń, przestwór, obszar, powierzchnia, grunt, obejm.	Art, 1) gatunek (<i>species</i>); — 2) sposób.
Arglist, chytryść, podejście, podstęp.	Artistisch, <i>a.-e Erzeugnisse</i> , utwory umnicze, artystyczne, wyroby sztuki, <i>a.-es Eigenthum</i> , własność artystyczna.
Argumentation, rozumowanie, wnioskowanie, dowodzenie, wywód.	Ascendenten, wstępni (krewni).
Aristokratie, arystokracja, (osoby wysokiego rodu i znacznego mienia), możnowładztwo.	Aschenfall, <i>w Hutn.</i> popielnica, popielnik.
Armenanstalt, dom ubogich.	Assassinat, morderstwo na-
Armeneid, przysięga na ubóstwo.	
Armenfond, fundusz ubogich.	
Armenkasse, kasa ubogich.	

- sadnicze, morderstwo z zaszadzi.
- Assecuranz, *v. Assecuration*, asekuracja, zabezpieczenie, ubezpieczenie.
- Assecuranzbrief, list, karta, *v. bilet* ubezpieczenia.
- Assecuranzcompagnie, towarzystwo zabezpieczenia, asekuracyjne.
- Assecuranzpolice, *v. Assecuranzschein*, *ob. Assecuranzbrief*.
- Assecuranzpraemie, wkładka (prejum asekuracyjne).
- Assentiren, wybierać, *v. odstawić*, dostawiać, brać do wojska.
- Assentirung, przyjmowanie, wybieranie, zaciąg, branie do wojska.
- Assentirungsbezirk, okręg poboru wojskowego.
- Assentirungscommission, komisja poboru wojskowego.
- Assentirungsplatz, miejsce poboru wojskowego.
- Assignant, przekazujący, przekaziciel.
- Assignat, przekazany, dłużnik przekazany, wypłata przekazany.
- Assignatar, wierzyciel przekaziciela, wierzyciel przekazany.
- Assignment, przekaz, przekazanie (do kogo).
- Assissen, sąd przysięgłych.
- Assistenz, asystencyja, pomoc; *Militärassistenz*, pomoc zbrojna, wojskowa.
- Association, asocyjacyja, stowarzyszenie, stowarzyszenie się, łączenie się.
- Ästimatorischer Vertrag, *ob. Trödelvertrag*.
- Asyl, *ob. Freistätte*.
- Asylrecht, prawo udzielania przytułku.
- Ätzungsgebühr, strawne.
- Ätzungskosten, koszta żywienia.
- Attentat, zamach.
- Attinenz, *ob. Zugehör*.
- Auction, licytacyja, sprzedaż publiczna, aukcyja.
- Audienz, posłuchanie, audyencyja (w złożonych) audyencyjonalny (np. sala audyencyjonalna).
- Aufbereitung, *w Górn. der Erze*, oczyszczanie rudy.
- Aufbereitungswerkstätte, oczyszczalnia rudy.
- Aufbewahrung, przechowanie, zachowanie, np. *in A. nehmen*, wziąć do przechowania, zachować, *ob. Verwahrung*.
- Aufbieten, 1) *alle Mittel*, użyć wszelkich środków;— 2) *die Ehe a.*, zapowiedź głosić.
- Aufdeckerarbeit, *w Górn.* robota odkrywana, odkrywka.
- Aufdecken, *sb.* odkrycie (odsłonięcie) pokładu kruszcowego.

- Aufdingen, 1) *einen Dienstboten*, przyjąć sługę; — 2) *Leute a.*, nająć, zgodzić robotników.
- Aufenthaltort, miejsce pobytu.
- Aufenthaltstaxe, pobytne (opłata od przebywania).
- Auffahrtsstollen, w *Górn.* sztolnia wjazdowa.
- Auffallend, uderzający, widoczny, *a.-de Gebrechen*, uderzające, widoczne wady, niedostatki.
- Auffindebuch, repertoryjum, skorowidz.
- Auffinden, *einen Übelthäter*, wykryć złoczyńcę.
- Auffindung, wykrycie.
- Aufforderer, wywołujący, wyzywacz.
- Auffordern, wzywać do czego, wyzywać, wywołać.
- Aufforderung, wezwanie, wyzywanie.
- Aufforderungsklage, *A-s Prozess*, skarga, proces wywoławczy.
- Aufforstung, zalesienie.
- Aufgabe (*eines Briefes*), oddanie (listu).
- Aufgabspost, poczta podawcza.
- Aufgabsrecepisse, *ob. Recepisse*.
- Aufgeben, 1) wyrzec się, zrzec się czego, *ein Recht a.*, zrzec się prawa, *einen Prozess a.*, odstąpić od procesu, zaniechać sporu; —
- 2) *einen Kranken a.*, opuścić chorego; — 3) *einen Brief a.*, oddać list na pocztę.
- Aufgebot, 1) zapowiedź; — 2) powołanie (do broni), *er gehört zum 1. A.*, należy do pierwszego powołania, *allgemeines A.*, pospolite ruszenie.
- Aufgefordertes, wywołany, wyzwany; *aufgeforderte Klage*, skarga wywołana.
- Aufgelaufen-e Kosten, koszt wynikle, narosłe.
- Aufgeld, ażyjo, naddatek, laża.
- Aufgreifen, *einen Verbrecher*, pochwycić, ująć zbrodnia.
- Aufhabend, *bei a.-der Eidespflicht*, pod obowiązkiem (już wykonanej) przysięgi.
- Aufhalten, wstrzymać, zatrzymać; *sich wo a.*, przebywać gdzie; *die Execution des Erkenntnisses a.*, wstrzymać egzekucyjną, wykonanie wyroku.
- Aufheben, znieść, uchylić.
- Aufhebung, zniesienie, uchylenie.
- Aufhetzen, podżegać, podburzać, podszezuwać.
- Aufkommen, *mit dem Beweise*, udowodnić, t. j. zdołać, potrafić udowodnić.
- Aufkündigen, wypowiedzieć, np. kapitał, mieszkanie.

- Aufkündigung, wypowiedzenie, np. najmu, dzierżawy, pełnomocnictwa.
- Aufladeschein, *ob. Ladeschein.*
- Auflage, 1) nałożenie czego, np. podatku, kary; — 2) danina; — 3) wydanie *v.* edycja dzieła; — 4) rozkaz, nakaz; — *Zahlungsaufgabe*, nakaz płacenia *v.* płatniczy, *ob. Auftrag.*
- Auflassbrief, *w Górn.* dokument, list ustąpienia.
- Auflassen, *w Górn.* zarzucić, zaniechać, *ein Bergwerk a.* zaniechać, zaprzestać robót w kopalni, opuścić kopalnię.
- Auflassung, ustępne, *t. j.* co ustępujący opłaca.
- Auflassung, 1) *w Górn.* zupełne zaniechanie robót w kopalni lub hucie, opuszczenie jej; — 2) *w Pr. cyw.* odstąpienie, ustąpienie komu.
- Auflauf, zbiegowisko, tłumne zgromadzenie się, zgielk.
- Auflaufen, urósć, zbierać się, *aufgelaufene Prozesskosten*, narosłe koszta procesu.
- Auflegen, *eine Steuer*, nałożyć podatek, *ein Werk a.* wydać dzieło swoim nakładem, być jego nakładcą, *einen Eid a., ob. auftragen;* — *verboothene Druckschriften a.*, pisma zakazane wystawiać.
- Auflehnen, *sich gegen Jdn* *v. etwas a.*, powstać przeciw komu lub czemu, opierać się, targnąć się na kogo lub na co, buntować się.
- Auflösend, *a-de Bedingung, ob. Bedingung.*
- Auflösung, rozwiązanie (umowy, związku małżeńskiego, spółki).
- Aufmerksam, *Jdn auf etw. a. machen*, zwrócić czyją uwagę na co.
- Aufnahme, 1) przyjęcie; — 2) *A. von Darleihen*, zaciąganie pożyczki; — 3) *A. eines Verhörs*, wysłuchanie, przesłuchanie, np. świadków; — 4) *A. des Protestes*, spisanie protestu; — 5) *A. eines Planes*, zdjęcie, zrobienie planu.
- Aufnahmebefund, *ob. Befund.*
- Aufnahmebogen, karta spisowa.
- Aufnehmen, 1) *Geld auf Zinsen*, pożyczyć pieniędzy na odsetki, zaciągnąć pożyczkę na procent; — 2) *einen Lehrling a.*, przyjąć do terminu; — 3) *Protokoll a.*, protokół sporządzić, zdziałać, spisać.
- Aufrechnung, policzenie, *ob. Compensation.*
- Aufrecht, *eine Klage a. bescheiden*, zarządzić postępowanie sądowe.
- Aufrechterhalten, zostawić, utrzymać co w da-

- wnym stanie, w swojej mocy.
- Aufreizen**, pobudzić, wznieść, podnieść, wzbudzić chęć do czego; — *aufreizende Reden*, podburzające mowy.
- Aufruf, der Sache**, wywołanie sprawy; — *A. der Zeugen*, przywołanie świadków; — *A. zur gerichtlichen Vertretung*, wezwania do zastępstwa sądowego.
- Aufrühr**, rozruch.
- Aufrührer**, burzyciel, wicherzyciel.
- Aufrührerisch**, podburzający, wicherzący; — *adv* w sposób podburzający.
- Aufsandung**, zezwolenie na wniesienie aktu do hipoteki, zezwolenie na intabulację.
- Aufsandungsbrief**, dokument obejmujący zezwolenie na intabulację.
- Aufsatz**, pismo, rzecz pisemnie ułożona, artykuł pisemny, *A. einer letztwilligen Anordnung*, pismo obejmujące rozporządzenie ostatniej woli; — *einen A. machen*, spisać, ułożyć co na piśmie.
- Aufschieben**, odkładać (na później), odwłóczyć, *den Beginn der Freiheitsstrafe a.*, odłożyć rozpoczęcie kary więzienia, karę odroczyć; — *die Wirkung eines Gesetzes* a., skuteczność, moc ustawy zawiesić.
- Aufschiebend**, odwlekający, odwłoczny, *a. Bedingung, ob. Bedingung, a.-de Wirkung eines Gesetzes, einer Berufung*, odwlekający skutek ustawy, odwołania się.
- Aufschiebung**, odłożenie, odwłoka, zwłoka, odroczenie.
- Aufschlag**, 1) podwyższenie opłaty, dodatek do podatku; — 2) podatek; *Bier-Brandwein- und Methaufschlag*, czopowe; *Koscherfleisch-A.*, koszerne; *Lichterzünd-A.*, świeczkowe.
- Aufschlagen**, *sb. w Górn.* rozpoczęcie roboty kopalnianej.
- Aufschlagspunkt w Górn.** punkt, od którego poczyna się oznaczenie miar kopalnianych.
- Aufschluss**, 1) objaśnienie, wyjaśnienie, *A. geben*, dać wyjaśnienie, wyjaśnić, *A. verlangen*, zażądać wyjaśnienia; — 2) *w Górn.* otworzelina, otworzysko (punkt w którym o właściwości i rozciągłości wykrytego pokładu kruszcowego prawdopodobnie wnioskować można); *A.-bau*, odbudowa otworowa.
- Aufschrift**, napis; — *A. des*

- Protokolls*, nagłówek protokółu.
- Aufschub**, *ob. Aufschiebung*, *die Sache lässt keinen A. zu*, rzecz nie cierpi zwłoki, *ohne A.*, niebawnie, niezwłocznie.
- Aufsehen**, *sb.* wrażenie, *bei Vermeidung von A., ohne A.*, bez zwrócenia uwagi, bez rozgłosu, cichaczem; — *A. erregen*, ściągnąć, zwrócić uwagę; wywołać, sprawić wrażenie.
- Aufseher**, dozorca, strażnik.
- Aufsetzen**, spisać, napisać, ułożyć na piśmie.
- Aufsichtspersonale**, służba dozorcza.
- Aufsichtsrath**, rada nadzorcza.
- Aufsichtsrecht**, prawo nadzoru.
- Aufstand**, powstanie, bunt, rokosz.
- Aufsteigende Linie**, *ob. Linie*.
- Aufstellen**, *einen Sequester*, ustanowić sekwestratora; *eine Wache a.*, postawić straż; *Zeugen, Beweise a.*, powołać, odwołać się do świadków, ustanowić dowód.
- Aufthun**, *sich, w Górn. das Lager oder der Gang thut sich auf*, pokład albo żyła przybiera.
- Auftrag**, zlecenie, polecenie, nakaz, poruczenie komu czego.
- Auftragen**, *Jdm etw.* zlecić, polecić, nakazać, poruczyć komu co; — *w Pr. cyw. dem Gegentheile den Eid auftr.*, wskazać stronie przeciwnej przysięgę.
- Aufträger**, *v. Auftraggeber*, poruczyiciel, poruczający, zlecenie dający.
- Auftragsgeschäft**, *ob. Commissionsgeschäft*.
- Auftritt**, *A. mit Jemand. haben*, mieć z kim zajście.
- Aufwand**, wydatek, koszt, nakład, *A. machen*, żyć wystawnie; — *nothwendiger A.*, nakład konieczny; — *A. zum Vergnügen*, nakład zbytkowy.
- Aufwandgesetz**, ustawa zbytkowa.
- Aufwandsteuer**, podatek zbytkowy, *ob. Verzehrungssteuer*.
- Aufwiegeln**, *w Pr. kar.* podżegać, poduszczać, podburzać.
- Aufwiegler**, podżegacz, podburzyciel.
- Aufwieglerisch**, podżegający, podburzający; — *adv.* w sposób podburzający.
- Aufzählung**, wyliczanie; — *beispielsweise (exemplificative)*, wyliczanie dla przykładu, na przykład, przykładowe; — *erschöpfende (taxative)*, wyliczanie wyczerpujące, zupełne, całkowite.

- Aufzug, 1) przewłoka; — 2) *öffentlicher A.*, pochód.
- Augenblicke, *lichte A.* chwile jasne, przerwy wolne.
- Augenschein, naoczne obejrzenie, oględziny, *den A. vornehmen*, naocznie obejrzyć.
- Augenscheinlich, jawny, oczywisty, naoczny.
- Augenscheinlichkeit, jawność, oczywistość.
- Augenzeuge, świadek naoczny.
- Ausbedingen, *sich etw.*, wymówić, zastrzedz sobie, położyć co za warunek.
- Ausbedingung, 1) zastrzeżenie czego, wymowa, warunek; — 2) to, co sobie kto zastrzegł.
- Ausbeissen, *das A. v. Ausgehende w Górn. sb.* wychodnia, wysterek, t. j. część pokładu albo żyły widzialna na powierzchni.
- Ausbesserung, naprawa.
- Ausbeute, *w Górn.* dobytek, plon, zysk.
- Ausbiss, wystercze (miejsce w którym pokład lub żyła daje się widzieć).
- Ausbleiben, nieprzychodzić, *bei der Tagsatzung a.*, nie stanąć na terminie, *der ausgebliebene Theil*, niestawający, *mit der Zahlung a.*, zalegać w zapłacie, nie płacić w swoim czasie.
- Ausbleiben, *sb.* niestawienictwo.
- Ausbrechen, *w Pr. kar.* 1) wybuchnąć, powstać, np. *eine Verschwörung ist ausgebrochen*, spisek wybuchł; — 2) *aus dem Gefängnisse a.*, wyłamać się z więzienia.
- Ausbruch, 1) wybuch (pożaru, wojny, zarazy, gniewu); — 2) *w Pr. kar. A. aus dem Kerker*, wyłamanie się, ucieczka więźnia; — 3) *A. eines Concurse*, otwarcie upadłości.
- Ausbüssen, odpokutować, odbyć, odcierpieć karę.
- Ausdehnen, rozszerzać, rozciągać co, *ein Gesetz unrichtig a.*, naciągać ustawę.
- Ausdehnung, 1) rozciąganie, rozszerzanie; — 2) rozciągłość.
- Ausdruck, wyraz, wyrażenie, wysłowienie, *undeutlicher A.* niejasne wyrażenie.
- Auseinandersetzung, *w Pr. handl.* obliczenie się (spółki ze spółnikiem).
- Ausfall, *Abgang*, brak, niedobór, ubytek, deficyt, np. *um den A. zu decken*, dla pokrycia, zastąpienia ubytku; niedomiar.
- Ausfertigen, wygotować, napisać (pozew, rozkaz, dyplom).
- Ausfertigung, wypisanie, napisanie, wydanie, wygotowanie, np. wyroku, aktu,

- ekspedycyja; — *eine Hauptausfertigung*, wyciąg główny aktu jakiego.
- Ausflucht, wybieg, wykret.
- Ausfolgen, wydać, wypłacić.
- Ausfolgung, *eines Deposites*, wydanie depozytu.
- Ausfolgungsbewilligung, zezwolenie na wydanie.
- Ausfuhr, wywóz.
- Ausführen, *aus dem Lande*, w *Pr. skarb.* wywieźć z kraju; w *Pr. kar.* *ausführen ein Verbrechen*, popełnić zbrodnię.
- Ausfuhrhandel, handel wywozowy.
- Ausfuhrverbot, zakaz wywożenia.
- Ausfuhrzoll, cło wycho-dowe.
- Ausgabe, 1) wydawanie (pie-niędzy), wydatek, *in A. stellen (bringen)*, zapisać na wydatek; — 2) wydanie dzieła.
- Ausgabgebühr, należy-tość do wypłaty.
- Ausgabskasse, kasa wypłat v. płatnicza.
- Ausgabssume, suma wy-datków.
- Ausgang, *eines Prozesses*, wypadek, wynik procesu.
- Ausgeben, wydać, *falsche Münze a.*, fałszywą monetę udać.
- Ausgeber, *A. falscher Münze*, udawacz fałszywój mo-nety.
- Ausgebot, wystawienie na sprzedaż.
- Ausgedinge, wymowa, za-strzeżenie, i to, co sobie kto zastrzegł.
- Ausgehauen, w *Górn. a-es Feld*, pole wyrobione, wy-robisko, zroby.
- Ausgemacht, pewny, skoń-czony, niewątpliwy, dowie-dziony, *das ist eine a-te Sache*, to jest rzecz dowie-dziona, skończona.
- Ausgenommen, wyjmując, wyjąwszy, oprócz.
- Ausgleich, ugoda; *A-Ver-fahren*, postępowanie ugo-dne.
- Ausgleichen, wyrównać; *sich mit Jdn a.*, pogodzić się z kim; *einen Zwist a.*, spór zagodzić; *den Schaden a.*, szkodę wynagrodzić; *die Rechnung a.*, rachunek wyrównać.
- Ausgleichungsinteressen, odsetki wyrównawcze.
- Aushaften, zalegać, *a-de Zinsen, Steuern*, zaległe podatki, odsetki.
- Ausheben, brać (do wojska), wybierać, (ściągać podatki).
- Aushebung, pobór (do woj-ska), ściąganie (podatków).
- Aushilfe, 1) zapomoga; — 2) pomoc.
- Aushilfsdiener, pomocnik.
- Auskeilen, *sich a. v. aus-spitzen*, w *Górn. das Lager v. der Gang keilt sich, spitzt*

- sich aus*, pokład lub żyła
wyklinia się, cieńczeje, klinowacieje.
- Auskeilung, w Górn. klinowacenie się, cieńczenie żyły lub warstwy, wyklinienie, wyklinianie się.
- Auskundschaften, wywiadywać się, wybadywać, śledzić.
- Auskunft, wiadomość, objaśnienie, wyjaśnienie, *Auskünfte einholen*, żądać, zasięgnąć wyjaśnienia, wiadomości, *A. ertheilen*, udzielić wiadomości, wyjaśnienia; — *A-bureau*, biuro zawiadomień v. wywiadowcze; — *A-stabelle*, wykaz co do osoby osądzonogo; (tabela wykazawcza).
- Auskunftsperson, osoba rzecz wyjaśniająca.
- Auslage, ob. Aufwand.
- Ausland, zagranica, im A.-de, za granicą.
- Ausländer, cudzoziemiec.
- Ausländisch, cudzoziemski, zagraniczny.
- Auslegen, ein Gesetz, wykładać, wyjaśniać, tłumaczyć ustawę.
- Auslegung, tłumaczenie; — *authentische*, autentyczne, urzędowe (prawodawcze); — *usuelle*, zwyczajowe; — *doctrinelle*, naukowe; — *restrictive (engere)*, ścisłe, ściślej, ściślej; — *extensive (weitere)*, rozciągle, rozciąglejsze; — *declarative*, wyjaśniające.
- Ausliefern, wydać, np. zbiega, jeńca, rzecz do schowania daną.
- Auslieferung, wydanie, *A. eines Verbrechers an die Obrigkeit zur Bestrafung*, wydanie zbrodniarza zwierzchności celem ukarania.
- Auslieferungsschein, dowód wydawczy.
- Auslieferungsvertrag, traktat wzajemnego wydawania zbiegów lub zbrodniarzy, kartel.
- Auslobung, Pr. kar. wezwanie (do zgłoszenia się, wyjaśnienia), obwieszczenie, opyt.
- Auslösen, 1) *eine verpfändete Sache*, wykupić rzecz zastawioną; — 2) *einen Kriegsgefangenen a*, wyjednać uwolnienie jeńca (wojennego).
- Auslösung, wykupno, wykupienie, uwolnienie.
- Ausmachen, stanowić, czynić, wynosić, np. *das macht den Beweis aus*, to stanowi dowód, *das macht noch keine grosse Summe aus*, to nie czyni, nie wynosi jeszcze wielkiej sumy.
- Ausmass der Strafe, wymiar kary.
- Ausmessen, wymierzyć.
- Ausmesser, miernik.
- Ausmitteln, wydobyć, dojść

- czego, wybadać, wysledzić
co, *eine Entschädigung a.*,
oznaczyć wynagrodzenie,
- Ausnahmegericht**, sąd wy-
jątkowy.
- Auspressen**, *w Pr. kar.* wyci-
snać, wymusić na kim co,
np. *Jdm Geld a.*, pieniądze
na kim wymusić, *ein Ge-
ständniss a.*, wymusić na kim
wyznanie.
- Ausrede**, wymówka, wybieg.
- Ausreisser**, zbieg, dezterter.
- Ausruf**, wywołanie na licy-
tacji.
- Ausrufen**, ogłosić, wywołać
(co publicznie), np. cenę
lub wartość rzeczy na licy-
tacji.
- Ausrufer**, obwoływacz, wy-
woływacz.
- Ausrufspreis**, cena wywo-
łania *v.* szacunkowa.
- Ausrüsten**, *w Pr. wojsk.* opa-
trzyć w potrzeby.
- Ausrüstung**, 1) rynsztunek;
— 2) ubranie i uzbrojenie
żołnierza.
- Aussage eines Zeugen**, ze-
znanie świadka.
- Aussagen**, zeznać.
- Ausschank**, wyszynk, prze-
daż napojów.
- Ausscheiden**, wyłączyć.
- Ausscheidungsklage**,
skarga o wyłączenie (z pod-
zajęcia).
- Ausschlag**, *den A. geben*,
rozstrzygnąć, *seine Stimme*
gab den A., głos jego roz-
strzygnął, przeważył.
- Ausschlagen**, *etw.*, 1) wy-
mówić się od przyjęcia, nie-
przyjąć, zrzec się czego; —
2) *w Górn.* wykonać robotę
kopalnianą do pewnego kre-
su, np. *der Arbeiter hat im*
Stollen 10 Fuss ausgeschla-
gen, górnik postąpił w sztol-
ni o 10 stóp.
- Ausschlagung der Erb-**
schaft, zrzeczenie się spadku.
- Ausschliessen**, *von etwas*,
wyłączyć, usunąć (kogo) od
czego, *Jdm von der Wahl,*
von der Erbschaft, von der
Theilnahme an einer Bera-
thung a., wyłączyć, wyklu-
czyć, usunąć kogo od wy-
boru, od spadku, od udziału
w naradzie.
- Ausschliessung**, wyłącze-
nie (sędziego); — wyłącze-
nie się (sędziego); — wstrzy-
manie się. *ob. Enthaltung.*
- Ausschreiben**, *einen Ter-*
min, termin oznaczyć; *den*
Concurs zu einer Stelle a.,
ogłosić konkurs na urząd,
posadę; *einen Landtag a.*,
zwołać sejm, wydać uniwer-
sał sejm zwołujący; *Abga-*
ben a., nałożyć, rozpisać po-
datki.
- Ausschuss**, wydział; *A. der*
Bürgerschaft, wydział oby-
wateli; *A. der Gläubiger im*
Concourse, wydział wierzy-
cieli upadłości; *A. einer*

Gemeinde, wydział gminy;
A-mann, członek wydziału, komitetu.

Ausserachtlassung, zaniedbanie, *der pflichtmässigen Obsorge*, należnej baczości.

Ausserämlich, nieurzędowo, nieurzędownie.

Ausserehelich, nałożniczy, założniczy, mimomałżeński;
a-s Kind, dziecię nieślubne;
a-e Verbindung, związek nieślubny, nałożniczy, założniczy.

Aussergerichtlich, zasądownie.

Äussern, sich, wynurzyć, objawić, oświadczyć co; *die Sachverständigen haben sich dahin geäußert*, znawcy, biegli oświadczyli.

Äusserung, 1) oświadczenie, objawienie zdania; — 2) wyjaśnienie, opinia.

Ausserverweisbringung, odpisanie w rejestrach.

Aussetzen, eine Frist, odłożyć, odroczyć, oznaczyć termin; *die Fällung des Urtheils a.*, odłożyć, odroczyć zawyrokowanie; *Jdn einer Gefahr a.*, wystawić, narazić kogo na niebezpieczeństwo; *das Verhör a.*, odłożyć przesłuchanie; *ein Haus zum Verkauf a.*, wystawić dom na sprzedaż; *einen Artikel, einen Posten in einer Rechnung a.*,

zawiesić przyjęcie pozycy rachunkowej (aż do bliższego wyjaśnienia); *seiner Frau so viel zum Witthum a.*, uczynić zapis na przeżycie dla żony, odkazać, wyznaczyć pensyję dla wdowy, *jährlich so viel für die Armen a.*, odkazać tyle a tyle rocznie dla ubogich; *einen Preis a.*, wyznaczyć nagrodę; *das unnütze Gestein a.*, w Górń. uprzętańc nieużyteczne kamienie; *etw. an einem Werke a.*, wytknąć co w dziele.

Aussetzung, eines Menschen, porzucenie, ob. *Weglegung*.

Ausspäher, szpieg.

Ausspähung, szpiegowanie, śledzenie.

Aussprechen, sich über etwas a., objawić, wynurzyć zdanie o czém.

Ausspruch, orzeczenie, wyrok, zdanie, *einen A. fällen*, orzec, wydać wyrok, zawyrokować.

Ausstand, ob. *Rückstand*.

Ausstattung, wyposażenie (córki), wyprawa.

Ausstecken, die Gränzen, wytknąć granice, *den Zehend, ein Lager a.*, wytknąć dziesięcinę, obóz; — *eine Fahne a.*, zatknąć, wywieścić chorągiew.

Ausstehen, die Strafe, odcierpieć, odsiedzieć, ponieść, odbyć karę; *a-de v. aus-*

- ständige Forderung*, należytość, wierzytelność nieaspokojona, zaległa.
- Ausstellen, 1) wystawić, np. dokument, weksel, kwit; — 2) *Jdm etwas a.*, wytknąć co komu, wypomnieć, zganić.
- Aussteller, wystawca, wystawiciel.
- Aussteuer, wyprawa.
- Austrag, załatwienie, rozstrzygnięcie (sądowe), *bis zum A-e der Sache*, aż do załatwienia, rozstrzygnięcia sporu, *gütlicher A.*, polubowne załatwienie, zgodzenie sporu.
- Austrägalinstanz, sąd rozjemczy Rzeszy Niemieckiej.
- Austragen, *einen Streit unter sich a.*, zagodzić, załatwić spór między sobą; — *ausgetragenes Kind*, dziecko donoszone (we właściwym czasie na świat przyszłe), płód dojrzały.
- Austragung, *der Liquidität und des Vorrechtes*, wyrzeczenie prawa i pierwszeństwa, *A. erhobener Anstände*, załatwienie, uchylenie poczynionych zarzutów.
- Austritt, wyjście, wystąpienie (z urzędowania, ze spółki); — *A-szollamt*, komora celna wywozowa.
- Ausübung, pełnienie, wykonywanie, sprawowanie.
- Auswanderer, wychodźca, emigrant.
- Auswanderungsgesetz, ustawa emigracyjna.
- Auswärtig, zakrajowy, pozakrajowy; *a-e Angelegenheiten*, sprawy zewnętrzne.
- Ausweichend, *a-de Antwort*, odpowiedź wymijająca, wybiegliwa.
- Ausweis, wykaz.
- Ausweisen, 1) *die Einbringung der Klage a.*, wykazać wniesienie skargi; — 2) *sich mit einem Scheine a.*, wykazać, udowodnić co piśmem, złożyć dowód (piśmienny); — 3) *Jdn aus einem Orte a.*, wydalic kogo z miejsca; *ein Ausgewiesener*, wydalony.
- Ausweislos, nie mocen wykazać dowodów, bez świadectw, bez legitymacyi.
- Ausweislosigkeit, niemożność wykazania dowodów, brak dokumentów podróży, brak legitymacyi.
- Ausweisung, 1) wykazanie np. niewinności, dowodów, wylegitymowanie się; — 2) wydalenie.
- Auszahler, płatnik.
- Auszeichnung, 1) odznaczenie, 2) dekoracja.
- Ausziehen, wyprowadzić się.
- Ausziehordnung, przepis o wypowiedaniu mieszkań,

porządek wypowiedzania mi- szkań.	Aval, w <i>Pr. weksl.</i> współpod- pis.
Ausziehstreitsachen, sprawy z najmu.	Avalist, współpodpisany.
Auszug, wyciąg, wypis, wy- kaz.	Aversion, ob. <i>Pausch.</i>
Authentisch, a-e <i>Urkunde</i> , dokument wiarogodny, nie- wątliwy, autentyczny.	Avis, v. <i>Avisobrief</i> , uwiado- mienie, doniesienie, awizo.
Autographisch, v. <i>idiogra- phisch</i> , ob. <i>eigenhändig</i> .	Avissiren, 1) donosić, uwiado- mienie; — 2) wypowiadać; <i>Avisant</i> , wypowiadający, <i>Avisat</i> , wypowiedziany, od- odbierający wypowiedzenie.
Autokrat, samowładca.	Avista, ob. <i>Sicht</i> .
Autonomie, der <i>Gemeinde</i> , samorząd gminny, autono- mija.	Aviticität, awitykalność. t. j. prawo rodzinne do po- siadania dóbr (w Węgrzech); w <i>Pr. polsk.</i> prawo blisko- wania z tytułu pokrewień- stwa.
Autorität, powaga, władza, np. <i>eine unter öffentlicher A. ausgestellte Urkunde</i> , do- kument urzędowy.	Avulsion, oderwisko.

B.

Baar, ob. <i>Bar</i> .	Banditenmord, ob. <i>Assas- sinat</i> .
Bagatellverfahren, po- stępowanie w sprawach dro- biazgowych.	Bank, bank.
Bahnwächter, budnik.	Bankactie, akcja bankowa.
Baldmöglichst, jak najry- chlej, jak najspieszniej.	Bankanweisung, przekaz, asygnacja bankowa.
Balkenrecht, służebność wpuszczania belek.	Bankfond, fundusz bankowy.
Bande, <i>Diebsbande</i> , banda, zgraja złodziei.	Banknote, bilet bankowy, banknot.
Bändig, <i>einbändige Geschwi- ster</i> , przyrodni bracia i sio- stry, <i>zweibändige Geschwi- ster</i> , rodzeni bracia i sio- stry.	Bankrott, upadłość, bankru- ctwo.
	Bankwährung, waluta ban- kowa.
	Bann, <i>Bannbrief</i> , <i>Bannflucht</i> , kłątwa, wyklęcie, wywołanie.

- Bannlegung, *eines Waldes*, zamknięcie lasu.
- Bannforst, las zamknięty.
- Bar, *bares Geld*, gotowe pieniądze, gotówka, gotowizna.
- Barschaft, gotowizna, gotówka.
- Base (*Muhme*), ciotka.
- Bauamt, urząd budowniczy.
- Baubewilligung, pozwolenie na budowę.
- Bauerngut, *Bauernwirthschaft*, posiadłość, gospodarstwo włościańskie.
- Baufällig, upadkiem grożący, chyłący się do upadku.
- Bauführer, prowadzący budowę, kierownik budowy.
- Bauführung, budowanie.
- Bauhaf, *w Górn. ein Bergbau muss b. erhalten werden*, kopalnia powinna być w ruchu (utrzymywana).
- Baulast, obowiązek przykładania się do budowy.
- Baulich, *ein Haus in b-em Zustande unterhalten*, utrzymywać dom w dobrym stanie.
- Baumaterial, *w ogóle* materiały budowlane, o drzewie budulec.
- Bauordnung, przepis, porządek, ordynacja budownictwa.
- Bauriss, plan budowlany.
- Bausch, *ob. Pausch*.
- Baustätte, grunt pod budowlę.
- Bauten, *Ministerium für öffentliche B.*, ministerstwo robót publicznych.
- Bauüberschlag, kosztorys budowy.
- Bauwesen, budownictwo.
- Beabsichtigen, mieć zamiar (uczynić co), zamierzać; *b-tes Verbrechen*, zbrodnia zamierzona.
- Beamte, urzędnik.
- Beanstanden, *ob. Anstand*.
- Beanständet, *b-e Waare*, towar zakwestyjonowany, *b-e Rechnung*, rachunek monitowany.
- Bearbeitung, obrobienie.
- Beauftragen, *ob. auftragen*.
- Beaugenscheinigung, *ob. Augenschein*.
- Beausgaben, wydać, zapisać na wydatek.
- Bedacht, rozważa, *mit B. z namysłem; auf etwas b. sein*, mieć wzgląd, zwrócić uwagę na co.
- Bedeckung, 1) pokrycie;— 2) eskorta, przystawa.
- Bedenken, *sb.* wątpliwość, przeszkoda, trudność, skrupuł, *B. tragen*, wahać się, być skrupulatnym.
- Bedenken, *vb.* 1) rozważać, namyślać się; — 2) pamiętać (o czém, o kim), *Jdn mit einem Legate b.*, zapisać komu co.
- Bedenklich, *b-er Zustand*, stan krytyczny, niebezpieczny; *b-er Zeuge*, *b-er*

- Urkunde*, świadek, dokument wątpliwy, podejrzany.
- Bedenklichkeit*, wątpliwość, podejrzenie.
- Bedenkzeit*, czas namysłu, do namysłu.
- Bedeut*, *Jdm etw.* 1) oznajmić komu co, dać do zrozumienia; — 2) kazać, polecić; — 3) znaczyć.
- Bedeut*, *sb. es wird mit dem B. zur Kenntniss gebracht*, podaje się do wiadomości z tą wzmianką, z tém oświadczeniem, poleceniem.
- Bediensteter*, sługa, służący.
- Bedingen*, zamówić i zgodzić kogo lub co, ułożyć się z kim względem czego, o co; zawarować, zastrzedz sobie co.
- Bedingt*, warunkowo, warunkowy, *sich b. erbserklären*, przyjąć spadek warunkowo, *ein bedingtes Vermächtniss*, legat, zapis warunkowy.
- Bedingung*, warunek, *etwas zur B. machen*, położyć co za warunek; *aufschiebende B.*, warunek zawieszający; *auflösende B.*, warunek rozwiązujący; *bejahende B.*, warunek twierdzący; *unerlaubte B.*, warunek zabroniony; *unmögliche B.*, warunek niemożliwy; *unverständliche B.*, warunek niezrozumiały; *verneinende B.*, warunek przeczący.
- Bedingungsweise*, warunkowo, pod warunkiem.
- Bedrängnis*, ucisk; *im Zustande des B-es*, w ucisku, w nieszczęściu, w utrapieniu.
- Bedrohung*, groźba, pogróżka.
- Bedrückung*, uciężenie, ucisk.
- Beeiden*, *beeidigen*, *etw. b.*, zaprzysiądz co, przysięgą stwierdzić, *Jdn b.*, odebrać od kogo przysięgę; *b-te Aussage*, zeznanie poprzysiężone, zaprzysiężone, stwierdzone przysięgą; *b-ter Zeuge*, świadek przysięgły lub przysiężny, t. j. taki, który na zeznania swoje przysięgę wykonał.
- Beeinnahmen*, przyjąć, zapisać na przychód.
- Beeinträchtigen*, pokrzywdzić, ukrzywdzić kogo, poszkodować, *Jdn in seinem Rechte b.*, praw czyich naruszyć.
- Beeinträchtigt*, poszkodowany.
- Beerben*, *Jdn*, dziedziczyć po kim, wziąć po kim spadek.
- Beerdigungs-Kosten*, koszt pogrzebowe.
- Befangen*, parcyjalny, stronny, stronniczy.
- Befangenheit*, stronność, parcyjalność.

- Befehlen, zaczepiać, napa-
stować.
- Befestigung, *der Rechte und Verbindlichkeiten*, utwierdzenie praw i obowiązków.
- Befinden, *eine Klage unstatthaft b.*, uznać skargę za nieprzyjmowalną; *das Gericht hat befunden zu Recht zu erkennen*, sąd postanowił, orzekł.
- Befolgen, *die Anordnungen b.*, wypełniać rozkazy, stosować się do rozporządzeń.
- Befördern, 1) przesłać, wyprawiać, np towary, żołnierzy; — 2) popierać (jakąś rzecz); — 3) posunąć, podnieść, promowować (na wyższy stopień).
- Befrachten, naładować (okręt, galar, łódź).
- Befreiung, uwolnienie; *B-s-Gründe*, okoliczności uwalniające; *bedingte B.*, uwolnienie warunkowe.
- Befremden, *sb. (Befremdung)*, zadziwienie, *mit B. wahrnehmen*, spostrzedz co z zadziwieniem.
- Befriedigen, *den Gläubiger*, zaspokoić wierzyciela.
- Befriedigung, zaspokojenie.
- Befristung, zakreslenie terminu (czasu), wyznaczenie czasu, dnia.
- Befruchtung, zapłodnienie.
- Befugniss, moc, prawo, u-
poważnienie (do czynienia czego), *persönliches*, osobiste, *dingliches*, rzeczowe upow.; *radizirtes B.*, upow., umiejscowione, przywiązane do realności; *verkäufliches B.*, np. pozbędne.
- Befund, 1) stan rzeczy (w jakim ta się znajduje); — 2) wywód oględzin, *einen B. aufnehmen*, spisać wywód oględzin.
- Begebbar, pozbywalny.
- Begeben, *sich eines Rechtes b.*, zrzec się prawa.
- Begebung, *eines Wechsels*, zbycie weksłu.
- Begehen, 1) *einen Diebstahl, Betrug*, popełnić kradzież, oszustwo, dopuścić się kradzieży, oszustwa; — 2) *ein Grundstück b.*, obejść grunt.
- Begehren, żądać, *das B. stellen*, żądać.
- Begehungsvermögen, władza chcenia, możność żądania, żądza.
- Begehungsverbrechen, *ob. Verbrechen*.
- Beglaubigen, *etwas mit einem Eide, mit Gründen*, stwierdzić co przysięgą, dowodami; *Jdn mittelst einer Urkunde b.*, uwierzytelnić, opatrzyć kogo piśmie wierzytelném; *eine beglaubigte Abschrift*, odpis wierzytelny.
- Begleiter (*eines Schüblings*), przystaw.

- Begleitschein**, list przewodny, cedula przewodna.
- Begleitung**, 1) straż, eskorta; *der Angeklagte erscheint bei der Hauptverhandlung in B. einer Wache*, oskarżony staje na rozprawie głównej pod strażą; — 2) orszak, świta.
- Begnadigung**, ulaskawienie.
- Begnadigungsantrag**, wniosek za ulaskawieniem.
- Begnadigungsrecht**, prawo łaski, pr. ulaskawienia.
- Begnehmigen**, *die Rechnung für b-gt erkennen*, uznać rachunek za usprawiedliwiony.
- Begreifen**, 1) zawrzeć, pomieścić w czém, objąć, *in dieser That sind mehrere Verbrechen begriffen*, w tym czynie jest kilka zbrodni zawartych, *in diesem Vertrage ist auch der Umstand mitbegriffen*, tym kontraktem objętą jest także ta okoliczność, *v.* w tym kon. znajduje się lub zawartą jest ta okoliczność, *diese Verordnung begreift alle Fälle in sich*, postanowienie to obejmuje wszystkie przypadki; — 2) pojmować, *es ist schwer zu b-n, wie...* trudno pojąć, jak...
- Begriff**, pojęcie; *im B-e sein (haben)*, mieć zamiar, chcieć coś uczynić.
- Begriffen sein**, być czém zajęтым, *mit den Vorkehrungen zur Flucht b. s.*, czynić przygotowania do ucieczki.
- Begründen**, 1) uzasadnić, ugruntować, *eine Anklage, einen Antrag b.*, uzasadnić skargę, wniosek, *der Vertrag begründet seine Rechte*, prawo jego opiera się na kontrakcie; — 2) stanowić, *diese That b. ein Verbrechen*, czyn ten stanowi zbrodnię; — 3) *b. etw.*, założyć coś, *eine Anstalt b.*, zaprowadzić, ustanowić zakład; — 4) *ein Recht b.*, prawo ustanowić; — 5) *ein Rechtsverhältniss b.*, zawiązać stosunek prawny.
- Begründet**, uzasadniony, *dadurch b-te Gebühr*, należytość z tego powodu przypadająca, *die Gebühr ist in dem §. b.*, należytość wynika z §., *v.* ma zasadę w §...
- Begünstigen**, 1) *die Zusammenkünfte der Verbrecher b.*, ułatwiać szadzki zbrodniarzom; — 2) *eine b-te letztwillige Anordnung*, uprzywilejowane rozporządzenie ostatniej woli, *eine b-te Person*, uprzywilejowana osoba; — 3) *eine Partei b-en*, być stronniczym.
- Begünstigung**, 1) sprzyjanie, popieranie, wspieranie, *B. der Verbrechen*, wspie-

- ranie zbrodni popełnionych;
— 2) przywilój.
- Begünstigungsjahr, rok łaski.
- Begutachten, objawić zdanie, (*Begutachtung*), *Jdm etw. zum B-n, zur B-g übersenden*, przesłać co komu do opinii.
- Begütert, posesjonat, posiadający dobra.
- Behaftet, *mit Schulden b. sein*, mieć długi, *die Realität ist mit Schulden b.*, na tej rzeczywistości ciężą długi, ta rzeczywistość obciążona jest długami.
- Behältniss, schowalnia.
- Behandeln, 1) obchodzić się z kim, *v. czém*; — 2) uważać kogo za co, *eine Urkunde stempelfrei b.*, uważać dokument za wolny od stempla; — 3) *Jdn mit Schlägen b.*, zbić kogo; — 4) *eine Frage b.*, rozbiierać rzecz, przedmiot jaki; — 5) *Jdn normalmässig b.*, postąpić z kim według przepisów (emerytalnych).
- Behändigen, wręczyć, doręczyć.
- Behändigungsschein, dowód doręczenia.
- Behandlung, 1) obchodzenie się z kim lub czém, traktowanie czego lub kogo, postępowanie z kim lub czém; — 2) *B. der Gläubiger (pactum praejudiciale)*
- układ z wierzycielami o odstępne; — 3) *w Górn. B. der Erze*, działanie *v.* postępowanie z rudami.
- Behaupten, *etw.*, 1) twierdzić, utrzymywać; — 2) *den Prozess b.*, wygrać proces.
- Beheben, 1) *ein Hinderniss, einen Zweifel*, usunąć przeszkodę, wątpliwość; — 2) *Geld b.*, podnieść pieniądze, odebrać.
- Behelf, 1) środek dowodowy; — 2) okoliczność (*w Proc. cyw.*).
- Behelligen, *Jdn*, naprzykrzać się komu, *die Behörden b.*, zatrudniać władze bezzasadnie.
- Beherbergen, przyjmować w gospodę, dawać przytułek.
- Behörde, *unterstehende*, władza podporządkowana, niższa; *vorgesetzte B.*, władza przełożona; *coordinirte B.*, władza współrzędna, równego stopnia.
- Beibringen, 1) *die Behelfe*, przywozić, złożyć dowody, *Gründe b.*, przywozić, przytaczać powody, zasady, *Stempel b.*, złożyć stemple; — 2) *Zeugen b.*, stawić świadków.
- Beichtsiegel, tajemnica spowiedzi.
- Beihilfe, pomoc.
- Beilage, załączka, alegat.
- Beilass, *ob. Zugehör.*
- Beilegen, 1) *einer Klag-*

- schrift den Vertrag b.*, załączyć, przyłączyć kontrakt do skargi; — 2) *einen Streit b.*, zagodzić, załatwić spór; — 3) *sich einen falschen Namen b.*, przybierać fałszywe imię.
- Beiliegend, w załączeniu.
- Beimessen, 1) *Jdm Glauben*, dawać komu wiarę, wierzyć komu; — 2) *Jdm die Schuld b.*, przypisywać komu winę.
- Beipflichten, *einer Meinung*, zgadzać się ze zdaniem.
- Beisatz, dodatek, dołożenie.
- Beischlaf, spółkowanie, obcowanie cielesne, *den B. üben, pflegen*, spółkować cielesnie.
- Beischläfer, nałożnik, założnik.
- Beischläferin, nałożnica, założnica.
- Beisetzung, *sb. einer Leiche*, pochowanie zwłok.
- Beisitzer, asesor, spółradca (jako członek sądu).
- Beispielsweise, w sposobie przykładu, sposobem przykładu.
- Beistand, 1) pomoc; — 2) pomocnik, *B. leisten*, dać (komu) pomoc, być (mu) pomocnym, *eine Sache ohne B. vor Gericht führen*, wprowadzać do sądu sprawę bez adwokata, bez obrońcy; — 3) *B. (bei der Trauung)*, świadek (obrzędu ślubnego).
- Beisteuer, składka, wsparcie pieniężne.
- Beisteuern, składać się (na co), przyczyniać się (do czego).
- Beistimmen, łączyć się ze zdaniem (czyjem), przystąpić do (czyjego) zdania, głosować zgodnie (z kim), być tego samego zdania.
- Beitrag, składka, dodatek, przyczynek, *Concurrenz-B.*, składka konkurencyjna, składka z rozkładu.
- Beitreiben, *Abgaben, Steuern*, wybierać, ściągać podatki, *etwas gerichtlich b.*, ściągać (co) drogą sądową.
- Beiurtheil, wyrok przedstanowczy.
- Beiwagen, wóz dodatkowy.
- Beiwohnen, 1) znajdować się na..., być obecnym na..., mieć udział w...; — 2) obcować (z kim) cielesnie; *einer Commission b.*, być przy komisji, *einer Gesellschaft b.*, znajdować się w towarzystwie, *einer Rathsversammlung b.*, być na naradzie.
- Bejahen, twierdzić, potwierdzić (na zapytanie).
- Bejahend, *b-de Eidesformel*, przysięga na rotę twierdzącą, *b-de Bedingung, ob. Bedingung*.
- Bekannt, *ein Gesetz b. machen*, ogłosić ustawę, *Jdm*

- etwas b. geben, b. machen*, zawiadomić kogo o czém, donieść mu o czém.
- Bekanntmachung, ogłoszenie, obwieszczenie.
- Bekennen, 1) *seine Schuld, b.*, przyznać się do winy, *eine That b.*, przyznać się, wyznać czyn; — 2) *sich zu einer Religion b.*, wyznawać wiarę.
- Bekennniss, 1) *Ertragsb.*, wyjaw *v.* deklaracja przychodu; — 2) *Religionsb.*, wyznanie (religijne); — 3) *Schuldb.*, przyznanie się do winy, wyznanie winy.
- Beklagter, *ob. Belangter.*
- Bekleiden, *ein Amt*, piastować, sprawować urząd, *Jdn mit einem Amte b.*, udzielić, powierzyć, poruczyć komu urząd, powołać go na urząd.
- Beköstigung, żywienie.
- Bekräftigen, utwierdzić, umocnić, potwierdzić.
- Belagerungszustand, stan oblężenia.
- Belang, znaczenie, ważność, waga; *die Sache ist vom B.*, rzecz to ważna.
- Belangen, *Jdn gerichtlich b.*, zapozwać kogo do sądu *v.* przed sąd.
- Belangend, *adv.* odnośnie do, co się tyczy.
- Belangter (*Beklagter*), pozwany, odpieracz (o ile odpowiada na skargę).
- Belasten, *ein Gut*, obciążyć dobra długami, zaciągnąć długi na dobra, obdłużać.
- Belastungszeuge, świadek przeciw obwinionemu, świadek potępiający, potępca.
- Belauf, *ob. Betrag.*
- Belebung, *Belebungversuche*, usiłowanie ku przywróceniu życia.
- Beleg, 1) dowód; — 2) załączka.
- Belegen, 1) *eine Bittschrift*, zaopatrzyć prośbę w załączki; — 2) *etwas mit Beschlag, mit Verbot b.*, zająć co, zapowiedzieć; — 3) *w Górn. ein belegtes Bergwerk*, kopalnia w ruchu.
- Belegung, *mit Verbot*, zapowiedzenie, *B. mit Beschlag*, zajęcie.
- Belehnen, nadać lenno, dać w lenno.
- Belehnungsurkunde, list lenny.
- Beleidigen, obrazić, urazić kogo, krzywdzić na czci.
- Beleidigend, obelżywy, obrażający, urażliwy.
- Beleidigung, obraza, obelga; *thätliche B.*, obraza uczynkowa, *wörtliche B.*, obraza słowna.
- Belobungsdekret, pismo pochwalne, pochwała (piśmienna).
- Belohnung, nagroda, wynagrodzenie.

- Bemächtigung**, o władanie, opanowanie, ujęcie lub wzięcie rzeczy lub osoby w swoją moc.
- Bemängeln**, 1) wytknąć wady, omyłki; — 2) *w Rach.* monitować, zarzuty wnosić przeciwko rachunkowi.
- Bemänglung**, 1) wytknięcie omyłek, usterek; — 2) zarzuty, monita.
- Bemänteln**, *die Schuld zu b. suchen*, starać się winę pokryć jakim pozorem, ubarwić, pokryć płaszczykiem.
- Bemerken**, 1) spostrzegać, uważać co, *aus dem Berichte hat man b-t.*, z raportu spostrzeżono; — 2) nadmienić, robić uwagę, *dem Gerichte wird b-t.*, nadmienia się, czyni się uwagę sądowi; — 3) naznaczyć co.
- Bemerkung**, 1) spostrzeżenie, *es wurde die B. gemacht*, zrobiono spostrzeżenie; — 2) uwaga, (którą się komu robi), *die Akten werden mit der B. zurückgestellt*, zwracają się akta z tą uwagą.
- Bemessung**, wymiar, *Gebührens.*, wymiar opłaty (spadkowej).
- Bemittelt**, *sattsam v. hinreichend b. sein.*, posiadać dostateczny majątek.
- Benachrichtigung**, wiadomienie.
- Benachtheiligen**, *Jdn.*, po-
krzywdzić kogo, szkodę komu wyrządzić.
- Beneficiar**, beneficjant.
- Beneficium**, *geistliches*, majątek duchowny, uposażenie kościelne, opatrzenie duchowne, beneficjum; *Pfarr-B.*, 1) uposażenie plebańskie; — 2) uposażenie probostwa.
- Benahmen**, *vb. sich nach dem Gesetze b.*, postąpić według ustawy, zastosować się do ustawy.
- Benahmen**, *sb. zum weitem B. v. zur Darnachachtung*, do dalszego zachowania się, do zastosowania się na przyszłość, do przyszłego postępowania; *sich vor Gericht b.*, zachować się w sądzie, przed sądem.
- Benennen**, nazwać imiennie, wymienić.
- Benennung**, *des Auctors*, wymienienie poprzednika.
- Benützen**, 1) używać (czego), użytkować (z czego), ciągnąć użytki, *den Grund b.*, używać gruntu, użytkować z gruntu; — 2) korzystać, *die Gelegenheit b.*, korzystać ze sposobności.
- Benützungrecht**, prawo używania, użytkowania.
- Beobachten**, 1) uważać; — 2) zachowywać (co), przestrzegać (czego).
- Berathend**, doradczo; *b-e Stimme*, głos doradczy.

- Berathschlagen, naradzać się, obradować, rokować.
- Berathschlagung, obrada, naradzenie, deliberacyja.
- Berathung, rada, narada, obrada, *der Beschluss soll erst nach vorläufiger B. gefasst werden*, uchwała winna zapaść dopiero po nastą pionej naradzie (obradzie); *in B. ziehen*, wziąć pod obradę.
- Berathungs-Gegenstand, przedmiot obrady.
- Berathungsprotokoll, protokół obrad.
- Berathungszimmer, izba obrad.
- Berauben, złupić, zrabować, pozbawić czego, *einer Sache beraubt werden*, postradać, co, stracić, *der Vernunft b. sein*, być pozbawionym rozumu.
- Berauscht, podchmielony, podpiły, odurzony, *b-er Zustand*, stan podchmielenia, odurzenia.
- Berauschung, odurzenie, upojenie, opiełość; *volle B.*, zupełne.
- Berechnung, obliczenie.
- Berechtigt, uprawniony, *eine eigens berechtigte Person*, osoba wyłącznie lub szczególnie uprawniona, *b. sein*, mieć prawo, być upoważnionym (do czynienia czego).
- Berechtigung, uprawnienie, prawo, upoważnienie (do czynienia czego).
- Bereich, *einer Gewalt*, zakres władzy, *das liegt ausser dem B. seiner Gewalt*, to przechodzi zakres jego władzy, nie należy do zakresu jego władzy.
- Bereicherung, *ungerechtfertigte B.*, z bogacenie się nieusprawiedliwione; *B-s-Klage*, skarga z tytułu z bogacenia się.
- Bereithalten, mieć w pogotowiu.
- Bergamt, urząd górniczy.
- Bergantheil, *ob. Actie, Antheil*.
- Bergarbeiter, górnik.
- Bergbau, górnictwo kopalniane, kopalnictwo.
- Bergberechtigung, upoważnienie górnicze.
- Bergbetrieb, trudnienie się górnictwem, prowadzenie górnictwa.
- Bergeigenthum, własność górnicza.
- Bergfro hne, *ob. Bergwerksabgabe*.
- Berggebäude, zakłady górnicze (szyby, chodniki, sztolnie i t. p.).
- Berggericht, sąd górniczy.
- Berggesetz, ustawa górnicza.
- Berghauptmann, starosta górniczy.
- Berglehen, lenno, nadanie górnicze.

- Bergmann, górnik.
- Bergmeister, górmistrz.
- Bergpolizei, policja górnicza.
- Bergregal, królewszczyzna górnicza.
- Bergschmiede, kuźnica.
- Bergunternehmer, przedsiębiorca górniczy.
- Bergvorspann, przyprząg.
- Bergwerk, kopalnia.
- Bergwerksabgabe (*Bergfrohne*), danina kopalniana, olbora.
- Bergwerksantheil, *ob. Actie, Antheil*.
- Bergwerkseigenthümer, gwarek.
- Bergwerksgesellschaft, spółka górnicza, gwarectwo.
- Bergwerkssteuer, podatek kopalniany.
- Bergwerksverwandte, należni kopalniani, t. j. właściciel, urzędnicy, robotnicy kopalniani i t. d.
- Bericht, sprawozdanie, doniesienie, uwiadomienie, relacja, raport, *Zahlung nach B.*, zapłata wedle zawiadomienia. *B. erstatten*, złożyć raport, relacją, zdać sprawę; *B-erstatte*, sprawozdawca, referent.
- Berichtigten, 1) sprostować; — 2) zapłacić, uścić się.
- Berichtigungsverfahren, *ob. Moniturverfahren*.
- Berüchtigt, osławiony.
- Berücksichtigung, wzgląd, uwzględnienie, *in B. der Umstände*, ze względu na okoliczności, w uwzględnieniu okoliczności, *in B. seiner Verdienste*, uwzględniając jego zasługi.
- Berufen, *die Versammlung*, zwołać zgromadzenie, *sich auf Zeugen b.*, powołać świadków, *sich an die höhere Instanz b.*, odwołać się (apelować, rekurować) do wyższej instancji; *Jdn zu einem Amte b.*, powołać kogo na urząd; *ich finde mich nicht b.*, nie moja to rzecz, nie mam do tego prawa.
- Berufsmässig, stósownie do, według powołania.
- Berufsunfähigkeit, niezdolność w pełnieniu obowiązków swego powołania.
- Berufung, 1) *an die höhere Instanz*, odwołanie się do wyższej instancji; *B. anmelden*, założyć, wniesić, zapowiedzieć odwołanie się, *B. ausführen*, wywieść uciążliwości, poprzeć odwołanie się; — 2) powołanie, np. do spadku, opieki.
- Berufungsbehörde, wyższa instancja.
- Berufungsschrift, akt odwołania się.
- Berufungswerber, odwołujący się.
- Beruhem, *es hat darauf zu b.*, potrzeba na tém poprze-

- stać, *eine Sache auf sich b. lassen*, zostawić tak jak było, nie nie przedsiębrać.
- Berühmung, przechwałka, przechwała.
- Berührung, *mit Jdm in B. kommen*, zetknąć się z kim, wniść z kim w stósunki, *in B. stehen*, mieć z kim styczność, stósunki, związki.
- Besatzung, załoga, osada, garnizon.
- Beschädigen, 1) wyrządzić, zrządzić komu szkodę, uszkodzić co; — 2) skaleczyć kogo.
- Beschädiger, szkodnik.
- Beschädigter, poszkodowany.
- Beschaffenheit, istota, stan, właściwość, przymiot, *B. der That, des Thäters*, jakość uczynku, przymiot sprawy; *nach B. der Umstände*, stósownie do okoliczności.
- Beschau, oględziny.
- Beschauer, oględownik.
- Beschauzettel, karta oględzinna.
- Bescheid, odpowiedź urzędowa, rezolucyja; *das Gesuch wird mit dem B. zurückgestellt*, prośbę zwraca się z tém oświadczeniem, z tą odpowiedzią; *dem Bittsteller zum B-e*, odpowiada się proszącemu, w odpowiedzi proszącemu; *abschlägiger B.*, odpowiedź odmowna.
- Bescheiden, 1) *der Bittsteller wird dahin bescheiden*, oświadcza się, odpowiada proszącemu; — 2) *Jdn vors Gericht b.*, wezwać kogo przed sąd.
- Bescheidenheit (*des Richters, des Beamten*), *ob. Er-messen*.
- Bescheinen, *ob. Bescheinigen*.
- Bescheinigen, *etw.*, 1) poświęcić na piśmie; — 2) uprawdopodobnić co, t. j. wykazać prawdopodobność czego, *das Hinderniss des Erscheinens bei der Tagsatzung b.*, wykazać przeszkodę w stawieniu się na terminie w sądzie.
- Bescheinigung, 1) świadectwo piśmienne; — 2) poświęcenie; — 3) kwit.
- Beschicken, *den Landtag, den Reichsrath b.*, wysłać posłów na sejm krajowy, do Rady Państwa.
- Beschimpfung, zelzenie, obelga, zniewaga.
- Beschlag, *Beschlaglegung, Beschlagnahme*, zaarrestowanie, areszt, zatrzymanie; — 2) zapowiedzenie, *ob. Verbot*.
- Beschleunigung, *mit B.*, spieszno, *mit möglichster, thunlichster B.*, jak można najspieszniej, najrychlej.
- Beschliessen, uchwalić, postanowić.

- Beschliesser, klucznik.
- Beschluss, uchwała, postanowienie.
- Beschlussfähig, *um b. zu sein*, do wydania uchwały potrzeba; *b-e Versammlung*, zgromadzenie pełne, (w komplecie); *b-unfähige Versammlung*, zgromadzenie niepełne (nie w komplecie).
- Beschlussfassung, uchwała, wydanie uchwały, *nach der B. des Gerichtes*, 1) według zapadłej uchwały sądowej; — 2) po zapadłej uchwale sądowej.
- Beschränken, ograniczyć, ścieścić; *sich auf etwas b.*, ograniczyć się do czego; *beschränktes Eigenthum*, własność ograniczona, *b-e Monarchie*, monarchija ograniczona.
- Beschreibung, opisanie; *pfandweise B.*, opisanie zastawnicze.
- Beschuldigen, obwiniać, posądzać, winować.
- Beschuldigter, obwiniony, posądzony, obżalowany.
- Beschuldigung, obwinianie, posądzanie, winowanie.
- Beschwerde, zażalenie, żałoba; *Apellations-B.*, uciążliwość, *Nullitäts-B.*, zażalenie na nieważność, zaskarżenie nieważności; *B. führen*, uskarżać się, zażalenie podać, wynieść, wniesić.
- Beschwerdebuch, księga zażaleń.
- Beschwerdeführer, żalący się, żalobnik.
- Beschwerdeführung, odwołanie się, rekurs.
- Beschwerdepunkte, zasady uciążliwości.
- Beschwerdeschrift, wywód uciążliwości.
- Beschwerdezug, tok, tryb wnoszenia zażaleń.
- Beschweren, uciążyć kogo czém; *sich b.*, żalić się, użalać się na co, *sich wider ein Erkenntniss b.*, wnieść zażalenie przeciwko orzeczeniu; *b-rt sein*, być uciążonym.
- Beschwerender Umstand, okoliczność obciążająca.
- Beschwören, *die Richtigkeit seiner Angabe*, zaprzysiądz rzetelność swego zeznania, *den Schaden*, zaprzysiądz szkodę, *beschworene Treue*, wierność zaprzysiężona.
- Beseitigen, usunąć, uchylić, uprzątnąć, *die Hindernisse sind schon b.*, trudności już uchylone, załatwione.
- Besetzen, *ein Amt*, obsadzić urząd; *das Gericht b.*, złożyć komplet; *die Geschworenenbank b.*, obsadzić ławę przysięgłych.
- Besetzungsvorschlag, *ob. Vorschlag*.

- Besichtigen, zwiedzić, oglądać, obejrzyć.
- Besichtiger, oględownik.
- Besichtigung, oględziny.
- Besichtigungsschein, świadectwo oględzin.
- Besitz, posiadanie; *rechtmässiger B.*, posiadanie prawne; *redlicher (gutgläubiger) B.*, p. rzetelne, w dobrej wierze; *echter B.*, p. niewadliwe, godziwe; *juristischer B.*, p. właściwe; *natürlicher B.*, dzierżenie; *abgeleiteter B.*, p. nieprawidłowe, pochodne.
- Besitzanschreibung, za-hipotekowanie.
- Besitzeinweisung, wprowadzenie w posiadanie, *ob. Immission.*
- Besitzen, posiadać, mieć w posiadaniu.
- Besitzer, posiadacz.
- Besitzergreifung, wzięcie w posiadanie.
- Besitzfähigkeit, zdolność posiadania.
- Besitzklage, skarga posiadawcza.
- Besitznahme, wejście w posiadanie.
- Besitznehmung, *der Erbschaft*, wzięcie, objęcie dziedzictwa w posiadanie.
- Besitzstörung, naruszenie posiadania.
- Besitzstreitigkeit, spór o posiadanie.
- Besitzthum, posiadłość.
- Besitzveränderung, zmiana w posiadaniu.
- Besoldung, płaca, pensja (w czynnej służbie).
- Besprechung, 1) omówienie; — 2) rozmowa; — 3) porozumienie się.
- Besserungsanstalt, dom poprawy.
- Besserungstheorie, teoria poprawcza.
- Bestallung, 1) instalacja, wprowadzenie na urząd; — 2) nominacja, *B-sbrief*, *B-surkunde*, dekret lub patent na urząd; — 3) wynagrodzenie, honorarium (adwokata, lekarza).
- Bestand, 1) byt, trwałość, *mit B. der Wahrheit, des Rechtes*, bez naruszenia prawdy, prawa; — 2) obszar, *der B. des Waldes ist von soriel Joch*, obszar lasu wynosi tyle morgów; — 3) pozostałość, zapas, zasób, *Kasse-B.*, zapas kasowy; — 4) za *Pacht* i *Miethe*, *in B. geben*, wynająć, wydzierżawić, wypuścić w najem lub dzierżawę; *in B. nehmen*, nająć, zadzierżawić.
- Bestandconto, rachunek zasobów, zapasów.
- Bestandgeber, wynajmujący, wydzierżawiający, puszczający w najem, w dzierżawę.
- Bestandinhaber, najemca lub dzierżawca.

- Bestandnehmer, najmują-
cy, najemca, dzierżawca,
biorący w najem, w dzier-
żawę.
- Bestandstück, rzecz naję-
ta lub wynajęta, dzierża-
wiona lub wydzierżawiona.
- Bestandtheil, część skła-
dowa, w skład wchodząca.
- Bestandvertrag, kontrakt
najmu, dzierżawny lub dzier-
żawy.
- Bestandzins, czynsz dzier-
żawny lub za najem (na-
jemne, dzierżawne).
- Bestätigen, 1) zatwierdzić,
potwierdzić, np. wyrok, kon-
trakt; — 2) stwierdzić np.
zeznanie przysięgą.
- Bestätigung, zatwierdze-
nie, potwierdzenie, stwier-
dzenie.
- Bestätigungsschein, pi-
smo potwierdzające.
- Bestatten, pochować, po-
grzebać.
- Bestechen, *einen Beamten*,
przekupić urzędnika (da-
wniej przedarować).
- Bestecher, przekupca, prze-
kupujący.
- Bestechlich, przekupny,
przedajny, kupny.
- Bestechlichkeit, przedaj-
ność, przekupstwo.
- Bestehen, 1) istnieć; — 2)
b. auf etwas, obstawać, stać
przy czém; — 3) *aus etw.*
b., składać się z czego; —
4) *die Prüfung b.*, zdać e-
- xamin; — 5) *die Probe b.*,
ostać się, utrzymać się.
- Bestehend, istniejący, *b-e*
Vorschriften, Steuern, istnie-
jące przepisy, podatki.
- Bestellen, 1) *Jdn b.*, zamó-
wić kogo, *etw. b.*; zamówić
co; — 2) załatwić co, *ei-*
nen Brief b., oddać list; —
3) ustanowić, *einen Rechts-*
freund, eine Servitut b., u-
stanowić obrońcę, służe-
bność; — 4) *eine Sicher-*
heit b., dać zabezpieczenie,
zabezpieczyć; — 5) *ein Feld*
b., uprawiać (pole, rolę).
- Besteller, zamawiający, za-
mawiacz.
- Bestellter, 1) *sb.* ustano-
wiony (zastępca), *zur Füh-*
rung eines Geschäftes, za-
rządca (przedsiębiorstwa);
— 2) *adj. b. Mord*, mor-
derstwo nasadnicze.
- Bestellungsbezirk, okręg
urzędu pocztowego.
- Besteuern, opodatkować,
nałożyć podatek.
- Besteuerter, opodatkowa-
ny.
- Besteuerung, opodatkowa-
nie.
- Besteuersumlage,
rozłożenie podatków.
- Bestialität, bydłość, sko-
tołość, nierząd z bydłę-
ciem.
- Bestiftet, *b-te Grundwirth-*
schaft; osada lub dziedzina
włóściańska.

- Bestiftung, osadzenie, osiedlenie, nadanie gruntu.
- Bestimmen, 1) *Ort und Zeit b.*, miejsce i czas wyznaczyć; — 2) *Jdn zu etw. b.*, kogo do czego przeznaczyć; — 3) *Jdm den Gehalt b.*, wyznaczyć komu płacę; — 4) skłonić, nakłonić, spowodować do czego, *Gründe die den Richter b. haben*, powody, które sędziego skłoniły, *ich finde mich b-mt*, widzę się spowodowanym; — 5) rozstrzygać, zdecydować, *es ist noch nicht b.*, jeszcze nie pewna.
- Bestimmung, 1) oznaczenie, przeznaczenie; — 2) niekiedy to co warunek np. *der Vertrag wurde geschlossen unter folgenden B-en*, kontrakt był zawarty pod następującymi warunkami. *B-gs-Grund*, powód skłaniający do czego; — 3) przepis, ustanowienie; *gemeinschaftliche B-gen*, wspólne; *allgemeine*, ogólne; *besondere*, szczegółowe.
- Bestreiten, 1) zaprzeczać, *Jdm ein Vorrecht b.*, zaprzeczać komu pierwszeństwa, *die Giltigkeit der Ehe b.*, zaprzeczać ważności małżeństwa, zaskarżać ważność małżeństwa; — 2) opędzać, podołać, *die Kosten b.*, opędzać, ponieść, zapłacić kosztu.
- Bestürzung, zatrwożenie, przerażenie.
- Besuch, 1) uczęszczanie, *der Börse*, na giełdę; — 2) *B. der Sträflinge*, odwizyny, zwidziny więźniów.
- Betagung, *ob. Befristung*.
- Betäubung, odurzenie, zadurzenie.
- Bethaus, dom boży, modlnica, bożnica (u izraelitów).
- Betheiliger, 1) uczestnik, udział w czém mający; — 2) interesowany.
- Bethueerung, upewnienie, poprzysiężenie; *eidliche B.*, stwierdzenie przysięgą.
- Betracht, *Betrachtung, in B. einer Sache*, zważywszy; *ze.., z uwagi na.., in B. ziehen*, wziąć, brać co na uwagę.
- Betrug, suma, kwota, ilość, *der Diebstahl wird zum Verbrechen aus dem B-e des entzogenen Gutes*, kradzież staje się zbrodnią ze względu na wartość rzeczy skradzionej.
- Betragen, 1) *eine Summe*, czynić, wynosić tyle a tyle; — 2) zachować się, sprawować się.
- Betrauen, *Jdn mit einem Amte*, powierzyć, poruczyć komu urząd.
- Beträuer, mający zlecenie.
- Betreff, *in B. der Sache*, co do, względem, w przedmiocie, co się tyczy téj rzeczy, *wenn in B. dieser Sache*

- Streit entstände*, gdyby o tę rzecz do sporu przyjść miało.
- Betreffend, tycający się (czego), odnoszący się (do czego), odnośny, *b. den Umstand*, co do téj okoliczności, *b-er Theil*, strona której się to tyczy, strona interesowana; *das b-de Gericht*, sąd właściwy, *b-de Akten*, akta przedmiotu lub sprawy.
- Betreiben, 1) przynaglać, popierać; — 2) *ein Handwerk b.*, trudnić się rzemiosłem, być rzemieślnikiem.
- Betreibung, 1) przynaglanie, popieranie; — 2) trudnienie się np. rzemiosłem.
- Betreibungsprotokoll, wykaz przypomnień, przynagleń.
- Betreten, 1) *Jdn auffrischer That*, złapać, schwytać, przytrzymać, ująć, zdybać kogo na gorącym uczynku; — 2) *den Rechtsweg b.*, udać się na drogę prawa.
- Betretung, złapanie, schwytanie, ujęcie, przytrzymanie, przydybanie.
- Betrieb, 1) zajmowanie, trudnienie się czém; — 2) ruch, obrot w przemyśle, handlu i t. p., *B. eines Bergwerkes*, obrabianie kopalni, ruch, roboty w kopalni. *Eisenbahn-B.*, ruch na kolei żelaznej. *Eisenbahnbetriebs-*
- personale*, służba ruchu na kolei żelaznej.
- Betriebsanlage, zakład, w *Rzemiosł.* wyrobnia.
- Betriebsbesorger, zawiadowca.
- Betriebscapital, kapitał obrotowy.
- Betriebsperiode, czas ruchu, roboty.
- Betriebspflicht, obowiązek zajmowania się profesją.
- Betriebsstätte, wyrobnia, także miejsce sprzedaży.
- Betrug, 1) oszustwo; — 2) podstęp.
- Bettelbrief, pozwolenie na zbieranie jałmużny.
- Bettelei, zebranie, zebrani-na.
- Betteln, *vb.* żebrać, *sb.* żebranie.
- Bettgeher, noclegujący; — *B. halten*, przyjmować na nocleg.
- Beugung, *des Rechtes*, zбочenie od prawa.
- Beurkunden, udowodnić dokumentami, poświadczyć urzędownie.
- Beurlaubter, będący na urlopie, czasowo od służby uwolniony, urlopuik (żołnierz).
- Beurlaubung, udzielenie urlopu; *zeitliche (wiederrufliche) B. von Sträflingen*, czasowe (odwołalne) uwolnienie z więzienia.

- Beurtheilen, sądzić (o kim, o czém), osądzać, oceniać co.
- Beute, zdobycz, łup.
- Bevölkerung, ludność, zaludnienie. *B-sliste*, spis ludności.
- Bevollmächtigen, upewnomocnić, umocować, uwładnić.
- Bevollmächtigter, pełnomocnik, umocowany, uwładniony.
- Bevollmächtigung, umocowanie, udzielenie pełnomocnictwa.
- Bevollmächtigungsvertrag, kontrakt pełnomocnictwa.
- Bevormunden, opiekować się kim, rozciągać nad kim opiekę.
- Bevormundung, opiekowanie się (kim).
- Bevorrechtet, uprzywilejowany.
- Bevorstehen, zagrażać (komu); *dem Geklagten steht b.*, pozwany (obżalowany) ma, winien, obowiązany jest...; *es steht mir bevor*, czeka mnie coś.
- Bevortheilen, *Jdn*, oszukać, ukrzywdzić kogo, wyzyskiwać.
- Bewachung, strzeżenie, stróżowanie.
- Bewaffnen, uzbroić; *bewaffnet*, zbrojny, *b-te Macht, Hand*, siła zbrojna, ręka zbrojna; *adv* orężnie, zbrojno.
- Bewähren, udowodnić, sprawdzić, doświadczyć, wypróbować; *b-tes Mittel*, doświadczony środek, *b-te Zeugnisse*, świadectwa wiarogodne, *b-te Thatsache*, okoliczność, wypadek, rzecz sprawdzona.
- Bewegen, *zu etw. b.*, skłonić do czego; *sich b. lassen*, skłonić się, dać się użyć; *ich finde mich nicht bewogen*, nie widzę powodu, nie uznaję potrzeby.
- Beweggrund, powód pobudka.
- Beweglich, ruchomy, *b-es Gut*, majątek ruchomy, ruchomość, ruchomizna.
- Bewegung, *aus freier B.*, z własnego natchnienia, z własnego popędu.
- Beweis, dowód, *natürlicher* — *künstlicher B.*, d. naturalny — sztuczny; *unmittelbarer* — *mittelbarer B.*, d. bezpośredni — pośredni; *einfacher* — *zusammengesetzter B.*, d. pojedynczy — złożony; *gelingener* — *misslungener B.*, d. pomyślny (na korzyść wypadły) — chybiony; *vollständiger* — *unvollständiger B.*, d. zupełny — niezupełny; *ganzer* — *halber B.*, d. całki, całkowity — połowiczny, pół dowodu; *Vor- (erster, Haupt)* — *Gegen B.*, d. główny — odwód, d. przeciwny; *ordentlicher* — *summarischer B.*, d. zwyczajny — sumary-

- czny; *Beschuldigungs- — Entschuldigungs-B.*, d. potępiający — uniewinniający; *B. durch Geständniss*, d. z wyznania, przyznania się; *B. durch Urkunden*, d. z dokumentów; *B. durch Zeugen*, d. ze świadków; *B. durch Sachverständige*, d. ze znawców; *B. durch Eid*, d. z przysięgi; *B. zum ewigen Gedächtnisse*, d. dla wiecznej pamięci; *B. anbieten*, d. ofiarować, wprowadzić; *B. antreten*, zgłosić się, przystąpić do dowodzenia; *B. führen*, dowodzić, przeprowadzić dowód.
- Beweisart, sposób dowodzenia.
- Beweisaufnahme, przeprowadzenie dowodu (przez sędziego).
- Beweiseinrede, obrona przeciw dowodowi, odpowiedź na pismo dowodowe.
- Beweisfähig, dowodny.
- Beweisführer, dowodzący, dowodziciel.
- Beweisführung, dowodzenie.
- Beweisgrund, zasada dowodu, dowodowa.
- Beweiskraft, moc dowodu, dowodność.
- Beweiskräftig, stanowiący dowód, dowodny.
- Beweislast, ciężar, obowiązek dowodzenia.
- Beweismittel, środek dowodowy.
- Beweisschrift, pismo dowodowe.
- Beweistheorie, teoria dowodowa; *gesetzliche — freie B.*, t. d. wedle ustawy, ustawowodowodowa — swobodna; *positive — negative*, dodatnia, ujemna.
- Bewenden lassen, poprzestać na czém; *es soll dabei bis auf Weiteres sein B. haben*, należy na tém poprzestać aż do dalszego rozporządzenia.
- Bewerben, *sich um etw.*, starać się, ubiegać się o co.
- Bewerber, starający się o co, ubiegający się, kandydat.
- Bewerbung, staranie się, ubieganie się o co. *B-sfrist termin*; przeciąg czasu do ubiegania się.
- Bewerthen, oznaczyć wartość, ocenić.
- Bewilligen, zezwolić (na co), dozwolić czego, przychylić się (do czego), uchwalić, *das Ansuchen b.*, przychylić się do czyjego żądania, prośby, *eine Aushilfe b.*, dać, udzielić, 1) wsparcie, zapomogę; -- 2) pomocnika; *eine Fristerstreckung b.*, przedłużyć termin; *Steuern b.*, uchwalać podatki.
- Bewilligung, zezwolenie i t. d.
- Bewusst, świadom, *er ist sich*

- keiner Schuld, keines Verbrechens b.*, nie poczuwa się do niczego, do żadnej winy.
- Bewusstlos, bezprzytomny, bezwiedny.
- Bewusstlosigkeit, bezprzytomność, bezwiedność, odejście od zmysłów.
- Bewusstsein, świadomość, wiedza, *B. der Schuld, des Verbrechens*, świadomość zbrodni, winy, poczuwanie się do winy, do zbrodni.
- Bezeichnen, oznaczyć, znamionować, opisać, scharakteryzować co, *Jdn namentlich b.*, wymienić kogo, nazwać po imieniu.
- Bezeichnung, oznaczenie, *allerhöchste B.*, najwyższa sygnatura, zaznaczenie monarsze, *die beiliegende, der a. h. B. nicht gewürdigte Beschwerde*, dołączone zażalenie najwyższą sygnaturą nie uwzględnione.
- Bezeugen, zaświadczyć, poświadczyć co np. zgodność kopii z oryginałem.
- Bezeugung, zaświadczenie, poświadczenie.
- Bezichten, *v. bezichtigen*, posądzać (kogo o co), zadawać (mu co), podejrywać (kogo o co).
- Bezichtigung, posądzenie, zadawanie (komu czego).
- Beziehen, 1) wprowadzać się (gdzie) np. *ein Haus b.*, wprowadzić się do domu, *ein Lager b.*, stanąć obozem, *Winterquartiere b.*, pójść na zimowe leże, *die Messen b.*, uczęszczać na jarmarki, bywać na jarmarkach;—2) sprowadzać, pobierać np. *Waaren b.*, sprowadzać, brać z kąd towary, *Einkünfte, Diäten b.*, pobierać dochody, dzienną zapłatę; — 3) *sich auf etw. b.*, stósować się, odnosić się, odwoływać się do czego, powoływać kogo lub co.
- Beziehung, wzgląd, stósunek, *in dieser B.*, pod tym względem, *mit B. auf den Auftrag*, odnośnie, stósownie do polecenia, ze względu na polecenie, *in B. auf das Vermögen*, ze względu na majątek, *in B. auf die Frage*, co się tyczy, co do pytania, *B. einer Sache zur anderen*, stósunek jednej rzeczy do drugiej.
- Beziehungsweise (*respective*), odnośnie, względnie, ze względu (na co).
- Bezifferter Rückstand, załegłość obliczona.
- Bezirk, 1) obręb, zakres; — 2) powiat; *im Stadtbezirke*, w obrębie miasta. *B-sbehörde*, władza powiatowa. *B-s-Commissariat*, komisaryjat powiatowy. *B-s-gemeinde*, gmina powiatowa.
- Bezirksgericht, sąd powiatowy; *Städtisch delegir-*

- tes *Bezirksg.*, Sąd delegowany miejsko-powiatowy.
- Bezirkshauptmannschaft, starostwo powiatowe.
- Bezirksrath, rada powiatowa.
- Bezogener, w *Pr. weks.* trasat, przekazany.
- Bezug, 1) dochód, płaca pobierana; — 2) pobór, *Holzbezug*, pobór drzewa; — 3) *mit B. auf etw.*, w odniesieniu się *v.* odnośnie do czego.
- Bezüge, pobierane dochody, np. płaca urzędnika i t. p.
- Bezüglich, względny, odnośny; względnie, odnośnie, co do...
- Bezugnahme, odwołanie się, odniesienie się do czego, *mit B. auf die frühere Verordnung*, z odniesieniem się do poprzedniego rozporządzenia.
- Bezugsakten, akta przedmiotowe, odnoszące, ściągające się do tego przedmiotu, odnośne, stósowne.
- Bezugsberechtigter, mający prawo do przychodu, do pobierania czego, uprawniony do poboru.
- Bianco *v. Blanco*, in *B. lassen*, niezapisano, niewypełniono.
- Biancoindossament, indos niewypełniony.
- Biancounterschrift, blankiet, podpis na próżnej karcie.
- Bienenrecht, prawo bartnicze.
- Bigamie, dwużeństwo.
- Bilanz, bilans (zestawienie, porównanie stanu czynnego z biernym).
- Bildlich, obrazowy, przenośny, alegoryczny, figuralny.
- Bildung, 1) ukształcenie, wykształcenie; — 2) utworzenie, zawiązanie,
- Bildungsanstalt, zakład, instytut wychowawczy.
- Bildungsstufe, stopień wykształcenia.
- Billig, słuszny, *was recht und b. ist*, co prawne i słuszne, *b-er Preis*, cena słuszna, sprawiedliwa, umiarkowana.
- Binnengewässer, wody śródlądowe.
- Binnenhandel, handel wewnętrzny.
- Bittleihen, wygodzenie z łaski.
- Bittschrift, prośba (na piśmie), suplika, petycja.
- Bittsteller, podający (pismo, prośbę), proszący, suplikant.
- Bittweise (*modo praecario*), *b. besitzen*, posiadać z łaski, *etw. b. erhalten*, wyprosić sobie co, *Jdn b. angehen*, udać się do kogo z prośbą.
- Blankett, blankiet.
- Blasphemie, bluźnierstwo.

- Blatt, karta; numer dziennika; *öffentliche Blätter*, dzienniki, gazety; *lose Blätter*, świsutki.
- Bleibend, trwały, *b-der Wohnsitz*, stałe mieszkanie, zamieszkanie.
- Bloc, *en bloc*, ryczałtem.
- Blockade, blokada, opasanie, obsaczenie.
- Blödigkeit, głupowatość.
- Blödsinn, niedołęztwo umysłowe, *paralytischer B.*, niedołęztwo z porażenia.
- Blutschande, kazirodztwo.
- Blutschänder, kazirodca, kazirodnik.
- Boden, *auf dem B. des Rechtes*, na podstawie prawa.
- Bodenfrüchte, ziemiopłody.
- Bodenzins, czynsz ziemny.
- Bodmerci, bodmeryja, pożyczka losowa morska.
- Bodmercivertrag, kontrakt zabezpieczenia okrętu.
- Bollete *v. Bollet*, boleta, ceduła.
- Borg, borg, kupno na kredyt, *auf B. geben, nehmen*, dać, wziąć na borg, na kredyt.
- Borgen, pożyczać.
- Börse, giełda.
- Börseagent, *ob. Agent*.
- Börseangelegenheiten, sprawy giełdowe.
- Börsefähigkeit, prawo uczęszczania na giełdę.
- Börsegeschäft, interes giełdowy, czynność giełdowa.
- Börsekammer, izba giełdowa.
- Börsenpreis, cena giełdowa.
- Börsesensal, stręczyciel giełdowy.
- Bösewicht, złoczyńca, łotr, niecnota.
- Boshafft, złośliwy, *b-e Unterlassung der Verhinderung*, złośliwe zaniedbanie przeskodzenia.
- Botenfahrt, posyłka wozowa.
- Botengang, posyłka piesza.
- Botenlohn, zapłata posłańcowi.
- Botenritt, posyłka konna.
- Botschafter, ambasador.
- Brand, 1) pożar; — 2) *w Gorzeln.* pędzenie wódki.
- Brandbrief, 1) list grożący podpaleniem; — 2) zaświadczenie pogorzeli, list pogorzelnny.
- Brandleger, *v. Brandstifter*, podpalacz, pożognik.
- Brandlegung, *v. Brandstiftung*, podpalenie, podłożenie ognia.
- Brandmarkung, piętnowanie.
- Brandordnung, *ob. Feuerlöschordnung*.
- Brandschadenversicherung, *B. Versicherungsanstalt*, *ob. Feuerversicherung* i t. d.
- Brandschatzen, kontrybucyjną nałożyć, wybierać.

- Brandstätte, pogorzelisko.
 Brandwein-*Aufschlag*, ob. *Aufschlag*.
 Bräugerechtigkeit, prawo warzenia piwa.
 Brautgeschenke, darowizny między zaręczonymi.
 Brautschatz, posag.
 Brennmaterial, materiał opałowy, paliwo.
 Brevi manu, odręcznie, w krótkiej drodze.
 Briefbote, posłaniec z listem.
 Briefcopirbuch, księga odpisów listów.
 Brieferebrechung, otworenie, rozpieczętowanie listu.
 Briefgeheimniss, tajemniczość listowa.
 Briefliche *Urkunden*, dowody pisemne.
 Briefmarken, znaczki listowe.
 Briefporto, listowe.
 Briefpost, poczta listowa.
 Briefträger, listowy, listownik.
 Briefwechsel, korespondencyja, listowanie, *mit Jdm im B. stehen*, utrzymywać z kim korespondencyją, znosić się z kim pisemnie, *mit einander im B. stehen*, pi sywać do siebie.
 Bringen, 1) *etw. an sich*, nabyć co; — 2) *an Mann b.*, sprzedać (co); — 3) *an die Gewähr b.*, zapisać za właściciela w hipotece; — 4) *je nachdem es die Sache mit sich bringt*, podług okoliczności; — 5) *Jdn um etw. b.*, pozbawić kogo czego; — 6) *etw. vor das Gericht b.*, przelożyć co sądowi, wniesić do sądu; *zu den Akten*, złożyć do aktów; *zu Papier b.*, zapisać co, napisać, zanotować; *zu Protokoll b.*, zaciągnąć do protokołu; *zu Stande b.*, uskutecznić, do skutku doprowadzić; *einen Flüchtling zu Stande b.*, zbiega ująć; *in Vorschlag b.*, przedstawić kogo lub co, proponować, zrobić propozycyją; *zu Ende b.*, doprowadzić do końca.
 Bruch, 1) złamanie; — 2) zerwanie, niedotrzymanie (umowy, przyrzeczenia); — 3) *w Górn.* zawalenie się, załom.
 Brückengebühr *v. B-zoll*, mostowe.
 Bruderkinder, dzieci stryjeczne, wujeczne.
 Brudermord, bratobójstwo.
 Bruderskind, synowiec, synowica, bratanek, bratanka.
 Brutto, ryczałt, brutto.
 Bruttoertrag, przychód surowy.
 Bruttogewicht, waga (towaru) ryczałtowa (razem z opakowaniem).
 Buch, *öffentliche Bücher*, księgi hipoteczne, publiczne.
 Bücherlich, hipotecznie.

Buchforderung, wierzytelność księgową.	Bürger, ręczyć, zareczyć, poręczyć.
Buchführung, utrzymanie, prowadzenie ksiąg.	Burgfriede, okrąg grodzki.
Buchhalterei v. <i>Buchhaltung</i> , 1) księgowód, księgowództwo, rachunkowość, <i>ein-fache B.</i> , rachunkowość pojedyncza, <i>doppelte B.</i> , rachunkowość, podwójna, włoska; 2) izba obrachunkowa.	Bürger, obywatel (miejski).
Büchsenpfennig, w <i>Górn.</i> składkowe (przez robotników górniczych dawane).	Bürgerlich, <i>b-es Gesetzbuch</i> , księga ustaw cywilnych, kodeks cywilny, <i>b-es Recht</i> , prawo cywilne.
Buchstäblich, dosłownie, <i>das Gesetz b. auslegen</i> , tłumaczyć ustawę dosłownie, <i>sich b. an das Gesetz halten</i> , trzymać się dosłownie ustawy.	Bürgerkrieg, wojna domowa.
Budget, budżet, etat.	Bürgermeister, burmistrz.
Bund, związek.	Bürgerrecht, prawo obywatelstwa.
Bundesstaat, rzesza, państwo związkowe, federacyjne.	Bürgerwehr, milicyja, straż obywatelska.
Burg, gród, zamek.	Bürgerschaft, poręka, rękojmia, zareczenie, rękojmi-stwo, <i>B. leisten</i> , dać zareczenie, <i>B. stellen</i> , dać rękojmię, poręczyć.
Bürge, ręczyciel, zareczyciel, poręcznik, rękojnia.	Bürgerschaftsvertrag, kontrakt poręczenia, rękojmi.
	Busse, kara. <i>Geldbusse</i> , kara pieniężna, grzywny.

C.

(Wyrazów nie znajdujących się pod C. szukaj pod K i Z.)

Cabotage, żegluga nadbrzeżna.	Caducität (<i>Heimfälligkeit</i>), bezdziedziczność.
Cadenz, kadencja (roki).	Caducrecht, prawo kaduku, puścizny.
Caduc v. <i>Kaduk</i> , spadek bezdziedziczny, puścizna, majątek opuściły, <i>porównaj Nachlass</i> .	Calumnien, <i>ob. Verleumdung</i> .
	Cameral, skarbowy, kameralny (dotyczący pry-

watnych dochodów skarbowych).	Cassation, 1) kasacyjna, skasowanie, złożenie z urzędu; — 2) zniesienie (wyroku, aktu).
Cameralwesen, gospodarstwo skarbu.	Cassationshof, sąd kasacyjny.
Canton, kanton, obwód, w szczególności okrąg, do którego kto należy pod względem służby wojskowej.	Cassiren, skasować; <i>ein Erkenntniss c.</i> , znieść orzeczenie; <i>einen Beamten c.</i> , złożyć z urzędu.
Caper, 1) statek korsarski; — 2) korsarz.	Castrat, rzeźnianiec, trzebieńnik.
Caperbrief, patent korsarski.	Causalgericht, sąd ze względu na rodzaj sprawy.
Caperei, korsarstwo.	Cautel, ostrożność, przeczność.
Capern, zabierać na morzu okręty.	Cautelarjurisprudenz, przeczność prawnicza.
Caperschiff, okręt korsarski (przeznaczony do zabierania statków nieprzyjacielskich).	Caution, kaucyjna, zabezpieczenie, zaręka; <i>actorische C.</i> , kaucyjna powództwa.
Capital, iścizna, kapitał.	Cedent, <i>ob. Abtreter.</i>
Capitalsanrechnung, policzenie na kapitał.	Cediren, <i>ob. Abtreten.</i>
Capitulation, kapitulacyjna.	Censur, 1) cenzura, ocenianie (dzieła do druku); — 2) postęp szkolny; — 3) kara kościelna.
Carenztaxe, taksa służbowa, t. od postąpienia w płacy.	Census, stopa opodatkowania (do wykonywania niektórych praw politycznych przepisana).
Cartel v. Kartell, kartel, kartelusz, traktat wzajemnego wydawania zbiegów lub zbrodniarzy.	Centralbehörden, władze naczelne, najwyższe.
Cartelträger, zanoszący wyzwanie.	Centralisation, centralizacyjna, skupienie władzy.
Cassaabschluss, <i>ob. Rechnungsabschluss.</i>	Certifikat, certyfikat, świadectwo pisemne.
Cassaanweisung, assygnacyjna kasowa.	Ceso, wyprótek (dziecię z łona matki wycięte).
Cassagebahrung, kasowość, zarząd kasy.	Cession, odstąpienie, prze-
Cassaschluss, zamknięcie kasy.	

- lew prawa, tudzież akt odstąpienia.
- Cessionar, cesyjonyaryjusz, przelewobierca.
- Cessus, dłużnik ustąpiony.
- Chargé d'Affaires, sprawujący interesa (dyplomatyczne).
- Charta bianca, blankiet.
- Chaussée, gościniec bity.
- Chausséegeld, myto drogowe.
- Chef, naczelnik, szef.
- Chemal *v.* Schemal *w* Adm. wojsk. *C. Bequartirung*, rozkwaterowanie w jakokoszarach, *C. Zimmer*, izba jakokoszarowa.
- Chirographargläubiger, wierzyciel ręczny.
- Cimentiren, *ob.* Zimentiren.
- Circulare, okólnik, cyrkularz.
- Circulation, obieg, cyrkulacja (pieniędzy).
- Citation, 1) wezwanie, przyzwanie, cytacja; — 2) przytoczenie, przywiedzenie (z dzieła lub pisma jakiego).
- Civilbehörde, władza cywilna.
- Civilgericht, *Civilrichter*, sąd, sędzia cywilny.
- Civilgerichtliches Verfahren, postępowanie cywilno-sądowe, przewód sprawy cywilnej.
- Civilgesetzbuch, kodeks cywilny, prawo cywilne.
- Civilliste, lista cywilna, dochód na wydatki dworu.
- Civilprocessordnung, kodeks postępowania sądowego cywilnego, ustawa o postępowaniu cywilno-sądowym.
- Civilrechtsweg, droga sądowo-cywilna.
- Civilstandregister, akta stanu cywilnego.
- Civilverfahren, postępowanie cywilne.
- Civilwache, straż cywilna (nie wojskowa).
- Classenhandlung (*Geschäft*), handel szczegółowy *v.* gatunkowy.
- Classenlotterie, loteryja klasowa.
- Classenmässiger Stempel, stempel według klasy.
- Classification, klasyfikacja, uporządkowanie.
- Clausel, zastrzeżenie, *Intabulations C.*, klauzula intabulacyjna, hipoteczna, *casuatorische*, klauzula niweczająca.
- Codicill, kodycył.
- Cognaten, krewni, a w szczególności krewni po kądzieli, *ob t. Agnaten*.
- Cölibat, bezżeństwo, celibat.
- Collateral, poboczna (linia krewnych).
- Collation, 1) *ob. Anrechnung*; — 2) nadanie, *einer Pfründe*, nadanie prebendy.

Collationiren, sprawdzać odpis według oryginału.	Comitat, komitat, żupaństwo.
Collator, nadawca beneficjum.	Comitatsbehörde, władza żupańska, komitatowa.
Collatur, nadawnictwo, kollatura, prawo nadawania beneficjum.	Comité, komitet, <i>ob. Ausschuss</i> .
Collaudiren, sprawdzać roboty (według kosztorysu).	Commandite, komandyta.
Collaudirung, sprawdzanie robót (według kosztorysu).	Commanditgesellschaft, spółka komandytowa.
Collaudirungsprotokoll, protokół sprawdzenia robót (według kosztorysu).	Commanditist, komandytnik, komandytor.
Collegatar, współlegatariusz, współzapisobierca.	Commende, <i>Commentherei</i> , <i>v. Comthurei</i> , komenda duchowna, komendaryja, komendatura.
Collegialgericht, sąd kolegialny, zbiorowy.	Commentiren, wyjaśniać, wykładać.
Collegiengelder, czesne.	Commercial, przemysłowy, <i>C. Gewerbe</i> , przemysł, zarobkowanie handlowe. <i>C. Strasse</i> , gościniec handlowy.
Collegialkirche, kolegiata.	Commission, komisya. <i>C-sglied</i> , członek komisyi.
Collidiren, stykać się, zostawać w sprzeczności, <i>die Gesetze c. mit einander</i> , ustawy są sobie sprzeczne, zostają w kolizyi.	Commissionaliter, <i>etw. c. erledigen</i> , załatwić co przez komisją (nie na radzie).
Collision, kolizya, sprzeczność, <i>dieses Gesetz ist mit jenem in einer C.</i> , ta ustawa zostaje w sprzeczności z tamtą.	Commissionär, komisant.
Collostrum, siara.	Commissionsgeschäft, przedsiębiorstwo komisowe.
Colonie, osada, <i>ob. Ansiedlung</i> .	Commissionshandel, handel komisowy (na zlecenie trzeciego).
Colonisirung, zakładanie osad, <i>ob. Ansiedeln</i> .	Commissionskosten, koszta komisyi.
Colonist, osadnik.	Commissionstratte <i>v. Commissionswechsel</i> , weksel komisowy (na zlecenie trzeciego wystawiony).
Colporteur, roznosiciel.	Commissionswaare, towar komisowy.
Combattant, walczący, z szeregu walczących.	

- Commissivdelict, przestępstwo z dopuszczenia.
- Commis-Voyageur, komisant handlowy (podróżujący).
- Committent, zlecenie dający, mocodawca (w rzeczach handlowych).
- Commixtion, zmieszanie.
- Commodat, wygodzenie.
- Communal, gminny.
- Communalbeamte, urzędnik gminny.
- Communalbehörde, władza gminna.
- Communalwesen, rzecz, przedmiot gminny (gminy się tycający).
- Commune, gmina.
- Communicat, komunikat, pismo udzielone do odpowiedzi; *unter Rückschluss des C.*, przy zwrocie komunikatu.
- Communication, einer Schrift an den Gegentheil, udzielenie pisma stronie przeciwnój; *C. der Gefangenen*, stosunki, porozumienie się więźni między sobą.
- Communität, 1) spółność np. posiadania własności; — 2) spółność majątkowa, majątek wspólny; — 3) gmina (*Commune, Gemeinde*).
- Compagnie, spółka handlowa, *mit Jdn in C. treten*, zawrzeć z kim spółkę.
- Comparable, stawający, strona stawająca w sądzie.
- Compariren, stanąć w sądzie na terminie, stawić się.
- Comparition, stawiennictwo.
- Compatibel, łączalny, zgodny.
- Compensabel, potrącalny.
- Compensation, potrącenie, kompensata, zapłata przez potrącenie.
- Compensiren, potrącać, kompensować, przez potrącenie zapłacić, *die Gerichtskosten werden c-t*, kosztą się wzajemnie znoszą, kompensują.
- Competent, sb. ubiegający się o co, kandydat, *es sind mehrere C-en*, wielu się ubiega, wielu jest kandydatów.
- Competent, adj. właściwy, przynależyty, przynależący, *ein c-es Gericht*, sąd właściwy.
- Competenz, 1) właściwość (sądu, władzy). *C. Conflict*, ob. *Conflict. C. Streitigkeit*, spór o właściwość; — 2) *C. der Behörde*, władza zwierzchności; — 3) kompetencyja, przynależtyość, przynależność (roczna, miesięczna); — 4) zostawek (część oznaczona majątku dłużnika, dla tegoż w pewnych przypadkach prawem zastrzeżona), *die Rechtswohlthat der C.*, dobrodziejstwo zostawku; — 5) upra-

- wnienie, *dem Kläger mangelt die C.*, powód nie ma prawa.
- Complementär, spółnik o sobiście odpowiedzialny, dopełniacz (w spółce handlowej).
- Complex, *Güter-C.*, obszar dóbr, obszar gruntów, klucz.
- Complicirt, zawily.
- Complot, spisek.
- Complotstifter, knowacz, spiskujący.
- Composition, 1) kompozycja, układ (o dziesięcinę); — 2) *w Pr. kar.* głowszczyzna; — 3) *Musikalische Cenen*, twory *v.* dzieła muzyczne.
- Compromis, kompromis, zdanie się na sąd polubowny.
- Comptabilität, rachunkowość.
- Comptant, *sb.* gotowizna, gotówka, gotowe pieniądze, *gegen C. v. c-te Zahlung kaufen*, kupić za gotowe pieniądze, za zapłatę.
- Comptoir, kantor, biuro handlowe.
- Computation, obliczenie (czasu, stopni pokrewieństwa).
- Comthur, komtur, komandor.
- Conceptbeamte, urzędnik conceptowy.
- Conceptfach, gałęź, służba conceptowa.
- Concession, 1) konsens, koncesyja, pozwolenie na co; — 2) ustępstwo.
- Concessionirtes Gewerbe, przemysł za konsensem, za przyzwoleniem.
- Concilium, sobór.
- Concludiren, wnioskować, wywodzić.
- Conclusion, wniosek ostateczny, konkluzyja.
- Conclusum, *ob. Beschluss.*
- Concommitiren, *ein Gesuch*, przedstawić prośbę z opinią.
- Concordat, konkordat, układ rządu z Stolicą Apostolską.
- Concretalstatus (*der Gerichte*), stan służby (sądownictwa).
- Concretalwaisensension, łączna pensyja sierocińska.
- Concubinats, pożycie na wiarę, nałożnictwo, konkubinats.
- Concurrenz, 1) *C. bei Baulichkeiten*, udział w kosztach budowy; — 2) konkurencyja, ubieganie się; — 3) *C. der Klagen, der Verbrechen*, zbieg skarg, zbrodni, *ob. Zusammentreffen.*
- Concurrenz-Beitrag, *ob. Beitrag.*
- Concurs, 1) konkurs, ubieganie się o posadę; — 2) upadłość, upadek, zbieg wierzycieli, kryda; *in C. verfallen*, upaść.

Concursausschreibung,	rozpisanie konkursu (na urzędy).	<i>gehen, stehen</i> , iść w obowiązek, zostawać w obowiązku,
Concurscommissär, komisarz upadłości.		<i>eine C. suchen</i> , starać się o pomieszczenie, o kondycyją.
Concursedik, zwołanie wierzycieli (w upadłości przez pisma publiczne).		Conduct, pogrzeb, <i>C. Quartal</i> , kwartalne (po urzędniku).
Concurselaborat, wypracowanie konkursowe.		Conferenz, <i>eine C. halten</i> , mieć konferencyją, naradzać się, odbyć posiedzenie, <i>die C. hat beschlossen</i> , konferencyja uchwaliła.
Concurseröffnung, otwarcie upadłości; <i>C. über das gesammte Vermögen</i> , upadłość co do całego majątku.		Confessionslos, bezwyznaniowy.
Concursgläubiger, wierzyciel upadłości, krydalny.		Confinirung, ograniczenie pobytu do pewnego okręgu; <i>por. Internirung</i> .
Concursinstanz, sąd krydalny, sąd upadkowy.		Confiscation, konfiskata, zabór na rzecz skarbu, grabież.
Concursmasse, masa krydalna, upadłość, masa upadkowa.		Conflict, spór, starcie się, zetknięcie się (interesów przeciwnych). <i>Competenz C.</i> spór o właściwość (między dwiema władzami).
Concursordnung, ustawa o upadłościach.		Confrontation, konfrontacyja, stawienie do oczu, dooczność.
Concursprivilegien, przywileje w upadłości.		Confrontiren, stawić do oczu.
Concursprüfung, egzamin konkursowy.		Confusion, 1) zlanie się; — 2) <i>ob. Consolidirung ad 2)</i> .
Concursschulden, długi krydalne.		Congrua, kongrua, dochód normalny (plebana, nauczyciela).
Concursverhandlung, postępowanie krydalne, upadkowe, przewód upadłości.		Connivenz, pobłażanie.
Concussion, wymus, wymuszenie.		Connossement, ceduła morska,
Condemnation, skazanie.		Conscription, spis ludności.
Condition, 1) warunek, zastrzeżenie (w umowach, zapisach), <i>ob. Bedingung</i> ; — 2) miejsce, służba, <i>in C.</i>		

- Consens**, pozwolenie, zezwolenie, konsens.
Consensualvertrag, *ob. Vertrag*.
Consequenz, konsekwencja, wynik, wynikłość, następstwo, skutek.
Consignation, spis, wykaz.
Consigniren, spisać, opieczętować; *das Militär consigniren*, mieć wojsko w pogotowiu.
Consolidiren, 1) ustalić, ubezpieczyć, wzmocnić; — 2) złąć, zjednoczyć, połączyć (prawo używania z prawem własności).
Consolidirung, *v. Consolidation*, 1) ustalenie, ubezpieczenie, wzmocnienie; — 2) zlanie, zjednoczenie czyli połączenie (używania z prawem własności).
Consorte, spółnik, towarzysz (w złém rozumieniu).
Conspiration, spisek, sprysiężenie, spiskowanie, knowanie.
Constatiren, sprawdzić co, zapewnić się o czém, potwierdzić, stwierdzić.
Constatirung, sprawdzenie, potwierdzenie, stwierdzenie.
Constituiren, ustanowić, rozporządzić, urządzić, np. *einen Richter c.*, ustanowić sędziego, *constituirende Versammlung*, zgromadzenie konstytuujące, organizujące.
Constitut, 1) obwiniony, inkwizyt; — 2) *C. possessorisches*, przeniesienie posiadania z zatrzymaniem dzierżenia.
Constitution, konstytucja, ustawa zasadnicza.
Consul, konsul.
Consulat, konsulat, urząd i godność konsula.
Consumtion, spożycie.
Consumtionssteuer, podatek konsumcyjny.
Contestation, poświadczenie; *litis C.*, wdanie się w spór.
Contestiren, poświadczyć, uroczyście zaręczyć, zapewnić.
Context, osnowa.
Contingent, kontyngens t. j. część czyli dział w jakim do czego przykładać się kto jest obowiązany np. w dostawieniu wojska, dostarczaniu potrzeb lub dawaniu podatków.
Contirung, *w Kas.* kontowanie (zaciąganie wypląt z dziennika do księgi kontowej).
Conto, rachunek, *a C.*, na rachunek, *a C. stellen*, *v. schreiben*, odebraną zapłatę policzyć na rachunek, *Jdm C. geben*, pożyczać komu, lub otworzyć dla kogo rachunek (w księdze handlowej), *C. reguliren*, rachunek sprawdzić i zamknąć, *C. saldiren*, rachunek zamknąć i pokwitować.

Contocurrent, rachunek bieżący.	dający składkę; — 2) podatujący.
Contrabande, <i>ob. Contrebande.</i>	Contribution, kontrybucja, składka, podatek.
Contract, umowa, kontrakt.	Controle, 1) kontrola, nadzór, dozór, wglądanie (w co), sprawdzanie; — 2) rejestr, dziennik czynności na drugą rękę.
Contractmässig, stósownie do kontraktu, według umowy.	Controlpflichtig, podległy kontroli.
Contradictorisch, sprzeczny; — 2) <i>c-sches Verfahren</i> , postępowanie sporne, naoczne; <i>c. V. einleiten</i> , zarządzić postępowanie sporne.	Controvers, sporny.
Contramandiren, odwołać rozkaz, dać przeciwzlecenie, przeciwrozkaz.	Contumaz, 1) zaoczność, niestawiennictwo, <i>C. einklagen</i> , a) zaskarżyć zaoczność, b) zaskarżyć niewniesienie pisma spornego, <i>C. Erkenntniss</i> , wyrok zaoczny; — 2) kwarantanna.
Conträr, przeciwny.	Contumaziren, <i>Jdn in contumaciam verurtheilen</i> , skazać kogo zaocznie.
Contrasigniren, kontrasygnować, podpisać się na akcie lub postanowieniu pod własną odpowiedzialnością.	Contusion, stłuczenie.
Contravention, <i>v. Contravenienz</i> , przestąpienie przepisów, postąpienie przeciw umowie.	Convalescenz, <i>eines Rechtsgeschäftes</i> , uzyskanie ważności, uważnienie czynności.
Contravotum, zdanie przeciwne, przeciwzdanie.	Convalidation <i>der Ehe</i> , uważnienie małżeństwa.
Contrebande, 1) przemyta, przemykanie; — 2) rzecz przemycona.	Convalidiren, uczynić ważnym, uważnić, utwierdzić, ustalić.
Contrebandiren, przemycać, handel przemytni prowadzić.	Convent, zgromadzenie, konwent.
Contrectationstheorie, teoria dotknięcia się (w kradzieży).	Convention, konwencyja, układ.
Contribuent, 1) kontrybuent, przykładający się, przyczyniający się (do czego),	Conventionalstrafe, kara umowna.
	Conventionsfuss, stopa konwencyjna.
	Conversion, przemiana.

Convolut, <i>Acten-C.</i> , zwój aktów.	Correalität, niepodzielność, korealność.
Coordination, współrzędność.	Correctionel, poprawczy.
Coordiniren, zrównoważyć w stopniu.	Correctionsanstalt, <i>v. Correctionshaus</i> , dom poprawy.
Coordinirt, spólrzędny, różnorzędny, zrównany w stopniu.	Correferent, współreferent; referent przydany.
Copialien, należność za przepisanie, odpisowe.	Coupon (<i>Zinsen-C.</i>), kupon, odcinek (odsetkowy przy papierach obiegowych).
Copist, przepisywacz, odpisywacz.	Courant (<i>gangbare Münze</i>), moneta obiegowa. <i>C-Schulden</i> , długi bieżące, małe bez hipoteki i zastawu.
Copulation, ślub, zaślubienie.	Cours, kurs (monety). <i>Effekten-C.</i> , cena, wartość publicznych papierów. <i>Wechsel-C.</i> , cena, wartość weksłu (obrachowana na pieniądze miejsca płatności). <i>Ausser C. setzen</i> , usunąć, wywołać z obiegu.
Copulationsschein, metryka ślubu.	Courswerth, wartość obiegowa.
Copuliren, dać ślub, błogosławić małżeństwo.	Courszettel, cedula kursu.
Coramisirt, widymować, poświadczony.	Courtagé, <i>ob. Meklergeschäft</i> .
Cordon, kordon, osadzenie, obsaczenie granic. <i>Sanitäts-c., ob. Sanität</i> .	Courtagébuch, konto, księga rachunkowa przysięgłych faktorów, stręczycieli.
Corporation, korporacja, zgromadzenie, ciało, cech.	Cravall, burda uliczna, zgiełk.
Corps, 1) korpus (wojska); — 2) <i>diplomatisches C.</i> , ciało dyplomacyjne.	Credit, kredyt. <i>C-Kasse, C-Papiere</i> , kasa kredytowa, papiery kredytowe. <i>C-wesen</i> , rzecz kredytu się tycząca, kredytowość.
Corpus delicti, lice, lico, (znaki zewnętrzne zbrodni, ślady czynu karygodnego), <i>den Verbrecher sammt dem C. d. einliefern</i> , przywieść, dostawić zbrodniarza z licem; <i>por. t. Thatbestand</i> .	Creditiv, list wierzytelny, świadeczny, pismo uwierzytelniające.
Corpus tabulare, ciało hipoteczne.	

- Crétin, matolek, niespełniak, karłak, kretyn.
- Cretinismus, matolstwo, karłactwo, kretynizm.
- Crida, upadłość, upadek.
- Cridaverhandlung, postępowanie upadkowe, konkursowe, krydalne.
- Cridatar, dłużnik upadły, niewypłacający, niewypłatny.
- Criminalgericht, *C-process*, *C-richter*, sąd, proces, sędzia kryminalny, zbrodniowy, karny.
- Culpa, wina nieumyślna, niedbalstwo, niebaczność.
- Cultur, 1) oświata; — 2) uprawa roli. *C-sgattung eines Grundstückes*, jakość gruntu.
- Cultus, *ob. Bekenntniss*, *C-Ministerium* v. *Ministerium für C.*, ministerstwo wyznań.
- Cumulationsprinzip, zasada łączenia kar.
- Cumulirung mehrerer Aemter, sprawowanie naraz kilku urzędów, *C. mehrerer Pfründen*, posiadanie razem kilku prebend, *C. der Klagen*, łączenie, nagromadzenie żądań w jednej skardze (w jednym pozwie).
- Cumulativ, nagromadzony, łączny, *c-e Kasse*, kasa zbiorowa.
- Cur, kuracja, leczenie.
- Curand, bezwłasnowolny, pod kuratelą zostający.
- Curatbeneficium, beneficjum z pieczęią dusz.
- Curatel, kuratela, *unter C. stehen*, zostawać, być pod kuratelą, *Jdn unter C. stellen*, poddać kogo kurateli, oddać w kuratelę, dodać mu kuratora, *eine C. verhängen*, ustanowić kuratelę.
- Curateldecret, dekret kuratelarny.
- Curator, kurator.
- Curiatstimme, głos zbiorowy.
- Curpfuscher, lekarz nieupoważniony, partacz lekarski.
- Curpfuscherei, leczenie nieupoważnione, partactwo lekarskie.
- Currende, okólnik, *eine C. ergehen lassen*, wydać okólnik, *etw. durch eine C. abmachen*, załatwić co przez okólnik (nie na posiedzeniu), *eine C. laufen lassen*, obesłać okólnik.
- Current, *ob. laufen*; *in currenti sein*, nie zalegać w czynnościach, nie mieć zaległości.
- Currentien, sprawy bieżące (załatwiane nie na posiedzeniu).
- Curs, *ob. Cours*.

D.

- Dachstube, *v. Dachzimmer*, poddasze.
- Dachtraufe, okap.
- Dachtraufenrecht, prawo służebności okapu.
- Dafürhalten, *sb.* zdanie, mniemanie, *nach meinem D.* albo *meines D-s*, podług mego zdania, mojem zdaniem, jak mniemam.
- Dafürhaftung, odpowiedzialność, *unter eigener D.*, pod własną odpowiedzialnością.
- Dagegen, 1) przeciw temu, *es lässt sich d. nichts anführen*, przeciw temu nie można nic przytoczyć, *ich habe nichts d.*, nie sprzeciwiam się; — 2) ale, *er gesteht die Thathandlung, widerspricht d. dem bösen Vorsatz*, przyznaje czyn, ale zaprzecza złego zamiaru.
- Dahin, *die Vorschrift d. auslegen, erklären*, przepis wytłumaczyć, wyjaśnić w ten sposób, *es soll d. getrachtet werden*, trzeba starać się, ażeby....
- Dahingestellt (*sein lassen*), nie wchodzić w co.
- Damm, tama, grobla.
- Dammerde, *w Górn.* wierzchnica, wierzchnia warstwa
- ziemi na pokładzie kamiennym.
- Damnificat, poszkodowany.
- Dämonomanie, opętanie.
- Dampf, para. *D-boot, D-schiff*, statek parowy, paropływ. *D-kessel*, kocioł parowy. *D-maschine*, machina parowa. *D-messer*, paromiar. *D - Schiffahrtsgesellschaft*, spółka żeglugi parowej.
- Darangabe, *ob. Angeld.*
- Daraufgabe, *ob. Angeld.*
- Darbieten, *ob. anbieten; die Gelegenheit bietet sich dar*, sposobność się nastęcza.
- Darlegen, wyłożyć, przekładać, wyjaśniać, objaśniać, *mit Gründen d.*, wykazać dowodnie.
- Darlehen, Darleihen *sb.* pożyczka.
- Darlehensvertrag, kontrakt pożyczki.
- Darleiher, wypożyczający, dający pożyczkę, pożycznik.
- Darnachachtung, zastosowanie się do czego, *es wird dem... zur D. mitgetheilt*, udziela się, przesyła się.... do zastosowania, do stosownego postąpienia.
- Darstellung, przedstawienie, *bildliche D.*, obrazowe

- przedstawienie, obrazowanie.
- Darthun, wykazać.
- Datiren, datować.
- Dato, *Datowechsel*, wymiana (wymienienia).
- Datum, 1) data, dan; — 2) materiały, np. *die nöthigen Daten verschaffen*, dostarczyć potrzebnych materiałów.
- Dauer, trwanie, przeciąg czasu, *auf welche D.*, na jaki czas, *die Kerkerstrafe in der D. von 3 Jahren*, kara trzechletniego więzienia.
- Daumschraube, kluby, kurki.
- Dazwischenkunft, 1) wdanie się; — 2) nadejście wśród czego.
- Debatte, rozprawa.
- Debattiren, rozprawiać, toczyć, prowadzić rozprawę.
- Debet, w *Kupiec.* stan długu, dług.
- Debit, rozprzedaż, odbył.
- Decan v. *Dechant*, dziekan.
- Decken, przykryć, nakryć, zakryć, pokryć, zasłonić, zabezpieczyć, np. *die Schuld ist gedeckt*, dług jest pokryty, *ich bin gedeckt*, jestem zabezpieczony (w pretensyi), *um den Abgang zu d.*, dla pokrycia defektu (braku), *die Kosten d.*, pokryć kosztu.
- Deckung, przykrycie, nakrycie, pokrycie, zasłonięcie, zabezpieczenie, np. *D. haben*, być pokrytym, zabezpieczonym, *sich zu seiner D. eines fremden Zeugnisses bedienen*, zastawiać się cudzemu świadectwem, *D. der Gemeinde-Erfordernisse*, pokrycie, opędzenie potrzeb gminnych.
- Deckungsgeschäft, interes lub czynność zabezpieczenia, pokrycia.
- Deckungsurkunde, akt zabezpieczenia.
- Declaration, ob. *Erklärung*.
- Declinatorische Einwendungen, zarzuty wyłączające.
- Decoration, ozdoba orderowa, dekoracja.
- Decret, dekret, postanowienie. *Anstellungs-D.*, nominacja, dekret nominacyjny.
- Decretiren, *die Klage*, ob. *aufrecht bescheiden*.
- Decursiv, z dołu, *d-e Rate*, rata z dołu płatna.
- Defekt, brak, defekt.
- Defensiv, odporne; *d-e Allianz*, przymierze odporne.
- Deferent, *Eides-D.*, wskazujący przysięgę.
- Deferiren, 1) donieść, oskarżać; — 2) *den Eid d.*, wskazać, naznaczyć przysięgę.
- Deficient, emeryt duchowny. *D-tenhaus*, dom księży emerytów.
- Deficit, ob. *Ausfall*.
- Definitiv, stanowczy, *d-es*

<i>Urtheil (Endurtheil)</i> , wyrok stanowczy, <i>d-e Besetzung eines Amtes</i> , stanowcze ob-sadzenie urzędu.	do oznaczenia granic, urząd demarkacyjny.
Defloration, pozbawienie dziewictwa.	Demarcationslinie, linija graniczna.
Defraudation, defraudacja, przemykanie (przez ro-gatkę, komorę).	Demokrat, demokrata.
Degradation. <i>v. Degradirung</i> , degradacja, zniżenie stopnia godności, pozbawie-nie stopnia godności (co do duchownych) odświeżenie.	Demokratie, <i>ob. Volksherr-schaft</i> .
Dejection, <i>eines Besitzers</i> , wyzucie z posiadania.	Demokratisch, demokraty-czny, gminowładczy.
Delat, strona, której przy-sięgę wskazano.	Demoliren, zburzyć, znieść, usunąć (budynek).
Delation, <i>der Erbschaft</i> , o-twarcie spadku.	Demolirungsrevers, re-vers na zburzenie.
Delegiren, delegować, wy-znaczyć sąd, <i>eine Commis-sion d.</i> , zesłać, wysadzić komisję.	Demonstration, demon-stracja.
Deliberationsfrist, <i>ob. Ü-berlegungsfrist</i> .	Demonstrativ, <i>ob. beispiele-weise</i> .
Deliberiren, <i>ob. berathschla-gen</i> .	Demonstriren, dowodzić, objaśniać przykładami.
Delict, przestępstwo, <i>ob. Ver-brechen</i> .	Denat (<i>Denatus</i>) zmarły.
Delinquent, winowajca, zło-czyńca, delinkwent.	Denkmünze, medal pamiąt-kowy.
Delirium tremens, obłąd opilczy.	Denksäule. pomnik, posąg.
Delogiren, <i>Jdn</i> , wyrugować, wyrzucić kogo z mieszkania.	Denkschrift, 1) pamiętnik; — 2) memoriał.
Demarcation, wytknięcie, oznaczenie granic.	Denunciant, donosiciel,
Demarcationsamt, urząd	Denunciation, doniesienie, <i>litis-D.</i> , <i>ob. Streitverkündi-gung</i> .
	Denunciren, donieść, zdać kogo.
	Departement, departament (część kraju), wydział (w urzędzeniu biurowém).
	Deponent, 1) deponent, ze-znanie czyniący, zeznawa-jący, świadectwo składają-cy, świadek; — 2) <i>ob Hin-terleger</i> .

- Deponiren, 1) zeznawać;—
2) *ob. hinterlegen.*
- Deportation *v. Deportirung*, zesłanie, deportacyja.
- Deportiren, zsyłać, deportować, wysłać w przeznaczone miejsce za karę.
- Deportirter, zesłaniec.
- Deposit, skład, depozyt, pokład, rzecz złożona, tudzież miejsce składu.
- Depositär, *ob. Verwahrer.*
- Depositen-Amt, urząd depozytowy. *D-Gebühr (Zähl-geld)*, składowe, depozytowe. *D-Gelder*, pieniądze depozytowe *v.* w skład sądowy złożone. *D-Schein*, kwit depozytowy.
- Deprecation; *ob. Abbitte.*
- Depuriren, *eine Realität von den Lasten*, oczyścić z długów realność.
- Deputat, ordynaryja (dla urzędników), dodatek do płacy (np. w drzewie).
- Deputation, deputacyja, wysłannictwo.
- Deputirter, deputat, wysłannik, poseł.
- Derelictę, rzecz opuszczona, porzucona, bez właściciela, opuścizna.
- Derivativ, *ob. abgeleitet.*
- Derogationsclausel, zastrzeżenie derogacyjne (uchylające, znoszące).
- Descendenten, zstępni.
- Deserteur, dezertę, zbieg wojskowy.
- Desertion, zbiegostwo, dezercyja.
- Deservit der Advocaten, *ob. Honorar.*
- Detail, szczegół.
- Detailausführung, wywód szczegółowy, wykonanie z wszystkimi okolicznościami.
- Detailbestimmung, oznaczenie szczegółowe.
- Detailhandel, handel cząstkowy, drobiazgowy.
- Detailinstruction, instrukcyja szczegółowa.
- Detailverkauf, sprzedaż cząstkowa, drobna.
- Detention, 1) dźwierzanie;—
2) przytrzymanie, areszt.
- Detentionshaus, dom więzienny, areszt inkwizycyjny.
- Deterioration, nadniszczenie, niszczenie, styranie.
- Determinatiou, rozwaga.
- Deutscher Orden, zakon kawalerów niemieckich.
- Devinculiren, znieść ostrzeżenie (na papierach obiegowych).
- Devinculirung der Unterthansoctava, zniesienie oktawy, zwolnienie z oktawy.
- Devisen, weksle płatne za granicą.
- Devolution, 1) *eines Rechtes*, przejście prawa;— 2) *eines Beneficiums*, w *Pr. kośc.* dewolucyja (prawo obsadzenia beneficyjum w pewnych

razach przez wyższą władzę duchowną).	Dienstbar, służebny (grunt, człowiek).
Diäten, dzienna płaca, dyjurne, dyjety.	Dienstbarkeit, służebność, <i>ob. Servitut.</i>
Diätenklasse, klasa urzędu.	Dienstbeflissen, skory, gorliwy w służbie, służbisty.
Dictiren, 1) dyktować; — 2) <i>eine Strafe d.</i> , wymierzyć <i>v.</i> wyznaczyć karę.	Dienstbote, sługa, służący, s-ca.
Dicasterium, władza, dykasteryja.	Dienstbotenordnung, urządzenie klasy służących.
Dieb, złodziej.	Dienstbuch, książka służbowa.
Diebsbande, banda złodziejska.	Diensteid, przysięga służbowa; <i>hat den D. in meine Hände abgelegt</i> , złożył, wykonał przysięgę przedemną.
Diebsgenosse, spółnik kradzieży.	Diensteifer, gorliwość, pilność w służbie.
Diebshandwerk, złodziejstwo.	Diensteintritt, objęcie służby.
Diebsschlüssel, <i>ob. Die-trich.</i>	Dienstentlassung, oddanie ze służby, odprawa.
Diebssprache, gwara złodziejska.	Dienstfähigkeit, zdolność, zdatność do służby,
Diebstahl, kradzież.	Dienstfrau, służbodawczyni, pani.
Dienst, służba; <i>in D. treten</i> , wejść w obowiązek, w służbę, zaciągnąć się w służbę (wojskową), pójść w służbę; <i>D. anbieten</i> , ofiarować usługę, służby swoje.	Dienstfreundlich, uprzejmie, <i>es wird d. ersucht</i> , uprasza się, wzywa się uprzejmie.
Dienstabträglich, szkodliwy w służbie, z uszczerbkiem służby.	Dienstgang, tryb służby.
Dienstalter, dawność, czas służby.	Dienstgeber, służbodawca, pan.
Dienstangelegenheit <i>v. Dienstgeschäft</i> , interes służbowy, urzędowy.	Dienstgebrecchen, uchybienie służbowe.
Dienstaustritt, wyjście ze służby.	Dienstgehalt, zasługi, płaca, pensja.
	Dienstgeheimniss, tajemnica urzędowa.
	Dienstgesinde, czeladź.

Dienstgratiale, łaskawy chleb.	Dienstverwaltung, zarząd służbowy.
Dienstherr, służbodawca, pan.	Dienstverwendung, 1) użycie do służby; — 2) zachowanie się w służbie.
Dienstkathegorie, klasa, kategoryja służbowa.	Dienstzeichen, znak służbowy.
Dienstleistung, czynność służbowa, pełnienie służby, służba, posługi, usługa.	Dienstzeit, czas służby.
Dienstliste, lista służbowa (spis powołanych na przyszłych).	Dienstzeugniss, świadectwo służbowe.
Dienstlohn, zasługi.	Dienstzweig, gałąź służby.
Dienstlos, bez służby, bez urzędu.	Dietrich, wytrych.
Dienstmann, posługacz.	Differenzgeschäft, umowa o różnicę kursu.
Dienstmiete, najem usług, roboty.	Diffessionseid, <i>ob. Eid.</i>
Dienstordnung, porządek służbowy.	Dilatorische <i>Einwendung</i> , ekscpepcja zawieszająca, odwłoczna, zarzut zawieszający, odwłoczny.
Dienstpflicht, obowiązek służenia, powinność służbowa.	Dimission, uwolnienie ze służby, dymisyja.
Dienstpragmatik, przepis służbowy, pragmatyka.	Dingen, najmować, <i>gedungener Arbeiter</i> , robotnik najęty, najemnik.
Dienstreglement, regulamin służbowy.	Dinglich, <i>d-es Recht</i> , prawo rzeczowe.
Dienstreise, podróż służbowa.	Diöces, dyjecezyja.
Diensttaxe (<i>Karenntaxe</i>), taksa od płacy urzędowej.	Diöcesansynode, synod dyjecezalny.
Diensttreue, wierność służbowa, w służbie.	Diplom, dyplom, dyplomata (akt).
Dienstverhältniss, stosunek służbowy.	Diplomat, dyplomata (biegły w rzeczach dyplomacyjnych lub sprawujący interes dyplomacyjne).
Dienstverleihung, nadanie posady, urzędu.	Diplomatisches <i>Corps</i> , <i>ob. Corps</i> .
Dienstverrichtung, sprawowanie służby.	Direct, prosto, wprost, bezpośrednio, <i>d-e Steuer</i> , po-
Dienstvertrag, kontrakt służbowy.	

- datek bezpośredni (stały), *ob. Steuer.*
- Direction, dyrekcya, kierownictwo. *Eisenbahn - D., Polizei D.,* dyrekcya kolei żelaznej, policyi, *ob. t. Leitung.*
- Directive, instrukcyja, wskazówka.
- Diriment, *ob. entscheidend.*
- Dirne, nierządnicza.
- Disciplin, karność, karcenie, porządek.
- Disciplinarbehandlung, postępowanie dyscyplinarne, porządkowo-karne.
- Disciplinärerkenntniss, orzeczenie porządkowo-karne, dyscyplinarne.
- Disciplinargewalt, władza karcenia, karność służbowa.
- Disciplinärlich, dyscyplinarny, porządkowo-karny, w drodze karcenia, karności służbowej. *Jdn discipl. behandeln,* postąpić z kim drogą porządkowo-karną, dyscyplinarną; *Jmd wurde d. behandelt,* ktoś uległ postępowaniu porządkowo-karnemu, dyscyplinarnemu.
- Disciplinarrath, rada (senat) porządkowo-karna, dyscyplinarna.
- Disciplinarstatut, statut porządkowo-karny, dyscyplinarny.
- Disciplinarstrafe, skarcenie, kara porządkowa.
- Disciplinarvergehen, przestępstwo porządkowo-karne, dyscyplinarne.
- Disciplinarverhandlung, rozprawa porządkowo-karna, dyscyplinarna.
- Disciplinarvorschrift, przepis porządkowo-karny.
- Discontiren, *w ogóln.* odtrącać, odrachować, *w szczególn.* dyskontować (płacić weksel przed terminem płatności za potrąceniem procentu).
- Disconto *v. Esconto,* przedpłata wekslu (zapłata przed terminem płatności z potrąceniem pewnego procentu). *D. v. E. Bank,* bank skupowy.
- Discretionär, zostawiony do woli, np. *etwas der d-en Gewalt des Richters überlassen,* pozostawić do woli, do oceny sędziego.
- Discretionstage *v. Respecttage,* dni uwzględnione, dni respektowe.
- Discussion, roztrząsanie, rozważanie, rozbiór przy rozprawach.
- Dispensation, dyspensacyja, indult, uwolnienie od czego.
- Disponibel, rozrządzalny np. majątek, rozporządzalny, np. urzędnik.
- Disponibilität, rozrządzalność, rozporządzalność.
- Disponiren, *über Geld,* roz-

- rządzić, zarządzać pieniędzmi, majątkiem.
 Disposition, dyspozycja, rozrządzenie, zarządzenie, *den Beamten zur D. stellen*, oddać urzędnika do rozporządzenia.
 Dispositionsfähig, mający prawo rozrządzania.
 Dispositionsfähigkeit, zdolność rozrządzania.
 Dispositionsmaxime, zasada rozrządzalności.
 Dissident, innowierca, różnowierca.
 Dissimulation, zatajenie (choroby).
 Distanzwechsel, wymiana zamiejscowy.
 Distrikt, *ob. Bezirk*.
 Distribution, *ob. Vertheilung*.
 Diurne, *ob. Taggeld*.
 Diurnist, *ob. Tagschreiber*.
 Dividende, dywidenda, zysk do podziału, zysk udziałowy.
 Document, *ob. Urkunde*.
 Documentiren, opatrzyć dowodami, udowodnić.
 Dolmetsch, tłumacz.
 Dolus, 1) zamiar, wina umyślna; — 2) podstęp.
 Domäne, dobra skarbowe, narodowe, królewskie.
 Domcapitel, kapituła.
 Domestikalfond, fundusz krajowo-stanowy.
 Domicil, 1) zamieszkanie, siedziba, miejsce zamieszka-
- nia; — 2) umiejscowienie (w prawie wekslowém).
 Domicilat, wskazany w wekslu umiejscowionym.
 Domiciliren, zamieszkiwać, być osiadłym.
 Domicilirter Wechsel, weksel umiejscowiony.
 Domicilirung, (*eines Wechsels*), umiejscowienie (wekslu).
 Dominical, dworski.
 Dominium, 1) zwierzchność gruntowa; — 2) własność.
 Donation, *ob. Schenkung*.
 Doppelehe, dwużeństwo.
 Dorfgemeinde, 1) gmina wiejska; — 2) gromada.
 Dotal, posagowy. *D-system*, rząd posagowy (w stosunkach małżeńskich); *D-klage*, skarga o posag; *D-versprechen*, przyrzeczenie posagu.
 Dotation, uposażenie, wyposażenie.
 Dreigliederig, troisty, *d-ger Instanzenzug*, troista instancja, trzy stopnie instancyj.
 Drillinge, trojaki, trojęta.
 Dringen, *in Jdn*, nalegać na kogo, *auf etwas d.*, nastać na co.
 Dringend, *adv* pilno, *adj.* 1) *dringende Ursache*, przyczyna nagląca; — 2) *d-de Gefahr*, niebezpieczeństwo grożące; — 3) *d-der Ver-*

- dacht*, mocne podejrzenie, *Durchlaufende Empfänge*,
d-de Inzicht, mocny poszlak. *w Kas.* wpływy przechodnie
 Dritte Person, *ob. Person.* (nie zmieniające stanu kasy
 Drittura, *a, (unmittelbar)*, — ile powzięto, tyle wy-
 bezpośrednio.
 Drohung, groźba, *gefährliche* *Durchlaufende Post, w*
D., niebezpieczna pogroźka, *Rach.* pozycyja pobieżna
 odgrażanie. (przez rachunki przeprowa-
 dzona).
 Druck, druk. *D-schrift, D-*
werk, pisma, dzieła druko- *Durchmarsch*, przemarsz,
 wane, druki. przechód (wojska).
 Duell, *ob. Zweikampf.* *Durchschnitt*, 1) przekrój,
 Duplik, duplika. przecięcie; — 2) średnia
 Duplikat, duplikat, drugi ilość, średnia miara, *im D-*
 egzemplarz, drugi okaz. *te*, średnią miarą.
 Duplo, *in*, w dwóch egzem- *Durchschnittliches Ein-*
 plarzach, w dwóch okazach, *kommen*, średni dochód
 na dwie ręce. *Durchschnitts-Berechnung*,
 Durchschnittliches *Ein-* średnie obliczenie *v.* w śre-
 Durchschnittliches *Ein-* dnięj mierze.
 Durchschnittliches *Ein-* *Durchschnittsertrag*,
 Durchschnittliches *Ein-* dochód średni.
 Durchschnittliches *Ein-* *Durchschnittspreis*, śre-
 Durchschnittliches *Ein-* dnia cena.
 Durchschnittliches *Ein-* *Durchsuchung*, rewizyja,
 Durchschnittliches *Ein-* przeszukanie, przejrzanie,
 Durchschnittliches *Ein-* przetrząsanie.
 Durchschnittliches *Ein-* *Durchweg*, przechód, przej-
 Durchschnittliches *Ein-* ście.
 Durchschnittliches *Ein-* *Durchwegs*, bez wyjątku,
 Durchschnittliches *Ein-* w ogólności, zawsze.
 Durchschnittliches *Ein-* *Durchzugsgut, ob. Durch-*
 Durchschnittliches *Ein-* *fuhr.*
 Durchschnittliches *Ein-* *Dürftigkeit*, niedostatek.
 Durchschnittliches *Ein-* *Dynastie*, dynastyja, rodzi-
 Durchschnittliches *Ein-* na panująca.

E.

- Ebenbürtig; 1) rodzony (brat); — 2) równorodny, równego rodu.
- Echt, 1) prawdziwy, istotny; — 2) niewadliwy, np. *e-r Besitz*, posiadanie niewadliwe, godziwe.
- Echtheit, prawdziwość, istotność; *E. der Urkunde*, prawdziwość dokumentu.
- Edict, edykt, wezwanie przez pisma publiczne.
- Edictalaufforderung *v. Edictalvorladung*, wezwanie, zapozwanie edyktalne (przez pisma publiczne).
- Edictalverfahren, postępowanie edyktalne.
- Editionspflicht, obowiązek wydania rzeczy.
- Effect, skutek.
- Effecten, 1) ruchomości, sprzęty; — 2) papiery obiegowe.
- Effectiv, rzeczywisty, istotny.
- Effectuiren, *ob. Vollziehen*.
- Ehe, małżeństwo, *Civil E.*, m. cywilne; *obligatorische Civil E.*, m. cywilne obowiązkowe; *eventuelle v. Nothcivil E.*, m. cywilne z konieczności, z potrzeby; *clandestine E.*, m. potajemne; *consumirte E.*, m. spełnio-
- ne; *convalidirte E.*, m. uznione; *gemischte E. (Mischehe)*, m. mieszane; *Gewissensehe*, m. wedle sumienia; *morganatische E. (Ehe zur linken Hand — ins Blut aber nicht ins Gut)*, m. salickie, na lewą rękę; *präsumirte E.*, m. domniemane; *E. durch Procuration*, m. przez zastępcę zawarte; *E. auf dem Todtenbette*, m. na łożu śmiertelném zawarte; *unstandesmäßige E. (Missheirath, disparagium)*, m. nierówne, nie według stanu zawarte; *vermeinte E. (putative, Schein E.)*, m. dobrej wiary, rzekome; *wilde E.*, pożycie na wiarę, *ob. Concubinat*; *zweifache E.*, dwużeństwo.
- Eheaufgebot, zapowiedź, ogłoszenie małżeństwa.
- Eheband, związek, węzeł małżeński.
- Ehebrecher, cudzołożnik.
- Ehebruch, cudzołstwo, *ein-facher E.*, c. jednostronne, *doppelter E.*, c. obustronne, *qualificirter E.*, c. kwalifikowane.
- Ehecontract *v. Ehevertrag*, umowa małżeńska, kontrakt małżeński.

Eheerklärung, <i>feierliche E.</i> , uroczyste zezwolenie na małżeństwo.	Eheverbot, zakaz zawarcia małżeństwa.
Ehegemeinschaft, spólność małżeńska.	Eheverkündigung, <i>ob. Eheaufgebot.</i>
Ehegericht, sąd małżeński.	Eheversprechen <i>v. Eheverlöbniss</i> , zaręczyny, zrę-kowiny.
Ehegesetz, ustawa małżeń-ska.	Eheweib, małżonka.
Ehehinderniss, przeszkoda do małżeństwa, <i>trennendes E.</i> , p. zrywająca, p. ważności; <i>verbietendes E.</i> , p. tamująca, zakaz zawarcia małżeństwa; <i>auflösbares (dispensables)</i> , p. usuwalna; <i>unauflösbares</i> , nieusuwalna.	Ehewerber, oblubieniec, na-rzeczony.
Ehelich, prawy, ślubny, <i>e-e Kinder</i> , dzieci ślubne, prawego łoża, prawe.	Ehrenacceptation, <i>ob. Acceptation.</i>
Ehelichen, pobrać się, ożenić się, pójść za mąż.	Ehrenamt, urząd honorowy, bezpłatny.
Ehelos, bezżenny.	Ehrenbeleidigung, obelga.
Ehelosigkeit, bezżenność.	Ehrenbürger, obywatel honorowy.
Ehepacten, umowa małżeńska co do majątku, kontrakt przedślubny, intercyza.	Ehrenflagge, bandera honorowa.
Ehepflicht, powinność małżeńska.	Ehrengeld, <i>Ehrensold v. Honorar</i> , chesne (adwokatów, profesorów, doktorów).
Eheregister, akta <i>v. księgi</i> małżeńskie.	Ehrenmitglied, członek honorowy.
Ehescheidung, rozdział małżonków, separacja.	Ehrenrecht, prawo honorowe.
Ehestand, stan małżeński, małżeństwo.	Ehrenrührig, obelżywy, krzywdzący sławę, uwłaczający czci.
Ehetrauung, ślub, pobłogosławienie małżeństwa.	Ehrenzahlung, zapłata przez wyręczenie.
Ehetrennung, rozwód.	Ehrenzeichen, oznaka, ozdoba honorowa.
Eheungültigkeits-Erklärung, uznanie nieważności małżeństwa.	Ehrfurcht, cześć, uszanowanie.
	Ehrlos, beczesny, bez czci, beieczny.
	Ehrlosigkeit, beieczność.
	Eichamt (<i>Eichungsamt</i>), urząd miar i wag.

- Eichbeamte, urzędnik miarowy.
- Eichen, porównać, sprawdzać miarę i wagę.
- Eichordnung, porządek sprawdzania miar i wag.
- Eichung, porównanie, sprawdzanie miary i wagi.
- Eichungskommission, komisya miar i wag.
- Eichungsnormale, wzory miar i wag.
- Eichwesen (*Eichungswesen*), sprawdzanie miar i wag.
- Eid, przysięga; *Versicherung* (*Betheuerungs*) — *Versprechungs E.*, pr. stwierdzająca — przyrzekająca; *freiwilliger* — *nothwendiger* — *verabredeter E.*, pr. dobrowolna — nakazana (z urzędu) — umowna; *Haupt* (*Schieds*) *E.*, pr. stanowcza; *Erfüllungs E.*, pr. uzupełniająca; *Schätzungs E.*, pr. szacunkowa, na ilość; *Offenbarungs* (*Manifestations E.*, *eidliche Angabe*), pr. wyjawienia; *Armuthseid*, pr. na ubóstwo; *Diffessionseid*, pr. nieprzyznania pisma; *angebotener E.*, pr. ofiarowana; *aufgetragener* (*zugehobener*) *E.*, pr. wskazana; *zurückschiebbarer E.*, pr. odkazalna; *Wahrheits E.*, pr. na prawdę (*des Wissens*, pr. na wiadomość, *des Nichtwissens*, pr. na niewia-
- domość); *Glaubens E.*, pr. mniemania; *Reinigungseid*, pr. oczyszczająca; *einen E. ablegen*, wykonać, złożyć przysięgę, przysiądz; *den E. anbieten*, ofiarować przysięgę; *den E. abnehmen*, przysięgę odebrać; *den E. auftragen v. zuschieben*, wskazać przysięgę; *den E. zurückschieben*, przysięgę odkazać, zdać; *einen reinen E. schwören*, przysięgać szczerze, rzetelnie; *einen E. erlassen*, odpuścić przysięgę.
- Eidbrüchig, łamiący, naruszający przysięgę, wiarołomny.
- Eidesablegung, wykonanie, złożenie przysięgi.
- Eidesablehnung, nieprzyjęcie przysięgi, odrzucenie, odmówienie wykonania przysięgi.
- Eidesanbietung, ofiarowanie przysięgi.
- Eidesantretung, zgłoszenie się do przysięgi.
- Eidesbruch, złamanie, naruszenie przysięgi.
- Eidesfähig, zdolny do przysięgi.
- Eidesformel, rota przysięgi.
- Eidespflicht, *unter E.*, pod obowiązkiem przysięgi, *Jdn in E. nehmen*, obowiązać kogo przysięgą.
- Eidesstatt, *an E.*, zamiast przysięgi; *eidesstädtiges Bekenntniss*, wyjawienie ze sku-

tkiem przysięgi (z podpisem w miejsce przysięgi).	E i g e n t h u m (podmiot. i przedm.), własność; (przedmiot.) właścizna; <i>beschränktes</i> — <i>unbeschränktes E.</i> , w. ograniczona — nieograniczona; <i>volles</i> — <i>getheiltes E.</i> , w. zupełna — podzielona; <i>Ober</i> — <i>Nutzungs E.</i> , w. główna — użytkowa; <i>Miteigenthum</i> , wspólna; <i>Geisteseigenthum</i> , w. umysłowa; <i>belehntes E.</i> , własność lenna.
Eidesurkunde, akt (wykonanej) przysięgi.	E i g e n t h ü m e r, właściciel.
Eidlich, pod przysięgą; <i>eine e-e Angabe, Angelobung</i> , oświadczenie, zaręczenie pod przysięgą, <i>etwas e. erhärten</i> , stwierdzić co przysięgą.	E i g e n t h ü m l i c h, 1) właściwy; — 2) własny; <i>die Sache hat e-e Merkmale</i> , rzecz ma właściwe cechy; <i>das Haus gehört ihm e.</i> , dom jest jego własny.
Eigen, 1) własny (do kogo należący), <i>sich etw. e. machen</i> , przywłaszczyć, przyswoić sobie co; — 2) <i>eigener Wechsel</i> , weksel osobisty.	E i g e n t h ü m l i c h k e i t, własność.
Eigenberechtigt, własnowolny, własnowładny.	E i g e n t h ü m s k l a g e, skarga o własność.
Eigenberechtigung, własnowolność, własnowładność.	E i g e n t h ü m s r e c h t, prawo własności, własnictwo.
Eigenhändig, własnoręcznie.	E i g e n t l i c h, właściwie.
Eigenlöhner, w <i>Gór.</i> kopalcz.	E i g n e n s i c h, z u v. f ü r e t w a s, 1) być zdatnym, nadawać się do czego; — 2) stanowić, <i>die That e-t sich zum Verbrechen</i> , czyn ten stanowi zbrodnię.
Eigenmacht, samowola, samowolność.	E i l b o t e, goniec.
Eigenmächtig, samowolnie.	E i l g u t, przesyłka pospieszna.
Eigennutz, chciwość (zysku), interes (własny), prywatna.	E i l w a g e n, szybkowóz.
Eigennützig handeln, działać interesownie, w widokach osobistych.	E i l z u g, pociąg pospieszny.
Eigens, umyślnie, szczególnie, wyraźnie, <i>es ist ihm e. aufgetragen worden</i> , wyraźnie mu to nakazano, szczególnie mu to polecono.	E i n a n t w o r t e n, przyznać, przysądzić, <i>Jdm die Verlassenschaft e.</i> , przyznać komu
Eigenschaft, przymiot, własność.	
Eigenschaftstabelle, ob. <i>Qualificationstabelle.</i>	

- spadek (sądownie), *eine Forderung e.*, przysądzić należytość (drogą egzekucyi).
- Einantwortung, przyznanie (spadku), przysądzenie (należytości drogą egzekucyi).
- Einantwortungsdekret, dekret przyznania spadku, dekret przysądający należytość (drogą egzekucyi).
- Einbändige Geschwister, dzieci przyrodnie, *ob. t. bändig*.
- Einbegleitungsbericht, raport z opinią, konkomitatywa.
- Einbegreifen, włączyć w co, umieścić w czém, *die ganze Forderung, die alte Schuld einbegriffen, beträgt....* cała należytość, mieszcząc w niej i dawny dług, wynosi....
- Einbegriff, włączenie w co, umieszczenie w czém, *mit E. der Kosten*, łącznie v. razem z kosztami.
- Einbekennen, 1) przyznać, — 2) wyjawić; *eine Schuld e.*, przyznać dług; *den Ertrag e.*, wyjawić dochód.
- Einbekenntniss, wykazanie, wyjawienie, fasyja.
- Einberufen, wezwać, powołać, zwoływać.
- Einberufungsedikt, edykt zwoławczy, powołujący.
- Einbeziehen, włączyć, policzyć w co; *die Kosten nicht einbezogen*, bez włączenia v. nie licząc kosztów.
- Einbrechen, włamać się, dostać się gwałtownie, *die Diebe sind eingebrochen*, złodzieje włamali się, dobyli się, wkradli się przemocą.
- Einbringen, 1) podawać, wnosić, *eine Klage, ein Gesuch bei Gericht e.*, skargę, prośbę do sądu podać v. wniesić; — 2) ściągać, egzekwować, *eine Forderung e.*, ściągnąć należytość; — 3) dostawić, dostarczyć, *einen Verbrecher e.*, dostawić zbrodniarza; — 4) przynosić w zysku, dochód czynić, *das Gut bringt soviel jährlich ein*, wieś rocznie tyle przynosi dochodu.
- Einbringlich, uiszczalny, pewny, wypłacalny, *e-e Forderung*, wierzytelność uiszczalna.
- Einbringlichkeit, uiszczalność, pewność, wypłacalność.
- Einbringung, *zur E. der Forderung*, celem ściągnięcia, wyegzekwowania należytości, na satysfakcją należytości.
- Einbruch, wtargnięcie gwałtowne, *Diebstahl mittelst E.*, kradzież z włamaniem.
- Einbürgern, *Jdn.*, nadać komu obywatelstwo; *sich e.*,

- (co do miast) przyjąć obywatelstwo miejskie; (co do kraju) osiedlić się.
- Einbürgerung, nadanie obywatelstwa, inkolat.
- Eincassiren, odbierać pieniądze, powziąć do kasy, *einen Wechsel e.*, odebrać walutę wekslową.
- Eindrängen, *sich*, wdzierać się, *sich in ein Amt e.*, wdrzeć się, wkreślić się na urząd.
- Eindringen, wtargnąć, najść.
- Eindringlich *v. eindringend*, usilny; *e-e Vorstellung*, usilne przedstawienie; *e-er Verstand*, przenikliwy rozum; *e-e Rede*, mowa dobitna.
- Einfach, 1) pojedynczy; *einfache Gebühr*, opłata pojedyncza; — 2) prosty, *e-e Uebertretung*, proste przestępstwo; *die Sache ist einfach*, rzecz prosta.
- Einfahren, 1) *w Górn. in die Grube e.*, spuścić się, wejść do kopalni; — 2) *w Żegl.* zawinąć do portu.
- Einfahrer, *w Górn.* wjezdnik.
- Einfall, *gewaltsamer E. in fremdes Gut*, najście na cudzą własność, najazd.
- Einfinden, *sich vor Gericht*, stawić się w sądzie, stanąć przed sądem.
- Einfordern, *eine Zahlung*, wymagać zapłaty, dopomi-
- nać się o zapłatę, *Steuern e.*, wybierać podatki.
- Einfrieden, ogrodzić, obwieścić; otoczyć (rowem, płotem i t. p.).
- Einfriedung, ogrodzenie, otoczenie np. rowem, okopami.
- Ein fuhr, przywóz, *bei E. einer Waare*, przy wprowadzeniu towaru.
- Ein führen, 1) *ein Gesetz e.* zaprowadzić ustawę; — 2) *Jdn in den Besitz e.*, wwiązać, wprowadzić kogo w posiadanie, intromitować, *Jdn in ein Amt e.*, wprowadzić kogo w urządowanie, *die Waare e.*, wprowadzać towar.
- Ein fuhr gesch äft, *ob. Importgeschäft.*
- Ein fuhr gut, towar przywozowy.
- Ein fuhr handel, handel przywozowy.
- Ein fuhr schein, karta przywozu.
- Ein fuhr ung, wprowadzanie, *in den Besitz*, wprowadzenie w posiadanie, wwiązanie, intromisyja, *E. eines Gesetzes*, wprowadzenie ustawy. *E-gs-Gesetz, Patent, Verordnung*, ustawa wprowadzająca.
- Ein fuhr verbot, zakaz przywozu.
- Ein fuhr zoll, cło wchodowe.
- Eingabe, podanie.
- Eingang, 1) wchód, wejście,

- den Zoll beim E. der Waare entrichten*, cło przy wchodzie towaru opłacić; — 2) wstęp, *im E. auseinandersetzen*, na wstępie wyłuszczyć.
- Eingangsgut, towar przywozowy.
- Eingangssatz, wstęp, rzecz wstępna, ustęp początkowy.
- Eingangszoll, cło wchodowe.
- Eingealtert, zastarzały, *e-e Trunkenheit*, nałogowe pijaństwo.
- Eingebrachtes, wniosek (żonin), *ob. Illata et invecta*.
- Eingeborner, rodak, krajowiec.
- Eingehen, 1) *auf etw.*, przystać na cc; — 2) *einen Vertrag e.*, wejść w umowę, zawrzeć umowę; — 3) *eine Bedingung e.*, zgodzić się na warunek, przyjąć warunek; — 4) *ein Geschäft e.*, wdać się w interes; — 5) *ein Gewerbe, eine Wirthschaft geht ein*, rzemiosło, gospodarstwo ustaje, upada; — 6) *das Geld geht in die Kasse ein*, pieniądze wpływają do kasy; — 7) *in die Sache e.*, wejść w rzecz, rozpatrzyć się w rzeczy.
- Eingekauft, *e-e Bauerngründe*, zakupne grunta chłopskie.
- Eingesessen, *ob. ansässig*.
- Eingeständniss, przyznanie.
- Eingestehen, wyznać, przyznać się, *das Verbrechen e.*, przyznać się do zbrodni.
- Eingreifen, *in Jds Rechte e.*, naruszać cudze prawa, wdzierać się w cudze prawa, targnąć się na cudze prawa.
- Eingreifend, *e-e Massregel*, środek dzielny, silny, *e-e Strafe*, kara dotkliwa.
- Eingriff, *in fremdes Eigenthum*, naruszenie cudzej własności, targnięcie się na cudzą własność.
- Einhalten, wstrzymanie, zatrzymanie, zastanowienie, *E. thun*, tamę położyć, przeszkodzić.
- Einhalten, 1) *mit der Auszahlung e.*, zwłóczyć, wstrzymywać wypłatę; — 2) *die Bedingung e.*, dotrzymać warunku, *die Frist e.*, dotrzymać, dopilnować terminu, *die Frist der Zahlung e.*, uścić się na terminie; — 3) *den Voranschlag e.*, trzymać się budżetu, preliminarza.
- Einhängigen, doręczyć, wręczyć.
- Einhängigungsschein, dowód doręczenia.
- Einheben, *eine Gebühr*, pobierać, ściągać należytość.
- Einhebung *v. Einbringung*, pobór, ściągnięcie, odbieranie.

- Einheimisch, krajowy, domowy, swojski, tubylec, tu-tejszy.
- Einheit, jedność.
- Einheitlich, jednolity (np. państwo).
- Einhellig, zgodnie, jedno-myślnie, jednogłośnie.
- Einholen, 1) *ein Gutachten*, zasięgnąć zdania; — 2) *einen Rath e.*, poradzić się; — 3) *eine Bewilligung e.*, starać się o zezwolenie; — 4) *einen Flüchtling e.*, ująć zbiega.
- Einig, zgodny, *e. sein*, zgadzać się, *über einen Handel e. werden*, ugodzić się, do-bić targu.
- Einkauf, wkupno, zakupno.
- Einkaufsgeld, wkupne.
- Einkerker, uwięzić, osa-dzić w więzieniu.
- Einkerkerung, osadzenie w więzieniu.
- Einkindschaft, zrównanie dzieci (pod względem dzie-dziczenia).
- Einklagen, *sein Recht*, do-chodzić sądownie prawa swe-go, *den zugefügten Schaden e.*, poszukiwać sądownie szkody.
- Einklang, zgodność, *im E-e*, zgodnie.
- Einkleidung, *einer Nonne*, obłóczyny.
- Einkommen, *um etwas e.*, prosić o co, *um eine Stelle e.*, podać się na posadę, u-biegać się o posadę.
- Einkommen, *sb.* dochód.
- Einkommensteuer, podatek od przychodu, podatek dochodowy.
- Einkömmling, *ob. Ankömmling*.
- Einkünfte, dochód.
- Einlage, 1) *w Pr. handl.* wkład; *E. der Firma*, wykaz firmy handlowej; — 2) *w grach* stawka; — 3) wykaz hipoteczny, np. *diese Realität hat eine bücherliche E.*, realność ta ma swój wykaz hipoteczny, *hat keine E.*, nie jest znana w hipotece.
- Einlagsbogen, 1) lista wkładek; — 2) arkusz dodatkowy (np. w podaniach).
- Einlagsschein, 1) świadectwo wkładkowe (w stowarzyszeniu); — 2) kartka loteryjna.
- Einlangen, *eingelangt*, podano (do dziennika), nadeszło.
- Einlassen, *sich in einen Streit*, wdać się w spór (*littem contestare*); *Einlassung in einen Streit*, wdanie się w spór; *sich auf ein Geschäft einlassen*, wdać się w interes.
- Einlaufen, 1) nadejść, wpły-nąć; — 2) *ein eingelaufener Wechsel*, weksel nadesłany.
- Einlegen, 1) złożyć, włożyć w co, *die Originalien bei der Inrotulirung der Akten*

- e., złożyć, załączyć pierwo-
pisma przy spisie aktów;—
2) *die Berufung e.*, odwo-
łać się; — 3) *Soldaten e.*,
wprowadzić załogę.
- Einleiten, rozrządzić, roz-
począć, *ein Strafverfahren*
e., wytoczyć, rozpocząć, za-
rządzić postępowanie kar-
ne, *einen Rechtsstreit e.*,
rozpocząć sprawę, wprowa-
dzić rzecz na drogę sądo-
wą, *es ist das Nöthige ein-
zuleiten*, co należy zarzą-
dzić *v.* przedsięwziąć.
- Einleitung, *des Strafver-
fahrens*, wytoczenie, rozpo-
częcie, zarządzenie postę-
powania karnego.
- Einliefern, dostawić, wnieść,
Geld in die Kasse e., wnieść
pieniądze do kasy, *einen*
Verbrecher e., dostawić zbro-
dniarza.
- Einlogirung, umieszczenie.
- Einlösen, wykupić (np. za-
staw), ściągnąć do kasy.
einen Wechsel e., zapłacić
weksel.
- Einlöser, *w Górn.* wykupnik
(urzędnik zajmujący się wy-
kupem złota lub srebra wy-
tworzonego).
- Einlösungsamt, urząd wy-
kupniczy.
- Einlösungsrecht, prawo
wykupna *v.* wykupu.
- Einlösungsschein, bilet
wykupny, wymienny.
- Einmahnen, upomnieć się,
eine Schuld gerichtlich e.,
pozwać o dług.
- Einmischung, zacier.
- Einmengen *v.* *einmischen*,
wmięszać się.
- Einmischung, *v.* *Einmi-
schung*, wmięszanie się do
czego.
- Einmiethen, *ob.* *miethen*.
- Einmüthig, jednomyślnie.
- Einnahme, 1) pobór, po-
bieranie podatków; — 2)
dochód, przychód; — 3)
wzięcie, zdobycie (miejsca,
twierdzy).
- Einnahmebuch, księga
przychodów.
- Einnahmsgebühr, należy-
tość do poboru.
- Einnahmskasse, kasa po-
borowa.
- Einnehmer, poborca.
- Einpfarren, do parafii przy-
łączyć; *der Eingepfarrte*,
parafjanin.
- Einquartiren, kwaterować,
wstawiać żołnierzy, wyzna-
czyć leże.
- Einquartirung, kwateru-
nek, wstawienie żołnierzy,
danie leży. *E-sillet*, palet
kwaterniczy, wstawienniczy.
- Einrathen, doradzać.
- Einrathen, *sb.* doradzanie,
auf E. des Ministeriums,
po wysłuchaniu rady mini-
strów, *über E. des Vormun-
des*, na przedstawienie opie-
kuna.
- Einräumen, 1) *ein Befug-*

- niss, dać upoważnienie, upoważnić; — 2) *die Hypothek e.*, zezwolić na hipotekę, *das Recht e.*, przyznać prawo, *die Servitut e.*, dozwolić służebności; — 3) *ein Vorrecht e.*, odstąpić pierwszeństwa.
- Einrechnen, wrachować, wliczyć w co.
- Einrechnung, wrachowanie, wliczenie, *E. in den Erbtheil*, wliczenie w schedę, *E. in den Pflichttheil*, policzenie na zachówek.
- Einrede (*auf die Klage*), 1) obrona, odpór, odpowiedź (na pozew); — 2) *ob. Einwendung*.
- Einreichungs-Protokoll, dziennik podawczy.
- Einreihen, umieścić, zamieścić, wliczyć, *unter die Bürger e.*, zamieścić w rzędzie obywateli, *ins Militär e.*, wziąć, oddać do wojska.
- Einrichtung, urządzenie.
- Einrichtungsstücke, sprzęty.
- Einrollen, zapisać na rekruta.
- Einrücken, 1) *etw. in eine Zeitung*, umieścić co w gazecie; — 2) *zur Truppe e.*, stawić się do szeregu.
- Einrückung zur Truppe, stawienie się do szeregu.
- Einrückungsgebühr, należność za umieszczenie w gazecie.
- Einsam, osobny, odosobniony, samotny, *e-e Absperung*, areszt samotny.
- Einschalten, *ob. Einrücken*.
- Einschärfen, przykazać surowo, mocno zalecić.
- Einschiffen, 1) wpłynąć okrętem; — 2) włożyć na okręt (towar), *sich e.*, wsiąść na okręt.
- Einschiffen, *sb.* ładowanie na okręt.
- Einschlägig, styczność, związek mający, *die e-gen Behörden*, właściwe władze, *e-e Vorschriften*, przepisy odnośne, odpowiednie.
- Einschleichen, *sich in den Besitz*, wkraść się w posiadanie, *es haben sich viele Missbräuche eingeschlichen*, wiele się nadużyć wkradło, wśliznęło, wcisnęło, *der Dieb hat sich eingeschlichen*, złodziej się zakradł.
- Einschliessen, 1) *die Belege*, załączyć dowody; — 2) *eine Stadt e.*, opasać, obsaczyć miasto wojskiem, *die Ortschaft ist im Zollgebiete eingeschlossen*, ta wieś mieści się w obwodzie cłowym.
- Einschliesslich v. mit Einchluss, włącznie.
- Einschluss, *im E. einschliessungsweise*, w załączeniu.
- Einschränkung der persönlichen Freiheit, ścieśnienie v. ograniczenie osobistej

- wolności, *ohne E.* bez ograniczenia.
- Einschreibbuch, księga wpisu, wpisowa.
- Einschreibegeld v. *Einschreibgebühr*, wpisowe, opłata od wpisu.
- Einschreiten, 1) *ämtlich*, działać z urzędu; — 2) *bittlich e.*, wnieść prośbę; — 3) *für Jdn e.*, wstawić się za kim, zastąpić kogo w czém, działać w jego imieniu, *in einer Rechtssache e.*, wmięszać się, wuijść do sporu; — 4) *um ein Amt, einen Dienst e.*, starać się o urząd, o służbę.
- Einschwärzen, *sich e.*, wkraść, przekradać się, *eine Waare e.*, przemycać towar.
- Einsehen, wejrzeć, wglądać, *die Akten e.*, przejrzeć akta.
- Einseitig, jednostronny, *e. verbindlicher Vertrag*, kontrakt jednostronnie obowiązujący, *e-ge Geschwister*, dzieci przyrodne.
- Einsetzen, 1) *einen Erben*, ustanowić dziedzica, *Jdn zum Aufseher, zum Erben e.*, ustanowić kogo dozorcą, dziedzicem; — 2) *Jdn wieder in sein Eigenthum, in den vorigen Stand e.*, przywrócić kogo do własności, do pierwotnego stanu.
- Einsetzung *in den vorigen Stand*, restytucyja, przywrócenie do pierwotnego stanu.
- Einsicht, *der Originalien*, przejrzanie, przegląd pierwotnych v. oryginałów, *zur allgemeinen E.*, każdemu do przejrzania, *gegen Freilassung der Abschrift und E.*, pozwalając przejrzeć (akta) i robić (z nich) odpisy.
- Einsprache v. *Einspruch*, opozycja, sprzeciwienie się, protestacyja, *E. erheben*, sprzeciwiać się, protestować, *E. bei der Ehe*, tamowanie małżeństwa.
- Einstandsrecht, *ob. Nähe-recht, Vorkaufsrecht.*
- Einstehe, *für Jdn v. etw.*, 1) ręczyć za kogo, za co; — 2) obstawać za kim, za czém.
- Einstellen, 1) zaniechać, *die Voruntersuchung e.*, zaniechać śledztwa; — 2) wstrzymać, zawiesić, *das Erscheinen einer Druckschrift e.*, zawiesić, wstrzymać wydawanie pisma, *die Zahlungen e.*, wstrzymać, zawiesić wypłaty, nie płacić; — 3) *etw. in die Rechnung e.*, wpisać co do rachunku; — 4) *sich e.*, stać się.
- Einstellung, wstrzymanie, zawieszenie, zaniechanie, *auf die E. des Erscheinens einer Druckschrift erkennen*, orzec zawieszenie v. wstrzymanie pisma.

- Einstellungsbeschluss, uchwała zaniechania (śledztwa).
 Einstimmen, zgadzać się, przystawać na co.
 Einstimmig, jednogłośnie, jednomyślnie, jednozgodnie.
 Einstimmigkeit, jednomyślność, jednozgodność.
 Eintheilung, podział.
 Eintrag, ujma, szkoda, krzywda, *Jdm E. thun*, o szkodę kogo przyprawić, uszczerbek przynieść, sprawić.
 Eintragen, 1) wnieść, wpisać, wciągnąć; — 2) przynosić dochód, *in die öffentlichen Bücher e.*, wpisać, wciągnąć do ksiąg hipotecznych, intabulować, *die Rechtssache in die Rolle, den Register e.*, wpisać sprawę na wokandę, do rejestru.
 Eintragung, wniesienie, wpisanie, wciągnięcie, *E-sgebühr*, wpisowe; *grundbücherliche E.*, wpisanie, wniesienie, wciągnięcie do ksiąg hipotecznych.
 Eintreffen, 1) *in einen Ort*, przybyć dokąd; — 2) *die Bedingung ist eingetroffen*, warunek nastąpił, spełnił się, ziścił się.
 Eintreiben, *Abgaben, Schulden, eine Geldstrafe*, ścigać, egzekwować podatki, długi, karę pieniężną.
 Eintreten, 1) *in Jds Reich*, wstąpić w czyje prawa, *ins Amt e.*, wstąpić w urzędowanie, rozpocząć zawód urzędniczy; — 2) *die Bedingung ist eingetreten*, warunek nastąpił, spełnił się, ziścił się; — 3) *er ist in das... Jahr eingetreten*, rozpoczął rok...; — 4) *das Strafverfahren hat einzutreten*, postępowanie karne ma być przedsiębiorzone.
 Eintritt, wchód, wstęp, przystęp, *E. der Waaren*, wchód towarów.
 Eintrittsgeld, wstępne.
 Einverleiben, 1) wcielić; — 2) *in die öffentlichen Bücher e.*, zapisać v. wciągnąć do ksiąg hipotecznych, zaintabulować, zahipotekować.
 Einverleibung, 1) wcielenie; — 2) wpisanie do ksiąg hipotecznych, zahipotekowanie, zaintabulowanie.
 Einverleibungsclausel, klauzula hipoteczna.
 Einverleibungsgebühr, należytość v. opłata od zaintabulowania, wpisowe.
 Einvernehmen, przesłuchać.
 Einvernehmen, *sb.* 1) zgodność, porozumienie, zniesienie się; — 2) przesłuchanie, np. *das Justizministerium hat im E. mit dem Finanzministerium verordnet*, ministerstwo sprawiedliwości po zniesieniu się

- z ministerstwem skarbu rozporządziło, *E. der Zeugen*, przesłuchanie świadków.
- Einverständlich mit Jdm, w znowie, w porozumieniu z kim.
- Einverständniss, zgoda, porozumienie się.
- Einverstehen, *sich mit Jdm*, porozumieć się z kim.
- Einwanderer, wchodźca, przybysz.
- Einwandern, przybyć do kraju, przywędrować.
- Einweihung, poświęcenie.
- Einweisen Jdn in ein Amt, wprowadzić kogo na urząd, *in die Güter*, wprowadzić kogo do dóbr, wwiązać w dobra, intronizować.
- Einwenden, czynić zarzut, zarzucać komu lub przeciw czemu.
- Einwendung, zarzut, ekscypcyja, *E. des nicht zugezählten Geldes*, zarzut nie wyliczonej sumy; *E. der Theilung und Vorausklage*, zarzut podziału długu i pierwszeństwa w zapoznaniu.
- Einwilligen, zezwolić, przyzwolić, przystać na co.
- Einwilligung, zezwolenie, przyzwolenie, przystanie na co.
- Einwirken, *auf Jdn, auf etwas*, wpływać na kogo lub na co.
- Einwohner, mieszkaniec.
- Einwurf, zarzut. *Einwerfen*, zarzucać komu co.
- Einzel, pojedynczo, z osobna, *die Vollmacht ist von jeder e-en Partei zu unterschreiben*, pełnomocnictwo podpisane być winno przez każdą z osobna stronę. *Ins E-ne eingehen*, zapuszczać się w szczegóły.
- Einzelbestimmung, ustanowienie pojedyncze, szczegółowe, osobne.
- Einzelhaft, areszt osobny, odosobniony.
- Einzelgericht, sąd pojedynczy, (niekolegijalny).
- Einzelrichter, sędzia samoistny.
- Einziehen, 1) *Jds Vermögen*, zabrać na skarb, skonfiskować czyj majątek, *eine Verlassenschaft vom Staate als erblos e.*, zająć na skarb spadek bezdziedziczny v. opuściał; — 2) *ściągnąć, Kassenanweisungen e.*, ściągnąć asygnacje kasowe; — 3) *in eine Wohnung e.*, wprowadzić się do mieszkania; — 4) *einen Dieb e.*, pojąć, pochwycić złodzieja; — 5) *Nachrichten e.*, powziąć wiadomości.
- Eisenbahn, droga v. kolęj żelazna.
- Eisenbahn-Betrieb, *ob. Betrieb, E-Unternehmung, ob. Unternehmung, E-Verkehr, ob. Verkehr.*

Eisenbergwerk (<i>Eisenbruch</i>), kopalnia żelaza.	Eminente Majorität der Stimmen, przeważna większość głosów.
Eisenerz, ruda żelazna.	
Eisenhammer, kuźnica, hamernia.	Eminenz, wysokość.
Eisernvieh, inwentarz żelazny żywy; <i>E-vertrag</i> , pacht żelazny.	Emissär, wysłaniec, nasłaniec, emisaryjusz.
Elementarschaden, kłeska żywiołowa, elementarna.	Emission, der Banknoten, puszczanie w obieg banknotów.
Elenchus, spis, rejestr. <i>Expeditis-E.</i> , elench (arkusz ekspedycyjny).	Emolumente, korzyści, emolumenta.
Eliminirung einer Summe, wyłączenie, usunięcie, wyrzucenie sumy.	Empfang, odebranie, otrzymanie, przyjęcie; <i>w Rach.</i> wpływ, percepta; <i>in E. nehmen</i> , odebrać, przyjąć.
Eltern, rodzice.	Empfangbar, przyjmowalny.
Elternlos, sierota, sierocy.	Empfangs-Bestätigung, <i>E-Recepisse</i> , <i>E-Schein</i> , poświadczenie odbioru.
Elterntheil, jedno z rodziców, rodzic lub rodzica.	Empfangsjournal, dziennik odbiorczy.
Elusion des Gesetzes, obejście prawa.	Empfangspost, pozycja wpływu.
Emancipation, wyswobodzenie, usamowolnienie (z niewoli, poddaństwa); <i>E. aus der väterlichen Gewalt</i> , ob. <i>Entlassung</i> .	Empfangsurkunde, 1) dowód odebrania; 2) <i>w Rach.</i> dowód wpływu.
Emballage, opakowanie.	Empfangsvorschreibung, ob. <i>Vorschreibung</i> .
Embargo, ambargo, areszt położony na okręt lub towar okrętowy, zamknięcie portu.	Empfangen, 1) otrzymać, odebrać; — 2) przyjąć; — 3) począć, zająć w ciężę.
Embarquement, ob. <i>Ein-schiffen</i> .	Empfänger, odbiorca.
Embryo, embryon, zarodek, zapłodek.	Empfangnahme, der Waare, wzięcie towaru.
Emerit v. Emeritirter, wysłużony.	Empfängniss, poczęcie.
Emigrant, wychodźca, wychodzień, emigrant.	Empfehlungs-Brief, <i>E-Schreiben</i> , list polecający, pismo przyczynne.

- Empfindlicher *Nachtheil*, szkoda dotkliwa.
- Emphyteusis, emfiteuza.
- Emphyteut, emfiteuta.
- Emphyteutischer *Vertrag*, kontrakt emfiteutyczny.
- Empören, podburzać, rokoszyć, buntować, rokoszować.
- Empören *sich*, powstawać, rokoszyć się, bunt podnieść, buntować się.
- Empörer, powstaniec, rokoszanin, buntownik.
- Empörung, powstanie, rokosz, zaburzenie.
- End- w *złożonych* końcowy, ostateczny, np. *E-Ausweis*, wykaz ostateczny, *E-Entscheidung*, stanowcze rozstrzygnięcie, *Endzweck*, cel ostateczny.
- Endemisch, swojski, krajowy, endemiczny.
- Endflächenmasstab, miara końcowa.
- Endgiltig, stanowczy.
- Endgiltiger *Vergleich*, ugoda stanowcza.
- Endlich, *in e-er Erledigung*, załatwiająco ostatecznie.
- Endossiren, *ob. indossiren*.
- Endurtheil, wyrok stanowczy (w przeciwstawieniu do *Beurtheil*, wyroku przedstanowczego).
- Engagement, przyjęcie obowiązku, służby, zaciągnięcie się (do wojska), zamówienie.
- Engagiren, przyjąć kogo (do obowiązku, do służby), zamówić, *sich e.*, zobowiązać się, przyjąć zobowiązanie.
- Enkel, wnuk, *E-in*, wnuczka, *E-sohn*, prawnuk.
- Enquête, komisja rozeznawcza.
- Enrollirt, nowozaciężny.
- Entartung, zwyrodnienie, wyrodzenie się.
- Entäussern, zbyć, pozbyć, sprzedać, *sich eines Rechtes e.*, pozbyć się, zrzec się prawa.
- Entäusserung, zrzeczenie się, pozbycie.
- Entbehren, mieć *v.* znosić niedostatek czego, zbywać na czém, obywać się bez czego.
- Entbehrlich, zbyteczny.
- Entbehrung, obywanie się bez czego, niedostatek czego.
- Entbinden, *Jdn seiner Pflicht e.*, uwolnić kogo od obowiązku, *von der Instanz e.*, uwolnić od winy, uwolnić dla braku dowodów.
- Entbindung, porodzenie, rozwiązanie. *E-skosten*, koszt połogu.
- Entdecken, *ein Verbrechen*, wykryć zbrodnię, *ein Geheimniss*, wyjawić tajemnicę.
- Entdeckung, odkrycie, wykrycie, wyjawienie.
- Entehren, zhańbić, zniewa-

- żyć, zniesławić, *eine weibliche Person e.*, zesromocić, zhańbić, zbezczęścić kobietę.
- Entehrende *Handlung*, czyn hańbiący.
- Entehrungsurtheil, wyrok odsądzający od czci i sławy.
- Enteignen, *Jdn einer Sache*, wyzuc kogo z własności czego, wywłaszczyć go.
- Enterben, 1) *w Praw. cyw.* wydziedziczyć; — 2) *w Górn.* podglębiać.
- Enterbung, wydziedziczenie.
- Entfallen, 1) upaść, ustać, *np. der Grund der Verordnung entfällt*, powód *v.* przyczyna tego rozporządzenia ustaje; — 2) przypaść *np. es entfällt ein Theil auf ihn*, część przypada na niego, *die entfallenden Interessen*, odsetki przypadające *t. j.* już należne.
- Entfernen, oddalić, usunąć.
- Entfernt, odległy.
- Entfernung, 1) oddalenie, usunięcie, *np. vom Amte*, od urzędu; — 2) *E. (Distanz)*, odległość.
- Entfesseln, zdjąć więzy; *e-lt*, wyuzdany, rozkieszany, rozpasany.
- Entfliehen, uciec, ujsć, wymknąć się, *vor der Strafe e.*, uniknąć kary ucieczką.
- Entfliehung, ucieczka.
- Entfremden, odstręczyć, *ob. t. entwenden.*
- Entführen, 1) *(mit Gewalt)*, porwać, wykraść; — 2) *(mit List)* uwieść.
- Entführer, uwodziciel, wykradca.
- Entführte, uwiedziona, wykradziona (osoba).
- Entführung, uwiedzenie, porwanie, wykradzenie.
- Entgang, *des Gewinnes*, ubytek, utrata zysku; *e-gener Gewinn*, stracone korzyści.
- Entgegen, przeciwko, przeciwnie, *np. dem Gesetze e. handeln*, postępować, działać przeciwko ustawie, *e. sein*, być przeciwnym, przeciwzić się komu lub czemu. *E-setzen, e-stellen*, stawiać, wnosić co naprzeciw czemu, *dem klägerischen Begehren die Einwendung der Verjährung e-stellen*, zasłaniać się przedawnieniem przeciw żądaniu powoda; *im e-gesetzten Falle*, w razie przeciwnym. *E-nehmen eine Bittschrift*, przyjąć prośbę. *E-sehen der Erledigung*, oczekiwać załatwienia. *E-standen*, być na przeszkodzie, na zawadzie.
- Entgegnung, *ob. Erwiederrung.*
- Entgehen, *der Strafe*, ujsć, uniknąć kary, *heimlich e.*, ujsć potajemnie.
- Entgelt, odpłata, *ohne E.*,

- bezpłatnie, darmo, bez wynagrodzenia.
- Entgeltlich, odpłatnie, za wynagrodzeniem, *e-er Vertrag*, kontrakt odpłatny, pod tytułem obciążającym.
- Enthalten, 1) zawierać, zamknąć w sobie, mieścić w sobie, *e. sein*, mieścić się, zawierać się, być zawartem w czém, np. *diese Summe ist schon in der früheren e.*, suma ta mieści się już w poprzedniej; — 2) *sich e.*, wstrzymać się od czego, unikać czego, *sich der Abstimmung e.*, wstrzymać się od głosowania.
- Enthaltung, wstrzymanie się od czego.
- Entheben, uwolnić, *Jdn einer Arbeit, eines Amtes e.*, uwolnić kogo od roboty, od urzędu.
- Enthebungs-Urkunde, pismo uwolnienia od służby, dymisyja.
- Entheiligung, zgwałcenie, znieważenie (święta).
- Entien v. Entitäten, ob. *Grundbuchskörper*.
- Entkommen, ujsć, uciec, *aus dem Gefängnisse e.*, uciec z więzienia, *dem Gefängnisse e.*, ujsć więzienia, t. j. uchronić się od więzienia przez ucieczkę.
- Entkräften, zwałcić, pozbawić mocy, *der Verdachtgrund ist e-et worden*, po-
- szlak zwałtony został u. u. padł.
- Entkräftung, zwałcenie, pozbawienie mocy.
- Entkräftigungsgrund, koliczność zwałlająca (poszlaki, dowody).
- Entlassen, 1) uwolnić, wypuścić na wolność; — 2) *ein Kind aus der väterlichen Gewalt e.*, usamowolnić; — 3) *Jdn des Dienstes e.*, odprawić, usunąć, oddalić kogo ze służby.
- Entlassschein, świadectwo uwolnienia.
- Entlassung vom Amte, usunięcie, oddalenie od urzędu, złożenie z urzędu, *bedingte E.*, (*des Sträfings*), uwolnienie warunkowe (skazańca).
- Entlasten, uwolnić od ciężaru, *das Conto e.*, odpisać z rachunku, wymazać z rachunku.
- Entlastung, uwolnienie od ciężarów, oczyszczenie z zarzutu.
- Entlastungscapital, ob. *Entschädigungskapital*.
- Entlastungsgrund, okoliczność oczyszczająca, uniewinniająca.
- Entlastungsschriften, pisma oczyszczające, uniewinniające.
- Entlastungszeuge, świadek za obwinionym v. uniewinniający.
- Entledigen, 1) uwolnić od

- czego np. *sich seiner Schulden e.*, uwolnić się od długów, pozbyć się długów; — 2) dopełnić, wykonać np. *sich eines Auftrages, einer Pflicht, einer Verbindlichkeit e.*, dopełnić zlecenia, powinności, zobowiązania się, *sich des Versprechens e.*, wywiązać się z przyrzeczenia; — 3) załatwić np. *sich seiner Geschäfte e.*, załatwić swe interesa.
- Entleihen, zapożyczyć się, wziąć od kogo tytułem pożyczki.
- Entlehnner, zapożyczający się, zaciągający pożyczkę.
- Entleiben, życie odebrać.
- Entleihen, *Entleiher, ob. entleihen, Entlehnner.*
- Entlohn (remuneriren), wynagrodzić za co, zapłacić.
- Entlohnung, zapłata, wynagrodzenie.
- Entmanner, rzezaniec, trzebieniec.
- Entnehmen, powziąć wiadomość, wyrozumieć np. *man kann daraus e.*, z tego się okazuje, *daraus kann entnommen werden*, ztąd można poznać.
- Entrepreneur, *ob. Unternehmer.*
- Entreprise, *ob. Unternehmung.*
- Entrichten, *eine Steuer, eine Summe, Zinsen*, zapłacić podatek, sumę, odsetki, uiścić się z opłaty, opłacić.
- Entsagen, zrzec się.
- Entsagung, zrzeczenie się.
- Entschädigen, wynagrodzić, nagrodzić szkodę.
- Entschädigung, wynagrodzenie, nagrodzenie szkody.
- Entschädigungs-Ausmittlung, wyrachowanie wynagrodzenia.
- Entschädigungs-Bürge, poręczyciel wynagrodzenia, ręczyciel regresowy.
- Entschädigungs-Capital, kapitał wynagrodzenia (indemnizacyjny).
- Entschädigungs-Pauschale, wynagrodzenie ryczałtowe.
- Entschädigungs-Rente, dochód z wynagrodzenia (indemnizacji).
- Entschädigungs-Verhandlung, rozprawa w przedmiocie wynagrodzenia.
- Entscheiden, 1) rozstrzygnąć, rozwiązać, rozsądzić spór; — 2) postanowić, *hierüber e-t das Gericht*, w tym przedmiocie albo o tém stanowi sąd, *sich für etwas e.*, zdecydować się na co.
- Entscheidend, rozstrzygający, stanowczy, *e-e Stimme*, głos stanowczy, *e-e Umstände*, okoliczności stanowcze, rozstrzygające.
- Entscheidung, rozstrzygnięcie, rozsądzenie, wyrok, decyzja, rozstrzyg, rozwiązanie.

- Entscheidungsgründe, motywa, powody, zasady wyroku, decyzji.
- Entschieden, 1) stanowczo, pewno, niewątpliwie; — 2) *e-e Streitsache*, sprawa osądzona.
- Entschlagen, *sich eines Gegenstandes e.*, pozbyć się, uwolnić się od czego, *sich eines Zeugnisses e.*, wyłączyć się od zeznawania, od świadectwa.
- Entschliessung, *allerhöchste*, najwyższe postanowienie.
- Entschluss, postanowienie, *einen E. fassen*, powziąć myśl, postanowić, *man kann zu keinem E-e gelangen*, nie można się zdecydować.
- Entschuldigen, uniewinniać, tłumaczyć, usprawiedliwiać kogo z czego; *sich e.*, tłumaczyć, usprawiedliwiać się z czego, *sich mit Unkenntniss des Gesetzes e.*, wymawiać, zasłaniać się niewiadomością ustawy.
- Entschuldigung, wymówka, usprawiedliwienie, *E. des Ausbleibens*, usprawiedliwienie niestawiennictwa.
- Entschuldigungsgrund, przyczyna wymawiająca, uniewinniająca, zasada usprawiedliwienia, uniewinnienia, wymówienia się.
- Entsetzen, 1) *Jdn des Amtes e.*, złożyć, oddalić kogo z urzędu; — 2) *eine Festung e.*, dać odsiecz.
- Entsetzung, oddalenie, usunięcie (od urzędu).
- Entsiegeln, odpieczętować.
- Entsiegelung, odpieczętowanie, odjęcie pieczęci.
- Entsprechen, 1) odpowiadać, być odpowiednim; — 2) *dem Ansuchen e.*, zadość uczynić żądaniu.
- Entsprechend, odpowiedny, stósowny.
- Entsprechung, *in E. des Ansuchens*, w zadośćuczynieniu żądaniu, w przychyleniu się do żądania, czyniąc zadość żądaniu, przychylając się do żądania.
- Entspriessen, pochodzić, (np. z rodu jakiego).
- Entspringen, 1) *aus dem Gefängnisse e.*, ujść, uciec z więzienia; — 2) pochodzić; *daraus entspringt*, ztąd wynika.
- Entstehen, 1) powstać, brać początek, wszcząć się; — 2) wynikać, *der daraus e-de Schaden*, szkoda ztąd wynika.
- Entstellen, przeinaczyć, przekręcić, wykrzywić, w fałszywém świetle przedstawić. *Jdn durch Misshandlungen e.*, zeszczyć kogo przez pobicie.
- Entthronung, detronizacja, pozbawienie tronu.
- Entvölkern, wyludnić.

- Entwaffnen, rozbroić.
- Entwährung, ob. *Gewährleistung*.
- Entwässern, osuszyć.
- Entwässerungsanlagen, zakłady osuszenia.
- Entwässerungsstollen, ob. *Erbstollen*.
- Entweichen, 1) ujsć, umknąć, zbiedz; — 2) uni-
knąć np. niebezpieczeństwa.
- Entweichung, ucieczka.
- Entweichungsversuch, usiłowanie ucieczki.
- Entweißen, w *Pr. kośc.* 1) zdjąć poświęcenie (z kogo lub z czego); — 2) profanować, skazić świętość miejsca.
- Entweihung, 1) zdjęcie poświęcenia; — 2) profanowanie, skażenie.
- Entwenden, usunąć, ściągnąć co, ukraść.
- Entwendung, usunięcie, skradzenie.
- Entwerfen, 1) układać v. projektować np. mowę, plan; — 2) spisać. *Das Gericht soll die Fragen an die Zeugen selbst e.*, sąd winien sam ułożyć pytania dla świadków.
- Entwerthen, odjąć wartość, ubezpieczyć, zbezpieczyć, *zum Theile e.*, zmniejszyć wartość.
- Entwurf, 1) projekt, plan, np. budowli; — 2) pomysł, zarys.
- Entziehen, 1) *Jdm etwas e.*,
- zabrać, usunąć, odjąć komu co; — 2) *sich der Gerechtigkeit e.*, ukrywać się przed dochodzeniem sądowém, unikać wymiaru sprawiedliwości.
- Entziffern, odczytać (nieczytelne lub tajemnicze pismo). *Einen Betrag e.*, obliczyć, wyrachować kwotę.
- Entzündbar, zapalny.
- Entzündbarkeit, zapalność.
- Entzünden, zapalać.
- Entzündlich, zapalny.
- Entzündung, zapalenie.
- Epidemie, zaraza, choroba panująca, epidemija.
- Epilepsie, padaczka.
- Equipage, 1) ekwipaż, powóz z końmi; — 2) w *Wojšk.* bagaże, przybory, obłogi; — 3) w *Maryn.* służba i żołnierze okrętowi, czeladź okrętowa.
- Equipiren, oporządzić, uzbroid, wyekwipować.
- Equipirung, oporządzenie.
- Equivalent, ob. *Äquivalent*.
- Erachten, uważać, poczytywać np. *der Umstand wird für überflüssig e-t*, okoliczność tę uważa, poczytuje się za zbyteczną.
- Erachten, *sb. nach meinem E. v. meines E-s*, podług mego zdania, mniemania.
- Erb (w złożonych znaczy często) dziedziczny.
- Erbadel, szlachectwo, szlachta dziedziczna.

- Erbanfall, otwarcie spadku. Erblasser, spadkodawca.
 Erbberechtigter, uprawniony do spadku. Erblos (o osobach) bezdziedziców, bezdzietny, bezpotomny; (o rzeczach) bezdziedziczny, opuściły, *e-es Gut*, majątność opuściła, puściżna, kaduk.
 Erbe, dziedzic, spadkobierca.
 Erbe (*Erbschaft*), dziedzictwo, spadek.
 Erbeigen, dziedziczny.
 Erbeinsetzung, ustanowienie dziedzica.
 Erben, dziedziczyć, brać spadek.
 Erbfähig, mogący dziedziczyć, zdolny do dziedziczenia.
 Erbfolge, następstwo (dziedziczenia), sukcesyja, *testamentarische E.*, n. testamentowe; *gesetzliche E.*, n. ustawowe; *Intestat E.*, n. beztestamentowe; *Noth E.*, n. przeciwtestamentowe, konieczne; *er hat sich nach der gesetzlichen E. erbserklärt*, zgłosił się do spadku, przyjął spadek według prawne-go następstwa.
 Erbfolger, następca, sukcesor.
 Erbgenosse, spółdziedzic, spółsukcesor.
 Erbgerechtigkeit, *ob. Erb-recht*.
 Erbgrund, rola, grunt dziedziczny.
 Erbgut, dziedzictwo, majątek dziedziczny, dziedzina.
 Erbietten, *sich zu schwören e.*, oświadczyć gotowość do przysięgi.
 Erbland, kraj dziedziczny. Erblösung, bezdziedziczność.
 Erbmasse, masa spadkowa.
 Erbbordnung, porządek dziedziczenia.
 Erbpacht, dzierżawa wieczysta.
 Erbpächter, dzierżawca wieczysty.
 Erbpachtzins, czynsz dzierżawno-wieczysty.
 Erbprinz, następca tronu.
 Erbrechen, *eine Thür*, wyłamać drzwi, *ein Siegel e.*, oderwać, naruszyć pieczęć.
 Erbrecht, prawo dziedziczenia, prawo spadkowe (nauka lub przepisy o spadkach).
 Erbsache, rzecz spadkowa.
 Erbsannahme, *ob. Erbserklärung*.
 Erbsantretung, objęcie spadku.
 Erbschaft, dziedzictwo, spadek.
 Erbschaftsannahme, *ob. Erbsannahme*.
 Erbschaftsantheil, scheda, część spadku.
 Erbschafts-Ausschlagung, *v. Ablehnung*, zrzeczenie się spadku.
 Erbschafts-Gläubiger, wie-

rzyciel spadku. (Inne złożone <i>ob. pod Erbs-</i>).	Erdgeschoss, dół budynku, mieszkanie poziome, parterowe.
Erbschafts Kauf, kupno spadku.	Erdichten, wymyślić, zmyślić.
Erbschafts Klage, skarga o dziedzictwo.	Erdrosselung, zduszenie, (np. powrozem).
Erbschleicher, wdzierca w dziedzictwo.	Erection, <i>ob. Gründung, Stift.</i>
Erbseinantwortung, <i>ob. Einantwortung.</i>	Ereigniss, wydarzenie, zdarzenie, przypadek.
Erbserklärung, oświadczenie przyjęcia spadku, przyjęcie spadku.	Ererben, odziedziczyć, dziedzictwem <i>v.</i> spadkiem nabyć.
Erbsinteressent, uczestnik spadku.	Erfahrung, doświadczenie, <i>in E. bringen</i> , dowiedzieć się.
Erbsteuer, podatek spadkowy.	Erfindung, wynalezienie, wynajdowanie, wynalazek.
Erbstollen, sztolnia ściekowa, także powietrzna.	Erfliessen, <i>ein Urtheil ist erflossen</i> , zapadł wyrok, <i>eine Verordnung ist erflossen</i> , rozporządzenie wydane zostało, wyszło.
Erbtheil, dziedzizna, sędzida dziedziczna, część spadku, udział spadkowy.	Erfolg, skutek, wypadek, wynikłość, następność, powodzenie, np. <i>mit gutem E.</i> z dobrym skutkiem, <i>ohne E.</i> bez skutku, bezskuteczny, <i>für den E. verantwortlich sein</i> , być odpowiedzialnym za skutek, za następności.
Erbtheilung, podział, dział dziedzictwa, spadku.	Erfolgen, 1) nastąpić, wyjść, <i>ob. ergehen</i> ; — 2) tyle co <i>ausfolgen</i> , wydać.
Erbthum, dziedzictwo, dziedzizna, ojcowizna, macierzysta.	Erfolglassung, <i>ob. Ausfolgung.</i>
Erbvertrag, umowa dziedziczenia.	Erfolglos, bez skutku, bezskutecznie.
Erbzins, czynsz wieczysty.	Erfordern, wymagać, potrzebować, np. <i>die Sache</i>
Erbzinsgut, posiadłość wieczysto-czynszowa, okupna.	
Erbzinsmann, czynszownik wieczysty, okupnik.	
Erbzinsvertrag, kontrakt wieczysto-czynszowy, okupny.	
Erdfest, osadzony w ziemi, <i>erd-, nagel-, und nietfest</i> , trwale osadzony.	

- erfordert viel Umsicht*, rzecz ta wymaga wielkiej oględności, *es erfordert viel Vorsicht*, potrzeba wielkiej przeczności.
- Erforderlich**, wymagany, potrzebny, stósowny, np. *die e-en Fähigkeiten besitzen*, potrzebną zdolność posiadać, *e-e Förmlichkeiten*, wymagane, potrzebne formalności, *e-e Massregeln treffen*, chwycić się stósownych środków, *przedsięwziąć stósowne kroki*, zarządzić co z porządku rzeczy wypada.
- Erforderniss**, 1) potrzeba (to co jest do czego potrzebne); — 2) warunek, *wymóg*, *nach E. der Umstände*, według okoliczności, jak okoliczności wymagają, według wymagania okoliczności, *die E-e eines Vertrages*, warunki v. wymogi kontraktu, *eine Frist nach E. der Arbeit bestimmen*, wyznaczyć termin, jakiego robota wymaga.
- Erforschen**, wybadać, wysledzić, wywiedzieć się, poszukiwać.
- Erfüllung**, wypełnienie, wykonanie, dopełnienie, spełnienie, *E. eines Auftrags*, wykonanie polecenia, *E. einer Bedingung*, wykonanie, dopełnienie warunku, *E. eines Versprechens*, dotrzymanie przyrzeczenia, *E. ei-*
- nes Wunsches*, spełnienie życzenia, *in E. gehen*, spełnić się, zjścić się, sprawdzić się.
- Erfüllungseid**, przysięga uzupełniająca.
- Ergänzen**, uzupełnić, przydać (co), zastąpić czém, *eine Untersuchung e.*, śledztwo uzupełnić, *die Klage e.*, uzupełnić skargę, *przydać co do niej*, *den Abgang e.*, ubytek zastąpić, *e-de Verfügungen*, rozporządzenia uzupełniające, dodatkowe.
- Ergänzung**, uzupełnienie, dopełnienie, zastąpienie, *E. eines Beweises*, uzupełnienie dowodu.
- Ergänzungs - Bestimmung**, przepis uzupełniający, dodatkowy; *E-Geschworne*, przysięgły zastępca.
- Ergänzungsbezirk**, okrąg uzupełnienia (wojska).
- Ergänzungseid**, przysięga uzupełniająca.
- Ergänzungsrichter**, sędzia uzupełniający komplet.
- Ergänzungsstempel**, stempel dodatkowy.
- Ergänzungswahl**, wybór dodatkowy, uzupełniający.
- Ergebniss**, skutek, wynikiłość, wypadek.
- Ergehen**, być wydanym, zapisać, *das Urtheil ist ergangen*, wyrok został wydanym, *zapadł*, *eine Vorladung, Aufforderung e. lassen*, wydać

- wezwanie, rozkaz, *es ergeht eine Bitte an Jdn*, wnosi się prośbę do kogo.
- Ergreifen, 1) schwytać, złapać, zabrać, przejąć np. *Jdn auf der Flucht e.*, schwytać kogo podczas ucieczki; *Jdn auf frischer That e.*, złapać kogo na gorącym uczynku; *den Besitz e.*, objąć posiadanie; *die Flucht e.*, zbiedz, uciec; *eine Gelegenheit e.*, chwycić sposobność, korzyść ze sposobności; *Partei e.*, wziąć czyją stronę, ująć się za kim; *einen Rath e.*, chwycić się jakiej rady, iść za radą; — 2) wziąć się do czego, chwycić się czego; — 3) *den Rekurs e.*, założyć rekurs; — 4) *das Wort e.*, zabrać głos.
- Ergreifer, chwytacz, imacz.
- Ergreifersantheil, nagroda donosiciela.
- Ergründen, gruntownie zbadać, wysledzić.
- Erhalten, otrzymać, utrzymać, odebrać, dostać, osiągnąć, np. *die Familie e.*, utrzymywać rodzinę, *eine Waare e.*, dostać, otrzymać towar, *ein Amt e.*, dostać, otrzymać posadę, urząd, *eine Antwort e.*, odebrać, otrzymać odpowiedź, *Jdm das Leben e.*, zachować komu życie, *der Kläger erhält das Wort*, skarżący ma głos, *in der Ausübung eines Rech-*
- tes e. werden*, być utrzymanym, pozostać, utrzymać się w używaniu prawa, *sich durch Kredit e.*, stać kredytem.
- Erhaltungskosten, koszta utrzymania.
- Erhängen, *sb.* powieszenie.
- Erhärten, stwierdzić, poprzec, *mit Gründen, mit einem Eide e.*, dowodami, przysięgą stwierdzić, poprzec.
- Erheben, 1) podnosić, wynosić, wznosić, *in den Adelstand e.*, podnieść do stanu szlacheckiego; — 2) *Ansprüche e.*, rościć pretensyje, prawo; — 3) *ein Kapital e.*, podnieść kapitał, *Klagen e.*, podnieść skargi, narzekania; — 4) *einen Protest e.*, założyć, spisać protest; — 5) *Steuern, Zölle e.*, pobierać podatki, cło; 6) *statistische Daten e.*, zbierać dane (daty) statystyczne; — 7) *den Thatbestand e.*, ustanawiać istotę czynu, dochodzić istoty czynu, sprawdzać jakość czynu; — 8) *den Werth einer Sache e.*, dochodzić wartości rzeczy.
- Erheblich, stanowczy, ważny t. j. na uwagę zasługujący, gruntowny, znaczny, *nichts E-es anführen*, nic ważnego nie przywodzić, *ein e-er Umstand*, okoliczność stanowcza.

- Erheblichkeit der Gründe, stanowczość, ważność powodów.
- Erhebung, *ob. Erheben.*
- Erheiraten, otrzymać przez ożenienie, wziąć za żonę (w posagu). *E-tete Sachen*, przyżenek, wniosek żonin (wszystko co żona wnosi).
- Erheischen, *ob. erfordern.*
- Erhöhen, podwyższyć, podnieść, np. budynek, płacę, podatek i t. p.
- Erholen, *sich an einer Person v. Sache*, powetować strategię na kim lub na czém, *sich Raths bei Jdm e.*, rady czyjój zasięgnąć, radzić się kogo.
- Erinnern, przypomnieć, wspomnieć o czém, natrącić, *Jdn an seine Pflicht e.*, przypomnieć komu powinność, *den Schuldner e.*, *ob. mahnen.*
- Erinnern, *sb. seines Wissens und E-s*, według wiedzy i pamięci.
- Erinnerung, *in E. bringen*, przypomnieć co.
- Erkaufen, 1) *etw.*, kupić co; — 2) *Jdn e.*, przekupić kogo.
- Erkennbar, dający się poznać.
- Erkennen, 1) *seine Schrift*, uznać pismo za swoje, *Jdn für schuldig e.*, uznać kogo winnym; — 2) *auf den Eid e.*, dopuścić przysięgę wyrokiem; — 3) *über etw. e.*, wyrokować, orzec o czém; *für v. zu Recht e.*, orzec, postanowić.
- Erkenntniss, wyrok, orzeczenie.
- Erkenntnissrichter, sędzia wyrokujący.
- Erkenntnissverfahren, postępowanie rozpoznawcze.
- Erklären, 1) *ein Gesetz*, objaśnić, tłumaczyć ustawę; — 2) *für grossjährig e.*, uznać pełnoletnim; — 3) *zum Nachfolger e.*, ustanowić, mianować swoim następcą; — 4) *seinen Willen e.*, oświadczyć swoją wolę, *sich für oder gegen etwas e.*, oświadczyć się za czém lub przeciw czemu, *sich über etwas e.*, oświadczyć się względem czego.
- Erklärung, oświadczenie, deklaracja, objaśnienie, wytłumaczenie, *E. des letzten Willens*, rozporządzenie ostatniej woli. *Waaren-E.*, deklaracja towarów.
- Erkundigen, *sich*, dowiadywać v. wywiadywać się o co u kogo.
- Erkundigung, dowiadywanie, wywiadywanie się, *E-en einziehen v. einholen*, zasiągnąć wiadomości.
- Erlag der Caution, złożenie kaucyi, zaręki; *gerichtlicher E.*, złożenie do sądu.

- Erlagsgebühr, składowe, depozytowe.
- Erlagsschein, poświadczenie złożenia.
- Erlauss, 1) reskrypt, rozporządzenie; — 2) *E. der Abgaben, Schuld, Strafe*, uwolnienie od podatków, długu, kary v. darowanie, odpuszczenie takowych, *E. von der Schuld*, część długu darowana v. odpuszczona.
- Erlassen, 1) *eine Verordnung*, wydać rozporządzenie; — 2) *Jdm den Eid e.*, uwolnić kogo od przysięgi; — 3) *die Schuld, die Strafe e.*, darować dług, odpuścić karę.
- Erlassung einer Verordnung, wydanie rozporządzenia.
- Erlauben, pozwolić, zezwolić.
- Erlaubniss, pozwolenie, zezwolenie.
- Erlaubt, dozwolony, godziwy.
- Erlaucht, Jaśnie Wielmożny.
- Erläuterung, wyjaśnienie, objaśnienie (ustawy, rachunku).
- Erledigen, *einen Bericht, ein Gesuch*, załatwić raport, prośbę, *ein e-tes Amt, eine e-te Stelle*, opróżniony urząd, opróżniona posada.
- Erledigung, *hiemit erhält der Bericht seine E.*, przez to załatwionym zostaje ra-
- port, *in E.*, w załatwieniu, w odpowiedzi.
- Erlegen, *eine Geldsumme zu Gerichtshänden*, złożyć w sądzie kwotę pieniężną, *eine Abgabe e.*, złożyć t. j. zapłacić podatek.
- Erleger, *ob. Hinterleger*.
- Erleichtern, ulżyć, ułatwić, *e-de Bedingungen*, zwolnione, lżejsze, dogodniejsze warunki.
- Erleichterung, ulżenie, ułatwienie.
- Erleiden, ponieść, doznać, uleść czemu, *einen Schaden e.*, ponieść szkodę, doznać szkody, *ein erlittener Schaden*, poniesiona szkoda, *das Gesetz erlitt viele Veränderungen*, ustawa uległa wielu zmianom.
- Erliegen, *die Urkunden e., beim Gerichte*, dokumenty znajdują się w sądzie, *die beim Gerichte e-den Gelder*, pieniądze złożone w sądzie.
- Erlös, kwota ze sprzedaży otrzymana.
- Erlöschen, zgasnąć, wygasnąć, upaść, ustać, umorzyć się, *das Recht erlischt*, prawo gaśnie, ustaje, upada, *die Strafe, das Verbrechen erlischt*, kara, zbrodnia umarza się, *ein erloschenes Geschlecht, Recht*, wygasłe plemię, prawo.
- Erlöschung, wygaśnienie, ustanie, umorzenie, *E. des*

- Pfandrechtes, der väterlichen Gewalt*, ustanie prawa zastawu, władzy ojcowskiej, *E. des Rechtes*, ustanie, wygaśnienie prawa, *E. der Strafe, des Verbrechens*, umorzenie kary, zbrodni.
- Erlöschungsart**, sposób zniesienia, wygaśnienia, umorzenia.
- Ermächtigen**, upoważnić, umocować, upoważnić.
- Ermahnen**, 1) upominać, napomnieć; — 2) *zu etwas e.*, zachęcić do czego; — 3) *zur Ordnung e.*, wezwać do porządku.
- Ermangeln**, 1) braknąć, nie dostawać, zbywać na czém; — 2) omieszkąć, zaniedbać, *man wird nicht e. Genüge zu leisten*, nie omieszką, nie zaniedba się zadosyć uczynić.
- Ermangelung**, brak, niedostatek, *in E. pfandbarer Gegenstände*, w braku przedmiotów zajmowalnych, ulegających zajęciu.
- Ermässigen**, umiarkować, zmniejszyć (koszta procesowe), moderować.
- Ermässigung**, umiarkowanie, zmniejszenie, zmoderowanie.
- Ermessen**, sądzić, mniemać, uważać, wnioskować, domyślić się, *daraus ist leicht zu e.*, z tego łatwo wyrozumieć, domyślić się.
- Ermessen**, *sb. nach dem E. des Richters*, według uznania, ocenienia sędziego, *nach billigem E.*, według słuszności.
- Ermitteln**, *ob. ausmitteln.*
- Ermittlung**, 1) dochodzenie, wykrycie (np. majątku); — 2) oznaczenie (szkody, ceny).
- Ernennen**, mianować (sędziego, urzędnika), ustanowić kogo czém.
- Ernennung**, mianowanie.
- Ernennungsdekret**, nominacja.
- Ernennungsrecht**, prawo mianowania na urzędy.
- Erneuern**, odnowić, ponowić, wznowić, *der Bestandvertrag ist stillschweigend e-t worden*, kontrakt dzierżawy v. najmu został domyślnie v. dorozumianie wznowiony.
- Erneuerung**, odnowienie.
- Erneuerungswahlen**, nowe wybory.
- Ernst**, *sb.* 1) powaga, prawda, szczerość, rzeczywistość; — 2) surowość (w postępowaniu), *im E.*, *ernsthaft*, doprawdy, szczerze, *der Wille des Erblassers muss mit E. erklärt werden*, wola spadkodawcy oświadczona być powinna szczerze (na prawdę).
- Ernstlich**, prawdziwie, istotnie, poważnie.

- Eröffnen, otworzyć, wynurzyć, objawić, oznajmić, ogłosić, zagać np. *einen Beschluss e.*, oznajmić uchwałę, *die Berathungen, Unterhandlungen e.*, rozpocząć narady, układy, *den Konkurs e.*, ogłosić konkurs, *den Landtag, die Sitzung e.*, zagać sejm, posiedzenie.
- Eröffnung, 1) otwarcie np. upadłości; — 2) objawienie, oznajmienie, wyjawienie, wynurzenie np. zdania; — 3) ogłoszenie np. testamentu; — 4) zagajenie np. posiedzenia.
- Erörterer, roztrząsać, rozbierać, rozpoznawać.
- Erörterung, roztrząsanie, rozbieranie, rozpoznawanie.
- Erotomanie, szal miłośny.
- Erpressen, wymódcz na kim, wymusić, wycisnąć (pieniądze).
- Erpressung, wymuszenie, zdzierstwo.
- Erproben, doświadczyć, wypróbować, *erprobte Fähigkeit*, udowodniona zdolność, *erprobte Gesinnung*, doświadczony sposób myślenia.
- Erregen, 1) wzniecić, *einen Aufruhr e.*, wzniecać rozruch; — 2) wszcząć, *einen Streit e.*, wszcząć spór.
- Erreichen, dopiąć, osiągnąć, dostać się (gdzie, dokąd), osiągnąć, *ein Alter von..... Jahren e.*, dojść do lat... (dożyć pewnego wieku), *seinen Zweck e.*, dopiąć swego celu, osiągnąć cel.
- Errichten, 1) ustanawiać, założyć, utworzyć, zaprowadzić, *ein Comité, einen Verein e.*, ustanowić, zawiązać komitet, stowarzyszenie, towarzystwo, *eine Sparkasse e.*, zaprowadzić, utworzyć kasę oszczędności; — 2) spisać, sporządzić, zdziałać, *eine Urkunde, einen Vertrag e.*, spisać dokument, kontrakt.
- Ersatz, 1) wynagrodzenie, *E. eines Schadens*, wynagrodzenie v. zwrot szkody, *diesem Beamten fallen aus Anlass seiner Dienstleistung viele Ersätze zur Last*, od urzędnika przypada wiele zwrotów z tytułu jego urzędowania; — 2) dopełnienie, uzupełnienie, zastąpienie, *E. eines Abganges*, dopełnienie ubytku, *E. einer abgegangenen Mannschaft*, zastąpienie, uzupełnienie ubytku w wojsku.
- Ersatzmann, zastępca.
- Ersatzrecht, prawo do wynagrodzenia.
- Ersatzreserve, rezerwa dopełniająca.
- Ersatzrichter, zastępca sędziego.
- Erscheinen, 1) stawić się, *vor Gericht, bei der Tagsatzung e.*, stawić się w sądzie,

- na terminie; — 2) wydać, *das Gesetz ist erschienen*, ustawa została wydana; — 3) wyjść na widok, ukazać się, *das Werk wird bald e.*, dzieło wkrótce wyjdzie.
- Erscheinen**, *sb. vor Gericht*, stawiennictwo, stawienie się w sądzie.
- Erschleichen**, wyłudzić co, np. *eine Erbschaft*, spadek.
- Ersichtlich**, *e. machen*, uwidocznić.
- Ersiegen**, *im Prozess e.*, przysiąc.
- Ersitzen**, zasiedzieć, *ein Recht e.*, prawo zasiedzieć, długiem posiadaniem zaswoić, *ersessenes Recht*, prawo zasiedzeniem nabyte.
- Ersitzung**, zasiedzenie.
- Ersitzungszeit**, czas potrzebny do zasiedzenia.
- Erst**, najprzód, pierwój, dopiero, *der ersterwähnte Umstand*, wyżej wspomniona okoliczność, *die Streitgenossen sind bei demjenigen Gerichte zu belangen, welchem der in der Klage erstbenannte Beklagte untersteht*, spółników sporu należy pozwać przed ten sąd, któremu podlega pozwany w skardze najpierw wymieniony.
- Erste**, pierwszy, *der e. Richter*, sędzia pierwszej instancyi.
- Erstickung**, uduszenie (w ogólności); uduszenie (w ści-
- ślejszém znaczeniu np. przez zatkanie ust).
- Erstrichterlich**, tyczący się pierwszej instancyi, *e-es Urtheil*, wyrok pierwszej instancyi.
- Erstatten**, 1) zwrócić, *die Kosten, den Schaden, das Verlorne e.*, zwrócić komu koszta, wynagrodzić szkodę, stratę; — 2) *einen Bericht e.*, zdać, złożyć raport, *einen Vortrag e.*, zrobić przedstawienie, zdać sprawę.
- Erstehen**, *eine Sache bei der Licitation*, nabyć, kupić na licytacji (jako najwięcej dający).
- Erstehet**, nabywca na licytacji.
- Erstehungspreis**, cena wlicytowana. cena nabycia na licytacji.
- Erstgeborener**, pierworodny.
- Erstgeburt**, pierworód, pierwszy poród.
- Erstgeburtsrecht**, pierworództwo, pierworodność.
- Erstrecken**, 1) przedłużyć, *eine Frist e.*, przedłużyć, odroczyć termin; — 2) rozciągać się, *das Gesetz erstreckt sich über das ganze Land*, ustawa rozciąga się na cały kraj *v.* obowiązuje w całym kraju.
- Ersuchen**, wzywać uprzejmie.
- Ersuchschreiben**, odezwa.
- Ertappen**, zdybać, przydy-

- bać, złapać, *Jdn auf der That e.*, schwycić, złapać kogo na uczynku.
- Ertheilen, 1) udzielać, dać, nadać, *einen Titel, eine Würde e.*, nadać tytuł, godność; — 2) *einen Befehl e.*, wydać rozkaz; — 3) *eine Frist e.*, wyznaczyć, przedłużyć termin.
- Ertrag, przychód, plon, procent, intrata.
- Ertragsanschlag, wykaz, obliczenie, ocenienie przychodów.
- Ertragszweig, gałąź przychodu.
- Erträgniss, *ob. Ertrag.*
- Erwachsen, 1) nabywać, wynikać, pochodzić, *dem Kläger erwächst das Recht*, powód nabywa prawa, *ein e-er Schaden*, wynika szkoda; — 2) *in Rechtskraft e.*, przejść w prawomocność, stać się prawomocnym.
- Erwägen, rozważać, zważać, uważać, roztrząsać.
- Erwägung, *in*, zważywszy, *in Erwägung ziehen v. nehmen*, wziąć pod rozwagę.
- Erwarten, czekać na co, oczekiwać, spodziewać się czego.
- Erwählen, wybrać, obrać kogo lub co.
- Erweisen, 1) udowodnić, wykazać, dowieść, dowodzić, *etwas mit dem Eide, durch Zeugen e.*, dowodzić przy-
- sięgą, świadkami, *das wird sich e.*, to się wykaże, potwierdzi; — 2) wyświadczyć np. dobrodziejstwo, *Ehrfurcht e.*, oddać cześć, uszanowanie.
- Erweislich, dowodny, dowodliwy.
- Erweitern, 1) rozprzestrzenić, rozszerzyć, *die Grenzen, Gebäude*, granice, budynki; — 2) przedłużyć, *eine Frist e.*, termin przedłużyć, *ob. t. ausdehnen.*
- Erwerb, 1) zarobek, nabytek; — 2) nabycie (np. spadku).
- Erwerben, zarabiać, nabywać. *Ein erworbenes Recht*, nabyte prawo, *erworbenes Vermögen*, majątek dorobkowy.
- Erwerber, nabywca.
- Erwerblos, bezzarobny.
- Erwerbsfähig, zdolny do nabywania.
- Erwerbsfähigkeit, zdolność nabywania.
- Erwerbsgenossenschaft, *ob. Genossenschaft.*
- Erwerbsgeschäft, zarobkowanie.
- Erwerbsgesellschaft, spółka zarobkowa.
- Erwerbgrund, przyczyna, zasada, tytuł nabycia.
- Erwerbsmittel, sposób zarobkowania.
- Erwerbssand, stan zarobniczy, zarobkowy.

Erwerbsteuer, podatek zarobkowy.	Erzhüte (<i>Kaue</i>), jata.
Erwerbung, zarobienie, nabycie.	Erziehung, wychowanie.
Erwiedern, <i>auf etwas</i> , odpowiedzieć, odrzec.	Erziehungsanstalt, zakład wychowawczy.
Erwiederung, odpowiedź.	Erziehungsbeitrag, dodatek na wychowanie.
Erwirken, <i>etwas bei Jdm e.</i> , wyjednać, dokonać, wskórać, sprawić.	Erziehungswesen, wychowanie publiczne.
Erwürgung, zadławienie (palcami, ręką).	Erzlager, pokład kruszcowy.
Erz, kruszec, ruda; <i>taubes, mageres E.</i> , lysak; <i>zusammenhängendes, fortlaufendes E.</i> , ruda obłazgowa.	Erzmühle, młyn kruszcowy, rudomłyn.
Erzader <i>v. Erzgang</i> , żyła kruszcowa.	Erzwingen, wymusić, wymódz. <i>Erzwungene Erklärung des Gesetzes</i> , naciągane tłumaczenie ustawy.
Erzeugen, 1) spłodzić; — 2) wyrabiać. <i>Von ihm erzeugt</i> , z niego spłodzony. <i>Eine Waare e.</i> , produkować, wytwarzać, wyrabiać towar.	Erzwingung, wymuszenie.
Erzeuger, 1) producent; — 2) rodzic (ojciec).	Escomptiren, <i>ob. discontinuiren.</i>
Erzeugniss, produkt, plód, wyrób, utwór. <i>Bodenerzeugnisse</i> , ziemiopłody. <i>Kunst-erzeugnisse</i> ; dzieła, utwory sztuki <i>v. umnictwa</i> pięknego.	Esconto, <i>ob. Disconto.</i>
Erzeugungsrecht, prawo produkowania.	Escorte, 1) konwój; — 2) eskorta, straż przydana.
Erzgebirge, góry kruszcowe.	Escortiren, 1) konwojować; — 2) eskortować, odstawić pod strażą.
Erzgehalt, bogactwo, procentowość, kruszec w rudzie.	Estafette, sztafeta.
Erzhältig, rudny, zakruszony.	Etabliren, rozpocząć przemysł jaki, otworzyć, założyć sklep, handel. <i>Sich e.</i> , osiąść gdzie, sadzić się, osadzić się.
	Etablissement, zakład, założenie, siedziba. <i>Ein Handlungs-E.</i> , zakład handlowy.
	Etat, 1) poczet (urzędników); — 2) etat (dochodów i wydatków krajowych). <i>Etwas auf den E. setzen</i> , umieścić co na etacie.

Etwaig, przypadkowy, <i>e-e Ansprüche</i> , pretensyje jakieby czynić można, <i>e-er Überschuss</i> , przewyżka, jeżeliby się jaka okazała.	Excindirung, wyłączenie (z pod zajęcia).
Eunuch, trzebieniec, rzezaniec.	Excindirungsklage, skarga o wyłączenie.
Evaluation, ewaluacja, (oznaczenie urzędowe wartości monet obcych).	Excitation, przypomnienie, pobudzenie, ekscytacja.
Evaluiren, ewaluować, oznaczyć cenę <i>v.</i> wartość (pieniężną).	Excludiren, wykluczyć, wyłączyć.
Eventual-Maxime, <i>E-Prinzip</i> , zasada przezorności (w postępowaniu sądowo-cywilném, obowiązek przedstawienia od razu wszystkich okoliczności, dowodów lub obron).	Exclusion, wyłączenie, wykluczenie.
Eventualität, przypadkowość, ewentualność, trafunkowość.	Exclusive, wyłącznie.
Eventuel, wypadkowy, ewentualny, na przypadek.	Excommunication, klątwa, ekskomunika.
Eviction, <i>ob. Gewähr</i> .	Exculpation, <i>ob. Entschuldigung</i> .
Evictionsleistung, <i>ob. Gewähr</i> .	Exculpiren, <i>ob. Entschuldigen</i> .
Evidenz, jawność, widoczność.	Excusation, <i>ob. Entschuldigung</i> .
Evidenzhaltung, utrzymywanie wykazu.	Execution, egzekucyja, wykonanie, wypełnienie np. <i>E. einer Strafe</i> , wykonanie kary; <i>E. führen</i> , prowadzić, popierać e.; <i>E. führen auf bewegliche oder unbewegliche Güter</i> , na ruchomościach albo na nieruchomościach.
Ex, były, np. <i>Exdeputirter</i> , były poseł, deputowany.	Executionsfähig, mający moc wykonawczą.
Examen, popis, egzamin.	Executionsgebühren, egzekutne.
Examinand, składający egzamin.	Executionsverfahren, <i>v. Vollstreckungsverfahren</i> , postępowanie wykonawcze, egzekucyjne.
Exception, <i>ob. Einwendung</i> .	Executivgewalt, władza wykonawcza.
Excess, wybryk, eksces.	Executivprocess, postępowanie z dokumentu wiarogodnego.
Excindiren, wyłączyć.	

- Executor, 1) egzekutor; — 2) wykonawca.
 Exemplar, egzemplarz, okaz.
 Exempt, 1) wyjęty z pod... (np. jurysdykcji); — 2) uwolniony od pewnych obowiązków.
 Exemption, 1) uwolnienie; — 2) wyjęcie od powszechnego ciężaru lub ustawy.
 Exequiren, egzekwować, ścigać przymusem np. podatki.
 Exheredation, wydziedziczenie.
 Exhibent, podawca, podający.
 Exhibiren, 1) podawać (do urzędu); — 2) okazywać.
 Exhibit, podanie.
 Exhibitenprotokoll, dziennik podawczy.
 Exhibitenzahl, liczba podania.
 Exhibition, okazanie, *Exhibitionspflicht*, obowiązek okazania czego (np. dokumentu).
 Exhumiren, odgrzebać (zwłoki), wydobyć z grobu.
 Exhumation, odgrzebanie (zwłok), wydobyć z grobu.
 Exil, wygnanie, wyświecenie.
 Eximiren, wyjąć (z pod...), uwolnić (od jakiegokolwiek powszechnego ciężaru lub ustawy).
 Existenz, byt, bytność, istnienie.
 Existiren, być, istnieć.
 Exmission, wyrugowanie, wydalenie (z posiadłości).
 Exmittiren, wyrugować, wydalić.
 Ex officio, z urzędu, urzędownie.
 Expectant, *ob. Anwärter*.
 Expectanz, *ob. Anwartschaft*.
 Expediren, 1) wydać, odbyć; — 2) wyprawiać, odsyłać, ekspedycja.
 Expeditamt, ekspedytura.
 Expensen, rozchód, koszta, wydatki, ekspensa.
 Expert, znawca, świadomec, biegły.
 Explorant, badający.
 Explorat, badany.
 Exponiren, *einen Beamten*, wysłać, wysadzić urzędnika; *eine Commission e.*, wysadzić, wydelegować komisją.
 Exportation, 1) wywiezienie (kogo lub czego) z kraju; — 2) wywóz (towarów); — 3) wyprowadzenie zwłok.
 Exposition, *ob. Weglegung*.
 Express, 1) *adv.* wyraźnie, umyślnie, koniecznie; — 2) *sb. ob. Dienstmann; Expressbrief*, list przez umyślnego.
 Expromission, przejęcie cudzego długu.
 Expropriation, wywłaszczenie.
 Expropriationserkennt-

niss, orzeczenie wywłaszczenia.	Extinctive <i>Erwerbungsart</i> , nabycie przez wygaśnięcie.
Exrotulirung, exrotulacja, odbiór akt procesowych.	Extra, 1) oprócz; — 2) nadzwyczajne, bardzo; — 3) osobno.
Extabulirung, exitabulacja, wykreślenie ub wymazanie z ksiąg hipotecznych.	Extraauslagen, osobne lub nadzwyczajne wydatki.
Extensiv, rozciągly.	Extrablatt, osobny, nadzwyczajny dodatek.
Extendiren, 1) rozciągnąć; — 2) obszerniej wypracować, wyrobić.	Extract, <i>ob. Auszug</i> .
Exterritorialität, zakrajowość, <i>Recht der E.</i> , prawo zakrajowości (niezawisłość od zwierzchności i praw krajowych).	Extractionswerk, <i>w Górn. ob. Laugwerk</i> .
	Extradiren, <i>ob. Ausliefern</i> .
	Extradition, <i>ob. Auslieferung</i> .
	Extrication, <i>ob. Austragung</i> .

F.

Fabrik, fabryka, rękodzielnia.	Fachlehrer, nauczyciel pewnego przedmiotu.
Fabrikant, fabrykant, rękodzielnik.	Fachmann, znawca.
Fabrikarbeiter, robotnik, wyrobnik fabryczny.	Fachstudium, nauka zawodowa, <i>ein F. betreiben</i> , oddawać się pewnej nauce.
Fabrikat, wyrób fabryczny.	Fackelzug, obrzęd pochodniowy.
Fabrikberechtigung, konsens na fabrykę.	Faction, <i>ob. Partei</i> .
Fabrikbücher, księgi fabryczne.	Factisch, rzeczywisty, istotny, faktyczny, <i>f-er Besitz</i> , rzeczywiste posiadanie; <i>f-es Verhältniss</i> , stósunek faktyczny.
Fabrikunternehmung, przedsiębiorstwo fabryczne.	Factor, pośrednik, stręczyciel.
Fach, zawód, <i>das schlägt nicht in sein F. ein</i> , to nie należy do jego zawodu.	Factum, zdarzenie, wypadek, czyn, fakt, okoliczność.
Fachgebühr, pułkowe (opłata pocztowa od pułki).	

- Factur**, faktura, rachunek przesyłkowy (wykaz przesyłanych towarów i ich ceny).
- Facturenbuch**, księga faktur *v.* rachunków przesyłkowych.
- Facultät**, 1) fakultet, wydział (na wszechnicy); — 2) *ob.* *Fähigkeit*.
- Fähig**, *zu etwas*, zdalny, zdolny, sposobny, usposobiony do czego; *executionsfähig*, *ob.* *Execution*; *wahlfähig*, mający prawo być wybranym, wybieralny, *rechtsfähig*, mający zdolność prawną; *handlungsfähig*, zdolny do działań prawnych.
- Fähigkeit**, zdalność, zdolność, usposobienie.
- Fahne**, chorągiew, *zur F. schwören*, chorągwi *v.* do chorągwi przysiądź, *sich zur F. stellen*, stawić się do chorągwi, *die F. verlassen*, chorągiew opuścić, dezertować.
- Fahrbar**, przeprawny (gościńiec, droga, rzeka), *die Bahn ist f.*, kolej gotowa (t. j. pociąg może ruszyć), *f-er v. schiffbarer Fluss*, rzeka splawna.
- Fahren**, *etwas f. lassen*, porzucić co, zaniechać czego. *F-de Güter*, majątek ruchomy, ruchomości.
- Fahrtgebühr v. Fahrgeld** 1) taksa od jazdy, jezdne; — 2) przewozowe.
- Fahrgerechtigkeit**, prawo przewozu.
- Fahrlässigkeit**, niedbałość, niedbalstwo, zaniedbanie, *grobe F.*, wielka niedbałość.
- Fahrmann**, przewoźnik.
- Fahrnisse**, ruchomości, sprzęty domowe.
- Fahrordnung**, porządek jazdy.
- Fahrpost**, poczta wozowa.
- Fahrsendung**, przesyłka pocztowa.
- Fahrt**, *w Górn.* spuszczenie się do kopalni i wychodzenie z niej.
- Fahrten**, *w Górn.* drabinki (do schodzenia do kopalni).
- Fahrweg**, droga wozowa.
- Fahrwegrecht**, służebność drogi.
- Fall**, 1) przypadek, zdarzenie, przygoda; — 2) upadek np. do 1) *auf alle Fälle*, na wszelki przypadek, *auf jeden F.*, w każdym razie, *erforderlichen v. nöthigen Falls*, w razie potrzeby, *im F-e der Ergreifung*, w razie schwytania, *im F-e dass...*, gdyby się miało wydarzyć, że..., *gesetzt den Fall*, przypuściwszy, że..., *im widrigen F-e*, w razie przeciwnym; do 2) *F. eines Handlungshauses*, upadek domu handlowego.
- Fallen**, 1) przypaść, spadać; — 2) upaść, podpaść np.

- das Gut fiel auf den ältesten Sohn*, majątność dostała się najstarszemu synowi, przypadła na niego, *ein Handlungshaus ist gefallen*, dom handlowy upadł, zbankrutował, *das Verbrechen fällt ihm zur Last*, ciąży na nim zbrodnia, *die Preise sind gefallen*, cena spadła, *in Strafe fallen v. verfallen*, podpaść, podpadać karze, *die Wahl ist auf ihn gefallen*, wybór padł na niego, obrano go.
- Fallen, *sb. w Górn.* upad, spadek.
- Fällen, 1) *einen Ausspruch*, orzec, *ein Erkenntniss*, *ein Urtheil f.*, wydać wyrok, zawyrokować; — 2) *w Górn. das Wasser f.*, wodę spuścić, wypuścić.
- Fallfrist, termin zawity, rok zawity, prekluzyjny; *erstreckbare F.*, termin odwołacyjny, *nicht erstreckbare F.*, termin nieodwołacyjny.
- Fällig, *f-e Frist*, *Zeit*, termin, czas upłyniony, *f-es Kapital*, kapitał płatny, *f-e Zinsen*, odsetki już należne, *f-e Nutzungen*, pożytki przypaść.
- Fälligkeit, płatność.
- Falliment, *Fallissement*, upadłość, bankructwo.
- Falliren, upaść, zbankrutować.
- Fallit, bankrut.
- Falls, gdyby.
- Fallsucht, padaczka.
- Falsch, 1) fałszywy, obłudny; — 2) nieprawdziwy.
- Falscher *Eid*, krzywoprzysięstwo.
- Falschmünz er, fałszerz monety.
- Fälschung, *ob. Verfälschung*.
- Falsificat, rzecz sfałszowana.
- Familie, rodzina.
- Familiengut, 1) dobra rodzinne; — 2) powiernictwo, fideikomis.
- Familienhaupt, głowa rodziny.
- Familiennahme, nazwisko rodzinne.
- Familienrath, rada rodzinna, rodzinna.
- Familienrechte, prawa rodzinne.
- Familienstiftung, instytut, zakład rodzinny.
- Familienvater, ojciec rodziny.
- Familienverband, związek rodzinny.
- Familienverhältnisse, stosunki rodzinne.
- Fanatisiren, zapalać, w zagorzałość wprawiać.
- Fanatismus, zagorzałość, żarliwość (religijna, polityczna), fanatyzm.
- Fassen, *einen Beschluss*, uchwalić (kolegijalnie), postanowić (pojedynczo), *den Entschluss*, *den Vorsatz f.*, powziąć zamiar.

Fassion, fasyja, wyjaw majątku (do opodatkowania).	Feingehalt, ilość czystego złota lub srebra (np. w pieniądzach).
Fatiren, <i>eine Summe, ein Einkommen</i> , wyjawić, wykazać, fasyjonować dochód, sumę do podatku.	Feld, w Górn. pole t. j. część podziemna, na której się odbywa kopalnictwo; <i>ausgehauenes F.</i> , wyrobisko, zrób, <i>ob. alter Stamm, alte Baue; freies F.</i> , pole jeszcze nikomu nie nadane.
Faustpfand, zastaw ruchomy, ręczny.	Feldaufsicht, dozór polowy.
Fehler, 1) wada; — 2) błąd, omyłka, uchybienie. <i>Rechnungsfehler</i> , błąd w liczbie, omyłka rachunkowa.	Feldaufsichtspersonale, służba polowa.
Fehlerfrei, niewadliwy.	Feldbau, rolnictwo.
Fehlgeburt, pōronienie.	Felddienstbarkeit (<i>Servitut</i>), służebność wiejska, polna.
Feierlichkeit, 1) uroczystość; -- 2) <i>F-en einer Urkunde</i> , formalności dokumentu.	Feldflur, łąka, niwa.
Feiertag, święto, dzień świąteczny.	Feldfrevvel, szkodnictwo polne.
Feil, sprzedajny.	Feldfrevler, szkodnik polny.
Feilbieten, wystawić na sprzedaż.	Feldfrüchte, owoce, plody polne, zbiór z pól, ziemio-plody.
Feilbietung, wystawienie na sprzedaż, <i>ob. t. Versteigerung</i> .	Feldgut, grunt, rola.
Feilbietungsedikt, <i>F-ordnung</i> , <i>ob. Versteigerungsedict, V-ordnung</i> .	Feldhüter, polowy v. stróż polny.
Feilschaft, rzecz sprzedajna, na sprzedaż wystawiona.	Feldmark, miedza, granica.
Feilschen, targować co, targować się o co.	Feldmesser, miernik, geometra.
Feind, nieprzyjaciel.	Feldpersonale, służba polowa.
Feindschaft, nieprzyjaźń.	Feldschutzdienst, służba polowa.
Feindseligkeiten, kroki nieprzyjacielskie, <i>die F. wurden eingestellt</i> , kroki nieprzyjacielskie ustały.	Feldschutzpersonale, straż polna.
	Feldservitut, <i>ob. Felddienstbarkeit</i> .

- Feldstrecke, *ob. Mittelstrecke.*
- Feldweg, droga na pole, droga przez pole, droga polna.
- Feldwirthschaft, gospodarstwo wiejskie, polowe, rolnicze.
- Felonie, 1) felonija, wiarolomstwo (wykroczenie przeciwko zaprzysiężonym obywatelom lennika, żołnierza); — 2) w Anglii zbrodnia przeciwko państwu i społeczności cywilnej.
- Fensterrecht, służebność, światła, okna.
- Fenstersteuer, podatek od okien, okienne.
- Ferialtag, dzień wolny, ferijalny.
- Ferien, feryje, wakacje, czas wypoczynku.
- Fern, *inwiefern*, o ile, *insofern*, o tyle, *inwiefern das glaubwürdig sein dürfte*, o ileby to mogło zasługiwać na wiarę.
- Fertigen, *eine Urkunde*, podpisać dokument.
- Fertigkeit, biegłość, łatwość, wprawa, wprawność, zręczność.
- Fertigung, podpis.
- Fesseln, kajdany, okowy, więzy, pęta, *Jdm F. anlegen*, *Jdn in F. legen v. schlagen*, okuć w kajdany.
- Fest, 1) *etwas f. behaupten*, upierać się albo stale utrzy-
- mywać, twierdzić; — 2) *an etw. f. halten*, obstawać przy czym; — 3) *eine f-e Besoldung*, stała płaca *v. pensyja*, *f-er Preis*, stała (niezmienna) cena; — 4) *Jdn f. nehmen*, ująć, przytrzymać, wziąć kogo do aresztu, uwięzić; — 5) *etw. f. setzen*, postanowić (prawo), wyznaczyć, naznaczyć (termin), *eine Strafe f. setzen*, postanowić karę; — 6) *es steht f.*, jest rzeczą pewną, niewątpliwą.
- Feudal, *Feudum*, *ob. Lehen.*
- Feueranleger, *ob. Brandleger.*
- Feuerbeschau, oględziny pogorzeli.
- Feuersbrunst, pożar, pożoga, pogorzal.
- Feuerfest, ogniotrwały.
- Feuergefahr, niebezpieczeństwo od ognia.
- Feuergefährlich, grożący pożarem.
- Feuergewehr, broń palna.
- Feuerlärm, alarm pożarowy, *F. schlagen*, bić na trwogę *v. na alarm.*
- Feuerlöschgeräth, narzędzia pożarowe.
- Feuerlöschordnung, porządek ogniowy, pożarowy.
- Feuermauer, mur ogniochronny.
- Feuerpolizei, policja ogniowa.

Feuerschaden, szkoda z pożaru.	Fideicommissvermögen, majątek powierniczy.
Feuerstätte, <i>ob. Brandstätte.</i>	Fiduciar, dziedzic powierniczy.
Feuerversicherung, ubezpieczenie od pożarów.	Fierant (<i>Marktfahrer</i>), jarmarcznik, handlarz jarmarczny.
Feuerversicherungsgesellschaft, towarzystwo ubezpieczenia od pożaru.	Filial-Bank, <i>F-Kasse, F-Kirche, F-Gesellschaft</i> , bank, kasa, kościół filijalny, przygłówny, towarzystwo <i>v.</i> stowarzyszenie filijalne <i>v.</i> przygłównne.
Feuerwehr, straż ogniowa, pożarowa.	Filiation, wywód pochodzenia, rodowód.
Feuerzeichen, znak pożarowy.	Final-Erledigung, ostateczne załatwienie.
Feuerzeiger, ognioskaz, znak pożarowy.	Finanzbehörde, władza skarbową.
Fiction, fikcyjja, wymysł, przypuszczenie. <i>Rechtsf.</i> wymysł, przypuszczenie, fikcyjja prawa.	Finanzen, finanse, dochody, skarbowość.
Fideicommiss, fideikomis, dowiernorectwo, powiernictwo.	Finanzministerium, ministerstwo skarbu <i>v.</i> skarbowe.
Fideicommissanwärter, powołany w skutek powiernictwa, oczekiwacz powiernictwa.	Finanzpatent, patent skarbowy <i>v.</i> finansowy.
Fideicommissar, powiernik.	Finanzprocuratur, prokuratoryja skarbową.
Fideicommissarische Substitution, podstawienie powiernicze.	Finanzrath, radca skarbowy.
Fideicommissbehörde, władza czuwająca nad powiernictwami.	Finanzwache, straż skarbową.
Fideicommissbesitzer, <i>v. Inhaber</i> , posiadacz powiernictwa.	Finanzwesen, skarbowość.
Fideicommissstifter, ustanowiciel powiernictwa.	Finanzwissenschaft, nauka skarbowości.
	Findelhaus, dom podrzutków.
	Findelkind <i>v. Findling</i> , podrzutek.
	Finden, 1) <i>etw. für gut f.</i> ,

uznać za dobre, <i>was der Richter zu bestimmen findet</i> , co sędzia uzna za stósowne; — 2) <i>sich veranlasst f.</i> , wdzieć się spowodowanym; — 3) <i>das Gefundene, ob. Fund.</i>	Fiscaldeservit, należytość obrońcy skarbowego.
Finder, znalazca.	Fiscalisches Interesse, interes skarbowy.
Finderlohn, znaleźne.	Fiscalpreis, cena fiskalna, cena wywołania.
Finderrecht, prawo znalazcy.	Fischereifrevel, szkodnictwo rybołowcze.
Findling, <i>ob. Findelkind.</i>	Fischereiordnung, porządek rybołowstwa.
Findung, <i>F. des Urtheils</i> , zbieranie, zestawienie zasad wyroku, najdowanie wyroku.	Fischereirecht, prawo rybołowstwa.
Fingerzeig, skazówka, <i>Jdm einen F. geben</i> , dać komu wskazówkę, wskazać komu co.	Fischerrecht, prawo rybkie.
Fingiren (<i>erdichten</i>), zmyślić, wymyślić.	Fiscus, 1) skarb publiczny; — 2) zarząd dóbr skarbowych; — 3) obrońca praw skarbowych.
Firma, firma (t. j. nazwa handlu lub zakładu przemysłowego używana w właściwych czynnościach i podpisach), <i>Namen-F.</i> , firma imienna; <i>gemischte F.</i> , firma złożona; <i>Sach-F.</i> , firma rzeczowa; <i>ursprüngliche F.</i> , f. pierwotna; <i>übertragene F.</i> , f. przeniesiona; <i>Einzel-F.</i> , jednoosobowa; <i>Gesellschafts-F.</i> , firma spółki.	Fix, pewny, stały, np. <i>f-er Gehalt</i> , stała płaca, <i>f-e Stempelgebühr</i> , stała należytość stemplowa.
Firste, <i>w Górń.</i> wierzch, nakrywa w kopalni.	Fixgeschäft, interes z terminem nieprzekraczalnym.
Firstenstrasse, <i>ob. Strassenbau.</i>	Flach, <i>auf dem f-en Lande</i> , na wsi, po wsiach.
Fiscalamt, <i>ob. Finanzprocuratur.</i>	Flächeninhalt, powierzchnia.
	Flächenmass, miara powierzchni (kwadratowa).
	Flagge, bandera, <i>die F. deckt das Gut</i> , bandera zabezpiecza ładunek.
	Fleischausschrottung, 1) rzeź bydła; — 2) cząstkowa sprzedaż mięsa.
	Fleischbank, jatki rzeźnicze.
	Fleischbeschau, oględziny, rewizycja mięsa.
	Fleischlich, <i>einer Person</i>

- bewohnen*, z kimś cieleśnie obcować, spółkować.
- Fleischmarkt, targ mięsiwa.
- Fleischsteuer, podatek od mięsa.
- Fleischtaxe, taksa mięsiwa.
- Fleiss, 1) pilność, dbałość, *F. auf etwas v. bei etwas anwenden*, przyłożyć się, przykładać się do czego z pilnością; — 2) *mit F.*, umyślnie.
- Fleissiger *Hausvater*, pilny, dbały gospodarz.
- Flossanstalt, zakład spławowy drzewa.
- Flossgebühr, spławne.
- Flossgerechtigkeit, przywilej spławiania.
- Flosswesen, spławnictwo.
- Flucht, *die F. ergreifen*, uciekać.
- Flüchten, uciec, zbiedz.
- Flüchtig, zbiegły, *f. werden*, uciec, zbiedz.
- Flüchtling, zbieg.
- Flugschrift, pismo ulotne.
- Flur, pole, niwa, obszar.
- Flurbuch (*Steuerbuch*), kataster.
- Flurhüter, polowy.
- Flussbefestigung, ubezpieczenie brzegu.
- Flussbett, łożysko rzeki, koryto.
- Flüssig, 1) płynny, ciekły; — 2) *der Gehalt wird mit dem... Tage f. gemacht*, pensja będzie wypłacaną od dnia..., *f-ge Bezüge*, pobory wypłatne, bieżące.
- Foetus, płód.
- Folge, 1) kolój, następstwo, skutek, *in F.*, w skutek, *in F. dessen v. dem zu F.*, stósonownie do tego, według tego, *in der F.*, na przyszłość; — 2) *F. leisten*, posłusznym być, uczynić zadosyć, *keine F. leisten*, nie przychylić się, bez skutku zostawić, *dem Rekurse keine F. geben*, odrzucić rekurs, odmówić rekursowi.
- Folgen, iść za kim, następować po kim, wynikać, *daraus folgt*, stąd wynika, wypływa, pochodzi, *dem älteren Bruder folgte der jüngere*, po starszym bracie nastąpił młodszy, *der Zuwachs folgt der Hauptsache*, przyrost idzie za rzeczą główną.
- Folgendermassen *v. folgendergestalt*, w następujący sposób *v. jak* następuje.
- Folgerecht *v. folgerichtig*, konsekwentny, wynikliwy, loiczny.
- Folgerichtigkeit, konsekwencyja, wynikliwość.
- Folgern, wnosić, wnioskować, wnioski wyprowadzać, dorozumiewać się (z czego), wywodzić.
- Folgerung, wnioskowanie, domysł, dorozumiewanie się.
- Folter, tortury, męki, pyłki, katusze, *Jdn auf die F.*

- bringen*, wziąć kogo na tortury, na pytki, na męki.
- Fond, fundusz (domestykalny, religijny, naukowy, szkolny).
- Fondsforste, lasy fundusze, instytutowe.
- Fonds gut, dobro funduszowe, majątek funduszowy.
- Fondsobligation, obligacja funduszowa.
- Fördermann, *v. Förderer*, w Górn. wywoziciel.
- Fordern, 1) żądać, domagać się, dopominać się, *von Jdm die Zahlung f.*, dopominać się zapłaty; — 2) *Jdn vor Gericht f.*, pozwać, zapoznać kogo.
- Förderschacht, szyb wywozowy, wydobywczy.
- Förderstollen, sztolnia wywozowa, wydobywca.
- Forderung, żądanie (czego), pretensya, należytość, wierzytelność, *F-en an Jdn haben*, mieć do kogo pretensyje. *Die Wechself.*, należytość *v.* wierzytelność wekslowa.
- Förderung, w Górn. wydobywanie, wywiezienie mineralów.
- Forderungsrecht, prawo z obowiązań, prawo żądania.
- Förderungsvorrichtungen, przyrządy wydobywcze, wywozowe.
- Form, forma, prawidło, kształt, *der Wechsel ist in der gesetzlichen F. ausgestellt*, weksel jest w formie przepisanej wystawiony.
- Formel, formuła, rota, aryn-ga. *Eidesf.*, rota przysięgi.
- Formgebrechen, wada *v.* brak formalności, uchybienie formalności.
- Förmlichkeiten *v. Formalien*, formalności.
- Formular, formularz, wzór, modła.
- Forstamt, urząd leśny.
- Forstaufsichtspersonale, straż leśna.
- Forstbeamte, urzędnik leśny.
- Forstbetrieb, gospodarstwo leśne.
- Forstcultur, uprawa lasów.
- Forstdienst, służba leśna.
- Förster, leśniczy.
- Forstfrevel, *ob. Frevel*.
- Forstfrohne, pańszczyzna leśna.
- Forstgehilfe, pomocnik leśniczy.
- Forstgefälle, dochody z lasu.
- Forstgerechtigkeit, 1) prawo do lasu; — 2) prawo używania lasu; — 3) służebność leśna.
- Forstgesetz, ustawa leśna.
- Forsthäger *v. F-hüter*, leśny, gajowy.
- Forstmann, leśnik, biegły w leśnictwie.
- Forstmässig, stósownie do przepisów, zasad leśnictwa,

<i>f-c Behandlung der Waldungen</i> , pielęgnowanie lasów według prawideł leśnictwa.	Frachten, przewozić towary.
Forstmeister, lasomistrz.	Frachtenkarte, wykaz przesyłek.
Forstnutzung <i>v. F-ertrag</i> , dochód z lasu.	Frachtführer, <i>v. Frächter</i> , przewoźnik, frachciarz.
Forstordnung, porządek leśny.	Frachtgeld <i>v. Frachtlohn</i> , przewoźne, frachtowe.
Forstrath, radca leśniczy.	Frachtgut, towar przewożowy.
Forstrecht, prawo leśne.	Frachthandel, handel frachtowy.
Forstschutz, ochrona lasów.	Frachtmäkler, stręczyciel przewożowy.
Forstwarte, straż leśna.	Frachtschiff, okręt kupiecki, przewożowy, frachtowy.
Forstwesen, leśnictwo.	Frachtvertrag, umowa o przewóz, kontrakt przewożowy (przewozu).
Forstwirthschaft, gospodarstwo leśne.	Frachtzeit, termin przewozu.
Forstwissenschaft, nauka leśnictwa.	Fraction, frakcja, odłamek (stronnictwa politycznego).
Fortgang, tok, postęp.	Frage, pytanie, zapytanie, kwestyja, <i>verfängliche (captiöse) Frage</i> , pytanie podchwytliwe; <i>complexe Fr.</i> , p. zwicklane; <i>alternative F.</i> , p. przemienne; <i>Haupt F.</i> , p. główne; <i>Zusatz F.</i> , p. dodatkowe; <i>Eventual F.</i> , p. wypadkowe; <i>es entstehet die F.</i> , zachodzi pytanie; <i>es ist keine F.</i> , nie ma żadnej kwestyi, wątpliwości; <i>die peinliche F.</i> , <i>ob. Folter</i> ; <i>F. stellen</i> , zadać pytanie.
Fortgangsklasse, klasa postępu.	
Fortlaufend, <i>f-de Zahl</i> , <i>Zinsen</i> , liczba bieżąca, odsetki bieżące.	
Fortsetzen, np. <i>einen Prozess</i> , popierać, prowadzić dalej sprawę.	
Fortsetzung, np. <i>einer strafbaren Handlung</i> , ciąg karygodnego czynu.	
Forum, <i>ob. Gericht</i> .	
Fossil, <i>Fossilien</i> , ciała kopalne.	
Fracht, 1) fracht, ładunek; 2) przewoźne.	
Frachtanstalt, zakład przewożowy, frachtowy.	Fragepunkt, przedmiot zapytania.
Frachtbrief, list przewożowy, frachtowy.	Fragerecht, prawo zadawania pytań.

- Fragestellung, zapytywanie, zadawanie pytań.
 Frageweise, *sb.* sposób pytania, *adv.* sposobem pytującym, przez pytania.
 Fragstücke, okoliczności badania świadka, interrogatoryja.
 Franco, *adv.* bezpłatnie, *sb.* opłata przy oddaniu listu.
 Frankiren, frankować, opłacić list.
 Frankirungszwang, przymus frankowania, opłaty listowej.
 Frauensperson *v.* Frauenzimmer, niewiasta, kobieta.
 Frechheit (*Verwegenheit*), zuchwałość, śmiałość, bezczelność; *der Diebstahl ist mit besonderer F. verübt worden*, kradzież została popełniona z nadzwyczajną śmiałością.
 Frei, wolny, *dem Rechte folgen lassen*, pozostawić sprawiedliwości wolny bieg, nie tamować wymiaru sprawiedliwości. *Freies Gewerbe*, przemysł wolny (nie wymagający konsensu). *F-er Lehrgegenstand*, przedmiot nauki nadobowiązkowy. *F-e Sprache führen*, śmiało mówić. *F-e Wohnung*, mieszkanie bezpłatne.
 Freibank, wolnica, miejsce, gdzie wolno sprzedawać mięso.
 Freibeuter, korsarz, rozbójnik morski.
- Freibeuterei, korsarstwo.
 Freibrief, patent swobody, przywilej, list żelazny.
 Freierklärung, *w Górn.* odebranie upoważnienia na górniczego.
 Freifahren, *sb. w Górn.* oględziny górnicze.
 Freigut *v.* Freisitz, 1) osada wolna, wola, swoboda; — 2) majątność wolnodziedziczna, alodijalna.
 Freihafen, port wolny.
 Freiheit, wolność, swoboda, *Jdn in F. setzen*, uwolnić kogo, wypuścić na wolność, *ich nehme mir die F.*, pozwalam sobie, ośmielam się.
 Freiheitsbrief, *ob. Frei-* *brief.*
 Freiheitsstrafe, kara uwięzienia.
 Freiherr, baron.
 Freikarte, karta jazdy bezpłatnej.
 Freikorps, oddział ochotników.
 Freilassen *v. machen*, uwolnić kogo, dać komu wolność.
 Freilassung, uwolnienie, nadanie wolności, puszczenie na wolność.
 Freimaurerei, wolne mularstwo, farmazoństwo.
 Freisass, okupnik.
 Freischurf, *w Górn.* wyłączność poszukiwania górniczego.
 Freisprechen, 1) *von der*

- Anklage*, uwolnić od oskarżenia, zwolnić od winy; — 2) *einen Lehrling f.*, wyzwoić terminatora.
- Freistaat, rzeczpospolita; *f-lich*, należący do rzeczypospolitój.
- Freistadt, wolne miasto, *freistädtisch*, należący do wolnego miasta.
- Freistätte, przytułek, przytulisko, przychronka, miejsce schronienia.
- Freistehend, niczyj.
- Freistellen, *Jdm etw.*, dać komu na wolę, zostawić do woli.
- Freivererblich, wolnodziedziczny.
- Freiwillig, dobrowolny; *w Wojsk. F-er* ochotnik.
- Freizügigkeit (o osobach) wolność przesiedlenia się, (o rzeczach) wolność przeniesienia ruchomości lub wyprowadzenia takowych z kraju bez opłaty.
- Fremd, obcy, cudzy, zamiejscowy, zagraniczny; *f-e Handlung, f-e Sache*, cudza czynność, rzecz.
- Fremdenbuch, księga zamiejscowych.
- Fremdenpolizei, policya nad obcymi.
- Fremdenrecht, prawo co do cudzoziemców.
- Fremdling, nieznaniec, obcy.
- Fremdlingsrecht, prawo obczyzny.
- Frevel, 1) bezprawie (czyn bezprawny), zuchwalstwo; — 2) psota, szkodnictwo, szkoda; *Feldf.*, szkodnictwo polne, szkoda w polu; *Forstf.*, szkodnictwo leśne, szkoda w lesie; *Jagd f.*, szkodnictwo myśliwskie, szkoda w zwierzynie; *Wald f.*, szkoda leśna.
- Frevelhaftigkeit, lekko-myślność.
- Frevler, 1) zuchwalec; — 2) szkodnik, psotnik.
- Frieden *v. Friede*, pokój, stan pokojowy, spokojność, zgoda.
- Friedensantrag, propozycja pokoju.
- Friedensbothschaft, poselstwo o pokój.
- Friedensbruch, złamanie, naruszenie, zerwanie pokoju.
- Friedensbund *v. Friedensbündniss*, przymierze pokojowe.
- Friedensfuss, stopa pokojowa.
- Friedensgericht, sąd pokoju.
- Friedenspräliminarien, wstępno warunki pokoju.
- Friedensrichter, sędzia pokoju.
- Friedensschluss, zawarcie pokoju.
- Friedenstraktat *v. Friedensvertrag*, traktat pokoju.

Friedensunterhandlungen, układy o pokój.	Frohnarbeit, pańszczyzna, robocizna.
Friedenszeit, czas pokoju.	Frohnbar, pańszczyźniany.
Friedhof, cmentarz, smętarz, pogrzebisko, (u żydów okopisko).	Frohndienst, pańszczyzna.
Friedlich, spokojny, zgodny, <i>den Streit f. beilegen</i> , załatwić spór drogą pojednawczą, zgodnie.	Frohnfeste, więzienie, kryminał, dom kary.
Frisch, <i>Jdn auf f-er That ertappen</i> , ująć kogo na gorącym uczynku.	Frohnfrei, wolny od pańszczyzny.
Frischarbeit, w <i>Górn.</i> fryszarka.	Frohnfuhrer, podwoda pańszczyźniana, szarwarkowa.
Frischen, <i>sb. des Eisens</i> , fryszowanie.	Frohngeld, cplata pańszczyzny.
Frist, termin, (w dawném prawie polskiem) rok, <i>eine F. bestimmen, festsetzen, anberaumen</i> , wyznaczyć termin; <i>erstreckbare F.</i> , termin odwłoczny; <i>gesetzliche F.</i> , termin ustawowy; <i>peremptorische v. präclusive F.</i> , <i>ob. Fallfrist, richterliche F.</i> , termin sądowy; <i>vertragsmässige F.</i> , termin umowny.	Frohngut, wieś z pańszczyzną.
Fristenzahlung, <i>ob. Ratenzahlung</i> .	Frohnhäusler, chałupnik pańszczyźniany.
Fristerstreckung, przedłużenie terminu, odnowienie.	Frohnpflichtig, podległy pańszczyźnie.
Fristtage, <i>ob. Respekttage</i> .	Fromme Legate, zapisy pobożne, milosierne, <i>f. Stiftung</i> , fundacja pobożna, zakład miłosierdzia.
Fristung, 1) przedłużenie (terminu); — 2) oczekiwanie; — 3) w <i>Górn.</i> termin zawieszenia robót górniczych.	Frommen, <i>zum F. der Kirche</i> , na pożytek kościoła.
Fristweise, ratami.	Frucht, owoc, plód (owoce z drzew, plody polne), <i>Früchte (Nutzungen)</i> , pożytki (np. od kapitału).
	Fruchtabtreibung, spędzenie plodu.
	Fruchtbringend, pożytki przynoszący, zyskowny, <i>eine Summe f. anlegen</i> , korzystnie umieścić sumę.
	Fruchtgenuss, <i>ob. Fruchtgenussung</i> .
	Fruchtgenussrecht, prawo użytkowania.
	Fruchtniesser, użytkowca, użytkujący przychodów.

- Fruchtniessung, użytkowanie, używanie przychodów.
- Fruchtwechsel, plodozmian.
- Fruchtzins, osep.
- Fructificiren, *ein Kapital f.*, umieścić, ulokować korzystnie kapitał.
- Frühgeburt, 1) wcześniak; 2) poród zawczesny.
- Frühschicht, *ob. Schicht.*
- Fug, 1) słuszność, racyja; — 2) upoważnienie, *F. und Recht haben*, mieć do czego zupełne prawo, *mit allem v. gutem F-e etw. thun*, robić co na zasadzie słuszności i prawa, być zupełnie upoważnionym do robienia czego, *nach F. und Recht*, według słuszności i prawa.
- Fügen, *sich dem Gesetze*, stósować się do ustawy, postępować według ustawy.
- Füglich, *adj.* stósowny (do potrzeby, okoliczności), *adv.* 1) snadnie, łatwo; — 2) słusznie, sprawiedliwie, *das kann f. geschehen*, to się łatwo stać może, *das kann man f. verlangen*, tego można słusznie żądać.
- Fühllosigkeit, trętewica.
- Fuhre, wóz, fura, podwoda.
- Führen, prowadzić i in. np. *das Amt f.*, urząd piastować, sprawować; *die Kasse f.*, zawiadywać kasą; *Klage f.*, skarżyć się, wnieść zażalenie; *einen Namen f.*, nazywać się; *einen Titel f.*, używać tytułu, tytułować się; *Waaren zu Markte f.*, towary na targ wieźć; *das Wort f.*, mówić, głos zabierać; *für Jdn das Wort f.*, mówić za kim, bronić go; *den Beweis f.*, dowodzić; *Bücher f.*, utrzymywać księgi.
- Fuhrfrohne, pańszczyzna sprzężajna.
- Fuhrlohn, woźbne.
- Fuhrman, woźnica, woźca.
- Fuhrwesen, służba pociągowa, powózek wojskowych.
- Füllung, *w Gorzeln.* (np. *des Maischbottichs*), nabicie (zaciernicy).
- Function, 1) urząd, funkcja; — 2) sprawowanie urzędu.
- Functionär, osoba urzędowa, urzędnik, sprawujący urząd, służbę.
- Functioniren, *fungiren*, urzędować, sprawować urząd.
- Functionszulage, dodatek z tytułu urzędowania.
- Fund, nalazek, rzecz znaleziona; *F-Diebstahl (Unterschlagung)*, przywłaszczenie nalazku.
- Fundament, 1) podstawa; — 2) zasada.
- Fundamental, zasadniczy.
- Fundation, *ob. Gründung.*
- Fundiren, *ob. Gründen.*
- Fundgeld, znaleźne, należne.

Fundgrube, w Górn. kopalnia odkrytej rudy i t. p.	nie rachunków z jednéj stronnicy).
Fundrecht, ob. Finderrecht.	Fürwörtlich, przychylnie, ein Gesuch f. einbegleiten, prośbę z przychylną opinią przełożyć.
Fundschein, ob. Befund.	Fusion, zlanie się.
Fundus instructus, instrumentarz gruntowy (miejsce wy), żelazny.	Fuss, Jdn auf freiem F. belassen, pozostawić kogo na wolności, na wolnej stopie, auf freiem F. setzen, puścić na wolność, na wolną nogę; flüchtigen F-es, zbiegły; Zwanzig Gulden F., stopa dwudziesto-złotowa, Fünf- undvierzig Gulden F., stopa czterdziestopięć-złotowa.
Fungibel, zamienny.	Fusssteig, ścieżka, F-recht, służebność ścieżki.
Fürbitte v. Fürsprache, wstawienie się za kim, F. für Jdn einlegen, wnieść za kim prośbę, wstawić się za kim.	
Fürbitter, orędownik (ten, który się za kim wstawia).	
Fürsorge, piecza, staranie.	
Fürtrag, zniesienie (zebra-	

G.

Gabe, datek, dar, (jako podatek) danina; milde G., datek v. dar dobroczynny, miłosierny.	obróć przemysłu, der G. des Processes, bieg lub tok procesu; im G-e sein, być w toku, w Górn. żyła, taube Gänge, ziemie płonne.
Gage, płaca, żołd.	Gangbar, drożny, drożysty, g-e Münze, moneta kursująca, obiegowa.
Galeere, galera, (rodzaj okrętu), Jdn zur G. verdammen, auf die G-n schicken, skazać, zesłać kogo do roboty okrętowych.	Ganggebühr, milowe (opłata woźnego).
Galeerensklave, niewolnik galerowy, ciurma, galernik, na galery skazany.	Gant, sprzedaż publiczna (osobliwie w upadłościach).
Gang, 1) chód; — 2) ruch; — 3) bieg, tok, tryb; der G. der Industrie, ruch v.	Gantmann, dłużnik upadły, krydataryjusz.
	Gantmasse, masa upadłości, masa krydalna.

- Ganz**, cały, zupełny, wszystek, *das g-e Volk*, wszystek lud, *sein g-es Vermögen*, cały jego majątek, *ein g-er Bauer*, kmieć; *g. und gar*, wcale, do szczętu, zupełnie, całkiem, ze wszystkiem.
- Ganze**, *G-s sb.* całość, ogół, *im G-n betrachtet*, w ogóle uważając; *etwas im G-n kaufen*, kupić co na ogół t. j. ryczałtem.
- Gänzlich**, całkowity, *der g-e Untergang der Sache*, całkowita ztrata, całkowite zniszczenie rzeczy, zagłada.
- Garantie**, zabezpieczenie, poręka, *w Pr. narod.* gwarancja.
- Garbenzehent**, dziesięcina snopowa, wytyczna.
- Garnison**, *ob. Besatzung*.
- Gastgewerbe**, utrzymywanie gospody.
- Gastrecht**, prawo gościnności.
- Gattenmord**, małżonkobójstwo.
- Gattung**, rodzaj.
- Gattungskauf**, kupno rzeczy pewnego rodzaju.
- Gauner**, oszust, złoczyńca; *G-sprache*, gwara złoczyńców, mowa opryszków.
- Gebäranstalt**, zakład położniczy.
- Gebaren**, zawiadywać, zarządzać, *mit Einkünften g.*, zarządzać dochodami, *mit*
- Kassageldern g.*, kasą zawiadywać, *das Vermögen v. mit dem Vermögen g.*, zarządzać (administrować) majątkiem.
- Gebahrung**, 1) zawiadywanie, zarząd, administracja; *Geldg.*, zawiadywanie pieniędzmi, manipulacja pieniężna; *Kassag.*, zawiadywanie kasowością, manipulacja kasowa; *Materialg.*, zawiadywanie materyałami; — 2) obrót, *Bankgelderg.*, obrót pieniędzmi bankowymi.
- Gebahrungsausweis**, wykaz obrotu.
- Gebäude**, budowla, budynek.
- Gebäudeservitut**, służebność miejska, budynkowa, dziedzin miejskich.
- Gebäudesteuer**, podatek budynkowy.
- Geben**, dawać, *gegeben zu.... den....* Dan w....
- Geber**, dawca, *G-in*, dawczywi.
- Geberde**, mina, gest, wyraz twarzy, ułożenie, układ.
- Geberdenprotokoll**, wzmianka o zachowaniu się.
- Gebiet**, okrąg, obwód, obręb.
- Gebieten**, nakazywać, dać rozkaz, rozkazywać; *über etwas g.*, władać czém; *die Umstände g. es*, okoliczności wymagają.
- Gebot**, 1) nakaz, rozkaz; —

- 2) podawanie ceny; *die zu G. stehenden Mittel*, środki, jakimi się rozporządza, jakie się ma, jakie znajdują się w czyjej mocy, *sich aller zu G-e stehenden Mittel bedienen*, użyć wszelkich środków będących w mocy; *das steht mir nicht zu G.*, to nie jest w mojej mocy, to nie zależy od mego rozrządzenia; *einem zu G-e stehen*, być na czyje rozkazy; *ein G. thun*, podawać cenę kupując, *ein höheres G. thun*, dać v. podać więcej.
- Gebrauch**, 1) używanie, użycie; — 2) zwyczaj; — 3) obrządek; *widriger G.* niestósowne użycie; *zum ämtlichen G-e*, do urzędowego użycia, *sich nach dem G-e richten*, stósować się do zwyczaju; *aus dem G-e kommen*, wyjść z użycia; *die kirchlichen Gebräuche*, obrządki kościelne.
- Gebräuchlich**, używany, zwykły; *wie es g. ist*, jak jest w zwyczaju, jak zwykle.
- Gebrauchsrecht**, prawo używania, służebność używania.
- Gebrauchswerth**, użyteczność, wartość użyteczności, wartość bezpośrednia.
- Gebrechen**, *sb.* wada, usterk, ułomność (ciała); przywara
- (pod względem moralności) niedostateczność, *die G. eines Gesetzes*, wady, niedostateczność lub niedokładność ustawy.
- Gebrüder**, bracia.
- Gebühr**, 1) należytość, powinność; — 2) taksa, opłata; *über die G. fordern*, żądać nad miarę; *nach G. bezahlen*, płacić w ilości należnej.
- Gebühren**, *sb.* należytości.
- Gebühren**, *verb.* należeć się, przynależec, przystać; *g-de Abgaben*, należne daniny; *g-des Recht*, prawo służące, przynależne.
- Gebührenansatz**, obliczenie v. oznaczenie opłaty.
- Gebührenaequivalent**, równa ilość, równoważność należytości.
- Gebührenbemessung**, wymiar opłaty.
- Gebührenfreiheit**, wolność od opłaty.
- Gebührengesetz**, ustawa opłat.
- Gebührennachlass**, opuszczenie, darowanie opłaty.
- Gebührensatz**, pozycyja należytości.
- Gebührenzufristung**, odwleczenie opłaty.
- Geburt**, 1) poród, rodzenie, narodzenie; — 2) płód; *von G. ein Grieche*, rodem Grek, *ein Kind von unehel-*

- licher *G.*, dziecko nieślubne, nieprawe.
- Geburtsadel, szlachectwo rodowe.
- Geburtsbrief, świadectwo, akt *v.* metryka urodzenia, metryka rodu.
- Geburtsbuch, księga narodzonych.
- Geburtshelfer, akuszer, położny.
- Geburtsland, kraj rodzinny.
- Geburtsregister, metryki, księga, spis urodzonych.
- Geburtschein, *ob. Geburtsbrief.*
- Gedächtniss, *Beweis zum ewigen G. ob. Beweis.*
- Gedenken, *sb.* pamiętać, *seit Menscheng.*, jak tylko ludzie zapamiętać mogą *v.* od niepamiętnych czasów.
- Gedenkmann, świadek współczesny, pamiętnik.
- Gedenkmünze, medal pamiątkowy.
- Gediegen, *w Górn.* rodzimy, samorodny.
- Gedinge, *sb.* 1) umowa, targowanie się; — 2) *w Górn.* czas robocizny i to, do czego się kto zgodził; *mit Jdm ein G. über etwas machen*, umówić się z kim o co.
- Gedingarbeit, *w Górn.* robota na ugodę.
- Gedungener *Mord*, morderstwo nasadnicze.
- Geeignet, sposobny, stósowny, *zu einem Amte g.*, u-
- kwalifikowany, uprzymiotniony, usposobiony, uzdatniony do urzędu.
- Gefahr, niebezpieczeństwo, *G. am Verzuge*, niebezpieczeństwo ze zwłoki, *auf G. und Umkosten des Ausgebliebenen*, na niebezpieczeństwo i koszt niestawającego.
- Gefährde, podstęp, chytrność.
- Gefährdeeid, przysięga na słuszność sprawy.
- Gefährden, narażać, wystawiać na niebezpieczeństwo.
- Gefälle, 1) *das G.*, spadek (wody); — 2) *die G.*, dochody niestałe (konsumcyjne); *städtische G.*, niestałe dochody miejskie.
- Gefällsamt, urząd dochodów niestałych *v.* konsumcyjny.
- Gefällsangelegenheit, sprawa w przedmiocie dochodów niestałych.
- Gefällsgericht, sąd w sprawach defraudacyjnych.
- Gefällsgesetz, prawo o dochodach niestałych.
- Gefällspächter, dzierżawca dochodów niestałych.
- Gefällsstraffond, fundusz z kar defraudacyjnych.
- Gefällsübertretung, przestępstwo defraudacyjne.
- Gefällsverkürzung, uszczerbek w dochodach niestałych, defraudacja.
- Gefällsverwaltung, urząd *v.* administracyja d. n.

Gefangen, uwięziony, wię- zień; <i>Jdn g. halten, nehmen,</i> więzić, uwięzić kogo.	Gegenäusserung, oświad- czenie strony przeciwnój.
Gefangenaufseher, v. <i>Wächter</i> , dozorca więzień, więzienny.	Gegenbedingung, waru- nek wzajemny.
Gefangenmeister, inspek- tor, nadzorca więźniów.	Gegenbescheinigung, wzajemne poświadczenie.
Gefangennehmung, wię- zienie, uwięzienie, wzięcie w niewolę, poimanie.	Gegenbeschuldigung, wzajemne obwinienie.
Gefängniss, więzienie.	Gegenbeweis, dowód prze- ciwny, odwód.
Gefängnissbau, budowa więzień, budynek więzienny.	Gegeneduction, wywód, przeciwny.
Gefängnissbeamte, urzę- dnik więzienny.	Gegendienst, wzajemna u- sługa.
Gefängnissstrafe, kara więzienia.	Gegeneinander, naprzeciw sobie, <i>die Zeugen g-stellen,</i> <i>abhören</i> , stawić świadków do ócz, konfrontować, prze- ciwstawić (aby sobie wy- mawiali w oczy); <i>die Ge- richtskosten werden g. auf- gehoben</i> , koszta obustronne znoszą się.
Gefängnissystem, system więzienny.	Gegeneinanderstellung, przeciwstawienie, konfron- tacja, dooczne stawienie świadków (dla rozpoznania lub wymówienia).
Gefängnisswesen, przed- miot dotyczący więzień, o więźniach, rzecz więzienna.	Gegenforderung, wzaje- mna pretensja v. należy- tość.
Gegen, przeciw, <i>Einwendun- gen gegen Jdn einbringen</i> , wnieść ekscepcyją, zarzut przeciw komu, <i>ein Urtheil</i> <i>g. Jdn ergehen lassen</i> , wy- dać wyrok na kogo; <i>g. Er- lag der Kosten</i> , za złoże- niem kosztów, <i>g. ein Urtheil</i> <i>appelliren</i> , odwołać się od wyroku; <i>g. Entgelt etwas</i> <i>thun</i> , zrobić za zapłatę; <i>g.</i> <i>die Vorschrift</i> , wbrew prze- pisom.	Gegengeschenk, wzajemny dar, podarunek.
Gegenantwort, ob. <i>Duplik</i> .	Gegengift, odtrutka.
Gegenausführung, wywód strony przeciwnój.	Gegenklage, ob. <i>Widerklage</i> .
	Gegenleistung, wzajemne świadczenie.
	Gegenmittel, środek prze- ciwny.

- Gegenpartei, strona przeciwna, przeciwnik.
- Gegenquittung, kontrakt, przeciwkwit, kwit wzajemny.
- Gegenrechnung, wzajemny rachunek, rachunek strony przeciwnéj, przeciwrachunek, *ob. Compensation.*
- Gegenrede, odpór, odpowiedź.
- Gegensatz, 1) przeciwieństwo; — 2) przeciwstawienie; *im G-e zu dieser Behauptung*, przeciw temu twierdzeniu.
- Gegenschein, *ob. Gegenquittung.*
- Gegenschlussrede, ostateczna odpowiedź, kwadruplika.
- Gegenseitig, wzajemnie, obustronnie, nawzajem, obopólnie; *g-er Vertrag*, umowa wzajemnie obowiązująca; *gegenseitige Versicherungsgesellschaft*, spółka ubezpieczeń wzajemnych.
- Gegenseitigkeit, wzajemność.
- Gegensperre, drugi klucz.
- Gegenstellung, *ob. Gegenineinanderstellung.*
- Gegentheil (*das*), rzecz przeciwna, (*der*) strona przeciwna, przeciwnik; *er will das G. beweisen*, dowodzi przeciwieństwa, udowodni, że się rzecz ma przeciwnie, *im G.*, przeciwnie.
- Gegenverpflichtung *v. Gegenversprechen*, wzajemne zobowiązanie, przyrzeczenie.
- Gegenvorstellung, przełożenie, remonstracja.
- Gegenwart, 1) obecność, przytomność; *in G.*, oblicznie, w obec; — 2) teraźniejszość.
- Gegenwärtig, obecny, przytomny; *g. halten*, mieć na uwadze, w pamięci.
- Gegenzeichnung, kontrasygnowanie.
- Gegründet, *ob. Gründen.*
- Gehalt, 1) płaca, pensja; — 2) *der innere G. einer Münze*, wewnętrzna wartość monety.
- Gehalten (*zu etwas*), obowiązany (do czego).
- Gehaltsabzug, potrącenie z płacy.
- Gehaltssperre, wstrzymanie płacy.
- Gehaltsstufe, stopień płacy.
- Gehaltszulage, dodatek do płacy.
- Geheim, tajny, potajemny, skryty, *im G-en*, potajemnie, *g-e Ehe*, małżeństwo potajemne, *g-e Gesellschaft*, *ob. Gesellschaft*, *g-er Rath*, rada tajna i radca tajny.
- Geheimhaltung, zachowanie w tajemnicy, utajenie.
- Geheimniss, tajemnica, sekret.
- Gehilfe, pomocnik.

- Gehör *geben*, wysłuchać, dać posłuchanie, *ob. Audienz.*
- Gehören, należeć (do kogo), jako własność, atrybucja lub obowiązek), *dieser Titel gehört ihm nicht*, ten tytuł mu się nie należy, nie służy mu; *das Feld gehört zu jenem Dorfe*, pole to należy do tamtej wsi; *das gehört vor das Bezirksgericht*, to należy do sądu powiatowego.
- Geißel, 1) zakładnik; — 2) bicz, plaga.
- Geist, duch, umysł.
- Geistesabwesenheit, nieprzytomność umysłu, bezprzytomność.
- Geistesanlagen, zdolności umysłowe, umysłu.
- Geistesbeschaffenheit, usposobienie umysłowe.
- Geistesgebrecben, wady umysłowe, umysłu.
- Geisteskraft, władza umysłowa.
- Geisteskrankheit, choroba umysłowa, obłąkanie (w znaczeniu ogólném).
- Geistesschwäche, niedołężność umysłu.
- Geistesverwirrung *v. G-zerrüttung*, pomieszanie zmysłów, zwichnięcie umysłu.
- Geistig, duchowy, umysłowy; *g-es Eigenthum*, własność literacka, *g-e Flüssigkeiten*, płyny spirytusowe, wyskokowe, *g-e Getränke*, napoje rozpalające, gorące, *g-es und körperliches Wohl*, dobro duchowe i materyjalne.
- Geistlich, duchowny np. stan, władza i t. d.; *ein G-er*, ksiądz, osoba duchowna, duchowny.
- Geistlichkeit, duchowieństwo.
- Geklagter, *ob. Belangter.*
- Gelangen, dojsć, dostać się (dokąd), dojsć (do czego), osiągnąć, np. *an die Gränze g.*, dostać się do granicy, *eine Bittschrift an das Gericht g. lassen*, przesłać prośbę do sądu, *zu dem Seinigen g.*, odzyskać, odebrać swoje, dojsć do swego.
- Geld, pieniądze, *baares G.*, gotowe pieniądze, gotówka, gotowizna, *etwas zu G. machen*, *in G. umsetzen*, spieniężyć.
- Geldabgabe *v. Giebigkeit*, danina pieniężna.
- Geldaufwand, nakład pieniężny, wydatek.
- Geldausfuhrverbot, zakaz wywozu pieniędzy z kraju.
- Geldbeitrag, składka pieniężna.
- Geldbusse *v. G-strafe*, kara pieniężna, grzywny; *in G. verfallen*, podpaść grzywnom, karze pieniężnej; *G. auflegen*, skazać na grzywny, na karę pieniężną.

- Geldcours, kurs, wartość pieniędzy w obiegu.
- Gelddarlehen, pożyczka pieniężna.
- Geldgebarung, zawiadomstwo pieniędzmi.
- Geldgeschäft, interes, sprawa pieniężna.
- Geldhandel, kupczenie pieniędzmi, bankierstwo.
- Geldhilfe, zapomoga pieniężna.
- Geldleistung, danina pieniężna.
- Geldmarkt, targ pieniężny.
- Geldpapier, karta pieniężna.
- Geldrimesse v. *Sendung*, przesyłka pieniężna.
- Geldsorte, gatunek pieniędzy.
- Geldstück, pieniądz.
- Geldsumme, kwota, suma pieniężna.
- Geldwerth v. *Geldeswerth*, wartość pieniężna; *das Vermögen besteht aus baarem Gelde und Geldw-e*, majątek składa się z gotówki i wartości pieniężnych, *etwas zu Geld, in G. anschlagen*, obliczyć co na pieniądze.
- Geldzahlung, wypłata.
- Geldzeichen, znak pieniężny.
- Gelegen, *unter einer Gerichtsbarkeit g. sein*, podlegać czyjś jurysdykcji, być czyim podsądnym; *g-e Zeit*, czas sposobny, dogodny.
- Gelegenheit, *bei G.*, 1) z okoliczności; — 2) przy sposobności.
- Geleit v. *Geleite*, list żelazny, zaręczny, straż bezpieczeństwa, glejt, list glejtowy, konwojowy, *Jdm sicheres G. geben*, ubezpieczyć kogo listem żelaznym, (w znaczeniu honorowém) orszak, świta.
- Geleitbrief v. *Schein*, karta v. list bezpieczeństwa.
- Geloben, przyrzekać uroczyście, ślubować.
- Gelöbniss, ślubowanie, przyrzeczenie uroczyste; *G-eid*, przysięga ślubująca, *Vormundschafts-G.*, przyrzeczenie, ślubowanie opiekuńcze; *feierliches G.*, ślubowanie uroczyste.
- Gelten, znaczyć, ważyć, mieć znaczenie, ważność, wartość, uchodzić (za co); *dieses Geld gilt hier nicht*, te pieniądze tutaj nie idą, nie są w obiegu; *dies gilt als Gesetz*, to ma moc prawa, obowiązuje, *es gilt dem Schuldigen*, to się odnosi, ściąga do winowajcy, dotyczy winowajcy; *es gilt seine Ehre, sein Leben*, idzie tu o jego honor, życie, *etwas g. lassen*, zgodzić się, przystać na co.
- Geltend machen, nadać (czemu) moc, ważność lub znaczenie; *Rechtsansprüche*

- g. m.*, dochodzić, poszukiwać praw, pretensyj, dowodzić onych; *die Verjährung g. m.*, przywozić zadawnienie, zarzucać zadawnienie, bronić się zadawnieniem.
- Geltung, ważność, wartość, znaczenie; *den Gesetzen G. verschaffen, die Gesetze zur G. bringen*, zapewnić prawu, ustawom skuteczność.
- Gelübde, ślub, ślubowanie; *ein G. thun, ablegen*, uczynić ślub, ślubować; *Vormundschfts-G.*, ob. *Gelöbniss*.
- Gelüste, chuć, zachcenie, chęćki.
- Gemarkung, granice, obręb, zakres; *innerhalb der G.*, w zakresie, w obrębie granic.
- Gemäss, *dem Gesetze g.*, podług, według ustawy, stósownie do ustawy; *der Wahrheit g.*, zgodnie z prawdą.
- Gemässheit, *in G. der Verordnung*, stósownie do rozporządzenia.
- Gemein, 1) pospolity, powszechny; — 2) spółny; *g-er Mord*, proste morderstwo; *g-er Soldat (Gemeiner)*, szeregowiec, *g-er Schuldner*, dłużnik upadłości; *g-es Interesse (Wohl)*, dobro powszechnie, pospolite; *das g-e Beste*, dobro pospolite, publiczne, ogółu.
- Gemeingeist, duch obywatelski t. j. publiczny.
- Gemeingläubiger, wierzyciel upadłości.
- Gemeinde, gmina; *die G. der Stadt, des Dorfes*, ob. *Stadtgemeinde, Dorfgemeinde*.
- Gemeindeabgaben, daniny, podatki gminne.
- Gemeindeälteste, starszyzna gminy.
- Gemeindeangehöriger, należący, przynależny do gminy.
- Gemeindeangehörigkeit, przynależność gminna.
- Gemeindeangelegenheit, sprawa gminy, gminna.
- Gemeindeanstalt, zakład gminny.
- Gemeindeausschuss, wydział gminny, komitet gminny, komisya gminna.
- Gemeindeeigenthum, własność gminna.
- Gemeindeerfordernisse, potrzeby gminne.
- Gemeindegensosse, uczestnik gminy.
- Gemeindegemarkung, obręb gminy.
- Gemeindegerechttsame, prawa gminy.
- Gemeindegesezt, ustawa gminna.
- Gemeindeglied, członek gminy.
- Gemeindegut, ob. *Gemeindeeigenthum*.
- Gemeindehaushalt, go-

- spodarstwo gminne, zarząd majątku gminnego.
- Gemeindelast, ciężar gminny.
- Gemeindeleistungen, powinności gminne.
- Gemeindeordnung, ordynacja gminna, urządzenie gminy.
- Gemeinderath, 1) radny, rajca; — 2) rada gminna.
- Gemeindeverband, związek gminny, gmina, *in den G. aufnehmen*, przyjąć do gminy, *aus dem G. entlassen*, uwolnić kogo od związku gminnego, z gminy.
- Gemeindevermögen, majątek gminy.
- Gemeindevertretung, zastępstwo, reprezentacja gminy.
- Gemeindevorstand, przełożony, starszy, naczelnik gminy, *ob. t. Gemeindevorsteherung*.
- Gemeindevorsteherung, zwierzchność gminna.
- Gemeindegewise, według gmin, gminami.
- Gemeindegewesen, rzecz gminna.
- Gemeinnützig, użyteczny powszechnie, dla ogółu.
- Gemeinschaft, spólność; *G. der Güter v. Güterg.*, spólność majątkowa, spólność dóbr; *etw. mit Jdm in G. besitzen*, spólnie co z kim posiadać; *Wille der G.*, wola spólna, spóleczna.
- Gemeinschaftlich, spólny; *g-e Bestimmungen*, przepisy ogólne, spólne; *g-es Eigenthum*, spólwłasność, spólwłasnictwo; *g-e Rechte*, spólne prawa.
- Gemeinschuldner, upadły, dłużnik upadłości.
- Gemessen, 1) dokładny, wyraźny; *g-er Auftrag*, polecenie stanowcze, wyraźne, wyraźny rozkaz; — 2) *g-e Arbeit*, robota na wymiar.
- Gemischt, mieszany, różny, *g-e Commission*, komisja mieszana; *g-e Ehe*, małżeństwo mieszane; *g-e Waarenhandlung*, handel różnych towarów.
- Gemüth, umysł.
- Gemüthsbeschaffenheit, charakter, usposobienie umysłu, umysłowe.
- Gemüthsbeugung, wzruszenie umysłu.
- Gemüthshinterhalt, zastrzeżenie umysłowe.
- Gemüthsruhe, spokojność umysłu.
- Gemüthszustand, usposobienie, stan umysłu.
- Genealogie, rodopis, rodowód, (jako nauka) rodoznawstwo, rodopisarstwo, genealogija.
- Genehmhalten *v. genehmigen*, przyjąć (co), przyzwo-

- lic (na co), zatwierdzić, potwierdzić.
- Genehmhaltung v. *Genehmigung*, przyzwolenie, potwierdzenie; *mit G. der Vormundschaftsbehörde*, za przyzwoleniem władzy opiekuńczej.
- Genehmigung *der Waare*, uznanie towaru za dobry.
- General, jenerał.
- Generalität, jeneralicyja.
- General-, w wyrazach złożonych znaczy: główny, ogólny, powszechny.
- Generalcommando, komenda główna, dowództwo główne.
- Generalinspektion, 1) inspekcya główna; — 2) przegląd.
- Generalkarte, mapa ogólna.
- Generalpardon, ogólne, powszechne przebaczenie.
- Generalprokuratur, prokuratoryja jeneralna, ogólna.
- Generalversammlung, ogólne, walne zgromadzenie.
- Geniewesen, inżynierija.
- Geniessbar, używalny, do użycia służący.
- Genosse, spółnik, towarzysz; *die G-n eines Verbrechens*, spółnicy zbrodni.
- Genossenschaft, 1) spółnictwo, udział (w czém); — 2) stowarzyszenie; *Erwerbs und Wirthschaftsgenossenschaft*, stowarzyszenie zarobkowe i gospodarcze; *Wohnungs-genossenschaft*, stowarzyszenie celem dostarczenia mieszkań.
- Genüge, *dem Gesetze, der Pflicht G. leisten*, uczynić zadość ustawie, obowiązкови, wypełnić obowiązek, *dies erhellet daraus zur G.*, to się dostatecznie ztąd okazuje.
- Genügeleistung, zadośćuczynienie.
- Genugthun, zadośćuczynić, dać satysfakcyją, wynagrodzić szkodę, krzywdę.
- Genugthuung, zadośćuczynienie, satysfakcyja, wynagrodzenie szkody; *volle G.*, wynagrodzenie wszelkiej szkody, zupełne zadosyuczynienie.
- Genuss, *im G-e seiner Rechte sein*, być w używaniu praw sobie służących, wykonywać takowe.
- Genussschein, dowód uczestnictwa.
- Genüsse und Bezüge, pożytki i dochody.
- Gepäckschein, dowód na pakunek.
- Gepflogenheit, zwyczaj, praktyka.
- Gepräge, 1) odcisk v. stępel na pieniądzach; — 2) piętno, znamię,
- Gerade, prosty, wprost, *in g-er Linie von Jdm abstammen*, pochodzić od kogo w prostęj linii.

- Geräthe*, *ob. Geräthschaft, Silbergeräthe*, srebra.
- Gerathen*, *ausser sich*, stracić przytomność; *in die Gefangenschaft g.*, dostać się do niewoli; *in Schulden g.*, popaść w długi; *in Vergessenheit g.*, pójść w zapomnienie; *in Verdacht g.*, wpaść w podejrzenie, uleźć podejrzeniu; *mit Jdm in einen Streit g.*, posprzeczać się z kim; *die Wahlen sind nicht g.*, wybory się nie udały, nie powiodły; *es wäre gerathener*, lepijby było; *in Stockung g.*, popaść w zastój, zalegać.
- Geräthschaft*, zwykle *Geräthschaften*, sprzęty.
- Gerechtigkeit*, 1) sprawiedliwość (jako przymiot), ci co sprawiedliwość wymierzają (jako władza lub upoważnienie); — 2) prawo, swoboda; *Jdm G. wiederfahren lassen*, wymierzyć, oddać komu sprawiedliwość, *G. üben*, sprawiedliwość pełnić, wymierzyć, t. j. czynić to, czego sprawiedliwość wymaga; *Jdn den Händen der G. überliefern*, oddać kogo w ręce sprawiedliwości; *der Fürst hat der Stadt viele G-en verliehen*, książę nadał miastu wiele swobód.
- Gerechtsame*, uprawnienie (do czego), przywilej *v. swoboda*; *Jds G. kränken*, naruszyć czyje prawa.
- Gereichen*, *zum Nachtheil, zum Nutzen, zum Schaden*, przynieść uszczerbek, pożytek, szkodę *v. sprawić szkodę*, zrobić uszczerbek; *die Anstalten welche zur Sicherheit g.*, urzędnienia służące do bezpieczeństwa.
- Gerhab*, *ob. Vormund*.
- Gericht*, sąd; *G. halten*, odbywać sąd; *über Jdn G. halten*, sądzić kogo; *es wird heute kein G. gehalten*, dziś nie ma sądów; *im G. sitzen*, zasiadać w sądzie, być członkiem sądu; *eine Sache vor G. bringen*, rzecz wytoczyć przed sąd; *Jdn dem G. überantworten*, oddać kogo pod sąd; *Jdn vor G. v. beim G. verklagen*, zaskarżyć kogo w sądzie *v. do sądu*; *Jdn vor das G. ziehen, fordern, laden*, pozwać kogo do sądu; *vor G. erscheinen*, stanąć *v. stawić się w sądzie*; *ein strenges G. über Jdn ergehen lassen*, wydać na kogo ostry *v. surowy* sąd, wyrok, ostro go osądzić; *zu G. nehmen*, przyjąć do wiadomości sądu, potwierdzić.
- Gerichtlich*, sądowy; *g-es Verfahren*, postępowanie sądowe; *Jdn g. belangen*, pociągnąć kogo do sądu, zapozwać.

Gerichtsabgeordnete, wysłaniec, v. wysłannik sądowy, delegowany, komisarz sądowy.	Gerichtshof, trybunał, izba sądowa (jako sąd).
Gerichtsbarkheit, władza sądowa, sądownictwo, jurysdykcja, przysąd, orzecznictwo; <i>die G. des Landesgerichts</i> , władza sądu krajowego, <i>die der G. des Friedensrichters zugewiesenen Streitsachen</i> , spory przekazane orzecznictwu sędziego pokoju.	Gerichtsinhaber, ob. <i>Gerichtsherr</i> .
Gerichtsbehörde, władza sądowa.	Gerichtskämmerer, v. <i>Grenzkämmerer</i> , komornik sądowy.
Gerichtsbeisitzer, asesor sądowy, ławnik.	Gerichtskosten, koszta sądowe v. prawne.
Gerichtsbote, woźny.	Gerichtsort, siedziba sądu.
Gerichtscompetenz, ob. <i>Gerichtszuständigkeit</i> .	Gerichtsperson, urzędnik sądowy.
Gerichtsdienner, woźny, sługa sądowy.	Gerichtssprache, język sądowy.
Gerichtsfähigkeit, zdolność działania w sądzie.	Gerichtssprengel, obwód, obręb sądowy.
Gerichtsgebrauch, zwyczaj sądowy.	Gerichtsstand, sąd właściwy; <i>persönlicher G.</i> , sąd osobisty; <i>dinglicher G.</i> , sąd rzeczowy; <i>allgemeiner G.</i> , sąd powszechny; <i>Ausnahms-G.</i> , sąd wyjątkowy (<i>privilegirter G.</i> , sąd uprzywilejowany; <i>Causal G.</i> , sąd ze względu na rodzaj sprawy); <i>ordentlicher G.</i> , sąd zwyczajny; <i>ausserordentlicher G.</i> , sąd wyjątkowo właściwy (<i>delegirter G.</i> , sąd delegowany, <i>besonderer G.</i> , sąd szczególny); <i>G. in Streitsachen</i> ; sąd właściwy w sprawach spornych; <i>G. ausser Streitsachen</i> , sąd właściwy w sprawach niespornych; <i>G. der Aufforderungsklage</i> ,
Gerichtshalter, sprawujący sądownictwo.	
Gerichtshanden, <i>etwas zu G. erlegen</i> , złożyć co w sądzie.	
Gerichtshaus, dom sądowy, sąd; <i>Jdn vorladen im G. zu erscheinen</i> , wezwać kogo, aby się w sądzie stawił.	
Gerichtsherr, władca sądowy, posiadający władzę sądową.	

- des Vertrages, der Streitgenossenschaft etc. etc.*, sąd dla skargi wywoławczej, dla skargi z umowy, dla spółników sporu i t. d. i t. d.; *G. der freiwilligen Unterwerfung*, sąd z dobrowolnego poddania się; *G. der Gattin*, sąd dla małżonki; *G. der liegenden Verlassenschaftsmasse*, sąd dla masy leżącej; *electiver G.*, sąd z wyboru; *w Proc. kar. G. des Ortes der begangenen That*, sąd właściwy miejsca popełnionego czynu; *G. des Wohnortes*, sąd właściwy zamieszkania; *G. der Ergreifung*, sąd właściwy pojmania, ujęcia; *ausserordentlicher G. (w Proc. kar.)*, sąd nadzwyczajny; *G. der zusammenhängenden Sache*, sąd właściwy ze związku spraw.
- Gerichtsstelle*, sąd; *sämmtlichen G-n wird hiemit bekannt gegeben*, całemu sądownictwu wiadomo się czyni.
- Gerichtsstillstand*, limita, limitacyja, zawieszenie sądów.
- Gerichtstag*, dzień sądowy, termin.
- Gerichtsverfassung*, urządzenie sądownictwa, statut sądowy.
- Gerichtsvollzieher*, wykonawca sądowy, urząd wykonawczy, komornik sądowy.
- Gerichtswesen*, sądownictwo, sądowość.
- Gerichtszuständig*, pod sądny, podległy sądowi.
- Gerichtszuständigkeit*, właściwość sądu, podsądność.
- Geringhältige Münze*, 1) moneta lżejsza; 2) niedoważna.
- Geringschätzig*, *ob. Geringhältig*.
- Geriren sich*, zachować się.
- Gerücht*, pogłoska, wieść; *falsche G. verbreiten*, rozsiewać fałszywe wieści.
- Gesamt*, *adj.* całkowity, razem wzięty *v.* zebrany, *adv.* pospołu, razem (wszyscy); *sich g. verbürgen*, zobowiązać się solidarnie.
- Gesamtbetrag*, całkowita *v.* ogólna ilość, suma.
- Gesamtertrag*, przychód ogólny.
- Gesamtgut*, majątność spólna.
- Gesamtheit*, ogół (wszystko razem wzięte).
- Gesamthypothek*, *ob. Simultanhypothek*.
- Gesamtmonarchie*, cała monarchija.
- Gesamtnachfolge*, następstwo ogółowe, sukcesyja ogółowa.
- Gesamtname*, nazwa spólna *v.* zbiorowa.
- Gesamtsache (universitas rerum)*, ogół, rzecz ogółowa, zbiorowa.

Gesamtschuldner, <i>ob. Gemeinschuldner.</i>	Geschäftsgebarung, zawiadywanie czynnościami.
Gesamtverbindlichkeit, wspólne (wszystkich) zobowiązanie, zobowiązanie wspólnej ręki.	Geschäftsinhaber, pryncypał.
Gesandtschaft, poselstwo.	Geschäftsinstruction, przepis służbowy <i>v.</i> instrukcja służbowa <i>v.</i> poruczenie służbowe.
Gesandtschafts-Personale, osoby do poselstwa należące.	Geschäftskreis, zakres czynności.
Gesandtschaftsrath, rada poselstwa.	Geschäftskundig, świadomy rzeczy.
Gesandter, poseł.	Geschäftsleitung, kierownictwo interesów.
Geschäft, 1) zatrudnienie, interes, czynność, sprawa, sprawunek; <i>sich etwas zum G-e machen</i> , obrać sobie jaki zawód, trudnić się czém dla zarobku; <i>sich etw. zum angelegentlichen G. machen</i> , szczególniej się czém zajmować; — 2) zakład handlowy.	Geschäftsmann, spekulant.
Geschäftsausweis, wykaz spraw <i>v.</i> czynności.	Geschäftsordnung, porządek czynności, regulamin.
Geschäftsbehandlung, prowadzenie czynności, interesów.	Geschäftsstück, akt, exhibit.
Geschäftsfreund, zostający w stósunkach handlowych.	Geschäftsstunde, <i>Geschäftszeit</i> , pora czynności handlowych.
Geschäftsführer, zawiadowca interesów, (handlu, wyrobni).	Geschäftsstyl, styl przyjęty w czynnościach prywatnych lub urzędowych, styl urzędowy, styl właściwy np. kontrakt nie jest sporządzony w stylu właściwym.
Geschäftsführung, zawiadywanie interesami; <i>G. ohne Auftrag</i> , sprawowanie obcego interesu bez zlecenia.	Geschäftsträger, sprawujący interesa (osobliwie przy dworze jakim), prowadzący cudze interesa.
Geschäftsgang, tok <i>v.</i> bieg spraw <i>v.</i> czynności.	Geschäftsübergabe, zdanie czynności, oddanie urzędu, oddanie interesów.
	Geschäftsumfang, zakres czynności <i>v.</i> działania.
	Geschäftsverwaltung, zarząd, zawiadywanie, sprawowanie interesów.

- Geschäftszahl, liczba dni-
nika podawczego.
- Geschäftszug, tok czynno-
ści.
- Geschenk, dar, podarek, po-
darunek, upominek, *zum G.
bekommen*, otrzymać, dostać
w darze, wziąć darem; *zum
G. machen*, dać darem, w da-
rze, podarunku, podarować.
- Geschenkannahme, przy-
jęcie daru, podarunku.
- Geschenkgeber, darownik,
darowca, darzyciel.
- Geschenknehmer, obdaro-
wany.
- Geschichtsumstand (*That-
umstand*), okoliczność.
- Geschlecht, 1) płeć, rodzaj
(męzki, żeński); — 2) ród,
plemię.
- Geschlechtsbaum, drze-
wo genealogiczne, rodowe.
- Geschlechtsfolge, następ-
stwo rodowe.
- Geschlechtskunde, *ob. Ge-
nealogie*.
- Geschlechtsname, na-
zwisko rodowe, familijne.
- Geschlechtsregister, ro-
dopis.
- Geschlechtswappen, herb.
- Geschmeide, klejnoty.
- Geschwister, rodzeństwo,
bracia i siostry; *vollbürtige
G.*, rodzeni bracia i siostry;
halbbürtige G., przyrodni
(półbracia, półsiostry).
- Geschwisterkinder, bra-
cia stryjeczni, wujeczni, cio-
teczni, siostry stryjeczne,
wujeczne, cioteczne; dzieci
rodzeństwa.
- Geschworener, 1) przysię-
gły (sędzia); — 2) przy-
siężny (przy urzędzie wiej-
skim).
- Geschwornenbank, ława
przysięgłych.
- Geschwornengericht, sąd
przysięgłych.
- Gesell, towarzysz, (u rze-
mieślników) czeladnik.
- Gesellenkasse, kasa,
skrzynia czeladna.
- Gesellschaft, 1) *w ogólności*
spółceństwo, społeczność,
towarzystwo; — 2) *w Handlu*
spółka, spółhandlowanie,
spółkupczenie (*Maskopei-
handel*), *eine G. schliessen*,
spółkę zawiązać, zawrzeć,
anonyme G., spółka bezi-
mienna; *bürgerliche G.*, spó-
łeczność cywilna; *Comman-
dit G.*, spółka komandyto-
wa; *Commandit G. auf Ac-
tien*, spółka komandytowo-
akcyjna; *Actien G.*, spółka
akcyjna; *Gelegenheitsg.*, spół-
ka dorazowa; *gelehrte G.*,
towarzystwo naukowe, *ob.
Handelsgesellschaft*.
- Gesellschafter, spółnik, u-
czestnik (spółki).
- Gesellschaftseigenthum,
własność spółki.

- Gesellschaftsvertrag, kontrakt spółki.
- Gesetz, ustawa, prawo nadane; *Dispositiv G.*, ustawa względnie obowiązująca; *zwingendes G.*, ustawa bezwzględnie obowiązująca; *Gebots (Praeceptiv) G.*, ustawa nakazowa; *Verbots (Prohibitiv) G.*, ustawa zakazowa; *Reichs G.*, ustawa państwa; *Landes G.*, ustawa krajowa; *ein G. bekannt machen*, ogłosić ustawę; *das G. übertreten*, przestąpić ustawę; *an das G. gebunden sein*, związanym być ustawą, trzymać się ustawy.
- Gesetzesauslegung, wykład, tłumaczenie ustawy.
- Gesetzbuch, ustawa, księga praw, kodeks; *allg. bürgerliches G.*, powszechna ustawa cywilna, kodex cywilny.
- Gesetzentwurf, projekt ustawy.
- Gesetzesrecht, prawo ustawowe.
- Gesetzesstrenge, surowość prawa.
- Gesetzgebend, ustawodawczy, prawodawczy.
- Gesetzgeber, ustawodawca, prawodawca.
- Gesetzgebung, ustawodawstwo, prawodawstwo; *ein G. entwerfen*, ułożyć, zaprojektować ustawę, *ein G. geben*, nadać ustawę.
- Gesetzkunde, prawoznawstwo, znajomość ustaw.
- Gesetzlich, ustawowy, prawny, prawem przepisany.
- Gesetzlos, bezprawny, bezrządny, anarchiczny.
- Gesetzlosigkeit, bezprawie, bezrząd, anarchija.
- Gesetzmäßig, prawny, stosowny do ustawy, podług ustawy.
- Gesetzmäßigkeit, prawność.
- Gesetzsanction, sankcja prawa.
- Gesetzunwissenheit, niewiadomość ustawy.
- Gesetzvorschlag, projekt do prawa.
- Gesetzwidrig, prawu przeciwny, przeciwprawny, bezprawny.
- Gesetzwidrigkeit, czynność prawu przeciwna, bezprawie.
- Gesichtspunkt, stanowisko, punkt zapatrywania się na co.
- Gesinde, służący, słudzy, czeladź (wiejska).
- Gesindeordnung, urządzenie służących *v.* czeladzi, ordynacja *v.* regulamin dla czeladzi lub służących.
- Gespannschaft, komitat, żupaństwo (w Węgrzech).
- Geständig sein, *des Diebstahls*, przyznać się do kradzieży.
- Geständniss, przyznanie

- się, wyznanie; *Jdn zum G. bringen*, naprowadzić, przywieść kogo do przyznania się *v.* do wyznania; *Jdm ein G. abzwängen*, wymusić na kim przyznanie się, wyznanie; — 2) przyznanie; *qualificirtes G.*, przyznanie częściowe.
- Gestängsteuer, w Górn.* danna balkowa *v.* belkowa.
- Gestatten, ob. Erlauben.*
- Gestattung, ob. Erlaubniss.*
- Gestehen*, przyznać się, *eine That g.*, wyznać czyn jaki.
- Gestehungskosten*, koszt sprawienia, produkcji.
- Gestellig machen, Jdn*, dostawić kogo; *sich g. m.*, stawić się.
- Gestion*, sprawowanie, załatwienie, zarząd interesami *v.* czynnościami, prowadzenie takowych; *G. eines Amtes*, sprawowanie urzędu.
- Gestionsprotokoll*, protokół czynności.
- Gesuch*, prośba, żądanie; *ein G. bewilligen*, przychylić się do prośby; *ein G. abschlagen*, nie przychylić się do prośby.
- Gesundheitscertifikat*, świadectwo zdrowia.
- Gesundheitsrücksichten*, wzgląd na stan zdrowia.
- Gesundheitsstörung*, uszczerbek zdrowia, naruszenie zdrowia.
- Gesundheitszustand*, stan zdrowia.
- Getränkebezug*, branie napojów.
- Getränkeborgung*, borgowanie napojów.
- Getränkeverfälschung*, fałszowanie napojów.
- Getrauter, ob. Trauen.*
- Getreidemarkt*, targ zbożowy, targowisko zbożowe, (miejsce, gdzie się targ odbywa).
- Getreidezehent, ob. Garbenzehent.*
- Geviert, w Górn. ein gevierter Grubenbau*, kopalnia wymierzona.
- Gewagt*, 1) niebezpieczny, hazardowny; — 2) niebezpieczny; *g-es Geschäft*, przedsiębiorstwo niebezpieczne, za śmiałe, losowe; *g-e Aeusserung*, nieostrożne, niebaczne wyrażenie się.
- Gewählter*, wybraniec.
- Gewähr*, 1) (ewikcyja) rękojmia, *G. leisten*, dać rękojmią, zapisać ewikcyją, zaręczyć; — 2) prawne posiadanie; *Jdn in die G. eines Gutes setzen*, wprowadzić kogo w posiadanie majątności, wwiązać kogo w majątność; *Jdn an die G. bringen, schreiben*, wpisać kogo do ksiąg *v.* aktów hipotecznych.
- Gewährabschreibung*,

- wymazanie z ksiąg hipotecznych.
- Gewähranschriftung, wpisanie do ksiąg hipotecznych.
- Gewährbrief, 1) list nadawczy; — 2) akt opatrzonej klauzulą hipoteczną.
- Gewähren, *eine Bitte*, przychylić się do prośby; *das gewährt keinen Beweis für die Behauptung*, to nie dowodzi tego twierdzenia.
- Gewährleister, rękojmią dający, rękojmia *masc.* ewiktor.
- Gewährleistung, danie rękojmi, ewikcji, rękojemstwo.
- Gewährsmann, ewiktor, gwarant, obowiązany do rękojmi, rękojmia *masc.*
- Gewahrsam *v. Gewahrsame*, chowanie, dzierżenie, zamknięcie; *etwas in seiner G. haben*, dzierżyć co; *etw. in seine G. nehmen*, wziąć co do schowania; *die Sache befindet sich in seiner G.*, rzecz znajduje się w jego zachowaniu; *den Verbrecher in G. halten*, zbrodniarza pod zamknięciem trzymać
- Gewalt, *gesetzgebende, richterliche, väterliche, vollziehende*, władza prawodawcza, sądowa, ojcowska, wykonawcza; *höhere G., vis major*, siła większa; *Jdm G. anthun*, wyrządzić komu gwałt; *einer Weibsperson G., anthun*, zgwałcić kobietę; *G. anwenden*, użyć siły; *aus der väterlichen G. entlassen, ob. entlassen*; *G. mit G. vertreiben*, siłą siłą, gwałtem odeprzeć.
- Gewaltgeber, pełnomocodawca, władzodawca.
- Gewalthaber, *ob. Bevollmächtigter*.
- Gewältigen, *w Górn. G. der Grubenwässer*, pokonywanie, ściąganie, odprowadzanie wody z kopalni.
- Gewaltsam, gwałtowny, *g-er Tod*, śmierć gwałtowna, (gwałtem zadana).
- Gewaltthätigkeit, *öffentliche*, gwałt publiczny.
- Gewärtigen, *etwas zu g. haben v. einer Sache gewärtig sein*, oczekiwać, spodziewać się czego.
- Gewehr, broń; *Feuerg.*, strzelba, fuzyja, samopał.
- Gewende, 1) uwrocie; — 2) staje, stajanie (miara pola).
- Gewerbe, sposób zarabiania, rzemiosło, przemysł; *concessionirtes G., ob. concessionirt*; *freies G.*, przemysł wolny (bezkonsensowy) *Handelsg.*, handel, przedsiębiorstwo handlowe.
- Gewerbebetrieb, wykonywanie, prowadzenie przemysłu, obrót przemysłowy.
- Gewerbeordnung, ustawa przemysłowa.

- Gewerbesachen *v. Angelegenheiten*, rzecz *v. sprawa* przemysłowa *v. przemysłu* dotycząca.
- Gewerbeschein, karta przemysłowa, zarobkowa (konsens).
- Gewerbeschule, szkoła przemysłowa.
- Gewerbetreibende, prowadzący rzemiosło, rzemieślnik, przemysłowiec.
- Gewerbsbefugniss, *ob. Gewerbeschein*.
- Gewerbsbehörde, władza przemysłowa (w rzeczach przemysłu dotyczących).
- Gewerbsberechtigung, uprawnienie do prowadzenia przemysłu *v. przemysłowe*.
- Gewerbsbetrieb, prowadzenie przemysłu.
- Gewerbsfleiss, przemysł, industria.
- Gewerbsfreiheit, wolność zarobkowania.
- Gewerbsinhaber, przedsiębiorca przemysłowy.
- Gewerbskundiger, znawca, świadomca przemysłowy.
- Gewerbsmann, rzemieślnik, profesjonista.
- Gewerbsmässig, w sposobie zarobkowania, dla zarobku.
- Gewerbsrecht, 1) prawo zarobkowania; — 2) ustawa przemysłowa.
- Gewerbsverleihung, pozwolenie, konsens na przemysł, rzemiosło, profesyjną.
- Gewerke, *ob. Bergwerkseigenthümer*.
- Gewerkschaft, *w Górn.* gwalectwo, stowarzyszenie kopalniane.
- Gewicht, 1) waga; — 2) ciężar do ważenia; — 3) ważność, znaczenie, wpływ; *reines G. v. Netto G.*, czysta waga (waga samego towaru), *rohes v. Brutto G.*, surowa waga (wraz z opakowaniem); *das G. halten*, mieć, trzymać należyłą wagę; *einer Sache G. verleihen*, nadać czemu ważność, znaczenie.
- Gewinn, zysk, korzyść, wygrana np. procesu, bitwy, na loteryi, *abgehender G.*, stracony zysk *v. korzyść*; *der G. an Erz war unbedeutend*, ilość wydobytego kruszcu była nieznaczną.
- Gewinnen, zyskać, zjednać sobie, wygrać (proces, bitwę).
- Gewinnsucht, chciwość zysku.
- Gewinnung, *w Górn.* wydobywanie, otrzymywanie; *die G. von Mineralien stehet dem Bergbesitzer zu*, wydobywanie minerałów służy posiadaczowi kopalni.
- Gewissen, sumienie; *nach seinem besten Wissen und*

- G.*, według najlepszej wiedzy i sumienia, według przekonania.
- Gewissensehe, małżeństwo wedle sumienia.
- Gewissensvertretung, ulżenie sumieniu.
- Gewissenszwang, gwałt sumienia, przymus religijny.
- Gewohnheit, zwyczaj.
- Gewohnheitsdieb, złodziej nałogowy.
- Gewohnheitsrecht, prawo zwyczajowe.
- Gezogener Wechsel, weksel trasowany, przekazowy.
- Giebigkeit, danina.
- Gift, trucizna.
- Giftmischer, truciciel.
- Giftmord, otrucie, morderstwo przez otrucie.
- Gilde, towarzystwo, bractwo, gilda, kongregacja (kupiecka); *Handwerker G.*, cech.
- Gilte, *ob. Gülte*.
- Girant, indosant, żyrant.
- Giratar, indosat, żyrataryjusz.
- Giriren, indosować, żyrować.
- Giro, indos.
- Girobank, bank przelewowy, przekazowy.
- Girogeld, (waluta) zapłata za indosacyją.
- Glaube *v. Glauben*, wiara, *Jdm G. beimessen*, dać wiarę komu, zaufać, *auf Treue und G.*, na uczciwość.
- Glaubensabfall, odstępstwo, odszczepieństwo.
- Glaubensabtrünniger, odszczepieniec, odstępcza.
- Glaubensbekenntnis, wyznanie wiary.
- Glaubensgenosse, spółwierca, jednowierca, spółwyznawca.
- Glaubenspartei, sekta religijna.
- Glaubenswürdig, wiarygodny.
- Glaubenszwang, przymus religijny.
- Gläubiger, wierzyciel.
- Gläubigerschaft, ogół wierzycieli.
- Gleichartig, jednorodny, jednaki, jednakowy (t. j. jednorodzajowy).
- Gleichbedeutend, równoznaczny, jednoznaczny.
- Gleichberechtigung, równouprawnienie.
- Gleichförmig, równokształtny, jednostajny.
- Gleichkommen, wyrównać komu.
- Gleichlautend, równobrzmiący, jednobrzmiący, zgodny; *die Abschrift ist mit der Urschrift g.*, odpis zgodny z pierwowpisem; *zwei g-de Abschriften*, dwa jednobrzmiące odpisy.
- Gleichmässig, równo, stósunkowo; *g. vertheilen*, za równo, stósunkowo podzielić.
- Gleichmässigkeit, stósunkowa równość.

Gleichsam, niejako, jakoby, niby.	<i>schaft</i> , stopień pokrewieństwa, powinowactwa; <i>im gleichen G-e</i> , zarówno, w równym stopniu; <i>in dem G-e, als...</i> w miarę jak....
Gleichstellen, zrównać.	
Gleichzeitig, równocześnie, jednocześnie.	
Glücksvertrag, kontrakt losowy.	Gradiren, w <i>Górn.</i> teżyć.
Gnade, <i>auf G. und Ungnade sich ergeben</i> , poddać się, zdać się na łaskę.	Gradirung, teżenie solanki.
Gnadenbrief, list ułaskawienia.	Gradirhaus v. Gradirwerk, teżnia.
Gnadengabe, łaskawizna, datek z łaski.	Gradirmesser, stopniomierz.
Gnadengehalt, <i>G-geld, G-brod</i> , chleb łaskawy.	Graduiren, wynieść na stopień, przyznać stopień akademicki.
Gnadengesuch, prośba w drodze łaski.	Graduirt, posiadający stopień akademicki.
Gnadenjahr, <i>G-monat, G-quartal</i> , rok, miesiąc, kwartał łaski.	Gränze, 1) granica; — 2) zakres; <i>sich in den G-en seiner Gewalt halten</i> , zachować granice, trzymać się granic lub zakresu władzy swojej; <i>die G. der Vollmacht überschreiten</i> , przekroczyć granice pełnomocnictwa, działać nad umocowanie.
Gottesdienst, służba boża, nabożeństwo.	Gränzbegehung, objazd, obejrzenie granic.
Gotteslästerer, <i>G-lästerrung</i> , bluźnierca, bluźnierstwo.	Gränzbefestigung, utwierdzenie, obwarowanie granic.
Gottesurtheil, sąd boży.	Gränzberichtigung, sprostowanie granic.
Gouvernement, gubernija, rząd, wielkorządctwo, rejen-cyja.	Gränzbezirk, obwód graniczny.
Gouverneur, gubernator, wielkorządca, rządca gubernii; <i>Bankg.</i> , naczelnik, banku.	Gränzfestung, twierdza graniczna v. pograniczna.
Gräberei, w <i>Górn.</i> kopalnia.	Gränzhügel, kopiec graniczny.
Gräber-Diebstahl, okradanie, łupienie grobów.	Gränzkämmerer, komornik.
Grabgelder, pokładne.	
Grad, stopień; <i>G. der Verwandtschaft, der Schwäger-</i>	

Gränzland, kraj pograniczny, pogranicze.	Grosshandel, handel hurtowny.
Gränzlinie, linija graniczna, kordon.	Grosshändler, hurtownik.
Gränzmarke, znak graniczny.	Grossjährig, pełnoletni.
Gränznachbar, sąsiad graniczny.	Grossjährigkeit, pełnoletność; <i>die G. erreichen</i> , osiągnąć pełnoletność, dojść do pełnoletności.
Gränzstadt, miasto pograniczne.	Grossjährigkeitserklärung, uznanie pełnoletności.
Gränzstein, kamień graniczny, granicznik.	Grosskreuz, 1) kawaler wielkiego krzyża; — 2) wielki krzyż.
Gränzstreit, spór graniczny.	Grossmacht, mocarstwo, państwo pierwszego rzędu.
Gränzverrückung, naruszenie granic.	Grossmeister, wielki mistrz.
Gränzwache, straż graniczna.	Grube, w Górn. kopalnia.
Gränzzollamt, urząd cłowy pograniczny.	Grubenbau, kopalnictwo.
Greisenalter, starość, sędziwość, (w wyższym stopniu) zgrzybiałość.	Grubenfeld, pole kopalniane.
Gremium, zgromadzenie, kongregacja; <i>Grosshändlerg.</i> , zgromadzenie hurtowników.	Grubenkleie, rudy drobne.
Grille, urojenie, bzik.	Grubenmass, miara górnicza.
Grillenfänger, chimeryk, cudak, dziwak, zręda.	Grubenwässer, woda wewnętrzna v. zaskórnia.
Grob, 1) gruby; — 2) ciężki; — 3) szorstki; <i>g-e Unvorsichtigkeit</i> , wielka nieprzezorność; <i>g-es Verschulden</i> , ciężkie zawinienie; <i>g-es Benehmen</i> , szorstkie, nieokrzesane zachowanie się, gburowatość; <i>grobe Münze</i> , moneta ciężka.	Grubenwerk, <i>ob. Grube</i> .
Grosseltern, dziadostwo (dziad i babka).	Grund, 1) rola, grunty, ziemia; — 2) dno, spód (jako fundament); — 3) podstawa, zasada, przyczyna, powód (przenośnie); — <i>G. und Boden</i> , grunt; <i>liegende Gründe</i> , dobra nieruchome, nieruchomości; <i>einer Sache auf den G. gehen</i> , zbadać istotę rzeczy; <i>auf G. der Aussage</i> , na zasadzie zeznania; <i>dafür sprechen erhebliche Gründe</i> , przemawiają za tém
Grossenkel, prawnuk.	

- ważne powody; *einer Meinung etw. zu G-e legen*, oprzeć zdanie na czém; *die-ser Meinung liegt das zu G-e*, zdanie to polega na tém; *für seine Meinung Gründe anführen*, przytaczać dowody na poparcie swojego zdania; *im G-e*, w saméj rzeczy, w saméj istocie; *mit Gründen beweisen, widerlegen*, dowodnie okazać, zbić; *von G. aus*, do szczętu, ze szczętem; *zu G-e gehen*, 1) (za)tonąć; — 2) zniszczyć, upaść (np. kredyt, handel, miasto); *zu G-e richten*, zniszczyć kogo lub co, przywieść do upadku.
- Grundamt, urząd miejscowy.
- Grundartikel, artykuł zasadniczy.
- Grundbesitz, posiadłość gruntowa, ziemska.
- Grundbestandtheil, część istotna ogółu.
- Grundbuch, księga gruntowa.
- Grundbuchseinlage, wykaz hipoteczny, *ob. Einlage*.
- Grundbuchsextrakt, wyciąg z ksiąg gruntowych.
- Grundbuchskörper, ciało hipoteczne.
- Grundcomplex, obszar ziemi.
- Grunddienstbarkeit, służebność gruntowa.
- Grundeigenthum, posiadłość.
- Grundeinlösung, wykupno gruntów.
- Gründen, fundować, zakładać (np. szkołę, klasztor), *sich auf etw. g.*, opierać się na czém; *gegründet*, uzasadniony, pewny; *in etwas g. sein*, opartym być, opierać się, zasadzać się na czém.
- Grundentlastung, wyswobodzenie gruntu.
- Gründer, fundator, założyciel.
- Grundfeste, podwalina, podstawa, fundament.
- Grundgerechtigkeit, *v. Grundgerechtsame*, prawo do gruntu przywiązane.
- Grundgericht, sąd miejscowy.
- Grundhältig, *adj.* uzasadniony; *nicht g.*, bezpodstawny.
- Grundherr, dziedzic, pan włości.
- Grundherrschaft, właściciel wsi, państwo (dziedzic).
- Grundlage, podstawa, podwalina, fundament; *die G. des Kredites ist...* podstawą kredytu jest...
- Grundlast, ciężar gruntowy.
- Grundlastenablösung, wykupno, spłata ciężarów gruntowych.
- Grundlinien, główne *v.* pierwsze zarysy.

Grundobrigkeit, zwierzchność gruntowa (ziemska).	<i>Gewähr bringen</i> ; — 2) czynsz ziemny.
Grundpfand, zastaw nieruchomości.	Gültig, 1) mający wartość, obieg (np. pieniądz); — 2) ważny (np. kontrakt); — 3) obowiązujący (np. przepis, ustawa); <i>das Geld ist hier nicht g.</i> , pieniądze te nie są tutaj w obiegu, nie biorą ich; <i>etw. g. machen</i> , ważność czemu nadać.
Grundrecht, ustawa v. prawo zasadnicze v. fundamentalne.	Gültigkeit, ważność.
Grundsatz, zasada, <i>etw. zum G. machen</i> , przyjąć co za zasadę.	Gültigmachung, nadanie czemu ważności.
Grundsätzlich, ze zasady, zasadniczo.	Gunst, korzyść, łaska, sprzyjanie; <i>die Gerichte haben zu seinen G-en entschieden</i> , sądy orzekły na jego korzyść; <i>das Urtheil ist zu seinen G. ausgefallen</i> , wyrok wypadł na jego stronę (korzyść); <i>zu Jds G. Geld erlegen</i> , złożyć na rzecz czyją pieniądze.
Grundservitut, służebność gruntowa.	Gut, <i>adv. etwas g. heissen, g. sein lassen</i> , pochwalić co, zezwolić, przystać na co, przyjąć co; <i>für etw. g-stehen</i> , ręczyć za co; <i>für Jdn g-sagen, stehen</i> , ręczyć za kogo; <i>etw. g. thun</i> , wynagrodzić komu co, (u kupców) <i>g. haben, sein</i> , mieć należność.
Grundsteuer, podatek gruntowy, ziemski, (łanowe).	Gut, <i>sb.</i> 1) dobro; — 2) majątek; — 3) towar; <i>zu G-e kommen</i> , przypaść na korzyść, należeć się; <i>bewegliches G., ob. beweglich</i> ; <i>unbewegliches G., ob. unbeweg-</i>
Grundstrecke, w Górn. chodnik główny.	
Grundstück, grunt.	
Gründung, fundacja, założenie.	
Grundverfassung, organizacja, urządzenie główne v. zasadnicze.	
Grundverschreibung, zapis gruntu.	
Grundwirth, gospodarz wiejski.	
Grundzerstückung, podział, rozcząstkowanie gruntu.	
Grundzins, czynsz z gruntu, gruntowy, ziemny.	
Grundzug, 1) pierwszy, główny rys, zarys; — 2) cecha, znamię.	
Gulden, złoty; <i>ein G. österr. W.</i> , złoty austrijski.	
Gülte, 1) ciało hipoteczne; <i>an die G. bringen, ob. an die</i>	

<i>lich; kaufmännisches G.</i> , towar; <i>öffentliches G.</i> , dobra publiczne; <i>Staatsg.</i> , majątek państwa (<i>w Praw. cyw.</i>).	Güternahmhaftmachung, wyjawienie majątku.
Gutachten, opinija, zdanie; <i>sein G. über etw. erstatten</i> , dać opinię o rzeczy, <i>Jds G. einholen</i> , zażądać zdania.	Güterrecht, prawo majątkowe, <i>ob. Vermögensrecht.</i>
Gutächtig, w sposobie opinii; <i>einen g-en Bericht erstatten</i> , złożyć raport wraz z opinią lub złożyć sprawozdanie.	Gutgewicht, waga dobra.
Gutbefinden, <i>sb. des Richters</i> , uznanie, mniemanie sędziego; <i>nach seinem G.</i> , według swego uznania, zdania.	Guthaben, <i>sb.</i> należność, reszta z obrachunku.
Güte, <i>in der G. abmachen</i> , załatwić w dobry sposób, zgodnym sposobem.	Gutheissung, uznanie, potwierdzenie, pochwalenie, aprobacja.
Güter, dobra.	Gütlich, dobrowolny, w zgodnym sposobie; <i>sich g. auseinandersetzen</i> , zgodnie ułożyć się; <i>den Streit g. beilegen</i> , ukończyć spór sposobem zgodnym, na drodze zgody, zagodzić spór; <i>ein g-er Vergleich</i> , dobrowolna, przyjacielska ugoda.
Güterabtretung, odstąpienie majątku.	Gutmachen, wynagrodzić.
Güteranweisung, przekaz towarów.	Gutrechnen, policzyć na czyją korzyść.
Güterbeschauer, oględownik, rewizor towarów.	Gutsagen, ręczyć za kogo.
Güterbestätter <i>v. Güterbesteller</i> , stręczyciel przewozowy, spedytor.	Gutsbesitzer <i>v. Gutsherr</i> , właściciel dóbr, dziedzic.
Gütercomplex, klucz, obszar dóbr (ziemskich, jedną stanowiących całość).	Gutsgebiet, obszar dworski.
Gütergemeinschaft, wspólność majątkowa, wspólność dóbr.	Gutsgemarkung, obręb dóbr.
	Gutsherrschaft, 1) dominium, dwór; — 2) państwo (jako zbiór więcej dóbr).
	Gutsherrschaftlich, dworski, dominikalny.
	Gutskörper, majątność ziemska.
	Gutwillig, dobrowolny, o-choczy, chętny.

H.

- Habe, majątek, dobytek, mienie.
- Habe und Gut, cały majątek, dobytek; *Fahrende H.* majątek ruchomy.
- Haben, *sb.* u kupców *habet v. credit*, należytość od kupca komu przypadająca.
- Habhaft werden, *eines Beschuldigten*, schwytac, ując winowajcę; *einer Sache wieder h. w.*, odzyskać, odebrać co napowrót.
- Habilitation, 1) wykazanie uzdolnienia; — 2) habilitacja do wykładu w uniwersytetach.
- Habituell, nałogowy, przywykły.
- Habschaft, *Habseligkeit*, *ob. Habe*.
- Hafen, przystań, port; *in den H. einlaufen*, zawinać do portu; *aus dem H. auslaufen*, wypłynąć z portu; *den H. sperren, schliessen*, zabronić wstępu do portu lub wyjścia z niego.
- Hafenamt, urząd portowy.
- Hafengeld, portowe.
- Hafenordnung, porządek portowy.
- Hafenstadt, miasto portowe.
- Hafenzoll, *ob. Hafengeld*.
- Haferei (*Hawarie*), 1) awa-ryja (straty morskie, na morzu poniesione); -- 2) portowe, kotwiczne i inne wydatki podczas żeglugi.
- Haft, areszt; *Jdn zur (gefänglichen) H. bringen*, uwięzić kogo, aresztować.
- Haftbefehl *v. Verhaftsbefehl*, rozkaz uwięzienia.
- Haftbrief *v. Steckbrief*, list gończy.
- Haften, ciężyc na czém, być odpowiedzialnym; *h-de Schulden*, długi ciężące; *für etw. v. für Jdn h.*, ręczyć, być odpowiedzialnym za kogo lub za co; *diese Schuld h-t auf dem Gute*, ten dług cięży na majątności; *diese Schuld h-t hypothekarisch*, dług ten cięży hipotecznie; *diese Schuld h-t mit auf ihm*, ta wierzytelność cięży i na nim; *die auf Grund und Boden h-de Last*, ciężar gruntowy.
- Haftgeld, *ob. Angeld*.
- Häftling, więzien, aresztant.
- Haftung, *persönliche*, odpowiedzialność (osobista), poręczenie; *solidarische H.*, odpowiedzialność solidarna; *wechselrechtliche H.*, odpowiedzialność wekslowa; *in*

- H. treten*, przyjąć za co odpowiedzialność.
- Hagelschlag, gradobicie.
- Hagelversicherung, zabezpieczenie od gradobicia.
- Halbbauer v. Halblehner, półrolnik.
- Halbbeweis, pół dowodu, dowód połowiczny, początkowy.
- Halbbruder, Halbschwester, Halbgeschwister, ob. Stiefbruder.
- Halbbrüchig, na półstronicy (*fracta pagina.*),
- Halbbürtig, przyrodni.
- Halbgetreide, poślad.
- Halbsouverenität, półdzielność.
- Halde, w Górn. warpia, warpisko, hołda.
- Hälfte, Jdn zur H. zum Erben einsetzen, ustanowić kogo dziedzicem połowy majątku; Verletzung über die H., ukrzywdzenie nad połowę; den Verlust zur H. tragen, stratę w połowie ponieść.
- Hallucination, omam, zwiódzenie.
- Halsgerichts - Ordnung, ustawa karna, gardłowa (Karola V.).
- Haltbar, mocny, trwały, dający się utrzymać, obronny, uzasadniony; ein haltbarer Grund, zasada nie mogąca być obaloną; der Beweis ist nicht h., dowód ten nie może się utrzymać, ostać.
- Halten, 1) für Pflicht, für wahr h., mieć, uważać za powinność, za prawdę; Gericht, Sitzung, Versammlung h., odbywać sądy, posiedzenie, zgromadzenie; ein Gesetz h., przestrzegać ustawy, zachowywać ustawę; inne h., wstrzymać, zawiesić; Jdn bei sich h., przechowywać kogo; das Versprechen, den Vertrag, das Wort h., dotrzymać przyrzeczenia, umowy, słowa; — 2) w Górn. die Stunde h., zachowywać kierunek; der Gang hält die Stunde, żyła zachowuje pierwotny kierunek.
- Halten, sich an das Gesetz, trzymać się ustawy, obstać przy ustawie, zasłaniać się nią; sich an eine Person, Pfand, Vermögen h., trzymać się osoby, zastawu, majątku, to jest dochodzić, poszukiwać swego na osobie, zastawie, majątku.
- Hältig, w Górn. ob. erzhältig.
- Hältigkeit der Münze, wartość wewnętrzna monety.
- Haltpunkt, ob. Anhaltspunkt.
- Haltung, postawa, zastosowanie się, prowadzenie (życia), podpora; drohende H. groźna postawa; moralische und politische H., zachowanie się moralne i polityczne.
- Halurgie (Salzwerkkunde), w Górn. solnictwo.
- Hämisch, szyderski, uszczy-

- pliwy, złośliwy; *h-e Aeusserungen*, uszczypliwe wyrażenia; *h-es Benehmen*, szydercze postępowanie.
- H**ammerwerk, kuźnica, hamernia.
- H**and, *an Jdn anlegen*, targnąć się, porwać się na kogo; *Jdm freie H. lassen*, zostawić komu wolność działania; *die H. mit im Spiele haben*, należeć do czego, mieć w czém udział, należeć do praktyk; *zu eigenen H-en zustellen*, samój osobie doręczyć, do własnych rąk oddać; *unter der H.*, potajemnie, skrycie; *vor der H.*, tymczasem, na teraz; *bei der H.*, na stręcie.
- H**andänderungsgebühr, *ob. Uebertragungsgebühr*.
- H**andanlegung, targnienie, porwanie się na kogo.
- H**andarbeit, robota ręczna.
- H**andarbeiter, robotnik ręczny.
- H**andbillet, list odręczny, pismo odręczne.
- H**andbrief, list nadawczy, przywilój, dyplom (przez panującego nadany).
- H**andbuch, książka podręczna.
- H**andeisen *v. Handfessel*, pęta, okowy ręczne, lub na ręce.
- H**andel, 1) handel, kupczenie, kupia; *Grossh.*, handel ryczałtowy, hurtowy; *Klein-* *h.*, handel cząstkowy, drobiazgowy, kramarstwo; — 2) *einen H. beendigen*, skończyć interes; *den H. erzählen*, opowiedzieć rzecz (jak się stało); *Jdn in einen H. verwickeln*, wplątać kogo w jaką sprawę; *mit Jdm im H. stehen*, traktować, ugadzać się z kim (np. o kupno); *H. treiben*, prowadzić handel, trudnić się handlem.
- H**ändel, zwada; *H. mit Jdm anfangen*, wszczynać z kim zwadę, zatargi, burdę.
- H**ändelmacher, zawadyjak, warchoł.
- H**andeln, 1) handlować, handel prowadzić, kupeńczyć; — 2) *das Amt h.*, pełnić urząd; *mit Jdm wegen etwas h.*, umawiać się, traktować z kim o co; *es handelt sich um das Vermögen*, idzie o majątek.
- H**andelsagent, ajent handlowy.
- H**andelsangelegenheit, interes handlowy, sprawa handlowa.
- H**andelsbefugnis, zezwolenie, konsens na handel.
- H**andelsberechtigung, prawo handlowania.
- H**andelsbetrieb, wykonywanie przedsiębiorstwa handlowego, prowadzenie handlu.
- H**andelsbrief, list handlowy.

Handelsbuch, księga handlowa, kupiecka.	Handelsname, firma handlowa.
Handelsbund <i>v. Handelsbündniss</i> , związek handlowy.	Handelsniederlassung, zakład handlowy; <i>Hauptniederlassung</i> , zakład główny; <i>Zweigniederlassung</i> , zakład filijalny, filija.
Handelscompagnie, <i>ob. Handelsgesellschaft</i> .	Handelsordnung, ustawa handlowa.
Handelsflagge, bandera kupiecka.	Handelsort <i>v. Handelsplatz</i> , miejsce handlowe.
Handelsfrau, kobieta handlująca.	Handelspapiere, papiery handlowe.
Handelsfreiheit, wolność handlowa.	Handelsrecht, prawo handlowe.
Handelsgebiet, okrąg handlowy.	Handelsregister, rejestr handlowy.
Handelsgebrauch, zwyczaj handlowy.	Handelsreisender, podróżnik handlowy.
Handelsgenosse, <i>v. Handelsgesellschafter</i> , spółnik handlowy.	Handelssache, rzecz handlowa.
Handelsgericht, sąd handlowy.	Handelsschiff, okręt handlowy, kupiecki.
Handelsgeschäft, czynność handlowa.	Handelssenat, senat handlowy.
Handelsgesellschaft, spółka handlowa; <i>offene</i> , jawna; <i>stille</i> , niejawna; <i>ob. Gesellschaft</i> .	Handelsstadt, miasto handlowe.
Handelsgesetz, ustawa handlowa.	Handelsstand, stan kupiecki.
Handelsgut, towar.	Handelsverkehr, ruch, obrot handlowy, związki handlowe.
Handelshaus, <i>v. Handlungshaus</i> , dom handlowy.	Handelsvertrag, umowa, traktat handlowy.
Handels- und Gewerbekammer, izba handlowa i przemysłowa.	Handelswerth, wartość w handlu.
Handelsmäkler, stręczyciel handlowy.	Handelszeichen, znak handlowy, szyld, godło.
Handelsmann, kupiec, handlarz.	Handfest, ważny, niewzruszony np. kontrakt; <i>h. ma-</i>

<i>chen Jdn</i> , uwięzić, przytrzymać kogo.	<i>Handhaft</i> , <i>handhafte That</i> , uczynek gorący.
<i>Handfeste</i> , <i>ob. Gewährbrief</i> .	<i>Handkauf</i> , 1) kupno z wolnej ręki; — 2) kramarstwo, kupczenie drobiazgowe.
<i>Handgeld</i> , zadatek, zaciężne (ochotników).	<i>Handlanger</i> , wyrobnik, pomocnik.
<i>Handgelöbniss v. Handgelübde</i> , ślubowanie, przyrzeczenie (przez podanie ręki), danie ręki.	<i>Handlangerarbeit</i> , praca pomocnicza, wyrobnictwo.
<i>Handgemein werden</i> , po bić się, uderzyć na siebie.	<i>Handlung</i> , 1) czyn, działanie; <i>juristische H.</i> , działanie prawne; — 2) handel, kupczenie, handlowanie.
<i>Handgemenge</i> , bitka, bójka, bijatyka, zalebki.	<i>Handlungs-</i> w złożonych, <i>ob. Handels</i> .
<i>Handgreiflich</i> , dotykalny, jasny, widoczny, do namacania; <i>ein h-er Beweis</i> , dowód oczywisty; <i>eine h-e Lüge</i> , widoczne, wierutne kłamstwo.	<i>Handlungsactiven</i> , wierzytelności handlowe.
<i>Handhaben</i> , 1) wykonywać, sprawować, zarządzać; — 2) czuwać nad czém, przestrzegać czego; <i>die höchste Gewalt h.</i> , sprawować najwyższą władzę; <i>die Gerechtigkeit h.</i> , zarządzać wymiarem sprawiedliwości, wymierzać sprawiedliwość; <i>die Wirthschaft h.</i> , zarządzać, zawiadywać gospodarstwem.	<i>Handlungsbevollmächtigter</i> , pełnomocnik handlowy.
<i>Handhabung</i> , 1) wykonywanie, sprawowanie, zarządzanie; — 2) czuwanie, przestrzeganie; <i>H. der Gerechtigkeit</i> , zajmowanie się wymiarem sprawiedliwości; <i>H. der Gesetze</i> , przestrzeganie ustaw; <i>H. der Ordnung</i> , utrzymanie porządku.	<i>Handlungsdienner</i> , kupczyk.
	<i>Handlungsfähig</i> , zdolny do działań prawnych.
	<i>Handlungsgehilfe</i> , pomocnik handlowy.
	<i>Handlungslehrling</i> , uczeń handlowy.
	<i>Handlungspassiva</i> , długi handlowe.
	<i>Handpfand</i> , zastaw ręczny.
	<i>Handpfandgeber</i> , zastawca.
	<i>Handpfandnehmer</i> , zastawnik.
	<i>Handrobot v. Handfrohne</i> , pańszczyzna ręczna, piesza.
	<i>Handschlag</i> , podanie ręki.
	<i>Handschreiben</i> , <i>ob. Handbillet</i> .

Handschrift, 1) pismo; — 2) rękopism.	przedmiot główny (w sprawie).
Handthierung, profesyja, zatrudnienie, sprawowanie interesów.	Hauptsächlich, głównie, szczególniej.
Handwerk, rzemiosło; <i>Jdm</i> <i>ins H. greifen</i> , wtrącać się do czyjzego rzemiosła, wda- wać się nie w swoje czyn- ności; <i>etwas als ein H. be-</i> <i>treiben</i> , trudnić się czém dla zarobku; <i>ins H. heirathen</i> , przyżenić się do rzemiosła; <i>H. treiben</i> , trudnić się rze- miosłem.	Hauptschlüssel, klucz o- gólny. Hauptschuld, dług główny. Hauptschuldige, winowaj- ca główny.
Handwerksordnung, u- stawa rzemieślnicza, urzą- dzenie rzemiosł.	Hauptstadt, stolica, miasto stoleczne.
Handzeichen, podpis, znak ręki.	Hauptstamm (<i>Vermögen</i>), fundusz zakładowy.
Haranguiren, przemawiać, prawić.	Hauptstolle <i>v. Hauptstol-</i> <i>len</i> , w <i>Górn. ob. Stollen</i> .
Hauer, w <i>Górn.</i> kopacz.	Hauptstrecke, w <i>Górn. ob.</i> <i>Strecke</i> .
Haupt, w złożonych znaczy w ogólności główny, np. <i>H-ausweis</i> , główny wykaz, <i>H-auszug v. H-ausfertigung</i> , wyciąg główny (aktu).	Hauptstück, część główna, rozdział (w dziele).
Hauptbuch, księga główna, księga wykazów hipotecz- nych.	Hauptverhandlung, roz- prawa główna (w postępo- waniu karném).
Haupteid, przysięga stanow- cza.	Hauptversammlung, wal- ne zgromadzenie.
Hauptentscheidung, orze- czenie główne (w głównym przedmiocie).	Haus, 1) <i>von H. zu H.</i> , od domu do domu; <i>H. und Hof</i> , posiadłość, własność, siedzi- ba, dwór; <i>H. und Hof ver-</i> <i>lassen</i> , opuścić dom, siedzi- bę; — 2) izba prawodaw- cza.
Hauptmängel, wady isto- tne.	Hausandacht, nabożeństwo domowe.
Hauptsache, rzecz główna,	Hausarrest, areszt domo- wy.
	Hausbeschau, oględziny domowe.
	Hausbesitzer, właściciel domu.
	Hausdieb, złodziej domowy.

Hausdienstbarkeit, słuszebność miejska.	Haussteuer, podatek domowy.
Hausdurchsuchung, rewizya domu, przeszukanie domu.	Hausstand, 1) domownicy; — 2) stan domu.
Hausfriede, pokój domowy.	Haus suchung, <i>ob. Hausdurchsuchung.</i>
Hausgenosse, domownik.	Haustruppen, wojsko dworowe (dworne).
Hausgeräth, sprzęt domowy, statki domowe.	Hausvater, gospodarz, ojciec lub głowa familii.
Hausgesetz, statut familijny (domów panujących).	Hausverwalter, rządca domu, marszałek.
Hausgesinde, czeladź domowa.	Hauswesen, 1) gospodarstwo domowe; — 2) interesa gospodarstwa dotyczące.
Haushäbigkeit, własność domowa.	Hauszins, komorne.
Haushalten, gospodarować, zawiadywać gospodarstwem.	Hauszinssteuer, podatek czynszowy.
Haushälterisch, gospodarnie.	Hauszucht, karność domowa.
Haushaltung, gospodarstwo, ekonomika.	Havarie, <i>ob. Haferei.</i>
Haushofmeister, marszałek domu.	Hazardspiel, gry hazardowe.
Hausirbefugniss, pozwolenie, konsens na handel obnośny, kupczenie obnośne, kramarstwo obnośne.	Hebamme, położna, akuszerka.
Hausiren, obnosić, kupczyć po domach.	Heer, <i>stehendes Heer</i> , wojsko stałe.
Hausirer, obnośca.	Heerbannu, pospolite ruszenie.
Hausirhandel, handel obnośny.	Heerflüchtling, zbieg.
Häusler, chałupnik.	Heerwesen, rzecz wojskowa, wojskowość.
Hauspolitik, polityka domowa.	Hegemonie, hegemonija, przodowanie.
Hausrath, <i>ob. Hausgeräth.</i>	Hegen, 1) hodować; — 2) mieć; <i>Verdacht h.</i> , mieć podejrzenie.
Hausrecht, prawo domowe.	Heger, gajowy, leśny.
Haussatz, pozycya hipoteczna na domu.	Hehler, ukrywacz, przechoywacz.

Heilgeld (<i>bei Verletzungen</i>), nawiązki.	Heirath, związek małżeński, ożenie się, zamęście.
Heiligkeit, <i>seine</i> , Jego świętobliwość, papież, Oj- ciec święty.	Heirathsgut, 1) posag; — 2) dobra posagowe.
Heimath, 1) miejsce rodzin- ne; — 2) ojczyzna, swoj- szczyzna; — 3) zamieszkanie	Heirathslicenz, pozwole- nie na małżeństwo.
Heimathsbehörde, zwierzch- ność miejsca urodzenia.	Heirathsvertrag, umowa przedślubna, intercyza.
Heimathsgemeinde, gmi- na rodzinna.	Helfershelfer, pomocnik, wspólnik (w zbrodni).
Heimathslos, bez stałego za- mieszkania, tułacz, luźny, przybłąda, nieswojak.	Hemmen, wstrzymywać, ta- mować, przeszkadzać, nie- dopuszczać; <i>die Execution</i> <i>h.</i> , wstrzymać egzekucyjną; <i>die Verjährung h.</i> , wstrzy- mać przedawnienie.
Heimathsrecht, prawo swoj- szczyzny (wyływające z na- leżenia do gminy).	Herabsetzung, zníženie; <i>H. der Steuern</i> , zníženie podatku; <i>H. der Strafe</i> , ob- níženie kary.
Heimathsschein, świade- ctwo swojszczyzny.	Herabwürdigung, poniże- nie, sponiewieranie (np. wła- snej godności), sprofanowa- nie.
Heimfall, <i>ob. Caduc.</i>	Herausfordern, wyzywać, <i>zum Zweikampfe h.</i> , wyzy- wać kogo na pojedynek, na rękę.
Heimfallen, <i>ob. Heimfällig.</i>	Herausforderer, wyzywa- jący, wyzywacz.
Heimfällig, przypadły pu- ścizną, prawem puścizny, kaduka, bezdziedziczności.	Herausgeben, <i>ein Werk</i> , wydawać dzieło.
Heimfälligkeit, <i>ob. Cadu- cität.</i>	Herausgeber, wydawca.
Heimfallsrecht, <i>ob. Caduc- recht.</i>	Herbeilassen, <i>sich</i> , skło- nić się do czego, zezwolić na co.
Heimlich, potajemny, po- kryjomy, skryty.	Herbeischaffen, dostawić, przystawić, dostarczyć; <i>die</i> <i>Zeugen vor Gericht h.</i> , sta- wić lub dostawić świadków.
Heimsagen (<i>ein Privile- gium, ein Gewerbe</i>), zrzec się przywileju, złożyć rze- miosło.	
Heimstellen, <i>ob. anheimge- ben.</i>	
Heimweh, domarad, nostal- gija.	

- Herberge, gospoda, dom za-
jezdny, austeryja; *die H.*
der Handwerker, gospoda
cechowa; *Jdm H. geben*,
przyjąć kogo na nocleg, dać
komu przytułek.
- Herbringen, *die Beweise*,
przytoczyć, złożyć, okazać
dowody; *die Zeugen h.*, sta-
wiać świadków.
- Hereinrest, *w Rach.* zwrot
(przez składającego rachun-
nek).
- Hergebracht, dawny, od
dawna przyjęty, starodawny
(np. zwyczaj), *h-es Recht*,
prawo zwyczajowe.
- Herkommen, 1) pochodze-
nie, ród, familija; — 2)
zwyczaj; *ein altes H.*, da-
wny zwyczaj; *es besteht ein*
solches H., tak jest w użyciu.
- Herkömmlich, zwyczajny,
od dawna przyjęty, jak da-
wniej bywało; *wie es h. ist*,
podług dawnego zwyczaju.
- Hermaphrodit, obojnak.
- Herrenhaus, izba panów,
izba wyższa.
- Herrenlos, *h-e Sache*, rzecz
niczyja, nie mająca właściciela,
puścizna.
- Herrschaft, 1) (odnośnie do
ziemi) państwo, dobra; —
2) (odnośnie do posiadacza)
dwór, dawniej dominijum; —
3) (odnośnie do władzy rzą-
dzącej) panowanie; — 4)
w Pr. cyw. władztwo.
- Herrschaftlicher *Besitz*
- v. Grundbesitz*, posiadłość
dworska (dawniej domini-
kalna).
- Herrschender *Grund*, grunt
władzący (w służebnościach
w przeciwstawieniu z grun-
tem służebnym).
- Herrscherhaus, dom pa-
nujący.
- Herstellen, *den Thatbe-*
stand, ustanowić, sprawdzić
istotę czynu; *einen Beweis*
h., ustanowić dowód, udo-
wodnić; *die Sicherheit h.*,
przywrócić bezpieczeństwo.
- Herumziehende *Lebens-*
weise, włóczęgostwo, ponie-
wierka.
- Hervorgehen, wynikać, wy-
pływać; *daraus geht hervor*,
ząd wpływa, wynika, o-
kazuje się.
- Hervorheben, podnieść; *es*
wird dieser Umstand beson-
ders hervorgehoben, do téj
okoliczności szczególna przy-
wiązuje się waga, szczegól-
niejszy kładzie się nacisk
na tę okoliczność.
- Hervorrufen, *einen Rechts-*
streit, wywołać spór; *Unru-*
hen h., wywołać zamieszki.
- Heuergeschäft *ob. Promes-*
sengeschäft.
- Hilfe *v. Hülfе*, *Jdm leisten*,
angedeihen lassen, dać ko-
mu pomoc, wspomódz kogo;
zu H. kommen, przyjść w
pomoc.
- Hilfeleistung, 1) pomoc

- dana, danie pomocy, pomaganie; — 2) posiłkowanie.
- Hilflos, pozbawiony pomocy, z nikąd nie mający ratunku; — 2) nieporadny (w zn. bierném).
- Hilfsamt, urząd pomocniczy.
- Hilfsarbeiter, pomocnik.
- Hilfsbedürftig, potrzebny, potrzebujący wsparcia, pomocy, ratunku.
- Hilfsgelder (*Subsidien*), zasiłek pieniężny.
- Hilfsmittel, środek zaradczy, (w liczbie mnogiej) środki, zasoby.
- Hilfspersonale, służba pomocnicza.
- Hilfstruppen, wojska posiłkowe, posiłki.
- Hilfszollamt, przykomorek.
- Hinausrest, w *Rach.* dopłata (składającemu rachunek).
- Hindern, przeszkadzać; *die Ablegung des Eides h.*, nie dopuścić do przysięgi.
- Hinderniss, przeszkoda, *H-e in den Weg legen*, przeszkody stawiać; *H-e aus dem Wege räumen*, przeszkody usuwać.
- Hindeuten, *auf Jdn, auf etwas*, 1) wskazywać kogo lub co; — 2) robić do kogo lub do czego przymówkę; — 3) dawać co do zrozumienia.
- Hinlänglich, dostateczny, *h-e Beweise*, dostateczne dowody.
- Hinrichtung, tracenie, wykonanie kary śmierci, wyroku śmierci.
- Hintangeben, 1) *ein Anlehen*, zaofiarować pożyczkę; — 2) *eine Sache h.*, pozbyć się rzeczy.
- Hintanhalten, zapobiegać, powściągać.
- Hintanhaltung, *von Unruhen, von Bedrückungen*, zapobieganie rozruchom, powściągnięcie ucisku; *H. der Hindernisse*, tamowanie przeszkód.
- Hintansetzung, lekceważenie, niezważanie (na kogo, na co); *mit H. der Obrigkeit*, z pominięciem zwierzchności.
- Hintergehen, podejść, oszukać.
- Hintergehung, podejście, oszukanie.
- Hinterlassen, pozostawić, zostawić; *h-e Kinder*, pozostałe dzieci (po kim).
- Hinterlassenschaft, *ob. Verlassenschaft*.
- Hinterlegen, złożyć na skład, oddać, składać do depozytu, oddać do wiernych rąk.
- Hinterleger, skład czyniący, deponent, składca.
- Hinterlegung, złożenie na skład, deponowanie, oddanie do wiernych rąk.
- Hinterlist, podstęp, podejście.

Hintersass, zagrodnik.	Hofkanzler, kanclerz nadworny.
Hipothek, ob. <i>Hypothek</i> .	Hofkriegsrath, 1) nadworna rada wojenna; — 2) rada nadworna wojenny.
Hirtenamt, urząd pasterski.	Hoflager, rezydencyja panującego.
Hochbauten, budynki.	Hofleute, dworzanie.
Hochbesteuerter, wysoko opodatowany.	Hofmanier, etykieta dworska.
Hochgeboren, Jaśnie Wielmożny (tytuł hrabięgo).	Hofrath, radca nadworny lub dworu.
Hochgericht, szubienica, rusztowanie, miejsce tracenania.	Hofrecht, prawo dworskie.
Hochlöblich, prześwietny.	Hofrekurs, rekurs do dworu, do najwyższej izby sądowej.
Hochmeister, wielki mistrz.	Hofstaat, dwór.
Hochschule, uniwersytet, wszechnica, wszechnia naukowa.	Hoftag, dzień pańszczyźniany, roboczy.
Hochverrath, zbrodnia stanu, zdrada główna.	Hofzählamt, nadworny urząd płatniczy.
Hochverräther, zbrodniarz stanu.	Hoffnungskauf, kupno nadziei, nadzieje; kupno rzeczy spodziewanej, kupno losowe.
Hochwohlgeboren, Jaśnie Wielmożny.	Holeitsrecht, prawo majestatu, prawo monarsze.
Hochwürden, przewielebny, przewielebność.	Hohlmass, miara pojemności, objętości (do rzeczy sypkich i płynnych).
Hofadel, szlachta dworska.	Höker, przekupnik, przekupień.
Hofamt, urząd nadworny.	Hökerei v. <i>Hökerhandel</i> , przekupnictwo, stragarstwo.
Hofbeamte, urzędnik dworu.	Holzanzweisung, asygnacyja na drzewo.
Hofbeschwerde, zażalenie, rekurs do najwyższej władzy rządowej.	Holzbezugsrecht, prawo pobierania drzewa.
Hofceremoniel, ceremoniał dworski.	Holzfrevel, szkoda leśna, szkodnictwo leśne.
Hofcommission, komisya nadworna.	
Hoffähig, mający przystęp do dworu.	
Hofgut, królewszczyzna.	
Hofgericht, sąd nadworny.	
Hofkanzlei, kancelaryja nadworna.	

Holzgräserei, prawo trawozbioru w lesie.	Hundläufer v. Hundstösser, w Górn. ob. Fördermann, Förderer.
Holzklaubrecht, prawo zbiórki.	Hutgerechtigkeit, prawo wygonu, prawo paszenia.
Holzschlag, 1) wręb, zrąb, poręba, porąb drzewa w lesie; — 2) miejsce wyrębu.	Hütte, chata, w Górn. huta.
Holzung, ścinanie, wyrębywanie drzewa.	Hüttenarbeiter, hutnik.
Holzungsrecht, prawo wrębu.	Hüttenmeister, hutmistrz.
Homagium, hołd.	Hüttenmann, znawca hutniczy.
Honorant, wyręczyciel wekslowy.	Hüttenordnung, porządek hutniczy.
Honorar, chesne, czestne, honoraryjum.	Hygenie, zdrowieństwo, higiena.
Honorat, wręczony.	Hypochondrie, śledzienieństwo.
Honoriren, einen Wechsel, wyręczyć (w przyjęciu lub wypłacie weksłu).	Hypothek, hipoteka.
Hörensagen, wieść, posłuch; etwas vom H. wissen, wiedzieć o czém z posłuchu, z pogłoski, z wieści.	Hypothekarcaution, kaucya hipoteczna.
Hörig, poddany.	Hypothekarforderung, wierzytelność hipoteczna.
Humaniora, nauki w gimnazjach wykładane, mianowicie nauka języków klasycznych.	Hypothekargläubiger, wierzyciel hipoteczny.
Humanist, nauczyciel i uczeń języków starożytnych, humanista.	Hypothekenamt, urząd hipoteczny, ksiąg wieczystych.
Humanität, ludzkość.	Hypothekenausweis, wykaz hipoteczny.
Humanitätsanstalten, zakłady dobroczynne.	Hypothekenauszug, wyciąg hipoteczny.
Humanitätsweck, cel dobroczynny, humanitarny.	Hypothekenbank, bank hipoteczny.
Hunde, w Górn. wózki, wagony.	Hypothekenbuch, księga hipoteczna, księgi wieczyste.
Hundesteuer, podatek od psów.	Hypothekengut, majątność hipoteczna.
	Hypothekenlast, ciężar hipoteczny.
	Hypothekenschein, po-

świadczenie, świadectwo hipoteczne.	Hypotheziren, wciągnąć do hipoteki, do ksiąg hipotecznych, wieczystych, za hipotekować.
Hypothekenurkunde, dokument hipoteczny.	
Hypothekenverschreibung, zapis hipoteczny.	Hysterie, macinnictwo.

I.

Identisch, tózsamy, <i>ob. gleichbedeutend.</i>	Immission, wprowadzenie w posiadanie, wzdanie, wwiązanie.
Identität, tózsamość.	
Idiographisch, <i>v. autographisch, ob. eigenhändig.</i>	Immittiren, <i>ob. einweisen.</i>
Idiom, narzecze.	Immobilien, nieruchomości.
Idiot, niedołęga (umysłowy), głupowaty, głuptawy.	Immunität, 1) swoboda, wolność od ciężarów; — 2) nietykalność.
Idiotismus, niedołęztwo, głupowatość.	Impfen, szczepić (ospę).
Illata et invecta, wniesione ruchomości.	Impfung, szczepienie (ospy).
Illegal, nieprawnie.	Import, <i>ob. Einfuhr.</i>
Illegitim, nieprawny; <i>i-es Kind</i> , dziecię nieprawego łoża.	Importgeschäft, przywoźnictwo, przedsiębiorstwo przywozowe, importowe.
Illiquid, niewyrzeczalny, nieczysty.	Importiren, wprowadzać (towar).
Illusion, złudzenie, przywidzenie.	Impost, <i>ob. Auflage.</i>
Illusorisch, 1) złudny; — 2) pozorny.	Impotenz, niemoc, niewzwód.
Immatrikulation, <i>v. Immatriculirung</i> , wpis, imtrykulacja.	Imputabilität, poczytalność, przypisalność (winy).
Immediat, <i>ob. unmittelbar.</i>	Imputation, poczytanie, przypisanie winy.
Immemorial, niepamiętny.	Imputativität, poczytność.
Immigrant, przybysz, przybylec.	Impregnation, <i>ob. Schwängerung.</i>
	Inamovibilität, nieusuwalność.
	Inauguration, objęcie uro-

- czyste (jakiegoś stanowiska), inauguracyja.
- Inbegriff, 1) *von Sachen*, zbiór rzeczy; *mit I.....*, razem z....., włącznie; — 2) *I. der Merkmale eines Verbrechens*, zbiór znamion zbrodni.
- Incammeration, wcielenie do skarbu.
- Incapacität, nieudolność, niezdatność.
- Incasso, przyjęcie do kasy, odbiór (sumy).
- Incest, kazirodztwo.
- Incestuos, kazirodny.
- Incidenzstreitigkeit, spór incydentalny, wpadkowy, przyglówny, przytoczny (nie zaś uboczny).
- Incidenzurtheil, wyrok incydentalny, wpadkowy.
- Inclusive, łącznie, włącznie.
- Incompatibel, *ob. unvereinbar*.
- Incompensabel, niepotracalny.
- Incompetenz, 1) *des Gerichtes*, niewłaściwość sądu; — 2) brak uprawnienia.
- Incontrirungsausweis, wykaz pozycyji związkowych.
- Incorporation, *ob. Einverleibung*.
- Inculpat, obwiniony, pod zarzutem zostający.
- Indemnisation, *ob. Entschädigung*.
- Index, skazownik, skorowidz, index.
- Indicien, *ob. Anzeigung*.
- Indiciren, zaciągać do skazownika, do skorowidza.
- Indigenat, indygenat.
- Indirect, pośrednio; *i-e Steuer*, podatek pośredni (niestały).
- Individuell, indywidualny, osobniczy.
- Individuum, osoba, jednostka.
- Indorsat-Erlass, polecenie odręczne.
- Indossament, indos; *eigentliches I.*, indos właściwy; *Vollmachts-I.*, indos dla zastępstwa, *per procura*; *I. nach Verfall* (*Nachindossament*), indos po terminie; *I. vor Verfall* (*Vorindossament*), indos przed terminem.
- Indossant, *ob. Girant*.
- Indossat, *ob. Giratar*.
- Indult, indult, zezwolenie.
- Industrie, przemysł.
- Industriebetrieb, przemysłowość, ruch przemysłowy, zatrudnienie przemysłowe; *National-I.*, przemysł narodowy.
- Infamie, bezecność.
- In flagranti, na gorącym uczynku.
- Ingenieur, inżynier.
- Ingrossation, ingrosacyja, wpisanie całej osnowy dokumentu.
- Ingrossationsbuch (*Ur-*

- kundenbuch*), księga ingrosacyjna, księga dokumentów.
- Ingrossiren, wciągnąć do ksiąg, ingrosować, wpisać.
- Inhaber, dzierżyciel; *Wechselinhaber*, właściciel weksłu; *I-Papiere*, obligi na okaziciela.
- Inhalt, treść, brzmienie, ośnowa.
- Inhibiren, zakazać, zabronić.
- Inhibitorien, zakaz znoszenia się z nieprzyjacielem.
- Initiative, początkowanie, inicjatywa.
- Injurie, krzywda, obelga.
- Inländer, krajowiec.
- Inmann, komornik.
- Innehaben, mieć w swą moc, dzierżyć.
- Innehabung, dzierżenie.
- Innehalten, wstrzymać, zaprzestać; *mit der Execution i.*, wstrzymać egzekucyjną.
- Innehaltung, wstrzymanie; *mit I. der meritorischen Erledigung*, zawieszając orzeczenie stanowcze.
- Innere, *sb.* wewnątrz, wnetrz, wewnątrz; *Ministerium des Innern*, ministerstwo spraw wewnętrznych; *sich in das I. einer Sache einlassen*, zgłębiać rzecz, *adj.* wewnętrzny.
- Innerhalb, wewnątrz, w przeciągu; *i. des Reichs*, wewnątrz państwa; *i. des gesetzlichen Ausmasses der Strafe*, w granicach ustawowego wymiaru kary; *i.*
- einer Stunde*, w przeciągu godziny.
- Innominat-*Vertrag*, umowa bezimienna.
- Innung, cech, bractwo, stowarzyszenie.
- Innungsvorstand, 1) starszy, cechmistrz; — 2) starszyzna cechu *v.* bractwa.
- Inquirent, sędzia śledczy, inkwizent, indagator.
- Inquiren, dochodzić, śledzić winy, badać kogo, indagować, inkwirować.
- Inquisit, obwiniony (pod śledztwem zostający), inkwizyt.
- Inquisitionsprinzip, zasada śledcza, inkwizycyjna.
- Inquisitorisch, śledczy, urzędowo-badawczy, inkwizytoryjny.
- Inrotuliren, sporządzić spis aktów złożonych.
- Inrotulirung, spis złożonych aktów.
- Inrotulirungs-*Tagsatzung*, termin do złożenia i spisania aktów.
- Insass, mieszkaniec osiadły; *Dorf-I.*, gospodarz wiejski.
- Inscription, wpis.
- Insertionsgebühr, opłata za ogłoszenie w gazetach, opłata insercyjna.
- Insignien, znaki, oznaki (godności, dostojności); *Ordens-I.*, oznaki orderowe; *Reichs I.*, godła państwa.

- Insinuiren, 1) wręczyć, do-
 ręczyć; — 2) podać. myśl.
- In solidum v. zur unge-
 theilten Hand, solidarnie.
- Insolvent, niewypłatny,
 niewypłacalny, upadły, ob-
 dłużony.
- Inspection, dozór, dozoro-
 wanie.
- Inspector, dozorca, inspek-
 tor.
- Inspektorat, władza dozor-
 cza.
- Inspiciren, doglądać, dozo-
 rować, pilnować.
- Installiren, wprowadzać na
 urząd, instalować.
- Installation, wprowadzenie
 na urząd, instalacja.
- Instandhaltung, utrzyma-
 nie w całości (w dobrym
 stanie) np. budynków, go-
 ścińców.
- Instantia, ab-i entlassen,
 uwolnić dla braku dowodów.
- Instanz, instancja.
- Instanzenzug, tok instancyj.
- Institut, zakład, instytut,
 instytucja; Armen-I., za-
 kład ubogich; Rechts-I., in-
 stytucja prawna.
- Institution, wprowadzenie
 na urząd duchowny, insty-
 tucja (kanoniczna).
- Institutionen, 1) instytu-
 cyje, urzędnicy w państwie;
 freie I., swobody; — 2) za-
 sady nauki.
- Instituts-Verwaltung, za-
 rząd zakładu.
- Instituts-Vorstand, starszy,
 starszyzna zakładu.
- Instradiren (Briefe, Perso-
 nen), wskazać drogę listom,
 osobom.
- Instradiring, wskazanie
 drogi przesyłce.
- Instruction, 1) nauczanie,
 przepis postępowania, in-
 strukcja; — 2) I. eines
 Processes, przygotowanie
 sprawy do osądzenia.
- Instructions-Richter, sędzia
 śledczy.
- Instructions-Verfahren,
 w Proc. cyw. postępowanie
 przygotowawcze, w Proc.
 karn. postępowanie śledcze.
- Instructiv, 1) nauczający;
 — 2) przygotowawczy.
- Instruiren, 1) przepisać
 sposób postępowania; — 2)
 einen Process i., przygoto-
 wać sprawę do osądzenia.
- Instrument jako dowód, akt,
 dokument, dowód piśmienny.
- Instrumenten-Buch, ob.
 Urkundenbuch.
- Insurgent, powstaniec.
- Insurrection, 1) ob. Empö-
 rung; — 2) w Węgrzech po-
 spolite ruszenie.
- Intabulation, wpisanie do
 ksiąg hipotecznych, zahipo-
 tekowanie, intabulacja.
- Intabulations-Bewilligung
 zezwolenie na intabulację.
- Intabulations-Buch, księ-
 ga hipoteczna.

- Intabulations-*Clausel*, klauzula hipoteczna.
- Intabulationsfähig, do intabulacji uprzymiotniony.
- Intabulations-*Gesuch*, podanie intabulacyjne.
- Intabulations-*Taxe*, opłata hipoteczna.
- Intabuliren, wpisać do hipoteki, do ksiąg hipotecznych, zahipotekować, ubezpieczyć na nieruchomości.
- Integrirend, *i-er Theil*, część istotna całości.
- Intégrität, 1) stan nienadwierzony, całość jakiej rzeczy; *I. des Reichs*, całość państwa; — 2) nieskazitelność, prawość (charakteru).
- Intensiv, 1) natężliwy, dzielny, silny, skupiony; — 2) *i-e (einschränkende) Auslegung des Gesetzes*, ściśle tłumaczenie ustawy.
- Intercalar-*Rechnung*, rachunek interkalarny.
- Intercalarien, (*I-Einkünfte*), dochody z opróżnionego beneficjum, interkalare.
- Intercediren, 1) pośredniczyć, wdać się w co; — 2) wstawiać się za kim; — 3) *für eine fremde Schuld i.*, przejąć dług, zobowiązać się za drugiego, ręczyć.
- Intercedent *v. Intercessor*, 1) pośrednik; — 2) orędownik; — 3) przejemca, poręczyciel.
- Intercession, 1) pośrednic-
- two; — 2) orędownictwo, wdanie się za kim; — 3) przejęcie długu, poręczenie.
- Interdiciren, zabronić, zakazać, zapowiedzieć.
- Interdicirt, 1) pozbawiony zarządu majątkiem; — 2) zostający pod interdyktem.
- Interdict *v. Interdiction*, 1) zakaz, zapowiedzenie; — 2) interdykt.
- Interesse, 1) pożytek, interes, korzyść; *im I. des Dienstes*, ku dobru, dla dobra służby; — 2) *w Pr. cyw.* wartość szkody poniesionej.
- Interessen (*vom Capital*), prowizja, procent, odsetki, sowitość.
- Interessent, uczestnik, strona, interesowany.
- Interessenvertretung, 1) obrona spraw; — 2) zastępstwo (interesów) klas społecznych.
- Interims- (w złożonych) tymczasowy np. *I-Schein*, dowód tymczasowy.
- Interimisticium, 1) stan tymczasowości; 2) tymczasowe rozporządzenie.
- Interimistisch, tymczasowy.
- Interlokut, *ob. Beurtheil.*
- Interlokutorisches *Urtheil*, *ob. Beurtheil.*
- International, międzynarodowy.
- Internirung, ograniczenie

- pobytu do pewnego miejsca, *ob. Confinirung.*
- Interpellation, 1) żądanie odpowiedzi, wyjaśnienia, interpelacyja; — 2) przerwanie (mowy); — 3) wezwanie.
- Interpelliren, 1) żądać odpowiedzi, wyjaśnienia; — 2) przerywać; — 3) wezwać.
- Interpretation, *ob. Auslegung.*
- Interregnum, bezkrólewie.
- Interusurium, eskont.
- Interveniens, 1) pośrednik, wdający się; — 2) mięszający się do sporu, interweniens; — 3) *w Pr. weksl.* wyręczyciel.
- Interveniren, 1) pośredniczyć, wdawać się; — 2) wmięszać się do sporu.
- Intervention, 1) pośredniczenie, wdanie się; — 2) wmięszanie się do sporu, interwencyja; — 3) *w Pr. weksl.* wyręczenie, *ob. Annahme, Ehrenzahlung.*
- Intestaterbe, spadkobierca beztestamentowy.
- Intestato, *ab*, bez testamentu, beztestamentowo, bez rozporządzenia ostatniej woli.
- Intimat, pismo doręczone, zawiadomcze.
- Intimation, 1) doręczenie; — 2) obwieszczenie.
- Intimiren, 1) doręczyć; — 2) zawiadomić; — 3) obwieścić.
- Intoleranz, brak tolerancyi, niecierpienie.
- Intramuranexecution, wykonanie kary wewnątrz więzienia.
- Invalide, inwalid, niezdatny do dalszej służby; *Patentalinvalid*, inwalid patentowy (pobierający wysłużoną płacę).
- Invasion, najście, wtargnięcie.
- Inventar, spis, inwentarz, *ein I. aufnehmen*, spisać inwentarz; *sich mit der Rechtswolthat des I. erbserklären*, przyjąć spadek z dobrodzieństwem inwentarza.
- Inventiren, spisywać, sporządzać inwentarz.
- Inventur, spisywanie inwentarza, inwentacyja.
- Investitur, nadanie lenności, inwestytura.
- Involviren, mieścić w sobie, zawierać.
- Inwohner, mieszkaniec, lokator.
- Inzicht, *ob. Anzeigung.*
- Irregularität, nieprawidłowość.
- Irrelevant, *ob. unerheblich.*
- Irrenanstalt *v. Irrenhaus*, dom obłąkanych.
- Irrlehre, nauka błędna, fałszywa; *I-n ausstreuen*, rozsiewać błędne nauki.
- Irrsein, obłąkanie.
- Irrthum, 1) błąd; *I. in der Person*, błąd co do osoby;

I. in Thatsachen, błąd co do uczynku; *Rechts-I.*, błąd co do prawa; *I. im Gegenstande*, błąd co do przedmiotu; — 2) omyłka, *einen I. begehen*, popełnić błąd; *in einen I. gerathen, verfallen*, popaść w błąd; *Jdn in I. führen*, w błąd kogo wprowadzić.

Iteration, powtarzanie.

J.

Jagd, polowanie, łowy.
 Jagdamt, urząd łowiecki.
 Jagdaufsichtspersonale, dozór łowiecki, myśliwski.
 Jagdfrevel, *ob. Frevel*.
 Jagdgerechtheit, prawo polowania.
 Jagdgesetz, prawo łowieckie.
 Jagdordnung, porządek, urządzenie łowieckie.
 Jagdschutz, ochrona łowiectwa.
 Jagdwesen, łowiectwo.
 Jahresfrist, termin roczny, *binnen J.*, w przeciągu roku.
 Jahresliste, wykaz roczny, lista roczna.
 Jahrgang, rok; *nach Jahrgängen*, na lata.
 Jahrmarkt, targ walny, jarmark.
 Journal, 1) dziennik; — 2) czasopismo; — 3) księga zbiorowa (w rachunkowości).
 Journalisiren, zaciągnąć, wpisać do dziennika.
 Journalist, dziennikarz.

Jubilat, wysłużony (w zawodzie publicznym), jubilat.
 Jungferschaft, dziewictwo, panieństwo.
 Juridisch *v. juristisch*, prawniczy; *juridische Fakultät*, wydział prawniczy; *juristische (moralische) Person*, osoba prawnicza.
 Jurisdiction, *ob. Gerichtsbarkeit*.
 Jurisprudenz, prawoznawstwo, prawnictwo, *ob. Rechtskenntniss i Rechtswissenschaft*.
 Juristenrecht, prawo prawnicze.
 Jury, sąd przysięgłych.
 Justificirung, 1) usprawiedliwienie; — 2) trace nie.
 Justitium, zawieszenie sądownictwa.
 Justiz, sprawiedliwość, wymiar sprawiedliwości; *Administrativ-J.*, sądownictwo administracyjne.
 Justizdienst, służba w zawodzie sądowym.

Justizetat, etat sądownic- twa.	Justizministerium, mini- sterstwo sprawiedliwości.
Justizfach, zawód sądowy.	Justizpflege, zarząd spra- wiedliwości, piecza sądo- wnicza.
Justizgeflogenheit, zwyczaj sądowy.	
Justizgesetzgebung, u- stawodawstwo sądowe.	Justizwesen, sądownictwo.
Justiziär, justycjaryjusz, sędzia dominijalny, patry- monijalny.	Juvelen, klejnoty (kamienie drogie), <i>ob. Schmuck</i> . Juxta (<i>Quittung</i>) kwit sznu- rowy.

K.

Wyrazów nieznajdujących się pod K. szukaj pod C,

Kaiserhaus, dom cesarski, rodzina cesarska.	Kammeralwesen, skar- bowość.
Kaiserliche <i>Hoheit</i> , Cesa- rzewiczowska Mość.	Kammeralwissenschaften, <i>w ogólności</i> umiejętno- ści polityczne, <i>w szczegól- ności</i> nauka skarbowości.
Kaiserliche <i>Majestät</i> , Ce- sarska Mość.	
Kaiserreich <i>v. Kaiserstaat</i> , państwo cesarskie,	Kämmerei, 1) urząd mało- miejski; — 2) kasa miejska.
Kaiserschnitt, cięcie ce- sarskie.	Kämmerer, <i>ob. Gerichtskäm- merer i Kammerherr</i> .
Kaiserthum, cesarstwo.	Kammergut, <i>ob. Staatsgut</i> .
Kaminsteuer, podymne.	Kammerherr, podkomorzy, szambelan.
Kammer, 1) komora; — 2) kamera t. j. urząd skarbo- wy; — 3) izba (zgroma- dzenie obradujące); <i>Abge- ordneten-K.</i> , izba poselska; <i>Herren-K.</i> , izba wyższa.	Kammerprocuratur, pro- kuratoryja skarbowa, urząd fiskalny.
Kammeral, <i>w złoż</i> skarbowy.	Kanon, 1) kanon, prawidło, reguła; — 2) danina, opła- ta (z kontraktów wieczysto- dzierzawnych).
Kammeralist, biegły <i>v.</i> znawca w rzeczach skarbo- wych.	Kanonisch, kanoniczny. Kanonisches <i>Recht</i> , prawo kanoniczne.

Kanzel, 1) kazalnica; — 2) katedra profesora.	Kataster, kadaster, t. j. register podatku gruntowego.
Kanzelei, kancelaryja, <i>ob. Hilfsamt.</i>	Katastralgemeinde, gmina kadastralna.
Kanzeleibeamte, urzędnik kancelaryjny.	Katastralmappe, mapa kadastralna.
Kanzeleidiener, sługa kancelaryjny.	Katastralvermessung, pomiar kadastralny.
Kanzeleidirektor, dyrektor kancelaryi v. biura.	Katechumen, katechumen.
Kanzeleifach, zawód manipulacyjny.	Kauf, kupno; <i>K. in Bausch und Bogen</i> , kupno ryczałtowe; <i>K. auf Besicht (Ansicht, nach Sicht)</i> , kupno za obejrzeniem; <i>K. auf Borg (Creditt, Ziel, Zeit)</i> , kupno na bóg, na kredyt; <i>K. auf Probe (Kosten, Nachstich, Nachziehen)</i> , kupno za wypróbowaniem; <i>K. nach Probe (nach Muster)</i> , kupno według próby, wzoru; <i>K. zur Probe</i> , kupno na próbę; <i>K. gegen baare Zahlung (Baarkauf, Kauf Zug um Zug)</i> , kupno za gotówkę; <i>Tags-K.</i> , kupno odręczne, kupno z ręki; <i>Lieferungs-K.</i> , kupno dostawne, kupno z dostawą.
Kanzeleipauschale, ryczałt na potrzeby biura.	Kaufbrief, <i>ob. Kaufvertrag.</i>
Kanzeleipersonale, służba kancelaryjna, biurowa.	Kaufen, kupować.
Kanzellist, kancelista.	Käufer, kupujący, nabywca.
Kanzler, kanclerz.	Kauffahrtei, żegluga kupiecka.
Kapital, <i>ob. Capital.</i>	Kauffahrteischiff, okręt kupiecki.
Kapitel, 1) kapituła; — 2) rozdział.	Kaufhandel, kupiectwo, kupia, handel, kupczenie.
Kassebuch, księga kasowa.	Kaufflehen, sklep knpiecki.
Kassengebarung, <i>ob. Gebarung.</i>	
Kassenmässige Behandlung, manipulacja kasowa.	
Kassenrest, pozostałość kasowa, remanent kasowy (co w kasie pozostaje); <i>anfänglicher K.</i> , pozostałość z przeniesienia.	
Kassenstand, stan kasy.	
Kassenwesen, kasowość.	
Kaste, kasta.	
Kastenwesen, kastowość.	
Kastner, poborca (w zarządzie dóbr), poborca prowentowy.	
Katamenia, miesiączka.	

Käuflich, kupny; <i>k. an sich bringen</i> , nabyć kupnem <i>v. durch</i> kupno.	Ketzer, kacerz, heretyk. Keule, pałka. Keulen, pałką wybijać (bydło).
Kauflustig, mający chęć kupna.	Kind, <i>neugeborenes K.</i> , noworodek.
Kaufmännisch, kupiecki, po kupiecku.	Kinderbewahranstalt, ochronka (dla dzieci).
Kaufmannschaft, kupcy, kongregacyja kupiecka, stan kupiecki, kupiectwo.	Kinderlos, bezdzietny.
Kaufmannsstil, 1) styl kupiecki; — 2) zwyczaj kupieckie.	Kinderlosigkeit, bezdzietność.
Kaufpreis, cena kupna.	Kindesalter, wiek dziecięcy.
Kaufschilling, 1) pieniądze ze sprzedaży; — 2) cena kupna.	Kindesmord, dzieciobójstwo.
Kaufschlag, dobitcie targu.	Kindesmörderin, dzieciobójczyni.
Kaufvertrag, unowa o kupno, kontrakt kupna.	Kindesstatt, <i>an K. annehmen</i> , przysposobić.
Kenntniss, 1) znajomość czego, wiadomość o czém; — 2) wiadomość (naukowa) np. <i>K. einziehen</i> , zasiągnąć wiadomości; <i>zur K. bringen v. mittheilen</i> , podać do wiadomości, udzielić dla wiadomości; <i>in K. setzen</i> , za-wiadomić.	Kindestheil, część na dziecko przypadająca, scheda.
Kennzeichen, cecha, znak, znamię, oznaka.	Kindesunterschiebung, podrzucenie dziecka.
Kerbholz, karby.	Kindesweglegung, porzucenie dziecka.
Kerker, więzienie; <i>einfacher K.</i> , więzienie proste; <i>schwerer K.</i> , więzienie ciężkie.	Kindheit, <i>Periode der K.</i> , dziecięctwo, czas dziecięctwa.
Kerkermeister (<i>Frohnfe-steverwalter</i>), nadzorca więzień.	Kindspech, smółka.
Kerkerstrafe, kara więzienia.	Kirchenamt, urząd kościelny.
	Kirchenbann, <i>ob. Bann</i> .
	Kirchenbuch, metryka kościelna.
	Kirchendieb, świętokradca.
	Kirchende partement, wydział spraw kościelnych.
	Kirchengemeinde, 1) parafija; — 2) gmina kościelna.

- Kirchenhoheit, zwierzchnictwo kościelne.
- Kirchenlehen (*Krummstabslehen*) lenno kościelne.
- Kirchenpatron, *ob. Patron*.
- Kirchenrath, 1) rada kościelna; — 2) radca duchowny; — 3) sobór.
- Kirchenraub, świętokradztwo.
- Kirchenrecht, prawo kościelne.
- Kirchensatzung, przepis kościelny.
- Kirchenversammlung, zбір kościelny, sobór, zgromadzenie kościelne, koncyljum, synod.
- Kirchenvogt (*advocatus ecclesiae*), *ob. Vogt*.
- Kirchenzucht, karność kościelna.
- Kirchhof, *sb. Friedhof*.
- Kirchspiel *v. Kirchsprengel*, *ob. Pfarrsprengel*.
- Kladde, raptularz, brulion.
- Klagänderung, zmiana skargi (co do zasady lub przedmiotu).
- Klaganstellung, wyniesienie, podanie skargi.
- Klagausführung, wywód skargi.
- Klagbar, mogący być zaskarżonym; *k. werden*, skarżyć, wnieść skargę o co; *k. gegen Jdn auftreten*, wnieść skargę przeciw komu, pozwać kogo.
- Klage, skarga, żałoba, *ob. Ladung*; *dingliche K.*, skarga rzeczowa; *persönliche K.*, skarga osobista; *reipersecutorische K.*, skarga o zwrot; *Poenal- v. Straf-Klage*, skarga o karę; *K. anstellen, anbringen, einreichen*, podać, wynieść skargę.
- Klagebitte, żądanie powoda.
- Klagen, zaskarżać, pozywać, obżalować, wynieść skargę.
- Klagenconcurrentz, zbieg skarg.
- Klagend gegen Jdn auftreten, wynieść, wydać wytoczyć skargę przeciw komu.
- Klagender Theil, *ob. Kläger*.
- Klagenhäufung, łączenie skarg, *ob. Cumulirung*.
- Kläger, powód, skarżący, skarżyciel, strona powodowa.
- Klagfactum, opowiedź czynu.
- Klaggrund, zasada skargi.
- Klaglos stellen, zaspokoić powoda.
- Klagrecht, 1) prawo wnoszenia skargi, prawo powództwa, powództwo, np. *das Gesetz versagt in diesem Falle das K.*, ustawa nie dozwala *v.* zabrania w tym przypadku, odmawia powództwa; *es steht ihm das K. zu*, służy mu powództwo; — 2) zasada skargi, powództwo, np. *der Kläger darf nicht das K. ändern*, powodowi nie wolno zmienić zasady żądania.

Klagrückerlag, zwrócenie skargi (ze strony pozwanego).	<i>Knappschaftslade</i> , kasa, skarbona, lada bractwa górniczego.
Klagschrift, skarga na piśmie, skarga piśmienna, pismo skargę obejmujące.	Kohlendunstvergiftung, zacczadzenie.
Klagverjährung, przedawnienie powództwa, skargi.	Kommen, <i>ins Gefängniss</i> , dostać się do więzienia; <i>um etw. k.</i> , stracić co, postradać; <i>in Anwendung k.</i> , stósować się, wejść w zastosowanie.
Klassensteuer, podatek klasowy.	Königsbann, władza królewska.
Klaubholz, zbiórka.	Königthum, królestwo, władza królewska.
Kleinhandel, <i>ob. Handel</i> .	Kopf, 1) głowa; — 2) nagłówek.
Kleinverschleiss, drobna sprzedaż.	Kopfsteuer, pogłównne.
Klerus, duchowieństwo.	Koppelweide, prawo spólnej paszy.
Klosterbruder, braciszek <i>v. laik</i> w klasztorze.	Korn, 1) ziarno, ziarnko; — 2) zboże (w szczeg.) żyto; — 3) liga (monety); <i>ein Geldstück von gutem Schrot und K</i> , pieniądz z dobrego kruszcu, srebra <i>it. d.</i> , <i>ob. Schrot</i> .
Klosterdisciplin, karność zakonna.	Körnererträgniss, plon w ziarnie.
Klostergeistlicher, zakonnik.	Körnerschüttung, osep.
Klostergelübde, śluby zakonne.	Kornhandel, handel zbożowy.
Klostergut, majątek klasztorny.	Körper, ciało (np. ludzkie, płynne, stałe); korporacja; <i>der gesetzgebende K.</i> , ciało prawodawcze; <i>bücherlicher Gutsk.</i> , ciało hipoteczne.
Klosterstand, stan zakonny.	Körperlich, 1) cielesny; <i>k-e Strafe</i> , kara cielesna, chłosta; <i>k-e Verletzung</i> , uszkodzenie ciała, cielesne, obrażenie na ciełe; — 2) zmysłowy, fizyczny, materyjalny, rzeczywisty;
Klosterzucht, <i>ob. Klosterdisciplin</i> .	
Kluft, <i>w Górn.</i> rozpadlina.	
Knabenschänder, chłopcołóżnik, samcołóżnik, sodomczyk.	
Knabenschändung, chłopcołóztwo, samcołóztwo, sodomija.	
Knappschaft, bractwo górnicze.	
Knappschaftsausschuss, wydział bractwa górniczego.	
Knappschaftskasse <i>v.</i>	

- k-e Sachen*, rzeczy zmysłowe; *k-er Besitz*, posiadanie rzeczywiście, fizyczne; *k-er Eid*, przysięga osobista.
- Körpermass**, miara bryłowości.
- Körperschaft**, stowarzyszenie, korporacja, zgromadzenie.
- Kost**, 1) żywność, jadło, strawa; *bei Jdm in der K. sein. in die K. gehen*, stołować się, być stołownikiem, mieć stół u kogo; — *in die K. geben*, dać w zastaw (gieldowy).
- Kosten**, koszta; *in die K. zu den K. verurtheilen*, skazać na koszta; *K. zuerkennen*, koszta przysądzić, przyznać (**nie** zaś zasądzić); *K. verursachen*, koszta zrządzić, na koszta narazić.
- Kostbarkeit**, kosztowność.
- Kostenanschlag**, kosztorys.
- Kostenaufwand**, nakład.
- Kostenfrei**, bezpłatny, bezpłatnie.
- Kostensatz**, pozycja kosztów.
- Kostenverzeichnis**, spis, wykaz kosztów.
- Kostgänger**, stołownik.
- Kostgeber**, utrzymujący stołowników.
- Kostgeld**, 1) strawne; — 2) prowizja od papierów zastawionych.
- Kostgeschäft**, 1) stołowa-
- nie; — 2) zastawnictwo papierów publicznych.
- Kraft**, siła, moc; *mit angestrongter K. arbeiten*, pracować z natężeniem sił, z całej siły; *alle K. aufbieten*, dołożyć całej usilności; *die K. des Willens*, moc, siła, dzielność woli; *in K. treten*, zaczynać obowiązywać; *in K. treten lassen*, nadać moc obowiązującą; *ausser K. setzen*, uchylić, znieść; *ausser K. treten*, przestawać, obowiązywać, tracić moc obowiązującą; *K. des Amtes, des Beschlusses*, na mocy urzędu, w moc uchwały, ob. *Rechtskraft*.
- Krämer**, kramarz.
- Kränken**, krzywdzić, znieważać, lżyć, obrażać, urazić; *Jdn an seiner Ehre v. Jds Ehre k.*, skrzywdzić kogo na honorze, ubliżać mu, czynić ujmę, wyrządzać obelgę; *Jdn an seinen Rechten k.*, naruszyć, nadwerężyć czyje prawa.
- Krankenanstalt v. Krankenhaus**, zakład dla chorych.
- Krankenkost**, żywność chorych.
- Krankenpflege**, 1) pielęgnowanie, dogłádanie chorych; — 2) piecza nad chorymi.
- Krankenwärter**, dogłádacz chorych.
- Kränkung**, pokrzywdzenie,

skrzywdzenie, znieważenie, uraza, obraza, zniewaga, zelżywość, obelga; <i>Jdm eine K. zufügen</i> , wyrządzić komu krzywdę, zniewagę, obrazę, skrzywdzić, znieważać, obrazić, zelżyć kogo, ubliżyć mu; <i>die K. fremden Rechtes</i> , naruszenie czyjogo prawa.	Kreuzer, <i>Kreuzerschiff</i> , okręt krążący. Kreuztage, dni krzyżowe. Kreuzverhör, badanie krzyżowe. Kreuzwoche, tydzień krzyżowy, (w którym dni krzyżowe przypadają). Kreuzzeichen, znak krzyża, podpis krzyżykami.
Kredit, <i>ob. Credit</i> .	Kriegsartikel, artykuły wojenne.
Kreditspapiere, <i>ob. Creditspapiere</i> .	Kriegsbaukunst, budownictwo wojenne.
Kreis, obręb, zakres, obwód (granica miejsca lub władzy), <i>das liegt ausser dem K. seines Amtes</i> , to nie wchodzi w zakres jego urzędowania, to do niego nie należy; <i>Krakauer K.</i> , obwód krakowski.	Kriegscommissariat, komisaryjat wojenny. Kriegsdienst, służba wojenna. Kriegserklärung, wypowiedzenie wojny. Kriegseröffnung, rozpoczęcie wojny.
Kreisamt, urząd obwodowy.	Kriegsgefangener, jeńiec.
Kreisbehörde, władza obwodowa.	Kriegsfuss, stopa wojenna.
Kreismairie, gmina obwodowa.	Kriegsgericht, sąd wojenny.
Kreisgericht, sąd obwodowy.	Kriegsmanier, <i>Kriegssitte</i> , zwyczaj wojenny.
Kreishauptmann <i>v. Kreisvorsteher</i> , starosta, naczelnik obwodowy.	Kriegsraison, polityka, interes wojny. Kriegsrath, rada wojenna.
Kreisschreiben, <i>ob. Rundschreiben</i> .	Kriegsrecht, prawo wojenne, sąd wojenny; <i>Jdn k-lich behandeln</i> , postępować z kim według prawa wojennego.
Kreisstrasse, gościniec obwodowy.	Kriegssteuer, podatek wojenny, kontrybucya wojenna.
Kreisversammlung, zgromadzenie obwodowe.	Kriegsvolk, wojsko, siła zbrojna.
Krenzbandsendung, przesyłka pod opaską.	

- Kriegswesen, rzecz wojenna.
- Krongut, dobra koronne.
- Kronland, kraj koronny.
- Kronprinz, następca tronu.
ob. Thronfolger.
- Kronrechte, prawa koronne.
- Krummschiessen, krótko okuć.
- Kundbar, znany, jawny, głośny; *die Sache ist k. geworden*, rzecz stała się wiadomą, wyszła na jaw.
- Kunde, 1) wiadomość; *von etw. K. bringen*, przynieść o czém wiadomość; *K. geben*, uwiadomić, donieść; — 2) znawstwo; *K. von etw. haben*, wiedzieć o czém, umieć co, znać co; — 3) znajomek, biorca (towarów).
- Kundig, świadomy (czego), umiejący (co), biegły (w czém), *der lateinischen Sprache k.*, posiadający język łaciński, biegły w języku łacińskim; *rechtsk.*, biegły w prawie, znający prawo, *fachk.*, biegły w jakiej rzeczy, świadomca.
- Kündigen, *ob. Aufkündigen*.
- Kündigung, *ob. Aufkündigung*.
- Kündigungsfrist, termin wypowiedzenia.
- Kundmachen *v. kundthun*, ogłaszać, obwieszczać, wiadomo czynić, podać do wiadomości; *es wird k. gemacht und jedem dem daran gelegen ist, zu wissen kundgethan*, wszem w obec i każdemu, komu o tém wiedzieć należy, wiadomo się czyni.
- Kundmachung, obwieszczenie; *K. eines Urtheils*, ogłoszenie wyroku.
- Kundmann, *ob. Kunde* 3).
- Kundschaft, *von etw. einziehen*, zasięgać o czém wiadomości; *Jdn auf K. schicken*, wysłać kogo na zwiaady; *mit Jdm in K. sein*, znać się z kim, zabrać z kim znajomość.
- Kundschafter, wywiadowca, szpieg.
- Kundwerden, stać się wiadomém, wyjść na jaw.
- Kunkellehen (*Schleierlehen*), lenno po kądzieli.
- Kunst, sztuka.
- Kunstanstalt, zakład sztuk pięknych.
- Kunstbefund, sprawozdanie biegłych, *ob. t. Befund*.
- Kunstgriff, fortel, podstęp, podejście.
- Kunsthandel, handel wytworów sztuki.
- Kunstschacht, *ob. Schacht*.
- Kunstverein, stowarzyszenie lubowników sztuki.
- Kunstverständiger, znawca, w sztuce biegły.
- Kunstwerk, dzieło sztuki.
- Kuppellei, zwodnictwo, raj-

furstwo, (stręczenie do nie- rządu).	Küstenschiffahrt, <i>ob. Ca- botage.</i>
Kupplerin, zwodnica.	Kux, <i>w Górn. ob. Antheil.</i>
Kurfürst, książę elektor.	

L.

Lachter, <i>w Górn.</i> łatr (sążen górnicy).	wa (t. j. towarów na skła- dzie będących).
Laden, 1) kłaść, nakładać, ładować (np. towar); — 2) nabijać (np. broń); — 3) prosić, zapraszać, wzywać kogo; <i>etwas ins Schiff l.</i> , ładować co na okręt; <i>einen Verdacht auf sich l.</i> , ścią- gnąć podejrzenie na siebie; <i>vor Gericht l.</i> , pozywać przed sąd lub do sądu; <i>eine Pflicht auf sich l.</i> , wziąć na siebie obowiązek.	Lagergeld, składowe t. j. opłata od składu. Lagerhaus, zakład składo- wy. Lagerholz, wywrotki, po- wały, leżaki, wykrety (po- obalane drzewo w lesie). Lagerschein, dowód skła- dowy. Lagerstätte, leża, łoże, le- gowisko. Lagerung, <i>w Górn.</i> pokład. Lagerzins, <i>ob. Lagergeld.</i>
Laden, <i>sb.</i> sklep.	Laie, 1) laik, świecki (nie ksiądz); — 2) nieświadomy.
Ladendiener, kupczyk.	Laienbruder, laik, braci- szek (w zakonie).
Ladeschein, ceduła ładun- kowa.	Laienschwester, siostra za- konna.
Ladung, 1) ładowanie, ładun- ek; — 2) towar; — 3) na- bijanie, nabój (strzelby); — 4) zaproszenie, wezwanie; <i>L. (Vorladung) vor Gericht</i> , pozew, wezwanie.	Laisirung, zeświecczenie.
Lager, 1) leża, leżysko, ło- że; — 2) skład towarów lub na towary; — 3) obóz, stanowisko; — 4) <i>w Górn.</i> łożysko, pokład.	Land, 1) ląd; <i>festes L.</i> , sta- ły ląd; — 2) wieś; <i>auf dem L.</i> , na wsi; — 3) grunt; <i>das L. bebauen</i> , uprawiać rolę; — 4) kraj; <i>die österr. Länder</i> , kraje austrijackie; <i>des L-es verweisen</i> , wygnać, skazać na wygnanie (z kra-
Lagerbuch, księga składo-	

ju); — 5) <i>abgerissenes L.</i> , oderwisko.	Landeshoheit, władza ma- jestatu.
L a n d a d e l, szlachta, zie- miaństwo.	Landeskundig, znany w kraju.
Landbau, rolnictwo.	Landesobrigkeit, zwierzch- ność krajowa.
Landbewohner, 1) miesz- kaniec kraju jakiego; — 2) mieszkaniec wiejski.	Landesordnung, 1) urzą- dzenie krajowe; — 2) (da- wniej) prawo karne.
Landbote, poseł ziemski.	Landesregierung, rząd krajowy.
Landen, wylądować, wysa- dzić na ląd (np. wojsko).	Landesreligion, religija krajowa, wyznanie panujące.
Landesabwesend, nieobe- cny w kraju.	Landesschuld, dług krajo- wy.
Landesangelegenheit, sprawa krajowa.	Landessitte, obyczaj kra- jowy.
Landesarchiv, metryka kra- jowa, archiwum państwa.	Landessprache, język kra- jowy, ojczysty.
Landesausschuss, wydział krajowy.	Landesüblich, zwykły w kraju, używany w kraju, we- dług zwyczaju krajowego.
Landesbehörde, władza krajowa.	Landesverfassung, 1) for- ma v. kształt rządu krajo- wego; — 2) konstytucyja.
Landeschef, naczelnik kra- jowy, wielkorządca.	Landesverrath, zdrada kraju.
Landeseinkünfte, docho- dy krajowe.	Landesverräther, zdraj- ca kraju.
Landeserzeugnisse, pło- dy krajowe.	Landesversammlung, zgromadzenie narodowe.
Landesfest, uroczystość krajowa.	Landesvertretung, repre- zentacyja krajowa, sejm.
Landesfürst, monarcha.	Landesverwaltung, zarząd krajowy, administracyja kra- jowa.
Landesgericht, sąd krajo- wy, ziemski.	Landesverweisung, wy- gnanie, wywołanie z kraju.
Landesgrenze, granice kra- ju, kresy krajowe.	Landfracht, 1) fracht, ład- unek ładem lub ładowy; —
Landesherr, panujący, mo- narcha.	
Landesherrlich, monar- chiczny, rządowy; <i>l-es Recht</i> , prawa, prerogatywy monar- sze.	

- 2) przywoźne lądowe, *ob. Fracht.*
- Landfriede, pokój publiczny, bezpieczeństwo publiczne.
- Landgemeinde, gmina wiejska.
- Landgericht, *ob. Landesgericht.*
- Landgut, majątność ziemska, posiadłość wiejska, wieś, sióło.
- Landheer, wojsko lądowe *v.* siła lądowa.
- Landläufer, włóka, włóczęga, włóczący się po kraju.
- Landleute, wieśniacy, włościanie.
- Landmacht, 1) mocarstwo lądowe; — 2) siła lądowa, potęga lądowa.
- Landmann, wieśniak, włościanin.
- Landmesser, miernik, jeometra.
- Landmiliz, milicyja krajowa.
- Landrecht, 1) *ob. Landesgericht*; — 2) prawo krajowe.
- Landsasse, 1) osiadły w kraju; — 2) posesyjnat, osiadły obywatel.
- Landschaft, 1) ziemia (część kraju), prowincyja, kraj; — 2) stany prowincjonalne; — 3) towarzystwo kredytowe ziemskie (w Prusiech); *L-sbeamte*, urzędnik stanowy; *L-skasse*, kasa ziemiańska; *L-skanzel-*
- lei*, kancelaryja stanowa, ziemiańska.
- Landscheide, miedza graniczna.
- Landsmann, ziomek, rodak, krajowiec.
- Landsperrre, zamknięcie granic.
- Landstadt, 1) miasto prowincjonalne; — 2) miasto lądowe.
- Landstände, stany krajowe.
- Landstrasse, gościniec, trakt bity.
- Landstreicher, włóczęga, tułacz.
- Landstreifung, obława (na podejrzanych).
- Landsturm, pospolite ruszenie.
- Landtafel, *ob. Hypothekenbuch.*
- Landtag, sejm, sejmik.
- Landtagsabschied, *ob. Abschied.*
- Landüblich *v. landesüblich*, w kraju zwyczajny, według krajowego zwyczaju.
- Landwehr, 1) obrona krajowa; — 2) milicyja krajowa; — 3) *ob. Uferschutz.*
- Landwesen, 1) rzecz gospodarcza; — 2) gospodarstwo wiejskie; — 3) ziemiaństwo.
- Landwirthschaft, 1) gospodarstwo wiejskie; — 2) ziemiaństwo.
- Längenmass, miara długości.

- Lärm (*Alarm*) schlagen, bić na trwoęę, na gwałt, ob. *Feuerlärm*.
- Last, 1) ciężar; — 2) (prze- nośnie) powinność, podatek; *L-en auflegen*, nakładać pod- datki; *Jdm etw. zur L. le- gen*, przypisywać komu wi- nę czego, poczytywać mu co za winę, obwiniać lub winić go o co; *diese That fällt ihm zur L.*, czyn ten ciąży na nim; *bücherliche L-en*, dług v. ciężar hipo- teczny.
- Lasten, ob. ciążyć na kim, (np. podatek, wina).
- Lastenrübrik, karta lub ru- bryka długów (hipotecz- nych).
- Lastenstand, długi hipo- teczne, stan bierny v. u- jemny.
- Lästern, 1) obwiniać; — 2) lżyć, potwarzać kogo; — 3) bluźnić (przeciw Bogu, re- ligii).
- Lästig, uciążliwy; *l-e Bedin- gung*, warunek uciążliwy, *l-er Vertrag*, kontrakt uciąż- liwy; *l. sein v. l. fallen*, naprzykrzyć się, być natrę- tnym.
- Lastschiff, okręt towarowy, kupiecki.
- Lastthier, zwierzę juczne.
- Lastzug, pociąg towarowy.
- Lau, powolny; *l-er Betrieb*, słaby, mały ruch.
- Laubrechen, *das Recht des* *L-s*, służebność ściółki, pra- wo zbierania v. grabienia ściółki, prawo ściółki.
- Laudemium, 1) laudemijum (opłata przy zmianie emfi- teuty); — 2) danina lenna.
- Laudemialentrichtung, opłata laudemijalna.
- Laudum, ob. *Schiedsspruch*.
- Lauer, czaty, zwiady, szpie- gowanie.
- Lauern, czatować.
- Lauf, 1) bieg, tok; — 2) ciąg; *L. des Wassers*, bieg lub prąd wody; *L. einer Sache*, tok rzeczy; *der Fluss nimmt seinen L. nach Osten*, rzeka płynie na wschód; *im L-e des Processes*, w to- ku lub w ciągu procesu.
- Laufen, *Gefahr*, być narażo- nym na co; *die Frist läuft mit dem Tage ab*, termin upływa z dniem; *die Zin- sen l. vom Tage*, procenta lub odsetki liczą się od dnia; *l-de Zahl*, liczba bieżąca, porządkowa; *l-de Zinsen*, bieżące odsetki, procenta.
- Laufbrett, w *Górn.* pokład- ka, tratwak.
- Laufkarren, w *Górn.* taczki.
- Laufzettel, ob. *Nachfrage- schreiben*.
- Laugwerk, ługownia.
- Laut, 1) według, stósownie do; *laut der Verordnung, l. des Testaments, l. der Zu- schrift*, stósownie lub we- dług rozporządzenia, testa-

- mentu, odezwy; — 2) *l. werden*, rozgłosić się.
- Lauten**, brzmieć, opiewać; *die Zuschrift lautet an v. auf Herrn N.*, pismo wystósowane do N.; *die Urkunde lautet auf N.*, dokument wystawiony jest na imię, na rzecz N.; *die Urkunde lautet*, dokument brzmi, opiewa.
- Lauterkeit**, nieskazitelność.
- Leben**, *sb. Jdn ums L. bringen*, pozbawić kogo życia, przyprawić kogo o życie; *Jdn am L. strafen*, śmiercią ukarać, na gardle karać; *ins L. treten*, wejść w rzeczywistość; *das Gesetz ist an dem... Tage ins L. getreten*, ustawa z dniem ... weszła w wykonanie, zaczęła obowiązywać.
- Lebend v. lebendig**, 1) żyjący; *Schenkung unter L-en*, darowizna między żyjącymi; — 2) żywcem, przy życiu.
- Lebensalter**, wiek, rok życia.
- Lebensfähig**, żywotliwy, zdolny do życia.
- Lebensfähigkeit**, żywotliwość, zdolność do życia.
- Lebensgefährlich**, z niebezpieczeństwem życia połączone, niebezpieczny.
- Lebenslang**, dożywotnie.
- Lebenslauf**, żywot, bieg życia.
- Lebensmittel**, żywność.
- Lebensstrafe**, kara śmierci, kara na gardle.
- Lebensversicherung**, ubezpieczenie życia.
- Lebenswandel**, sposób życia, prowadzenie się, zachowanie się.
- Lebenszeugniss**, poświadczenie życia.
- Leccage**, wyciek, wysączenie.
- Ledig**, 1) próżny; *ein l-es Besitzthum*, majątność bez posiadacza *v. opuściła*; *ein l-es Amt*, urząd opróżniony, wakujący; — 2) wolnego stanu (będący), beżżenny, niezamężna; — 3) wolny od czego; *der Schuld l.*, wolny od winy; — 4) wolny, na wolnej nodze t. j. nie uwięziony, ztąd *Jdn l. lassen*, na wolność kogo puścić; — 5) *w Górn. l-e Schicht*, czas (szycht) świąteczny.
- Leer**, *l. ausgehen*, wyjść z niczém; *leer ausgehende Gläubiger*, wierzyciele niezaspokojeni, spadli z szacunku.
- Legal**, ustawowy, prawny.
- Legalisiren**, uwierzliwić, uwierzytelnić akt.
- Legalisirungsklausel**, klauzula uwierzliwienia, uwierzytelnienia.
- Legalisirungszwang**, przymus uwierzliwiania, uwierzytelniania, legalizowania.
- Legalität**, prawność, legalność.

- Legat (*der*), legat t. j. poseł papieski; (*das*), *ob. Vermächtniss*.
- Legatar, legataryjusz, zapisobierca.
- Legationsrath, radca poselstwa, legacyjny.
- Legen, kłaść, składać, złożyć co (np. dokument, rachunek), *Jdm etw. zur Last l.*, *ob. Last*.
- Legiren, 1) zapisać, odkażywać testamentem; — 2) dodać, przymieszać miedzi do szlachetnych kruszców.
- Legirung, przymieszka miedzi do złota *v.* srebra, połączenie, aliaż.
- Legislatur, prawodawstwo, ustawodawstwo, *ob. Gesetzgebung*.
- Legitim, 1) prawa np. dzieci, dziecię; — 2) prawowity np. rząd; — 3) ustawowy, *ob. gesetzlich*.
- Legitima, *ob. Pflichttheil*.
- Legitimität, prawowitość.
- Legitimation, 1) wykazanie (czego), wywiedzenie się (z czego); *L. zur Sache*, wykazanie powództwa; — 2) uprawnienie; *L. unehelicher Kinder*, uprawnienie nieślubnych, nieprawych dzieci; *zur Vornahme einer Hausdurchsuchung soll... mit einer schriftlichen L. versehen sein*, mający odbywać rewizyją w mieszkaniu, powinien być zaopatrzony w upoważnienie pisemne.
- Legitimationschein, karta wywodnicza, legitymacyjna.
- Legitimiren, wykazywać co, wywodzić się z czego; *Legitimirte Kinder*, dzieci uprawnione.
- Legstätte, skład; *Zoll-L.*, skład cłowy.
- Lehen (*das*), lenno, to jest dobra w lenność dane, lenność, lennictwo, feudum.
- Lehen (*die*), 1) lenność, lenstwo, feudalność, dannictwo, maństwo, hołdownictwo; — 2) inwestytura (t. j. wieczyste nadanie lenna).
- Lehnbank, *ob. Leihbank*.
- Lehnbar, lenniczy; *Jdm l. sein*, być czym lennikiem.
- Lehnbarkeit, *ob. Lehn (die)*.
- Lehnbrief, list lenny.
- Lehneid, przysięga hołdownicza.
- Lehnerbe, dziedzic lenny.
- Lehnfall, opróżnienie lenne *v.* wakowanie.
- Lehnfällig, prawem lennem przypadłe np. dobra,
- Lehnfolge, następstwo lennicze.
- Lehngeld, opłata, danina lennicza, hołdownicza.
- Lehnherr, lennodawca.
- Lehnherrschaft, zwierzchność lenna.
- Lehnherrschaftlich, tyżący się lenna; *die l-en Rechte*, prawa lennodawcy.

Lehnhuldigung, hołd lenniczy.	Lehrzwang, przymus naukowy.
Lehnmann (<i>Lehnsträger</i>), lennik, hołdownik, dannik, wazal, mannik.	Leibeigenschaft, niewola, poddaństwo niewolnicze (przywiązanie do ziemi).
Lehnpflicht, powinność hołdownicza.	Leibesarbeit, praca cielesna.
Lehnwaare, danina hołdownicza.	Leibesbeschaffenheit, ciałotwór, usposobienie ciała.
Lehnrecht, prawo lenne.	Leibeserbe, dziedzic po krwi.
Lehramt, urząd nauczycielski, nauczycielstwo.	Leibesfrucht, płód (w żywocie matki).
Lehramtscandidat, spsobiający się do zawodu nauczycielskiego.	Leibesgebrechen, wady ciała.
Lehranstalt, zakład naukowy.	Leibesstrafe, kara cielesna.
Lehrbrief, list wyzwolenia, świadectwo z odbytego terminu.	Leibgarde, straż przyboczna, gwardyja.
Lehrfreiheit, wolność nauczania.	Leibgedinge, dożywocie (t. j. wymówione utrzymanie aż do śmierci), <i>ob. Ausgedinge</i> .
Lehrgeld, placa za naukę.	Leiblich, 1) cielesny; <i>l-er Eid, ob. körperlich</i> ; — 2) rodzony (np. brat, siostra).
Lehrherr, nauczyciel rzemieślni, majster.	Leibrente, pensyja dożywotnia, dochód dożywotni.
Lehrjahre, lata nauki i zemieślniczéj, lata terminowania; <i>die L. überstehen</i> , odbyć naukę, wyterminować.	Leibzucht, <i>ob. Ausgedinge</i> .
Lehrjunge, uczeń rzemieślniczy, terminator, chłopiec.	Leiche, trup, umarły, zwłoki.
Lehrkanzel, katedra nauczycielska.	Leichenbeschau <i>v. Leichenbesichtigung</i> , oględziny pośmiertne.
Lehrkörper, zgromadzenie, grono nauczycielskie.	Leichenkammer, trupiarnia, izba przedpogrzebowa.
Lehrpersonale, nauczyciele.	Leichenkosten, koszta pogrzebne.
Lehrstand, stan nauczycielski.	Leichenöffnung, otwarcie trupa, zwłok.
	Leichenstarre, stężenie pośmiertne.

Leichenuntersuchung, badanie na zwłokach.

Leid, *sb.* *Jdm etwas zu L. thun*, przykrość komu uczy-
nić, ukrzywdzić kogo; *Nie-*
mandem zu Liebe oder L-e
die reine Wahrheit aussa-
gen, nie powodować się ani
przyjaźnią ani nieprzyja-
źnią w zeznaniu rzetelnéj
prawdy.

Leiden, *Schaden, Verlust l.*,
ponieść szkodę, stratę; *der*
l-de Theil, strona pokrzyw-
dzona; *Unrecht, Verfolgung*
l., doznać pokrzywdzenia,
prześladowania; *Strafe l.*,
wycierpieć karę; *diese Sa-*
che l-t keinen Aufschub,
rzecz ta nie cierpi zwłoki.

Leidenschaft, namiętność.

Leihanstalt, zakład pożycz-
kowy.

Leihbank, bank pożyczko-
wy.

Leihbibliothek, pożyczal-
nia książek.

Leihen, 1) pożyczać (komuś)
wypożyczać; — 2) pożycz-
ać (od kogo), zapożyczać się;
— 3) wygodzić (komu).

Leihkauf, litkup.

Leihvertrag, kontrakt *v.* u-
mowa wygodzenia.

Leinpfad, ścieżka holowni-
cza.

Leisten, *w ogóln.* skutecz-
niać co; *die Abgaben l.*, u-
iszcząć, płacić podatki; *Dien-*
ste l., służyć, pełnić służbę,

pokładać zasługi; *den Eid l.*,
wykonać przysięgę; *Folge l.*,
usłuchać, być powolnym;
Genüge l., uczynić zadosyć;
Gewähr l., zaręczyć, być re-
kojmią; *Jdm Schutz l.*, dać
komu opiekę; *Widerstand l.*,
stawić odpór, opór; *Zah-*
lung l., zapłacić, skutecz-
nie wyplątać.

Leistung, 1) świadczenie
(komu czego), wykonanie
czego; *die Möglichkeit ei-*
ner L. ist eine wesentliche
Bedingung der Verträge,
możliwość świadczenia jest
istotnym warunkiem umów;
persönliche L., świadczenie
osobiste; — 2) praca; *Jdn*
nach seinen L-en beurthei-
len, oceniać kogo według
skutku pracy, według ro-
boty.

Leiten, prowadzić, przewo-
dniczyć, kierować; *ein Ge-*
schäft l., *eine Handlung l.*,
zawiadywać jaką spekul-
acją, handlem; *die Unters-*
uchung l., prowadzić śledz-
two; *die Verhandlung l.*,
przewodniczyć rozprawom,
kierować rozprawą; *die Ver-*
waltung l., zarządzać, za-
wiadywać; *eine Sache an*
Jdn l., sprawę, rzecz ode-
słać do kogo; *das Wasser*
l., prowadzić wodę, skiero-
wać jéj bieg.

Leiter (*der*), przewodnik,
kierownik, naczelnik; *Amts-*

- leiter*, przewodniczący w urzędzie, pełniący obowiązki np. namiestnika.
- Leitfaden, przewodnik, rys krótki, wykład streszczony.
- Leitkauf, *ob. Leihkauf*.
- Leitung, kierownictwo, przewodnictwo, naczelnictwo, ster; *L. des Ministeriums*, sprawowanie ministerstwa, *L. der Verhandlung*, przewodniczenie rozprawie; *richterliche L.*, kierunek sędziowski, sądu; *eine Klage unter richterlicher L. anbringen*, wnieść skargę pod kierunkiem sądu.
- Lernfreiheit, wolność uczenia się; *Lehr- und L.*, wolność naukowa.
- Lesbische Liebe, samkołóstwo, nierząd między kobietami.
- Letal, śmiertelny.
- Letzte Verwendung, np. *seine l. Verwendung war beim Magistrate*, na ostatku służył *v.* pełnił służbę *v.* urzędował w magistracie.
- Letzter Wille, rozporządzenie ostatniej woli.
- Letztgeborener, ostatni, na ostatku urodzony.
- Letztverfallener Termin, termin ostatni.
- Letztwillig, testamentowy, objęty rozporządzeniem ostatniej woli.
- Leugnen, przeczyć, zaprzeczać.
- Leumund, opinija, sława; *in einem guten, bösen L-e sein*, mieć dobre, złe imię, używać dobrej lub złej sławy; *Jds L. kränken*, osławić kogo, skrzywdzić kogo na sławie.
- Leumundszuegniss, świadectwo sprawowania się.
- Leviren, *einen Protest, ob. erheben* 4).
- Libellprocess, proces drukowy.
- Liberal, wolnomysłny, liberalny.
- Liberatorisch, *l. er Vertrag*, umowa uwalniająca.
- Licenz, konsens, zezwolenie, pozwolenie.
- Licenzgebühr, opłata od konsensu, konsensowe.
- Lichterzündungsgebühr, *L-aufschlag*, świeczkowe.
- Lichtloch *v. Luftloch*, *w Gór.* świetlniki, rozwidniki.
- Lichtrecht, służebność światła.
- Licitationserlös, gotowizna z licytacji.
- Licitationsordnung, porządek licytacji.
- Licitationswege, *im*, przez licytacją, na licytacji sprzedać albo kupić.
- Licitiren, (względnie urzędu) sprzedawać przez licytacją, (względnie nabywcy) licytować, podawać cenę na licytacji, kupować na licytacji.
- Liebeswuth, szal miłośny.

- Liedlohn, płaca, zasługi (czeladzi).
- Lieferant, *Lieferer*, dostarczyciel, dostawca, liwerant.
- Liefiern, dostarczyć, dostawić; *einen Verbrecher in die Hände der Obrigkeit l.*, oddać zbrodniarza w ręce władzy; *den Beweis l.*, stawić dowód, dowodzić czego; *das Werk wird in Heften geliefert*, dzieło jest wydawane w zeszytach.
- Lieferung, dostawa, dostarczanie, liwerunek (podatek); *eine L. übernehmen*, podjąć się dostawy; *L. an Getreide ausschreiben*, ogłosić dostawę zboża; *L-s Reluition*, okup liwerunkowy.
- Lieferungskauf, *ob. Kauf*.
- Liegen, leżeć; *das liegt am Tage, vor Augen, ausser altem Zweifel*, to jest rzecz oczywista, jawna, niewątpliwa; *die Ursache liegt darin*, przyczyna tego jest ta; *es liegt viel daran*, wiele na tém zależy; *das Regiment liegt in Krakau*, pułk stoi, ma swe leże w Krakowie; *es liegt schon in der Sache*, to wynika z istoty rzeczy.
- Liegend, leżący; *L-e Gründe*, nieruchomości.
- Liegenschaft, nieruchomości, dobra nieruchome.
- Limitiren, *ob. beschränken*.
- Linie, linija w ogóln. i linija pokrewieństwa; *aufsteigende L.*, linija wstępna; *absteigende L.*, linija zstępna; *gerade L.*, linija prosta; *Seiten-L.*, poboczna, (*gleiche*) linija poboczna, równa, (*ungleiche*) nierówna; *Verwandschaft-L.*, linija pokrewieństwa.
- Linienamt, urząd rogatkowy.
- Liniendienst, służba w wojsku liniowym.
- Linienerbfolge, dziedziczenie według linii.
- Linke Hand, *ob. Ehe*.
- Linkhändig, mańkut, majkut, wardawy.
- Liquid (*richtig*), czysty, wyrzetelniony, wyplatny: *l-e Summe*, kwota wyrzetelniona.
- Liquidation, likwidacyja, obliczenie, obrachunek.
- Liquidationsbuch *v. Contobuch*, księga obrachunkowa *v. kontowa*.
- Liquidationskammer, izba obrachunkowa.
- Liquidationskommission, komisya obrachunkowa.
- Liquidationsklage, skarga wyrzetelnienia, likwidacyjna,
- Liquidationsurtheil, wyrok wyrzetelnienia.
- Liquidiren, 1) obliczać, obrachować; — 2) wyrzetelniać pretensyje sądownie; *mit den Gläubigern l.*, obliczyć się z wierzycielami;

- eine Kasse l.*, obliczyć kasę; *die Kosten l.*, podać koszta.
- Liquidirung, 1) obliczenie, obrachowanie; — 2) wyzretelnienie.
- Liquidirungsklage, *ob. Liquidationsklage*.
- Liquidität *einer Forderung*, czystość, niewątpliwość należitości.
- List, chytróść, podstęp; *einen mit L. zu etw. bringen*, podstępem kogo przywieść do czego; *einen Vertrag durch L. bewirken*, podstępem przywieść umowę do skutku.
- Liste, lista, spis, wykaz.
- Literal, *ob. buchstäblich*.
- Literal Vertrag, umowa pisemna.
- Literarisch, literacki, piśmienny; *l-s Eigenthum*, własność literacka.
- Literat, literat.
- Litigios, sporny, w sporze będący.
- Litiscontestation, *ob. Einlassung in den Streit*.
- Litisdenuciation, *ob. Streitverkündigung*.
- Litispandez, *ob. Streitabhängigkeit*.
- Litorale, pobrzeże, pomorze.
- Local, miejscowy; *L. Armenfond*, fundusz ubogich miejscowych; *L-Durchschnittspreis*, cena miejscowa średnia; *L-Umstand*, okoliczność miejscowa; *L-Verhältnisse*, stosunki miejscowe.
- Localisirungs-Commission, komisya rozpoznająca miejscowość.
- Localität, 1) miejscowość; — 2) hudynek, zabudowanie.
- Lockspion (*agent provocateur*), znęcaacz, znęciiciel.
- Logbuch, dziennik okręto-
wy.
- Lohnarbeit, robota najemna, najemnicza.
- Lohnkutscher, woźnica najęty, doróżkarz.
- Lohnmord, morderstwo nasadnicze.
- Lohnsatz, stopa zarobkowa.
- Lohnstreitigkeit, spór o najemne.
- Lohntag, dzień roboczy.
- Lohnvertrag, umowa v. kontrakt najmu, usług.
- Löhnung, płaca, żołd.
- Lombard, 1) dom pożyczki na zastawy; — 2) pożyczka na zastaw.
- Loos, los; *Loos-Vertrag*, umowa losowa.
- Löschanstalten, zakłady ubezpieczenia od ognia.
- Löschen, 1) gasić; — 2) wymazać, wykreślić, extabulować; — 3) u żeglarzy zamiast *ausladen*, wylądować; *das Feuer l.*, ugasić ogień; *eine Schuld im Hypothekenbuch l.*, wymazać, wykre-

- ślic, extabulować dług z ksiąg hipotecznych; *ein Schiff l.*, wyładować towary z okrętu.
- Löscheräth v. Löscheräthschaften, narzędzia pożarowe.
- Löschorndung, porządek pożarowy, ogniowy.
- Löschplatz, w Zegl. miejsce wyładowania v. składu.
- Löschung, wymazanie, wykreślenie (z ksiąg hipotecznych), extabulacja.
- Löschungsfähig, mogący być wykreślony, możliwy do wykreślenia z hipoteki.
- Löschungsgebühr, należność za wykreślenie.
- Löschungsklage, skarga extabulacyjna, o wykreślenie.
- Löschungsklausel, klauzula extabulacyjna.
- Losdrücken, spuścić kurek, wystrzelić.
- Lösegeld, wykupne, okupne.
- Lösen, losować.
- Lösen; *einen Zweifel l.*, rozwiązać wątpliwość; *ein Gewehr, eine Pistole l.*, wystrzelić; *aus seinen Waaren viel, wenig (Geld) l.*, wiele (mało) utargować za towary; *an sich l.*, nabyć sposobem odpłatnym, kupić.
- Löserdürre, księgosusz.
- Loskaufen, wykupić, odkupić.
- Loslassen, wypuścić np. na wolność.
- Losreißen, oderwać; *sich l.*, oderwać się, wyrwać się.
- Lossprechen, uznać niewinnym, za niewinnego.
- Lossprechung, uznanie za niewinnego.
- Lostrennen, odłączyć.
- Losung, 1) losowanie; — 2) hasło; — 3) sprzedaż na targu; — 4) *L. ums Leben*, losowanie o życie (pojedynek amerykański).
- Losungsliste, spis losujących.
- Losungspflicht, obowiązek stawienia się do losowania.
- Losungspflichtiger, obowiązany stawić się do losowania.
- Losungszettel, los, karta losowa.
- Lösung, 1) rozwiązanie (wątpliwości); — 2) wykupienie zastawu; — 3) wystrzelenie; — 4) utargowanie.
- Lootse v. Lothse v. Lothsmann, rotman, przewodnik statku.
- Lottoamt, urząd loteryi.
- Lottoanlehen, pożyczka loteryjna.
- Lottodirection, dyrekcya loteryi.
- Lottogewinst, wygrana loteryjna.
- Lottospiel, gra w loteryja, loteryja.
- Loyal, 1) prawy; — 2) wier-

ny; <i>l-e Gesinnung</i> , prawy sposób myślenia.	<i>l. sein</i> , pożądać, chciwie pragnąć czego.
Lucrativ, zyskowny.	Lüsternheit, pożydlivość.
Luftraum, przestrzeń powietrza.	Lutter, <i>w Gorzeln.</i> lutrynek, <i>der L. wird abgetrieben</i> , lutrynek spędza <i>v.</i> odpędza się.
Lüge, leż, kłamstwo; <i>Jmdn. Lügen strafen</i> ; zadawać komu kłamstwo, leż.	Luxus - Artikel, artykuły zbytkowe.
Lungenprobe, próba płucowa.	Luxusgesetz, ustawa przeciw zbytkowi.
Lunambulismus, nocobłąd.	Luxussteuer, podatek od zbytku, zbytkowy.
Lüsten, <i>lüsteln, lüstern</i> , pożądać czego.	Lynchjustiz, sprawiedliwość dorażna (ludowa).
Lüstern, <i>adj.</i> pożydlivy, pochutliwy, łakomy; <i>nach etw.</i>	

M.

Maas, <i>ob. Mass.</i>	Machthaber, 1) (<i>Herrscher</i>), mocarz; -- 2) (<i>Bevollmächtigter</i>) umocowany, pełnomocnik, plenipotent.
Macht, moc, siła, potęga, władza, mocarstwo; <i>die M., zu richten und zu strafen</i> , władza sądenia i karania; <i>Jdm. M. geben</i> , dać komu moc, władzę, umocować, uwładnić; <i>seine M. missbrauchen</i> , nadużyć swojej władzy; <i>es liegt nicht in meiner M.</i> , to nie jest w mojej mocy; <i>die Gross-Mächte</i> , mocarstwa (pierwszego rządu); <i>gesetzgebende M.</i> , <i>ob. gesetzgebende Gewalt</i> , <i>Kriegs-M.</i> , potęga wojenna.	Mächtigt, mocny, możny, potężny, zamożny; <i>seiner Leidenchaften m. sein</i> , panować nad sobą, mieć moc nad sobą; <i>einer Sprache m. sein</i> , posiadać jaki język; <i>einer Sache m. werden</i> , dostać co w swoją moc, opanować, owaćdnać.
Machtbrief, pełnomocnictwo.	Mächtigkeit, <i>w Górn.</i> miąższość t. j. grubość warstwy lub pokładu.
Machtgeber, mocodawca, mandant.	Machtlos, bezwładny, bezsilny.
	Machtspruch, wyrok samowolny.

Machtwort, najwyższa wola.	Majestät's verbrechen, zbrodnia obrażonego majestatu.
Mädchenschändung, samkolóztwo (nierząd między osobami płci żeńskiej).	Majorat, 1) majorat; — 2) fideikomis, ordynacyja.
Magistrat, magistrat, urząd miejski, municypalny.	Majoratsgüter, dobra majoratu, ordynackie.
Magistratsrath, radca (rajca) magistratualny, magistratu.	Majoratsherr, ordynat.
Mahlgeld, mienie, zapłata od mlenia, mlewa, miarki.	Majorenn, ob. grossjährig.
Mahlstein, ob. Grenzstein.	Majorennität, ob. Grossjährigkeit.
Mahlsteuer, podatek od mlewa.	Majorität der Stimmen, większość głosów.
Mahlvorschriften, przepisy o mlewie.	Mäkler v. Sensal, pośrednik w umowach; faktor, sensal, stręczyciel, litkupnik.
Mahnen, upomnieć się np. o dług; das M., upomnienie się.	Mäklerrei, ob. Mäklergeschäft.
Mahnbrief, list upominalny, upominający, z upomnieniem.	Mäklergebühr, litkupnicze, faktorne, stręczne.
Mahnung, upomnienie.	Mäklergeschäft, meklerstwo, faktorstwo, stręczycielstwo.
Mahnverfahren, postępowanie upominalne.	Mallepost, lekka poczta wozowa.
Mahnzettel, kartka z upomnieniem.	Maltheser (Ordensritter), kawaler maltański.
Maire, mer.	Malzsteuer, podatek od siodu.
Maische, w Gorzeln. zacier.	Mandant, zlecenie dający, mocodawca.
Majestät, majestat; Seine kaiserliche M., Jego Cesarzowska Mość; Seine Apostolische M., Jego Apostolska Mość.	Mandat, mandat, zlecenie, pełnomocnictwo, pełnomoc.
Majestätsbeleidigung, obraza majestatu.	Mandatar, mandataryjusz, pełnomocnik, umocowany.
Majestätsgesuch, prośba do tronu.	Mandatsverfahren, postępowanie nakazowe.
Majestätsrecht, prawo majestatu.	Mangel, 1) niedostatek, brak; — 2) wada; dem M. abhelfen, zapobiedz niedostatkowi; aus M. der Beweis-

- mittel*, dla braku dowodów, *Regress M-s Zahlung*, regres z powodu niepłacenia.
- Mängel**, 1) niedokładności (rachunku); — 2) wady (rzeczy); *M. der Willenserklärung*, wady w oświadczeniu woli; 3) w *Procesie* wytknięcie błędów, monita.
- Mängelaufnahme**, monitowanie rachunku, zarzuty przeciw rachunkowi.
- Manie**, obłąd, szal, manija; *vorübergehende (transitorische) M.*, obłąd przemijający, chwilowy.
- Manifest**, manifest; *ein M. errlassen*, wydać manifest.
- Manifestation**, manifestacja, objaw.
- Manifestationseid**, przysięga wyjawienia, wyjawnicza.
- Manifestierung, der Documente**, okazanie dowodów.
- Manipulation**, manipulacja.
- Manipulationsbeamte**, urzędnik manipulacyjny.
- Manipuliren**, manipulować.
- Manition** (w *Pr. niem.*) wezwanie przed sąd.
- Mann**, 1) *etw. an M. bringen*, sprzedać co komu, pozbyć się; — 2) w *Görn. alter M.*, pole wyrobione, wyrobisko, zroby.
- Mannbar**, dorosły, dojrzały, (fizycznie t. j. zdolny do o-
 zenienia się lub pójścia za
 mąż).
- Mannsalter**, wiek mężki.
- Mannschaft**, żołnierze; *eine M. kasserniren*, umieścić żołnierzy w koszarach; *die auf Wache kommandirte M.*, oddział ludzi wysłanych na straż, wartę; *mit der M. aufbrechen*, ruszyć z wojskiem; *die M. consigniren*, trzymać żołnierzy w pogotowiu.
- Mannslehen**, lenno po mieczu.
- Mannsperson**, mężczyzna.
- Mannsstamm**, linija mężka, po mieczu.
- Mannszucht**, karność (wojskowa).
- Manstupration**, *ob. Onanie*.
- Manuale**, manual, księga podręczna, podręcznik.
- Manuduction**, kierownictwo sędziego, pod kierunkiem sędziego.
- Manufactur**, 1) rękodzielnia, (jako pracownia); — 2) rękodzielnictwo; *M-Waare*, towar rękodzielniczy, rękodzieło.
- Manuscript**, rękopis.
- Marginal**, marginesowy, skrajny, nabrzeżny.
- Marginalanmerkung v. M-Rubrik (Randglosse)**, skrajnik (uwaga, przypisek, treść marginesowa, skrajna, nabrzeżna); *die M. ist nicht das Gesetz*, skrajnik ustawy nie jest ustawą.

- Marine, 1) marynarka, po-
 tęga morska; — 2) mary-
 narstwo, spławy morskie.
- Marinedienst, służba mor-
 ska.
- Marinegerichtsbarkeit,
 sądownictwo marynarki, dla
 służby morskiej.
- Marineobercommando,
 naczelna komenda morska.
- Mark, 1) miedza, granica,
 znak graniczny; — 2) (jako
 waga) grzywna; — 3) (jako
 kraj) Marchija.
- Markbrief, dokument gra-
 niczny.
- Marke, znak, znaczek, mar-
 ka, cecha; *Stempel.*, *Briefm.*,
 znaczek stęplowy, listowy,
 (marka).
- Markebrief, *ob. Caperbrief.*
- Markenschutzgesetz, u-
 stawa ku obronie cech (fa-
 brycznych).
- Markscheide, rozgranicze-
 nie; *die M. der Grubenmas-*
se; rozgraniczenie miar gór-
 niczych.
- Markscheidekunst, mier-
 nictwo górnicze, podziemne.
- Markscheider, *w Górn.*
 miernik górniczy, mark-
 szajder.
- Markt, 1) targ (jako zgro-
 madzenie kupujących i sprze-
 dających); — 2) targ, tar-
 gowisko, targowica (jako
 miejsce targu).
- Marktaufseher, dozorca
 targowy.
- Marktbesuch, uczęszczanie
 na targi.
- Marktflecken, miasteczko.
- Marktgeld, targowe.
- Marktordnung, porządek
 targowy.
- Marktpolizei, policja tar-
 gowa.
- Marktpreis, cena targowa.
- Marktpreistabelle, wy-
 kaz cen targowych.
- Marktstand, stanowisko
 targowe.
- Marktständchen, stragan.
- Marktstandgeld, targo-
 wiczne, miejscowe.
- Markttag, dzień targowy.
- Marktwechsel, wexel jar-
 marczy.
- Marktwesen, *Regulierung*
des M-s, urządzenie targów.
- Markung, 1) oznaczenie gra-
 nic; — 2) granica.
- Marmorbruch, *Marmorgrä-*
berei, *w Górn* łomy marmu-
 rów.
- Marschall, *Landtags-M.*,
 marszałek sejmu.
- Marschalat, marszałkostwo;
unter dem M., pod łaską
 marszałkowską.
- Marschroute, 1) kierunek
 marszu, drogi; — 2) list
 drożny.
- Maskopeihandel, *ob. Ge-*
sellschaft.
- Mass *v. Maas*, miara; *das*
M. halten, zachować miarę;
M. überschreiten, przebrać
 miarę; *das rechte M. treffen*,

- zachować lub znaleźć właściwą miarę; *in dem M. als die Gläubiger sich anmelden*, w miarę zgłoszenia się wierzycieli; *in vollem M.*, zupełnie, w pełni; *rechtes M. und Gewicht führen*, mieć sprawiedliwą miarę i wagę.
- M a s s** und Gewichtswesen, über *Mass und Gewichtswesen*, o miarach i wągach.
- M a s s e**, miara, sposób; *über die M-n*, nad miarę; *solcher M.*, *folgender M.*, *dieser M.*, w taki sposób; w następujący sposób, tym sposobem; *gebührender M.*, w należyty, w przyzwoity sposób; *dermassen*, tak dalece, do tego stopnia; *einigermassen*, *gewissermassen*, poniekąd, w pewnym względzie, niejako.
- M a s s g a b e** v. *Massgebung*, nach *M.*, w miarę, podług, stósownie; nach *M. der Geldmittel*, w miarę zamożności; nach *M. des Landesgesetzes*, podług ustawy krajowej; nach *M. des §.*, stósownie do §fu.
- M a s s g e b e n d**, 1) ważny, stanowczy, przeważny; — 2) obowiązujący; *m-er Umstand*, okoliczność ważna, stanowcza.
- M ä s s i g e n**, zmniejszyć, umiarkować, zmoderować, np. *die Gerichtskosten*, koszta sądowe.
- M ä s s i g k e i t s v e r e i n**, towarzystwo wstrzemięźliwości.
- M a s s o r d n u n g**, porządek miar; *Mass und Gewichtsordnung*, porządek miar i wag.
- M a s s r e g e l**; *eine M. vornehmen, ergreifen*, użyć środka, chwycić się środka; *eine M. treffen*, obrać środek, przedsiębrać kroki.
- M a s s r e g e l n**, *vb.* nauczyć kogo, przyprowadzić do porządku, posłuszeństwą, skarcić.
- M a s s s t a b**, skala, podziałka; *verjüngter M.*, skala zmniejszona; *sich etwas zum M. nehmen*, wziąć sobie co za prawidło.
- M a s t v i e h**, bydło tuczne, karmne.
- M a t e r i a l**, *Bau-M.*, materiał budowlany; budulec, *Brenn-M.*, materiał opałowy.
- M a t e r i a l i e n - W a a r e n h a n d l u n g**, handel korzenny.
- M a t r i c e**, *ob. Matrise.*
- M a t r i k e l**, spis, rejestr, matrykuła; *M-Auszug*, wyciąg z metryk; *M-Führung*, prowadzenie, utrzymywanie metryk, rejestrów; *die M. der Krone*, metryka koronna; *M-schein*, świadectwo wpisu (w uniwersytecie); *ständische M.*, metryka stanowa, szlachty krajowej; *Tauf-M.*, metryka chrztu; *Ge-*

<i>burts-M.</i> , metryka urodzenia.	Mehrbetrag, zwyżka.
Matrimonial, <i>ob.</i> złożone z wyrazem <i>Ehe</i> .	Mehrdeutig, wieloznaczný.
Matrize, matryca, forma do odlewania trzcionek (drukarskich), do odcisków.	Mehrfache <i>Ehe</i> , wielożeństwo.
Matrose, majtek.	Mehrheit, 1) wielość; — 2) większość.
Maturitäts-Prüfung, popis dojrzałości.	Mehrung, <i>M. der Strafe</i> , podwyższenie kary.
Mauerfest, wmurowany.	Meilengeld, milowe.
Maueranschlag, obwieszczenie, plakat.	Meilensäule, słup, kamień milowy.
Mauth, myto, oplata.	Meilenzeiger, miloskaz.
Mauthbeamter <i>v.</i> <i>Mauthner</i> ; poborca myta, mytnik.	Meiler, <i>w Hutn.</i> mielerz (stos drzewa do wypalenia na węgiel).
Mauthbefreiung <i>v.</i> <i>Mauthfreiheit</i> , uwolnienie od myta.	Meilerstätte, kotlina.
Mauthgebühr, myto.	Mein, <i>und dein</i> (względnie na prawo własności); <i>der Rechtsstreit über das M. und D.</i> , spór o 'moje i twoje.
Mauthgefälle, dochód z myta, prawo poboru myta.	Meineid, krzywoprzysięstwo, (<i>Eidbruch</i> , złamanie przysięgi).
Mauthpächter, dzierżawca myta.	Meineidiger, krzywoprzysięzca.
Maximé, prawidło, zasada, maksyma; <i>M. der Eventualität</i> , <i>ob. Eventual-M.</i>	Meineidserinnerung, zwrócenie uwagi na skutki krzywoprzysięstwa.
Maximum, najwyższy (np. cena).	Meinung, zdanie, opinia.
Mediation, pośrednictwo.	Meinungsverschiedenheit, różność zdań.
Mediation, pozbawienie udzielnosci, medykatyzowanie.	Meistanbot, najwyżej podana cena; najwyższa oferta.
Medicaster, <i>ob. Curpfücher</i> .	Meistbietender, najwyższą cenę podający, najwyżej licytujący.
Medicinalbehörde, władza lekarska.	Meisterbrief, list mistrzostwa (na majstra).
Medio mense (<i>Mitte Monats</i>) zahlbare Wechsel; weksel płatny w połowie miesiąca.	Meisterprobe, próba rzemieślnicza.
Mehrausgabe, naddatek.	

- Meisterrecht, majsteryja. Klöster, klasztory kwestujące, jałmużnicze.
- Meisterschaft, 1) mistrzostwo; — 2) zgromadzenie majstrów. Menschenalter, 1) życie średnie (człowieka); — 2) pokolenie; drei *M. hindurch leben*, przeżyć trzy pokolenia.
- Meisterstück, 1) robota na majstra, dowód, próba mistrzostwa (u rzemieślników); — 2) dzieło mistrzowskie, wyrób mistrzowski, arcydzieło. Menschengedenken, *seit*, za pamięci ludzkiej, jak pamiętają, jak zapamiętać, od niepamiętnych czasów.
- Melancholie, zaduma. Menschenmenge, tłum, natłok.
- Melden, wzmiankować, donosić, opowiedzieć, zgłaszać się; *einen Fremden m.*, opowiedzieć, meldować zamiejscowego; *Jdm etw. m.*, donieść coś komu; *sich zu einer Stelle m.*, zgłaszać się o miejsce; *sich m. lassen*, kazać się opowiedzieć. Menschenraub, porwanie osoby, ludokradztwo.
- Meldung, oznajmienie, doniesienie, opowiedzenie, meldowanie; *M. der Fremden*, opowiedzenie zamiejscowych; *M. erstatten*, donieść o czém; *M. von einer Sache thun*, wzmiankę o czém czynić. Menschenrechte, prawa ludzkie, prawa człowieka.
- Meldungsbuch, książka meldunkowa, książeczka legitymacyjna (w Uniwersytetach). Mentalbesitz, posiadanie umysłowe (przez samą wolę).
- Meldungsvorschrift, przepis meldunkowy. Merkantilbeisitzer, asesor handlowy.
- Meldzettel, karta meldunkowa. Merkantilisch, handlowy, kupiecki.
- Melioration, ulepszenie, poprawienie, melioracyja. Merkantil- und Wechselgericht, sąd handlowy i wekslowy.
- Memoir, Memorial, pamiętnik. Merkantilsystem, *w Ekon. polit.* system merkantylny, handlowy, merkantylizm.
- Mendicant, *Mendicanten-* Meritorische Entscheidung, rozstrzygnięcie co do rzeczy.
- Message, orędzie, mesaż. Meritorische Prüfung, rozpoznanie samej rzeczy.
- Merkmal, znamię, cecha; *die That trägt M-e des Verbrechens an sich*, czyn znamiona zbrodni mający, czyn ze znamionami zbrodni.

- Messagerie, przewoźnictwo osób.
- Messe, 1) msza; — 2) targ walny, jarmark; *die Messe beziehen, besuchen, fieriren*, przybyć na targ walny, kupczyć na targach walnych, uczęszczać na jarmarki, odwiedzać jarmarki.
- Messfreiheit, 1) przywilej na jarmark, targ walny; — 2) swoboda jarmarkowa, walno-targowa.
- Messwaare, towar jarmarczny, walno-targowy.
- Messwechsel, weksel jarmarczny, walno-targowy (płatny w czasie jarmarku).
- Messzeit, czas jarmarku.
- Metall, kruszec, metal.
- Metallmünze (tyle co *baare v. klingende Münze*), moneta brzęcząca, kruszcowa, bita.
- Meterstab, pręt metrowy.
- Metzen, meca, mierzyca, (półkorcze).
- Meubles v. Meubeln, sprzęty pokojowe.
- Meubelstücke, sprzęty.
- Meuchelmord, morderstwo zdradzieckie, skrytobójstwo.
- Meuchelmörderisch, skrytobójczy; *gegen Jdn m. handeln*, nastawać zdradziecko na czyje życie.
- Meuterei, buntowanie się, spiknienie się przeciw zwierzchności, rozruch.
- Mezzanine, półpiętrze.
- Miethcontract, ob. *Miethvertrag*.
- Miethen, najem; *etw. zur M. nehmen*, nająć od kogo; *etw. zur M. überlassen*, wynająć, nająć komu; *Kauf bricht M.*, kupno zrywa najmy; *zur M. wohnen*, mieszkać w najmie, w komorném, mieszkać najemnie; *Jdm die M. aufsagen v. aufkündigen*, wypowiedzieć komu najem, mieszkanie.
- Miethen, najmować, wypuścić w najem.
- Miether, najemca, biorący w najem, komornik, ob. *Vermiether*, niewł. lokator.
- Miethgeld, komorne, czynsz.
- Miethherr, ob. *Vermiether*.
- Miethkutscher, ob. *Lohnkutscher*.
- Miethlohn, ob. *Miethgeld*.
- Miethvertrag, kontrakt najmu.
- Miethzeit, czas najmu.
- Miethzins, ob. *Miethgeld*.
- Milch, *erste nach der Geburt*, siara, ob. *Colostrum*.
- Milde Gaben, jałmużna, datek dobroczynny; *eine m. Stiftung*, zakład dobroczynny, fundacyja pobożna.
- Mildern, złagodzić; *eine Strafe m.*, karę złagodzić, zwolnić.
- Milderungsgrund, okoliczność łagodząca, zwalnająca.

- Milderungsrecht, prawo łagodzenia, zwalniania.
- Mildthätigkeit, 1) dobroczynność; — 2) miłosierdzie.
- Militär, wojsko, wojskowość, *zum M. gehen*, zaciągnąć się do wojska; *vom M. befreien*, uwolnić z wojska.
- Militärbeurlaubter, urlopnik.
- Militärflüchtling, zbieg wojskowy.
- Militärgränze, Pogranicze wojskowe.
- Militärjustiznorm, przepisy sądowe wojskowe.
- Militärpflichtig, popisowy.
- Militärstellung, stawienie, odstawa popisowych.
- Milzbrand, zaraza śledziowa.
- Milzsucht (*Hypochondriasis*) śledziennica.
- Minderheit, mniejszość; *in der M. bleiben*, zostać w mniejszości; *der Antrag blieb in der M.*, za wnioskiem była mniejszość.
- Minderjährig, małoletni.
- Minderjährigkeit, małoletność.
- Minderjährigkeits-Nachsicht, darowanie lat (*venia aetatis*), dyspensacja na lata, zwolnienie pełnoletności.
- Minderung, *M. der Strafe*, obniżenie kary; *Minderungs-Klage*, skarga o zníženie ceny.
- Mineral, kopalina, minerał, rzecz kopalna.
- Minister ohne Portefeuille, minister bez teki; *bevollmächtigter M.*, minister pełnomocny.
- Ministerial, ministeryjalny.
- Ministerium des Aeusseren, ministerstwo spraw zagranicznych; *M. des kaiserlichen Hauses*, minister. domu cesarskiego; *M. des Ackerbaues*, minister. rolnictwa; *M. des Cultus und des Unterrichtes*, ministerstwo wyznań i oświecenia; *M. der Finanzen*, ministerstwo skarbu; *M. für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten*, ministerstwo handlu, przemysłu i robót publicznych; *M. des Inneren*, min. spraw wewnętrznych; *M. der Justiz*, min. sprawiedliwości; *M. des Krieges*, ministerstwo wojny; *M. für Landeskultur und Bergwesen*, ministerstwo rolnictwa i górnictwa krajowego; *M. für Landesvertheidigung*, ministerstwo obrony krajowej; *M. für Volkswirtschaft*, ministerstwo gospodarstwa narodowego.
- Ministerrath, rada ministrów.
- Ministerresident, minister rezydent.
- Minorath, minorat (fideikomis

- na korzyść najmłodszego syna).
- Minorenn, *ob. minderjährig*.
- Missachtung, lekceważenie.
- Missalien, meszne.
- Missbilligung, zganienie, przygana.
- Missbrauch, nadużycie; *M. der Amtsgewalt*, nadużycie urzędu, władzy urzędowej, *M. der Presse*, nadużycie druku.
- Missdeuten, 1) na złą stronę tłómaczyć; — 2) mylnie tłómaczyć.
- Missethat, bezprawie.
- Missethäter, złoczyńca.
- Missfall, *ob. Fehlgeburt*.
- Missfallen, nie podobać się; *sein M. bezeugen*, okazywać niezadowolenie.
- Missfällig, z niechęcią, z przykrością, z niezadowoleniem; *es wird m. bemerkt*, oświadcza się z niezadowoleniem, że itd., niemile uczyniono spostrzeżenie.
- Missgeburt, potwora, potwór, dziwoląg, dziwotwór.
- Missgriff, pomyłka, fałszywe wzięcie się do czego, krok niezręczny, niestósowny.
- Misshandlung, 1) pokrzywdzenie, (słowne) obelga, znieważenie, (czynne) pobicie; — 2) złe obchodzenie się; *M. öffentlicher Verordnungen*, znieważenie ogłoszeń publicznych.
- Missheirath, małżeństwo nierówne, *ob. Ehe*.
- Missliebige, *ob. missfällig*.
- Missverhältniss, niezastósowanie, niestósowność; *die Strafe ist im M. zur Schuld*, kara niestósowna, niezastósowana do winy.
- Missverständniss, nieporozumienie.
- Misswachs, nieurodzaj.
- Mit, (w wyrazach złożonych) spół, np. *Mitbesitzer*, współposiadacz; *Mitbürge*, współrzeczyciel; *Miterbe*, spółdziedzic; *Mitbelangter*, współpowołany; *Mitanstifter*, współpodżegacz.
- Mitgabe, *ob. Mitgift*.
- Mitgenosse, 1) spółnik, towarzysz; — 2) zwolennik.
- Mitgenuss, wspólne użytkowanie.
- Mitgift, posag, *niewt.* wiano (u ludu).
- Mitglied, członek.
- Mitsperre, drugi klucz, zamknięcie na drugi klucz.
- Mitstimmen, razem głosować.
- Mitte, 1) środek; — 2) połowa; *aus der M. der Kaufleute*, zpośród kupców; *einen Abgeordneten aus ihrer M. wählen*, wybrać posła ze swego grona.
- Mittel, 1) środek (co do miejsca), *das M. halten*, śródka się trzymać; *sich ins M. le-*

- gen, schlagen*, pośredniczyć; -- 2) środek (co do celu), *das äusserste M. ergreifen*, chwycić się ostatecznych środków; *passende M. ergreifen*, użyć środków właściwych, stósownych; — 3) majątek; *sattsame M. haben*, posiadać dostateczny majątek; *in so fern es seine M. erlauben*, o ile go stać na to, o ile mu możność dozwoli, według jego, swojej możności.
- Mittelbar**, pośredni.
- Mittelbehörde**, władza pośrednia.
- Mittellosigkeitszeugniss**, świadectwo ubóstwa.
- Mittelmass**, miara średnia.
- Mittelpartei**, strona trzecia (interesowana w sprawie).
- Mittelpreis**, cena średnia.
- Mittelpunkt**, środek, punkt środkowy; *M. des Handels*, punkt środkowy handlu.
- Mittelschule**, szkoła pośrednia.
- Mittelsmann v. Mittelsperson**, pośrednik, osoba pośrednicząca.
- Mittelstand**, stan średni, klasa średnia.
- Mittelstrecke (Feldstrecke)**, w Górn. chodnik pośredni.
- Mittelstück**, w Górn. przedłużnica.
- Mitthäter**, spółdziałacz, współsprawca.
- Mitthäterschaft**, współsprawstwo.
- Mittheilen**, udzielić, komunikować.
- Mittler**, pośrednik, pojednawca, rozjemca.
- Mittleramt**, urząd pojednawczy.
- Mittlerweile**, tymczasowo.
- Mittlerweilig**, tymczasowy.
- Mitwirken**, spółdziałać, wpływać, dokładać się, przyczyniać się.
- Mitwirkung**, spółdziałanie, wpływ, dołożenie się; *obligatorische M. bei Urkunden*, udział zwierzchności w aktach; *unter seiner M.*, za jego wpływem, przyłożeniem się, wspólnie z nim.
- Mitwissen** *vb.* mieć wiadomość (o czém), *sb. ohne mein M.*, bez mojej wiedzy; *mit seinem M.*, z jego wiedzą.
- Mitwischer**, wiedzący (o czém), wtajemniczony.
- Mitwohnen**, mieszkać z kim.
- Mobilier**, ruchomizna.
- Mobilien**, ruchomości.
- Mobilisiren v. mobil machen**, mobilizować, zruchomić, uruchomić; *das Heer m.*, wojsko zmobilizować, zruchomić.
- Möbeln**, *ob. Meubeln*.
- Modalität**, sposób; *M. der Ablösung*, sposób wykupu; *die Zahlung des Kaufpreises erfolgt unter nachstehen-*

- den M-en*, szacunek będzie wypłacony w następujący sposób.
- Model, Modell*, wzór.
- Moderiren, ob. Mässigen*.
- Modification*, bliższe oznaczenie, ograniczenie, umiarkowanie, złagodzenie, niejaka zmiana, modyfikacja.
- Modifiziren*, bliżej oznaczyć, ograniczyć, złagodzić, umiarkować, zmienić nieco, zmodyfikować.
- Möglich*, możliwy; *alle m-e Mittel versuchen*, wszelkich możliwych środków używać; *sich alle m-e Mühe geben*, wszelkich możliwych dołożyć starań; *so viel als m.*, o ile można; *bald m-st*, jak najspieszniej, jak najrychlej; *das ist nicht m.*, to niepodobna; *so kurz als m.*, jak najkrócej; *so viel nur m.*, ile tylko można; *m-enfalls*, jeżeli będzie można.
- Möglichkeit*, możliwość; *alles nach M. versprechen*, przyrzekać wszystko co można, co się da zrobić.
- Molla*, zaśniad; *M. Schwangerschaft*, brzemiennosc zaśniadowa.
- Moment*, chwila, moment; *ein wichtiges M.*, ważny powód, ważna przyczyna, ważny punkt, ważna okoliczność; *einige M-e hervorheben*, podnieść niektóre punkta, okoliczności.
- Momentan*, chwilowy.
- Monarch*, panujący, monarcha, jedynowładca.
- Monarchie*, jedynowładztwo, monarchija, państwo monarchiczne.
- Monatsbericht*, sprawozdanie miesięczne.
- Monatsfrist*, termin miesięczny; *binnen M.*, w ciągu miesiąca.
- Monatschrift*, pismo miesięczne (co miesiąc wydawane).
- Monatsweise*, co miesiąc, miesięcznie.
- Mondsucht*, sennowłoctwo, nocobląd.
- Mondsüchtig, der M-e*, sennowłok, nocoblęda, lunatyk.
- Mondkalb*, zaśniad, *ob. Molla*.
- Monita, ob. Bemänglung*.
- Monition*, upomnienie.
- Moniturverfahren*, postępowanie prostujące (w sądach przysięgłych), *ob. Berichtigungsverfahren*.
- Monogamie*, jednożeństwo.
- Monomanie*, jednobląd.
- Monopol*, monopol.
- Monopolsordnung*, ustawa o monopolijach, urządzenie monopolijów.
- Mons pietatis*, bank pobożny.
- Montanist*, górnik, biegły w górnictwie.
- Monte-Lombardo*, dom pożyczkowy lombardzki.

- Montirung**, 1) ubranie wojska, umundurowanie; — 2) osada okrętowa.
Montirungsdepot, komora ubiorcza (wojskowa).
Montirungsstücke, przyodziewa wojskowa.
Monturscommission, komisja ubiorcza.
Moralisch, moralny; *m-er Beweis*, dowód moralny, niezmysłowy, wywnioskowany, wyrozumowany, prawdopodobny; *m-e Ueberzeugung*, przekonanie moralne, wewnętrzne, niezmysłowe (t. j. niemające podstawy zmysłowej); *m-e Person*, osoba prawnicza, zbiorowa (np. urząd, zgromadzenie, instytut).
Moratorium, zwłoka ogólna dla dłużników, zawieszenie poszukiwania wypłaty, moratoryjum.
Mord, morderstwo, męzobójstwo.
Mordanschlag, zamach na czyje życie.
Mordbrand, morderstwo przez podpalenie.
Mordbrenner, morderca-podpalacz.
Mordgesell, pomocnik zbójcki.
Mörder, morderca, męzobójca.
Mörderisch, morderczy, męzobójczy, zabójczy.
Mörderrotte, banda zbójcka, morderców.
- Mordthat**, czyn morderczy, zbójcki.
Mordwaffe, broń zabójcza, mordercza.
Morganatische Ehe, małżeństwo na lewą rękę, morganiczne, *ob. Ehe*.
Morgengabe, wiano (o ile się nie bierze w znaczeniu pospolitém posagu), dar męża żonie nazajutrz po ślubie.
Mortuar, taksa pośmiertna.
Mortuarium, odumarszczyzna, pośmiertne, opłata spadkowa.
Motion, wniosek, projekt, przedstawienie.
Motiv, 1) powód, zasada; *M-e eines Urtheils*, powody, zasady wyroku; — 2) pobudka; *M. einer Handlung*, pobudka działania.
Motiviren, *etw.*, przytoczyć powody, zasady, uzasadnić.
Motivirung, uzasadnienie.
Mühe waltung, czynność, trudy, praca, zachody, starania.
Mühl- v. Mahl-Gerechtigkeit, prawo mlewa.
Mühlordnung, porządek młynarski, urządzenie młyńskie.
Mühlzwang, przymus mielenia.
Muhme, ciotka.
Mulde (*Becken*), w Górn. łąki czyli zagłębienia.

- Mündel, pupil, na opiece będący, małoletni.
- Mündig, dojrzały (co do wieku), dorosły.
- Mündigkeit, dojrzałość.
- Mündigsprechung, uznanie pełnoletności, dojrzałości, *ob. Nachsicht des Alters*.
- Mundiren, odpisywać na czysto.
- Mündlich, ustny; *m-es Verfahren*, ustne postępowanie, *m-es Versprechen*, obietnica ustna.
- Mündlichkeit, ustność, ustne postępowanie.
- Mundloch, *w Górn.* ujście sztolni.
- Mundraub, kradzież żywności lub napoju (o ile potrzeba do nasycenia się).
- Mundschenk, cześnik, podczaszy.
- Mundvorrath, zapasy żywności.
- Municipal, miejski.
- Municipalamt, urząd miejski.
- Municipalität, władza miejska, municypalność.
- Municipalrecht, prawo miejskie.
- Munificenz, szczodrość, szczodroblivość.
- Munition, amunicyja.
- Münzamt, urząd menniczy.
- Münzanstalt, zakład menniczy.
- Münzdirector, dyrektor menniczy.
- Münze, moneta, pieniądz; *gangbare M.*, pieniądz udany, moneta obiegowa; *grobe M.*, moneta ciężka, gruba; *klingende M.*, moneta brzęcząca.
- Münzen, bić monetę, pieniądze.
- Münzfälscher, *ob. Falschmünzer*.
- Münzfuss, stopa mennicza.
- Münzgattung, gatunek monety, pieniądzy.
- Münzhaus, mennica.
- Münzordnung, porządek menniczy.
- Münzprobe, próba monety.
- Münzprobieramt, urząd menniczo-probierczy.
- Münzrecht, prawo bicia monety.
- Münzsorte, gatunek monety.
- Münzverbrechen, przestępstwo monetarne.
- Münzwardein (*Münzprüfer*) probierca.
- Münzwesen, rzecz mennicza, mennictwo.
- Muster, wzór, wzorek, próbka, cecha (fabrykanta *v.* rękodzielnika).
- Musterschule, szkoła wzorowa.
- Musterschutzgesetz, ustawa ku obronie wzorów (przemysłowych).
- Musterrecht, prawo wzoru.
- Musterung, okazowanie,

- przeгляд, rewija (wojska), okazka.
- Mutatis mutandis, ze stósonnemi zmianami.
- Muthen, 1) w *Górn.* prosić o pozwolenie na wyłączne poszukiwanie; — 2) prosić o lenno.
- Muthmasslich, domniemalny, na domyśle oparty, według domniemania; *m. über etw. urtheilen*, z domniemania o czém sądzić; *m. auf etw. schliessen*, domyślać się czego.
- Muthung, 1) w *Górn.* podanie o pozwolenie na wyłączne poszukiwanie; — 2) prośba o lenno.
- Muthungsbewilligung, pozwolenie na wyłączne poszukiwanie.
- Muthwille, płochość, swawola, rozpusta; *aus M. Jdn beschädigen*, z rozpusty kogo uszkodzić; *Muthwillensstrafe*, kara za lekkomyślność.
- Muthwillig, płocho, swawolny, lekkomyślny; *m-e Klage*, skarga lekkomyślna.
- Muttersprache, mowa w. język ojczysty, macierzyński, macierzysty.
- Mutterwuth, mężodur.
- Mystische Person, osoba zmyślona.

N.

- Nachachten, stósować się do czego.
- Nachachtung, *zur N. bekannt machen*, podać co do zastosowania się.
- Nachahmen, naśladować.
- Nachahmung, naśladowanie.
- Nachbar, sąsiad.
- Nachbarrecht, prawo sąsiedztwa.
- Nachbarwege, *ob. Vicinalwege*.
- Nachberufen, powołać po kim; *n-r Erbe*, dziedzic podstawiony.
- Nachbildung, odwzorowanie, naśladowanie.
- Nachbürge, poręczyciel rzeczyciela.
- Nachbürgschaft, poręczenie za rzeczyciela.
- Nachdruck 1) przedruk (nieprawny); *die Verleger gegen N. schützen*, ochraniać nakładców od przedruku; — 2) moc, nacisk, dobitność, *mit N. befehlen*, najmocniej, surowo nakazać.
- Nacheile, *öffentliche*, pogon publiczna; *Jdn mittelst N. verfolgen*, ścigać kogo.

Nacherbe, dziedzic podstawiony.	<i>säumten Handlung</i> , podjęcie czynności zaniedbanój.
Nachfolge, <i>ob. Succession</i> .	Nachjahr, <i>ob. Gnadenjahr</i> .
Nachfolgen, następować po sobie.	Nachkomme, 1) następca; — 2) potomek, zstępny.
Nachfolger, następca.	Nachkommen, <i>den Gesetzesvorschriften</i> , stósować się do przepisów ustawy.
Nachfolgerecht, prawo następstwa.	Nachkommenschaft, potomstwo.
Nachforschen, <i>dem Verbrechen</i> , dochodzić zbrodni.	Nachkömmling, potomek, zstępny.
Nachforschung, dochodzenie, śledzenie, szlakowanie.	Nachlass, 1) pozostałość, spadek, spuścizna; — 2) darowanie; <i>N. einer Schuld</i> , darowanie, odpuszczenie długi.
Nachfrage, popyt, poszukiwanie.	Nachlassausweis, wykaz spadkowy.
Nachfrageschreiben, poszukiwanie listu, przesyłki.	Nachlassen, 1) zostawić po sobie; <i>ein Vermögen</i> , majątek; — 2) darować, opuścić; <i>eine Schuld, eine Strafe</i> , dług, karę.
Nachholung, <i>einer versäumten Handlung</i> , podjęcie czynności zaniedbanój.	Nachlassenschaft, spadek, spuścizna.
Nachgebornes Kind, pogrobowiec, pogrodek, dzieci urodzone po śmierci ojca.	Nachlassgebühr, należytość od spadku, spadkowe.
Nachgehen, 1) pilnować; <i>seinem Berufe n.</i> , pilnować swego powołania; — 2) oddawać się; <i>dem Müssiggange n.</i> , oddawać się próżniactwu.	Nachlässigkeit, niedbalstwo, opieszałość.
Nachgelassene, tyle co <i>Hinterbliebene</i> , pozostali przy życiu; <i>n. Erben</i> , pozostali dziedzice, spadkobiercy.	Nachlosen, losować dodatkowo.
Nachgraben (<i>Ueberröschten</i>), <i>w Górn.</i> odkopywanie.	Nachlosung, powtórne losowanie.
Nachhaltig, trwały.	Nachmachen, podrabiać, np. <i>öffentliche Kreditspapiere. Urkunden n.</i> , papiery publiczne, dokumenty podrabiać.
Nachhang, 1) stronnictwo, zwolennicy, poplecznicy; — 2) dodatek; <i>im N. zu...</i> w dodatku <i>v. dodatkowo do....</i>	Nachmann, następca.
Nachholung, <i>einer ver-</i>	

- Nachnahme, powziętek; *gegen N.*, za powziętkiem (zapłata przy odbiorze towarów).
- Nachpfand (*Afterpfand*), zastaw na zastawie, podzastaw.
- Nachricht, wiadomość, nowina, wieść; *N. vom Hörensagen*, wiadomość z posłuchu.
- Nachrichter, kat.
- Nachschlagsregister, skorowidz, repertoryjum, index.
- Nachschlüssel, *ob. Dietrich*.
- Nachschrift, dopisek, postskryptum.
- Nachschubanstalt, zakład dosyłkowy (*w Praw. wojsk.*).
- Nachschuldner, dłużnik dłużnika.
- Nachschuss, dopłata.
- Nachsicht, 1) *des Alters*, *ob. Altersnachsicht*; — 2) *der Strafe, der Schuld*, odpuszczenie, darowanie kary, długa; — 3) *ob. Kauf*; — 4) *N. von Ehehindernissen*, uwolnienie od przeszkód małżeństwa.
- Nachspüren, śledzić, dochodzić, szlakować.
- Nachstechen (np. *ein Siegel*), podrobić (pieczęć).
- Nachstehen, następować po..., iść po...; *die Rechte der Gemeingläubiger stehen jenen der Verbücherten nach*, wierzytelności hipoteczne mają pierwszeństwo przed prostemi.
- Nachstellen, *Jdm*, nastawać, zasadzać się na kogo.
- Nachstellung, 1) *dem Leben*, nastawianie na życie; — 2) *N. zum Militär*, odstawka dodatkowa.
- Nachstempelung, t. j. (*nachträgliche Stempelung*) ostęplowanie dodatkowe, dostęplowanie.
- Nachsteuer, przesiedlnie.
- Nachstich, *ob. Kauf*.
- Nachtheil, strata, uszczerbek, szkoda, niekorzyść; *N. haben, erleiden*, ponieść stratę, szkodować, doznawać uszczerbku, ponosić uszczerbek; *zum N-e*, ze szkodą, na niekorzyść.
- Nachtheilig, szkodliwy, niekorzystny.
- Nachtherberge, gospoda nocna.
- Nachtquartier v. *Nachtlager*, nocleg.
- Nachtrag, dodatek, dopełnienie.
- Nachtragen, uzupełnić; *in die Liste n., in eine Rechnung n.*, wciągnąć dodatkowo w listę, w rachunek.
- Nachträglich, dodatkowy, późniejszy; *n-e Einhebung der Steuer*, dodatkowe ściąganie podatków; *n-es Gesetz*, ustawa dodatkowa.
- Nachtragscredit, dotacja dodatkowa.

- Nachtragsgebühr, dopłata, doliczka.
- Nachtragsprüfung (*Ergänzungsprüfung*), egzamin dodatkowy, dopełniający.
- Nachtronde, patrol nocny.
- Nachtschicht, w Górn. szychta nocna, robota nocna górnika.
- Nachtwache, straż nocna.
- Nachtwächter, stróż nocny.
- Nachtzeit, pora nocna; zur N., nocą.
- Nachwahl, wybór uzupełniający, wybór ponowny.
- Nachweisen, wykazać, udowodnić.
- Nachweisung, wykazanie, udowodnienie.
- Nachzahlung, dopłata, późniejsza zapłata.
- Nachziehen, ob. Kauf.
- Nadelgeld, szpilkowe, pieniądze na drobne wydatki przy posagu.
- Nagelfest, przybity, erd-, mauer, niet- und n., na trwałe przytwierdzone.
- Naherecht (*Näherrecht*), bliskość, prawo bliższości z krwi lub z innego stósunku prawnego; sein N. behaupten, verfechten, geltend machen, bliskować się.
- Nährstand, stan żywicielski.
- Nahrungserwerb, Nahrungsmittel, sposób do życia, zarobek.
- Nahrungsstand, sposób do życia, zarobek, zarobkowanie.
- Nahrungszweig, rodzaj zarobkowania.
- Name, in Jds Namen das Wort ergreifen, przemówić w czyjém imieniu.
- Namenlose Anzeige, doniesienie bezimienne.
- Namensfertiger, podpisujący za drugiego.
- Namensliste v. Namensregister, lista imienna.
- Namensträger, imiennik.
- Namenszeichnung v. Namenszug, podpis.
- Namentlich aufrufen, wywołać po nazwisku; n-e Abstimmung, głosowanie imienne.
- Namhaft, znaczny; n. machen, wymienić, wyjawić.
- Namhaftmachung, wyjawienie; N. des Vermögens v. Vermögensbekenntniss, wyjawienie majątku.
- Narrenhaus, ob. Irrenanstalt.
- Nationale, rodowód, rodo-skaz.
- Nationalität, narodowość.
- Nationalisiren, narodowem zrobić, uczynić; sich n., przyjąć narodowość (cudzą), naturalizować się.
- Nationalisirung, przyjęcie narodowości (cudzej).
- Nationalökonomie, gospodarstwo narodowe.
- Nationalversammlung,

zgrupowanie narodowe, społeczne.	Nebenbedingung, warunk uboczny, podrzędny, dodatkowy.
Nativität <i>der Klage</i> , powstanie skargi.	Nebenbeschäftigung, zatrudnienie uboczne.
Natur eines Geschäftes, istota sprawy, rzeczy; <i>in natura leisten</i> , dać w naturze.	Nebenbestimmung, postanowienie uboczne.
Naturalarbeitsleistung, robocizna.	Nebeneinkünfte, akcyden-sa, dochody poboczne, obrywki.
Naturaleinkünfte, dochody w naturze.	Nebenfrage, pytanie uboczne, podrzędne.
Naturalisiren, <i>ob. nationalisiren</i> .	Nebenforderung, przyua-leżytość; <i>das Kapital sammt N-en</i> , kapitał z przynależytościami.
Naturalleistung, danina w naturze.	Nebengebühren, opłaty uboczne, <i>ob. Nebenforderung</i> .
Naturallieferung, dostawa w ziemiopłodach.	Nebengeschäft, zajęcie uboczne.
Naturalobligation, zobowiązanie naturalne.	Nebenkirche, kościół filijalny.
Naturerzeugnisse, plody natury <i>v. przyrody</i> , ziemiopłody.	Nebenland, kraj przyległy.
Natürliches Kind, dziecię nieślubne, z nieprawego łoża; <i>n-e Person</i> , osoba fizyczna.	Nebenlehrer, nauczyciel pomocniczy.
Naturrecht, prawo natury.	Nebenleistung, świadczenie przydatkowe.
Naturschade, <i>ob. Elementarschade</i> .	Nebenlinie, linija poboczna.
Naturstand, stan natury.	Nebensache, 1) rzecz podrzędna, uboczna, przydatkowa; — 2) przynależytość.
Navigationsvertrag, kontrakt żeglugi.	Nebenstrafe, kara przyglówna, uboczna.
Nebenabsicht, zamiar uboczny.	Nebenstreit, <i>ob. Incidenzstreit</i> .
Nebenamt, 1) urząd pomocniczy; — 2) przydany.	Nebenverbindlichkeit, zobowiązanie przydatkowe.
Nebenangelegenheit, interes podrzędny.	Nebenverdienst, zarobek uboczny.
Nebenausgaben, wydatki uboczne, drobne.	

Nebenvertrag, umowa dodatkowa.	Nepotismus, nepotyzm, swojkostwo.
Nebenzollamt, urząd celny pomocniczy.	Nettoertrag, czysty dochód.
Neffe, 1) siostrzeniec (<i>Schwestersohn</i>); — 2) bratanek, synowiec (<i>Brudersohn</i>).	Nettogewicht, waga czysta, rzeczywista.
Negation, <i>ob. Widerspruch</i> .	Nettogewinn, czysty zysk.
Negativ, 1) ujemny; <i>n-er Beweis</i> , dowód ujemny; <i>n-e Umstände</i> , okoliczności ujemne; <i>n-e Servitut</i> , służebność ujemna; — 2) przeczący; <i>n-e Aeusserung</i> , sprzeciwienie się, oświadczenie przeczące; — 3) odmowny; <i>n-er Bescheid</i> , odmowna rezolucya, odpowiedź.	Neubau, nowy budynek.
Negatorienklage, skarga przecząca, negatoryjna.	Neubruch <i>v. Rode</i> , nowina, nowizna, (grunt świeżo wykarczowany) karczowisko.
Negiren, <i>ob. widersprechen</i> .	Neuerung 1) <i>N. des Vertrages</i> , przenowa, przenowienie kontraktu; <i>N-s Vertrag</i> , nowacyja, kontrakt przenowienia, (niewł.) kontrakt odnowienia; — 2) okoliczność nowa, znowienie, <i>N-en anbringen</i> , wnosić nowe okoliczności.
Negotiation, układy, rokowanie.	Neuerungssucht, nowatorstwo.
Nehmen, 1) <i>in die Sperre n.</i> , opieczętować; — 2) <i>Jdm das Wort n.</i> , odjąć komu głos; — 3) <i>in Augenschein n.</i> , obejrzeć; — 4) <i>Dienste n.</i> , przyjąć służbę; — 5) <i>Schaden n.</i> , ponieść szkodę.	Neugestaltung, przekształcenie, przeobrażenie, <i>ob. Specification</i> .
Nennen, nazwać, zwać, mianować; <i>Jdm beim Namen n.</i> , nazwać kogo po imieniu; <i>der oftgenannte</i> , tylekroć wzmiankowany, spomniany, rzeczony, nadmieniony.	Neutral, neutralny.
Nennwerth, wartość imienna.	Nexus subditelae <i>ob. Unterthansband</i> .
Neophyt, nowowierca, przeczta.	Nichtachtung <i>des Gesetzes</i> , niezważanie na prawo, pomijanie ustawy.
	Nichte 1) siostrzenica (<i>Schwestertochter</i>); — 2) synowica, bratanka (<i>Bruderstochter</i>).
	Nichterscheinen (<i>das</i>), niestawiennictwo (w sądzie).
	Nichtig, żaden, niebyły, <i>der Vertrag ist für null und n. erklärt</i> , kontrakt uznany został za nieważny i niebyły.
	Nichtigkeit, nieważność,

- bei sonstiger N.*, pod nieważnością.
- Nichtigkeitsbeschwerde, zażalenie na nieważność, zaskarżenie nieważności.
- Nichtigkeitserklärung, uznanie nieważności, unieważnienie.
- Nichtigkeitsgrund, zasada, przyczyna nieważności, *heilbarer, unheilbarer N.*, usuwalna, nieusuwalna.
- Nichtschuld, nienależność.
- Niederkunft, zlegnięcie, półóg; *heimliche N.*, półóg potajemny.
- Niederlage 1) skład, magazyn;— 2) klęska, porażka.
- Niederlassen, *sich*, osiąść, osiedlić się; *das Niederlassen*, osiedlenie.
- Niederlassung, osada, kolonija.
- Niederlegung, złożenie; *N. des Amtes*, złożenie urzędu.
- Niederschlagen, znieść co, umorzyć; *die Klage, einen Prozess n.*, zaskarżenie, proces umorzyć.
- Niessbar, użytkowy, użytkownie, *etwas n. besitzen*, posiadać coś użytkowo.
- Niessbrauch *ob. Frucht-niessung*.
- Niessbraucher *ob. Frucht-niesser*.
- Niete, los przegrany, nihil.
- Nietfest, *ob. Nagelfest*.
- Niveau 1) poziom;— 2) powierzchnia np. rzeki, morza;
- der Teich ist über das gesetzliche N. angelassen worden*, staw został zapuszczony nad wysokość przepisaną.
- Nivelliren, niwelować, sprowadzać do poziomu, do wagi.
- Nomadenvolk, lud koczujący.
- Nominalwerth *ob. Nennwerth*.
- Nomination, mianowanie, nominacyja.
- Norm, prawidło, norma, zasada.
- Normalalter, wiek normalny, właściwy, prawem wymagany.
- Normale, przepis, prawidło, rozporządzenie.
- Normaleichungs - Commission, komisya główna miar i wag.
- Normalgewicht, autentyk wagi.
- Normalienbuch, księga rozporządzeń urzędowych, zbiór normalijów.
- Normaljahr, rok normalny. zasadniczy, stanowczy; *über die Eigenschaft des Grundstückes entscheidet der Besitz im N. 1820*, posiadanie w roku normalnym 1820 stanowi o własności gruntu.
- Normalmass, autentyk miary.
- Normalmässig, *ob. behandeln*.
- Normalpreis, cena normalna.

Normalsatz, wymiar normalny (w pr. handl.).	notów (ilość banknotów w obiegu będących).
Normalschule, szkoła początkowa.	Nothadressat, adresat na wypadek (nieprzyjęcia, niewypłaty).
Normalschulfond, fundusz szkół początkowych.	Nothadresse, adres na wypadek.
Normalschulfondsbeitrag, opłata do funduszu szkół początkowych.	Nothdurften, pisma sporne, rozprawy (sądowe).
Normtag, dzień uroczystości urzędowej.	Notherbe, dziedzic konieczny.
Normiren, urządzać, rozporządzać.	Nothfall, <i>im</i> , w razie potrzeby.
Nostalgie, domarad, nostalgia.	Nöthigung, zmuszenie.
Nostrification, nostryfikacja.	Nothrecht, prawo ostatniej potrzeby, prawo konieczności.
Notar, notaryjusz, pisarz aktowy, rejent.	Nothspital, szpital tymczasowy.
Notariat, notaryjat, urząd notaryjalny, pisarza aktowego, rejenta.	Nothstand, 1) stan konieczności, potrzeba konieczna, wielka; — 2) nędza, niedostatek.
Notariatsact, akt notaryjalny.	Nothtaufe, chrzest w koniecznej potrzebie.
Notariatskammer, izba notaryjalna.	Nothwehr, obrona konieczna; <i>gerechte N.</i> , sprawiedliwa w konieczności obrona; <i>Excess der N.</i> , przekroczenie granic obrony koniecznej; <i>Praetext der N.</i> , pozór obrony koniecznej.
Notariatsordnung, ustawa notaryjalna, urządzenie notaryjatu.	Nothwendigkeit, konieczność; <i>in die N. gesetzt sein</i> , być zmuszonym, zniewolonym.
Notariatszwang, przymus notaryjalny.	Nothzucht, zgwałcenie niewiasty, poróbstwo (niewł.).
Notarstelle, posada notaryjusza.	Nothzüchtigen, zgwałcić niewiastę.
Note, 1) odezwa (urzędowa); — 2) rachunek należności (podany przez kupca lub rękodzielnika); — 3) uwaga, przypisek.	
Notenumlauf, obieg bank-	

Notzhüchtiger, gwałciciel.	Nuntius, poseł papieski, nuncjusz.
Notification, uwiadomienie, oznajmienie, notyfikacja.	Nutzung, użytkowanie, użytk.
Notion, <i>gefällsämtliche</i> , orzeczenie kary w sprawach skarbowych.	Nutzungsanschlag, ocenienie użytków, obrachowanie, wykaz dochodów.
Notioniren, doniesić o przestępstwie skarbowém.	Nutzungseigenthum, własność użytku.
Notorisch, powszechnie znany, wiadomy, notoryjny.	Nutzungseigenthümer, właściciel użytku.
Novation, <i>ob. Neuerung</i> .	Nutzungsrecht, <i>ob. Fruchtgenussrecht</i> .
Null und nichtig, <i>ob. nichtig</i> .	Nymphomanie, mężodur.
Nullität, <i>ob. Nichtigkeit</i> .	
Nullitätsbeschwerde, <i>ob. Nichtigkeitsbeschwerde</i> .	

O.

Obberührt, obbesagt, oberwähnt, obgedacht, obgenannt, wyżej wymieniony, wzmiankowany, wspomniany, rzeczony.	starszy, (w złożonych niekiedy) nad i t. d.
Obdach, schronienie; <i>ein O. geben, gewähren</i> , dać komu schronienie v. przytułek.	Oberamt, wyższy urząd.
Obducent, oględziny, obdukcją robiący.	Oberarzt, lekarz starszy.
Obduction einer Leiche, otwieranie, oględziny wewnętrzne (zwłok), obdukcja.	Oberaufsicht, nadzór.
Obductionsbefund, <i>Obductionsbericht, ob. Befund, Augenschein, Leichenbeschau</i> .	Oberbefehlshaber, wódz naczelny.
Obedienz, posłuszeństwo.	Obere, <i>ob. Ober</i> .
Ober, wyższy, zwierzchni,	Obereigenthum, własność główna.
	Obereigenthümer, właściciel główny, zwierzchni-czy.
	Obereinnehmer, poborca starszy.
	Oberfinanzrath, radca skarbowy starszy.
	Oberfläche, powierzchnia.
	Oberförster, nadleśniczy.

- Oberforstmeister, lasomistrz starszy.
- Oberforstrath, radca leśniczy starszy.
- Obergericht, sąd wyższy, apelacyjny.
- Obergerichtsrath, radca sądu wyższego, sędzia apelacyjny.
- Obergespann, nadżupan (w Węgrzech).
- Obergewalt, władza zwierzchnicza.
- Oberhand, pierwszeństwo; *die O. erhalten, gewinnen*, otrzymać górę; *O. behalten*, przemódz, wziąć górę; *O. haben*, mieć przewagę.
- Oberhaus, izba wyższa (w sejmie).
- Oberherrlichkeit *v. Oberherrschaft*, zwierzchnia, najwyższa władza.
- Oberhirt, arcypasterz.
- Oberhofgericht, sąd nadworny, najwyższy.
- Oberhofjägermeister, wielki łowczy.
- Oberhofkämmerer, podkomorzy nadworny, koronny.
- Oberhofmarschall, marszałek nadworny, koronny.
- Oberhofmeister, ochmistrz nadworny.
- Oberhofrichter, sędzia nadworny, najwyższy.
- Oberhoheit, zwierzchnictwo.
- Oberlandforstmeister, lasomistrz naczelny.
- Oberrechnungskammer, główna izba obrachunkowa.
- Oberrechnungsrath, radca starszy izby obrachunkowej.
- Oberregierungsrath, starszy radca rządowy (rejencyjny).
- Oberstaatsanwalt, prokurator rządowy starszy.
- Obervormundschaft, opieka zwierzchnicza (nad małoletnimi).
- Obervormundschaftsbehörde, władza nadopieczunkowa.
- Oberste Centralstellen, władze naczelne.
- Oberste Rechnungs-Kontrollbehörde, najwyższa izba obrachunkowa.
- Oberster Gerichtshof, sąd najwyższy.
- Oberstes Gefällsgericht, sąd najwyższy w sprawach defraudacyjnych.
- Obersthofkämmerer, wielki podkomorzy dworu.
- Obersthofmarshall, wielki marszałek dworu.
- Obersthofmarschallamt, urząd marszałkowski (nadworny).
- Obersthofmeister, wielki mistrz dworu.
- Oberstjägermeister, wielki łowczy dworu.
- Oberststallmeister, wielki koniuszy dworu.
- Obhut, dozór; *Jdm eine O.*

- anvertrauen*, powierzyć komu dozór.
- O big**, powyższy, t. j. wyżej wzmiankowany, przytoczony; *aus o-en Gründen*, z powyższych *v.* wyżej przywiezionych powodów, zasad; *aus O-em erhellet, dass...* z tego, co się wyżej powiedziało, okazuje się, że...
- Oblation**, zaofiarowanie.
- Oblatorien**, polecenie się (w kupiectwie).
- Obliegen**, *es liegt dem Gerichte ob*, jest obowiązkiem sądu, należy do sądu; *die dem Gemeindevorstande obliegende Geschäftsführung*, sprawy należące do zwierzchności gminnej.
- Obliegenheit**, powinność, obowiązek.
- Obligater Gegenstand**, przedmiot obowiązkowy.
- Obligation**, 1) zobowiązanie; — 2) rewers, karta ręczna, skrypt; — 3) zapis długu (publicznego).
- Obligo**, rękojmia; *ohne mein O. (in Wechseln)*, bez odpowiedzialności, bez rękojmi.
- Obliteration**, przestępowanie (znaczką stęplowego).
- Obmann v. Obermann**, 1) zwierzchnik, przewodniczący, starszy; — 2) rozjemca (w sądzie polubownym), *superarbitr*.
- O brigkeit**, zwierzchność; *der O. gehorchen*, ulegać zwierzchności.
- O brigkeitlich**, urzędowy, przez władzę wydany.
- O bservanz** (*Gepflogenheit*), zwyczaj, sposób postępowania, praktyka.
- O bsiegen** (*im Process*), wygrać sprawę.
- O bsieger** (*obsiegender Theil*), strona wygrywająca (sprawę).
- O bsignation**, opieczętowanie sądowe.
- O bsigniren**, opieczętować.
- O bsorge v. Fürsorge**, piecza, troskliwość.
- O bwalten**, zachodzić; *es waltet kein Zweifel, kein Hinderniss, keine Gefahr ob*, nie zachodzi wątpliwość, przeszkoda, niebezpieczeństwo, nie ma żadnej wątpliwości i t. d.
- O ccupation**, 1) zawłaszczenie; — 2) zajęcie np. miasta.
- O ctava**, oktawa t. j. zabezpieczenie pretensyj poddańczych na ósmiej części dóbr nieruchomych w Galicyi.
- O ctroiren**, nadać; *eine Verfassung o.*, nadać konstytucyjną.
- O ecumenisch**, powszechny.
- O ede**, 1) pusty t. j. niezamieszkały (kraj, okolica); — 2) nieuprawny (grunt, rola), pustka, pustkowie; — 3) niezabudowany (plac); -- 4)

- niezarosły drzewami (ogród),
ö. machen, pustoszyć, *ö. liegen*,
 odlogiem leżeć; *ö. werden*, spustoszyć;
ö. liegen lassen, odlogiem zostawić.
- Offen, 1) jawny, publiczny; *mit o-er Gewalt*,
 jawną przemocą; *auf o-er Strasse*,
 na publicznej drodze; — 2) otwarty;
offenes Meer, morze otwarte; *o. Ordre*,
 otwarty rozkaz; *o-e Rechnung bei Jdm haben*,
 mieć u kogo kredyt otwarty; *o. Stelle*,
 opróżniona, nieobsadzona posada; — 3)
 szczery; *o-e Aussage*, szczere wyznanie;
 — 4) *die Einsicht steht Jedermann o.*,
 wolno przejrzeć każdemu; *es steht der weitere Rechtszug o.*,
 zostawia się wolność dalszego odwołania się;
der Rechtsweg steht o., wolno działać w drodze sądowej.
- Offenbar, oczywisty, widoczny, jawny;
o. machen; wyjawiać.
- Offenbaren, objawić; *seinen Vermögensstand o.*,
 wyjawiać stan majątkowy.
- Offenbarungseid, *ob. Manifestationseid*.
- Offensiv, zaczepny.
- Öffentlich, publiczny, jawny;
ö-er Beamte, urzędnik publiczny;
ö-es Buch, księga publiczna;
ö-es Verfahren, postępowanie jawne.
- Öffentlichkeit, jawność,
- np. *der Abstimmung*, głosowania.
- Offerte, oferta, podanie ceny (pisemne).
- Officialmaxime, zasada dochodzenia z urzędu.
- Officialdelict, przestępstwo z urzędu dochodzone.
- Officiell, z urzędu, urzędownie;
auf o-em Wege, drogą urzędową v. urzędownie.
- Officiös, poufnie, w drodze poufnej,
 półurzędowej.
- Officium nobile, *ob. adeliges Richteramt*.
- Oheim v. Ohm, *väterlicher*, stryj;
mütterlicher, wuj.
- Ohrenzeuge, świadek nauszny, ze słuchu,
 który słyssał.
- Ölfabrik, olejarnia.
- Omissivdelict, przestępstwo z opuszczenia.
- Onanie, samogwałt.
- Oneriren, obciążać.
- Oneros, *ob. entgeltlich*.
- Operat, dzieło, wypracowanie.
- Opponiren, zarzut czynić, zarzucać.
- Opposition, 1) *w zn. polit.* opozycja,
 stronnictwo przeciwne; *die O. war in der Minorität*,
 opozycja była w mniejszości; — 2) *w zn. sąd. Pr. fran.*
 opozycja przeciw wyrokowi zaocznemu.
- Option, opcyja, prawo wyboru *w Pr. kanon.*

- Oral, ustny.
 Ordalien, sądy boże.
 Orden, 1) zakon, zgromadzenie zakonu; — 2) order.
 Ordensband, wstęga orderowa.
 Ordensbruder, braciszek (zakonny).
 Ordensdisciplin, karność zakonna.
 Ordensgeistlicher, zakonnik.
 Ordensgeistlichkeit, duchowieństwo zakonne.
 Ordensgelübde, śluby zakonne.
 Ordenskapitel, 1) kapituła orderu; — 2) kapituła zakonu.
 Ordenskreuz, krzyż, order.
 Ordensmitglied, członek zakonu.
 Ordensregel, reguła zakonu, zakon.
 Ordensritter, kawaler orderu.
 Ordensverleihung, nadanie orderu.
 Ordenszeichen, znak orderowy.
 Ordentlich, *o-er Professor*, profesor zwyczajny; *o-er Wohnort (domicilium)*, zamieszkanie.
 Ordinariat, ordynaryjat, władza biskupia.
 Ordinationsnorm, norma zapisywania (leków).
 Ordinationsunfähigkeit,
- absolute O., ob. Incapacität; relative O., ob. Irregularität.*
 Ordiniren, einen Geistlichen, wyświęcić na księdza.
 Ordnung, urządzenie, porządek; *Gerichtso.*, ustawa o postępowaniu sądowym, porządek postępowania sądowego; *an der Tageso. sein*, być na porządku dziennym, *zur O. rufen*, wezwać do porządku; *die öffentliche O. stören*, naruszyć porządek publiczny.
 Ordnungsmässig, zgodny z przepisami, właściwy, stosowny do przepisów; *das Benehmen des Beamten war o.*, urzędnik postąpił sobie właściwie.
 Ordnungsstrafe, kara porządkowa.
 Ordre, zlecenie; *auf O. lautender Wechsel*, wymagalny na zlecenie.
 Ordrepapier, papier pozbywalny przez indosacyją.
 Ordrewechsel, wymagalny przez indosacyją.
 Organ, władza, urząd, pośrednik; *die dem Ministerium unterstehenden O-e*, urzędy podległe ministerstwu.
 Organisation, 1) urządzenie; *O. der Gerichte*, urządzenie sądownictwa; *der Staatsbehörden*, władz państwa; — 2) skład; *Staats-O.*, skład państwa.
 Organisch, 1) organiczny; —

2) zasadniczy; <i>o-es Gesetz</i> , ustawa zasadnicza.	Ortsbeschreibung, opisanie miejsca.
Organisiren, urządzać.	Ortschaft, miejscowość, osada, wieś.
Organisirung, <i>ob. Organisation</i> .	Ortsgebrauch, zwyczaj miejscowy.
Organismus, ustrój, organizm, urządzenie.	Ortsgemeinde, gmina miejscowa.
Original, pierwopis, oryginał.	Ortsgericht, sąd miejscowy.
Originär, <i>ob. ursprünglich</i> .	Ortsobrigkeit, władza miejscowa.
Ort, 1) (<i>der</i>) miejsce; <i>es ist höheren O-s anbefohlen worden</i> , z wyższego rozkazu, z rozkazu wyższej władzy; — 2) <i>das Ort (Stollenort, Streckenort)</i> , w <i>Kop.</i> kresztołni.	Ortsrichter, wójt, sołtys.
Örtlich, miejscowy; <i>Ausgaben ö-er Beschaffenheit</i> , wydatki miejscowe, lokalne, odnoszące się do potrzeb miejscowych; <i>ö-e Krankheit</i> , choroba miejscowa, przywiązana do miejsca.	Ortspfarrer, pleban miejscowy.
Ortsbedarf, potrzeba miejscowa.	Ortsverhältnisse, stosunki miejscowe.
Ortsbehörde, władza miejscowa.	Österreich, Austryja, Rakuzy; <i>Ö. ob der Enns</i> , Rakuzy powyżej Anizy <i>v. górne</i> ; <i>Ö. unter der Enns</i> , Rakuzy poniżej Anizy <i>v. dolne</i> , <i>Erzherzogthum Ö.</i> , Arcyksięstwo Rakuskie; <i>Kaiserthum Ö.</i> , Cesarstwo austrijackie.
	Ottomanische Pforte, Porta Ottomańska.

P.

Pacht, dzierżawa, pacht (dzierżawienie bydła dla mleka); <i>die Güter in P. überlassen</i> , wypuścić dobra w dzierżawę, wydzierżawić; <i>in P. nehmen</i> , wziąć w dzierżawę, zadzierżawić; <i>in P. haben</i> , trzymać w dzierżawie, dzierżawić.	
	Pachtanschlag, ocenienie dochodów dzierżawy.

- P a c h t e n**, zadzierżawić, wziąć w dzierżawę.
P ä c h t e r, dzierżawca.
P a c h t g e l d, dzierżawne, czynsz dzierżawny.
P a c h t g u t, dzierżawa, dobra zadzierżawione, wieś zadzierżawiona, dobra arendowane.
P a c h t l u s t i g, chęć zadzierżawienia mający.
P a c h t s c h i l l i n g, *ob. Pachtzins.*
P a c h t u n g, *ob. Pacht.*
P a c h t v e r h a n d l u n g, 1) umawianie się o dzierżawę; — 2) postępowanie, czynność w celu wydzierżawienia.
P a c h t v e r t r a g, kontrakt dzierżawy, kontrakt o dzierżawę, umowa dzierżawna.
P a c h t w e i s e, dzierżawą, tytułem dzierżawy; *ein Gut p. überlassen*, majątność puścić w dzierżawę.
P a c h t z i n s, dzierżawne, czynsz dzierżawny.
P a c i s c e n t e n, strony, osoby umawiające się, strony kontrakt zawierające, kontraktujące.
P a e d e r a s t i e, samcołoztwo.
P a i r i e, parostwo.
P a l l i u m, palijusz.
P a p i e r, *etw. zu P. bringen*, ułożyć coś^ś na piśmie.
P a p i e r g e l d, pieniądz papierowy.
- P a r a p h e r n a l g ü t e r**, dobra nieposagowe.
P a r a p h i r t, paraflowany, oznaczony cyfrą imienną.
P a r a p h i r e n, paraflować, oznaczyć cyfrą imienną (*pimso i t. p.*).
P a r c e l l e, częśćka, uczaśtek; *Grundp.*, częśćka gruntu, parcela.
P a r c e l l i r e n, dzielić grunt na częśćki, parcelować.
P a r d o n, łaska, przebaczenie.
P a r d o n i r e n, ulaskawić.
P a r e (*einer Urkunde*), równobrzmiący egzemplarz, okaz (dokumentu); *eine Schrift in zwei Parien einbringen*, podać co w dwóch egzemplarzach; *einen Vertrag in mehreren Parien verfassen*, spisać kontrakt na kilka rąk.
P a r e r e (*ärztliches*), zdanie, opinija lekarska.
P a r i, *al*, na równi, według imiennéj wartości; *die Staatsobligationen stehen al pari*, obligacyje stoją na równi, równo; *unter pari*, niżéj równi; *über pari*, wyżéj równi, nad równią.
P a r i t ä t, równość, równorzędność.
P a r l a m e n t, parlament; *P-ts-acte*, akt parlamentu.
P a r o c h i a l, *ob. Pfarr.*
P a r t e i, 1) strona, osoba prawująca się; *in einer jeden Streitsache unterscheidet man*

- zwei P-en, den Kläger und den Beklagten*, w każdej sprawie odróżniamy dwie strony, powoda i pozwanego (stronę powodową i pozwaną); — 2) stronnictwo, partyja, *sich zu der einen oder anderen P. bekennen*, stanąć po jednej lub drugiej stronie.
- Parteiführer, głowa stronnictwa.
- Parteigänger, 1) stronnik; — 2) partyzant (wojenny).
- Parteilich, *ob. parteisch*.
- Parteilichkeit, stronniczość, stronność, parcjalność.
- Parteilosigkeit, bezstronność.
- Parteisch, stronniczy, stronny, parcjalny.
- Parteivertretung, zastępstwo stron, stawanie za kogo.
- Partialobligation, obligacja udziałowa.
- Partialzahlung, zapłata częściowa.
- Participiren, *an etwas*, uczestniczyć w czym.
- Particulär, oddzielny, pojedynczy, prywatny; *p-e Interessen*, interesa wyłączne, osobiste; *p-e Acceptation*, przyjęcie częściowe; *p-es Recht*, prawo miejscowe, prowincjonalne; *p-e Zahlung*, zapłata częściowa.
- Particulare *ob. Reiseparticulare*.
- Partirerei, sprzedaż lub kupno rzeczy skradzionych lub zrabowanych.
- Pasquill, paszkwil, pismo obelżywe.
- Pass, pasport.
- Passagier, podróżnik, przejeżdżający.
- Passantenprotokoll, protokół przejezdnych.
- Passen, stósować się, nadać się, przystawać do czego; *p-der Ausdruck*, stósowne, odpowiednie wyrażenie; *p-der Schlüssel*, klucz nadający się.
- Passiren 1) przechodzić, przejeżdżać; — 2) przepuszczać, *einen Fremden p. lassen*, przepuścić obcego; — 3) *eine Post (in der Rechnung) p. przyjaen* pozycyją; — 4) *p. lassen*, puszczać mimo, *man wird es nicht so p. lassen*, nie puści się tego mimo.
- Passirschein, przepustka.
- Passivforderung, należytość ujemna, dług.
- Passivstand, stan ujemny, *v. bierny*, stan długów, wykaz długów.
- Patentalinvalid, *ob. Invalid*.
- Patent 1) ukaz monarszy, list jawny; — 2) patent, konsens, upoważnienie; — 3) przywilej na wynalazki.
- Paternität, ojcowstwo.
- Pathe, *m. if.* 1) ojciec chrzest-

- ny, matka chrzestna; — 2) chrzestne dziecię, chrzestnik.
- Patrimonialgerichtsbarkeit, władza sądowa dworska, dziedzica, patrimonijalna.
- Patrimonialstaat, państwo patrymonijalne.
- Patrimonium, majątek dziedziczny, ojcowizna, majątek ojczysty.
- Patriotismus, miłość ojczyzny, patryjotyzm.
- Patron, patron.
- Patronatsrecht, prawo patronatu, patronat.
- Patrouille, patrol.
- Pauperismus, pauperyzm, ubóstwo mas.
- Pausch und Bogen, hurtem, ryczałtem.
- Pauschalausgleichung, ugoda ryczałtowa.
- Pauschale, ryczałtowe; *Kanzleip.* ryczałtowe kancelaryjne, na potrzeby kancelaryi.
- Pauschaliren, oznaczyć ryczałtem.
- Pauschalquantum, ilość, kwota ryczałtowa.
- Pauschgeding, zakupno hurtowne, ryczałtowe.
- Pauschgelder, kwota ryczałtowa.
- Peinliche Halsgerichtordnung ob. Halsgerichtsordnung.
- Peinliches Gericht, sąd karzący, karny.
- Pension, płaca, pensja wysłużona, emerytura.
- Pensionär, wychowaniec, wychowanka, pensjonarz, pensjonarka.
- Pensionat, dom, zakład wychowawczy, pensjonat.
- Pensioniren, dać płacę wysłużoną, emeryturę, *sich p. lassen*, podać się do emerytury, także wziąć emeryturę.
- Pensionist, emeryt, wysłużony (urzędnik).
- Percent, procent, odsetki, prowizya, *eine Summe mit 5, 6, 7, P. verzinsen*, opłacać od pewnej summy 5, 6, 7, odsetek.
- Percentualaccidentien, dochody odsetkowe, procentowe.
- Perception 1) pobór (podatku); 2) zbieranie, zbranie (użytków).
- Peremtion, upadek, przedawnienie procesu.
- Peremptorisch 1) *p-e Frist*, termin zawity, peremtoryjny; — 2) *p-e Einwendung*, zarzut niweczący.
- Perfect, *der Vertrag ist p.* kontrakt jest zupełny.
- Perfection, *P. des Vertrages*, zawarcie umowy.
- Perforation 1) zgładzenie płodu przebicciem; — 2) wymóżdzenie (w położnictwie).
- Perhorescenz, *des Gerichtes* 1) zarzut sądowi czyniony; — 2) wyłączenie sądu lub sędziego *ob. t. Ab-lehnung*.

Periode, okres, peryjod.	Personalzulage, dodatek osobisty.
Periodische <i>Presse</i> , dziennikarstwo.	Personalzuweisung, przydzielenie (urzędników podwładnych).
Perplex, <i>p-e Bedingungen</i> , niezrozumiałe warunki.	Personenrecht, prawo osobowe.
Person, osoba; <i>in eigener P. erscheinen</i> , stawić się osobiście; <i>ich für meine P.</i> , co do mnie, co się mnie tyczy.	Persönliches <i>Recht</i> , prawo osobiste.
Personalarrest, areszt osobisty, egzekucja na osobie.	Persönliches <i>Sachenrecht</i> , prawo osobisto - rzeczowe, prawo do rzeczy pośrednie.
Personalbefugniss, uprawnienie osobiste, konsens osobisty.	Personsdurchsuchung, obszukanie osoby, rewizja osoby.
Personale, poczet osób; <i>Kaufmännisches Hilfsp.</i> , czeladź kupiecka.	Pertinenzstücke, przynależności.
Personalexecution, <i>ob. Personalarrest</i> .	Perzent, <i>ob. Percent</i> .
Personalgerichtsstand, sąd osobowy (sąd właściwy co do osoby).	Pestkordon, kordon przeciw zarazie, straż przeciwpomorowa.
Personalgewerbe, przemysł osobisty.	Pestvorschriften, porządek pomorowy, przepisy pomorowe, przepisy ochronne przeciw zarazie.
Personalgläubiger, wierzyciel niehipoteczny, zwyczajny.	Petent, <i>ob. Bittsteller</i> .
Personalhaftung, rękojmia osobista, poręczenie osobiste.	Petersgroschen <i>v. Peterspfennig</i> , świętopietrze.
Personalrichter, <i>ob. Personalgerichtsstand</i> .	Petitionsrecht, prawo petycji, domagania się.
Personalservitut, służebność osobista.	Petitorisch, petytoryjny.
Personalstand <i>v. Personalstatus</i> , skład osobowy (władzy, zakładu).	Pfand, zastaw, fant; <i>auf P. leihen</i> , pożyczać na zastaw; <i>zum P. geben</i> , dać w zastaw; <i>ein P. nehmen</i> , przyjąć, wziąć w zastaw; <i>ein P. einlösen</i> , wykupić zastaw; <i>das P. ist verfallen</i> , zastaw przepadł, uległ upadowi, przepadłowi.
Personalstandesausweis, wykaz osobowo-służbowy.	

Pfandbestellung, danie zastawu, ustanowienie zastawu.	Pfandschuld, dług zastawny.
Pfandbrief, list zastawny.	Pfandschuldner, dłużnik zastawny.
Pfandbürge, <i>ob. Geissel.</i>	Pfandverschreibung, zapis zastawny, hipoteczny, <i>ob. Pfandbrief.</i>
Pfandgeber, zastawca, dający w zastaw.	Pfandvertrag, kontrakt zastawny, kontrakt zastawu.
Pfandgewähr, zabezpieczenie przez zastaw.	Pfandweise, tytułem zastawu, jako zastaw; <i>p. Beschreibung</i> , opisanie rzeczy egzekucyjnie zajętej.
Pfänden, zajmować; <i>ein fahrendes Gut p.</i> , zająć rzecz ruchomą.	Pfändung, zajęcie, (<i>blędnie</i> grabież).
Pfandgläubiger, wierzyciel zastawny.	Pfändungsbewilligung, dozwoleń zajęcia.
Pfandinhaber <i>v. Pfandleiher</i> , zastawnik, pożyczający na zastaw.	Pfändungsprotokoll, protokół, akt zajęcia.
Pfandleihgewerbe, zastawnictwo, fanciarstwo.	Pfarre, parafia.
Pfandnehmer, zastawnik, biorący, przyjmujący na zastaw.	Pfarrbeneficium, <i>ob. Beneficium.</i>
Pfandrecht, prawo zastawu; <i>das P. ist ein dingliches Recht</i> , prawo zastawu jest prawem rzeczowém; <i>das P. bildet selbst den Gegenstand einer weiteren Verpfändung</i> , prawo na zastawie może być znowu zastawione; <i>mittelst Pfändung das P. erwerben</i> , nabyć prawa zastawu przez zajęcie sądowe.	Pfarrkind, należący do parafii, parafijanin.
Pfandsache, zastaw, rzecz zastawiona, dana w zastaw, obciążona hipoteką.	Pfarrsprengel, obręb parafijalny; <i>im P.</i> , w parafii.
Pfandschein, karta zastawna, zastawowa, rewers na zastaw.	Pfarrtemporalien, przychody plebańskie.
	Pflastergeld, brukowe.
	Pflege, pielęgnowanie, wychowanie, piecza, staranie; <i>Uebernahme in die P.</i> , przyjęcie na wychowanie; <i>P. der Wissenschaften</i> , uprawa nauk,
	Pflegeältern, wychowawcy, żywiciela, dobroczynni zastępcy rodziców, drudzy rodzice.

- Pflegebefohlener, oddany w pieczę, zostający pod opieką.
- Pflegekind, wychowanec, wychowanica.
- Pflegemutter, wychowawczyni, żywicielka, druga matka.
- Pflegevater, wychowawca, żywiciel, dobroczynny zastępca ojca, drugi ojciec.
- Pflegling, *ob. Pflegekind*.
- Pflegschaft, *ob. Pflege*.
- Pflicht, obowiązek, powinność, danina (świadczenie); *in P. nehmen*, odebrać przysięgę wierności, przysięgą związać; *in P. stehen*, być przysięgą związanym.
- Pflichtbrüchig, przeniewierczy, wiarołomny.
- Pflichtexemplar, egzemplarz, okaz obowiązkowy.
- Pflichtgefühl, poczucie obowiązku.
- Pflichtig, *v. Pflichtbar*; obowiązany (do pewnych powinności, danin i t. p.).
- Pflichtmässig, stósownie do obowiązku, zgodnie z obowiązkiem; *das Verfahren des Beamten war p.*, urzędnik postąpił sobie właściwie, jak należało.
- Pflichttheil, część obowiązkowa, legityma, zachówek.
- Pflichtvergessen, niepomy obowiązkowi.
- Pflichtverletzung, prze-
- kroczenie obowiązku, uchybienie obowiązkowi.
- Pflichtwidrig, sprzeczny z obowiązkiem.
- Pfründe, *ob. Beneficium*.
- Pfründler *v. Pfründer*, beneficjant, beneficjaryjusz, prebendarz, ubogi mający stałe publiczne zaopatrzenie.
- Physisch fizyczny; *p-e Grossjährigkeit*, pełnoletność fizyczna; *p-e Person*, osoba fizyczna.
- Piacere, Wechsel à p., 1) weksel do woli; — 2) weksel okazowy.
- Pilot, sternik.
- Plakat, *ob. Anschlag*.
- Platz, miejsce; *auf einen ausländischen P. ausgestellter Wechsel*, weksel na zagranicę wystawiony.
- Platzgreifen, znajdować, mieć miejsce.
- Platztratte *v. Platzwechsel*, weksel miejscowy.
- Plebiscit, uchwała ludowa.
- Plenarsitzung, posiedzenie pełne, walne.
- Plenarversammlung, walne zgromadzenie.
- Plündern, rabować, łupić.
- Plünderung, rabunek, łupieztwo; *eine Stadt der P. preisgeben*, wydać miasto na łup; *das Verbrechen der P.*, zbrodnia łupieztwa (rabunek wojskowych podczas wojny).

Pluralität, większość (w glosowaniu).	Polizeimässig, stósowny do porządku policyjnego.
Pöbel, pospólstwo, motłoch, gawiedź.	Polizeiordnung, urządzenie policyji.
Pochen, tłuc; <i>Erz p.</i> , tłuc rudę.	Polizeisachen, sprawy policyjne.
Pocherz, ruda do tłuczenia.	Polizeistaat, państwo policyjnie rządzone.
Pochhammer, <i>ob Pochmühle</i> .	Polizeiübertretung, przewinienie policyjne.
Pochmühle, <i>w Górn.</i> tłuczenia, tłuczarnia, stępa do tłuczenia rudy.	Polizeiwache, 1) straż policyjna; — 2) strażnica policyjna.
Pochsteiger, dozorca tłuczni.	Polizeiwachmann, strażnik policyjny.
Pochwerk, <i>ob. Pochmühle</i> .	Polizeiwidrig, przeciwny przepisom policyjnym.
Poliandrie, wielomężostwo.	Polizeiwissenschaft, nauka administracyi, zarządu (policyja).
Poligamie, wielożeństwo.	Polizze, policja.
Politik, polityka (nauka roztropności), polityka (sztuka, sposób urządzania stósunków kraju wewnętrznych i zagranicznych).	Pollicitation, przyrzeczenie obowiązujące.
Politisch, 1) polityczny; — 2) administracyjny, zarządowy; <i>p-e Angelegenheiten</i> , sprawy polityczne; <i>p-e Behörden</i> , władze administracyjne, zarządowe; <i>p-e Wissenschaften (Staatswissenschaften)</i> , umiejętności polityczne, pospólne.	Pontificalien, ubiór uroczysty kapłański.
Polizei, policyja, władza porządku i bezpieczeństwa.	Pontificat, godność papieška.
Polizeibehörden, władze policyjne.	Populär, popularny, przystępny (wykład nauki).
Polizeibusse, kara policyjna.	Popularität, popularność.
Polizeilich, policyjny; <i>sich p. vergehen</i> , wykroczyć policyjnie.	Population, ludność.
Polizeimann, policyjant.	Portefeuille, teka, <i>ob. t. Minister</i> .
	Portier, odźwierny.
	Porto, opłata od listu, listowe, portoryjum; <i>zugerechnetes P.</i> , porto doliczone.
	Portobetrag, <i>ob. Porto</i> .
	Portofrei, bezpłatnie (względnie poczty); <i>p-e Versen-</i>

- ding*, przesyłka bez opłaty (pocztowój).
- Portofreiheit, wolność od opłaty (pocztowój).
- Positiv, 1) nadany, ustanowiony; *p-es Recht*, prawo nadane; *p-e Religion*, religija objawiona; — 2) pewny, stały, stanowczy; *p-e Antwort*, stanowcza, pewna odpowiedź; — 3) dodatni; *p-e Handlung*, czyn dodatni.
- Positivität, 1) pewność; — 2) nadanność; *P. des Rechtes*, nadanność prawa.
- Possessorisch, posiadawczy, posesoryjny, tyżący się posiadania, *ob. t. Besitz*.
- Post, 1) pozycyja; *eine P. in Rechnung bringen*, zamieścić pozycyją w rachunku; *die ausstehenden P-en einkassieren*, ściągnąć zaległe należności; *P. des Zolltarifs*, pozycyja taryfy celnój; — 2) poczta.
- Postamt, urząd pocztowy; *fahrendes P.*, urząd pocztowy, ruchomy.
- Postdebit, debit pocztowy.
- Posten, 1) posada, miejsce (urzędowe); *einen erträgliches P. erlangen*, korzystne dostać miejsce; — 2) stanowisko, miejsce zajmowane; *seinen P. verlassen*, opuścić stanowisko; — 3) posterunek, placówka, czaty; *P.*
- aufstellen*, rozstawić czaty, posterunki.
- Postenlauf, bieg poczty; — 2) porządek pozycyj.
- Posthumus, *ob. Nachgeborener*.
- Posterität, *ob. Nachkommenschaft*.
- Postliminium, prawo powrotu.
- Postrittgeld, pocztowe odkonia.
- Postscriptum, dopisek.
- Poststallhalter, dostawca zaprzęgów pocztowych.
- Poststallhaltung, dostawa zaprzęgów pocztowych.
- Postulation, postulacyja (w prawie kościelném).
- Potestativbedingung, warunek możności.
- Präbende, *ob. Beneficium*.
- Präcair, *ob. bittweise*.
- Präcarium, *ob. Bittleihen*.
- Präclusion, wykluczenie.
- Präclusivfrist, *ob. Fallfrist*.
- Practicabel, używalny, wykonalny; *p-er Fahrweg*, droga do użycia, do przebycia.
- Practicant, uczeń, praktykant; — 2) aplikant.
- Practiciren, 1) pobierać naukę (praktyczną); — 2) aplikować (np. w sądzie); — 3) wykonywać praktykę (np. lekarską); *hier wird so praktizirt*, taki tu jest zwyczaj.
- Practisch, zastosowany, praktyczny.

- Prädialservitut, służebność gruntowa.
- Prägen (*Geld*), bić pieniądze.
- Pragmatisch, pragmatyczny, zasadniczy.
- Präjudicat, przesądzenie, prejudykat, orzeczenie poprzednie.
- Präjudiciren, 1) rozstrzygnąć poprzednio, przesądzać; — 2) szkodzić, być na przeszkodzie, na zawadzie.
- Präjudicirter Wechsel, weksel upadły.
- Praktisch, *ob. practisch*.
- Prälat, prałat.
- Prälatenwürde, godność prałacka.
- Prälatur, prałactwo, prelatura.
- Prälegat, 1) zapis naddziałowy, przez wzgląd szczególny, prelegat; — 2) rzecz przez wzgląd szczególny zapisana.
- Präliminare, 1) rachunkowy preliminarz, etat, *ob. t. Voranschlag*; — 2) *Präliminarien*, punkty przedugodne, układy wstępne.
- Präliminarantrag, wniosek wstępny, preliminarz.
- Prämie, 1) nagroda, zapłata; — 2) premija, opłata od ubezpieczenia.
- Prämienschein, kwit z opłaty od ubezpieczenia.
- Pranger, pręgierz; *Jdn an* den P. stellen, pod prężiem kogo postawić.
- Pränotation, ostrzeżenie hipoteczne, prenotacja.
- Pränotations - *Rechtfertigungsklage*, skarga w usprawiedliwieniu ostrzeżenia.
- Pränumeriren, dać zaliczkę, zaliczyć, prenumerować (na dzieło).
- Präparand, kandydat do stanu nauczycielskiego (w szkołach początkowych).
- Präparatorisch, przygotowawczy.
- Prärogativ, 1) pierwszeństwo, prerogatywa, zaszczyt (np. w urzędzie); — 2) prawo, np. *Kronprärogative*, prawo korony.
- Präscription, *ob. Verjährung*.
- Präsentation, 1) (*zu einer Pfründe*), prezenta, przedstawienie; — 2) *eines Wechsels*, okazanie weksłu.
- Präsentatum (*eines Geschäftstückes*), podano; *die Eingabe de p-to*, podanie z dnia... Nr..., podanie wniesione na dniu... do Nru...; *die Eingabe hat kein P.*, podanie bez-daty zaciągnięcia.
- Präsentiren, 1) przedstawić, prezentować (na beneficjum); — 2) okazywać; *einen Wechsel p.*, weksel okazać.
- Präsenz, obecność.

Präsenz g e l d e r, chesne (za obecność.	Preisbewerbung, ubieganie się o nagrodę.
Präservativmittel, środek zaradczy.	Preiscourant, cennik.
Präses, prezes, przewodniczący (w zgromadzeniu).	Preisgeben, 1) <i>eine Sache</i> , opuścić, porzucić rzecz; — 2) <i>Jdn einer Gefahr p.</i> , wystawić kogo na niebezpieczeństwo.
Präsident, prezydent, (w Polsce naczelnik rady miejskiej).	Preissatzung, taksa.
Präsidentenschaft, nacelnictwo, prezesostwo.	Preiszuerkennung, przyznanie nagrody.
Präsidi ren, przewodniczyć, prezydować.	Presse, 1) prasa, tłocznia drukarska); — 2) druk; — 3) dziennikarstwo.
Präst ation, 1) <i>ob. Leistung</i> ; — 2) odpowiedzialność za...	Pressfreiheit, wolność druku.
Präsumption, domniemanie.	Pressgewerbe, przemysł drukarski, drukarstwo.
Präterition, pominięcie.	Pressprocess, proces drukowy, prasowy.
Prätext, <i>ob. Vorwand</i> .	Pretium affectionis, <i>ob. Affectionswerth</i> .
Prävarication, 1) szalbierstwo w urzędzie; — 2) wyłudzenie uwolnienia z pod skargi.	Priesterthum; kapłaństwo.
Präventiv ausweis, <i>w Rach.</i> wykaz spodziewanych dochodów i wydatków.	Primawechsel, pierwoweksel.
Präventivjustiz, sprawiedliwość zapobiegawcza.	Primat, prawo prymatu (pierwszeństwo).
Präventivmassregel, środek zapobiegawczy.	Primogenitur, pierworodztwo, najstarsza linija.
Präventivsystem, system zapobiegawczy.	Prinzip, zasada.
Praxis, 1) praktyka, zastósowanie; — 2) (<i>Gewohnheit</i>) zwyczaj.	Prinzipal, pryncypał.
Preis, 1) cena; — 2) nagroda.	Prinzipalschuldner, główny dłużnik.
Preis ausschreibung, ogłoszenie nagrody.	Priorität, pierwszeństwo.
	Prise, zabór.
	Prisengericht, sąd do spraw zaborczych.
	Privatbetheiligter, strona interesowana, strona cywilna, prywatna <i>w Proc. kar.</i>

- Privatdozent, docent prywatny.
- Privation, pozbawienie.
- Privatkläger, oskarżyciel prywatny.
- Privatleben, życie prywatne.
- Privatrecht, prawo cywilne, prawo prywatne powszechne; *internationales P.*, prawo prywatne międzynarodowe.
- Privatrechtstitel, tytuł z prawa cywilnego.
- Privilegirtes Gericht, sąd uprzywilejowany.
- Privilegium, 1) przywilej, swoboda; *ständische Privilegien*, przywileje, swobody stanów; *Jahrmarkt-P.*, przywilej na targi; — 2) prawo wyłączne, *ob. t. Patent*.
- Probe, 1) dowód; *die beigebrachten Beweismittel machen eine halbe P. aus*, przywiedzione środki dowodowe stanowią pół dowodu; — 2) okaz, wzór, wzorek, próbka; *Getreide-P.*, próbka zboża; — 3) próba (złota, srebra); *P-arbeit*, robota na próbę, na dowód zdatności.
- Probefahrt, jazda na próbę.
- Probekaltig, wytrzymujący próbę, ważny.
- Probestück, wyrob na próbę.
- Probeforlesung, wykład popisowy.
- Probeweise, na próbę, dla doświadczenia; *p. Einführung*, zaprowadzenie dla doświadczenia, na próbę.
- Probezeit, czas próby, terminu, nauki (w rzemiosłach i t. d.)
- Procedur, *ob. Verfahren*.
- Procent, *ob. Percent*.
- Process, *ob. Prozess*.
- Proclamation, odezwa, proklamacyja.
- Proclamiren, obwołać, ogłaszać co; *das Standrecht p.*, ogłosić prawo doraźne.
- Procura, prokura.
- Procuraindossament, indos dla zastępstwa.
- Procuracion, *ob. Bevollmächtigung*.
- Procurator, 1) pełnomocnik *ob. t. Bevollmächtigter*; — 2) obrońca skarbowy (*Finanzprocurator*); — 3) prokurator rządowy, instygator, *ob. t. Staatsanwalt*.
- Procurist, prokurant.
- Prodigalität, marnotrawstwo.
- Producent 1) producent (t. j. ten, który tworzy wartość nową lub pomnaża już istniejącą); — 2) (w procesie) strona stawiająca dowód (przez pisma, świadków lub w sztuce biegłych).
- Produciren 1) *w ogóln.* produkować, *w Górn.* wydobywać, *w rzemiosłach, fabrykach,*

- wyrabiać; — 2) (w procesie) okazać, przedstawiać, pokładać, produkować pismo, stawiać świadka lub w sztuce biegłych.
- Product** 1) w ogóln. produkt, w rękodz. wyrób, *Ur-producte*, płody pierwotne; — 2) (w procesie) strona, przeciw której stawiany jest dowód (przez pisma, świadków lub w sztuce biegłych).
- Production**, produkcja, wyrabianie, wydobywanie, wytwarzanie np. kruszców, *Bodenproduction*, plon ziemi.
- Productionskosten**, koszt produkcji, nakład.
- Productiv**, produkcyjny.
- Productives Capital**, kapitał produkcyjny.
- Productivität**, produkcyjność.
- Profan** 1) świecki, niekościelny; — 2) niewtajemniczony.
- Profanation**, zbezczeszczenie, znieważenie.
- Profaniren**, znieważać, zbezczeszczać.
- Profess** 1) ślub zakonny, *den P. ablegen*, złożyć ślub zakonny; — 2) związany ślubem zakonnym, zakonnik, profes.
- Profession** 1) profesja, rzemiosło; — 2) stan, powołanie.
- Professoren collegium**, grono profesorów.
- Profos**, profos, dozorca aresztów (wojskowych).
- Prohibition**, zakaz, wzbromienie, prohibicyja.
- Prohibitivsystem**, system zakazowy, prohibicyjny (co do wstępu towarów zagranicznych).
- Prolongation**, przedłużenie.
- Promesse**, promesa.
- Promessengeschäft**, interes promesowy.
- Promessenschein**, promesa (jako dowód).
- Promotion**, promocja, posunięcie na wyższy stopień, postąpienie do wyższej klasy, dostąpienie, nadanie wyższego stopnia akademickiego.
- Promulgiren**; *ein Gesetz*, obwieścić, ogłosić, publikować ustawę.
- Propination**, propinacyja.
- Proposition** 1) wniosek; — 2) zaofiarowanie (w prawie cywilnym).
- Proprewechsel**, *ob. eigener Wechsel*.
- Proprietät**, własność.
- Prorogation**, rozszerzenie (zakresu sądowego).
- Prorogiren**, 1) rozszerzyć; — 2) odroczyć; *prorogirter Gerichtsstand*, właściwy sąd z poddania się stron.
- Proscribirter**, wywołaniec, wygnaniec, bannita.

- Proselyt, nowonawrócony, nowowierca.
- Proselytenmacherei, namawianie, nawracanie na inną wiarę, do innowierstwa.
- Prostitution 1) zelźenie, znieważenie, zhańbienie; — 2) nierząd.
- Protest, (*Wechselp.*), protest (wekslowy); *P. leviren ob. erheben.*
- Protestation, protestacja, odpór, uroczyste sprzeciwienie się.
- Protestaufnahme, akt protestu.
- Protestgebühr, należytość za protest.
- Protestiren 1) *einen Wechsel*, zaprotestować weksel, (t. j. nie przyjąć weksłu do wypłaty); *einen Wechsel p. lassen*, dać spisać protest wekslowy; — 2) przeczyć.
- Protokoll, protokół, wywód słowny; *ein P. aufnehmen*, spisać protokół, zrobić wywód słowny; *Jdn. zu P. nehmen*, przesłuchać kogo protokółarnie; *etw. zu P. nehmen*, wciągnąć co do protokółu; *das P. führen*, trzymać pióro, prowadzić protokół.
- Protokollarische Vernehmung, przesłuchanie protokółarne.
- Protokolliren, *die Firma*, zaciągnąć firmę do protokółu. *v.* zaprotokółować.
- Protokollnummer, liczba podania (według dziennika).
- Provinzialgesetz, ustawa krajowa.
- Provinzialzahlamt, urząd płatniczy krajowy.
- Prevision 1) (*Vorrath*) zasób; — 2) prowizja (kupiecka, wekslowa); — 3) płaca wysłużona sług urzędowych (w przepisach austr.); — 4) obsadzenie beneficjum.
- Provisorisch, tymczasowo.
- Provocation, wywołanie, wyzywanie.
- Prozess, sprawa sądowa, proces, *einen P. gegen Jdn erheben*, sprawę przeciw komu wytoczyć, *den P. einleiten*, sprawę wprowadzić, *die Sache schwebt im P.* toczy się o to sprawa, rzecz jest w procesie, *mit Jmdm kurzen P. machen*, krótko się z kim sprawić.
- Prozessführung, prowadzenie sprawy, procesu, przewód prawa.
- Prozessiren, prawować się.
- Prozesskosten, koszta sprawy, procesu, procesowe.
- Prozesslegitimation, legitymacja do procesu.
- Prozessleitung, kierunek sprawy, procesu.
- Prozessordnung, postępowanie sądowe, porządek sądowy, ordynacja sądowa.

Prozessrecht <i>sb. Prozessordnung.</i>	ści) <i>in diesem P-e, was diesen P. betrifft</i> , co się tego tyczy; <i>das ist ein wichtiger P.</i> , to jest ważna okoliczność; <i>in vielen P-en übereinstimmen</i> , zgadzać się pod wielu względami.
Prozessrechtsmittel <i>ob. Rechtsmittel.</i>	
Prozesssucht, pieniactwo.	
Prozesssüchtig, pieniacz, lubiący się pieniąć.	
Prüfen, egzaminować, <i>eine Urkunde p. sprawdz</i> ać dokument.	Punktation, warunki do kontraktu, punkta przedugodne.
Prüfung, <i>der Rechnungen</i> , sprawdzanie rachunków.	Pupill, sierota, pod opieką zostający, pupil, (niekiedy) małoletni.
Prügelstrafe, kara chłosty.	Pupillargelder, fundusze sieroce, sierocińskie, pieniądze do sierót należące, pieniądze małoletnich.
Pubertät, dojrzałość płciowa.	Pupillarsicherheit, bezpieczeństwo sieroce, pupilarne.
Publication, <i>ob. Kundmachung.</i>	Pupillarsubstitution, podstawienie pupilarne.
Publicität, <i>ob. Öffentlichkeit.</i>	Pupillarvermögen, majątek sierocy, sierociński, małoletnich.
Publicum, publiczność.	Purification, oczyszczenie.
Pulver und Blei (<i>Tod durch</i> .) śmierć przez rozstrzelanie.	Purificationseid <i>ob. Reinigungseid.</i>
Puncirung, cechowanie (srebra i złota).	Purificiren, oczyszczać.
Puncirungsamt, urząd cechowniczy.	Putativtitel, tytuł wrzeczony.
Puncirungsstätte, cechownia.	Putz, strój.
Punkt (właśc. i przen.) punkt, <i>den rechten P. treffen</i> , rzecz uchwycić z właściwej strony; — 2) (o miejscu) <i>auf allen P-en</i> , na wszystkich punktach, wszędzie; — 3) (o przedmiocie lub okoliczno-	Pyromanie, pyromanija.

Q.

Quadruplik, kwadruplika (odpowiedź na trzecie pismo powoda), szóste pismo sporne.

Qualification, kwalifikacyja, uzdatnienie, usposobienie.	Quartiergeld, kwaterunkowe.
Qualifications- <i>Ausweis v. Tabelle</i> , wykaz kwalifikacyjny, wykaz uzdatnienia, <i>Q-s-Gründe</i> , okoliczności kwalifikujące (czyn).	Quartiermeister, kwatremistrz stanowniczy.
Qualificiren, <i>sich zu etw.</i> , 1) sposobić się do czego;— 2) stósować się do czego;— 3) kwalifikować; <i>das Diebstahlsfactum qualificirt sich zum Verbrechen</i> , kradzież stanowi zbrodnię.	Quartierträger, ponoszący kwaterunek.
Qualität, 1) jakość, gatunek;— 2) przymiot, charakter; <i>in der Q. eines Bevollmächtigten erscheinen</i> , stawać w przymiocie pełnomocnika.	Quartierzettel, palet kwaterunkowy.
Quantität, ilość, mnogość.	Quasibesitz, jakoposiadanie.
Quarantaine, kwarantana.	Quasicontract, jakokontrakt.
Quartal, kwartał, ćwierćrocze.	Quästionsschreiben, zaпытanie, <i>ob. Nachfrageschreiben</i> .
Quartier, mieszkanie, stancyja, kwatery.	Quatembergelder, <i>w Górn.</i> opłata kwartalna (górnicza).
Quartieramt, urząd kwaterniczny.	Querulantenwahnsinn, obłąd pieniacki, pieniactwo.
Quartierbeitrag, dodatek na mieszkanie.	Quetschung, stłuczyna.
Quartierfreiheit, nietykalność mieszkania (poselskiego).	Quiescent, czasowo uwolniony, będący w odstawie, odstawiiony.
	Quiescentengehalt, płaca odstawkowa.
	Quittiren, 1) kwitować;— 2) <i>den Dienst q.</i> , porzucić służbę (wojskową).
	Quote, częśćka, ilość.
	Quoter <i>Theil</i> , <i>ob. aliquoter Theil</i> .

R.

- Rabatt, potrączka z ceny, rabat.
- Rabulist, matacz, kręt.
- Rädelsführer, herszt, przywódzca.
- Radicirtes Gewerbe, konsens rzeczowy, przydomny, do miejsca przywiązany.
- Radiren, *eine radirte Urkunde*, dokument podskrobany.
- Rain, miedza.
- Rainstein, słup graniczny, granicznik.
- Rang, stopień, ranga, dostojność; *gleichen R-es sein*, mieć równy stopień, stać na równym stopniu; *den R. Jdm ablaufen*, ubiedz kogo.
- Rangiren, 1) porządkować, stanąć rzędem; — 2) zajmować miejsce.
- Rangordnung, 1) porządek według godności, uporządkowanie według starszeństwa; — 2) stopień hipoteki.
- Rangsklasse, klasa stopnia służbowego.
- Ränke, wykręt, podstęp, mactwo, intryga; *durch R. den Credit verlängern*, przedłużać kredyt wykrętami.
- Ranzionierungsvertrag, umowa o okup (w korsarstwie).
- Rapport, doniesienie, sprawozdanie, relacyja, raport.
- Raserei, *w Pr. kar.* szaleństwo, wściekłość.
- Rasttag, dzień odpoczynku.
- Rasur, podskrobanie.
- Ratenwechsel, wymiana płatna ratami.
- Ratenzahlung, wypłata ratami *v.* w terminach, spłacanie częściowe.
- Rath, rada, radca, rajca; *R. suchen*, szukać rady; *zu R. ziehen*, 1) wezwać kogo do rady; — 2) radzić się kogo; *sich R-s erholen*, zasięgnąć rady, poradzić się, *R. ertheilen*, doradzać.
- Rathhaus, ratusz, dom radziecki.
- Rathhilfe, dorada.
- Rathschlag, 1) *w Postępcyw* załatwienie odręczne (na podaniu lub rubrum); — 2) *Jdm Rathschläge geben*, dawać komu radę, radzić.
- Rathsdienner, woźny izby sądowej.
- Rathskammer, izba radna.
- Rathskörper, zgromadzenie, grono radne.

- Rathsprotokoll, protokół posiedzenia.
- Rathsschluss, uchwała rady.
- Ratifizieren, potwierdzić.
- Raub, 1) rabunek, rozbój; — 2) zdobyć, łup; *R. der Flammen werden*, stać się pastwą płomieni.
- Raubanfall, napad rozbójniczy.
- Rauben, rozbijać, rabować, łupić.
- Räuber, rozbójnik.
- Räuberbande, banda rozbójników.
- Räuberisch, rozbójniczy, rozbojowy.
- Räuberischer Todtschlag, zabójstwo rozbójnicze.
- Raubgenosse, spółnik rozboju.
- Raubmord, morderstwo rozbójnicze.
- Raubschütze, szkodnik myśliwski, kłusownik.
- Rauchfangsteuer, podymne.
- Rauchwaaren (*Pelzwerk*), futra.
- Raufen, bić się, bójkę staczać, za łby się włóczyć.
- Raufer, zawadyjak.
- Rauferei (*Raufhandel*), bójka, bijatyka, załębki.
- Rauminhalt des Gefässes, pojemność naczynia.
- Räumen, *eine Wohnung*, opuścić mieszkanie, ustąpić z mieszkania.
- Räumung, (przy najmach) wyprowadzenie się.
- Räumungsauftrag, rozkaz wyprowadzenia się.
- Räumungsklage, skarga o wyprowadzenie się, o opuszczenie mieszkania.
- Rayon (*einer Festung*), obręb.
- Reaction, 1) dążność *v.* usiłowanie wsteczne; — 2) oddziaływanie.
- Realact, akt rzeczowy (tyczący się nieruchomości).
- Realcredit, kredyt rzeczowy.
- Realexecution, egzekucja na majątek, majątkowa.
- Realgericht, sąd rzeczowy.
- Realgerichtsstand, właściwy sąd rzeczowy.
- Realinjurie, obraza, zniewaga uczynkowa.
- Realinstanz, instancja rzeczowa.
- Realisiren, urzeczywistnić.
- Reallast, ciężar gruntowy.
- Realschuld, dług hipoteczny.
- Realservitut, służebność gruntowa.
- Realunion, unija realna.
- Reambulation der Grenzen, sprawdzenie granic.
- Reassumirung, ponowienie, reasumpcyja (np. aktu urzędowego, komisji, dochodzenia procesu); *R. einer Tag-satzung*, ponowienie audjencji, terminu.
- Reatus, wina.

- Rebell**, buntownik, powstaniec, rokoszanin.
Rebellion, bunt, rokosz, powstanie.
Recapituliren, 1) powtórzyć; — 2) zebrać w krótkości.
Recepisse, poświadczenie odbioru, dowód doręczenia; *Aufgabs-R.*, rewers (recepis) oddawczy; *Abgabs-R.*, r. odbiorczy; *Retour-R.*, r. zwrotny.
Reception, przyjęcie.
Recess, 1) odstąpienie, recess, układ pisemny; — 2) zaległość (pieniężna); *im R. sein*, zalegać w opłacie.
Recessbuch, księga górnicza (w którą się wciągają kwartalne rachunki).
Recherchen, poszukiwania.
Rechnung, rachunek; *R. nach Bericht*, rachunek według zawiadomienia; *in R. stellen*, wpisać do rachunku; *R. legen*, zdawać rachunek, liczbę; *auf eigene R.*, na własny rachunek; *auf Jds R.*, na czyj rachunek.
Rechnungsabschluss, 1) zamknięcie; — 2) sprawdzanie rachunku.
Rechnungsabsolutorium, uznanie rzetelności rachunku, przyjęcie rachunków, odprawa rachunkowa, zatwierdzenie rachunku.
Rechnungsanstand, za-
- rzut rachunkowy, monita rachunkowe.
Rechnungsagnoscirung, *ob. Rechnungsabsolutorium*.
Rechnungsbeleg, dowód do rachunku.
Rechnungsbemänglung, *ob. Rechnungsanstand*.
Rechnungserläuterung, objaśnienie, uzupełnienie rachunkowe.
Rechnungserledigung, 1) załatwienie; — 2) zatwierdzenie rachunku.
Rechnungersatz, dopłaty rachunkowe.
Rechnungsfach, zawód rachunkowy.
Rechnungsfehler, pomyłka, usterka w rachunku.
Rechnungsführer, rachmistrz.
Rechnungsleger, składający rachunki, liczbę.
Rechnungsmängel, *ob. Rechnungsanstand*.
Rechnungsprocess, sprawa rachunkowa, sądowe dochodzenie rachunków.
Rechnungsrath, radca *v.* członek izby obrachunkowej.
Rechnungsrest, pozostałość, reszta z rachunku.
Rechnungsstücke, księgi, akta kasowe.
Rechnungsrevision, przegląd rachunku.
Rechnungsverstoss *v. R. versehen*, *ob. Rechnungsfehler*.

- Rechnungswährung, waluta rachunkowa.
- Rechnungswesen, rzecz rachunkowa, rachunkowość.
- Recht, *sb.* 1) prawo; *öffentliches* — *Privat-R.*, pr. publiczne — prywatne; *Gesetzes* — *Gewohnheits* — *Juristen R.*, pr. ustawowe — zwyczajowe — prawnicze; *allgemeines* — *singuläres R.*, pr. ogólne — szczególne (wyjątkowe); *universelles* — *particuläres R.*, pr. powszechne — partykularne (provincialne, krajowe, miejscowe); *zwingendes* — *dispositives R.*, pr. bezwzględnie — względnie obowiązujące; *subjectives* — *objectives R.*, pr. podmiotowe — przedmiotowe; — 2) ustawa; — 3) sprawiedliwość; — 4) słuszność; *wer sein R. ausübt*, kto używa swego prawa *v.* wykonywa prawo swoje; *das österr. Recht besagt v. verordnet*, ustawa austrijska nakazuje; *R sprechen*, wyrokować, wymierzać sprawiedliwość; *R. suchen*, szukać sprawiedliwości; *sein R. verfolgen*, dochodzić swego prawa; *zu R. bestehen*, mieć moc obowiązującą, trwać w swój mocy; *was Rechtens ist*, jak prawo mieć chce; *der Richter hat was Rechtens ist zu erkennen*, sędzia ma orzec słownie do prawa; *im Wege Rechtens*, drogą prawa; *der Vorredner hat R.*, mowca poprzedni (preopinujący) ma słuszność; *zu R. erkennen*, orzec, postanowić, za wyrokować.
- Recht, *adj.* 1) prawy; — 2) słuszny; — 3) sprawiedliwy; — 4) właściwy; *es ist r. und billig*, słusznie i sprawiedliwie; *zu r-er Zeit*, w sam czas, w swoim czasie; *er ist der r-e Mann zu diesem Werke*, on jest najwłaściwszy do tego dzieła; *es ist die r-e Zeit schon vorüber*, już minęła pora, już poniewczasie.
- Rechten, prawować się, sądzić się.
- Rechtfertigen, usprawiedliwiać, uniewinniać; *das Ausbleiben von der Tagsatzung r.*, usprawiedliwić nieobecność na terminie *v.* niestawiennictwo; *die Pränotation r.*, usprawiedliwić ostrzeżenie hipoteczne; *sich über eine Beschuldigung r.*, zbijać zarzut, uniewinniać się.
- Rechtfertigung der Pränotation, usprawiedliwienie ostrzeżenia.
- Rechtfertigungsklage, pozew usprawiedliwiający, skarga usprawiedliwiająca.
- Rechtfertigungsschrift, usprawiedliwienie pisemne,

- obrona pisemna lub na piśmie wniesiona.
- Rechtlich 1) prawy; — 2) prawny; — 3) sporny, *ein r-er Staatsbürger*, prawy obywatel; *r-e Behelfe*, prawne dowody; *das r-e Verfahren über eine Streitsache einleiten*, zarządzić postępowanie. sporno-sądowe.
- Rechtlos 1) wyjęty z pod opieki prawa; — 2) bezprawny, *ein r-es Verfahren*, postępowanie bezprawne.
- Rechlosigkeit 1) bezprawność, bezprawie; — 2) bezrząd (anarchija).
- Rechtmässig 1) sprawiedliwy, z prawem zgodny; — 2) prawowity; — 3) prawny, *ein r-er Anspruch*, żądanie sprawiedliwe; *ein r-er Ausspruch*, orzeczenie prawne, sprawiedliwe; *der r-e Thronerbe*, prawowity następcza tronu, *ein r-er Besitz*, posiadanie prawne.
- Rechtsabtretung, ustąpienie, zlewek.
- Rechtsannahme *ob. Fiction*.
- Rechtsanwalt, obrońca prawny.
- Rechtsbehelf, dowód.
- Rechtsbeistand, obrońca, rzecznik.
- Rechtsbesitz, posiadanie prawa, jakoposiadanie.
- Rechtsbeständig 1) moc prawa mający, obowiązują-
- cy; — 2) prawny, *ein r-er Akt*, akt prawnie działający.
- Rechtsbruch, złamanie prawa, pogwałcenie prawa.
- Rechtsconsulent, doradca prawny.
- Rechtsfähig, prawnie uzdolniony.
- Rechtsfolge, skutek, wynikłość prawna.
- Rechtsfrage, pytanie co do prawa, kwestyja prawna, punkt prawa.
- Rechtsfreund, obrońca sądowy, adwokat, rzecznik.
- Rechtsgang, bieg sprawiedliwości.
- Rechtsgebiet, dziedzina prawa.
- Rechtsgebrauch 1) użycie prawa; — 2) zwyczaj prawny.
- Rechtsgeschäft, czynność prawna, akt prawniczy.
- Rechtsgiltig, ważny.
- Rechtsgrund, zasada prawna, tytuł prawny.
- Rechtsgrundsatz, zasada prawna.
- Rechtshandel, spór prawny.
- Rechtskenntniss, *Rechtskunde*, znajomość prawa, prawoznawstwo.
- Rechtskraft, *in R. erwachsen*, nabyć prawomocności, stać się prawomocném.
- Rechtskräftig, prawomocny.
- Rechtskundiger, prawnik.

- Rechtsmittel, środek prawny.
- Rechtspflege, wymiar, piecza sprawiedliwości.
- Rechtspolizei, ob. *Präventivjustiz*.
- Rechtssache, sprawa; *eine R. anhängig machen*, wytoczyć sprawę; *eine anhängige R. fortsetzen*, sprawę wytoczoną popierać.
- Rechtssatz, postanowienie prawa.
- Rechtsstaat, państwo praworządne (w przeciwstawieniu do *Polizeistaat*).
- Rechtsstelle, ustęp prawa.
- Rechtsstillstand, ob. *Jusstitium*.
- Rechtsstreit, spór, sprawa sporna.
- Rechts- und staatswissenschaftliche Fakultät, wydział prawa i administracji.
- Rechtsverbindlich, prawnie obowiązujący.
- Rechtsverhältniss, stosunek prawny.
- Rechtsverletzung, obraza prawa.
- Rechtsvermuthung, domniemanie prawne.
- Rechtsverwahrung v. Vorbehalt, zastrzeżenie prawne.
- Rechtsvertreter, obrońca prawny.
- Rechtvorsicht, przeczorność prawa.
- Rechtsweg, droga prawa, *den R. antreten*, rozpocząć kroki prawne.
- Rechtswissenschaft, umiejętność prawa.
- Rechtzug, tok instancyj, *der R. steht offen*, wolno się odwołać.
- Rechtzeitig, w terminie, w właściwym czasie.
- Reciprozität, wzajemność ob. t. *Retorsion*; *das Recht der R.*, prawo wzajemności; *in R-sfällen*, w przypadkach wzajemności; *es wird die strengste R. geübt werden*, zachowa się najściślejszą wzajemność.
- Reclamation, reklamacyj; *R. gegen die Werthanschläge*, reklamacyjja przeciw ocenieniu.
- Reclamationsfrist, termin do reklamacyj.
- Reclamiren 1) reklamować, odwoływać się; -- 2) żądać zwrotu.
- Recognition 1) uznanie, przyznanie; -- 2) ob. *Recognoscirung*; *in recognitionem dominii*, w uznaniu głównego właściciela.
- Recognitions- v. Anerkennungsurkunde, akt przyznania.
- Recognoscirung der Urkunden, obejrzenie, rozpoznanie dowodów pisemnych.
- Recommandiren, polecać;

- r-ter Brief*, list polecony, rekomendowany.
- Reconvention, *ob. Widerklage*.
- Recreditiv, list odwierztelniający.
- Recrimination, obwinianie.
- Recrut, nowozaciężny żołnierz, braniec, rekrut.
- Recrutirung, branka, rekrutacja, pobór do wojska.
- Recrutirungsflüchtig, zbiegły przed rekrutacją.
- Recrutirungsgesetz, ustawa o poborze wojskowym.
- Recrutirungspflichtig, popisowy.
- Rectaidossement, indos wzbraniający dalszej indosacyi.
- Rectawechsel, weksel niepozbywalny przez indosacyją.
- Rectification, sprostowanie.
- Recurrent, odwołujący się (do wyższej instancyi).
- Recurs, rekurs, odwołanie się.
- Recusation *ob. Ablehnung*.
- Rede und Antwort geben, odpowiadać (przed władzą).
- Redintegration, przywrócenie do poprzedniego stanu.
- Redlich 1) rzetelny, *r-er Schuldner*, rzetelny dłużnik; —2) w dobrej wierze, *r-er Besitz*, posiadanie w dobrej wierze, rzetelne; —3) uczciwy, *r-er Hausvater*, prawy człowiek, pr. ojciec rodziny.
- Redner, mowca.
- Rednerbühne, mownica, trybuna.
- Reduciren, *das Heer*, zmniejszyć wojsko, *das Papiergeld* r. redukować, zmniejszyć wartość monety papierowej.
- Reductionstabelle, tabela redukcji monet.
- Reel, rzeczywisty, istotny.
- Refactie, wynagrodzenie (za uszkodzone części towaru).
- Referent, referent, sprawozdawca.
- Regale 1) prawo koronne, monarsze, królewskie, majestatu; — 2) regalija (niektóre dochody skarbowe).
- Regel, reguła, prawidło; *in der R.* zwyczajnie, podług zwyczaju, w ogólności.
- Regent 1) panujący; — 2) rejent.
- Regentschaft, rejencyja.
- Regie, *in eigener R. verwalten*, mieć w własnym zarządzie, trzymać na siebie.
- Regieaufwand *v. Regiekosten*, nakład, koszta zarządu.
- Registertaxe, taksa od zarejestrowania.
- Registratur, registratura, archiwum.
- Regress 1) regres, poszukiwanie zwrotne; *springender R.*, regres wyrwykowy;

- 2) (tyle co *Rückersatz*) powetowanie, powet; *mit R. gegen N.* z regresem do N. z prawem poszukiwania na N.
- Regressnahme*, poszukiwanie zwrotne.
- Regressnehmer*, zwrotnie poszukujący.
- Regressrecht*, prawo regresu, prawo poszukiwania zwrotnego, prawo powetowania, prawo powetu, prawo poszukiwania (szkody).
- Regressiren (sich)*, poszukiwać szkody.
- Regresssumme*, suma regresowa.
- Regularen ob. Ordensgeistlicher*.
- Regulativ*, regulamin.
- Rehabilitation*, rehabilitacja, przywrócenie (do czci, godności, urzędu itd.)
- Rehder (Herr des Schiffes)*, właściciel okrętu.
- Reichsdomainen*, dobra skarbowe.
- Reichsgericht*, trybunał państwa.
- Reichsgesetzblatt*, dziennik ustaw państwa.
- Reichshaushalt*, gospodarstwo rządowe, skarbowość.
- Reichsmonopol ob. Staatsmonopol*.
- Reichsrath*, rada państwa.
- Reichstag*, sejm ogólny państwa.
- Reichsunmittelbare* *Stadt* miasto bezpośrednio (wprost) monarsze podległe).
- Reichsverweser*, rejent państwa.
- Reihenfolge*, kolej, następstwo kolejne.
- Rein*, czysty, rzeczywisty, *r-es Gewicht*, rzeczywista waga; *die r. Wahrheit aussagen*, zeznać szczerą prawdę; *das Faktum r. ohne Einmischung einer Gesetzesstelle erzählen*, opowiedzieć fakt nagi, bez zacytowania prawa.
- Reinigungseid*, przysięga oczyszczenia.
- Reisediäten*, podróże.
- Reiseparticulare*, wykaz kosztów podróży.
- Relaistation*, stacja przepręgowa.
- Relation* 1) sprawozdanie, raport, relacja; — 2) stosunek.
- Relativ*, względny; *r-e Stimmenmehrheit*, względna większość głosów, (*absolute Mehrheit*), bezwzględna większość).
- Relegation*, wydalenie.
- Relevant*, ważny.
- Relicitation*, licytacja powrotna.
- Religionscultus* 1) wyznanie religijne; — 2) nabożeństwo.
- Religionssspaltung ob. Schisma*..

Religionsstörung, obraza religii <i>v.</i> nabożeństwa.	Rentiren, <i>sich</i> , opłacać się.
Religionsübung, wykonywanie religii.	Rentirer <i>v.</i> Rentner, kapitalista.
Religionsverwandter <i>v.</i> Religionsgenosse, współwyznawca, współwierca.	Rentmeister, kasyjer, poborca.
Religionswechsel, zmiana religii.	Renuntiation, zrzeczenie się.
Religionsweiser (<i>bei den Israëlitern</i>), szkolnik.	Repartiren, rozdzielać, rozkładać.
Religionszwang, przymus religijny.	Repartition der Concursmasse, rozdział masy konkursowej (między wierzycieli).
Reluiren, <i>etw. im Gelde</i> , zamienić na pieniądze, okupić, wykupić.	Repertorium, skorowidz, repertoryjum.
Relutionspreis, okupne, wykupne.	Replik, replika, odpowiedź na obronę, trzecie pismo procesowe.
Remittent eines Wechsels, (pierwszy) właściciel weksłu, remitent.	Repräsentant, 1) reprezentant, poseł; — 2) przedstawiciel (w Pr. spadk.).
Remittiren, zwrócić.	Repräsentationsrecht, prawo zastępstwa; <i>im Wege des R-es den Erbtheil erlangen</i> , otrzymać schedę prawem zastępstwa.
Remonte, remonta, konie świeżo dostawione lub wyłączone (w wojsku).	Repräsentiren, przedstawiać, zastępować.
Remontiren, dostawiać koni w miejsce wyłączonych.	Repressalien, odwet, represalija; <i>R. ausüben</i> , użyć prawa odwetu.
Remotion, oddalenie.	Repressivsystem, system karcący, poskramiający, (w przeciwstawieniu systemowi zapobiegającemu, <i>Präventivsystem</i>).
Remuneriren, wynagrodzić.	Reprise, odebranie, odbicie zaboru.
Rencontre, spotkanie (w pojedynku).	Reprobiren, odrzucić; <i>reprobirter Candidat</i> , kandydat odrzucony.
Renegat, zaprzaniec, renegat.	
Renitenz, opór.	
Rentamt, urząd poborczy.	
Rente, renta, dochód (z ziemi lub kapitału); <i>Grundr.</i> , renta ziemiska.	
Rentenkauf, kupno renty, dochodu.	

Republik, rzeczpospolita (pod względem formy rządu).	Respecttage, dni respekto- we, dni względności.
Requiriren, wezwać, żądać, zarekwirować.	Respicient, respicyjent (w straży skarbowej).
Requisit, 1) wymóg; <i>der Wechsel ist mit allen gesetz- lichen R-en versehen</i> , weksel ma wszystkie wymogi pra- wne; — 2) <i>R-e</i> , potrzeby (np. biurowe).	Ressortiren, (<i>unter eine Gerichtsbarkeit gehören</i>), za- wisnąć od władzy.
Requisitionsschreiben, odezwa, rekwizycja.	Restituiren, 1) zwrócić; — 2) przywrócić do dawnego stanu.
Rescisibilität, wzruszal- ność.	Restitution, 1) zwrot (cze- go); — 2) <i>R. einer Fallfrist</i> , restytucja, przywrócenie upadłego terminu; <i>ob novi- ter reperta</i> , dla wynalezio- nych nowych dowodów; <i>we- gen mangelhafter Vertretung</i> , z powodu zlej obrony.
Rescript, reskrypt.	Restriction, 1) ogranicze- nie; — 2) zastrzeżenie.
Reservat, zastrzeżenie.	Restzettel, ceduła defekto- wa, wykaz braku rachun- kowego (w procesie wywo- ławczym).
Reservationsinvalide, inwalid w odwodzie, w re- zerwie.	Resultat, skutek, wypadek, <i>por. Schlussfolge</i> .
Reservationspunkt, punkt zastrzeżony.	Retentionsrecht, prawo zatrzymania.
Reservefond, fundusz za- sobny, rezerwowý.	Retorsion, odwet.
Reserve Mannschaft v. <i>Reservetruppen</i> , rezerwa, wojsko odwodowe.	Retourbrief, list zwrotny.
Residenzpflicht, obowią- zek niewydalenia się (du- chownego).	Retourniren, <i>den Wechsel</i> , zwrócić weksel.
Residenzstadt, stolica.	Retourporto, porto zwro- tne.
Resigniren (<i>im Amte</i>), zło- żyć urząd, zrzec się urzędu.	Retourrecepisse, <i>ob. Re- cepisse</i> .
Resolution, rezolucja, roz- wiązek, odpowiedź (na py- tanie).	Retourrechnung, rachun- ek zwrotny.
Resolutivbedingung, wa- runek rozwiązujący.	Retourwechsel, weksel zwrotny.
Respective (<i>beziehungswei- se</i>), względnie.	

- Retract (*Wiederkauf*), wykupno (prawo rzeczowe).
- Reugeld, kara za zawód.
- Reus, winny.
- Revaccination, ponowne szczepienie ospy.
- Revalidirung, ob. *Convalidation*.
- Revers, 1) karta ręczna, skrypt; — 2) poświadczenie odbioru; — 3) odwrotna strona monety.
- Reversalien, dowód doręczenia.
- Revidiren, przeglądać, przezierać, rewidować, przetrząsać.
- Revier, dzielnica, zakres (polowania).
- Revindication, 1) odzyskanie; — 2) poszukiwanie własności.
- Revindicationsklage, ob. *Eigenthumsklage*.
- Revindiciren, 1) odzyskiwać; — 2) poszukiwać własności.
- Revision, rewizja, przegląd, przeglądanie; *die R. gegen ein Urtheil ergreifen*, odwołanie się od wyroku do sądu najwyższego.
- Revisionsbogen, arkusz rewizyjny, arkusz ostatniego przeglądu.
- Revisionsschrift, podanie rewizyjne, odwołanie się do najwyższej instancji.
- Richten, 1) zwracać, obrać; *die Rede an Jdn r.*, zwrócić mowę do kogo; *eine Bitte an Jdn r.*, prośbę wystósować do kogo; — 2) urządzić, przyrządzić; — 3) sądzić; *über etw. r.*, sądzić co, rozsądzać; — 4) stósować się; *sich nach den Umständen r.*, stósować się do okoliczności; — 5) *Jdn mit dem Beile r.*, ściąć kogo toporem.
- Richter, sędzia, sąd; *der erste R.*, sąd pierwszej instancji.
- Richteramnt, urząd sędziego, sędziowski, sęstwo; *adeliges R.*, urząd sędziowski w rzeczach niespornych.
- Richteramtsdekret, świadectwo uzdatnienia na urząd sędziowski, dekret kwalifikujący na sędzięgo.
- Richteramtsseid, przysięga na urząd sędziowski.
- Richteramtspersonale, sędziowie.
- Richteramtspraxis, praktyka sędziowska.
- Richteramtsprüfung, egzamin sędziowski.
- Richteramtsstelle, posada sędzięgo.
- Richtercollegium, grono sędziowskie.
- Richterlich, 1) sędziowski; — 2) sądowy; *r-e Entscheidung*, orzeczenie sądowe, decyzja sądowa; *unter r-er Leitung*, pod kierunkiem sędzięgo.

- Richterspruch, wyrok sędziego.
- Richterstuhl, trybunał, krzesło sędziowskie; *Jdn vor den R. laden*, wezwać kogo przed sąd, przed trybunał.
- Richtig, 1) dokładny, właściwy, trafny, należyty; *r-e Forderung*, rzeczywista wierzytelność; — 2) sprawiedliwy; *r-es Mass, Gewicht*, miara, waga sprawiedliwa; *die Gewichte r. machen*, uregulować ciężary; *die Abschrift ist r.*, odpis zgodny; *die Summe, die Rechnung ist r.*, suma jest zupełna, rachunek dokładny; *r. zahlen*, płacić akuratnie, punktualnie t. j. ile i kiedy należy; *den r-en Weg einschlagen*, puścić się właściwą drogą, obrać sobie właściwą drogę; *die r-en Mittel anwenden*, użyć właściwych, należytych środków; *r-es Urtheil*, sąd trafny, zdanie trafne; *die r-e Schreibart*, właściwy sposób pisania; *der Brief ist r. bestellt*, list jest oddany komu należy; *mit der Sache ist's nicht r.*, nieczysty to interes; *es wird ganz r. bemerkt*, słuszna uwaga; *etw. r. machen*, sprostować co.
- Richtigkeit, dokładność, trafność, stósowność, właściwość, zgodność; *die R. der Abschrift*, zgodność odpisu; *R. des Urtheils*, trafność zdania, sądu; *das hat seine R.*, to jest prawdziwém, to jest istotnie takiém; *die Rechnung hat ihre R.*, rachunek się zgadza; *die Sache in R. bringen*, rzecz załatwić, ułożyć; *R. der Forderung*, rzetelność pretensyi.
- Richtigstellung, sprawdzenie, sprostowanie.
- Richtplatz v. Richtstätte, miejsce tracenia.
- Richtschnur, prawidło, skazówka.
- Richtung, kierunek.
- Rimesse v. Remesse, remesa, odsyłka, zapłata za towar odebrany (gotowizną lub wekslem); *einen Wechsel als R. erhalten*, otrzymać weksel drogą remesy.
- Rinderpest, ob. Löserdürre.
- Risico, narażka; *auf eigenes R.*, na własne niebezpieczeństwo.
- Ritterorden, zakon rycerski.
- Ritterstand, stan szlachecki, rycerski, ob. adeln.
- Rituale, obrzędnik, porządek kościelny, rytuał.
- Ritus, obrządek.
- Robotablösung, wykup pańszczyzny.
- Roheinnahme, przychód, ob. Bruttoertrag.
- Roheisen, surowiec, żelazo surowe.

- Rohes Gewicht, ob. Gewicht. Rückforderungsrecht, prawo żądania zwrotu.
- Rossmarkt, 1) targ na konie; — 2) targowica, targowisko końskie. Rückgängig, wsteczny; *der Kauf wurde r.*, kupno się rozeszło; *r. machen*, cofnąć co.
- Rotte, rota, banda, zgraja. Rückkauf (*Wiederkauf*), odkup, odkupno.
- Rotulus, ob. *Aktenverzeichniss*. Rückkehr eines Verwiesenen, powrót wygnańca.
- Rouliren, obiegać. Rückschein, ob. *Rewers*.
- Rubrik, 1) rubryka, kolumna; — 2) rubrum. Rückschluss, *unter R. des Communicat's*, przy zwrocie komunikatu.
- Ruchbar, rozgłoszony, osławiony, głośny; *r. machen*, rozgłosić co; *r. werden*, rozzejść się (o wieści), rozgłosić się.
- Ruchbarkeit, rozgłos. Rücksicht, wzgląd; *auf etw. R. nehmen*, mieć wzgląd na co, zważać na co, mieć baczenie na co; *keine R. nehmen*, niezważać na co; *ohne R.*, bez względu.
- Rückanfall (*der Erbschaft oder des Legates*) *an die Masse*, powrót do masy. Rücksichtlich, względnie, ze względu na..., mając wzgląd na..., co do, co się tyczy....
- Rückanspruch, ob. *Regress*. Rückbürge, ręczyciel regresowy. Rücksprache *nehmen v. pflegen mit Jdn*, porozumieć się, znieść się z kim.
- Rücken, *einen Bauerngrund mit R. besitzen*, samemu grunt chłopski uprawiać i ciężary z niego ponosić (posiadanie gruntu poddańczego). Rückstand, zaległość, remanent; *die R-e eintreiben*, ściągnąć zaległości.
- Rückerslag *der Klage*, zwrócenie skargi, nieprzyjęcie skargi (przez pozwanego). Rückständig, 1) zaległy, niezapłacony (np. podatek); — 2) ten, co zalega (w opłacie).
- Rückersatz, zwrot. Rückstandsausweis, wykaz zaległości.
- Rückfall, 1) *zum Verbrechen*, powrót do zbrodni, powtórzenie zbrodni; — 2) *R. des Lehens*, powrót lenna do dawcy. Rücktritt *vom Vertrage*, odstąpienie od umowy.
- Rückfällig, *rückfälliger Verbrecher*, zbrodniarz powrotny. Rückverkauf, odsprzedaż.

- Rückwechsel, wymiana zwrotna (*la retraite*).
- Rückwirkung, 1) wsteczne działanie; — 2) oddziaływanie.
- Rückzahlung, zwrot zapłaty.
- Ruf, 1) wołanie; — 2) wezwanie; *dem R-e Folge leisten*, pójść za wezwaniem; *den R. annehmen*, przyjąć wezwanie; — 3) sława, imię, opinia, wziętość; *im guten R-e stehen*, mieć dobre imię; *in R. bringen*, rozślawić kogo; *in üblen R. bringen*, osławić kogo; *öffentlicher R.*, opinia publiczna, głos powszechny.
- Rüge, skarcenie.
- Rügen, 1) karcieć (słowami); — 2) oskarżyć; *die Kontumaz r.*, zaskarżyć niestawiennictwo (w sądzie), żądać uznania niestawiennictwa; — 3) *die Verspätung r.*, zarzucić spóźnienie.
- Ruhegehalt, emerytura, pensja wysłużona.
- Ruhegenuss, emerytura.
- Ruhestand, stan spoczynku; *einen Beamten in R. versetzen*, przenieść urzędnika na stan spoczynku, przeznaczyć go na spoczynek.
- Ruhestörer, burzyciel spokojności.
- Ruhestörung, zaburzenie, zakłócenie spokojności.
- Runde Summe, suma okrągła, okrągło (np. 2000).
- Rundschreiben, okólnik; *ein R. erlassen*, obesłać okólnik.
- Rustikalgrund, grunt rustykalny, chłopski, włościański.
- Rüstung, 1) zbrojenie się, przygotowanie, uzbrajanie się; — 2) zbroja.
- Ruthenstrafe, chłosta, różgi; *zu 20 Ruthenstreichen verurtheilen*, skazać na 20 różg.

S.

- Sachbesitz, posiadanie rzeczy.
- Sache, 1) rzecz, przedmiot, sprawa; *in Streitsachen*, w sprawach spornych; *in Civil- und Straf-S-n*, w przedmiotach (sprawach) cywilnych i karnych; — 2) sprawa, spór, proces, interes; *die Verhandlungsakten in S-n des B. gegen C.*, akta sprawy B. przeciw C.
- Sachenrecht, prawo rzeczowe; *dingliches S.*, pra-

- wo ściśle rzeczowe; *persönliches S.*, prawo osobisto rzeczowe.
- Sachfällig, przegrywający, upadający w sprawie.
- Sachfälligkeit, upadek w sprawie.
- Sachgemäss, stósownie do stanu rzeczy, zgodnie ze stanem rzeczy, stósownie do okoliczności.
- Sachgenosse, uczestnik, spólnik, spółpowód, spółpowzany.
- Sachgesammtheit, rzecz zbiorowa.
- Sachkenner, znawca, biegły.
- Sachkundig, świadomy rzeczy, biegły, znawca, świadomca.
- Sachlage, położenie, stan rzeczy, sprawy.
- Sachmiethe, najem rzeczy.
- Sachsenspiegel, zwierciadło saskie.
- Sachverhalt, stan przedmiotu, sprawy, interesu.
- Sachverständig, znawca, biegły.
- Sachwalter, obrońca, pełnomocnik, adwokat, patron, rzecznik.
- Sack und Pack, *mit*, ze wszystkim, z tobołkami, z pakunkami.
- Sacrilegium, świętokradztwo.
- Säcularisation, sekularyzacja, zeświecczenie.
- Saigerofen *v. Saigerherd w Hutn.* piec odtapialny.
- Saigerung, *w Hutn.* odciąganie w ogniu, odtapianie.
- Salar, płaca, salaryjum.
- Saldiren, 1) wyrównać, dopełnić; — 2) zapłacić; *die Rechnung ist saldirrt*, rachunek jest wyrównany.
- Saldo, dopełnienie rachunku, kwota niedopłacona, pozostałość z rachunku; *im S. bleiben*, pozostać dłużnym; *per S.*, dla wyrównania, przez wyrównanie.
- Saldozahlung, zapłata pozostałości z rachunku.
- Salinen, żupy solne.
- Salzamt, urząd solny.
- Salzgehalt, 1) (w stałych) ilość soli; — 2) (w plyn.) stopień słoności.
- Salzsiederei, warzelnia.
- Salzsole *v. Soole*, solanka (t. j. źródło wody słonój), surowica.
- Salzwerk, żupa solna.
- Samenfäden, plemniki.
- Sammelungskasse, kasa zbiorcza.
- Sanation, uważnienie.
- Sanction, 1) potwierdzenie ustawy; — 2) zagrożenie kary; — 3) *pragmatische S.*, sankcja pragmatyczna.
- Sanität, zdrowie (pospolite, powszechnie).
- Sanitätsangelegenheiten, sprawy zdrowia, zdrowotne; sprawy policyjno-lekarskie.
- Sanitätsbeschau, oględzi-

ny budynku (pod względem zdrowia).	Satzungsübertretung, przekroczenie taksy.
Sanitätscompagnie, kompanija służby zdrowia.	Säuferwahnsinn, obłąd opilczy.
Sanitätsordon, kordon zdrowia.	Säugling, osesek.
Sanitätsdienst, służba zdrowia.	Säumig, opieszaly; — 2) zalegający; <i>ein s-er Schuldner</i> , dłużnik zalegający.
Sanitätspersonale, służba zdrowia.	Saumsal, opieszalność.
Sanitätspolizei, policja zdrowia.	Saumsalszinsen, procenta, odsetki za zwłokę.
Sanitätsrath, rada dla spraw zdrowia.	Saumseligkeit, opieszalność, niedbalstwo.
Sanitätsreferent, referent dla spraw zdrowia.	Scabinus, ławnik.
Sanitätsrückichten, względy zdrowia; <i>aus S.</i> , ze względu na zdrowie.	Scandal, zgorszenie, scena gorsząca, postępek wywołujący zgorszenie.
Sanitätswesen, urządzenie policji lekarskiej.	Scandalös, gorszący.
Sarta tecta, utrzymanie budynku.	Scartirung, wybrakowanie.
Satz, 1) zdanie, teza, założenie, twierdzenie; — 2) miejsce, ustęp (w piśmie); — 3) pozycja.	Schacht, <i>w Górn.</i> szyb; <i>ein seigerer S.</i> , szyb prostopadły, pionowy; <i>ein Brems v. tonn- v. donnlägiger S.</i> , szyb pochyły, nieco ukośny; <i>Fahrs.</i> , szyb wjazdowy; <i>Förderungss.</i> , szyb wyciągowy; <i>Wasserhaltungss.</i> , (<i>Kunsts.</i>), szyb do wyciągania wody (za pomocą maszyny); <i>Tagss.</i> (<i>Licht v. Luftloch</i>), szyb dniowy, górny, świetlnik; <i>Schurfs.</i> (<i>Suchs.</i>), szyb do poszukiwania; <i>Wetterlösungss.</i> , szyb przewiewowy.
Satzforderung, wierzytelność zastawna, hipoteczna.	Schachtförderung, <i>ob. Förderung.</i>
Satzgläubiger, wierzyciel hipoteczny.	Schachtfutter, futrówka, koszula (szybowa).
Satzpost, pozycja.	Schachtmauerung, <i>w Górn.</i> wymurowanie szybu.
Satzrede, wniesienie sporne (do protokołu).	
Satzschrift, <i>ob. Streitschrift.</i>	
Satzung, 1) statut, urządzenie; — 2) taksa.	
Satzungsgebäcke, pieczywo ulegające taksie.	

Schachtzimmerung, w <i>Górn.</i>	Schank, szynk.
oprawa szybów drzewem, cembrunek, cembrowanie.	Schankbefugniss, prawo szynkowania.
Schade v. Schaden, szkoda, uszczerbek; <i>zu S. kommen</i> , ponieść szkodę, uszczerbek.	Schankbewilligung, zezwolenie, konsens na szynk.
Schadenersatz, wynagrodzenie szkody.	Schankgewerbe, szynkarstwo.
Schadenersatzpflichtig, obowiązany do wynagrodzenia szkody.	Schankhaus, szynkownia.
Schadenfreude, radość z cudzej szkody.	Schankwirth, szynkarz.
Schadlos, bezszkodny; <i>Jdn s. halten</i> , wynagrodzić komu szkodę.	Scharfrichter, kat.
Schadlosbürge, ręczyciel, poręczyciel.	Schärfung, (<i>der Strafe</i>), ostrzenie kary.
Schadloshaltung, wynagrodzenie szkody.	Schatz, skarb.
Schalten und walten, rządzić czém według upodobania.	Schätzbar, <i>s-e Sache</i> , rzecz ocenna.
Schaltjahr, rok przestępny, przybyszowy.	Schätzen, oceniać, oszacować, taksować.
Schandbühne, pręgierz.	Schätzer, oceniciel, szacownik, taksator.
Schande, sromota, hańba, sprośność; <i>zu S-n machen</i> , 1) zesromocić, zhańbić; — 2) zniweczyć; <i>die Pläne des Widersachers zu S. machen</i> , zniweczyć zamiary przeciwnika.	Schatzkammer, skarbiec.
Schandgewerbe, wszeteczność, wszeteczeństwo.	Schätzman, <i>ob. Schätzer</i> .
Schandschrift, pismo sromotne, obelżywe.	Schatzmeister, skarbnik, podskarbi.
Schandthat, czyn hańbiący, postępek sromotny.	Schatzschein, bilet skarbowy.
Schändung, zesromocenie, zhańbienie.	Schätzung, ocenienie, oszacowanie, szacunek.
	Schätzungspreis, cena szacunkowa; <i>unter dem S.</i> , niżej ceny szacunkowej.
	Schätzungseid, przysięga na ilość, szacunkowa.
	Schaubühne, widowisko.
	Schaustellung, wystawa, wystawienie na widok.
	Scheiden, rozłączać, rozdzielać; <i>die Ehe s.</i> , rozłączać małżonków, separować; <i>sich s. lassen</i> , żądać roz-

- działu co do osób, separacyi.
- Scheidebrief, (w małżeń. żyd.), list rozwodowy.
- Scheidemünze, moneta zdawkowa.
- Scheidewand, ściana przedziałowa.
- Scheidung, von Tisch und Bett, rozdział co do osób, co do stołu i łoża, rozłączenie małżonków, separacyja.
- Scheidungsklage, skarga separacyjna, skarga o rozdział co do osób.
- Schein, 1) pozór; — 2) pismo, bilet, dowód pisemny; *etwas zum S. thun*, czynić co na pozór, dla oka.
- Scheingeschäft, akt pozorny.
- Scheinhandlung, czynność, działanie pozorne.
- Scheintodter, pozornie umarły.
- Scheinvertrag, kontrakt pozorny.
- Scheltwort, wyraz łający, obelżywy.
- Schema, wzór.
- Schenken, 1) darować; — 2) szynkować.
- Schenker, darujący, darowiznę czyniący, darownik, darodawca, darzyciel.
- Schenkung, darowizna; *wechselseitige S.*, darowizna wzajemna; *remuneratorische S.*, darowizna z wdzięczno-
- ści; *S. auf den Todesfall*, darowizna na przypadek śmierci; *S-vertrag*, kontrakt darowizny.
- Schicht, w Górn. szychta; *Frühs.*, szychta ranna; *Tages.*, szychta dzienna; *Nachts.*, szychta nocna; *ledige S.*, szychta świąteczna; *lange S.*, szychta półdobowa; *kurze S.*, szychta krótka.
- Schichtmeister, w Górn. szychciarz.
- Schichtung, w Górn. uwarstwowanie.
- Schiebling, ob. *Abschiebling*.
- Schiedsgericht, sąd polubowny.
- Schiedsmann v. Schiedsrichter, sędzia polubowny.
- Schiedsrichterlicher Spruch v. Schiedsspruch, wyrok polubowny.
- Schiff, okręt.
- Schiffahrt, żegluga.
- Schiffahrtspolizei, policyja żeglarska.
- Schiffbar, splawny.
- Schiffbrücke, most łyżwowy.
- Schiffer, szyper, żeglarz.
- Schiffergewerbe, szyperstwo.
- Schiffsflagge, bandera.
- Schiffsfracht, 1) ładunek okrętowy; — 2) przewóz okrętowy.
- Schiffsgeld, opłata okrętowa, okrętowe.

Schiffskapitain, kapitan okrętu.	<i>Kapital</i> s. odsetki kapitalizować, doliczać do kapitału.
Schiffsmanschaft 1) osada, czeladź okrętowa; — 2) załoga okrętowa.	Schlagender <i>Beweis</i> , dowód w oczy bijący, oczywisty.
Schiffsmühle, młyn pływający, pływak.	Schläger, bitnik.
Schiffswerfte 1) wyrobnia okrętów; — 2) spust okrętów.	Schlägerei, bijatyka.
Schild 1) tarcza, puklerz; — 2) znak, godło.	Schlagfertigkeit, gotowość do walki, do boju.
Schildwache, straż, warta, stójka.	Schlagfluss, udar, apoplexyja.
Schimpf, obelga, hańba, zniewaga.	Schlagholz, drzewo zrębowe.
Schimpfwort, wyraz obelżywy, lżący.	Schlagschatz, mennicze.
Schindanger, ścierwisko.	Schlagwort, wyraz główny, wskazujący, wskaźnik, hasło.
Schisma, odszszepieństwo, schizma.	Schlämmwerk w <i>Görn</i> . płóczkarnia.
Schlachtbank, jatki rzeźnicze.	Schleichhandel, przemytnictwo, handel ukradkowy.
Schlachtgeld, opłata od rzezi, rzeźne.	Schleichhändler, przemytnik.
Schlachthaus, rzeźalnia, rzeźnia.	Schleichwaare, rzecz przemycona.
Schlachtsteuer, podatek od rzezi.	Schleierlehen, lenno pokądzieli.
Schlachtvieh, bydlorzeźne.	Schleifung, 1) wleczenie; — 2) zrównanie z ziemią.
Schlafgeld v. <i>Schlafkreuzer</i> , noclegowe.	Schlendrian, tryb zadawniony, nałogowy.
Schlaftrunkenheit, rozespanie, rozmarzenie.	Schlesien, <i>Ober und Nieders</i> , Szląsk górny i dolny.
Schlagbaum, rogatka.	Schlichten, zagodzić, załatwić.
Schlagen, 1) bić, uderzać; <i>Holz</i> s. rąbać drzewo; <i>Münze</i> s. bić, wybijać monetę; — 2) <i>die Interessen zum</i>	Schliessen 1) zamknąć, zamykać; <i>Jdn in Ketten</i> s. w kajdany okuć; <i>eine geschlossene Gesellschaft</i> , towarzystwo umówione, <i>eine</i>

<i>Verhandlung, ein Protokoll</i>	Schlussrede 1) mowa s. zamknąć, zakończyć rozprawę, protokół; — 2) wnioskować, <i>aus etw.</i> s. wnioskować, wyprowadzić wniosek; — 3) kończyć, <i>das Jahr schliesst</i> , rok się kończy; — 4) zawierać, <i>einen Vertrag, Frieden s.</i> , zawrzeć kontrakt, pokój.	Schlussrede 1) mowa zamykająca, domówienie; — 2) wniosek ostateczny.
Schliesslich, nakoniec, wreszcie.	Schlussrechnung, rachunek ostateczny.	Schlussrechnung, rachunek ostateczny.
Schlupfwinkel, kryjówka, przechowek.	Schlusschrift, pismo końcowe, tryplika.	Schlusschrift, pismo końcowe, tryplika.
Schluss 1) zamknięcie; <i>S. der Rechnung</i> , zamknięcie rachunku; — 2) <i>S. des Friedens</i> , zawarcie pokoju; — 3) zakończenie; <i>den S. einer Sache machen</i> , zakończyć rzecz; — 4) postanowienie (zamiast <i>Entschluss</i>), <i>der S. steht fest</i> , postanowienie trwa; — 5) wniosek, <i>einen S. ziehen</i> , wnioskować.	Schlussverhandlung, rozprawa ostateczna.	Schlussverhandlung, rozprawa ostateczna.
Schlussbemerkung, uwaga ostateczna.	Schlussverhör, ostatnie przesłuchanie (w śledztwie).	Schlussverhör, ostatnie przesłuchanie (w śledztwie).
Schlussbericht, raport zakończający, ostateczny.	Schlussvortrag, wniosek ostateczny.	Schlussvortrag, wniosek ostateczny.
Schlüsselgeld, porękawiczone (przy kupnie).	Schlusszettel, karta umowna (w handlu).	Schlusszettel, karta umowna (w handlu).
Schlusserkenntniss, orzeczenie stanowcze.	Schmähschrift, pismo obelżywe, paszkwil.	Schmähschrift, pismo obelżywe, paszkwil.
Schlussfassung, postanowienie, decyzja.	Schmähung, zelzenie, lżenie.	Schmähung, zelzenie, lżenie.
Schlussfolge, wniosek, wyrok.	Schmelzen, <i>w Hutn.</i> wytapienie.	Schmelzen, <i>w Hutn.</i> wytapienie.
Schlussnote, karta umowna.	Schmerzengeld, nawiązka, wynagrodzenie za pobicie, basarunek; <i>ob. t. Heilgeld.</i>	Schmerzengeld, nawiązka, wynagrodzenie za pobicie, basarunek; <i>ob. t. Heilgeld.</i>
	Schmiergeld, należność (pocztowa) za smarowidło.	Schmiergeld, należność (pocztowa) za smarowidło.
	Schmuck, kosztowności (ze złota i srebra) <i>ob. t. Juwelen.</i>	Schmuck, kosztowności (ze złota i srebra) <i>ob. t. Juwelen.</i>
	Schmuggeln, przemycać, przekradać (towary).	Schmuggeln, przemycać, przekradać (towary).
	Schnellzug, pociąg pospieszny.	Schnellzug, pociąg pospieszny.
	Schnitthandel, handel łokciowy.	Schnitthandel, handel łokciowy.
	Schnittwaare, towar łokciowy.	Schnittwaare, towar łokciowy.
	Schnittzeit, żniwo, żniwa.	Schnittzeit, żniwo, żniwa.
	Schöffe, ławnik.	Schöffe, ławnik.

- Schöffengericht, sąd la-
wniczny.
- Shöpfen 1) *Urtheil* s. orzec,
wyrok wydać, zawyroko-
wać; — 2) *Verdacht* s. pe-
dejrzywać, powziąć, mieć
podejrzenie; — 3) *Muth* s.,
nabierać ochoty, odwagi.
- Schotter, szaber; *Fluss-S.*,
żwir.
- Schranken, granica, szran-
ki; *in den S. erscheinen*,
wystąpić w szranki; *die S.*
überschreiten, przestąpić gra-
nicę; *sich in seinen S. hal-*
ten, trzymać się w swoim
zakresie; *einer Sache S.*
setzen, położyć tamę czemu.
- Schreibart, styl, sposób pi-
sania; *anzügliche S.*, uszczy-
pliwy, dotkliwy, urażliwy
sposób pisania.
- Schreiben, list, pismo.
- Schreibfehler, pomyłka.
- Schreibgebühr, należytość
za przepisywanie, przepiś-
ne, kopijalija.
- Schreibgeschäft, 1) pisar-
stwo; — 2) biuro pisarskie.
- Schreibkundig, umiejący
pisać.
- Schrift, 1) pismo; — 2)
dzieło.
- Schriftführer, trzymający
pióro.
- Schriftgiesserei, gisernia
czcionek, odlewnia czcio-
nek (czcionkarnia).
- Schriftlich, pisemny, na pi-
śmie; *s-es Verfahren*, po-
stępowanie pisemne.
- Schriftlichkeit, pisemność.
- Schriftsetzer, składacz,
zecer.
- Schriftsteller, pisarz, au-
tor.
- Schriftwechsel, korespon-
dencyja, znoszenie się pi-
semne.
- Schritt, krok; *Executions-*
S-e, kroki egzekucyjne.
- Schrott und Korn der Mün-
ze, próba i waga monety.
- Schub, wydalenie, odsyłanie,
wywiezienie.
- Schubpass, karta wydale-
nia.
- Schulangelegenheit, sprawa
szkolna.
- Schulaufseher, dozorca
szkół.
- Schulbehörde, władza
szkolna.
- Schulbesuch, uczęszczanie
do szkoły.
- Schulbücherverschleiss-
Direction, wydawnictwo
ksiąg szkolnych.
- Schuld, 1) wina; *die S. auf*
Jdn schieben, zwaćć winę
na kogo; *sich etw. zu S-en*
kommen lassen, zawinić w
czém, winę jaką ściagnąć
na siebie, dopuścić się w
czém winy; — 2) dług; *es*
haften S-en auf den Gütern,
ciążyć długi na dobrach; —
3) *ausstehende S.*, kapitał
wypożyczony.

Schuldbar, winowaty, występny.	<i>cines Verbrechens</i> , być winnym zbrodni, dopuścić się zbrodni; — 4) należy, przynależyty; <i>die s-e Achtung verletzen</i> , ubliżać należnemu uszanowaniu.
Schuldbetrag, dług, ilość długu, kwota należna.	
Schuldbrief, oblig, skrypt, rewers, karta ręczna.	
Schuldenarrest, areszt za długi.	Schuldigerklärung, potępienie, uznanie za winnego.
Schuldenrest, reszta długu.	Schuldigkeit, powinność, obowiązek; <i>seine S. erfüllen</i> , pełnić swój obowiązek.
Schuldenstand, stan długów.	Schuldner, dłużnik.
Schuldentilgung, umorzenie długów.	Schuld-papiere, zapisy długu, obligi.
Schuldforderung, zobowiązanie, należytość, wierzytelność.	Schuldpost, pozycyja długu.
Schuldfrage, pytanie co do winy.	Schuldschein, oblig, zapis długu.
Schuldgefänger, uwięziony za długi.	Schuldverschreibung, rewers, obligacyja.
Schuld-district, okrąg szkolny.	Schul-fach, zawód, wydział szkolny.
Schuld-districts-aufsicht, dozór okręgu szkolnego.	Schul-fond, fundusz szkolny.
Schuldig, 1) dłużny, winien; <i>s. sein</i> , mieć długi; <i>Jdm s. sein</i> , być komu dłużnym, być komu winnym; — 2) winien, obowiązany do czego; <i>der Untergeordnete ist seinem Vorgesetzten Gehorsam s.</i> , podwładny winien posłuszeństwo przełożonemu; <i>der Belangte ist s. den Betrag zu bezahlen</i> , pozwany jest obowiązany tę kwotę zapłacić; — 3) winny (który się winy dopuścił); <i>Jdn für s. erklären</i> , uznać kogo za winnego; <i>s. sein</i>	Schul-rath, 1) radca szkolny; — 2) rada szkolna.
	Schul-sachen, sprawy szkolne.
	Schul-sänger (<i>Synagogen-diener</i>), szkolnik (u żydów).
	Schul-wesen, szkolnictwo, uczelnictwo.
	Schul-zwang, przymus szkolny,
	Schür-fen, poszukiwać (kopalin).
	Schür-fer, szurfarz, poszukiwacz.
	Schur-fschacht, <i>ob. Schacht</i> .
	Schur-fschein, <i>w Górn.</i> pismo na poszukiwanie.

- Schurfzeichen, znak szur-
fowy, wyłączności górniczej.
- Schüttung, osep.
- Schüttungsergebnis, wy-
młot.
- Schutz, obrona, opieka, za-
słona.
- Schutzbefehlener, w o-
piekę oddany.
- Schutzbrief, ob. Geleitbrief.
- Schutzbündnis, przymie-
rze odporne; Schutz und
Trutzbündnis, przymierze
odporne i zaczepne.
- Schutzherr, patron, protek-
tor, opiekun.
- Schutzhoheit, Schutzherr-
lichkeit, protektorat, opieka.
- Schutzmittel, 1) środki o-
chronne; — 2) obronne.
- Schutzstaat, państwo pod
opieką będące.
- Schutzwaffe, broń odporna.
- Schutz Zoll, cło opiekuńcze.
- Schwabenspiegel, zwier-
ciadło szwabskie.
- Schwächung, zgwałcenie
dziewicy; unfreiwillige S.,
zgwałcenie dziewicy bez-
przytomnej.
- Schwaden, w Górn. ob. Wet-
ter.
- Schwager, dziewierz (mężów
brat).
- Schwägerin, bratowa, ją-
trew.
- Schwägerschaft, powinowactwo.
- Schwanger, brzemienna; S. werden, zająć w ciążę,
- zastąpić, począć; s. von ei-
nem Anderen, brzemienna
z innym.
- Schwangerschaft, ciąża,
brzemiennosc.
- Schwärzen, przemycać.
- Schwärzerbande, banda
przemysłowców.
- Schweben, wisieć, unosić
się; der Prozess schwebt,
sprawa toczy się; s-de Frage,
kwestyja, rzecz w zawiesze-
niu, nierozwiązana; s-de
Schuld, dług nieustalony (ad-
ministracyjny).
- Schweissofen w Hutn. piec
do prażenia.
- Schwere Polizeiübertretung,
ciężkie policyjne przestęp-
stwo.
- Schwertmagen, krewni po
mieczu.
- Schwiegereltern, świekro-
wie, świekrostwo, teściowie,
teściostwo.
- Schwiegermutter, świe-
kra, teszcza, teściowa.
- Schwiegersohn, zięć.
- Schwiegertochter, synowa.
- Schwiegervater, teść,
świekr.
- Schwimmbank, w Górn.
płytnice.
- Schwören, przysięgać; ich
schwöre bei Gott, przysię-
gam Bogu; einen reinen Eid
s., przysięgać szczerze.
- Schwur, przysięga.
- Schwurbrüchig, ob. eidbrü-
chig.

- Schwurgericht, sąd przysięgłych.
- Sclavage, niewolnik.
- Sclaverei, niewola.
- Sconto, *Esconto*, ob. *Disconto*.
- Scontriren, *die Kasse*, ob-rachować, obliczyć kasę.
- Scontration, wzajemne potrącenie (między kilkoma).
- Scontro, 1) sprawdzenie kasy; *monatlicher Sammlungs-Scontro*, zbiorowe miesięczne sprawdzenie (księgi kontowój); — 2) skorowidz archiwalny, wykaz.
- Scrutinium, 1) obliczenie głosów; — 2) zbadanie (mających przyjąć święcenia).
- Secte, sekta.
- Section, 1) oddział, wydział; — 2) sekcja zwłok, otwarcie zwłok.
- Sectionsbefund, ob. *Befund*.
- Sectionschef, naczelnik wydziału, szef sekcji.
- Secundant, sekundant, pomocnik pojedynku.
- Secundär, drugorzędny.
- Secundawechsel, drugi okaz weksłu.
- Secundogenitur, drugorodzstwo, druga linija.
- Seegerichtsbarkeit, sądownictwo morskie.
- Seegesetz, ustawa morska.
- Seehafen, port, ostoja.
- Seelsorge, piecza dusz.
- Seelsorger, pleban, pasterz duchowny.
- Seeräuber, rozbójnik morsk.
- Seewurf, wrzucenie do morza.
- Seifengebirge, w *Górn* pokład napływowy, usypnia.
- Seigerschacht, ob. *Schacht*.
- Seite, 1) strona (właściwa i przenośna); *auf der einen S. ist es schädlich, auf der andern nützlich*, z jednej strony jest szkodliwém, z drugiej pożyteczném; — 2) stronnica (*im Buche*); — 3) bok, strona; *Jdn bei S. führen*, wziąć kogo na bok, na stronę.
- Seitengewehr, (*kurzes*), broń przyboczna.
- Seitenlinie, linija poboczna.
- Seitenverwandter, krewny poboczny.
- Selbständig, samoistny, samodzielny; *s-e Anstalt*, zakład samoistny; *s-er Unternehmer*, samodzielny przedsiębiorca; *s-er Bezirksadjunkt*, samodzielny adjunkt powiatowy (sędzia powiatowy).
- Selbstbefleckung, samogwałt, samolóztwo.
- Selbstberechtigt, ob. *eigenberechtigt*.
- Selbstbeschädigung, kalcstwo własnowolne.
- Selbsterhaltungstrieb, popęd zachowawczy.

- Selbsthilfe, pomoc własna.
- Selbstmord, samobójstwo.
- Selbstverlag, *ob. Verlag.*
- Selbstverstümmelung, kalectwo dobrowolne.
- Selbstverwaltung, samorząd, autonomia.
- Semester, półrocze.
- Semestralprüfung, egzamin półroczny, popis półroczny.
- Senat, 1) senat; — 2) wydział.
- Senatspräsident, przewodniczący wydziału (np. w sądzie).
- Sendbrief *v. Sendschreiben*, list okólny.
- Seniorat, starszeństwo.
- Sensal, *ob. Mäkler.*
- Sensarie, *ob. Mäklergebühr.*
- Sentenz, wyrok, orzeczenie.
- Separatabdruck, odbitka.
- Separation, 1) *ob. Ehescheidung*; — 2) odłączenie (np. użytków); — 3) oddzielenie (np. majątku).
- Separatvotum, zdanie oddzielne.
- Sequester, 1) sekwestrator; — 2) dozorca sądowy.
- Sequestration, zajęcie sądowe, sekwestracja.
- Sequestriren, zajmować sędownie, sekwestrować.
- Servitut, służebność; *Grunds.*, służebność gruntowa *v. rzeczowa*; *Felds.*, służebność polna; *S-en-Ablösungs- und Regulierungscommission*, komisyja do wykupna i uporzędowania służebności, *ob. Dienstbarkeit.*
- Servitutsinhaber, dzierżyciel służebności.
- Setzeisen, *w Hutn.* dłuto, klin.
- Setzen, 1) sadzać, posadzić; *auf den Thron s.*, osadzić na tronie; — 2) przypuszczać; *einen Fall s.*, przypuścić przypadek; *gesetzt dass...*, przypuściwszy że...; — 3) *ins Werk s.*, uskuteczyć, wykonać; — 4) uchylić, znieść, usunąć; *ausser Kraft s.*, pozbawić mocy; *das Gesetz wird ausser Kraft gesetzt*, ustawa traci moc, uchyla się; — 5) *in Furcht s.*, nabawić kogo trwogi.
- Setzen, *sich*, 1) *sich mit Jdm in Unterhandlung s.*, wchodzić z kim w układy; — 2) *sich in Bewerbung s.*, ubiegać się, starać się.
- Sicherheit, bezpieczeństwo; *S. leisten*, złożyć rękojmią, dać zabezpieczenie, zabezpieczyć.
- Sicherheitsbehörde, urząd bezpieczeństwa, policja.
- Sicherheitsdienst, służba bezpieczeństwa, służba policyjna.
- Sicherheitskarte, karta bezpieczeństwa.
- Sicherheitsleistung, da-

- nie zabezpieczenia, złożenie rękojmi, zabezpieczenie.
- Sicherheitsmassregel, środek bezpieczeństwa.
- Sicherheitsprotest, protest w celu zabezpieczenia się.
- Sicherheitswache, straż bezpieczeństwa, straż policyjna.
- Sicherstellen, zabezpieczyć.
- Sicherstellung, zabezpieczenie, zapewnienie.
- Sicht, okazanie; *auf S.* za okazaniem; *nach S.*, po okazaniu; *ein auf S.*, *nach S.* *zahlbarer Wechsel*, weksel płatny za okazaniem, po okazaniu.
- Sichtwechsel, weksel okazy.
- Siebsetzen *w Hutn.* plókanie w wiszących sitach.
- Siechenhaus, dom kalek, dom przytułku starców.
- Siedehaus *w Górn.* warzelnia (zakład do warzenia solanki).
- Siegel, pieczęć; *S. beidrücken*, przyłożyć, wycisnąć pieczęć.
- Siegelerbrechung, *eigenmächtige*, naruszenie pieczęci.
- Signalement, opis osoby, rysopis.
- Signatur 1) podpis; — 2) oznaczenie.
- Signiren, oznaczyć, podpi-
- sać; *ein Allerhöchst signirtes Gesuch*, prośba przez Najjaśniejszego Panaznaczona.
- Silbergehalt, ilość srebra (ile rzecz jaka zawiera w sobie srebra) stósunek srebra.
- Silbergeräth *sb. Geräthe.*
- Silberwährung, waluta srebrna.
- Simonie, świętokupstwo, symonija.
- Simulation 1) *ob. Scheingeschäft*; — 2) udawanie.
- Simultan-v. *Gesamt-Hypothek*, hipoteka rozciągniona, zbiorowa, łączna.
- Singularsuccession, następstwo szczegółowe.
- Sinn, myśl; *im S-e des Gesetzes wird verordnet*, w myśl, w duchu ustawy rozporządza się; *den S. des Gesetzes erklären*, znaczenie, myśl, ducha ustawy objaśnić; *der S.* treść (mowy); *buchstäblicher S.*, znaczenie dosłowne.
- Sinnestäuschung (Illusion), złudzenie.
- Sinnesverrückung, pomieszanie zmysłów.
- Sinnesverwirrung, zwichnięcie umysłu.
- Sinnesvorspiegelung, (*Hallucination*), omam.
- Sippe, *Sippschaft*, familija, rodzina, krewieństwo, pokrewieństwo.

Sistiren, wstrzymać, zatrzymać, odkładać nadal.	Solawechsel, weksel jedynkowy (w jednym egzemplarzu wydany).
Sistirung, wstrzymywanie, odkładanie nadal, zawieszenie (uchwały).	Sold płaca. żołd.
Sitte, zwyczaj, obyczaj.	Soldat, żołnierz.
Sittlichkeit 1) obyczajność; — 2) obyczajowość.	Soldtruppen, wojsko zaciężne.
Situationsplan, plan położenia, sytuacyjny.	Solennität 1) uroczystość; — 2) formalności, wymogi aktu prawnego.
Sitz 1) siedziba; — 2) miejsce do zasiadania w radzie, w sądzie.	Solennitätszeuge, świadek uroczysty.
Sitz und Stimme haben, mieć prawo zasiadania i głosowania.	Solidarhaftung, rękojmia solidarna, odpowiedzialność solidarna.
Sitzung, posiedzenie, obrada, sesja; <i>eine S. eröffnen</i> , zagać posiedzenie; <i>eine S. aufheben</i> , <i>schliessen</i> , zamknąć posiedzenie.	Solidarisch, solidarnie.
Sitzungsperiode, okres posiedzeń, kadencja.	Solidum, <i>in</i> , solidarnie, jeden za wszystkich, wszyscy za jednego.
So gegeben in.... dan w (Krakowie).	Soll und Haben, dług i należność (w księgach kupieckich).
Sobald, s. <i>als möglich</i> , jak najrychlej.	Solutum, <i>in</i> , w miejsce zapłaty.
Socialismus, socyzjalizm.	Solvent, wypłacalny, wypłatny.
Societät, spółka.	Sonnambulismus, senność, nocobłąd.
Sodomie, samcołozstwo i samkołozstwo, nierząd między osobami téj saméj płci.	Sondergut, majątek oddzielny, nie wchodzący w poczet pewnego majątku.
Sohle v. <i>Sohlgestein</i> , w <i>Górn.</i> spód, dno chodnika lub sztolni, w <i>Hutn.</i> kotlina.	Sonderinteresse, interes oddzielny, odrębny.
Sohlenstrasse ob. <i>Strassenbau</i> .	Sondernachfolge, następstwo szczegółowe.
So wahr mit Gott helfe, tak mi Panie Boże dopomóż.	Sonderrecht, prawo odrębne.
Solarjahr, rok słoneczny.	Sonderstellung, stanowisko odrębne, oddzielne.

Sonderung, <i>ob. Absonderung.</i>	Specialvollmacht, pełnomocnictwo szczegółowe.
Sonderverbrechen, przestępstwo odstępne.	Species, 1) gatunek; — 2) jednostka.
Sonntagsschule, szkoła niedzielna.	Species facti, opis wypadku.
Soole <i>ob. Salzsoole.</i>	Specieskauf, kupno rzeczy oznaczonej.
Soolenreservoir <i>w Górn.</i>	Speciesthaler, talar bity.
zbiornik, solankościąg.	Specification, 1) przeistoczenie, przekształcenie, przeobrażenie; — 2) wyszczególnienie.
Soolenwage, słonomierz.	Spectralanalyse, rozbiór widmowy.
Sorgfalt, staranność.	Spediren, przysyłać (towary).
Sortiren, przebierać, rozgatkować.	Spediteur, przesyłacz (towarów), spedytor.
Souverain, władca, pan udzielny.	Speditionsgeschäft, przedsiębiorstwo przesyłkowe, spedycja.
Souverainität, udzielność, najwyższa władza, wszechwładztwo.	Speditionsprovision, przesyłkowe, spedycyjne.
Spalte 1) przedziałka, kolumna (w drukarstwie); — 2) <i>w Górn. ob. Kluft.</i>	Sperrre, <i>gerichtliche</i> , sądowe opieczętownie; <i>Gehaltssperre</i> , wstrzymanie płacy, <i>ob. t. Mitsperre.</i>
Spaltung, rozdwojenie, poróżnienie.	Sperrabnahme, zdjęcie pieczęci.
Spaltungen, rozterki, niesnaski, odszczepieństwo.	Sperrbericht, raport opieczętownia.
Sparkasse, kasa oszczędności.	Sperrcommissär, delegowany do opieczętownia.
Sparkassebüchel, książka wkładek (do kasy oszczędności.)	Sperrstunde, godzina zamknięcia (bram).
Spätgeburt, poród spóźniony.	Spesen, koszta, wydatki (u kupców).
Spätgeborener, późniak.	Spielinlage, stawka.
Specerei-Waarenhandlung, handel korzenny.	Spielschuld, dług z gry.
Specialausweis, wykaz szczegółowy.	Spinnschuldigkeit, powinność przedzenia.
Specialcommission, komisja oddzielna.	
Specialuntersuchung, śledztwo szczegółowe.	

- Spion, szpieg.
- Spioniren, szpiegować.
- Spital, dom chorych, szpital.
- Spitzname, przezwisko, nazwisko uszczypliwe.
- Sponsalien, *ob. Eheversprechen.*
- Spontaneität, własnowolność.
- Sporcogewicht, waga ryczałtowa.
- Sporteln, opłaty sądowe, szportle.
- Spott, żart, drwiny, szyderstwo, urągowisko, pośmiewisko; *sich zum S. machen*, wystawić się na pośmiewisko; *etw. zum S. thun*, na drwiny, na urąg co robić.
- Sprechen, *das Urtheil*, wydać wyrok; *die für den Angeklagten s - den Beweise*, dowody, przemawiające za obwinionym; *Recht s.*, sprawiedliwość wymierzać, wyrokować.
- Sprechzimmer, rozmownica.
- Sprengarbeit, *w Górn.* robota świdrem i prochem, robota strzelana.
- Sprengel, *eines Gerichtes*, obręb, okrąg, obwód sądowy; *Kirchs.*, parafija, dyjecezyja.
- Spruch, *richterlicher*, wyrok.
- Spruchreif, gotowy do osądzenia, orzeczenia.
- Spur, 1) ślad, trop; *die S. entdecken*, trafić na ślad; *auf der S. sein*, mieć ślad, śledzić; *Jdm auf die S. kommen*, wysłedzić kogo; *einer Sache auf die S. kommen*, wysłedzić co; — 2) *die S-en*, ślady, znaki, oznaki, dowody, *ob. Merkmal.*
- Spurloses Verbrechen, zbrodnia bez śladu.
- Staat, 1) okazałość, przepych; *im vollen S. erscheinen*, wystąpić w całej okazałości; -- 2) państwo, (pospól); *der österreichische S.*, państwo austriackie; *der ehemalige polnische S.*, dawna rzeczpospolita polska; *die vereinigten S-en von Amerika*, zjednoczone stany amerykańskie; *einen S. im S. bilden*, tworzyć państwo w państwie; *vom S-e besoldet sein*, być płatnym ze skarbu publicznego.
- Staatenbund, związek państw, związek państwowy.
- Staatsangehöriger, poddany, obywatel państwa, *ob. t. Angehöriger.*
- Staatsangehörigkeit, krajowość.
- Staatsangelegenheit, sprawa publiczna, sprawa państwa.
- Staatsanwalt, prokurator rządowy, rzecznik publiczny.
- Staatsanwaltschaft, urząd publiczny, prokuratoryja publiczna, rządowa; *Ober-S.*, prokurat. rządowa wyższa.

Staatsauflage, danina publiczna.	Staatskunst, sztuka rządzenia.
Staatsausgabe, wydatek skarbowy.	Staatsmann, mąż stanu, statysta.
Staatsbauten, budowle publiczne, rządowe.	Staatsministerium, ministerstwo stanu.
Staatsbeamte, urzędnik publiczny, rządowy.	Staatsmittel, fundusz państwa, skarb publiczny.
Staatsbehörden, władze publiczne, rządowe.	Staatsmonopol, monopol skarbowy.
Staatsbürgerschaft, obywatelstwo, krajowość.	Staatspapiere, papiery publiczne.
Staatsdienst, służba publiczna, rządowa.	Staatsprüfung, egzamin rządowy.
Staatsform, forma rządu, skład państwa.	Staatsrath, 1) rada stanu; — 2) radca stanu.
Staatsforste, lasy rządowe.	Staatsrecht, prawo publiczne, pospolite, wspólne.
Staatsgebäude, budynek skarbowy.	Staatsregel, правило rządowe.
Staatsgefängener, więzień stanu.	Staatsreligion, religija panująca.
Staatsgenosse, współobywatel.	Staatsschuld, dług publiczny, narodowy.
Staatsgerichtshof, trybunał stanu.	Staatsschuldentilgung, umorzenie długów państwa.
Staatsgrund, 1) powód polityczny; — 2) zasada państwa.	Staatsschuldschein, zapis długu publicznego, obligacja publiczna.
Staatsgrundgesetz, ustawa zasadnicza państwa, konstytucja państwa.	Staatsstreich, zamach polityczny.
Staatsgut, dobra rządowe, skarbowe (kamaralne), narodowe.	Staatsursache, <i>ob. Staatsgrund.</i>
Staatshaushalt, <i>ob. Staatswirthschaft.</i>	Staatsverbrechen, zbrodnia stanu, zbrodnia polityczna.
Staatskassenanweisung, asygnata skarbowa.	Staatsverfassung, układ państwa, konstytucja.
Staatsklugheit, polityka.	Staatsverwaltung, 1) rząd;

- 2) zarząd, administracja publiczna.
- Staatswirthschaft, 1) gospodarstwo narodowe; — 2) skarbowe, rządowe.
- Staatswissenschaften, umiejętności polityczne.
- Stab, 1) w *Wojsk.* sztab; — 2) *den S. über Jdn brechen*, osądzić kogo na śmierć.
- Stabeisen (*gefrischtes Eisen*), w *Hutn.* żelazo sztabowe czyli drążkowe (w przeciwstawieniu do surowizny, *Roheisen*, i stali, *Stahl*).
- Stabil, stały.
- Stabile *Miliz*, milicyja stała.
- Stadt, miasto, (w wyrazach złożonych) miejski np. *S-arzt*, lekarz miejski; *S-gemeinde*, gmina miejska.
- Städtisch, miejski; *s. delegirtes Bezirksgericht*, sąd delegowany miejsko-powiatowy; *s-e Gefälle*, niestałe dochody miejskie.
- Stadtviertel, dzielnica miasta.
- Stahlschmiede, w *Hutn.* stalownia.
- Stamm, ród, szczep, plemię.
- Stammbaum, drzewo rodowodowe, rodowód.
- Stammelter, przodkowie.
- Stammerbe, dziedzic rodowy.
- Stammgenosse, jednego szczepu, jednéj rodziny.
- Stammgut, 1) dobra dzie-
- dziczne, rodzinne; — 2) zakładowe.
- Stammhalter, podstawa rodu, szczepu.
- Stammkapital, kapitał zakładowy.
- Stammlehen, lenność dziedziczna.
- Stammtafel, rodopis.
- Stammvermögen, majątek pierwotny.
- Stammwirthschaft, gospodarstwo pierwotne.
- Stampfe, w *Hutn.* stępa, bijak, fasulec, tłuczka.
- Stand, 1) stan; *der eheliche S.*, stan małżeński; *ein Mann von S.*, mąż wysokiego stanu, rodu; *die Stände des Reiches*, stany państwa; *im S. sein*, być w stanie, mieć możność, módz; *Jdn in S. setzen*, dać komu możność, podać komu środki; *Jdn ausser S. setzen*, pozbawić kogo możności; *die Einsetzung in den vorigen S.*, przywrócenie do pierwotnego stanu, restytucja; *wieder in vorigen S. setzen*, zwrócić do dawnego stanu; — 2) skutek; *etw. zu S. bringen*, uskutecznić co, przywieść do skutku; *zu S. kommen*, przyjść do skutku; *der Vergleich kam nicht zu S.*, ugoda nie przysła do skutku, nie stała; — 3) *einen Flüchtling zu S-e bringen*, pojąć zbiega.

- Ständchen, *Marktständchen*, stragan, kram.
- Ständchenbefugnis, prawo straganu.
- Standeserhöhung, wyniesienie do stanu (szlacheckiego, hrabskiego i t. d.).
- Standesmäßig, podług stanu, stósowny do stanu, przyzwoity; *s-er Unterhalt*, przyzwoite utrzymanie.
- Standgeld, opłata od miejsca, straganowe.
- Standhaft, stale, statecznie, dostatecznie; *s. rechtfertigen*, dostatecznie usprawiedliwić.
- Ständig, stały; *s-er Aufenthalt*, stały pobyt, stałe mieszkanie; *s-e Kommission*, komisya nieustająca.
- Ständisch, stanowy.
- Standort, stanowisko; *S. des Gerichtes*, miejsce urzędowania sądu; *ausserhalb des S-es des Gerichts*, poza miejscem sądu.
- Standrecht *v. Standgericht*, sąd doraźny, nagły.
- Standrechtliches Verfahren, postępowanie doraźne.
- Stappeld, składowe.
- Stappelplatz, skład, miejsce składowe.
- Stappelrecht, prawo składu.
- Stappelwaare, towar składowy.
- Starrsucht, osłupienie, katalapsya.
- Station, stacyja, przystanek.
- Statistik, statystyka.
- Statt, *sb. (Stelle)*, 1) *an Jds S.*, w czyje miejsce; *an Kindes S. annehmen*, przybrać za syna lub córkę; — 2) *S. finden*, mieć miejsce; *das kann nicht S. finden*, to miejsca mieć nie może; *etw. S. finden lassen*, dopuścić czego, zezwolić na co; — 3) *zu S-en kommen*, być przydatnym, dogodnym, przydać się; — 4) *von S-en gehen*, udawać się, wieść się, iść pomyślnie; — 5) *adv.* zamiast.
- Stätte, miejsce, siedziba, siedlisko.
- Statthalt, 1) mogący być przyjęty, dopuszczalny, słuszny; — 2) prawny, mający zasadę prawną; *s-e Gründe*, powody uzasadnione.
- Statthaftigkeit, uzasadnienie, dopuszczalność, prawność, słusność.
- Statthalter, namiestnik; *S. von Galizien*, namiestnik w Galicyi.
- Statthalterei, namiestnictwo.
- Statuiren, stanowić.
- Status, 1) *einer Behörde, ob. Personalstand*; — 2) stan osobowy.
- Statusrecht, prawo stanu osobowego.
- Statut, statut.

- Stechvieh**, nierogacizna.
 trzoda chlewna.
Steckbrief, list gończy.
Steckbrieflich verfolgen,
 ścigać listem gończym.
Stehen, 1) *für Jdn gut s.*,
 ręczyć za kogo *v.* za kim;
 — 2) *im guten Einvernehmen s.*,
 być w dobrém porozumieniu;
 — 3) *bei Jdm in Arbeit s.*,
 być u kogo na robocie;
im Dienste s., być w służbie;
 — 4) *unter Jds Gewalt, Gerichtsbarkeit s.*,
 podlegać czyjéj władzy,
 władzy sądowéj; — 5) *zu Gebote s.*,
 być na czyje rozkazy,
 usługi; — 6) *es steht zu erwarten*,
 trzeba się spodziewać;
 — 7) *es steht fest*, jest rzecz
 niezawodna; *es steht noch dahin*,
 to jeszcze wątpliwe,
 niepewne; *im Verdachte s.*,
 być w podejrzeniu,
 być poszlakowanym.
Steiger, *w Górn.* stygar,
 dozorca robót górniczych.
Steindruck, odcisk z kamienia,
 litografija.
Steinkohlenbergwerk,
 kopalnia węgla.
Stelle, miejsce; *S. aus einer Schrift, einem Buche*,
 ustęp; *auf der S.*,
 natychmiast; *Notars.*,
 miejsce, posada notaryjusza.
Stellen, 1) stawiać; *einen Zeugen, Bürgen vors Gericht s.*,
 stawić świadka,
 poręczyciela przed sądem;
 — 2) *etw. dahin s.*,
 zostawić bez rozstrzygnięcia,
 nie roztrząsać,
 nie wdawać się w roztrząśnienie;
 — 3) *auf die Rechnung s.*,
 umieścić w rachunku;
 — 4) *in Abrede s.*,
 zaprzeczyć; — 5) *auf die Probe s.*,
 doświadczać kogo;
 — 6) *Fragstücke s.*,
 zadawać pytania;
 — 7) *eine Forderung gegen Jdn s.*,
 występować z pretensyją;
 — 8) *etwas richtig s.*,
 sprawdzić co; — 9) *in Empfang s.*,
 wykazać na dochód;
 — 10) *einen Antrag s.*,
 uczynić wniosek,
 dać wniosek, wnosić.
Stellung, 1) stawianie;
 — 2) postawa,
 pozycyja; *ämtliche S.*,
 stanowisko urzędowe;
S. vor Gericht,
 stawienie się przed sądem;
S. zum Militär,
 odstawka.
Stellungsamt,
 urząd odstawniczy.
Stellungsbezirk,
 okrąg dostawniczy.
Stellungsliste,
 lista, spis popisowych.
Stellungspflichtig,
 popisowy.
Stellvertreter,
 zastępca.
Stellvertretung,
 zastępstwo;
in S. des N.,
 w zastępstwie N.,
 za N.
Stempelanstand,
 zarzut stęplowy.
Stempelbefund,
 dostrzeżenie
 przewinienia stęplowego.

plowego, defraudacyi stęplowej.	Steuerkraft, siła podatkowa.
Stempelfrei, wolne od stępla; <i>eine Urkunde s. behandeln</i> , wydać akt bez stępla.	Steuernachsicht, zwolnienie od podatku.
Stempelgebrecchen, przezwinięcie stęplowe, wada stęplowa.	Steuerpflichtig, obowiązany do podatku, opodatkowany.
Stempelmarke, znaczek stęplowy.	Steuerumlegung, rozkład podatku, repartycja.
Stempelpflichtig, podlegający stęplowi.	Steuerverweigerung, odmówienie podatków.
Stempelverkürzung, uszczerbek stęplowy.	Steuerzuschlag, dodatek do podatku.
Stempelvormerkung, prenotacja stęplowa.	Stiehhältig, dosadny, ważny, gruntowny; ostać, utrzymać się mogący; <i>der Beweis ist nicht s.</i> , dowód ostać się nie może.
Sterbmatrikel <i>v. Sterberegister</i> , akta zejścia, księgi zmarłych.	Stichprobe, próba wyrwykowa.
Steuer, 1) podatek; <i>S-n ausschreiben</i> , podatki rozpisywać; <i>S-en eintreiben</i> , ściągać, <i>S-n entrichten</i> , składać; — 2) <i>zur S. der Wahrheit</i> , na poparcie prawdy.	Stichtag, dzień dostawy.
Steueranschlag, preliminarz podatków, zarys podatkowy.	Stiefbruder, brat przyrodni.
Steuerbarer Gegenstand, przedmiot poborny, ulegający opłacie, opłatny.	Stiefeltern, ojczym i macocha.
Steuerbewilligung, zezwolenie na podatki.	Stiefgeschwister, rodzeństwo przyrodnie, z ojca (<i>consanguinei</i>), z matki (<i>uterini</i>).
Steuerfreiheit, uwolnienie od podatku.	Stiefkind, pasierb, pasierbica.
Steuerfuss, stopa podatkowa.	Stiefmutter, macocha.
Steuergelderabfuhr, odeślanie podatków.	Siefschwester, siostra przyrodnia.
	Stiefsohn, pasierb.
	Stieftochter, pasierbica.
	Stiefvater, ojczym.
	Stift, zakład, instytut; <i>ein S. für Arme, Kranke</i> , dom schronienia dla biednych, chorych; <i>Doms., Kathedrals.</i>

- katedra biskupia; *Kanonikats.*, kanonija; *Kollegiats.*, kolegiata.
- Stiften, 1) fundować, zakładać, zabezpieczyć stałym funduszem (np. szkołę, szpital, klasztor); — 2) zaprowadzić (nowy zwyczaj); — 3) utworzyć (towarzystwo, związek); *gestiftete Grundwirthschaft*, ob. *bestiftet*.
- Stifter, fundator, założyciel, ustanowiciel.
- Stiftling, wychowaniec instytutowy, funduszowy.
- Stiftsbrief, ob. *Stiftungsbrief*.
- Stiftsgebäude v. *Stiftshaus*, budynek, dom instytutowy, funduszowy.
- Stiftsdame v. *Stiftsfrau*, kanoniczka.
- Stiftskirche, kolegiata, katedra.
- Stiftsmesse, msza funduszowa.
- Stiftspfarrre, parafia kapitulna (t. j. kolacyi kapitulnej).
- Stiftsversammlung, posiedzenie kapituły.
- Stiftsvorsteher, przełożony kapituły, zakładu.
- Stiftung, 1) fundacja, założenie, utworzenie, ustanowienie, zaprowadzenie (szkoły, klasztoru); — 2) skolarzenie (związku); — 3) zakład, instytut.
- Stiftungsbehörde, zwierzchność fundacyjna.
- Stiftungsbrief v. *Stiftungsurkunde*, akt założenia, zapis fundacyjny, list nadawczy.
- Stille Gesellschaft ob. *Gesellschaft*.
- Stillschweigen, milczenie; *Jdm das ewige S. auferlegen*, nakazać wieczne milczenie; *mit S. übergehen*, milczeniem pominąć, pokryć, przemilczeć, nie wspominać o czém.
- Stillschweigend, 1) dorozumiany; — 2) milczkiem.
- Stillstand, spoczynek; *S. der Rechtspflege*, ob. *Moratorium*; *S. in den Geschäften, im Handel*, zawieszenie czynności, nieczynność w handlu.
- Stimme, głos; *seine S. für Jdn oder etw. geben*, dać głos za kim, lub za czém; *die Mehrheit der S.*, większość głosów, zdań; *es ist eine S. darüber*, wszyscy jednego są zdania, jednomyślnie o tém sądzą; *Sitz und S. haben*, wchodzić do rady, zasiadać w radzie z głosem stanowczym.
- Stimmen, 1) zgadzać się; — 2) głosować; *für Jdn s.*, głosować za kim; — 3) *Jdn zu etw. s.*, usposobić kogo do czego; *zu etw. gestimmt*

<i>sein</i> , być usposobionym do czego.	Stockhaus, areszt wojskowy.
Stimmeneinhelligkeit, jednomyślność.	Stockroden, karczowanie.
Stimmengleichheit, równość głosów.	Stockstreiche, kije, razy (kijem).
Stimmenmehrheit, <i>ob. Stimme</i> .	Stockung, przerwa, stagnacja, zatabowanie, zastój.
Stimmfähig, mający głos.	Stockurbarium, urbaryjusz pierwotny.
Stimmführen, głosować, głos zabierać.	Stockwerk, piętro.
Stimmrecht, prawo głosowania.	Stolagebühr, opłaty kościelne (<i>jura stolae</i>), opłaty z tytułu pieczy dusz.
Stimmzettel, głos (na kartce podany).	Stollen, <i>w Górn.</i> sztolnia, podkop.
Stimmung, stan, usposobienie umysłów; <i>öffentliche S.</i> , usposobienie publiczne; <i>die S. der Bevölkerung erforschen</i> , badać usposobienie ludności.	Stollenbefahrung, oględziny sztolni.
Stipendist, stypendysta.	Stollenfirste, wierzch sztolni.
Stipendium, stypendyjum.	Stollenhieb, branie rudy po bokach sztolni.
Stipulation, 1) zawarowanie, zastrzeżenie; — 2) układ; — 3) stypulacja.	Stollenmundloch, ujście sztolni.
Stipuliren, wymówić sobie, zastrzedz, zawarować.	Stollensohle, dno sztolni.
Stöcke <i>v. Stockwerk</i> , <i>w Kopal.</i> składy (piętrowe); <i>stehende und liegende S.</i> , stojące i leżące składy.	Stollensteuer, sztolniowe.
Stocken, <i>vb. das Geld</i> , <i>der Handel stockt</i> , ruch pieniężny, handel jest zatabowany, nie ma ruchu; <i>das Geschäft stockt</i> , sprawa się zahaczyła, nie postępuje; <i>die Sache geräth ins S.</i> , rzecz się zahacza, zatrzymuje.	Stöllner, <i>w Górn.</i> sztolniarz, gwarek sztolniowy.
	Stoppel, ścierń.
	Stoppelfeld, ściernisko.
	Stoppelgras, trawa ze ścierniska.
	Stoppelweide, paszenie na ścierni.
	Stören, <i>den Frieden</i> , <i>die öffentliche Ruhe</i> , naruszać, zawichrzyć, zakłócić, zamieścić pokój, spokojność publiczną.
	Störend eingreifen, przeszkadzać niepokoić.

Storniren, sprostować (pomyłkę w rachunku bez wykręślenia).	Strafgesetz, ustawa karna.
Störung, <i>der öffentlichen Ruhe</i> , naruszenie publicznej spokojności.	Strafgesetzbuch, kodeks karny, księga ustaw karnych.
Stoss, <i>w Górn.</i> boki szybu, (t. j. jego ściany).	Strafgewalt, władza karania.
Stoss- und Presswerk, <i>w Hutn.</i> stępa.	Strafhäufung, łączenie kar.
Stossherd, <i>w Hutn.</i> skrzynie ruchome (do oczyszczania tłuczonych kruszców).	Sträfling, więzień, na karę skazany.
Strafänderung, zmiana kary.	Strafprocessordnung, kodeks postępowania karnego, ustawa o postępowaniu karném.
Strafaufzehrung, pochłonięcie kar (mniejszych przez większe).	Strafrecht, prawo karne.
Strafbar, karygodny, karalny.	Strafsatz, wymiar kary.
Strafbarkeit, karogodność, karalność.	Strafverfahren, postępowanie karne, przewód sprawy karnéj.
Strafe, kara, kaźń; <i>Jdm eine S. auferlegen, mit S. belegen</i> , karę komu wyznaczyć, skazać kogo na karę; <i>die S. erlassen</i> , darować karę; <i>bei S.</i> , pod karą.	Strafverfügung, osąd, skaz.
Straffällig, podpadający, ulegający karze; <i>s. werden</i> , przewinąć, zawinić, w karę popaść.	Strafverwandlung, zamiana kary.
Strafffrage, pytanie co do kary.	Strafzumessung, wymierzenie kary.
Strafgeld, pieniądze z kar zebrane.	Strandrecht, prawo brzegowe, pobrzeżne.
Strafgericht, sąd karzący, karny.	Strandgut, rzeczy z morza wyrzucone.
Strafgerechtigkeit, sprawiedliwość karząca.	Strang, <i>zum S-e verurtheilen</i> , skazać na szubienicę.
	Strangulation, <i>ob. Erdrosselung</i> .
	Strasse (<i>Lands., Wassers.</i>), gościniec, droga lądowa, wodna; <i>Commercials.</i> , trakt handlowy; <i>Reichss.</i> , droga rządowa.
	Strassenbau <i>v. Strossenbau, w Górn.</i> odbudowa wchodu, jest ona 1) prosta, 2) w upad czyli spągowa (<i>Sohlenstrasse</i>), 3) nad siebie, górna (<i>Firstenstrasse</i>).

- Strassenbettelei, żebranie publiczne.
- Strasseneinräumer, dróżny, dróżnik (dozorca dróg).
- Strassenpolizei, policyja drogowa.
- Strassenraub, rozbój na drodze publicznej.
- Strauchdieb, włóczęga, drapichrust.
- Strazze (*Strazzenbuch*), księga podręczna (kupiecka).
- Strecke, 1) w *Górn.* chodnik, przekop, przebitka (podziemny otwór, podobny do sztolni); — 2) przestrzeń, dział drogi.
- Streich, 1) wybryk, figiel, psota; — 2) *S-e*, razy.
- Streichen, 1) *aus der Liste*, wykreślić z listy; *in der Rechnung s.*, nieprzyjąć, wykreślić w rachunku, odciąć; — 2) *mit Ruthen s.*, chłostać, smagać; — 3) *hin- und her-s*, włóczyć się.
- Streichen, *sb. w Górn.* rozciągłość warstwy lub żyły (względnie jednej ze czterech stron świata).
- Streifung, oblawa.
- Streit, 1) spór; *einen S. führen*, prowadzić proces; *im S-e über etw. sein*, spierać się o co; *einen S. schlichten*, beilegen, rozstrzygnąć spór, zagodzić; — 2) klótnia; *einen S. anfangen*, wszczać klótnię, zaczepić kogo; *in S. gerathen*, pokłócić się.
- Streitabhängigkeit, zawiązanie sporu, *ob. anhängig*.
- Streiten, *vor Gericht*, rozprawiać się w sądzie; *die s-den Parteien*, strony spór wiodące.
- Streitfrage, pytanie sporne, będące przedmiotem sporu.
- Streitgenosse, uczestnik sporu.
- Streitgenossenschaft, uczestnictwo w sporze.
- Streithandel, 1) spór; — 2) klótnia.
- Streitig, sporny, zaprzeczny; *die s-e Sache*, rzecz sporna; *über etw. s. werden*, pospierać się o co; *Jdm etw. s. machen*, zaprzeczać komu czego, niedopuszczać kogo do czego.
- Streitigkeiten, 1) spory; — 2) sprzeczki.
- Streitpunkt, punkt sporny.
- Streitsache, sprawa.
- Streitschrift, pismo sporne, pismo procesowe.
- Streittheil, strona (spór wiodąca, do sporu wchoząca).
- Streitverfahren, postępowanie sporne, w sprawach spornych.
- Streitverkündigung, zawiadomienie o sporze, oznajmienie sporu.

Strenge, surowość, rygor.	Stundenpass, godzinnik jazdy.
Strichmassstab, miara kré-sowa.	Stundung, ob. <i>Aufschiebung</i> .
Strickweide, ob. <i>Weide</i> .	Styl, 1) sposób pisania; —
Strike, zmowa robotników, bezrobocie.	2) <i>alter S.</i> , stary kalendarz; — 3) ob. <i>t. Geschäftss., Kaufmannss.</i>
Strittig, ob. <i>streitig</i> .	Stylisiren, ułożyć, wystylizować, wystósować.
Strompolizei, policja rzeczna, nadzór rzeczny.	Subaltern, podrzędny, podwładny.
Strossenbau, ob. <i>Strassenbau</i> .	Subarendator, poddzierżawca, podarendarz.
Studienfond, fundusz naukowy.	Subhastation, ob. <i>Versteigerung</i> .
Studiencommission, komisja edukacyjna.	Subject, 1) podmiot; — 2) <i>Kaufmannss.</i> , kupczyk.
Studienjahr, rok szkolny.	Subjectiv, podmiotowy.
Studienplan, plan naukowy.	Subjectivität (z. B. des <i>Verbrechers</i>), podmiotowość.
Stufe (<i>Handstufe, Handstein</i>), w <i>Górn.</i> 1) okaz rudy, okaz kruszcowy; — 2) stopień, ława.	Submission, poddanie się, uległość.
Stufenfolge, stopniowanie, następstwo kolejne.	Subordination, 1) posłuszeństwo wojskowe; — 2) podrzędność.
Stufengang, postępowanie, wznoszenie się.	Subreptiv, ob. <i>verfänglichlich</i> .
Stuferz, w <i>Hutn.</i> ruda brylasta.	Subscribiren, podpisać.
Stuhl, <i>heiliger</i> , stolica apostołska.	Subscribent, podpisujący.
Stuhlrichter, przełożony powiatu (w <i>Węgrzech</i>).	Subscription, podpisywanie, zbieranie podpisów.
Stunde, w <i>Górn.</i> godzina, kierunek (w pewną stronę świata); <i>der Gang wirft sich aus der S.</i> , żyła zmienia kierunek, żyła zesła z godziny, ob. <i>halten</i> ; <i>die S. angeben</i> , nadawać godzinę.	Subsidiarisch, posilkowy, pomocniczy.
	Subsidiarrecht, prawo pomocnicze.
	Subsidiengelder, posiłki, subwencyja.
	Subsistenz, utrzymanie życia.
	Substanz, istota, substancja.

- Substituiren, 1) *einen Erben*, podstawić dziedzica, spadkobiercę; — 2) *einen Beamten* s., mianować zastępcę, obmyślić zastępstwo.
- Substituirt v. *Substitut*, 1) podstawiony; — 2) zastępca.
- Substitution, podstawienie; *Universal-S.*, następstwo ogólne; *Singular-S.*, następstwo szczególne.
- Succession, następstwo, sukcesyja.
- Suchen, 1) *Abhilfe*, prosić o pomoc, o zaradzenie; — 2) *sein Recht* s., poszukiwać prawa; *seine Erholung wider Jdn* s., poszukiwać na kim wynagrodzenia.
- Suchstollen v. *Suchstrecke*, w *Górn.* sztolnia poszukiwawcza, przekop v. chodnik poszukiwawczy.
- Sudwerk (*Soolenwerk*) w *Górn.* żupa, warzelnia.
- Suffraganbischof, biskup sufragan.
- Suggestive *Fragen*, pytania poddawcze.
- Sui juris, własnowolny.
- Summarisch, skrócony, zwięzły, sumaryczny; *s-es Verfahren*, postępowanie skrócone, sumaryczne.
- Summe, suma.
- Summiren, zliczyć, sumować.
- Sumpf, w *Górn.* czerpak (dno szybu, gdy się w nim woda zbiera).
- Superarbitriren, rozpoznawać stanowczo, ostatecznie.
- Supereinverleibung v. *Superintabulation*, hipoteka na hipotecę.
- Superficies (*Superficiarrecht*) prawo powierzchni.
- Superlast, obciążenie na obciążeniu, podcięzar.
- Supermängel, remonita (odparcie odpowiedzi na monita).
- Supernummerär, nadliczbowy.
- Superpfändung, zajęcie rzeczy zastawionój, podzajęcie.
- Superpränotation, ostrzeżenie na ostrzeżeniu.
- Supplementband, tom dodatkowy v. uzupełniający.
- Supplent, zastępca.
- Supplik, prośba, suplika.
- Suppliren, zastępować.
- Supremat, zwierzchnictwo.
- Suspendiren, zawiesić, odroczyć; *Jdn vom Amte* s., zawiesić w urzędowaniu.
- Suspensiv, *ob. aufschiebend*.
- Suspensionsrecht, prawo zawieszenia.
- Suspensio, *in*, w zawieszeniu.
- Sustentationsrevers, zapewnienie utrzymania (dla

kandydata służby publicznej).	Syndicatsklage, zaskarżenie sądu v. sędziego, skarga przeciw sądowi.
Suzerain, 1) lennodawca;— 2) pan zwierzchniczy.	Syndicus, sydyk.
Symbolisch, oznakowy. symboliczny; <i>s-e Uebergabe</i> , oddanie oznakowe, symboliczne.	Synode, zbór, sobór, synod.
Synagoge, bóżnica, modlnica, synagoga.	System, system, systemat. Systemisirung, 1) układanie, systemizowanie; — 2) umieszczenie na etacie.

T.

T a b a k (jako roślina w liściach lub do palenia), tytuń, (do zażywania) tabaka.	T a b u l a r g l ä u b i g e r, wierzyciel hipoteczny.
Tabakbau, uprawa tytoniu.	T a b u l a r m ä s s i g, odpowiedni przepisom hipotecznym;
T a b a k g e f ä l l, dochód ze sprzedaży tytoniu i tabaki.	<i>t-e Urkunde</i> , akt zdolny do zahipotekowania.
T a b a k m o n o p o l, monopol tytoniu.	T a b u l a r u r k u n d e, akt hipoteczny, dokument hipoteczny.
T a b a k t r a f i k v. <i>Tabakverschleiss</i> , sprzedaż tytoniu i tabaki.	T a d e l l o s nieposzlakowany, nienaganny.
T a b a k v e r l a g, skład tytoniu i tabaki.	T a f e l g e l d e r, stołowe.
Tabakverleger, hartownik tytoniu i tabaki.	T a f e l g ü t e r, dobra stołowe.
Tabakverschleisser, trafikant.	T a g, <i>etw. an den T. bringen, zu T. fördern</i> , na jaw co wyprowadzić, wyjawić; <i>an den T. kommen</i> , wyjść na jaw; <i>an den T. legen</i> , okazać co; <i>innen Jahr und T.</i> , po upływie roku.
T a b e l l a r i s c h, tabelaryczny.	T a g, <i>w Górn.</i> powierzchnia, to co jest odkrytém; <i>zu T-e fördern</i> , wydobyć na powierzchnię; <i>Obertages</i> , na powierzchni.
Tabelle, tabella.	
T a b u l a r-, <i>ob. Hypothekar-</i>	
T a b u l a r a u s z u g, wyciąg hipoteczny.	
T a b u l a r b e h ö r d e, zwierzchność hipoteczna.	

Tagebuch, dziennik.	Tarifiren, oceniać, taryfo- wać.
Tagegeld, dzienna płaca, dzienne.	Tarifmässig, według taryfy.
Tagen, zgromadzić się, ro- kować, sejmować.	Tarifs post, pożyczka taryfy.
Tagesbefehl, rozkaz dzien- ny.	Tarifssatz, stopa taryfowa.
Tagesblatt, gazeta codzien- na.	Taschendieb, rzeźmie- szek.
Tagessordnung, porządek dzienny; <i>zur T. übergehen</i> , przejsć do porządku dzien- nego.	Taschnerwaaren, towary kaletnicze.
Tagfahrt, audyjencyja, ter- min, rok, roki, kadencyja, dzień sądowny.	Taubstumm, głuchoniemy.
Taglia, talija, nagroda (np za dostawienie zbrodniarza, ocalenie życia).	Taufbuch, metryki chrztu, księgi chrzestne.
Taglohn, <i>ob. Tagegeld</i> .	Taufname, imię chrzestne.
Tagelöhner, najemnik, wy- robnik.	Taufpathe, <i>ob. Pathe</i> .
Tagmass, <i>w Górn.</i> miara od- kryta, na powierzchni.	Taufschein, metryka chrztu.
Tagsatzung, <i>ob. Tagfahrt</i> .	Tauglich, zdatny, zdolny, sposobny, przydatny; <i>t-er</i> <i>Zeuge</i> , świadek zdolny.
Tagschreiber, dyjurnista, dyjetaryjusz, pisarz dzien- nie płatny.	Tausch, zamiana, czynność <i>v.</i> akt zamiany.
Tagschacht, <i>ob. Schacht</i> .	Tauschgeschäft, zamiana.
Tagskauf, <i>ob. Kauf</i> .	Tauschhandel, handel za- mienny.
Tagwasser, <i>w Górn.</i> woda wierzchnia.	Tauschmittel, środek za- miany.
Talion, talija, odwet.	Tauschvertrag, kontrakt zamiany.
Tante, ciotka.	Tauschwerth, wartość za- mienna.
Tantieme, tantiyjema.	Taxamt, urząd taksowniczy.
Tanzsucht, płaśawica.	Taxativ, <i>adv.</i> w sposób wy- czerpujący, sposobem wy- czerpującym.
Tara, tara (waga samego na- czynia, opakowania i t. p.).	Taxe, taksa.
Tarif, taryfa.	Taxnachricht, zniżenie <i>v.</i> opuszczenie taksy.
	Taxvormerkung, prenota- cja taksy.
	Telegrafenam, urząd te- legraficzny.

- Telegrafische Correspondenz**, znoszenie się telegraficzne, telegrafowanie, *t. Depesche*, telegram.
- Temporalien** (*eines Beneficiums*), dochody z beneficjum.
- Tendenz**, dążenie, dążność, zmierzanie do czego, tendencyja.
- Tergiversation**, 1) bezprawne odstąpienie od skargi; — 2) działanie na szkodę dającego zlecenie.
- Termin**, 1) *ob. Frist*; — 2) rata; *eine Schuld in drei T-en zahlen*, zapłacić dług w trzech ratach.
- Ternovorschlag**, przedstawienie trzech kandydatów, troiste.
- Terrain**, grunt, okolica, powierzchnia ziemi.
- Territorialhochheit**, zwierzchnictwo terytoryjalne.
- Territorialprinzip**, zasada miejscowości.
- Territorialsystem**, system terytoryjalny *w Pr. kośc.*
- Territorium**, obwód, zakres, terytoryjum.
- Terrorisiren**, teroryzować, trwożyć, przymuszać trwożą.
- Tertiawechsel**, wymiana trzeci.
- Testament**, testament.
- Testamentarisch**, testamentowy.
- Testamentserbe**, dziedzic testamentowy.
- Testamentsexecutor**, wykonawca testamentu.
- Testator**, testator, czyniący testament.
- Testimonium**, świadectwo.
- Testiren**, 1) poświadczyć; — 2) robić testament, uczynić rozporządzenie ostatej woli.
- Testirungsfähigkeit v. Testirungsaction**, zdolność robienia testamentu, czynienia rozporządzenia ostatej woli.
- Text**, słowa wyjęte, tekst; *im T-e*, w osnowie.
- Textirung**, osnowa, brzmienie; *aus der T. des §. ergibt sich*, z osnowy, brzmienia §fu wypływa.
- That**, 1) czyn, sprawa, dzieło; *eine T. vollbringen*, dokonać czynu; — 2) uczynek; *Jdn auf frischer T. ergreifen*, ująć na gorącym uczynku; — 3) *in der T.*, w rzeczy samej, w istocie.
- Thatbestand**, 1) (jako *corpus delicti*, znaki zewnętrzne zbrodni) lice, lico; — 2) (jako zbiór warunków zewnętrznych i wewnętrznych zbrodni) istota czynu; *T. erheben*, dochodzić istoty czynu; *der T. des Verbrechens ist vorhanden*, zachodzi istota zbrodni, istota czynu zbrodniczego; *es man-*

<i>gelt der T. eines Verbrechens</i> , nie ma istoty zbrodni, istoty czynu zbrodniczego; <i>in Ermangelung des T. eines Verbrechens wird die Untersuchung eingestellt</i> , dla braku istoty zbrodni śledztwo zostaje zaniechane.	<i>T-s</i> , po większej części; <i>ich meines T-s</i> co do mnie; — 2) strona w <i>Proc.</i> ; — 3) udział; <i>T. an etw. nehmen</i> , mieć w czém udział; <i>Jdm etw. zu T. werden lassen</i> , wyświadczyć komu co.
Thäter, sprawca, winowajca.	Theilbar, podzielny.
Thäterhebung, dochodzenie czynu.	Theilhaftig, mający w czém udział, uczestnik czego.
Thäterinn, sprawczyni.	Theilleistung, świadczenie częściowe.
Thäterschaft, sprawstwo.	Theilnahme, 1) uczestnictwo, współnictwo; — 2) przystąpienie do procesu.
Thatfrage, punkta czynu; <i>die Entscheidungsgründe haben die That- und Rechtsfrage zu erfassen</i> , powody osądzenia obejmować winny punkta czynu i prawa.	Theilnehmer, uczestnik.
Thatgeschichte, opowiadanie, opowieść czynu.	Theilung, dział, poddział.
Thathilfe, pomoc uczynkowa.	Theilungsklage, skarga działowa, żądanie działu sądowego.
Thätlich, uczynkowy.	Theilungsinstrument, akt działowy, dział.
Thätlichkeit, uczynkowość, gwałtowność, obraza czynna.	Theilweise, częściowo.
Thatssache, czyn rzeczysty, fakt, okoliczność; <i>verpflichtende T.</i> , okoliczność zobowiązująca; <i>befreiende T.</i> , okoliczność uwalniająca; <i>es ist eine T.</i> , to się rzeczywiście stało.	Theilzahlung, upłata.
Thatssächlich, rzeczysty, istotny.	Theorie, teoria.
Thatumstand, okoliczność czynu.	Theresianische Halsgerichtsordnung, terezyjańskie prawo gardłowe.
Theil, 1) część, cząstka; <i>zum T.</i> , w części; <i>grössten</i>	Theresienordens Pension, płaca do orderu Maryi Teresy przywiązana.
	These, Thesis, teza, założenie (dowiedzioném być mające).
	Theuerung, drogość, drożyzna.
	Thierarzneikunst, leczenie zwierząt, weterynaryja.
	Thierarzt, weterynarz.
	Thiergarten, zwierzyniec.

Thierquälerei, dręczenie zwierząt.	ny, zabójczy; <i>t-es Werkzeug</i> , narzędzie zabójcze.
Thierseuche, choroba stadna.	T o d e s a n g s t, trwoga śmiertelna, obawa śmierci.
Thron, tron.	T o d e s a n z e i g e, doniesienie o śmierci.
Thronbesteigung, wstąpienie na tron.	T o d e s e r k l ä r u n g, uznanie, ogłoszenie kogo za umarłego.
Thronerbe, następca tronu.	T o d e s f a l l, przypadek śmierci; <i>Schenkung auf den T.</i>
Thronfolge, następstwo tronu.	darowizna na przypadek śmierci.
Thunlich, możliwy, wykonalny; <i>das ist nicht t.</i> to się nie da zrobić.	T o d e s g e f a l r, niebezpieczeństwo śmierci.
Thunlichst <i>v. nach Thunlichkeit</i> , według możliwości.	T o d e s s t r a f e, kara śmierci.
Tilgen, umorzyć, zatrzeć, zniszczyć; <i>eine Schuld t.</i> zaspokoić, umorzyć dług.	T o d e s u r t h e i l, wyrok śmierci, wyrok na śmierć.
Tilgungsfond, fundusz umorzenia długu.	T o d e s z e i c h e n, oznaki śmierci.
Tilgungskasse, kasa umorzenia długów.	T o d f a l l s a u f n a h m e, akt pośmiertny, akt opieczętowania (pośmiertny).
Tirocinalprüfung, egzamin uczniów aptekarskich.	T o d t, umarły, martwy (np. ciało), obumarły (np. członek ciała).
Tirocinium, czas nauki	T o d t e n a m t, nabożeństwo zaduszne, za umarłego.
Tischtitel (<i>titulus mensae</i>) tytuł duchowny <i>w Pr. kośc.</i>	T o d t e n b e g ä n g n i s s, obchód pogrzebowy.
Titel, <i>Rechtst.</i> tytuł prawny.	T o d t e n b e s c h a u <i>ob. Leichenbeschau.</i>
Titular, tytularny.	T o d t e n b u c h, księga zmarłych.
Tobsucht, szaleństwo.	T o d t e n f l e c k e, plamy pośmiertne.
Tochter, córka.	T o d t e n g e l e i t, exportacja, wyprowadzenie zwłok, orszak pogrzebowy.
Tochterkind, wnuczę.	T o d t e n k a m m e r, trupiarnia, kostnica.
Tochterkirche, filija.	
Tochtermann, zięć.	
Tod, <i>zum T. verurtheilen</i> , skazać na śmierć; <i>mit dem T-e abgehen</i> , umrzeć, zejść ze świata; <i>auf T. und Leben</i> , na zabój.	
Todbringend, śmiertel-	

Todtenschein, świadectwo zejścia, akt zejścia, sepultura.	Tradition 1) wręczenie, wydanie; — 2) podanie, tradycja.
Todtenzettel, karta pogrzebowa.	Tragen, <i>Kosten t.</i> , ponieść kosztą; <i>Schuld t.</i> , być winnym; zawinić, odpowiadać za winę; <i>Schaden t.</i> , ponieść szkodę, być poszkodowanym; <i>das Kapital trägt 5%</i> , kapitał przynosi 5 od sta; <i>Bedenken t.</i> wahać się, <i>Sorge t.</i> ,łożyć staranie.
Tödlich, śmiertelny; <i>t-e Verletzung</i> , śmiertelne skaleczenie.	Träger <i>der Gewalt</i> , piastujący władzę, piastun władzy.
Todtprügeln, zachłostać kogo na śmierć.	Trägerlohn, zapłata za przeniesienie.
Todtschlag, zabójstwo.	Tragfähigkeit <i>v. Tragvermögen</i> , ładowność.
Todtschläger, zabójca.	Tragweite, deniosłość.
Tödtung, zabicie, (w znaczeniu ogólném); pozbawienie życia, uśmiercenie.	Tranksteuer, czopowe, opłata od napojów.
Toleranz, tolerancja.	Transaction, zagoda, kompłanacja, transakcja.
Tolerirte <i>Religion</i> , wyznanie cierpiane, tolerowane.	Transferiren, przenieść.
Toll, szalony.	Transito, przewóz.
Tollwuth, wścieklizna, wzdrowstret.	Transitohandel, handel przewozowy, przechodowy.
Tonne, ton (waga).	Transitorisch, przechodni, tymczasowy.
Tonnlägig <i>ob. Schacht</i> .	Translator, tłumacz.
Total, całkowity.	Translocation, przeniesienie.
Totalität, całkowitość <i>ob. t. Gesammtheit</i> .	Transmission, <i>der Erbschaft</i> , przejście spadku nieobjętego.
Totalsumme, suma całkowita.	Transport, przewóz, przeprowadzenie, przesyłka.
Trace, szlak; <i>Eisenbahn T.</i> szlak kolejowy.	Trassant, trasant.
Trachten, dążyć do czego, ubiegać się za czém, starać się o co; <i>Jdm nach dem Leben t.</i> , czyhać, nastawać, godzić na czyje życie.	Trassat, trasat (osoba, na którą weksel wystawiony).
Traciren <i>eine Strasse</i> , wytknąć gościniec.	
Tractat 1) układ; <i>einen T. schliessen</i> , zawrzeć układ, traktat; — 2) traktat, rozprawa (naukowa).	

- Trassiren, *einen Wechsel auf Jdn*, trasować, wystawić na kogo weksel.
- Trassirt-eigener Wechsel, weksel przekazowo-osobisty.
- Trassirter Wechsel, weksel trasowany, przekazowy.
- Tratte, trata (weksel trasowany).
- Traubrief, akt ślubu.
- Trauen, dawać komu ślub, *sich t. lassen*, wziąć ślub.
- Traufrecht, prawo okapu.
- Traung, ślub.
- Traungsbuch, księga ślubów.
- Traungsschein, akt ślubu, metryka ślubna.
- Treiben 1) *ein Geschäft*, trudnić się jakim przemyślem; — 2) *Erze t.* wydobywać rudę z kopalń; — 3) *etw. zu weit t.*, za daleko co posunąć; — 4) *in die Höhe t.* (w licytacji) pędzić w górę, coraz więcej podawać; — 5) *Wucher t.* dawać na lichwę, trudnić się lichwiarstwem.
- Treibjagd, obława, pogonka.
- Trennung 1) oddzielenie, odłączenie np. od ciała hipotecznego; — 2) *T. der Gewalten*, rozłączenie, rozdzielenie władz; — 3) *der Ehe*, rozwód, rozwiązanie małżeństwa.
- Treten, *in Wirksamkeit*, wejść w życie, w wykonanie;
- in Dienst t.* wejść w służbę, przyjąć służbę; *aus dem Dienste t.* wyjść ze służby, złożyć urząd; *in ein Amt t.*, pójść na urząd; *in den Ehestand t.*, wejść w związki małżeńskie; *in das 24. Jahr t.*, zacząć 24 rok; *ins männliche Alter t.*, dojsć wieku męzkiego; *ans Lich t.*, wyjść na jaw; *an Jds Stelle t.* zająć czyje miejsce; *auf Jds Seite t.*, przejść na czyją stronę; *ins Mittel t.*, wdać się w co, pośredniczyć w czém; *in Jds Fussstapfen t.*, wstępować w czyje ślady, naśladować kogo.
- Treu und Glauben ob. Glaube.
- Treuga Dei, mir boży.
- Treulosigkeit, przeniewierstwo, wiarołomność.
- Triangulirung, trójkątowanie.
- Tribadie, nierząd między kobietami, samkołoztwo.
- Tribune, mownica.
- Tributär, (*zinsbar*), dannik.
- Triebvieh, bydło wygonowe.
- Trift 1) przegon; — 2) wygon.
- Triftgeld, wygonowe, zapłata od pastwiska.
- Triftrecht v. Triebreht, 1) prawo przegonu; — 2) prawo wygonu.
- Triftzeit, czas paszenia, czas wygonu.

Trinkgeld, poczesne, na piwo, na wódkę.	sche F., pijaństwo przerywane.
Triplik, tryplika, piąte pi-smo sporne, odpowiedź powoda na duplikę.	Trunkfälligkeit, pijaństwo nałogowe.
Trivialschule, szkoła początkowa (dla ludu), pospolita.	Trunksucht, pijaństwo chorobowe.
Trockener Wechsel, weksel suchy (nietrasowany).	Trupp, gromada, orszak, oddział (np. wojska).
Trödel, tandeta.	Truppe, kompanija, towarzystwo, trupa (np. aktorów).
Trödelgewerbe v. Trödelhandel, tandeciarstwo, przemysł v. handel tandeciarski.	Truppen, wojsko, armija.
Trödelordnung, urządzenie tandety, porządek tandeciarski.	Trutz, Schutz- und Trutzbündniss, przymierze zaczepne i odporne.
Trödelvertrag (contractus aestimatorius), umowa o sprzedaż rzeczy za cenę oznaczoną, powierzenie rzeczy celem jej sprzedaży.	Tüchtig, 1) tęgi (co do objętości lub siły); — 2) zdatny, usposobiony, uzdolniony.
Trödler, tandeciarz.	Tüchtigkeit, zdatność, uzdolnienie, kwalifikacja.
Trübsinn, zaduma.	Tumult, 1) wrzawa, zgiełk; — 2) rozruch, tumult (Auf-ruhr).
Truchses, stolnik, struczaszki.	Turnkunst, sztuka gimnastyczna.
Trunkenbold, opój.	Turnus, 1) ob. Geschäftsgang; — 2) kolój; per turnum, kolejno.
Trunkenheit, pijaństwo, opilstwo; in der T., po pijanemu; eingealterte T., nałogowe pijaństwo; periodi-	Typographie, sztuka drukarska, drukarstwo.

U.

Übel, sb. złe.	Übelgesinnt, źle myślący, złego sposobu myślenia.
Übelberüchtigt, osławiony, złą sławę mający, zły sławy.	Übelstand, złe, wada, nieprzyzwoitość, niedogodność,

- niewłaściwość; *dem Ü-e abhelfen*, zaradzić złemu.
- Übelthat, bezprawie, czyn nieprawy, złoczynstwo.
- Übelthäter, winowajca, przestępca, zoczyńca.
- Üben, 1) ćwiczyć; — 2) wykonywać; *Gerechtigkeit ü.*, wykonywać sprawiedliwość, przestrzegać sprawiedliwości; *Rache ü.*, dokonać zemsty, wywierać zemstę.
- Überantworten, wręczyć, oddać kogo lub co, poruczyć, powierzyć; *eine Erbschaft ü.*, przyznać komu spadek.
- Überbieten, 1) więcej podawać (np. na licytacji);— 2) podkupić kogo; — 3) przewyższyć, przesadzić kogo; — 4) przeceniać (towar).
- Überbringer, oddawca, okaziciel; *ein auf den Ü. lautender Wechsel*, weksel na okaziciela.
- Überbürden, przeciążać (np. podatkami, robotą).
- Übereilen, 1) prześcignąć, ubiedz kogo, zaskoczyć; *der Tod ü-te ihn*, śmierć go zaskoczyła; — 2) *sich ü.*, zbyt się spieszyć, przez pośpiech zblądzić.
- Übereilt, zaśpieszny, zbyt skwapliwy, porywczy; *ein ü-er Schritt*, krok porywczy.
- Übereilung, niezastanowienie się, nieuwaga, prędkość;
- aus Ü. etwas thun*, zrobić coś przez prędkość, nierozważnie.
- Übereinkommen, 1) ułożyć się, zgodzić się; — 2) zgadzać się.
- Übereinkunft, układ, ugoda; *eine Ü. treffen*, ułożyć się (z kim), zrobić, zawrzeć układ.
- Übereinstimmen, zgadzać się; *die Aussagen stimmen nicht überein*, zeznania nie zgadzają się, są niezgodne.
- Übereinstimmung, zgodność; *in Ü. bringen*, pogodzić.
- Überfracht, nadwyżka ciężaru, nadwyżka pakunku.
- Überfruchtung, nadpłodnienie.
- Überfuhr, przewóz,
- Überführen, 1) przewieść; — 2) przekonać; *Jdn eines Verbrechens ü.*, przekonać kogo o zbrodnię, dowieść komu zbrodni.
- Überführungsstück, przedmiot o winie przekonujący, dowód winy, przedmiot okazały, okazek (*corpus delicti*).
- Übergabe, 1) oddanie, wręczenie czego; — 2) poddanie (miasta).
- Übergabsprotokoll, protokół oddawczy.
- Übergangsvorschrift, ustawa przechodnia.

- Übergangszustand, stan przechodni.
- Übergeber, oddawca, oddający, wręczyciel.
- Übergelot, wyższe podanie (na licytacyi), naddanie.
- Übergelühr, zwyżka nalezytości.
- Übergelien, 1) opuścić, pominąć; *mit Stillschweigen ü.*, pominąć milczeniem; — 2) przechodzić; *das Eigentum ü-et auf den Käufer*, własność przechodzi na nabywcę, na kupującego.
- Übergelung, *eines Notherben*, pominięcie dziedzica koniecznego.
- Übergewicht, 1) przewaga *wł. i prz.*; — 2) nadwyżka, przewyżka w wadze.
- Übergelriff, nadużycie, targnięcie się.
- Überhand *nehmen*, wzmagać się, szerzyć się, brać przewagę, górę.
- Überhäufen, 1) obsypać (np. łaskami); — 2) obarczyć, obłożyć, zarzucić, przeciążyć (np. robotami, sprawami).
- Überkommen, 1) przejść; — 2) dostać, otrzymać.
- Überlandsgründe, grunta za wsią leżące.
- Überlassen, 1) *eine Erbschaft*, pozostawić komu dziedzictwo; — 2) *Jdm die Leitung ü.*, oddać, powierzyć komu kierunek.
- Überläufer, zbieg.
- Überleben, przeżyć kogo; *ü-der Ehegatte*, małżonek przy życiu pozostały.
- Überlegung, rozmyśl, rozważa, zastanowienie się; *ohne Ü.*, bez rozważgi, nierozważnie; *etw. in genaue Ü. nehmen*, wziąć co pod ścisłą rozważę.
- Überlegungsfrist, czas do namysłu.
- Überliefern, oddać, odstawić; *den Gefangenen ü.*, odstawić więźnia, oddać pojmanego.
- Übermachen, *Jdm etwas*, przesłać komu co.
- Übermass, 1) nadmiar; — 2) obfitość; *im Ü-e*, zbyt, zbytnie, zanadto.
- Übernächtigt, przenocny; *ü-e That*, czyn przenocny.
- Übernahme, objęcie, odebranie.
- Übernahmscommission, komisya odbiorcza.
- Übernahmsprotokoll, protokół odbiorczy, objemczy.
- Übernehmer, odbiorca, przyjemca, objemca.
- Überprüfungs-Commission, komisya wyższa rozpoznawcza.
- Überreichen, podać, wręczyć komu co; *die Klage ü.*, podać skargę.

- Überrest, reszta pozostała, pozostałość.
- Überschätzung, 1) przecenienie; *Ü. des Schadens*. wygórowane ocenienie szkody; — 2) powtórne ocenienie *v.* oszacowanie, superdetaksacja.
- Überschau, przegląd.
- Überschlag, kosztorys.
- Überschreiten, *die Gränze*, przekroczyć granicę; *ein Gesetz ü.*, przestąpić ustawę.
- Überschreitung, 1) przekroczenie, przestąpienie (np. granicy, kosztorysu); *Ü. der gerechten Nothwehr*, przestąpienie prawa obrony koniecznej; — 2) skończenie (np. 20 lat życia).
- Überschuss, zwyczajka, przewyżka; *Jahresü.*, pozostałość roczna.
- Überschwängerung, nadpłodnienie.
- Übersehen, 1) przeglądać (np. rachunki); — 2) przeoczyć co, nie spostrzedz; — 3) przebaczyć.
- Übersetzen, 1) (*in eine Sprache*), przekładać, tłumaczyć; — 2) (*einen Beamten*) przenieść (urzędnika).
- Übersicht, 1) przegląd; — 2) rzut oka na co.
- Übersichtsregister, skowidz.
- Übersiedeln, przesiedlić; *sich ü.*, przesiedlić się.
- Übersiedlung, przesiedlenie, przeniesienie się (na inne miejsce).
- Übersiedlungsgebühr, przesiedlna.
- Übersteigen, przewyższać, przechodzić; *die Ausgaben ü. den Ertrag*, wydatki przewyższają dochody.
- Übertrag, przeniesienie (w rachunkach).
- Übertragen, przenieść co, przepisać na kogo innego; *eine Rechnung, einen Wechsel*, rachunek, weksel; *eine Forderung ü.*, przelać wierzytelność; — 2) polecić komu co, zdać co na kogo; *Jdm die Gewalt ü.*, przenieść, zdać władzę na kogo; *auf Jdn sein Recht ü.*, przenieść, przelać swe prawo na kogo.
- Übertrager eines Rechts, prawozbywca, prawozlewca, przenoszący, ustępujący jakiego prawa.
- Übertragungsgebühr, opłata od przeniesienia (własności).
- Übertretung, 1) przestępstwo; — 2) przekroczenie; 3) *Polizei-Ü.*, przewinienie policyjne.
- Übertritt, przestąpienie, przejście.
- Überverdienstgelder, za-

- robek nadobowiązkowy, tanyjema.
- Übervölkerung, przeludnienie.
- Übervortheilen, za wiele wziąć od kogo, zbyt drogo sprzedawać, skrzywdzić, zdzierać, oszukać.
- Überwachen, pilnować, strzedz kogo lub czego, czuwać nad kim lub nad czém.
- Überwachungsbezirk, obręb dozorczy; *dem Flurwächter einen Ü. zuweisen*, wskazać polowemu obręb do pilnowania.
- Überwälzen, przenieść; *der Hausherr überwälzt die Steuer auf die Miether*, właściciel domu przenosi (zwała) podatek na najemców.
- Überweisen, 1) *Jdm eines Verbrechens*, przekonać kogo o zbrodnię, dowieść komu zbrodni; — 2) *Jdm eine Amtshandlung ü.*, polecić komu czynność urzędową; — 3) *Jdm dem Gerichte ü.*, oddać kogo pod sąd; — 4) *einen Wechsel ü.*, *ob. giri ren.*, *ob. t. anweisen*.
- Überwiegend, przeważny, *ü-e Mehrzahl*, przeważna większość; *ü-er Vortheil*, korzyść przeważna, znakomita.
- Überzählig, nadliczbowy.
- Überzahlung, nadpłata.
- Überzeugen, przekonać kogo; *sich ü.*, przekonać się;
- ü-der Beweis*, dowód przekonywający.
- Ubication, 1) miejsce pobytu; — 2) umieszczenie, ubikacyja.
- Üblich, zwyczajny, używany, w zwyczaju będący.
- Übung, 1) ćwiczenie; — 2) wprawa; — 3) zwyczaj, praktyka.
- Uferschutz, ochrona łądu.
- Ultravotum, zdanie dodatkowe.
- Umänderung der Rechte, przemiana praw.
- Umfang, 1) objętość; — 2) rozciągłość; *U. des Pfandrechtes*, rozciągłość prawa zastawu.
- Umfrage, kolejne pytanie, zbieranie zdań, głosów.
- Umgang, 1) obchód, obchodzenie; — 2) obcowanie; *U. mit Jdm pflegen*, obcować z kim; *vertrauten Ü. mit Jdm unterhalten*, mieć z kim zażyłość; — 3) *U. von einer Sache nehmen*, pominąć co, nie wdawać się w rzecz jaką, odstąpić od czego, zaniechać czego.
- Umgehen, 1) *mit Jdm u.*, obcować, wdawać się z kim; — 2) *eine Verordnung u. (circuliren) lassen*, obesłać rozporządzenie; — 3) *ein Gesetz u.*, obejść. pominąć ustawę; *das Gesetz wird umgangen*, ustawa bywa pomijaną; — 4) *mit u-der*

- Post*, pocztą odwrotną, powrotną.
- Umgehung des Gesetzes, obejście prawa, ustawy.
- Umgestaltung, przekształcenie.
- Umkreis, eine Meile im U., mila w okóło, okrąg milowy.
- Um lage, 1) rozkład; durch U-n, drogą rozkładu; — 2) należytość rozłożona.
- Umlauf, obieg, (np. pieniądzy).
- Umlaufschreiben, okólnik, cyrkularz.
- Umlegen der Erze (Klaubarbeit), w Górn. przebieranie, przerzucanie kruszców.
- Umsatz, 1) zamiana (towarów); — 2) odbył, obrót.
- Umschlagsbogen, okładka, arkusz okładkowy.
- Umschreiben, przenieść, przepisać na kogo innego, na czyje imię.
- Umschreibungsbulle, buła opisująca granice.
- Umschweife, kołowanie, korowody; ohne U. reden, mówić bez ogródki, bez obłazu.
- Umsicht, oględność, przeczorność, ostrożność, baczność; mit U. handeln, działać przeczornie, ostrożnie, oględnie.
- Umsichtig, oględny, przeczorny, baczny.
- Umspannsstation, stacja przeprządowa.
- Umstand, 1) okoliczność; einzelne U-e, szczegóły; unter solchen U-en, w takim stanie rzeczy, w takich okolicznościach; — 2) U-e, korowody, ceremonije, kłopot, zachód; das macht viel U., wiele korowodów, ceremonij, zachodu.
- Umständlich, 1) szczegółowo, ze wszystkimi okolicznościami, obszernie; — 2) zu u., za nadto drobiazgowo, rozwlekle.
- Umstimmen, 1) głosować po kolei; — 2) Jdn u., przerobić kogo, skłonić do innego zdania.
- Umstossen, obalić; eine letztwillige Verfügung u., zwalić testament.
- Umsturz, 1) obalenie, upadek; — 2) rewolucyja, przewrót; Umsturzpartei, stronnictwo przewrotu.
- Umtrieb, 1) w Leśn. kolój zrębów; — 2) U-e, zabiegi, knowania, wicherzenia.
- Umwandlung, 1) przemiana, przeistoczenie; — 2) U. der Strafe, zamiana kary.
- Umwechseln, Geld, zmieniać pieniądze.
- Umweg, obłaz.
- Unabhängig, 1) niezawisły, niezależny; — 2) niepodległy.
- Unabsetzbarkeit, des Richters, nieodwołalność sędziego.

- Unabweislich, nieodparty, niedający się odeprzeć; *u-e Nothwendigkeit*, niezbędna potrzeba, konieczność.
- Unabwendbar, nieuchronny.
- Unangefochten, 1) niezaprzeczone; — 2) nienagany; *diesen Umstand hat der Gegner u. gelassen*, okoliczności téj nie zbijała, nie odpierała strona przeciwna.
- Unangemeldet, nieopowiedziany; *u-es Verfahren*, postępowanie nieopowiedziane, bez opowiedzenia się.
- Unaufgehalten, natychmiast, bezzwłocznie; *den Vorgesetzten u. davon in Kenntniss setzen*, natychmiast o tém donieść naczelnikowi.
- Unauflösbar, nierozwiązalny (małżeństwo), nierozłączny (związek); *u-e Aufgabe*, zadanie nie do rozwiązania.
- Unbedenklich, 1) niewątpliwy, niezawodny; — 2) niepodejrzany (np. świadek).
- Unbedingt, bezwarunkowy, *u-e Erbserklärung*, bezwarunkowe oświadczenie przyjęcia spadku, oświadczenie się do spadku.
- Unbefangen, 1) nieuprzedzony, bez uprzedzenia; — 2) bezstronny; — 3) bez obawy, spokojny; *ein u-er Richter*, sędzia bezstronny, na nic się nie oglądający;
- seine Meinung u. aussprechen*, wypowiedzieć zdanie swoje otwarcie, spokojnie.
- Unbefangenheit, 1) nieuprzedzenie, nieuprzedzoność, bezprzesądność; — 2) bezstronność; — 3) otwartość.
- Unbefeldeter Häusler, chałupnik bez pola.
- Unbefugt, nieupoważniony, niemający prawa (coś przedsięwziąć), nieuprawniony, *u-er Weise*, bez upoważnienia, nie mając do tego prawa.
- Unbekannter, nieznaniec.
- Unbenommen, niewzbroniony, niezaprzeczone; *es bleibt u. den Rechtsweg zu ergreifen*, wolno jest udać się na drogę prawa, droga prawa nie jest wzbroniona, pozostawia się wolność wystąpienia w drodze prawa.
- Unberechtigt, *ob. unbefugt*.
- Unberührt, nienaruszony, nietknięty; *wird das Urtheil im Absatze IV. als nicht appellirt u. belassen*, co do IV. ustępu wyroku jako nieapelowanego sąd nie wdaje się w orzeczenie.
- Unbeschadet, bez uszkodzenia czego; *u. des Rechtes*, bez uszczerbku, bez nadwreżenia, naruszenia, ujmę prawa, nie uwłaczając prawu.
- Unbescholten, nieskazitelny, nieskażony.
- Unbeschränkt, 1) nieogra-

- niezony, nieścieśniony, nieokreślony; *u-es Eigenthum*, własność nieograniczona; *u-er Zeitraum*, czas nieokreślony; — 2) *u. herrschen*, samowładnie panować.
- Unbesonnen, nierozmyślnie, nieobacznie.
- Unbestechlich, nieprzekupny, nieprzedajny.
- Unbestimmt, nieoznaczony, nieokreślony.
- Unbestreitbar, niezaprzeczalny.
- Unbestritten, niezaprzeczony.
- Unbeweglich, nieruchomy; *u-es Gut*, nieruchomość, majątek nieruchomy.
- Unbilde *v. Unbill*, krzywda, niesłusznosc, bezprawie.
- Unbrauchbar, 1) nieużyteczny, nie do użycia, nieprzydatny; — 2) zepsuty.
- Unbrauchbarkeit, nieużyteczność (rzeczy), niezdatność (osoby).
- Undenklich, niepamiętny.
- Undeutlich, niewyraźny, niejasny, niezrozumiały; *u-e Willenserklärung*, niejasne oświadczenie, oznajmienie woli.
- Unecht, nieprawdziwy, niezeczywisty, fałszywy; *u-er Besitz*, posiadanie wadliwe; *u-es Gewicht*, nieprawdziwa, fałszywa waga.
- Unechtheit, nieprawdziwość, wadliwość.
- Unechtheitscertifikat, świadectwo fałszywości.
- Unedle *Metalle*, podle kruszce.
- Unehelich, nieślubny, nieprawy; *u-e Kinder*, dzieci nieślubne, z nieprawego łoża.
- Uneinbringlich, przepadły, niedający się ściągnąć; *u-e Summe*, suma przepadła.
- Uneinbringlichkeit, niemożność ściągnięcia.
- Uneingekauft, niezakupny; *u-e Bauernwirtschaft*, gospodarstwo włościańskie niezakupne.
- Uneingeschränkt, *ob. unbeschränkt*.
- Uneinig, niezgodny; *mit Jdm über etwas u. sein*, niezgadzać się z kim w czém, różnić się w zdaniu względem czego; *u. werden*, poróżnić się z kim.
- Unentbehrlich, niezbędny, koniecznie *v.* nieodbicie potrzebny.
- Unentbehrlichkeit, niezbędność.
- Unentgeltlich, bezpłatny, darmo; *u-e Verträge*, umowy pod tytułem darmym.
- Unentschieden, 1) nierozstrzygnięty (o rzeczy); — 2) niezdecydowany, wahaający się, chwiejny (o człowieku).
- Unentschiedenheit, wanie się, chwiejność.
- Unerheblich, małoważny,

- nie wielkiej wagi, mało znaczący; *u-e Gründe*, powody nie wielkiej wagi, mało znaczące.
- Unerledigt, niezakończony.
- Unersetzbar, nienagrodzony, niczém niezastąpiony, niepowetowany.
- Unerweislich, nie do udowodnienia, niedowodny.
- Unerwiesen, niedowiedziany, nieudowodniony.
- Unerwogen, *nicht u. lassen*, niepuszczać z uwagi.
- Unfähig, niezdatny, niezdolny, niesposobny.
- Unfähigkeit, niezdatność, niezdolność.
- Unfahrbar, nie do przebycia, nieprzeprawny; *u-er Zustand der Strassen*, zły stan dróg.
- Unförmlich, nieformalny.
- Unförmlichkeit eines Aktes, nieformalność aktu.
- Unfruchtbar, nieurodzajny, nieplodny.
- Unfruchtbarmachung, pozbawienie, zagubienie, zatracenie płodności.
- Unfug, nieprzyzwoitość, zdrożność, niedorzeczność, swawola; *U. treiben*, dopuszczać się zdrożności.
- Ungangbar, 1) nieobiegowy (pieniądz); — 2) nieprzebyta, nie do przebycia (droga).
- Ungahndet, bezkarny, nie-skarcony; *etwas u. lassen*, przepuścić bezkarnie.
- Ungebühr, 1) nienależytość; — 2) nieprzyzwoitość.
- Ungebürllich, 1) nienależny; — 2) nieprzyzwoity, niewłaściwy.
- Ungewunden, 1) swobodny, wolny, niezawisły; — 2) rozwiozły, rozpustny.
- Ungefesselt, bez kajdan.
- Ungegründet, nieuzasadniony, bezzasadny.
- Ungehindert, bezprzeszkodny, bez przeszkody.
- Ungehorsam, nieposłuszeństwo, *ob. Contumaz*.
- Ungemach, dolegliwość, niewygoda, cierpienie.
- Ungemessen, bez wymiaru; *u-e Arbeitsleistung v. Robot*, pańszczyzna nieoznaczona.
- Ungenannt, bezimienny, nienazwany.
- Ungerechtfertigt, niesprawiedliwiony.
- Ungesäumt, niezwłoczny, bez zwłoki.
- Ungeschmälert, bez uszczerbku, nieuszczuplony.
- Ungesetzlich, nieprawny.
- Ungesetzmassig, bezprawny, niestósowny do prawa.
- Ungestörter Aufenthalt, wolny albo bezprzeszkodny pobyt.
- Ungestörter Besitz, spokojne posiadanie.
- Ungestraft, bezkarny; *ein*

- noch u-es Individuum*, osoba jeszcze nie karana.
Ungetheilt v. zur ungetheilten Hand, niepodzielnie, solidarnie.
Ungewiss, niepewny, wątpliwy.
Ungiltig, nieważny, żaden; *u. erklären*, orzec za nieważne, unieważnić.
Ungiltigkeitserklärung, orzeczenie nieważności.
Ungleichartige Forderungen, pretensyje różnorodne.
Ungnade, nielaska.
Ungunst, nieprzychylność, nielaska.
Ungünstig, 1) nieprzychylny (np. opinija, okoliczność); — 2) niedogodny (np. miejsce, położenie).
Unhaltbar (cin Beweis), dowód nie mogący się utrzymać, słaby, bezzasadny.
Unhaltbarkeit des Beweises, słabość, niedostateczność dowodu.
Uniform, 1) *sb.* uniform, mundur; — 2) *adj.* jednostajny.
Uniformirung, umundurowanie.
Union, zjednoczenie, unija; *U. der Benefizien*, zjednoczenie beneficyj.
Universal, ogólny; *U-Succession*, następstwo ogółowe.
Universal-Cameral-Zahlamt, generalny urząd płatniczy.
- Universalerbe*, dziedzic ogólny, uniwersalny, całego spadku.
Universität, wszechnia, uniwersytet, szkoła główna.
Universitätsconsistorium, konsystorz uniwersytecki.
Universitätsmatrikel, metryki uniwersyteckie.
Unkörperliche Sache, rzecz niemyślowa.
Unkosten, ob. Kosten.
Unkräftig, bez mocy, bezsilny.
Unkundig, nieświadomy, nieumiejący czego; *der Sprache u.*, nieświadomy języka, *ob. t. kundig*.
Unlengbar, niezaprzeczony, niezaprzeczalny.
Unmannbar, niedojrzały, niedorosły (fizycznie).
Unmannbarkeit, niedojrzałość (fizyczna).
Unmassgeblich, bez narzucania, nie narzucając; *nach meiner u-en Ansicht wäre...*, nie narzucając mego zdania, należałoby....
Unmässig, 1) nieumiarkowany; — 2) nad miarę, niezmiernie (wielki).
Unmittelbar, bezpośrednio, wprost.
Unmittelbarkeit ob. Mündlichkeit.
Unmöglich, niemożliwy, niepodobny (do skutecznienia),

- adv.* niepodobna, rzecz niepodobna.
- Unmündig, niedojrzały, niedorośli (co do wieku).
- Unmündigkeit, niedojrzałość (co do wieku).
- Unnachsichtlich, bez względu, nieodwołalnie.
- Unobligat, nieobowiązkowy; *u-es Lehrfach*, przedmiot, nauki nieobowiązkowy.
- Unordentlich, nieporządny, nieregularny.
- Unordnung, nieporządek, nieład.
- Unparteiisch *v. unparteilich*, bezstronny, bezpartycjalny
- Unparteilichkeit, bezstronność, bezpartycjalność.
- Unpassend, niestósowny.
- Unrecht *adj.* 1) nie taki, jak być powinien, *adv.* nie tak jak należy; *der Bescheid ist in u-e Hände gekommen*, rezolucja dostała się w niewłaściwe ręce; — 2) niesłuszny, niesprawiedliwy; *auf u-em Wege zu etw. gelangen*, nieprostą, niegodziwą drogą dojść do czego.
- Unrecht *sb.* 1) bezprawie; — 2) niesłuszność; *U. haben*, nie mieć słuszności; *Jdm U. gößen*, odmówić komu słuszności (t. j. oświadczyć że się myli, że źle zrobił); — 3) krzywda, niesprawiedliwość; *Jdm U. thun*, krzywdę komu wyrzą-
- dzić; *Jdn gegen U. schützen* bronić kogo od niesprawiedliwości.
- Unrechtlich *ob. unrechtmässig*.
- Unrechtmässig 1) niesprawiedliwy, z prawem niezgodny; — 2) nieprawowity; — 3) nieprawny.
- Unredlich 1) nierzetelny; — 2) w złej wierze; *u-er Besitzer*, posiadacz w złej wierze; — 3) niepocziwy.
- Unrichtig 1) mylny, niedobry, niewłaściwy, nie taki lub nie tak jak należy, fałszywy; *eine u-e Ansicht*, fałszywe, niewłaściwe, mylne zdanie, sposób widzenia rzeczy; *u-es Verhältniss*, stósunek niewłaściwy; — 2) niesprawiedliwy (o miarach i wagach).
- Unrichtigkeit, mylność, fałszywość, nietrafność.
- Unruhe, niespokojność, niepokój; *in U. versetzen*, niespokojności nabawić.
- Unschätzbar 1) nieoceniony; — 2) nieocenny.
- Unschiffbar, niespławny.
- Unschlüssig, wahający się, niezdecydowany.
- Unstatthaft, niemogący być dopuszczony *v.* dozwolony, niedopuszczalny, niemający miejsca; *u-er Rekurs*, rekurs niedozwolony, rekurs nie mogący mieć miejsca.

- Unstreitig, niezaprzeczony, niewątpliwy.
- Untauglichkeit, niezdatność.
- Unterabtheilung, podział.
- Unterarzt, pod lekarz.
- Unterbehörde, władza niższa.
- Unterbleiben, nie stać się, nie przyjść do skutku; *das kann u.*, bez tego można się obejść; *das kann füglich u.* to można pominąć.
- Unterbrechen, przerwać co; *die Verjährung u.* przerwać przedawnienie.
- Unterbrechung, przerwanie.
- Unterdrücken 1) przytłumić np. powstanie, ogień; — 2) *eine Urkunde u.* usunąć, zataić dokument; — 3) uciśkać, gnębić.
- Unterdrückung 1) przytłumienie; — 2) tajenie, usunięcie; — 3) ucisk; — 4) zniesienie.
- Unterfangen, *sich*, ośmielić się, odważyć się na co, ważyć się co uczynić; — 2) zerwać się na co, podjąć się czego.
- Unterfertigen, podpisać.
- Unterfertigung, podpis.
- Untergang, upadek, zaginięcie, przepadnięcie; *etw. vom U. retten*, zachować od upadku, od zagłady.
- Untergeben *v. untergeordnet*, podwładny podrzędny.
- Unterhalt, utrzymanie.
- Unterhandeln, układać się, traktować, rokować z kim o co.
- Unterhändler, pośrednik, układający się, traktujący o co (w cudzemu imieniu).
- Unterkommen 1) znaleźć pomieszczenie (np. urząd, służbę); — 2) znaleźć schronienie, pomieszkanie.
- Unterkunft, schronienie, pomieszczenie, przytułek.
- Unterlassen, zaniechać, zaniedbać, pominąć, opuścić.
- Unterlassungshandlung, opuszczenie, zaniechanie.
- Unterlassungsverbrechen, przestępstwo z opuszczenia.
- Unterlaufen, zająć; *es unterlief ein Irrthum*, zaszła omyłka.
- Unterlegen, podkładać; *Feuer u.*, podłożyć ogień; *dem Gesetze einen andern Sinn u.* inne znaczenie nadać ustawie.
- Unterlehrer, nauczyciel niższy.
- Unterliegen, podlegać; *der Strafe u.* podlegać karze; *im Prozesse u.*, przegrać sprawę.
- Unternehmen, przedsiębrać.
- Unternehmung, przedsięwzięcie.

- U n t e r n e h m e r, przedsię-
 biorca.
 U n t e r o r d n e n, podporząd-
 kować.
 U n t e r o r d n u n g 1) podrzęd-
 ność, podwładność; — 2)
 posłuszeństwo, subordyna-
 cyja; *die im Verhältniss der*
U. stehenden Behörden, u-
 rzędy podwładne, władze
 niższe, i t. p.
 U n t e r p f a n d 1) zastaw; —
 2) zakład, rękojmia.
 U n t e r r i c h t s g e l d, opłata
 szkolna.
 U n t e r r i c h t s s p r a c h e, ję-
 zyk wykładowy, szkolny.
 U n t e r r i c h t s w e s e n, oświe-
 cenie publiczne.
 U n t e r s a g e n, zakazywać,
 wzbronić.
 U n t e r s c h e i d e n, rozróżniać
 U n t e r s c h i e b e n, podsunąć,
 podłożyć, podrzucić.
 U n t e r s c h i e b u n g, *eines Kin-*
des, podrzucenie, podłoże-
 nie dziecka.
 U n t e r s c h l a g e n, (*Briefe*
Gelder), usunąć, zemknąć,
 skrócić co, potajemnie coś
 wziąć (np. list, testament,) —
 przywłaszczyć sobie.
 U n t e r s c h l a g o b. *Unter-*
schleif.
 U n t e r s c h l e i f 1) przemyca-
 nie (np. towaru); — 2) u-
 sunięcie, przywłaszczenie so-
 bie (skrycie), ukrycie pod-
 stępne; *U. geben*, przecho-
 wać, ukrywać (np. zbrod-
 niarza).
 U n t e r s c h r e i b e n, pod-
 pisać.
 U n t e r s c h r i f t, podpis.
 U n t e r s t a a t s s e c r e t ä r,
 podsekretarz stanu.
 U n t e r s t a n d, schronienie,
 przytułek.
 U n t e r s t a n d g e b e r, przyj-
 mujący na gospodę, na mie-
 szkanie.
 U n t e r s t e h e n 1) podlegać;
 — 2) *sich u. v. unterfan-*
gen, ośmielić się, odważyć
 się na co, ważyć się co u-
 czynić.
 U n t e r s t ü t z e n 1) wspierać
 (np. pieniędzmi); — 2) po-
 pierać (czyją sprawę, proś-
 bę).
 U n t e r s t ü t z u n g 1) wspar-
 cie; — 2) popieranie.
 U n t e r s u c h e n, śledzić, ba-
 dać, dochodzić.
 U n t e r s u c h u n g, śledztwo,
 badanie, dochodzenie; *U.*
der Waare, rozpatrzenie
 się w towarze.
 U n t e r s u c h u n g s a k t e n
 akta śledcze.
 U n t e r s u c h u n g s g e f a n g e -
 n e r, obwiniony, inkwizyt,
 z aresztu odpowiadający.
 U n t e r s u c h u n g s g e r i c h t,
 sąd śledczy.
 U n t e r s u c h u n g s h a f t, a-
 reszt śledczy.
 U n t e r s u c h u n g s r i c h t e r,
 sędzia śledczy, inkwient.

- Untersuchungsverfahren, postępowanie śledcze.
- Unterthan, poddany.
- Unterthänig, 1) poddańczy; — 2) unizony.
- Unterthansband, poddaństwo, stósunek poddańczy.
- Unterthansbeschwerde, skarga, zażalenie poddanego.
- Unterthansoctava, ob. Octava.
- Unterwerfen, poddać; *Jdn der Einzelhaft u.*, zamknąć kogo w samotnym areszcie; *etw. einer genauen Prüfung u.*, wziąć co pod ścisłe badanie, rozbiór, rozpoznanie; *sich dem Gesetze u.*, poddać się pod prawo, ustawę.
- Unterwerfung, *freiwillige U.*, dobrowolne poddanie się pod sąd niewłaściwy.
- Unterzeichnen, podpisać.
- Unterziehen, poddać, podciągnąć; *einer neuen Wahl u.*, poddać nowemu wyborowi; *der Entscheidung u.*, poddać pod rozstrzygnięcie; *Jdn der Strafe u.*, pociągnąć kogo do kary.
- Untheilbar, niepodzielny.
- Untheilbarkeit, niepodzielność.
- Unthunlich, niemożliwy, niepodobny do wykonania.
- Untrennbar v. untrennlich, nierozłączny, nierozdzielny, nierozwiązalny.
- Ununterbrochen, nieprzerwany, bez przerwy.
- Unverantwortlich, 1) nieodpowiedzialny; *der Monarch ist u.*, panujący jest nieodpowiedzialny; — 2) nie do usprawiedliwienia; *eine u-e Nachlässigkeit*, o pieszałość nie do usprawiedliwienia.
- Unverantwortlichkeit, nieodpowiedzialność.
- Unveräusserlich, niepozbędny.
- Unverbrauchbar, nieużyty, nieużytny; *u-e Sache*, rzecz nieużytna, zużywalna.
- Unverbrüchlich, niezłomny.
- Unverdächtig, niepodejrzany.
- Unverehelicht, wolnego stanu, niezona, niezamężna.
- Unvereinbar, niepołączny, niepołączalny (np. beneficjum).
- Unverhältnissmässig, niestósunkowy.
- Unverholen, nie tając.
- Unverjährbar, nieprzedawniały, nie do przedawnienia, nieulegający przedawnieniu.
- Unverjährt, nieprzedawniony (t. j. który nie uległ jeszcze przedawnieniu).
- Unverkennbar, niemylny, oczywisty, wyraźny.
- Unverletzbar, nietykalny, nienaruszalny.
- Unvermeidlich, nieuchronny.

- Unvermerkt, niespostrzeżony.
- Unvermögen *v. Unvermögenheit*, niemożność, niemoc; *das U. die Pflicht zu erfüllen*, niemożność pełnienia obowiązku; *geistiges U.*, niemoc umysłowa; *Zahlungsu.*, niemożność płacenia.
- Unvermögend, 1) bez majątku, niemający, niezamożny; — 2) niedołączny, nie będący w możności (np. zapłacenia), niemocny.
- Unverschuldet, 1) niewinny, niezasłużony; *u-er Weise, Massen*, niewinnie, bez winy, niezasłużywszy na co; — 2) niezadłużony.
- Unversehrt, nieuszkodzony, nienaruszony, nietknięty, *etw. u. erhalten*, zachować co w całości, nienaruszenie; *u-e Siegel*, nienaruszone pieczęcie.
- Unvertretbar, niezastępny, niezamienny.
- Unversorgt, nieopatrzone; *u-e Kinder*, dzieci nieopatrzone, niepostanowione, niemające postanowienia, dzieci bez utrzymania.
- Unverständlich, niezrozumiały.
- Unverwerflich, nie do odrzucenia, nieodrzućny.
- Unverzinslich, bezodsetkowy, bezprocentowy, bez prowizyi.
- Unverzüglich, niezwłocznie, bezzwłocznie.
- Unvordenklich, *seit u-er Zeit*, od czasu niepamiętnego.
- Unvorgreiflich, *ob. unmassgeblich*.
- Unvorsichtigkeit, nieostrożność, nieprzezorność, nieuwaga.
- Unwahrscheinlich, niepodobny do prawdy, nieprawdopodobny.
- Unwandelbar, niezmienny.
- Unweigerlich, bez oporu.
- Unwesentlich, nieistotny, niestanowczy.
- Unwiderlegbar, nieodpiecalny, niewzruszalny.
- Unwiderruflich, nieodwołalny, niecofniony, niecofnny.
- Unwiderstehlich, nieprzeparty, niedozwalający odporu; *u-er Beweis*, dowód nie do odparcia; *u-e Beweiskraft*, zniewalająca moc dowodu; *u-er Zwang*, przymus nieprzeparty.
- Unwissenheit, niewiedomoś, nieświadomoś.
- Unzinsbar, nieczynszowy.
- Unzertrennlich, nierozłączny, nierozdzielny.
- Unzucht, nierząd, wszeteczeństwo; *U. gegen die Natur*, lubieżność nienaturalna; *U. unter Verwandten*, kazirodztwo.
- Unzüchtig, wszeteczny, lubieżny; *ein u-es Gewerbe*

- treiben*, żyć z nierządu; *u-es Weib*, srośnica.
- Unzugänglich, nieprzystępny, niedostępny.
- Unzukömmlich, niestósowny, niewłaściwy.
- Unzukömmlichkeit, 1) niestósowność, niewłaściwość; — 2) niedogodność; *es haben sich U-en ergeben*, okazały się, powstały niedogodności.
- Unzulänglich, niedostateczny, niewystarczający.
- Unzulänglichkeit, niedostateczność; *U. der Beweismittel*, brak dostatecznych dowodów.
- Unzulässig, niedopuszczalny, niemający miejsca, niedozwolony, *das ist u.*, to nie może być dopuszczone, na to nie można zezwolić.
- Unzuständig, niewłaściwy, nieprzynależny.
- Unzuständigkeit, niewłaściwość; *U. eines Gerichtes*, niewłaściwość sądu.
- Urahn, pradziad.
- Urbarialgiebigkeit *v. Urbarialleistung*, pańszczyzna, danina poddańcza.
- Urbarialsteuer, podatek pańszczyzniany, urbaryjalny.
- Urbargelder, *w Górn.* urbaryjalne.
- Urbarium, urbaryjusz, opisanie gruntów.
- Ureltern, prarodzice, przodkowie, naddziady.
- Urenkel-in, prawnuk, prawnuczka.
- Urgens, pismo naglące, *ob. t. Betreibung*.
- Urgewicht, waga pierwotna.
- Urgiren, pilić, nalegać na kogo o co, przynaglać.
- Urgrosseltern, pradziadowie.
- Urgrossmutter, prababka.
- Urgrossvater, pradziad.
- Urheber, powódca; *intellektueller U.*, podżegacz.
- Urheberschaft, powodnictwo, autorstwo; *wem fällt die U. zur Last?* kto jest powódcą.
- Urkund *dessen*, w dowód tego.
- Urkunde, akt, dokument.
- Urkundenbeweis, dowód pisemny z dokumentów.
- Urkundenbuch, księga dokumentów.
- Urkundlich, dokumentny.
- Urkundsperson, świadek.
- Urlaub, urlop; *auf U.*, za urlopem.
- Urlauber, urlopnik.
- Urmass, miara pierwotna.
- Urproduction, produkcja pierwotna.
- Urrecht, prawo pierwotne.
- Ursachzusammenhang, związek przyczynowy.
- Urschrift, pierwopis, oryginał.
- Ursprünglich, 1) pierwotny

tny; — 2) początkowy, pierwsiastkowy.	<i>sprechen</i> , oświadczyć swe zdanie.
Ursprungszugnung, świadectwo pochodzenia.	Urenkel, praprawnuk, pasynek.
Urtext, osnowa pierwotna, tekst pierwotny.	Urvertrag, pierwotna umowa.
Urtheil, 1) wyrok; <i>ein U. fällen</i> , <i>schöpfen</i> , <i>sprechen</i> , wydać wyrok, orzec, zawyrokować; <i>das U. ist gefällt</i> , wyrok zapadł; — 2) sąd, zdanie o kim; <i>sein U. aus-</i>	Urwähler, prawyborca, wyborca pierwotny. Uso, <i>Wechsel a uso</i> , weksel a uso (płatny w terminie zwyczajem oznaczonym). Utensilien, sprzęty.

V.

Vacant, opróżniony, wakujący; <i>eine v-e Stelle</i> , posada opróżniona.	Venia aetatis, <i>ob. Altersnachzicht</i> .
Vaccination, szczepienie ospy.	Verabfolgen, <i>ob. ausfolgen</i> .
Vadium, wadyjum (przy licytacji).	Verabreden, umówić się (względem czego); <i>v-ter Massen</i> , według umowy.
Vagabund, włóczęga.	Verabredung, umówienie się, umowa; <i>der V. gemäss</i> , stósownie do umowy.
Valvation, <i>ob. Evaluation</i> .	Verabsäumen, zaniedbać.
Variationsrecht, prawo zmiany prezenty.	Verabschieden, rozpuścić (wojsko), uwolnić (z urzędu), odprawić (ze służby).
Vasal, lennik, hołdownik, wazal.	Veranlassen, 1) spowodować; <i>Jdn zu etwas v.</i> , spowodować kogo do czego; <i>etw. v.</i> , stać się powodem do czego; — 2) zarządzić, polecić; <i>die Untersuchung v.</i> , polecić śledztwo; <i>das Erforderliche v.</i> , zarządzić co potrzeba, co należy; <i>sich ver-</i>
Vater, ojciec.	
Vaterland, ojczyzna.	
Väterlich, ojcowski, <i>adv.</i> po ojcowsku; <i>v-es Vermögen</i> , majątek ojczysty, ojcowizna; <i>v-e Gewalt</i> , władza ojcowska.	
Vaterschaft, ojcowstwo.	
Vaterschaftsklage, skarga o ojcowstwo.	

<i>anlasst finden</i> , być spowodowanym.	nie na wydatek (w dzienniku kasowym).
<i>Veranlassung</i> , powód do czego; <i>das hat V. gegeben</i> , to było powodem; <i>zur weiteren V.</i> , do dalszego zarządzenia.	<i>Veräusserlich</i> , pozbydny, pozbywalny, mogący być pozbytym (sprzedanym).
<i>Veranschlagen</i> , wartość oznaczyć; <i>die Kosten eines Baues v.</i> , obliczyć kosztu budowy, wygotować kosztorys.	<i>Veräusserlichkeit</i> , pozbywalność, możność bycia pozbytém.
<i>Veranstalten</i> , <i>ob. Anstalt treffen</i> .	<i>Veräussern</i> , zbyć, pozbyć, sprzedać, alienować.
<i>Verantworten</i> , odpowiadać za co, usprawiedliwiać się; <i>der Beschuldigte verantwortet sich</i> , obwiniony przytacza na swoją obronę; <i>er hat sich zu v.</i> , ma się usprawiedliwić, z zarzutu oczyścić.	<i>Veräusserung</i> , pozbycie, sprzedaż, alijenacyja.
<i>Verantwortlich</i> , odpowiedzialny.	<i>Verbalinjurie</i> , obraza, obelga słowna.
<i>Verantwortlichkeit</i> , odpowiedzialność; <i>Jdn zur V. ziehen</i> , pociągnąć kogo do odpowiedzialności.	<i>Verbannen</i> , wygnąć, na wygnanie skazać, z kraju wywołać.
<i>Verarbeiten</i> , przerabiać, wyrabiać; <i>zu etwas v.</i> , robić co z czego.	<i>Verbannter</i> , wywołaniec, wygnaniec.
<i>Verarbeitung</i> , przerobienie.	<i>Verbannung</i> , wygnanie, wywołanie z kraju.
<i>Ver auctioniren</i> , <i>ob. versteigern</i> .	<i>Verbauen</i> , zabudować; <i>das Licht v.</i> , zasłonić światło.
<i>Verausgaben</i> , wydać, rozdać, <i>w Rach.</i> zapisać na wydatek.	<i>Verbergen</i> , 1) skryć, ukryć co; <i>ein verborgener Ort</i> , miejsce ukryte; -- 2) ukrywać, taić; <i>es blieb dem Richter nicht verborgen</i> , nie było tajne sędziemu.
<i>Verausgabung</i> , zamieszczenie	<i>Verbescheiden</i> , <i>w stylu sąd.</i> <i>ein Gesuch v.</i> , udzielić, dać odpowiedź, wydać rezolucyją, rozwiązać podanie; <i>die Klage v.</i> , udzielić skargę do odpowiedzi; <i>aufrecht v.</i> , <i>ob. aufrecht</i> .
	<i>Verbinden</i> , obowiązywać; <i>das Gesetz v-t Alle</i> , ustawa obowiązuje wszystkich; <i>sich zu einer Leistung v.</i> , zob-

- wiązać się do świadczenia czego; *sich durch einen Eid v.*, zobowiązać się przysięgą; *v-de Kraft des Gesetzes*, moc obowiązująca ustawy; *sich ehelich v.*, zawrzeć związek małżeński.
- Verbindlich, obowiązujący, *das Gesetz ist nicht v.*, ustawa nie obowiązuje.
- Verbindlichkeit, 1) moc obowiązująca (np. kontraktu); — 2) obowiązek; *eine V. Jdm auflegen*, włożyć na kogo obowiązek.
- Verbindung, 1) połączenie (np. rodziny, zdań); *in V. treten*, połączyć; — 2) związek; *diese Gesetze stehen in V.*, te ustawy są z sobą w związku; *eheliche V.*, związek małżeński.
- Verbitten, 1) *sich etw.*, wyprosić się od czego; — 2) *sich einen Richter, ein Gericht v.*, wyłączyć sędziego, sąd; — 3) *man v-t sich für die Zukunft*, zastrzega się, aby tego na przyszłość nie było.
- Verbleiben, pozostać; *bei den Aussagen v.*, obstawać przy zeznaniach; *dabei hat es sein V.*, rzecz tak ma pozostać jak jest, nic się w téj mierze nie zmienia.
- Verblutung, ujęcie krwi.
- Verbot, 1) zakaz; — 2) zapowiedzenie, areszt; *V. legen auf eine Sache*, zapowiedzieć co, zapowiedzenie zrobić *v.* położyć na jakiej rzeczy; *das V. beheben*, znieść zapowiedzenie; *das V. rechtfertigen*, usprawiedliwić zapowiedzenie.
- Verbotsgesuch, prośba o zapowiedzenie.
- Verbotsrecht, prawo zakazu, wzbronienia.
- Verbotswerber, 1) żądający zapowiedzenia; — 2) zapowiadający.
- Verbotswidrig, wbrew *v.* przeciw zakazowi.
- Verbrauch, zużycie, sportrzebowanie, konsumpcja; *der V. dieser Waare ist stark*, zużywanie tego towaru jest znaczne.
- Verbrauchsabgabe, *ob. Verzehrungssteuer*.
- Verbrauchbar, zużywalny, znikomy; *v-e Sachen*, rzeczy zużywalne, znikome.
- Verbrechen, 1) zbrodnia; — 2) przestępstwo w ogólności; *öffentliche — Privat-V.*, publiczne — prywatne zbr.; *entehrende — nicht-entehrende V.*, hańbiące — niehańbiące zbr.; *Official — Antrags V.*, z urzędu — na skargę dochodzone zbr.; *wirkliche — Wahn (Schein) V.*, rzeczywiste — pozorne zbr.; *gemeine — besondere*, powszechnie — osobliwe zbr.; *einfache — ausgezeichnete (qualifizierte*

- *privilegirte*), proste — wyróżnione (kwalifikowane — uprzywilejowane); *Begehungs—Unterlassungs-V.*, zbr. z dopuszczenia — z opuszczenia; *Einzel — Zusammengesetzte V.*, zbr. pojedyncze — złożone; *fortdauernde — momentane*, trwałe — chwilowe; *vollbrachte — versuchte*, dokonane — usiłowane zbr.; *fortgesetzte—wiederholte V.*, zbr. ciągle — powtarzane.
- Verbrecher, zbrodniarz, winowajca, zbrodzień.
- Verbreiten, rozszerzać, szerzyć, rozpościerać, rozpowszechniać; *Gerüchte über Jdn v.*, puszczać, rozsiewać o kim wieści, pogłoski.
- Verbreiter, roznosiciel, szerzyciel (wieści).
- Verbriefen, stwierdzić pismem, piśmiennie.
- Verbringung, *ob. Deportation*.
- Verbrühen, *sb.* oparzenie.
- Verbuchen, *v. verbüchern*, zaciągnąć, wciągnąć do ksiąg; *verbücherte Forderung*, wierzytelność zahipotekowana, zaciągnięta do ksiąg hipotecznych, zabezpieczona hipotecznie.
- Verbürgen, zaręczyć, ręczyć za co; *sich für Jdn v.*, zaręczyć za kogo, dać zaręczenie.
- Verbüssen, odbyć karę, odpokutować.
- Verbüssung, *der Strafe*, cierpienie kary, odpokutowanie.
- Vercautioniren, złożyć na co kaucyję.
- Verclausuliren, opatrzyć klauzulą, dołożyć klauzulę, poczynić zastrzeżenia, obwarować.
- Verdacht, podejrzenie; *V. gegen Jdn schöpfen*, podejrzewać kogo.
- Verdächtig, podejrzany, *sich v. machen*, podejrzenie na kogo ściągnąć; *der Flucht v.*, podejrzany o ucieczkę.
- Verdachtsgrund, *ob. Anzeigung*.
- Verdammen, 1) potępić; — 2) skazać na co.
- Verdict, orzeczenie przysięgłych, werdykt.
- Verdienen, 1) zarabiać (np. pieniądze); — 2) zasłużyć na co (np. na karę); *sich um Jdn verdient machen*, zasłużyć się komu, zasługi położyć dla kogo; *die verdiente Strafe*, zasłużona kara; *verdienter Massen*, zasłużenie.
- Verdienst, 1) *der*, zarobek; — 2) *das*, zasługa.
- Verdienstkreuz, krzyż zasługi.
- Verdingen, wynająć; *ein Viehstück bei Jdm in die Must v.*, dać bydłę na wy-

- pas, na karm; *sich an Jdn v.*, nająć się komu.
- Verdolmetschen, przetłumaczyć, przełożyć.
- Verdoppeln, podwoić.
- Verdrängen, wypierać, wyprzeć, wyparować, wyrugować; *aus dem Besitzthume v.*, wyrugować, wysadzić z posiadania.
- Verdrehen, przekręcać; *das Recht, den Sinn des Gesetzes v.*, przekręcić prawo, myśl *v.* znaczenie ustawy.
- Verdreher, matacz, kręt, krętosz.
- Verehelichen, dać w małżeństwo, zaślubić, wydać za mąż (kobietę), ożenić (mężczyznę); *sich v.*, ożenić się, pójść za mąż.
- Verehelichte N., po mężu, zamężna N.
- Verehren, 1) szacować, czcić; — 2) *Jdm etw. v.*, ofiarować komu co (w dowód czci), uczcić kogo czém.
- Vereiden, przysięgę od kogo odebrać, *ob. beeiiden.*
- Verein, związek, stowarzyszenie, zjednoczenie, towarzystwo; *Vorschuss und Creditverein*, stowarzyszenie zaliczkowe i kredytowe; *Consumverein*, stowarzyszenie spożywcze, konsumcyjne.
- Vereinbaren, *ob. vereinen.*
- Vereinbarlich, dający się z czém pogodzić, zgodny.
- Vereinigen *v. vereinen*, 1) połączyć w jedną całość; — 2) pogodzić; *das lässt sich mit der Gesetzworschrift nicht v.*, to się nie da pogodzić z przepisem ustawy; *sich mit Jdm über etw v.*, ułożyć się, porozumieć się z kim względem czego.
- Vereinfachen, uprościć.
- Vereinigung, połączenie.
- Vereinsgesetz, ustawa o stowarzyszeniach.
- Vereinsrecht, prawo stowarzyszenia się.
- Vererben, *auf Jdn v. Jdm*, w spadku *v.* dziedzictwie co przekazać, pozostawić.
- Vererblich, ulegający dziedziczeniu, dziedziczny, odziedziczalny.
- Verfachbuch, księga wpisów dla uwidocznienia praw rzeczowych).
- Verfahren, 1) postępować, *gerichtlich gegen Jdn v.*, postępować sądowo przeciw komu; — 2) *die Mauth, den Zoll v.*, ominąć myto, cło.
- Verfahren, *sb. mündliches, schriftliches, öffentliches*, postępowanie ustne, pisemne, jawne, *dawn.* postępek.
- Verfall, 1) upadek; *in V. bringen*, przywieść, przyprowadzić do upadku; — 2) *der V. eines Wechsels*, upłyniony termin weksłu; — 3) przepad, przepadek; *bei*

- V. des Pfandes*, pod przedkładkiem zastawu.
- Verfallen, 1) popaść np. *in Ungnade*, w niełaszkę; — 2) przepaść; *das Pfand verfällt*, zastaw przepada; *verfallenes Pfand*, zastaw przepadły; *das Gut verfällt an den Fiscus*, majątność przepada na skarb; *die Frist ist v.*, termin wyszedł, upłynął, upadł; *v-e Frist*, termin upłyniony, upadły; *die Geldstrafe verfällt dem Armenfonde*, kara pieniężna, grzywny przypadają na fundusz ubogich; — 3) (o wekslu) być płatnym; *der Wechsel ist v.* weksel jest płatny, czas wypłaty weksłu nadszedł; *v-er Wechsel*, weksel płatny.
- Verfällén, *Jdn in den Er-satz der Kosten*, skazać kogo na zwrot kosztów.
- Verfallstag eines Wechsels, dzień płatności weksłu; *ei-ner Verbindlichkeit*, dzień wykonania zobowiązania.
- Verfallszeit bei einer Zah-lung, termin wypłaty.
- Verfälscher, fałszerz.
- Verfälschung öffentlicher Creditspapiere, fałszowanie papierów kredytowych; *V. der Getränke*, fałszowanie trunków, napojów.
- Verfänglich, podchwytliwy, podstępny.
- Verfassen, ułożyć, sporządzić, napisać.
- Verfasser einer Schrift, autor pisma.
- Verfassung 1) napisanie (dzieła); — 2) układ, *Staats-verfassung*, ob. ten wyraz; *städtische V.* urządzenie, ordynacyja, porządek miejski; *Landes-V.*, urządzenie kraju.
- Verfassungsgesetz ob. *Staatsgrundgesetz*.
- Verfassungsmässig, stosowny do urzędu, do konstytucyi, do układu państwa.
- Verfassungswidrig, przeciwny (jak wyżéj).
- Verfertigen, sporządzić, zdziałać.
- Verfolgen 1) *Jdn*, ścigać kogo; — 2) *sein Recht v.* poszukiwać, dochodzić prawa; *den Rechtsweg v.* dochodzić drogą prawa; — 3) prześladować.
- Verfolgung 1) ściganie; — 2) prześladowanie; — 3) dochodzenie (np. prawa); — 4) *in V. einer Untersuchung*, w dalszym ciągu dochodzenia; *Jemanden ausser V. setzen*, odstąpić od dochodzenia przeciw komu.
- Verfügbar ob. *disponibel*.
- Verfügbarkeit ob. *Disponibilität*.
- Verfügen 1) ustanowić, postanowić, rozkazać, rozpo-

- rządzić; *mit Einkünften v.*, rozporządzać dochodami; *für den Todesfall v.*, rozporządzać na przypadek śmierci; *über ein Gesuch v.*, postanowić względem prośby; — 2) udać się; *sich auf einen Ort v.*, udać się na miejsce.
- Verfügung**, rozporządzenie, postanowienie; *Jdm etw. zur V. stellen*, oddać komu co do rozporządzenia; *eine V. treffen*, rozporządzić, postanowić; *letztwillige V.* rozporządzenie ostatniej woli.
- Verführen** 1) (*Waaren*), rozwozić, rozprowadzać (towary); — 2) *eine Person unter Zusage der Ehe v.* uwieść przyrzeczeniem małżeństwa.
- Verführung** (*zur Unzucht*), uwiedzenie (do nierządu).
- Verganten**, sprzedać w drodze licytacji.
- Vergeben** 1) dać, nadać, obsadzić (*eine Stelle*, urząd, miejsce posady); — 2) odpuścić, darować karę; — 3) *seine Rechte v.* postradać prawo; *seinem Rechte nichts v.* nie dopuszczać uszczerbku swego prawa.
- Vergehen**, *sich*, przewinić, wykroczyć; *sich gegen Jdn v.*, uchybić komu.
- Vergehen** *sb.* występki.
- Vergelten** (*Gleiches mit Gleichem*), odplacić, odwe-
- tować, odwzajemnić się, pomścić się.
- Vergeltung**, odplata, odwet, odwzajemnienie się.
- Vergeltungsrecht**, prawo odwetu.
- Vergleich**, ugoda, komplacyja, transakcyja; *einen V. eingehen*, wejść w układ, ułożyć się.
- Vergleichsausweis** *w Rach.* wykaz porównawczy.
- Vergleichsverfahren**, postępowanie ugodne.
- Vergleichsversuch**, tentowanie ugody, nakłanianie do ugody.
- Vergleichung**, *der Handschriften*, porównanie pism.
- Vergreifen** 1) rozchwytać, *die Waare ist vergriffen*, towar został rozsprzedany, rozszedł się; — 2) *sich an Jdm v.*, targnąć się na kogo.
- Vergünstigungstage** *ob. Respecttage.*
- Vergüten**, wynagrodzić, powrócić (np. szkodę).
- Verhaft**, areszt, aresztowanie; *in V. nehmen*, aresztować, uwięzić.
- Verhaften**, zaaresztować, uwięzić, przytrzymać kogo, poimać, ująć.
- Verhaftsbefehl**, *Verhaftsbrief*, rozkaz przyaresztowania, uwięzienia.
- Verhalten** 1) *sich v.*, zachować się; — 2) *Jdn zu etw v.* zniewolić, znaglić, zmu-

- się kogo do czego; — 3) mieć się; *die Sachen v. sich anders*, rzeczy inaczej się mają, inaczej stoja.
- Verhalten** 1) zachowanie się; — 2) zniewolenie, znaglenie, zmuszenie do czego.
- Verhältniss**, stósunek; *Lebens-V.*, stósunek życia ludzkiego; *Rechts-V.*, stósunek prawny; *obligatorisches V.*, stósunek obowiązkowy.
- Verhältnissmässig**, stósunkowy.
- Verhandeln**, rozbierać, układać się o co, prowadzić interes jaki; *die Sache wird vor Gericht v-t*, rzecz toczy się przed sądem.
- Verhandlung**, rokowanie, traktowanie, układ; *gerichtliche V. v. V. der Nothdurften*, rozprawa sądowa; *die V. wird gepflogen*, rozprawa się toczy, narada się odbywa.
- Verhandlungsprinzip**, zasada swobodnej rozprawy stron (zrzeczenia się).
- Verhängen**, 1) *über Jdn die Curatel*, poddać kogo pod kuratelę; — 2) *wider Jdn eine Strafe v.*, skazać kogo na karę, wymierzyć, rozciągnąć karę; — 3) *eine Untersuchungshaft v.*, zarządzić areszt śledczy.
- Verhehlen**, ukrywać, taić, (*eine Person*) ukryć osobę, (*eine Sache*) zataić rzecz jaką.
- Verheimlichen**, *ob. verhehlen*.
- Verheimlichung**, ukrywanie, zatajenie.
- Verheirathen**, *ob. verhelichen*.
- Verhelfen**, dopomódz (komu do czego).
- Verhetzen**, waśnić, poduszcząć.
- Verhindern**, przeszkodzić; *er ist verhindert*, ma przeszkodę, wstrzymuje go przeszkoda, doznaje przeszkody.
- Verhinderung**, przeszkoda; *in V. des Präsidenten*, za prezesa.
- Verhör**, przesłuchanie, badanie, inkwizycja; *articulirtes V.*, przesłuchanie szczegółowe; *Jdn ins V. nehmen*, przesłuchać kogo; *ein V. einleiten*, zarządzić przesłuchanie.
- Verhören**, słuchać, przesłuchać (oskarżonego, świadków).
- Verifizieren**, sprawdzać.
- Verjähren**, przedawnić, przedawnić się; *die Klage verjährt nach drei Jahren*, skarga przedawnia się trzema laty; *v-tes Recht*, prawo przedawnione.
- Verjährung**, przedawnienie.
- Verjüngter Massstab**, skala zmniejszona.
- Verkauf**, sprzedaż, sprzedaż.

- Verkaufen, sprzedać, sprzedać, przedawać, sprzedawać.
 Verkäufer, sprzedawca, sprzedający.
 Verkäuflich, 1) będący na sprzedaż; — 2) przedajny, przekupny; — 3) pokupny.
 Verkaufsauftrag, *ob. Trödelvertrag*.
 Verkehr, 1) handel, obrót, obieg, ruch handlowy, czynność między handlującymi; *der V. dieser Stadt ist gross*, w tém mieście jest wielki ruch handlowy; — 2) obcowanie, zażyłość, zostawanie w stósunkach.
 Verkehrsmittel, środki ruchu.
 Verketzern, 1) zadawać herezyję, kacerstwo; — 2) spotwarzać kogo.
 Verklagter, *cyw.* pozwany, *krym.* oskarżony, obwiniony, obżalowany.
 Verklarung, *w Pr. morsk.* zeznanie pod przysięgą żeglarza (w przedmiocie szkód morskich).
 Verkündbuch, księga zapowiedzi.
 Verkünden *v. verkündigen*, *ob. kundmachen*.
 Verkürzung, pokrzywdzenie, uszczuplenie; *V. über die Hälfte*, pokrzywdzenie nad połowę.
 Verlag, 1) nakład (na dzieło); *im Selbstv., im eigenen V.*, własnym nakładem; — 2) fundusz podręczny, fundusz zapasowy; *aus dem V-e vorschiesen*, udzielić *v.* dać zaliczkę z funduszu podręcznego.
 Verlagsgelder, fundusz podręczny.
 Verlagsgeschäft, 1) czynność nakładowa; — 2) handel nakładowy.
 Verlagshandlung, księgarnia nakładowa.
 Verlagsrecht, prawo nakładu *v.* nakładowe (wydawania dzieł własnym nakładem).
 Verlagsvertrag, kontrakt o nakład.
 Verlangen, 1) żądanie; — 2) pragnienie czego.
 Verlass *v. Verlassenschaft*, *ob. Nachlass*.
 Verlassen, opuścić, porzucić.
 Verlassenschaftsbehandlung, postępowanie spadkowe.
 Verlassenschaftsbehandlungsbehörde, sąd spadkowy, pertraktujący spadek.
 Verlassenschaftsausweis, *ob. Nachlassausweis*.
 Verlassenschaftscurator, kurator spadku.
 Verlassenschaftsmasse, masa spadkowa, spuścizna, pozostałość majątkowa; *liegende V.*, masa spadkowa nieobjęta.

- Verlässlich**, pewny, na którego się spuścić można, na którym polegać można.
Verlauf, 1) *der Zeit*, upływ, upłynienie czasu; — 2) *V. einer Sache*, przebieg sprawy.
Verlautbaren, ogłaszać, podać do wiadomości.
Verlauten, *es v-et*, słychać o tém, wieść niesie; *wie v-et*, jak słychać, jak mówią; *es v-et, dass...*, słychać, że....
Verlegen, 1) przenieść (na inne miejsce lub czas); *die Tagfahrt v.*, odroczyć termin, audyjencyją, posłuchanie sądowe; — 2) nakładać, wydać swoim nakładem (książkę).
Verleger, 1) nakładca; — 2) utrzymujący skład czego.
Verleihen, 1) pożyczać (np. pieniądze na zastawy); — 2) obdarzyć; *einen Orden v.*, obdarzyć orderem, udzielić, nadać order; *ein Amt v.*, nadać komu urząd, udzielić posadę; *ein Grubenfeld v.*, nadać pole kopalniane.
Verleiher, 1) darzyciel, nadawca; — 2) wygadający (w przeciwstawieniu do *Entlehner*).
Verleihung, udzielenie, nadanie.
Verleihungsurkunde, akt nadawczy.
Verleiten, przywieść, nakłonić, nawodzić kogo do czego (złego).
- Verleitung**, przywiedzenie, nakłonienie, nawodzenie do czego (złego); *V. zum Missbrauche der Amtsgewalt*, uwiedzenie do nadużycia władzy urzędowej.
Verletzen, 1) uszkodzić; — 2) skaleczyć (na ciele); — 3) obrazić; *Jdn an der Ehre v.*, obrazić kogo na honorze, naruszyć czyją dobrą sławę; — 4) zgwałcić, naruszyć (np. granicę, prawo, obowiązek).
Verletzung über die Hälfte, ob. Verkürzung.
Verleumden, potwarzać, osławiać, szkalować, czernić.
Verleumder, potwarca, oszczerca.
Verleumderisch, potwarczy.
Verleumdung, potwarz, oszczerstwo.
Verlieren, stracić, zgubić; *den Process v.*, przegrać sprawę; *das Recht v.*, utracić prawo.
Verloben, zaręczyć z kim; *sich v.*, zaręczyć się z kim.
Verlöbniss v. Verlobung, zaręczyny.
Verlobter, narzeczony, zaręczony.
Verlosen, 1) puścić na loteryją, przez loteryją sprzedać; — 2) losować.
Verlosung, losowanie.
Verlust, strata, utrata; *V.*

- leiden*, ponieść stratę; *V. der Rechte*, utrata praw.
- Verlustig**, pozbawiony czego; *eines Rechtes v. werden*, utracić prawo; *Jdn einer Sache für v. erklären*, uznać kogo za pozbawionego czego; odsądzić kogo od czego.
- Vermachen**, zapisać, legować, odkazać.
- Vermächtnis's**, zapis, odkaz, legat.
- Vermächtnissgeber**, zapisodawca, zapis *v. legat* czyniący, odkaziciel.
- Vermächtnissnehmer**, zapisobiorca, biorący legat *v. zapis*.
- Vermählen**, *ob. verhelichen*.
- Vermählung**, zaślubienie.
- Vermarken**, oznaczyć, wytknąć granice.
- Vermeidung**, unikanie; *bei V. einer Geldstrafe*, pod karą pieniędzy.
- Vermiethen**, wynająć komu, wypuścić, puścić w najem (mieszkanie); *sich v. ob. verdingen*.
- Vermiether**, wynajemca, puszczający w najem.
- Vermiethung**, najem.
- Vermissen**, spostrzedz brak czego; *v-ter Nutzen*, zysk ubył; *v-te Fruchtniessung*, pożytek ubył; *mehrere Sachen werden v-t*, brakuje wielu rzeczy; *v-te Mann-*
- schaft*, zagubieni żołnierze (w wojnie).
- Vermitteln**, 1) zgodzić, załatwić (spór); — 2) być pośrednikiem, pośredniczyć (w układzie); *der Vergleich wurde durch den Richter dahin v-t*, za pośrednictwem sędziego stanęła ugoda, że...
- Vermittler**, pośrednik.
- Vermittlung**, pośrednictwo.
- Vermögen**, 1) możność, moc; *es steht nicht in seinem V.*, to nie jest w jego mocy; — 2) majątek; *ein Mann von V.*, człowiek majątny.
- Vermögend**, 1) będący w stanie, mogący; — 2) majątny, zamożny.
- Vermögensabsonderung**, oddzielenie majątku.
- Vermögensbekenntnis**, wyjaw majątkowy.
- Vermögensbeschreibung**, spis *v. inventarz* majątku.
- Vermögenslos**, niezamożny, niezasobny.
- Vermögensrecht**, prawo majątkowe.
- Vermögenssteuer**, podatek od majątku.
- Vermögensstrafe**, kara na majątku, majątkowa.
- Vermögensumstände**, stósunki majątkowe.
- Vermögenszeugnis**, świadectwo o zamożności.
- Vermögens-Zuwachs und**

- Abfall, w Rach.* przybytek i ubytek majątku.
- Vermuthen, domyślać, do-
dozumiewać, domniemywać
się; *wider V.*, nadspodziewa-
wanie.
- Vermuthlich, domniemany,
domyślny, *adv.* zdaje się, że..
- Vermuthung, 1) domysł,
domniemanie; *nach seiner*
V., według jego domysłu,
jak mu się zdaje; — 2) spo-
dziewanie, oczekiwanie; *wi-*
der alle V., nad wszelkie
oczekiwanie.
- Vermuthungsweise, na
domysł.
- Vernehmen, 1) słyszeć, u-
słyszeć, dowiedzieć się; *sich*
v. lassen, dać się słyszeć;
man hat davon nichts ver-
nommen, nic o tém nie sły-
szano; *man hat vernommen*,
dowiedziano się, powzięto
wiadomość; — 2) słuchoać,
przesłuchać (obwinionego,
świadka, stronę); *darüber*
wurde die Partei nicht ver-
nommen, o to strona pytana
nie była.
- Vernehmen, *sb.* 1) pogłoska,
wieść; *dem V. nach*, jak sły-
chać; — 2) porozumienie,
mit Jdm in guten V. stehen,
być z kim w zgodzie, w po-
rozumieniu.
- Vernehmung, przesłucha-
nie (np. świadka).
- Verneinen, przeczyć; *im*
v-den Falle, w przeciwnym
- razie; *v-de Bedingung*, wa-
runek ujemny, przeczący;
v-de Antwort, odpowiedź
odmowna.
- Vernunft, rozum.
- Vernunftrecht, filozofja
prawa.
- Vernunftschluss, wyro-
zumowanie, wynik rozumo-
wania.
- Verödeter Grund, pustka,
pustkowie.
- Veröffentlichen, ogłosić
publicznie.
- Verordnen, 1) zalecić, po-
lecić, nakazać, rozporządzić;
es wird v-t, poleca się, na-
kazuje się; — 2) ustano-
wić; *das Gesetz v-t*, ustawa
stanowi..
- Verordneter, *ob. Abgeord-*
neter.
- Verordnung, nakaz, pole-
cenie, postanowienie, roz-
porządzenie; *laut V.*, we-
dług postanowienia, rozpo-
rządzenia; *im V-swege*,
drogą rozporządzenia.
- Verordnungsblatt, dzien-
nik rozporządzeń.
- Verpachten, wydzierżawić
co komu.
- Verpächter, wydzierżawia-
jący (komu co), puszczający
w dzierżawę.
- Verpachtung, wydzierża-
wienie, puszczanie w dzier-
żawę.
- Verpfänden, zastawić, w za-
staw dać.

Verpfänder, zastawca.	znać, okazywać; <i>das verräth eine böse Absicht</i> , to zdradza zły zamiar.
Verpflegen, 1) pielęgnować; — 2) dawać komu utrzymanie, wyżywienie, zaopatrywać (wojsko).	Verrechnen, 1) złożyć liczbę, rachunek, porachować komu co; — 2) <i>sich v.</i> , zarachować, przerachować się, pomylić się w rachunku, <i>ob. t. Rechnung</i> .
Verpflegsamt, urząd zaopatrzenia.	Verrechnung, <i>ob. Rechnung</i> .
Verpflegsdepartement, wydział prowijantowy v. zaopatrzenia potrzeb.	Verrechnungsart, sposób v. forma obliczania.
Verpflegsmagazin, magazyn wojskowy.	Verrechnungskunde, rachunkowość.
Verpflegung, opatrywanie potrzeb.	Verrichten, pełnić (obowiązek); odbywać (zatrudnienie), sprawować, załatwiać (interesa).
Verpflegung der Armen, zaopatrzenie ubogich.	Verrichtung, 1) odbywanie czego, sprawowanie, załatwianie; — 2) zatrudnienie, robota.
Verpflegungsanstalt, zakład prowijantowy v. zaopatrzenia potrzeb.	Verrücken, przesunąć, usunąć; <i>die Markungen v.</i> , posunąć znaki graniczne.
Verpflichten, obowiązać, zobowiązać, włożyć na kogo obowiązek; <i>der Zufall v-t nicht zum Ersatze</i> , przypadek nie obowiązuje do wynagrodzenia.	errückt, obłąkany, pomieszany (na rozumie).
Verpflichtungsgrund, przyczyna zobowiązania się.	Verrücktheit, pomieszanie zmysłów; <i>partielle V.</i> , p. częściowe; <i>allgemeine V.</i> , p. ogólne.
Verpflichtungsschein, karta zobowiązania się.	Verruffen, osławiony, powszechnie znany (ze złych czynów).
Verpönen, pod karą zakazać.	Versagen, 1) obiecać, zamówić; <i>die Waare ist versagt</i> , towar jest zamówiony; 2) odmówić czego, zawieść, zawodzić (o broni).
Verproviantiren, zaopatrzyć, zaprowijantować, dostarczyć żywności.	Versammeln, zgromadzić
Verrainen, okolicę miedzą.	
Verrath, zdrada; <i>V. stiften</i> , knować zdradę.	
Verrathen, 1) zdradzać; — 2) wydać (spólnika zbrodni, tajemnicę); — 3) dać po-	

- sich v.* zebrać się, zgromadzić się.
- Versammlung, zgromadzenie.
- Versammlungsrecht, prawo zgromadzenia się.
- Versatz, zastawienie czego.
- Versatzamt, bank zastawniczy.
- Versäumen 1) omieszkąć, opóźnić się, uchybić; *die Tagsatzung v.*, uchybić terminu, niestawić się na terminie; — 2) zaniedbywać np. interesa.
- Versäumniss, opóźnienie, zaniedbanie.
- Versäumnissurtheil, wyrok zaoczny.
- Verschaffen, dostarczyć, wystarać się o co; *Geld v.*, wystarać się o pieniądze; *ein Mittel v.* podać środek; *sich die Genugthuung selbst v.*, samemu sobie wymierzyć sprawiedliwość, zrobić zadosyćuczynienie.
- Verschärfen, obostrzyć; *die Strafe wird mit Fasten v-t.*, karę obostrza się postem.
- Verscheiden, zejść ze świata, rozstać się z tym światem, skonać.
- Verschenken *ob. schenken.*
- Verschieben *ob. aufschieben.*
- Verschieden 1) różny, odmienny; *die Gerichte sind zweier v-er Meinungen*, są dwa różne zdania sądów; — 2) rozmaity; *v-e Münzgattungen*, rozmaite gatunki monet.
- Verschiedenartig, różnorodny.
- Verschiedenheit 1) różnitość; — 2) różność (np. zdań).
- Verschlagen, chytry, obrotny, szczwany.
- Verschleiss, sprzedaż, pozbywanie czego; *V-tarif*, taryfa sprzedaży; *Tabak-V.*, sprzedaż tytoniu i tabaki.
- Verschleissrecht, prawo sprzedaży.
- Verschluss, zamknięcie; *ämtlicher V.*, urzędowe zamknięcie, opieczętowanie; *etw. im V-e haben*, mieć co pod kluczem.
- Verschmälerung, uszczuplenie; *der Rechte*, zmniejszenie, uszczuplenie praw, uszczerbek w prawach.
- Verschollen, znikły, (niewiadomy z miejsca pobytu), *v. sein*, zniknąć, zapodzieć się.
- Verschreiben, zapisać (komu co); *ein Gut Jdm v.*, zapisać komu wieś; *sich ein Buch v.*, zapisać sobie książkę.
- Verschreibung 1) zapis (komu uczyniony); — 2) oblig (na jaką sumę), karta ręczna, rewers; — 3) zamówienie, zapisanie (towaru).

- Verschulden** (*Verschuldung*), *sb.* wina, zawinienie.
- Verschulden**, *vb.* zawinić, przewinić; *sich an Jdm v.* winy się względem kogo dopuścić; — 2) obdłużyć, długami obciążyć; *v-et sein*, mieć długi, być zadłużonym; *v-tes Gut*, majątność zadłużona.
- Verschwägern**, *sich*, spowinowacić się z kim.
- Verschweigen**, zamilczeć; *Jdm etw. v.*, zataić co przed kim.
- Verschwenden**, marnować, marnotrawić, trwonić (np. majątek, czas, siły).
- Verschwender**, marnotrawca, rozrzutnik; *V-in*, marnotrawnica, rozrzutnica; *ein gerichtlich erklärter V.*, uznany sądownie za marnotrawcę.
- Verschwiegen**, umiejący milczeć, dochowujący tajemnicy, milkły.
- Verschwiegenheit**, milkłość, milkliwość, milczenie (jako przymiot); *V-s-Eid*, przysięga na zachowanie tajemnicy, przysięga na zamilczenie.
- Verschwören** 1) wyprzysiądz się, zrzekać się czego (np. pijaństwa); — 2) *sich v.* spisek knować, sprzysięgać się, *sich wider Jdn v.*, sprzysiądz się przeciw komu.
- Verschworner**, spiskowy, sprzysięgły.
- Verschwörung**, spisek, sprzysiężenie; *eine V. anstiften*, uknować spisek.
- Versehen** 1) opatrzeć w co (np. w pieniądze); — 2) *etw. v.* uchybić co, zbłądzić w czém, niedopilnować czego, zapomnieć się w czém; *im Amte etw. v.*, uchybić w urzędowaniu, przeoczyć, nie uważać czego; — 3) zawiadywać czém, sprawować, pełnić co np. urząd, jakie obowiązki.
- Versehen**, *sich* 1) omylić się, przeoczyć; — 2) oczekiwać, spodziewać się, obiecywać sobie, *man versieht sich viel von seinem Eifer*, wiele sobie obiecują po jego gorliwości.
- Versehen** *sb.* 1) przeoczenie, omyłka, nieuwaga; *aus V. etw. thun*, przez omyłkę nieuwagę co zrobić; — 2) błąd, uchybienie; *jedes V. im Amte wird geahndet*, każde uchybienie w urzędzie karci się.
- Versehung**, sprawowanie (urzędu).
- Versender**, przesyłający, przesyłacz.
- Versendung**, przesyłka, (towarów).
- Versendungsanstalt**, zakład spedycyjny.
- Versendungskosten**, koszta przesyłki.

- Versetzen**, 1) przesadzić, przenieść (na inne miejsce); *in ein anderes Amt v.*, przenieść na inny urząd; *in Ruhestand v.*, przenieść kogo na stan spoczynku; — 2) postawić; *sich in Jmnds Lage v.*, wejść w czyje położenie; *in Freiheit v.*, uwolnić kogo; *auf freiem Fuss v.*, wypuścić na wolność; *in Angst v.*, nabawić strachu, zastraszyć kogo; *in Anklagestand v.*, poddać, oddać pod oskarżenie, oskarżyć; *in die Nothwendigkeit v.*, znaglić kogo, przymusić, zniewolić; *sich in die Lage versetzt sehen*, znaleźć się w położeniu; — 3) zastawić co, dać w zastaw; — 4) *Jdm etwas v.*, np. *einen Schlag, einen Hieb, einen Stoss*, uderzyć kogo, ciąć kogo, zadać komu raz; *einen Stich v.*, pchnąć kogo.
- Versetzung** (o osobie) przeniesienie, (o rzeczy) przestawienie, (o roślinie) przesadzenie.
- Versichern**, 1) zapewnić kogo o czém; *sich einer Sache v.*, upewnić się o czém; *sich einer Person v.*, zapewnić się o kim; — 2) zabezpieczyć; *eine Summe auf dem Gute v.*, zabezpieczyć sumę na dobrach; *sein Haus in der Brandkasse v.*, zabezpieczyć dom w kasie ogniwój; *sich einer Sache v.*, zabezpieczyć się względem czego; *sich eines Schuldners v.*, zabezpieczyć się względem osoby dłużnika t. j. osadzić go w areszcie.
- Versicherung**, 1) zapewnienie, zaręczenie; *auf Jds V. etwas geben*, dać co na czyje zaręczenie; — 2) ubezpieczenie, zabezpieczenie, asekuracja.
- Versicherungs-Polizze**, karta zabezpieczenia, ubezpieczenia, asekuracyjna.
- Versiegeln**, zapieczętować (list), opieczętować (papiery, akta), pieczęć przyłożyć; *die Zugänge ämtlich v.*, urzędownie opieczętować.
- Versilbern** 1) spieniężyć; — 2) posrebrzyć.
- Versorgen**, zapatrywać, dać utrzymanie, zapewnić los; *v-te Kinder*, dzieci zaopatrzone.
- Versorgung**, *ob. Unterhalt, Verpflegung*.
- Versorgungsanstalt**, zakład zaopatrzenia (np. *allgemeine V.*), zakład dobroczynny, dom schronienia ubogich.
- Versperren**, zamknąć (drzwi, drogę).
- Verspotten**, wyszydzać.
- Verspottung**, *ob. Spott*.
- Versprechen**, 1) przyrzekać, obiecać; *etw. zu leisten v.*, przyrzec co komu zrobić; — 2) zaręczyć; *ver-*

- sprochen sein*, być zaręczonym.
- Verprechen, *sb.* przyrzeczenie.
- Verstand, 1) rozsądek; — 2) znaczenie; *im engeren V-e*, w ściślejszym znaczeniu.
- Verständigen, uwiadomić; *sich v.*, porozumieć się.
- Verständniss, 1) zrozumienie; *zum besseren V.*, dla lepszego zrozumienia; — 2) porozumienie, *ob. t. Einverständniss*.
- Verstecken, skryć, ukryć, schodzić.
- Verstehen, 1) rozumieć, zrozumieć, mniemać; *es versteht sich von sich selbst*, rozumie się samo przez się; — 2) *sich v.*, zrozumieć się; — 3) *sich auf etw. v.*, znać się, rozumieć się na czém; — 4) *sich zu etw. v.*, przystać na co.
- Versteigern, przedawać przez licytację, licytować.
- Versteigerung, licytacja, przetarg.
- Versteigerungsedikt, obwieszczenie licytacyjne, licytacji.
- Versteigerungsordnung, porządek licytacyjny, urządzenie licytacji.
- Versteigerungsprotokoll, protokół licytacyjny, licytacji.
- Verstellen, 1) zastawić co czém; — 2) odmienić (co do kształtu); *das Gesicht v.*, zmienić twarz; — 3) *sich v.*, udawać, tać się; *verstellt*, udany, zmyślony (np. głos).
- Versteuern, opłacić (np. towar na granicy), uiścić opłatę.
- Verstimmung, rozstrojenie; *heitere V.*, r. wesołe; *traurige V.*, r. pępne.
- Verstohleenerweise, ukradkiem, pokryjomu.
- Verstoss, 1) uchybienie, usterk, omyłka; — 2) *die Akten sind in Verstoss gerathen*, akta się zaroniły, gdzieś się podziały.
- Verstreichen, upłynąć (o czasie); *nach fruchtlos verstrichenen 3 Tagen*, po bezskutecznym upływie trzech dni.
- Verstrickung, *ob. Confirmation*.
- Verstümmeln, pokaleczyć, zrobić kogo kaleką, obciąć komu co; *sich selbst v.*, skaleczyć się dobrowolnie; *die Sprache v.*, kaleczyć język.
- Versuch, 1) usiłowanie (np. zbrodni); *beendigter — nicht-beendigter V.*, usiłowanie zupełne — niezupełne; *aufgegebener — fehlgeschlagener V.*, u. zaniechane — chybione; — 2) próba, doświadczenie.
- Versuchen, 1) usiłować; *v-tes Verbrechen*, zbrodnia

- usiłowana; — 2) próbować, doświadczać; *nichts unversucht lassen*, niczego niezamierzać; — 3) kusić (kogo).
- Versuchsweise, *adv.* na próbę, dla doświadczenia.
- Vertagen, odroczyć (np. posiedzenie, sejm).
- Vertagung, odroczenie, odłożenie do czasu.
- Vertheidiger, obrońca (przed sądem).
- Vertheidigung, obrona.
- Vertheidigungsgrund, zasada obrony.
- Vertheidigungsschrift, pismo obrończe.
- Vertheidigungsweise, odpornie.
- Vertheilen, rozdzielić; *das Militär in die Dörfer v.*, rozłożyć wojsko po wsiach.
- Vertheilung, rozdzielenie, rozłożenie.
- Vertheilungsausweis, wykaz działowy, rozkładowy, repartycyjny.
- Vertilgen, zniszczyć (np. ślady zbrodni).
- Vertrag, 1) umowa, układ; — 2) kontrakt; *einen schriftlichen V. schliessen*, zawrzeć kontrakt na piśmie; — 3) konwencyja.
- Vertragschliessende Theile, strony umowę zawierające, umawiające się, kontraktujące.
- Vertragserbe, dziedzic kon-
- traktem postanowiony, dziedzic umowny.
- Vertragsmässig, stósowny do umowy, według umowy, umowny.
- Vertragswidrig, przeciw kontraktowi, wbrew umowie.
- Vertrauensmann, doradca poufny, zaufny (zaufnik).
- Vetrauensvotum, wotum zaufania.
- Vertraulich, w zaufaniu, poufnie; *v-e Sitzung*, posiedzenie poufne; *vertraulich-er Umgang*, obejście się poufałe.
- Vertrauter, powiernik.
- Vertreiben, 1) wygnać; — 2) *eine Waare v.*, pozbywać towar.
- Vertretbar, zamienny, zastępowalny.
- Vertreten, 1) zastępować; *seinen Gewährsmann angehen, damit er ihn vertrete*, żądać od ewiktora zastępstwa w procesie; — 2) *seine Meinung v.*, bronić swego zdania; *der Kläger ist berechtigt sich selbst zu v.*, powód jest mocen sam się bronić.
- Vertreter, zastępca.
- Vertretung, zastępstwo.
- Vertretungsleister, *ob. Gewährsmann.*
- Vertretungsleistung, *ob. Gewährleistung.*
- Vertretungswerber, żądający ewikcyi.

- Vertrieb, rozsprzedaż, odbyt.
- Vertuschen, zataić, ukryć co.
- Verüben, dopuścić się czego, popełnić co; *nach v-ter That*, po dopełnionym czynie.
- Verunehrung, zhańbienie, zesromocenie, zbezczeszczenie, splamienie (dobrego imienia), znieważenie.
- Verunglimpfen, uwłaczać komu, osławiać kogo.
- Verunstalten, oszpecić, zeszpecić (w skutek skaleczenia).
- Veruntreuen, przeniwierzyć się (komu w czém); *Geld v.*, przeniwierzyć się komu w pieniądzech, przywłaszczyć sobie pieniądze powierzone.
- Veruntreuung, przeniwierzenie się.
- Verurtheilen, osądzić, skazać; *der Sachfällige wird zum Ersatze der Gerichtskosten v-t*, stronę w sprawie upadającą skazuje się na koszta sądowe.
- Verurtheilter, osądzony, skazany.
- Vervielfältigung, powielenie.
- Verwahren, 1) schować co; *die anvertrauten Effecten v.*, strzedz rzeczy powierzonych; — 2) *Jdn v.*, osądzić kogo w areszcie, od-
- dać kogo pod straż; — 3) zabezpieczyć; *sich gegen Jdn v.*, obwarować się, opisać się, zabezpieczyć się przeciw komu; *sich gegen etw. v.*, zastrzedz się przeciw czemu; *seine Rechte v.*, zabezpieczyć swe prawa; — 4) opatrzyć (np. dom na zimę).
- Verwahrer, zachowawca, skład przyjmujący, depozytaryjusz, (dawn.) pokładnik.
- Verwahrung, 1) schowanie, zachowanie, skład, depozyt; *etwas in seiner V. haben*, mieć co w swoim zachowaniu, schowaniu, depozycie; *V. der Kassagelder*, zachowanie pieniędzy kasowych; — 2) areszt; *Jdn in V. bringen*, oddać kogo pod straż, oddać do aresztu.
- Verwahrungsvertrag, kontrakt składu.
- Verwalten, 1) zarządzać; — 2) *Geschäfte v.*, sprawować interesa, zawiadywać interesami; *ein Amt v.*, piastować, sprawować urząd.
- Verwalter, rządca, zarządca.
- Verwaltung, zarządzanie, rządzenie, zarząd (dóbr), administracja, sprawowanie (interesów), zawiadywanie (interesami); *Cultus V.*, zarząd spraw wyznaniowych, zarząd wyznaniowy,

- Verwaltungsbehörde, władza administracyjna.
- Verwaltungsgerichtshof, trybunał administracyjny.
- Verwaltungsrath, rada zawiadowcza.
- Verwaltungspflege, sądownictwo administracyjne.
- Verwaltungswesen, zarząd, administracja.
- Verwandlung, 1) *der Strafe*, zamiana kary; 2) przemiana, np. *von Fideikommissgütern*, dóbr powierniczych.
- Verwandt, krewniak, spokrewniony; *in männlicher, in weiblicher Linie*, krewny po ojcu, po matce, po mieczu, po kądzieli.
- Verwandtenmord, krewnobójstwo.
- Verwandtschaft, pokrewieństwo; *V. in auf- und absteigender Linie*, pokr. w linii wstępnój i zstępnój; *Seiten V.*, pokr. w linii pobocznej; *mehrfache V.*, p. wielokrotne; *eheliche — uneheliche V.*, p. prawe — nieprawe; *in V. treten*, spokrewnić się; *in V. stehen*, być spokrewnionym.
- Verwarnung, przestroga, ostrzeżenie.
- Verwechseln, 1) wymieniać (np. pieniądze); — 2) mieszać, pomieszać, wziąć jedną osobę lub rzecz za drugą, omylić się w osobie lub rzeczy.
- Verwechslungskasse, kasa wymiany.
- Verwegenheit, zuchwalstwo, zuchwała śmiałość.
- Verweigern, odmawiać (czego); *die Unterschrift v.*, niechcieć podpisać, odmówić podpisu; *die Abgaben v.*, niechcieć płacić podatków, wzbraniać się płacić podatki.
- Verweis, nagana; *einen strengen V. ertheilen*, surowo naganić, dać surową nagane, *ob. t. Rüge*.
- Verweisen, 1) odesłać kogo; *der Bittsteller wird auf den Rechtsweg verwiesen*, proszącego odsyła się na drogę prawa; *der Kläger wird an den zuständigen Richter verwiesen*, odsyła się powoda przed właściwego sędziego; — 2) naganić (komu co); *die anzügliche Schreibart wird verwiesen*, nagania się ubliżający sposób pisania; — 3) *Jdn des Landes v.*, wydalić kogo z kraju, wydalić z miasta, (dawniej) wyświecić kogo.
- Verweisungserkenntniss, *ob. Anklagebeschluss*.
- Verwendbar, sposobny, dający się użyć, do użycia.
- Verwendbarkeit, uzdolnienie i użycie; *über die V. eines Beamten berichten*, zdać sprawę pod względem uzdolnienia i użycia urzędnika.

- Verwenden, 1) łożyć, obra-
cać na co; *viel Mühe auf
etw. v.*, wiele pracy na co
łożyć, poświęcać, dokładać;
— 2) *sich für Jdn, für etw.
v.*, wstawić się, przemawiać
za kim, za czém.
- Verwendung, użycie; *V.
(eines Bewerbers)*, pełnienie
obowiązków (przez ubiega-
jącego się o posadę); *in V.
stehen*, pełnić obowiązki.
- Verwendungen, nakłady.
- Verwerflich, odrzutny, nie-
przyjmowalny, niedopusz-
czalny (np. świadek), *v-e
Meinung*, zdanie niezasłu-
gujące na przyjęcie, zdanie
do odrzucenia.
- Verwerthen, spieniężyć.
- Verweser, *ob. Verwalter*.
- Verwickeln, zawikłać; *ein
v-ter Process*, proces zawily,
zawikłany; *Jdn in etw. v.*,
uwikłać, wplątać kogo w co.
- Verwilligen, *ob. bewilligen*.
- Verwirken, 1) przewinić,
zawinić; *eine Strafe v.*, za-
służyć na karę; *sein Leben
v.*, zasłużyć na śmierć; —
2) utracić; *das Recht v.*, u-
tracić prawo.
- Verworren, zabałamucony,
pomieszany; *v-e Begriffe*,
pojęcia pomieszane; *v-er
Kopf*, wartogłów.
- Verwunden, ranić, zranić;
tödlich v., zranić śmiertelnie.
- Verzehren, 1) zużyć, spo-
trzebować, przejeść; *einen
bestimmten Betrag zu v. ha-
ben*, mieć pewną kwotę na
utrzymanie; *was auf der
Hin- und Rückreise v-t
wird*, co się wyda na życie
w drodze tam i napowrót;
— 2) zniszczyć, pochłonać;
durch Feuer v-t, ogniem
zniszczony.
- Verzehrungssteuer, po-
datek konsumcyjny.
- Verzeichnen, spisać (np.
akta).
- Verzeichniss, spis, wykaz,
konsygnacja; *Aktenv.*, spis
aktów, sumaryjusz doku-
mentów.
- Verzichten *v. verzichtenlei-
sten auf etw.*, zrzec się cze-
go; *auf ein Amt v.*, złożyć
urząd.
- Verzichtleistung, zrze-
czenie się.
- Verzinsen, opłacać odsetki,
czynsz; *sich v.*, przynosić
dochód.
- Verzinslich, przynoszący
odsetki, prowizyję, procent.
- Verzinsung, oprocentowa-
nie.
- Verzögern, zwłóczyć, od-
włóczyć; *die Zahlung v.*,
zwłóczyć wypłatę, opóźniać
się w wypłacie.
- Verzögerung, zwłoka, od-
włoka.
- Verzollen, oclić.
- Verzug, zwłoka; *ohne allen
V.*, bez najmniejszej zwło-
ki, niezwłocznie.

- Verzugszinsen, procenta, odsetki za zwłokę.
- Veteran, żołnierz wysłużony, weteran.
- Vetter *w ogóln.* kuzyn, krewny, *w szczeg.* stryj lub wuj, brat stryjeczny lub wujeczny.
- Vexatorisch, dokuczliwy, przykry.
- Vicar, wikaryjusz, wikary, zastępca.
- Vice *w złoż.* wice, pod-, *Vicekönig*, wicekról; *Vicekanzler*, podkanclerzy.
- Vicepräsident, zastępca prezesa.
- Vicinalwege, drogi sąsiednie.
- Victualien, żywność, artykuły żywności.
- Vidimiren, poświadczyć za zgodność.
- Vidimirte *Abschrift*, odpis za zgodność poświadczony.
- Vieh, bydłę, bydło.
- Viehhandel, handel bydłem.
- Viehpacht, pacht.
- Viehpächter, pachciarz.
- Viehpest *v. Viehsuche*, pomór, zaraza na bydło.
- Viehtrift (*Viehtrieb, Viehweg*), 1) droga do pędzenia bydła na paszę, przegon; — 2) wygon; — 3) prawo przegonu i wygonu.
- Viehzucht, chów bydła.
- Vielmännererei, wielomeżostwo.
- Vielweiberei, wielożeństwo.
- Vierteljahr, kwartał, ćwierćrocze.
- Vierteljährig, ćwierćroczne, kwartalnie, co kwartał.
- Vinculiren, położyć ostrzeżenie np. na obligacyi czyli zapisie długu.
- Vinculirung, położenie ostrzeżenia (na obligacyi).
- Vinculum, ostrzeżenie.
- Vindication, odzyskiwanie, odzyskanie, windykacyja.
- Vindicationsklage, skarga odzyskawcza, wydobywczka, windykacyjna.
- Vindiciren, odzyskiwać, starać się odzyskać, dochodzić własności, windykować.
- Vindicta, pomsta.
- Virginität, *ob. Jungferschaft*.
- Virilstimme, głos osobisty.
- Viritim, według głów.
- Visitacion, zwidzenie, przegląd.
- Visitirronde, ront.
- Vista *ob. Sicht*.
- Vitalität, żywotność.
- Visum et repertum *ob Befund*.
- Vliess, *goldenes*, złote runo.
- Vogelfrei *ob. rechtlos*.
- Vogt 1) wójt; — 2) dozorca więzień; — 3) syndyk, obrońca (kościola).
- Vogtei, wójtostwo.

- Volk, lud, *gemeines V.*, społstwo.
- Völkerrecht, prawo narodów, prawo międzynarodowe.
- Volksfest, uroczystość narodowa, ludowa.
- Volksherrschaft, gminowładztwo, rząd gminowładny.
- Volksschule, szkoła początkowa, pospolita.
- Volkssthümlich, narodowy.
- Volksversammlung, zgromadzenie narodowe.
- Volksvertretung, reprezentacyjna narodowa.
- Vollbringen, skutecznie (interes), wypełnić (zlecenie), dokonać (dzieła, zbrodni).
- Vollbürtig, rodzony (t. j. jednego ojca i matki, *germanus*).
- Vollendung, dokonanie, spełnienie.
- Vollgenuss, zupełne używanie.
- Volljährig, pełnoletni.
- Volljährigkeit, pełnoletność.
- Vollkommen 1) zupełny, *v-en Glauben verdienende Urkunde*, dokument na zupełną wiarę zasługujący; — 2) doskonały.
- Vollmacht, pełnomocnictwo, plenipotencyja.
- Vollmachtgeber, pełnomocodawca.
- Vollmachtnehmer, pełnomocnik, plenipotent.
- Vollmachtsvertrag, kontrakt pełnomocnictwa.
- Vollstrecker *ob. Vollzieher*.
- Vollstreckung, wykonanie, egzekucyja.
- Vollstreckungsklausel, klauzula egzekucyjna.
- Vollzählig, zupełny, *v. machen*, uzupełnić.
- Vollziehen, wykonać, wykonywać, egzekwować; *ein Urtheil v.*, wykonać wyrok; *v-de Gewalt*, władza wykonawcza.
- Vollzieher, wykonawca, egzekutor (np. testamentu).
- Vollzug, wykonanie.
- Volontair, ochotnik.
- Vorakten, akta poprzednie, pióra.
- Voranschlag *der Einnahmen und Ausgaben*, preliminarz, etat dochodów i wydatków.
- Vorarbeit, praca, robota przygotowawcza, wstępna.
- Vorausgeben, dać naprzód, zaliczyć.
- Vorausgefaste *v. vorbedachte Absicht*, zamiar rozmysłny, z namysłem powzięty.
- Voraus schicken, naprzód wyprawić, powyżej wzmiankę uczynić, nadmienić; *aus dem Vorausgeschickten ist zu entnehmen*, z tego co wyżej powiedziano, nadmie-

- niono, wynika; *der Beeidigung eine Mahnung v.*, upomnieć przed wykonaniem przysięgi.
- Voraussetzen, 1) przypuszczać; *vorausgesetzt dass*, przypuściwszy, że; — 2) wymagać (za konieczny warunek); *die Giltigkeit eines Vertrages setzt die Fähigkeit der Personen voraus*, ważność kontraktu wymaga zdolności osób.
- Voraussetzung, przypuszczenie.
- Vorausvermächtniss, zapis naddziałowy, zapis (legat) przez wzgląd szczególny, prelegat.
- Vorauszahlen, przedpłacić, z góry zapłacić, zapłacić naprzód.
- Vorauszahlung, przedpłata, zapłata z góry.
- Vorbedacht, rozmyśl; *mit V.*, rozmyślnie.
- Vorbedächtig, rozmyślnie.
- Vorbeding, zastrzeżenie.
- Vorbedingen, *sich etw.*, zastrzedz sobie co.
- Vorbedingung, warunek wstępny.
- Vorbehalt, zastrzeżenie; *mit V. der höheren Berufung*, z zastrzeżeniem wyższego odwołania się.
- Vorbehalten, zastrzedz sobie, wymówić sobie.
- Vorbehältlich, z zastrzeżeniem, warując.
- Vorbehaltserbe, spadkobierca z dobrodziejstwem inwentarza.
- Vorbenannt, wyżej rzeczony, nadmieniony, przerzeczony.
- Vorbereitungshandlung, działanie przygotowawcze.
- Vorbereitungsmittel, środek przygotowawczy.
- Vorbereitungsstudium, nauki przygotowawcze.
- Vorbericht, sprawozdanie wstępne, wstęp.
- Vorbescheid, rezolucya przygotowawcza.
- Vorbeugen, zapobiedz czemu.
- Vorbeugungsmaßregel, środek zapobiegawczy.
- Vorbringen, *eine Bitte*, upraszać; *der Kläger bringt vor*, powód przywodzi, przytacza.
- Voreid, przysięga uprzednia, przed przesłuchaniem; *Nacheid*, przysięga następna, po przesłuchaniu.
- Vorenthalten, *Jdm etwas*, zatrzymywać komu co.
- Vorerhebung, dochodzenie przygotowawcze.
- Vorerinnerung, poprzednie napomnienie.
- Vorerwähnt, przerzeczony, nadmieniony, wywzmiankowany, wyźwspomniony, powyżej przywiedziony, przytoczony.
- Vorfall, wydarzenie, zdarzenie, przypadek, zajście

- Vorfallen, zdarzyć się; *bei v-der Gelegenheit*, przy zdarzonej sposobności.
- Vorforderung, wezwanie, zapozwanie, zapozew.
- Vorfrage, pytanie wstępne; *die Verhandlung hängt von der Beantwortung der V. ab*, rozprawa zawisła od odpowiedzi na pytanie wstępne; *über eine V. abstimmen*, głosować nad pytaniem wstępnym.
- Vorführungsbefehl, rozkaz dostawienia, doprowadzenia.
- Vorgang, 1) przodkowanie, przykład; *nach dem V-ethun*, zrobić za przykładem; -- 2) odbywanie się, dzieanie, postępowanie; *den V. ansehen*, przypatrywać się jak rzecz pójdzie; *vertragswidriger V.*, postąpienie wbrew umowie.
- Vorgänger, poprzednik.
- Vorgängerin, poprzedniczka.
- Vorgeben, udawać, zmyślać; *der Beschuldigte gibt vor*, obwiniony udaje.
- Vorgeben, *das*, udawanie, zmyślanie.
- Vorgeblich, mniemany, udany, rzekomy; *v-er Grund*, mniemany powód.
- Vorgedacht, *ob. vorerwähnt*.
- Vorgefasste *Meinung*, uprzedzenie, przesąd, przy-
- widzenie, zdanie na uprzedzeniu oparte.
- Vorgehen, 1) dźać się, zajść, wydarzyć się, stać się; *etw. ist vorgegangen*, coś zaszło, stało się, wydarzyło się; — 2) postępować; *nach der Vorschrift v.*, postępować według przepisu; — 3) iść przodkiem, zajmować pierwsze miejsce, przewodniczyć; *Jdm mit gutem Beispiele v.*, dać komu dobry przykład; *die Pflicht geht Allem vor*, pierwsza nad wszystko powinność, obowiązek przedewszystkiem.
- Vorgesetzter, przełożony; *die Vorgesetzten* (zbiorowo), starszyzna, starszeństwo.
- Vorgreifen, wprzód wziąć, *przen.* uprzedzić; *Jds Ansicht v.*, uprzedzać kogo w zdaniu; *ohne der Meinung der competenten Behörde vorzugreifen*, nieuprzedzając zdania właściwej władzy.
- Vorhaben, *das*, zamiar, zamiśl, przedsięwzięcie.
- Vorhanden, być, znajdować się, znachodzić się; *die v-en Beweismittel*, dowody jakie są, znajdujące się; *die Erben sind nicht v.*, nie ma dziedziców.
- Vorkauf, pierwokupno.
- Vorkaufen, naprzód zakupić.
- Vorkäufer, pierwokupień.

- Vorkaufrecht, prawo pierwokupna.
- Vorkehren, użyć czego (dla zapobieżenia czemu).
- Vorkehrungen, *zu etwas*, przygotowania do czego; *gegen etwas*, środki przeciw czemu; *V. treffen*, użyć środków, czynić kroki; *V. gegen etwas treffen*, użyć środków zapobiegających, zapobiegać, przeszkadzać czemu, zaradzać.
- Vorkommnis, zdarzenie, przygoda.
- Vorladen, zapozwać, wezwać do stawienia się.
- Vorladung, pozew, wezwanie (do stawienia się).
- Vorladungsedikt, zapozew, wezwanie do stawienia się.
- Vorlage, to co jest przełożone, akta przełożone.
- Vorläufig, 1) wstępny; *v-er Bericht*, wstępne zdanie sprawy; — 2) poprzedni, poprzednio; *v. muss erkannt werden*, poprzednio *v. pierwój v. naprzód* trzeba orzec; — 3) tymczasowy; *v-es Erkenntniss*, orzeczenie tymczasowe; *v. wird verordnet*, tymczasowo postanawia się; *v-e Verwahrung*, areszt tymczasowy.
- Vorlegen, przekładać, przełożyć (akta), *przen. Jdm eine Frage v.*, zadać komu pytanie.
- Vorlesung, 1) odczyt; — 2) odczytanie.
- Vorliegend, leżący przed oczyma; *v-e Beweismittel*, dowody przywiedzione, przytoczone, przełożone; *in v-em Falle*, w obecnym przypadku; *das V-e*, to o czém jest mowa.
- Vormann, poprzednik.
- Vormerkbuch, 1) księga ostrzeżeń; — 2) zapiski; *ein V. über den Giftverkauf führen*, utrzymywać księgę sprzedaży trucizny; *V. über die gegen Verrechnung erfolgten Vorschüsse*, zapiski udzielonych zaliczek (awansów), księga zaliczek (z zastrzeżeniem złożenia rachunku).
- Vormerken, 1) zanotować; — 2) ostrzedz, zrobić ostrzeżenie.
- Vormerkung, 1) zanotowanie; — 2) ostrzeżenie; *landtäfliche V.*, ostrzeżenie hipoteczne, *ob. t. Pränotation*; *V. über die Anmeldungen*, zanotowanie zgłoszeń.
- Vormerkungsbescheid, rezolucya względem ostrzeżenia.
- Vormerkungsbewilligung, zezwolenie ostrzeżenia.
- Vormerkungsgesuch, prośba o ostrzeżenie.
- Vormund, opiekun.

- Vormundschaft, opieka.
- Vormundschaftsbehörde, sąd opiekuńczy.
- Vormundschaftsbuch, księga opieki.
- Vormundschaftsgelübde, *ob. Gelöbniss.*
- Vormundschaftssache, sprawa opiekuńcza.
- Vormundschaftswesen, rzecz dotycząca się opiek.
- Vorname, imię; *Vor- und Zuname*, imię i nazwisko.
- Vornehmen, przedsięwziąć; *eine Untersuchung v.*, przedsiębrać śledztwo, zająć się śledztwem.
- Vornehmen, *sb.* zamysł, przedsięwzięcie.
- Vorposten, straż przednia, placówka.
- Vorrang, pierwszeństwo (przed kim).
- Vorrecht, pierwszeństwo, prawo pierwszeństwa, przywilej.
- Vorrechtsklage, skarga o pierwszeństwo, o prawo pierwszeństwa.
- Vorrücken, posunąć się naprzód; *Jdn v.*, posunąć kogo naprzód (w służbie), awansować.
- Vorrückungsrecht, prawo posuwania się, postąpienia, posunięcia się w urzędzie.
- Vorsatz, zamysł.
- Vorsätzlich, umyślny, namyślnie.
- Vorschein, widok, jaw; *zum V. kommen*, wyjść na jaw (jak tajemnica); okazać się (jak co ukrytego); *zum V. bringen*, objawić co, na jaw wyprowadzić, ujawnić.
- Vorschiessen, zaliczyć, naprzód dać, awansować pewną sumę.
- Vorschlag, propozycja, wniosek, projekt, zalecenie; *Jdm einen V. machen*, propozycją komu zrobić, podać projekt; *auf den V. des Gerichtes*, na przedstawienie sądu; *Besetzungsv.*, przedstawienie na posadę.
- Vorschlagen, 1) przedstawiać, wnosić, proponować; *das Gericht hat für den Posten den N. vorgeschlagen*, sąd przedstawił N. na tę posadę; *ein Mittel v.*, doradzić jaki środek; *Jdm etw. v.*, proponować komu co; — 2) zaciąć (podawać cenę); *man hat nicht viel vorgeschlagen*, nie wiele zacięto.
- Vorschreiben, 1) napisać co na wzór; — 2) przepisać komu co, nakazywać, rozkazywać; *das Gesetz schreibt vor*, ustawa przepisuje, nakazuje; — 3) *w Rach.* wziąć na przepis, zaciągnąć do opłaty; *die Gebühr v.*, wziąć należność na prze-

- pis; *Jdn zur Steuer v.*, za-
ciągnąć do opłaty podatku.
- Vorschreibung, *der Ge-
bühren, w Kas.* wzięcie na-
leżytości na przepis.
- Vorschrift, przepis; *der V.
gemäss*, stósownie do prze-
pisu.
- Vorschriftsmässig, zgo-
dnie z przepisami, stósownie
do przepisów, podług prze-
pisu.
- Vorschriftswidrig, prze-
ciw przepisom, niezgodnie
z przepisami.
- Vorschub, wsparcie, pomoc,
poręka; *V. leisten*, dawać
komu pomoc, dopomódz ko-
mu.
- Vorschubleistung, danie
pomocy, depomaganie.
- Vorschuss, zaliczka; *einen
V. Jdm machen, geben*, za-
liczyć naprzód pieniądze;
V. gegen Ersatz, zaliczka
z zastrzeżeniem zwrotu; *V.
gegen Verrechnung*, zaliczka
z zastrzeżeniem obrachunku
- Vorschussgelder, zaliczki,
pieniądze zaliczone naprzód,
dane naprzód.
- Vorschussweise, zalicz-
kowo, tytułem zaliczek.
- Vorschützen, zastawiać się
czém (np. chorobą), zasła-
niać się, składać się czém.
- Vorsetzen, przełożyć kogo
nad czém; *vorgesetztes Amt*,
urząd przełożony; *vorgesetzt*
sein, mieć pierwszeństwo,
być przełożonym.
- Vor sich gehen, odbywać
się, iść swoim trybem; *v.
s. g. lassen*, rzecz pozosta-
wić swemu biegowi.
- Vorsicht, przeczność, o-
strożność; *die nothwendige
V. unterlassen*, zaniedbać
potrzebnęj ostrożności, po-
stąpić nieobacznie.
- Vorsichtsmassregel, środ-
ki ostrożności.
- Vorsichtsweise, przez o-
strożność, dla ostrożności.
- Vorsitz, pierwsze miejsce,
przewodnictwo, prezyden-
cyja; *unter dem V.*, pod
prezydencją, pod przewo-
dnictwem; *den V. führen*,
przewodniczyć, przydować.
- Vorsitzer, prezydujący,
przewodniczący.
- Vorspann, podwoda; *Berg-
V.*, przyprząg.
- Vorspiegelung, uluda,
przedstawienie czego dla
złudzenia; *falsche V.*, lu-
dzące przedstawienie.
- Vorstand, 1) zwierzchność,
przełożństwo; *Ortsvorst.*,
zwierzchność miejscowa; *Ge-
meindev.*, zwierzchność, wła-
dza gminna; — 2) *ob. Vor-
steher*.
- Vorstehen, przewodniczyć.
- Vorstehend, powyższy, ni-
niejszy; *v-es Zeugnis wird
seinem ganzen Inhalte nach*

- bestalligt*, niniejsze świadectwo potwierdza się w całej osnowie.
- Vorsteher**, przełożony, przewodniczący, naczelnik, prezes, zwierzchnik (gminy), starszy (w zgromadzeniu); *Gerichtsv.*, przewodniczący w sądzie, prezes sądu; *Bezirksv.*, naczelnik powiatu; *Kreisv.*, przełożony, naczelnik obwodu; *Gemeindev.*, zwierzchnik gminy; *Vereinsv.*, starszy (towarzystwa, bractwa, cechu i t. p.).
- Vorstellen**, przedstawić; *sich etw. v.*, wystawiać sobie, wyobrażać sobie co.
- Vorstellung**, 1) przedstawienie (np. na urząd); — 2) przedstawienie *v.* przełożenie (komu czynione); — 3) przedstawienie (np. widowiska); — 4) wyobrażenie.
- Vorstrecken**, *Geld*, 1) zaliczyć, wliczyć, dać naprzód pieniądze, *ob. t. vorschiessen*; — 2) pożyczyć (komu).
- Vorstudien**, nauki przygotowawcze.
- Vortheil**, korzyść; *entgener V.*, korzyść *v.* zysk stracony; *zum V-e gereichen*, korzyść przynosić.
- Vortheilhaft**, korzystny, zyskowny.
- Vortrag**, 1) wykład (naukowy); — 2) mowa, rozprawa, rzecz; *einen V. halten*, przemówić, mieć rzecz; — 3) sprawozdanie, relacja, wprowadzenie przedmiotu na obradę; *eine Sache in V. bringen*, przedstawić rzecz (na posiedzeniu); *eine Eingabe zum V-e überweisen*, przydzielić podanie do sprawozdania, do wprowadzenia na posiedzenie.
- Vortragen**, 1) wykladać (przedmiot naukowy); — 2) przedstawiać.
- Vorübergehende Verordnung**, rozporządzenie przechodnie.
- Voruntersuchung**, śledztwo, badanie wstępne.
- Voruntersuchungsakten**, akta śledztwa wstępnego.
- Vorurtheil**, przesąd.
- Vorwand**, pozor, pretekst.
- Vorweisen**, *Vorweiser*, *Vorweisung*, *ob. Vorzeigen*, *Vorzeiger*, *Vorzeigung*.
- Vorwenden**, wywijać się, wywinać się, wykręcać się.
- Vorwiegend**, przeważający, przeważny.
- Vorwissen**, wiedza, wiadomość (wiedzenie czego wprzód); *dies ist ohne sein V. geschehen*, stało się to bez jego wiedzy.
- Vorwurf**, zarzut, wyrzut.
- Vorzeigen**, okazać, ukazać, przedłożyć (np. dokument).
- Vorzeiger**, okaziciel, ukaziciel.

Vorzeigung, okazanie, ukazanie, przedłożenie.	Vorzugsklasse, postępek celujący.
Vorzug, 1) pierwszeństwo; <i>Jdm den V. geben</i> , dać komu wyższość, pierwszeństwo; <i>die Zuvorkommung gibt im Rechte den V.</i> , kto pierwszy czasem, ten bliższy prawem; — 2) odznaczenie się, zaleta, przymiot celujący; <i>seine Vorzüge sind nicht zu verkennen</i> , jego zalety nie dają się zaprzeczyć.	Vorzugsrecht, prawo pierwszeństwa. Votiren, dać głos, głosować, kréskować (na kogo przez podkréślanie), <i>ob. t. stimmen</i> . Votum, 1) <i>ob. Gelübde</i> , — 2) <i>ob. Stimme</i> . Vulgarsubstitution, podstawienie zwyczajne.

W.

Waare, towar.	Waffenfähig, zdalny do wojska.
Waarenklärung, deklaracja towarowa.	Waffenkammer, zbrojownia.
Waarenkunde, towaroznawstwo.	Waffenpass, karta na broń.
Waarensaal, stręczyciel towarów.	Waffenplatz, plac broni (miejsce zgromadzenia się wojska i potrzeb wojennych).
Wache, straż, warta; <i>Finanzw.</i> , straż skarbowa.	Waffenrock, mundur, surdut wojskowy.
Wachhaus v. <i>Wachthaus</i> , strażnica, odwach.	Waffenruhe (<i>canonische</i>), mir boży.
Wachmann, policyjant, strażnik policyjny.	Waffenstillstand, rozejm, zawieszenie broni.
Wachmannschaft, straż bezpieczeństwa.	Wagen, odważać, puszczać, narażać się (na co); <i>das Leben w.</i> , narażać życie na niebezpieczeństwo; <i>gewagtes Geschäft</i> , śmiało, niebezpieczne przedsięwzięcie, <i>ob. t. Glücksvertrag</i> .
Wachmeister, wachmistrz.	
Wachposten, posterunek.	
Wachzimmer, kordegarda.	
Wächter, stróż, wartownik.	
Wächterhäuschen, budka stażnicza.	
Waffe, broń, oręż.	

Wagengeld, wozowe (na- leżytość pocztowa).	Wahlgesetz, ustawa wy- borcza, elekcyjna.
Wagenmeister, dozorca wozów (pocztowych).	Wahlkind, przybrany, przy- sposobiony.
Waggeld, wagowe (opłata od wagi).	Wahlkörper, koło, ciało wyborcze, wyborcy.
Wagmeister, wadmistrz.	Wahlliste, lista wyborcza.
Wahl, wybór, obiór; <i>eine W.</i> , <i>treffen</i> , wybór zrobić.	Wahlmutter, matka przy- brana, przysposobicielka.
Wahlakt, akt obiorczy, wy- borczy.	Wahlordnung, porządek o- biorczy.
Wahlausschreibung, roz- pisanie wyborów.	Wahlpfründe, beneficjum obiorcze (przez wybór).
Wählbar, obieralny, mogą- cy być obranym.	Wahlrecht, 1) prawo obio- ru; <i>actives W.</i> , prawo wy- bierania; <i>passives W.</i> , pra- wo obieralności; — 2) pra- wo wyboru (w pr. cyw.).
Wahlberechtigung, 1) prawo wybierania; — 2) prawo wybieralności.	Wahlschluss, 1) zamknię- cie wyborów; — 2) wypa- dek wyboru; — 2) uchwa- ła wyborcza.
Wahlbezirk, okrąg wybor- czy.	Wahlspruch, godło.
Wahlcommission, komisya wyborcza.	Wahlstimme, głos, kréska.
Wahleid, przysięga przed- wyborcza (w pr. kan.).	Wahlvater, przysposobiciel, ojciec przybrany.
Wahleltern, przysposobi- ciele, przysposabiający, ro- dzice przybrani.	Wahlversammlung, zgro- madzenie wyborcze.
Wähler, wyborca.	Wahlzettel, kartka obior- cza.
Wählerliste, spis wybor- ców, lista wyborców.	Wahnidee, urojenie.
Wahlfähig, 1) obieralny (mający prawo bycia obra- nym); — 2) powołany do obioru (mający prawo obie- rania).	Wahnsinn, obłąkanie.
Wahlfähigkeit, 1) obieral- ność; — 2) prawo wybie- rania.	Wahnsinnig, obłąkany.
Wahlfürst, 1) <i>ob. Kurfürst</i> ; — 2) monarcha obieralny.	Wahnverbrechen, prze- stępstwo urojone.
	Wahr, <i>so w. mir Gott helfe!</i> tak mi Panie Boże dopomóż!
	Wahren, 1) zachować, bro- nić, strzedz, pilnować czego; <i>seines Amtes w.</i> , pilnować

- swego urzędu; — 2) *sich vor etw. w.*, wystrzegać się czego.
- Währmann, *ob. Gewährsmann.*
- Wahrnehmen, 1) spostrzegać; — 2) pilnować czego; *die gemeinschaftlichen Interessen w.*, pilnować wspólnych interesów; *eine Gelegenheit w.*, korzystać ze sposobności.
- Wahrnehmung, spostrzeżenie; *W. der Rechte*, dopilnowanie praw.
- Wahrnehmungsvermögen, władza spostrzegania.
- Wahrscheinlichkeit, prawdopodobieństwo.
- Wahrspruch, *der Geschwornen*, orzeczenie przysięgłych.
- Wahrung, obrona, strzeżenie, dopilnowanie.
- Währung, 1) waluta; — 2) *ob. Gewährleistung.*
- Waise, sierota; *zur W. werden*, osierocić; *zur W. machen*, osierocić.
- Waisenamt, urząd sierocy, sierociński, opiekujący się sierotami.
- Waisenbuch, księga sieroca.
- Waisengelder, pieniądze sieroce, sierocińskie.
- Waisenvermögen, majątek sierocy.
- Waldaufseher, leśny, gajowy.
- Waldaufsichtspersonale, dozór leśny.
- Waldfrevel, *ob. Frevel.*
- Waldhüter, leśny, gajowy.
- Waldzeichen, cecha.
- Walten, 1) rozrządzać; — 2) władać czém.
- Wandel, 1) *ob. Lebenswandel*; — 2) *im Handel und W.*, między kupcami, w przemyśle.
- Wandelpön, *ob. Reugeld.*
- Wandelungsklage, skarga o rozwiązanie kupna, przedaży.
- Wanderbuch (*Wanderpass*), książeczka podróżna, wędrowna.
- Wandern, podróżować; *nach N.*, do N.; *in die Fremde w.*, udać się za granicę.
- Wappen, herb.
- Wappenbrief, patent na herb.
- Wappenkunde, heraldyka.
- Warnungstheorie, teoria przestrogi.
- Warnungszeichen, znaki ostrzegające.
- Wärter, dozorca, dozorujący, pilnujący, doglądacz, dozieracz.
- Wartezeit, czas wyczekiwania.
- Waschgold, złoto płókane.
- Wasenmeister, opravca.
- Wasser, *zu W. und zu Land*, wodą i lądem.
- Wasserbau, budownictwo wodne.

Wasserleitung, wodociąg.	Wechselinhaber, posiadacz weksłu.
Wasserordnung, urządzenie wodne.	Wechselmässig, wekslowy.
Wasserrecht, 1) prawo wodne; — 2) prawo do wody.	Wechselordnung, ustawa wekslowa, porządek wekslowy.
Wasserstrasse, <i>ob Strasse</i> .	Wechselrecht, prawo wekslowe.
Wasserwerk, 1) przyrząd wodny; — 2) budowle wodne.	Wechselrechtlich, podług prawa wekslowego.
Wasserzeichen, znak wodny.	Wechselsache, sprawa wekslowa.
Wechsel, 1) zmiana (np. miejsca); — 2) zmienianie, wymiana (np. papierów); — 3) weksel (kupiecki); <i>einen W. präsentiren</i> , okazać w.; <i>honoriren</i> , wypłacić w.	Wechselfeitig, wzajemny.
Wechselalonge, <i>ob. Allonge</i> .	Wechselsensal, stręczyciel wekslowy.
Wechselarrest, areszt wekslowy,	Wechselstrenge, rygor wekslowy.
Wechselaussteller, wystawca, wystawiciel weksłu.	Wechselverpflichteter, z weksłu obowiązany.
Wechseln, 1) odmienić (np. miejsce); — 2) zmieniać (np. pieniądze); <i>Briefe mit Jdm w.</i> pisywać do siebie, prowadzić z kim korespondencją, listować.	Wechselwirtschaft, gospodarstwo przemienne.
Wechselbrief, <i>ob. Wechsel</i> .	Wechsler, wekslarz, wymieniać pieniądze.
Wechselfähig, wekslowozdolny, zdolny do zaciągania zobowiązań wekslowych.	Weg, <i>Jdm etw. in den W. legen</i> , przeszkadzać komu; <i>Jdn aus dem W-e räumen</i> , sprzątnąć kogo (zabić tajemnie); <i>etw. zu W-e bringen</i> , sprawić, uskutecznić co; <i>aller W-e</i> , wszędzie; <i>im kurzen W-e</i> , na najkrótszej drodze, bez formalności, odręcznie; <i>keineswegs</i> , bynajmniej, wcale nie; <i>unterwegs</i> , w drodze, po drodze; <i>im Wege der Statthalterei dem Ministerium vorlegen</i> , podać do Ministerstwa przez Namiestnictwo; <i>im Wege des</i>
Wechselgericht, sąd wekslowy.	
Wechselgläubiger, wierzyciel wekslowy.	

<i>Statthalters</i> , na ręce Namiestnika, przez Namiestnika.	W e i b e r l e h e n, lenno po kądzieli.
W e g e s e r v i t u t, służebność drogowa.	W e i b l i c h e <i>Linie</i> , linija żeńska.
W e g l a g e r e r, rozbójnik.	W e i c h b i l d, 1) obręb miasta; — 2) prawo miejskie (w obrębie miasta obowiązujące).
W e g l e g u n g <i>eines Kindes</i> , porzucenie dziecka.	W e i d e, 1) pastwisko; — 2) pasza; <i>Strickw.</i> , paszenie na uwięzi.
W e g m a u t h, myto drogowe.	W e i d e r e c h t, prawo paszy, paszenia.
W e g m a u t h s c h r a n k e n, rogatka.	W e i d e v i e h, bydło pastewne.
W e g r e c h t, prawo używania drogi, prawo do drogi.	W e i g e r n, <i>sich</i> , wzbraniać się, opierać się.
W e g s c h e i d e, droga rozstajna, rozdroże.	W e i g e r u n g, odmowa, opór, wzbranianie się; <i>im W-s-falle</i> , w razie oporu.
W e g w e i s e r, drogokaz.	W e i h b i s c h o f, 1) sufragan; — 2) biskup <i>in partibus</i> .
W e h r (<i>die</i>), 1) obrona; — 2) (<i>das</i>), jaz, tama, grobla.	W e i h e, <i>höhere, niedere</i> , święcenie wyższe, niższe.
W e h r e n, 1) powściągnąć co; <i>Jds Rache w.</i> , powściągać czyją zemstę; <i>dem Feuer w.</i> , wstrzymywać ogień; — 2) <i>Jdm etw. w.</i> , zabraniać komu czego; — 3) <i>sich w.</i> , bronić się; <i>sich einer Sache w.</i> , opierać się czemu.	W e i h e n, poświęcać; <i>Jdn zum Pricster w.</i> , wyświęcić na kapłana.
W e h r g e l d, główszczyzna.	W e i h n a c h t s t a g e, dni Bożego narodzenia.
W e h r g e s e t z, ustawa o służbie wojskowej.	W e i h t i t e l, tytuł duchowny, kanoniczy.
W e h r h a f t, 1) obronny; — 2) uzbrojony; — 3) zdolny do broni.	W e i s a r t i k e l, artykuły <i>v.</i> fakty dowodowe.
W e h r l o s, bezbronny.	W e i s e, sposób; <i>redlicher W.</i> , w dobrej wierze; <i>listiger W.</i> , podstępnie; <i>ungerechter W.</i> , niesprawiedliwie; <i>unvorhergesehener W.</i> , nieprzewidzianie.
W e h r p f l i c h t, obowiązek służenia wojskowo.	W e i s e n, pokazać co; <i>den rechten Weg w.</i> , wskazać
W e h r v e r f a s s u n g, urządzenie siły zbrojnej.	
W e h r s t a n d, 1) stan obronny; — 2) stan wojskowy, wojskowość.	

- prawdziwą drogę; *Jdn auf den Rechtsweg w.*, odesłać kogo do drogi prawa; *Jdn von sich w.*, odprawić kogo, *zurechtw., ob. zurecht.*
- Weisthum**, opinija prawników.
- Weisung**, 1) polecenie; — 2) dowodzenie.
- Weisungsschrift**, wywód dowodu ze świadków.
- Weiters**, *ohne w.*, bezzwłocznie; *bis auf w.*, aż do dalszego rozporządzenia.
- Weitläufigkeit**, rozwlekłość.
- Weltgeistlicher**, ksiądz świecki.
- Weltgeistlichkeit**, duchowieństwo świeckie.
- Wenden**, *sich bittlich an Jdn w.*, udać się do kogo z prośbą; *das Gespräch auf etw. w.*, skierować v. zwrócić rozmowę do czego.
- Wendung**, zwrót, obrót.
- Werben**, *zum Kriegsdienste*, werbować (do wojska).
- Werbbezirk**, obwód poborowy, werbunkowy.
- Werbegeld**, werbunkowe, zadatek werbunkowy.
- Werbeplatz**, miejsce werbunku.
- Werber**, werbownik.
- Werbung**, werbunek.
- Werft**, *ob. Schiffswerfte.*
- Werk**, 1) czyn, uczynek; — 2) dzieło; *die Hand ans W. legen*, przyłożyć rękę do
- dzieła, wziąć się do dzieła; — 3) budowa, maszyneryja.
- Werkführer**, zawiadowca, kierownik ruchu, kierujący wyrobnią, warsztatem, starszy czeladnik.
- Werkprobe**, próba dzieła.
- Werkstatt v. Werkstätte**, wyrobnia, pracownia, warsztat.
- Werktag**, dzień powszedni, roboczy.
- Werkvorrichtung**, przyrząd.
- Werth**, 1) wartość; — 2) cena; *einen grossen W. beilegen*, wysoko cenić; *W. und Gehalt einer Münze*, wartość i waga monety.
- Werthanschlag**, oszacowanie.
- Werthermittlung**, dochodzenie wartości.
- Werthmassstab**, miara wartości.
- Werthpapiere**, papiery publiczne, wartościowe.
- Werthschätzung**, szacunek, oszacowanie.
- Wette eingehen**, zrobić zakład.
- Wesentlich**, istotny; *im W-en entscheiden*, rozstrzygnąć w istocie sprawy, co do istoty rzeczy (*in merito*).
- Wetter**, w Górn. powietrze zabójcze; *matte W. (Schwaden)*, wyziewy duszące; *böse W.*, wyziewy zepsute, puch; *schlagende W.*, wyziewy zapalne.

- Wetterlosungsschacht, *ob. Schacht.*
- Wetterschadenversicherung, zabezpieczenie od gradobicia.
- Wichtigkeit, ważność (np. dowodów); *von grosser W.*, wielkiej wagi, bardzo ważny.
- Widerfahren, wydarzyć się komu, spotkać kogo; *Jdm Gerechtigkeit w. lassen*, wymierzyć komu sprawiedliwość.
- Widerklage, skarga wzajemna.
- Widerlage, oprawa.
- Widerlegen, odpierać, zbijać (dowodem przeciwnym).
- Widerlegung, zbijanie, odparcie.
- Widerpart, *ob. Widersacher.*
- Widerrechtlich, nieprawnie, bezprawnie.
- Widerrede, 1) sprzeciwienie się; — 2) opór, sprzeczka; *ohne W.*, bez oporu.
- Widerrufen, odwołać (np. zeznanie, testament).
- Widersacher, strona przeciwna.
- Widersetzlich, uporny, niesłuchający rozkazu, zuchwaly.
- Widersetzlichkeit, opór (rozkazowi), niesłuchanie (poleceń), sprzeciwianie się.
- Widerspiel, *ob. Gegentheil (das).*
- Widersprechen, przeczyć, zaprzeczać; *Satz für Satz w.*, każdą okoliczność zaprzeczać; *sich w.*, sprzeciwiać się sobie, być z sobą w sprzeczności; *eidlich w.*, przeczyć pod przysięgą.
- Widerspruch, 1) niezgodność, sprzeczność; — 2) sprzeciwianie się.
- Widmungserklärung, *ob. Vinculirung.*
- Widmungsurkunde, *ob. Stiftungsbrief.*
- Wiederaufnahme, ponowienie (jakiś czynności); *W. der Untersuchung*, ponowienie, znowienie śledztwa, badania, reasumcyja inkwizycyi.
- Wiederbefähigung, *des Gemeindegeldners*, oczyszczenie upadłego, rehabilitacyja.
- Wiedereinberufung, zwołanie na nowo.
- Wiedereinbringen, 1) powetować, wynagrodzić co; — 2) *einen Entwichenen w.*, zbiegłego napowrót dostawić; *eine Klage w.*, wnieść skargę na nowo.
- Wiedereinsetzung, przywrócenie do pierwszego stanu, restytucyja.
- Wiedereinsetzungsklage, skarga restytucyjna.
- Wiederherstellen, 1) przywrócić (np. porządek); — 2) odbudować; — 3) wyleczyć.

- Wiederkauf, odkup, wyderkauf, wyderek.
- Wiederkaufsrecht, prawo odkupu.
- Wiederverhelichung, zawarcie powtórnego związku małżeńskiego.
- Wiedervergeltungsrecht *ob. Vergeltungsrecht.*
- Wiederverkauf, odsprzedaż.
- Wiener Währung, waluta wiedeńska.
- Wild, zwierzyna, dziczyna.
- Wilddieb, *Wildschütze ob Raubschütze.*
- Wilddiebstahl, kradzież zwierzyny, kłusownictwo.
- Wildschaden 1) szkoda od dzikiego zwierza; — 2) szkoda w zwierzynie, *ob. Jagdfrevel.*
- Wildfrevel *ob. Jagdfrevel.*
- Wille 1) wola; *der letzte W.* ostatnia wola; *auf seinen W-en bestehen*, przy swoim obstawać; *mit Wissen und W-en*, z wiedzą i wolą; *aus freiem W-en*, dobrowolnie; — 2) chęć, *W-ns sein*, mieć chęć.
- Willensbestimmung, pobudka.
- Willenserklärung, oświadczenie woli.
- Willensfreiheit, wolna wola.
- Willenslosigkeit, brak woli, bezwola.
- Willfahren, *dem Gesuche,* przychylić się do żądania, uczynić zadość żądaniu.
- Willfähig, powolny, uczynny.
- Willfährigkeit, uczynność, chętność, powolność.
- Willfährung, zezwolenie, przychylenie się do żądania.
- Willkühr 1) dowolność, samowolność, arbitralność; *nach W. handeln*, postępować samowolnie; — 2) upodobanie; *das steht in seiner W.*, może zrobić jak mu się podoba, to zależy od niego.
- Windbruch (*im Walde*), wykrot (drzewa od wiatru połamane).
- Winkelpresse, drukarnia pokątna.
- Winkelschreiber, pisarz pokątny.
- Winkelzüge, wykręty, wybiegi, kruczki.
- Winterfrucht, ozimina.
- Winterquartier, zimowe leże.
- Wirken 1) skutkować; — 2) działać, zdziałać; *die w-de Ursache*, przyczyna działająca.
- Wirksam 1) skuteczny; — 2) obowiązujący.
- Wirksamkeit 1) skuteczność; — 2) moc obowiązująca, *in W. treten*, nabyć mocy; *ausser W. treten*, utracić moc obowiązującą, moc swoją, przestać obo-

- wiązywać, *in W. setzen*, nadać czemu moc obowiązującą, wprowadzić w życie; *seit W. des Gesetzes*, od czasu obowiązywania, (działalności), wejścia w wykonanie ustawy.
- Wirkung, skutek, *W. hervorbringen*, zrobić skutek; *die W. verfehlen*, chybić skutku, niemieć pożądanego skutku.
- Wirkungskreis, zakres działania; *liegt nicht im W. dieser Behörde*, nie należy do zakresu téj władzy.
- Wirkungslos, bezskuteczny.
- Wirtschaftsausschlag, bilans gospodarczy.
- Wirtschaftsbetrieb, prowadzenie gospodarstwa.
- Wirtschaftsturnus, kolej płodozmianu.
- Wissen 1) wiedzieć; *Jdm etw. w. lassen*, zawiadomić kogo o czém; — 2) umieć; *sich zu helfen w.*, umieć sobie poradzić; — 3) znać; *Mittel w.*, znać środki; — 4) módz; *sich nicht zu erinnern w.*, niemódz sobie przypomnieć.
- Wissen sb. 1) wiadomość, świadomość; *seines W-s*, o ile mu wiadomo, o ile wie; *seines W-s und Erinnerns*, o ile wie i pamięta; *nach dem besten W. und Gewissen*, wedle wiedzy i sumienia; *der Zeuge hat den Grund seines W-s anzugeben*, świadek ma wskazać źródło wiadomości; — 2) wiedza ob. *t. Wissenschaft*.
- Wissenschaft 1) umiejętność, nauka; — 2) wiadomość ob. *Kenntniss*.
- Wissentlich, wiadomy, z wiadomością pełniony, wiadomie.
- Wittwe, Wittwer, wdowa, wdowiec.
- Wittwenkasse, kasa wdowa.
- Wittwengehalt, pensja wdowa.
- Wittwenstand, wdowieństwo, stan wdowi.
- Witthum, wdowie (*viduale*).
- Wochenbettskosten, kosztta połogowe.
- Wochenblatt, tygodnik.
- Wochenlohn, płaca tygodniowa; *vom W-e leben*, żyć z tygodniowego zarobku.
- Wochenmarkt, targ tygodniowy.
- Wohl, dobro; *das allgemeine W.* dobro powszechnie, polspolite.
- Wohlbedacht, dobrze rozważony.
- Wohlgeboren (*Euer W.*), Wielmożny, Wy Jmć Pan Dobrodziej.
- Wohlgesinnt, przychylny, sprzyjający.
- Wohlhabend, zamożny, majątny, dobrze się mający.

Wohlmeinung <i>ob. Meinung.</i>	wnie; <i>mit Jdm W-e wechseln</i> , rozmawiać z kim, sprze- czać się z kim; <i>das W. nehmen</i> , zabrać głos, przemó- wić, odezwać się; <i>das W. führen</i> , mówić za drugich, w imieniu zgromadzonych;
Wohlstand, dobre mienie, dobry byt.	<i>viel W-e machen</i> , wiele mó- wić; <i>W. halten</i> , dotrzymać słowa.
Wohlthat, dobrodziejstwo.	Wortlaut, <i>des Gesetzes</i> , brzmienie ustawy.
Wohlthätigkeit, dobro- czynność.	Wucher, 1) lichwa; <i>Geld auf W. leihen</i> , dawać pie- niądze na lichwę, pożyczać na lichwę; — 2) lichwiar- stwo; <i>W. treiben</i> , trudnić się lichwiarstwem.
Wohlthätigkeitsverein, towarzystwo dobroczynno- ści.	Wucherer, lichwiarz.
Wohlverhalten, dobre za- chowanie się.	Wuchergesetz, prawo o lichwie.
Wohn- und Wirthschaftsge- bäude, budynki mieszkalne i gospodarskie.	Wucherzins, procent lich- wiarski, odsetki lichwiar- skie.
Wohnhaft 1) zamieszkały (gdzie); — 2) mieszkalny (dom).	Wundarzt, chirurg.
Wohnhaus, dom mieszkal- ny.	Würde, 1) godność, dosto- jeństwo; — 2) powaga.
Wohnort, miejsce zamiesz- kania.	Würdenträger, dostojnik.
Wohnpartei <i>ob. Miether.</i>	Würderungseid, przysięga szacunkowa.
Wohnsitz, stałe mieszkanie, zamieszkanie, siedziba; <i>sei- nen W. an einem Orte auf- schlagen</i> , założyć gdzie mie- szkanie, osiąść.	
Wohnungskündigung, wypowiedzenie mieszkania.	
Wort, słowo; <i>von W. zu W., übersetzen</i> , tłómaczyć dosło-	

Z.

Zahlamt, urząd płatniczy.	Zählgeld, odliczne (od pie- niędzy depozytowych).
Zahlbar, płatny, wypłatny.	Zahlmeister, płatnik (urzę- dnik kasowy).
Zahler, płatnik (ten kto placi).	

- Zahlung, zapłata; *Z. leisten*, uisćić zapłatę, płacić; *an Z-sstatt nehmen*, przyjąć w miejsce zapłaty; *Z. einer Nichtschuld*, zapłata nienależności.
- Zahlungsanweisung, przekaz wypłaty, asygnacja.
- Zahlungsauftrag, *Zahlungsauftrag*, nakaz płacenia v. płatniczy.
- Zahlungsbogen, karta wyplat (płac urzędniczych).
- Zählungsbuch, księga spisu ludności.
- Zahlungsfähig, wyplatny, będący w stanie płacenia.
- Zahlungsfrist, termin wypłaty.
- Zahlungsunfähig, niewyplatny, niebędący w stanie płacenia.
- Zahlungsunicherheit, niepewność wypłatności.
- Zahlungsstatt, w miejsce zapłaty.
- Zahlungstabelle, porządek płatniczy.
- Zahlungstag, dzień wypłaty.
- Zahlungsversprechen, przyrzeczenie zapłaty.
- Zeche, napitek; *w Górn* 1) zakład górniczy; — 2) cech górniczy.
- Zehent, dziesięcina; *Thier-Z.*, dziesięcina krwawa; *Feld-Z.*, dz. gruntowa; *Alt-feld-Z.*, dz. stara; *Neubruch-Z.*, dz. nowa (nowizna); *Natural-Z.*, dz. właściwa (naturalna); *Garben-Z.*, dz. wytyczna, snopowa; *Sack (Frucht, Körner, Scheffel) Z.*, dz. worowa (w ziarnie, sepowa, osep, małdraty); *Geld-Z. (Zehentgilt)*, dz. pieniężna.
- Zehentablösung, wykupno dziesięciny.
- Zehenter, wytykacz dziesięciny.
- Zehntacker, rola dziesięcinną.
- Zehntbar, dziesięcinny.
- Zehntfrohe, danina dziesięcinną.
- Zehntsoldmann, dziesięcinnik.
- Zehntpflicht, obowiązek dawania dziesięciny.
- Zehntpflichtig, obowiązany do dziesięciny.
- Zehrgeld, *Zehrpfennig*, strawne.
- Zehrungskosten, wyżywne.
- Zeichensprache, mowa na znaki, na migi.
- Zeichnen, 1) rysować; — 2) znaczyć, naznaczyć, znak zrobić; — 3) podpisać; *gezeichnet*, podpisano.
- Zeihe, 1) obwiniać, pomawiać, posądzać kogo o co; — 2) dowieść komu czego (np. przestępstwa).
- Zeit, *Kauf auf Z.*, ob. *Kauf*.
- Zeitablauf, upływ czasu.
- Zeitangabe, przytoczenie czasu (kiedy się co stało).

Zeitaufwand, 1) nakład czasu; — 2) strata czasu.	Zeug, 1) <i>der</i> , materyja; — 2) <i>das</i> , sprzęt, narzędzie.
Zeitbedürfniss, potrzeba czasu (czego okoliczności czasowe wymagają).	Zeuge, świadek; <i>Augenz.</i> , świadek naoczny.
Zeitbestimmung, <i>ob. Befristung</i> .	Zeugen, 1) świadczyć; — 2) płodzić; <i>der Erblasser hat mit seiner erster Gattin drei Kinder gezeugt</i> , spadkodawca spłodził troje dzieci z pierwszą swą żoną.
Zeitdauer, przeciąg czasu.	Zeugenaussage, zeznanie świadków.
Zeitgemäss, odpowiedni czasowi, stósowny do czasu.	Zeugenbeweis, dowód ze świadków.
Zeitgenoss, współczesny (czyj, komu).	Zeugenführer, stawiający świadków.
Zeitpunkt, czas, pora, chwila, punkt.	Zeugenverhör, słuchanie, badanie świadków.
Zeitschrift, <i>Zeitung</i> , dziennik, czasopism, pismo czasowe.	Zeugenverhörskoll, protokół przesłuchania świadków.
Zeitverlauf, przebieg, wpływ czasu.	Zeughandel, handel materyjami.
Zellengefängniss, więzienie celkowe.	Zeughaus, zbrojownia, arsenał.
Zent, <i>Zentgericht</i> , sąd karny.	Zeugniss, świadectwo, zeznanie; <i>Z. ablegen</i> , złożyć świadectwo, świadczyć; <i>Z. ausstellen</i> , wystawić świadectwo (na piśmie); <i>Lebens.</i> , świadectwo życia, zostawiania przy życiu; <i>Sittenz.</i> , świadectwo obyczajów; <i>Wohlverhaltensz.</i> , świadectwo dobrego zachowania się.
Zentrichter, sędzia kryminalny.	Zieheltern, <i>ob. Pflegeeltern</i> .
Zergliedern, rozebrać.	Ziekind, <i>ob. Pflegekind</i> .
Zerrüttung, <i>Geistes Z.</i> , zwichnięcie umysłu.	Ziehen, ciągnąć; <i>eine Untersuchung an sich z.</i> , przejąć śledztwo na siebie; <i>Vor-</i>
Zersetzung, <i>der Erzgänge</i> , rozbieg żył kruszcowych.	
Zerstückeln, podzielić na kawałki, rozdrabniać; <i>Grundstücke z.</i> , dzielić grunta, cząstkować, kawałkować grunta.	
Zerstückelungsverbot, zakaz dzielenia, cząstkowania.	
Zertrennung, <i>der Erzgänge</i> , <i>ob. Zersetzung</i> .	
Zettel, kartka, cedulka.	
Zettelbank, bank biletowy.	
Zetteln, knuć.	

<i>theil aus etw. z.</i> , ciągnąć z czego korzyść, dochody;	Zimentiren, cechować miary i wagi.
<i>Jdn auf seine Seite z.</i> , przeciągnąć kogo na swoją stronę; <i>einen Wechsel auf Jdn z.</i> , wystawić weksel na kogo, weksel na kogo trasaować; <i>zur Verantwortlichkeit z.</i> , pociągnąć do odpowiedzialności; <i>den Verdacht auf sich z.</i> , podać się w podejrzenie, ściągnąć na siebie podejrzenie; <i>etw. in Betrachtung z.</i> , wziąć co pod rozważę; <i>in die Länge z.</i> , zwłóczyć; <i>sich in die Länge z.</i> , przewłóczyć się; <i>den kürzeren z.</i> , uleźć, ustąpić, nie nie wskórać, przegrać sprawę; <i>aus seiner Wohnung z.</i> , wyprowadzić się (z mieszkania); <i>das Vieh z.</i> , bydło hodować.	Zimentirungsamt, urząd miar i wag (sprawdzający miary i wagi). Zimentirungsvorschriften, przepisy o cechowaniu miar i wag. Zins, czynsz; <i>ob. t. Grund-, Mieth-, Pachtzins.</i>
Ziehung, ciągnięcie (na loteryi).	Zinsbar, czynszowy, opłacie czynszu ulegający.
Ziel, 1) kres, koniec; — 2) cel; <i>Kauf auf Z.</i> , <i>ob. Kauf.</i>	Zinsbauer, czynszownik.
Zierlichkeit, <i>einer Urkunde</i> , formalności v. uroczystości dokumentu.	Zinsen, odsetki, stowe, procenta.
Ziffer, 1) liczba; — 2) cyfra.	Zinsenbezug, pobór odsetków, procentów.
Zifferansatz, oznaczenie liczebne, liczba.	Zinsencoupon, kupon, odciniek (procentowy).
Ziffermässig, liczbowo, liczebnie, co do liczb v. cyfr; <i>z-e Prüfung</i> , sprawdzenie co do liczb v. liczebne.	Zinsenmass, stopa odsetkowa, procentowa.
Zifferschrift, pismo znakowe.	Zinsertrag, dochód czynszowy.
	Ziusertragsbekenntniss, <i>ob. Fassion.</i>
	Zinsgroschen, dodatek do czynszu, do komornego, do komorne.
	Zinsgut, wieś czynszowa.
	Zinsherr, czynsz pobierający.
	Zinsmann, czynszownik.
	Zögern, ociągać się, zwłóczyć.
	Zögerung, zwłoka.
	Zögerungszinsen, <i>ob. Verzugszinsen.</i>
	Zoll, cło; <i>den Z. auf etwas legen</i> , cło na co nałożyć;

- den *Z. entrichten*, opłacić cło.
- Zoll- und Monopolsordnung*, ustawa o cłach i monopolijach.
- Zollamt*, urząd cłowy *v. celny*, cło.
- Zollämtliche Untersuchung*, dochodzenie cłowe; *z. Behandlung*, postępowanie cłowe.
- Zollausschuss*, okrąg wyłączony (pod względem cłowym).
- Zollbar*, podległy, uległy cłu.
- Zolleinnehmer*, poborca ceł, celnik.
- Zollfrei*, wolny od cła.
- Zollgefälle*, dochód z cła.
- Zollsatz*, stopa cłowa, celna.
- Zubehör*, *ob. Zugehör*.
- Zubusse*, *w Górn.* dopłata.
- Zucht*, 1) chów bydła; — 2) karność; *in strenger Z. halten*, surowo w karbach trzymać.
- Zuchthaus*, dom kary.
- Züchtigen*, chłostać.
- Züchtling*, więzień.
- Zuchtpolizeigericht*, sąd policyi poprawczej.
- Zuchtvieh*, bydło do chowu; *junges Z.*, przychówek.
- Zudenken*, przeznaczyć; *N. hat ihm das Haus zuge-dacht*, N. przeznaczył mu dom.
- Zudekretiren*, przyznać.
- Zueignen*, 1) *sich z.*, przy-właszczyć sobie; — 2) przy-pisać, dedykować.
- Zueignungsschrift*, przy-pisanie, dedykacja.
- Zuerkennen*, przyznać, przysądzić, zasądzić (np. należytość); *die Forderung wird zuerkannt*, pretensyję przyznaje się, przysądza się, zasądza się.
- Zufall*, przypadek, los, traf, zdarzenie; *blinder Z.*, ślepy traf.
- Zufallen*, dostać się komu; *das väterliche Vermögen ist ihm zugefallen*, przypadł mu *v. spadł* na niego majątek ojczysty.
- Zufertigen*, przesłać komu, wręczyć.
- Zufluchtsort*, schronienie, przytulisko.
- Zufriedenstellen*, zaspokoić, zadowolić kogo.
- Zufristung*, przedłużenie terminu.
- Zufügen*, 1) wyrządzić; *eine Beleidigung z.*, obrazić; — 2) dodać.
- Zufuhr*, dowóz, dostawa.
- Zuführen*, dowozić, dostawiać, dostarczać; *zu Wagen, zu Wasser z.*, prowadzić na osi, wodą.
- Zug*, 1) ciąg; *in einem Z-e*, jednym ciągiem; *mit einem Z-e*, jednym *v.* za jednym pociągiem (pióra); *im Z-e der Verhandlung*, w toku rozprawy; — 2) pochod

- (wojska), pociąg (na kolei żelaznej); — 3) szereg, orszak; — 4) zaprząg; — 5) rys; *die ersten Züge von etw. entwerfen*, rzucić czego pierwsze zarysy; *Kauf Zug um Zug, ob. Kauf.*
- Zugabe, przyczynek, przykładek, nadmiar.
- Zugarbeit, robota ciągła (bydłem).
- Zugeben, 1) przydać; — 2) przyzwolić, przystać, zgadzać się na co; *der Kläger gibt zu*, powód przyznaje.
- Zugebräu, przywarek.
- Zugehör, przynależność, przynależność; *sammt Z.*, z tém co do tego należy, z przynależnościami.
- Zugehören, należeć (do kogo v. czego).
- Zugestehen, 1) przyznać komu co, zezwolić na co; — 2) przypuścić; *zugestanden, dass es sich so verhält*, przypuściwszy, że rzecz się tak ma.
- Zugeständniss, przyzwolenie, przyznanie, koncesyja.
- Zugtag, dzień ciągły.
- Zugthier, *Zugvieh*, bydło zaprzężne, sprzężaj.
- Zukommen, 1) dojsć kogo; *z. lassen*, udzielić komu czego; — przynależć komu; *das kommt ihm von Rechtswegen zu*, to mu się z prawa należy.
- Zulage, dodatek (pospolicie do pensyi); *Personalz.* dodatek do osoby przywiązany, osobisty.
- Zulassen, 1) dopuścić co; — 2) przypuścić kogo do czego (do przysięgi, egzaminu).
- Zulässig, dopuszczalny, mogący być dopuszczonym, dozwołonym.
- Zulässigkeit, możność dozwolenia, dopuszczenia, dopuszczalność; *die Z. dieser Massregel wird bezweifelt*, zachodzi wątpliwość, czy środek ten dopuszczonym być może; *nach Z.*, według możności, o ile można.
- Zulassung, dopuszczenie.
- Zumessen, *ob. beimessen, ausmessen.*
- Zumessung, *Z. der Strafe, ob. Strafzumessung.*
- Zumessungsgründe, zasady wymierzenia kary.
- Zumuthen, *Jdm etw.*, wymagać czego po kim, przypisywać komu co.
- Zuname, nazwisko.
- Zunahme, powiększanie się, przybywanie.
- Zündwaren, towary zapalne.
- Zunft, cech.
- Zunftältester, starszy w cechu.
- Zunftgenoss, towarzysz cechu.
- Zunftlade, skarbona, skrzynia cechowa.
- Zunftmeister, cechmistrz.

- Zunftvorstand, starszyzna cechu.
- Zunftzwang, przymus cechowy.
- Zuordnen, przydać komu (np. do dozoru).
- Zurechenbar, poczytalny; *z-c Handlung*, działanie poczytalne.
- Zurechenbarkeit, poczytalność.
- Zurechnen, 1) doliczyć, dorachować; — 2) poczytywać, przypisywać komu co; *Jdm eine Handlung als Verbrechen z.*, poczytywać komu czyn jaki za zbrodnię, przypisywać komu winę czynu jakiego, imputować komu zbrodnię.
- Zurechnung, 1) doliczenie; — 2) poczytanie, przypisanie, imputacja.
- Zurechnungsfähig, poczytny (ten, któremu wina poczytaną, przypisaną, imputowaną być może); *der Beschuldigte wurde für z. befunden*, sąd uznał obwinionego za poczytnego, że obwinionemu wina przypisaną być może; *z-s Alter*, wiek w którym komu winę przypisać można, poczytniczy.
- Zurechnungsfähigkeit, poczytność.
- Zurechtfinden, *sich*, znaleźć się w czém, zrozumieć, pomiarkować się.
- Zurechtkommen, 1) *mit etw.*, przyjść z czém do ładu; *mit Jdm*, dać sobie z kim radę; — 2) przyjść w porę.
- Zurechtlegen, ułożyć porządnie.
- Zurechtmachen, naprawić.
- Zurechtweisen, 1) naprowadzić kogo na dobrą drogę, oświecić; — 2) napomnieć.
- Zureden, zachęcać, namawiać kogo.
- Zurückbehaltungsrecht, *ob. Retentionsrecht.*
- Zurückerlag, *ob. Rückerlag.*
- Zurückfolgen, zwracać; *die Beilagen folgen zurück*, załączki zwraca się.
- Zurückfordern, domagać się zwrotu, żądać czego na powrót.
- Zurückführen, *Jdm etwas ins Gedächtniss z.*, przywieść komu co na pamięć; *etw. auf bestimmte Regeln z.*, podciągnąć co pod pewne prawidła; *das Repertorium auf die frühesten Zeiten z.*, doprowadzić repertoryjum do najdawniejszych czasów.
- Zurückführung, *in den vorigen Stand*, *ob. Wiedereinsetzung.*
- Zurückgehen, wracać, iść na powrót; *bei der Sache muss weiter z. werden*, w tej rzeczy dalej sięgnąć należy; *er geht vom Vertrage zurück*, odstępuje, cofa się

- od kontraktu; *der Handel geht zurück*, handel upada.
- Zurückhalten, 1) zatrzymywać, wstrzymywać; — 2) ukrywać, taić; *den Hass z.*, taić, ukrywać nienawiść.
- Zurücklegen, odkładać (np. pieniądze); — 2) odbyć (np. podróż); — 3) ukończyć (np. 20 rok); — 4) zwrócić, odrzucić (np. skargę).
- Zurücknahme, odebranie (rzeczy), cofnięcie (zdania).
- Zurückschieben, *den Eid*, odkazać przysięgę; *z-der Eid*, przysięga odkazawcza.
- Zurücksetzung, upośledzenie.
- Zurücktreten, *vom Vertrage*, odstąpić, cofnąć się od umowy, zrzucić się z kontraktu.
- Zurückweisen, *ob. abweisen*.
- Zurückwirken, działać wstecz, oddziaływać; *das Gesetz wirkt nicht zurück*, ustawa nie działa wstecz.
- Zurückzahlen, zapłacić na powrót, *przen.* odplacić komu.
- Zurückziehen, 1) udać się z powrotem; — 2) cofnąć; *das Wort z.*, cofnąć słowo; *sich vor Geschäften z.*, usunąć się, cofnąć się od interesów; *sich ins Kloster z.*, wstąpić do klasztoru; *zurückgezogenes Leben*, życie na osobności, na ustroniu, w oddaleniu od świata.
- Zusage, przyrzeczenie, obietnica.
- Zusammenberufen, zwołać (np. sejm, zgromadzenie).
- Zusammenbringen, zbierać (pieniądze, podpisy).
- Zusammenfassen, razem zebrać; *etw. kurz z.*, zebrać w krótkości, streścić.
- Zusammengehörigkeit, związkowość.
- Zusammenhang, związek (zdań, myśli).
- Zusammenhängen, mieć związek, stykać się; *z-de Grundstücke*, grunta przyległe, stykające się z sobą.
- Zusammenheften, zszyć (np. arkusze z sobą).
- Zusammenkunft, schadzka, zejście, zebranie się.
- Zusammenrechnungsprinzip, zasada zliczania.
- Zusammenrottung, kupienie się, zbieranie się, gromadzenie.
- Zusammenschlagung, zbitcie razem, złączenie w jedno.
- Zusammensetzen, złożyć, zestawić.
- Zusammentreffen, *vb.* 1) spotykać się, zejść się z kim; — 2) zbiegać się w jednym czasie, przypadać; *das Verbrechen trifft mit der Uebertretung zusammen*, zbrodnia

- zbiega się z przekroczeniem; *die Feiertage treffen zusammen*, święta razem przypadają.
- Zusammentreffen, *sb.* zbieg; *Z. der Umstände*, zbieg okoliczności; *Z. mehrerer Verbrechen*, zbieg zbrodni.
- Zusammentreten, schodzić się, zbierać się, połączyć się z sobą (w jakim celu).
- Zusammentritt, zebranie się, gromadzenie, schadzka.
- Zusatz, 1) dodatek; *mit dem Z.*, z tym dodatkiem, dołożeniem; — 2) *w Hutn* dodanie innego kruszcu; *der Kerker ohne Z.*, więzienie proste; *Z-artikel*, artykuł dodatkowy.
- Zusatzstrafe, kara dodatkowa.
- Zuschieben, *den Eid, ob. Eid.*
- Zuschiessen, dołożyć, dodać; *die Gesellschaft dat die Summe zugeschossen*, towarzystwo złożyło tę sumę.
- Zuschlag, 1) dodatek (do podatku); — 2) przydanie podlejszego kruszcu (np. miedzi); *Bewilligung der Steuerzuschläge*, zezwolenie na pobór dodatkowego podatku; — 3) przybicie, przysądzenie (przy licytacji).
- Zuschlagen, 1) dodać, wliczyć (do sumy); — 2) *eine Realität im Versteigerungswege dem Meistbiethenden z.*, przybić, przysądzić realność w drodze licytacji największemu ofiarującemu.
- Zuschreiben, 1) dopisać; *Jdm eine Summe z.*, dopisać sumę na rachunek; — 2) przypisywać komu (winę, czyn, dzieło); — 3) przywłaszczać; *sich an einer Sache das Eigenthum z.*, przywłaszczać sobie rzecz jaką.
- Zuschrift, 1) przypisanie, dedykacja; — 2) pismo, list, odezwa; *in Beantwortung der geehrten Z.*, w odpowiedzi na szacowną odezwę.
- Zuschuss, dopłata, dodatek.
- Zusprechen, 1) przysądzić, przyznać komu co (wyrokiem); — 2) *Jdm Trost z.*, pocieszać kogo; *Muth z.*, wzbudzić odwagę, dodawać serca.
- Zustand, stan, położenie (osoby lub rzeczy), byt.
- Zustandekommen, przyjść do skutku; *bis zum Z. einer neuen Verordnung*, aż do wydania nowego rozporządzenia.
- Zuständig, przynależny, właściwy; *z-es Gericht*, sąd właściwy; *nach Ungarn z. sein*, przynależać do Węgier, być krajowcem węgierskim.

- Zuständigkeit, przynależność, właściwość.
- Zustandsrecht, *ob. Statusrecht.*
- Zustehen, *das Recht steht ihm zu*, ma prawo, prawo mu służy; *es steht ihm nicht zu, ihn zu belangen*, nie wypadu mu, nie do niego należy zapożywać go; *die Angelegenheit steht dem Gerichte zu*, rzecz ta należy do sądu.
- Zustellen, dostawić (np. więźnia), doręczyć (np. wyrok).
- Zustellung, doręczenie, dostawienie.
- Zustellungsbestätigung, poświadczenie doręczenia.
- Zustellungsbogen, lista doręczeń, filura.
- Zustellungsgebühr, należność za doręczenie, drogowe.
- Zustellungsschein, dowód doręczenia.
- Zustellungstag, data doręczenia.
- Zustimmung, przyzwolenie, przychylenie się.
- Zutheilen, 1) przydzielić, wydzielić komu; *dem Beamten ein Geschäftsstück z.*, przydzielić komu referat, oddać komu do referatu;— 2) przyznać, przeznaczyć (np. nagrodę).
- Zuthun, *vö. einer Meinung zugethan sein*, trzymać się
- jakiego zdania; *einer Person z.*, być komu przychylnym.
- Zuthun, *sb.* przyłożenie się do czego; *ohne sein Z.*, bez jego przyłożenia się, pomocy; *durch Z. wird eben die Gattung von Verbrechen begangen, deren sich der Thäter schuldig macht*, przyczynienie się do zbrodni stanowi ten sam rodzaj zbrodni, której winnym się staje sprawca.
- Zutrauen, sądzić, że kto jest zdolnym do uczynienia czego; *Jdm alles Böse z.*, sądzić kogo zdolnym do wszelkiego złego; *man kann ihm diese Kenntniss nicht z.*, nie można sądzić, że tę wiadomość posiada.
- Zutrauen, *sb.* zaufanie do czego lub kogo.
- Zutreffen, 1) zgadzać się (np. rachunek, nazwisko); — 2) ziścić się.
- Zutritt, 1) przystęp, wstęp.
- Zuverlässig, pewny, wierny, niezawodny, na którego się spuścić można; *ein z-er Beamte*, urzędnik, na którego się spuścić, na którym polegać, któremu zawierzyć można.
- Zuvorkommen, uprzedzić kogo, ubiedz kogo; *das Z. einer Behörde gibt den Ausschlag*, rozstrzyga to, która władza drugą uprzedziła.

- Zu vorkommung, wyprzedzenie.
- Zu wach s, przyrostek, przybytek, powiększenie.
- Zu wach srecht, prawo przyrostu.
- Zu w age, przywątka, przydawka.
- Zu w art en, poczekać, zaczekać; *der Kläger hat seine Forderung zuzuwarten versprochen*, powód obiecał zaczekać na sumę, na wypłatę wierzytelności, dozwolił zwłoki co do swój pretensyi.
- Zu we ge bring en, doprowadzić do skutku, do końca, do stanu.
- Zu we is en, 1) *Jdm ein Amt, eine Amtshandlung z.*, przydzielić, poruczyć komu urząd, czynność urzędową; — 2) *eine Summe z.*, przyznać komu sumę; — 3) *Jdn an einen Schuldner z.*, odesłać kogo do dłużnika.
- Zu we isung zu einer Behörde, przydzielenie do jakiej władzy; *Z. einer Summe*, przyznanie sumy.
- Zu w end en, obrócić, zwrócić; *Jdm einen Vortheil z.*, działać na czyją korzyść; *seinen Obliegenheiten die ganze Zeit z.*, poświęcać wszystkie czas swoim obowiązkom.
- Zu w id er, dem Gesetze z. handeln, działać przeciw prawu; *das läuft dem Ver-*
- trage z.*, to się sprzeciwia umowie.
- Zu zie hen, 1) przyzwać; *Kunstverständige zum Augenschein z.*, przyzwać v. przybrać biegłych do naocznego obejrzenia; — 2) *sich etw. z.*, ściągnąć na siebie (np. nagane, karę), zgutować sobie (zgubę, śmierć), przypawić się (o szkodę).
- Zw a ng, przymus; *Jdm Z. anthun*, przymuszać kogo, zadać komu gwałt.
- Zw a ng frei, *zwanglos*; wolny od przymusu, bez przymusu.
- Zw a ng san lehen, pożyczka przymusowa.
- Zw a ng sar be itshaus, dom pracy przymusowej.
- Zw a ng sa us gleich, ugoda przymusowa.
- Zw a ng sen teignung, przymusowe wywłaszczenie.
- Zw a ng sm ittel, środek przymusowy.
- Zw a ng sw e is e *Einhebung der Steuern*, przymusowe wybieranie v. ściągnięcie podatków.
- Zw e ck, cel; *den Z. verfolgen*, zmierzać, zdążyć do celu; *den Z. erreichen*, osiągnąć cel, dopiąć zamiaru.
- Zw e ck dien lich, celowi odpowiedni, służący do celu.
- Zw e ck m äss ig, stósowny do celu.

- Zweckwidrig, przeciwny celowi.
- Zweibändige Brüder und Schwestern, rodzeni bracia, rodzone siostry, rodzeństwo.
- Zweifache Ehe, dwużeństwo.
- Zweifel, 1) wątpliwość; *einen Z. erregen*, wzbudzać wątpliwość; *in Z. ziehen*; podawać w wątpliwość; *ausser Z. setzen*, usunąć wszelką wątpliwość, uczynić niewątpliwym; *in Z. setzen*, wprawić w wątpliwość; — 2) niepewność; *Jdn aus dem Z. reissen*, wyrwać kogo z niepewności.
- Zweigbahn, odnoga kolei żelaznej.
- Zweigetablissement, filija, zakład filijalny, przyglówny.
- Zweigespann, zaprzęg dwukonny, parokonny.
- Zweiguldenstück, dwuzłotówka.
- Zweigverein, stowarzyszenie filijalne.
- Zweikammersystem, system dwuizbowy.
- Zweikampf, pojedynek.
- Zweiseitig-verbindlich, obustronnie obowiązujący.
- Zwilling, bliźniak, bliźnię; *Z-e*, bliźnięta; *Z-sbruder*, bliźniak; *Z-schwester*, bliźniaczka.
- Zwingen, zniewolić, zna-
- glić, przymusić; *gezwungen*, poniewolnie.
- Zwischenbehörde, władza pośrednia.
- Zwischenkenntniss, orzeczenie wpadkowe, incydentalne.
- Zwischenfall, przypadek pośredni, zdarzenie wpadkowe.
- Zwischenfrage, pytanie wpadkowe.
- Zwischengeschäft, pośredniczenie, stręczenie.
- Zwischenherrscher, władca tymczasowy.
- Zwischeninhaber, posiadacz pośredni.
- Zwischenraum, przedział (np. między domami), przeciąg czasu; *in kurzen Z-en*, w krótkich przerwach; *in Z-en von 3 Tagen*, co trzy dni.
- Zwischenräume, *lichte Z.*, przestanki, wolne przerwy.
- Zwischenregierung, rząd tymczasowy.
- Zwischenschein, poświadczenie tymczasowe.
- Zwischenspediteur, spedytor pośredni.
- Zwischenurtheil, wyrok wpadkowy.
- Zwischenverfahren, postępowanie przejściowe.
- Zwischenverkehr, obrot międzynarodowy.

Zwischenwall, wał środ- kowy.	Zwist, spór, niezgoda, zwa- da.
Zwischenzeit, czas pośre- dni; <i>in der Z.</i> , tymczasem.	Zwistig, sprzeczny, spor- ny.
Zwischenzollinie, li- nija słowa pośrednia.	Zwitter, obojnak.

Ważniejsze pomyłki drukarskie.

Coramisirt, *czytaj* widymowany, *zamiast* widymować.

Disciplinarisch, wiersz 7, *czytaj* dyscyplinarną, *zamiast* dyscyplinarnéj.

Honorat, *czytaj* wyręczony, *zamiast* wręczony.

Siefschwester, *czytaj* Stiefschwester.

Unverbrauchbar, wiersz ostatni, *czytaj* niezużywalny, *zamiast* zużywalny.

Unwiderlegbar, *dodaj* nieodparty, niewzruszony.

NIEMIECKO - POLSKI

SŁOWNIK

WYRAZÓW

PRAWNICZYCH I ADMINISTRACYJNYCH.

WYDANIE DRUGIE

staraniem i nakładem

AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

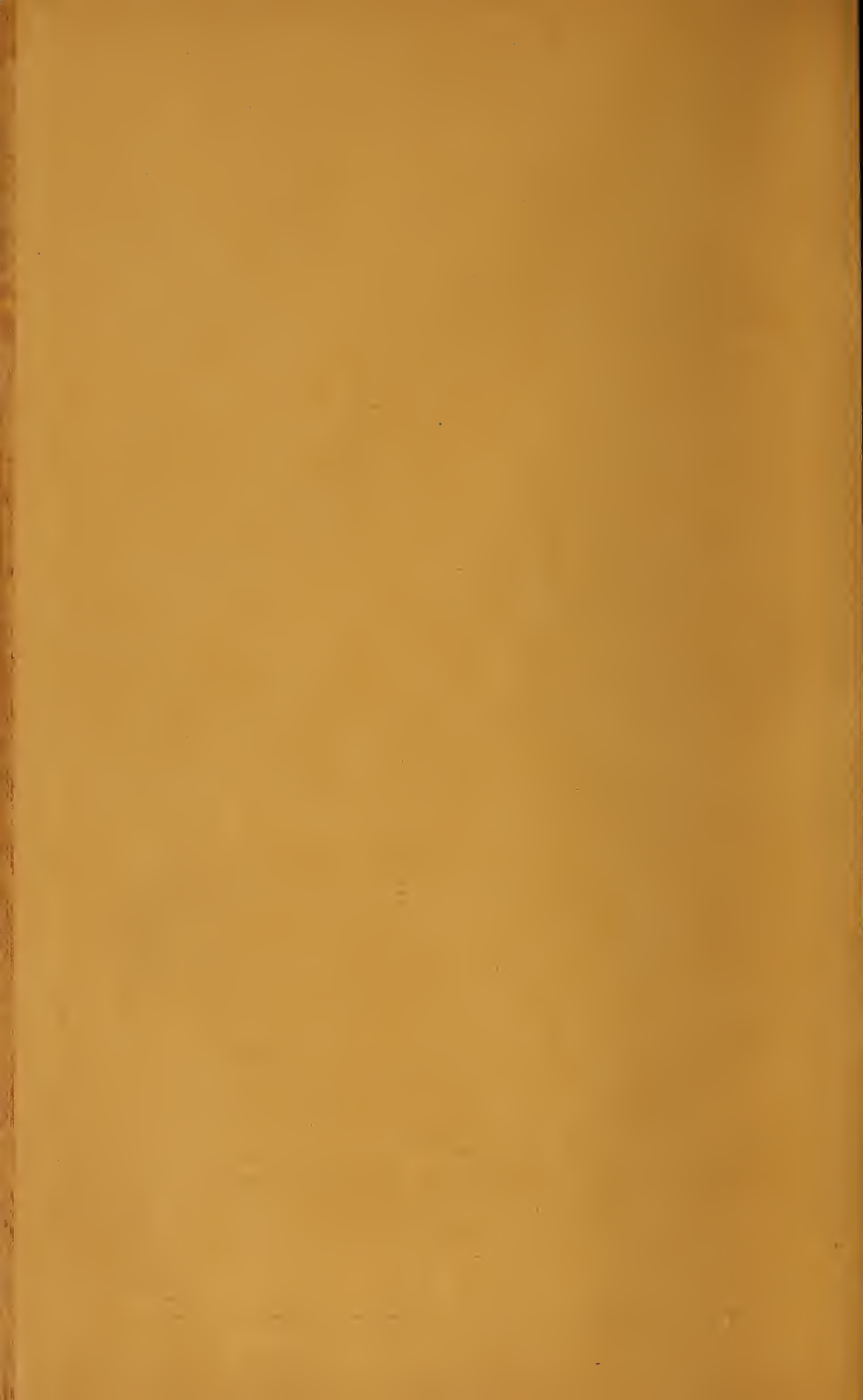
w Krakowie.

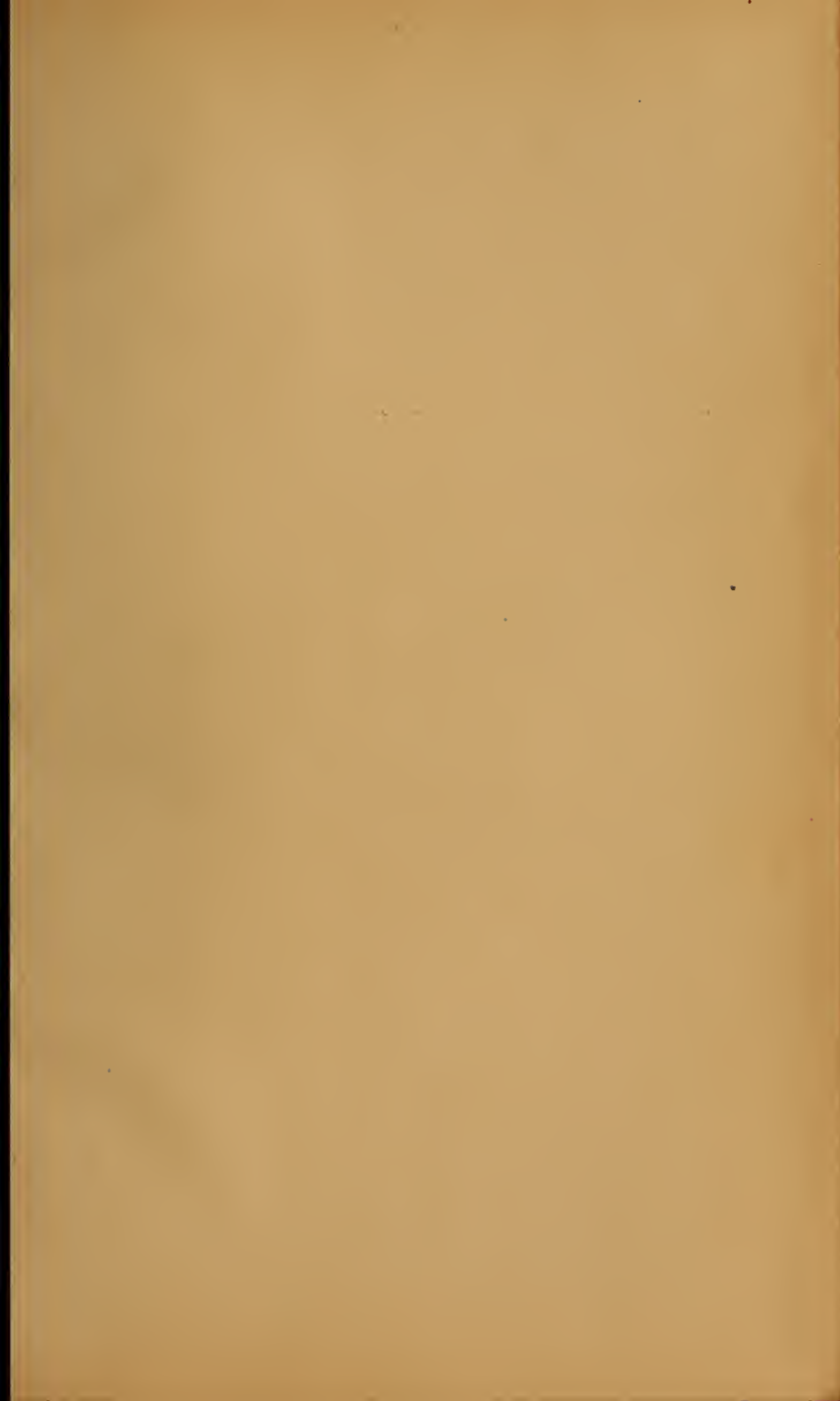

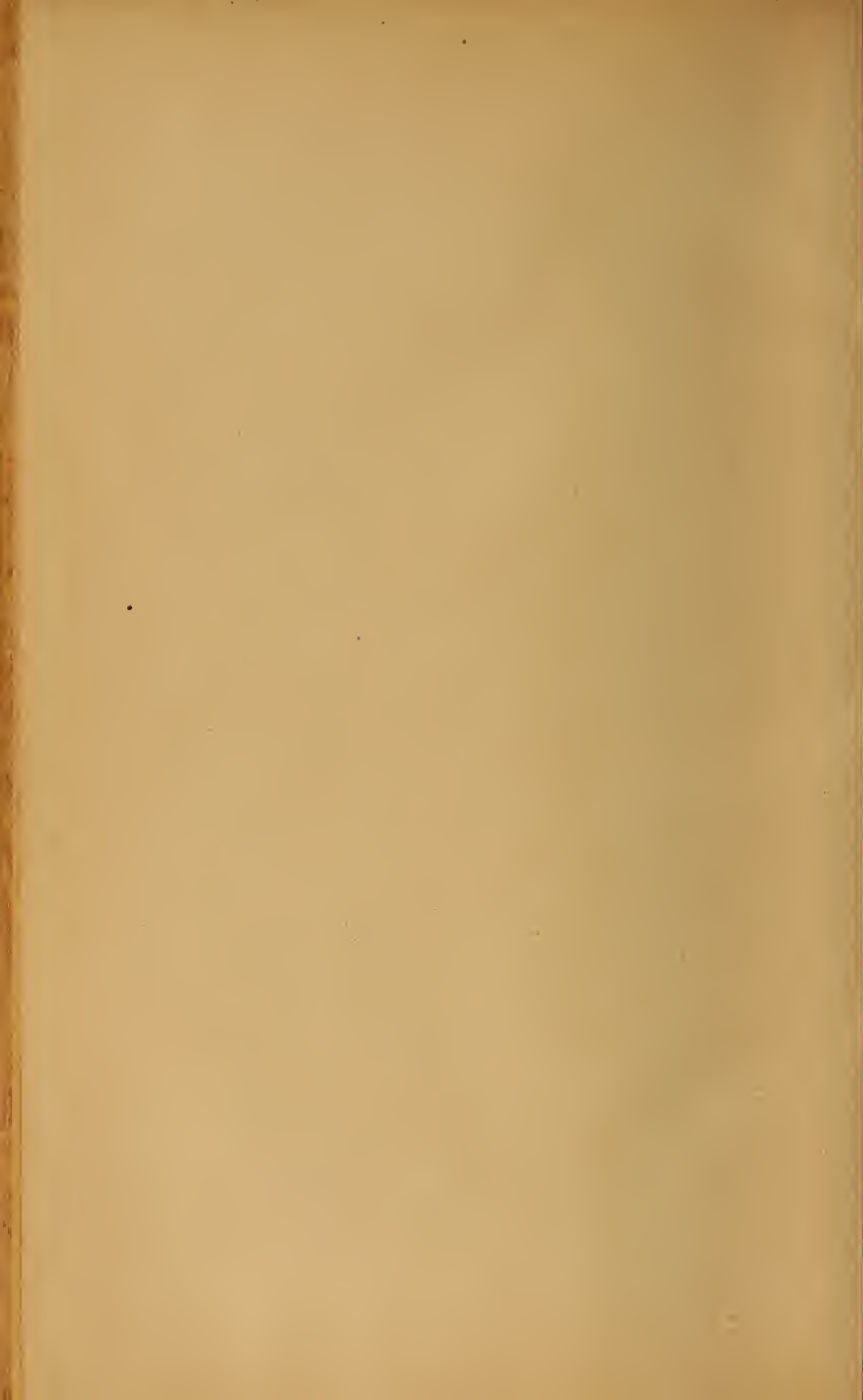
W Krakowie,

W DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Ignacego Stelcła.

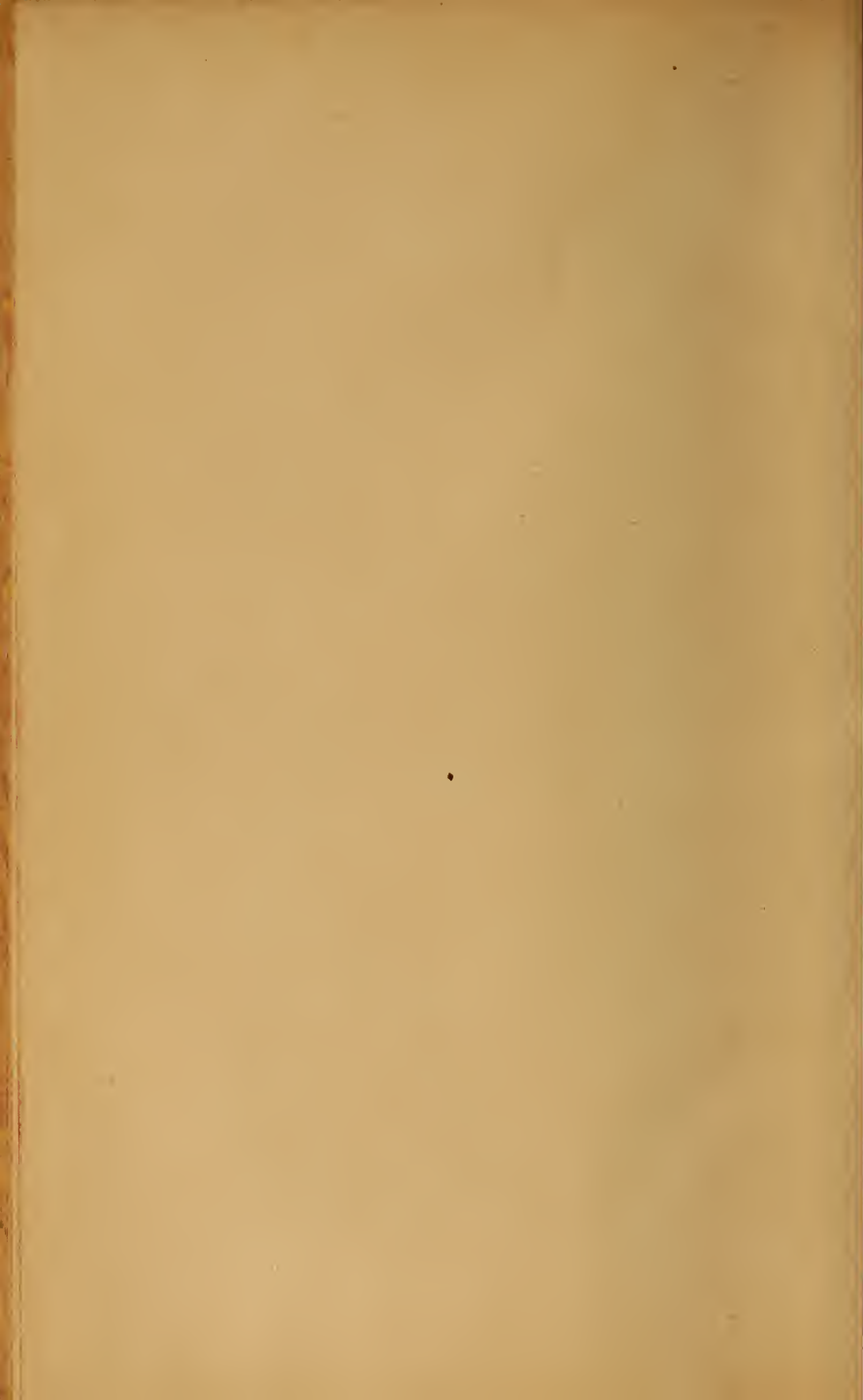
1874.

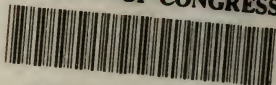

LIBRARY OF CONGRESS

00027048857